2ª pars huius materiæ
à R.R.mo P.e Petro Zapa-
ta primario theologiæ profes-
sore, et Sancti Officii Inquisi-
tionis Qualificatore, in collegio
Divi Hermenegildi, regii, et
Martyris è Societate Iesu edita,
et à Baccalaureo Balthasare à re-
gibus, et Azevedo eiusdem
peritissimi, doctissimi q. magi-
stri auditore scripta decimo septi-
mo Kalendas Octobris an-
no Dni nri MDCLXXXI

2a pars huius materiæ

...Mro. Pe. Petro Zapa-

... profe-

... Thquiu-

...llegio

...iu, &

... Temedita,

... e are

...ud

...agu

...Sephi-

...is an-

...XXXI

...26. D

M. S. en 4.o pergamino con 392 hojas.

Tractatus de Trinitate.

Rotulata

Zapata, de Trinitate parte 2.a

2a pars huius materiae

à RR.mo P. Petro Lopez

in Sacrae Theologiae magistro, pro-

fessore, et Sancti Officii Inquisi-

tionis qualificatore, in collegio

Divi Hermenegildi Soc. Jes.

Hispali e Societate tradita

et a Baccalaureo Balthasare a Re-

cibus, et Acuña scripta [illegible]

[illegible]

[illegible]

Kalendas Octobris an-

no Domini MDCLXXXI

Dissertao. 2ª

an principium quo Diuinarum processionum Existat in absoluto, an relatiuo?

Sectio 1ª

an detur in Deo notionalis potentia realis, seu principium quo Diuinarum processionum physicum?

Subsectio 1ª

Pars sententia affirmatiua statuitur.

Aureolus lib.º 1º dist. 7ª q. 1ª articulo 2º negat dari in Deo potentiam notionalem, siue Virtutem, et principium quo Diuinarum processionum; et admittit, vltra principium quod, solum productionem actualem actiuam, ut ex se infert patrum: in qua productione actuali inuoluitur potentia logica, non physica. Etenim sicut Deus non habet potentiam physicam ut sit Deus, nec Pater, ut sit Pater, sed tantum potentiam logicam inseparabiliter iunctam cum summa actualitate, qua Deus actualiter est Deus, et Pater actualiter est Pater: ita principium quod generatiuum, et spiratiuum non habet potentiam realem, et physicam generandi, et spirandi, et [illegible], et [illegible] logicam, et refleuam, vt indispensabiliter coniunctam cum summa actualitate generationis, et spirationis.

Non desunt qui dicant Magistrum, Gregorium, et Maiorem, imo et Cayetanum in sententia Aureoli; idque proferunt de Cayetano, quia ipse docuit potentiam notionalem esse potentiam [illegible] quid. [illegible] [illegible] potentialiter vocat Pater Zuniga, et Pater Cruzal decredit ipsum esse probabilem, et [illegible] verum.

Vlterius in hac difficultate, et plures tam Antiqui, quam Recentiores indistincte, et ideo confuse, loquantur non [illegible],

Cum duobus admittunt quod 2 ei ex datur in Deo pro rationalis adaeq. Divinae rationalis activae sumptio, nempe adipsa generationis, et spirationis activae identificatur cum ipsa pro. 2 ei: autem nec pro rationalis veras, realis, et prius ad generationem, et spirationem passivam, sed, ad eas reales, et personas producens. Addunt que, praeterea Dominus Herrera, Caventes ullo modo obligatione dicta difficultate: nec de 2 a fides docet quid eligendum sit.

Hinc quibus nullius gradus,
quorum aliquis laudo, ad defendendum Aureolum, asserentes ex non praesentimentis suis doctrinae, et impositurum Capreoli ortum ex liuore, ignorantia huius: Nam Aureolus ubi sup. non disputat de pro adaequata rationalis positione acceptam; ac proinde eam pro realis in Deo numquam negavit. Ita Buildinus Salitas et Dominus Ortega de Trinitate disp. 4 que 1 initio.

Nec damno, nec libero Aureolum; scio tamen plures et gravissimos Doctores illum in eas tale appellare temerarium, et errori proximum ex eo, quod in secunda parte negativa amplexus fuerit: quod quidem non absque fundo: nisi sermo esset de difficultate, quod non diceret gravissima et difficillima; et potius deberet dici levis, et de nomine; nec pars negativa Aureoli, quam plures alii amplectuntur, foret digna censura theologica. Incipio a resolutione difficultatis ut ipse gravioris.

Sit 1 a mea conclusio. In Deo datur vera phica et realis pro rationalis, sive prius quo generationis et spirationis passivae, sive eas, et personarum productarum. Ita sentit Doctor Sa. Probo 1o authoritate Patrum et aliorum asserentium in Deo dari efficacitatem, virtutem, pro, et prius quo Divinarum generationum. Divus Atanasius dialogo 1o de Trinitate Patronimus ait: Verum audierunt, generandi in intellectus. Divus Basil.

-bus in orat. 1. calumniantes quod nos Deum adoremus, inquit: Deus sine pot. genuit. Cirillus Hierosolymitanus Catechesi 5., impios appellat, Deo negare facultatem ginnendi. Cirillus Alexandrinus 1. Thesauri cap. 5. ita pater generandi vim naturaliter habet. Et 1. dialogo de Trinitate illas phemos appellat Arrianos, quod Patrem spoliant ginnendi facultate. Damascenus de duabus Christi voluntatibus: omnia, inquit, quae habet Pater, sunt filii, sola ginnendi vi excepta. Divus Ambros. 1. de fide ad Gratianum cap. 2. ait: Patrem et filium non esse nudae nomina, sed operatricis virtutis indicat. Et Ioannes theologus in Concilio Florentino sessione 18 ait: processio namque videtur esse via ab uno in alium, quae quidem a Patre accipitur: quae est via a primo secundo in 3.; et quidem loquitur de processione passiva, quae in filio est; dicit enim: quae a Patre accipitur 10. S.

Respondet Pr.

Crizalde pro primus quo ut S., in iis PP. verbis intelligi principium quo ut S. in actu 1. quod quidem est ipsa actualis productio; non principium quo ut S. in actu 1. quod sane est pot., sive productiva virtus. Addit per facultatem ut S. etiam signari in iis testimoniis necessitatem Divinarum processionum: nam PP. contendebant ostendere Divinas processiones esse naturales, non vero liberas, ut Arriani, et alii heretici docebant. Quae quidem PP. et aliorum verba, ita debent intelligi, ait hic author, ne cogamur asserere Deo convenire rationem pot. formaliter dictam ab actu; quae quidem sic considerata involvit imperfectionem. Quemadmodum quando dicunt PP., dicunt filium esse de Patre, et ex substantia Patris, non denotant illas particulas de et ex causalitatem mali, ut intelligitur in creatis; sed solam causalitatem efficientem rationem purissimae causalitatis Dei; cui non pot. convenire causalitas propria et mali.

Sed contra est quod praedicta PP. et aliorum testim. alia quae

et huiusmodi, quae plena manu dat P. Montoya disp. 99, Cetardus, Forsius, et alii, adeo expresse loquuntur, ut absque violentia non possint intelligi de actualiter productive, ut ex tenentes eos potentiam et realiter eius vis, virtus, facultas, potentia, et potestas non possunt intelligi nisi nimis violenter de sola actualiter productione: alioquin eius eodem iure liceret hoc verba: actualiter producit: intelligere, ut significantia potentiam, usque et virtutem: quo nihil violentius potest ex cogitari.

Cuius ... non possunt intelligi, nisi eius summa violentia, de summa ... siquidem Patres ea sese enuntiant, ut agentes de Spirationis. Nec exempla castitatis matris eius huius authoris proueniunt; quia castitas matris, eius dicat ... et ... ad fecunditatem eius ... fecunditas, nec ... productionem ... dat ... ubi ... debebat probare hic author, ut mentem suam nobis persuaderet. Probo 2. Pater et filius ... unum principium Spiritus Sancti est certum; et etiam doceat Dulius ... Credimus, ait, Patrem et Filium unius esse potestatis producendi. ... Pater et Filius sortiuntur, unius virtutis, unius potestatis, et unius principialitatis Spiritus Sancti ... dat in Deo virtus, potestas, et potentia productiva, nec principialitas ... quae ... per ... siquidem in ... unum, ... neque ... aliqua ... admittitur; alioquin ... quatuor ... relativae ... et ... siquidem ... unica ... nec ... unica actio ... plura principia ... unica actione agunt;

et ulterius phice ut distinguat, et denominatione et ex to,
actu l. potest appellari unus prius; alter prius spirativus,
n solus denominative et inadaequate, sed reipsa, et inactu
phice deberet dici unus prius, et multarentur duo priora, quae Pater
et filius illa possent reddi unus prius spiritus sancti per unitatem
phicam et formam spirativam.

Probo. Pater et filius ut tales sunt diversi in
suis propriis essentia, et relationibus Paternitatis et filiationis: quae ratio
spirativa est extra conceptus Patris et filii ut talium: ergo Pater et
filius in ratione talium sunt unus prius quod spirativus, sed sunt unus
prius quod spiratur, non ab ea spiratione quae est extra conceptum Patris
et filii, sed ab unica virtute spirativa divina quae est ipsis
intrinsece constitutive intra unius prius. Confirmatur in Concilio Floren-
tino et in Lugdunensi ubi unico [illegible] unitatem et
fidei catholicae [illegible] ut notat [illegible] Marchinus,
Ipse [illegible] procedere ab unica virtute spirativa et solus de-
terminatur procedere a Patre et filio, tanquam ab unico principio, et etiam
procedere ab unica spiratione: ergo non datur Pater et filius ul-
tra rationem unius spirationis actualis habentes unum principium Spiritus
Sancti: quod id non habent ab unitate spirationis actualis, sed
ab unitate virtualis, et per phicam et realem spirationem.

Dico

3º. Generatio actualis est exercitium phicum et reale generan-
di et spiratio actualis est exercitium phicum et reale spirandi:
ergo est exercitium phicum et reale per phicam actualis generationis et
spirationis. Probo consequentiam. Quia de exercitio phico exercitium phicum
et reale, siquidem de exercitio est id per quod aliquid exercetur: ergo
est exercitium phicum est id per quod aliquid prius phicum exercetur.
Sed Pater per actualem productionem actionis, seu actionis generationis
filii se exercet phice: ergo illud exercitium phicum aliquod prius

prius Patrem exercat atque Pater nihil aliud sit exercere actu a te exercitus principium producendi filium, nisi prius productiva filii, quo Pater actualiter exercitus principium producendi filium, exercat prius productiva filii, accedente propter physica et realia in generante, et in Patre et filio producentibus Spiritum Sanctum dabitur virtus et potentia notionalis vera physica et realis, sine prius quo generationis et spirationis principus sive illorum et personarum productarum.

Ostenditur: Patrem prius physice potens generare: quod habet potentiam physicam generandi. Pater est, at ex his sit, ne posset esse prius physice potens generare, nisi illud, quod habet potentiam physicam generandi. Antecedens probatur quia Pater est prius quod physica generandi: quod est prius physice potens generare. Probatur consequentia: fecunditas, sive est fecunditas, quod divinit Patri, quid aliud est, nisi Patrem esse potentem generare: et ad hoc non sufficit potentia logica, sed requiritur physica; illa enim haec sit reddere sufficiens fecunditatem: quod erat.

Ostenditur 2°. quod, filius, qui est mere realiter productus, denominatur in Patre, utrum prius quod: non enim sit principium producere filium, quia in se non denotat, et illa forma, tamen forma quia prius quod denotat et hic, qui realiter producit, et a qua realiter accipit denominationem prius quod, est virtus, cuius et potentia physica et realis: ergo in Patre datur virtus, cuius et potentia physica, per quam ipse denotat filium, qui realiter producit, et a qua denotat potens producere, et prius quod: quia ad modum datur producendi actualis, per quam ipse denotat producentem actualiter.

Ostenditur 3°. in divinis dantur termini physice et realiter producti, nempe filius et spiritus sanctus, ergo et esse, quod realiter et physice producitur, a potentia physica et reali producitur: a... ... 2° ... dicere non sit relative ad filium, quia ... ipse; et filius sit realis: quia ... sit, non potentia logica, et potentia physica et reali.

Progredior ad alteram difficultatem, quae prius proponuntur.

et spirationis distinguendo nominentur inter magnis auth. nomine quidem
Medice, dicendi sunt, OD. n dari in Deo physice prius generat.
et spirationis actiones identificatas, ut primo docent Cayetan., Molina,
Zuniga, Aliqui, Eriza, Beccanus, Fasolus q. 41 art. 4 dub. 2.
Suarez tract. 3. disp. 40 sect. 1 n. 3. Hurtado de Trinitate q. 5
sect. 1. Dari vero eg. prius physice defendunt Valentia, Eriza, e.
Basquez, Montoia, Annibal, ConinK, Alarcon, Ortega
ubi sup. certamine 1 et alii.

Sit 1a conclusio. In Deo n dat. prius
physica et realis, rationalis comparativa ad generat. et spirationis ac-
tiones, sive ad actus notionales active sumptos, identificatos ut prio.
Inge notionali nobis accidet hic meus loquendi. Prob. Prius physicae
illa, a qua actus realiter e; atqui in Deo n dat. aliquod prius, a quo
sint generatio et spiratio activae, sive actus notionales active sumpti,
et ut illo identificati; ergo in Deo n dat. prius physica rationalis comparativa
ad generat. et spirationis actiones, sive ad actus notionales active sump-
tos, et realiter indistinctos. Prob. minor; inquam dispositiones absolute
sunt ab aliis et absolute realiter ab illo; atqui generatio, et spiratio
activa, sive actus notionales active sumpti, et realiter indisti
n producunt realiter ab alio ut e certus; ergo etc.

Confirmatur 1o Diu. Thom.
1. p. q. 41 art. 4 ad 3. ita fatur: intelligere et uelle n sunt tales ac-
tus, qui designent processionem alicuius rei a Deo distinctae, vel essentialiter
vel personaliter; unde circa hos actus n pot salvari ratio prius in Deo; at
qui generatio et spiratio activa, sive actus notionales active sumpti identifi-
cati realiter ut primo n sunt essentialiter, nec personaliter dicti ab illo; ergo in ordine
et comparative ad illos n dat. in Deo prius vera physica et realis.

Confirmatur 2o et
explicatur. Prius physica et realis importat in suo conceptu actus physi-
ce et realiter tales; et in Deo n dat. actus physice et realiter tales

generandi et spirandi comparativae ad generare et spirare actiua identificatur cum potentia, quia nec dubium, potentia physicae et realis generandi et spirandi comparatiuae ad generare et spirare actiua identificatur cum potentia. Manifestum certe. Nec item est potentia ad actum primum, quia qualis est potentia talis est actus, si potentia est physicae et realis, etiam actus primus debet esse physice et realiter talis. Minorem suadeo, quia actus primus physice et realiter talis debet realiter et physice distingui ab eo actu, cum nullus est actus primus physicus et realis.

(Ad 3um) quia non potest dari potentia physica et realis ad bona realiter impotentia, et generatio et spiratio actiua sunt realiter impoductae; siquidem sunt relatio paternitatis et relatio spirationis, quae sunt identificatae; ergo quod est identitate impoductus est impoducibile.

Oportet tamen animaduertere hanc 2am negationem minime conuenire cum casa, quae est Aureoli, illi tribuitur. Et ut discrimina assignem, notandum dupliciter usurpari: 1o pro possibilitate, ut res sit, quod est, quaelibet non repugnantia; et pro sic usurpata est quidam deus, ... essentialiter, et cum entibus ... possibilibus, ... quod est, et non quae est, ... sive possibile est, ut sit absque ulla repugnantia: et haec dicitur logica. 2o pro potentia physica et reali, quae refertur ad actum 2um, ut a ... dicitur, et constituitur formaliter per ..., sive virtute agendi ... efficientiam, actum, ad quem fertur, sive refertur.

Nos ergo diximus ad Aureolum quod in Patre inordinate ad filium et in Patre et filio inordinate ad spiritum sanctum, et in ... inordinate potentiones patrias admittimus non mere possibilitatis, sive ... logicae, et vere fecunditatis, et ... vere, realis, et physicae, ut infra ... declarabimus: hanc autem non est puram, et actuatam, ut generantis et spirantis fatemur, quod ...

seu identificatur generationi et spirationi activae. Unde infero ex iis
Deo dari implicite; non esse totaliter, et realiter, et formaliter generationis et spirationis activae, nisi identificatam, quod diversis
... Aureol.

Et ne aliquid ulterius desideretur, potest dubitari: an aliquam admittit ponit in Deo potentia physice et realiter distincta separative ad generationem et spirationem activam? Pro quo dubio dissolvendo,

Sit 3a nostra conclusio. Potentia physice et realiter non potest admitti in Deo, distincta separative ad generationem et spirationem activam. Probo; quia ea sola principia ponuntur, quae nunquam distincta in Deo, quae sunt formaliter in Deo; sed potentia physice et realiter separative ad generationem et spirationem activam non est formaliter in Deo, ut efficaciter probavimus; ergo &c. Probo maiorem. Nam nostra nunc non sit fingendum, non ponit in Deo principia, quae non sunt formaliter in illo, et ea supponit, et distinguit, sive denotat expressione ... ea principia, quae intrinsece et realiter non sunt, et idem subiecto 2a argumenta prima dissolvunt.

Subsectio II.

6 Argumenta primaria dissolvuntur.

Arguitur 1o cum Aureolo. Si daretur in Deo potentia physice et realiter generandi et spirandi, Pater esset potentior filio, et uterque potentior spiritu sancto; sed hoc non potest admitti; ergo &c. Maior probatur, quia Pater potest generare filium, filius vero non potest generare; et uterque potest spirare spiritum sanctum; at vero spiritus sanctus nec generare, neque spirare; ergo &c. Probatur, quia qui potest producere duas creaturas, quas non potest producere filius, ut spiritus sanctus, est maior, et potentior ... potest potentior filio, et spiritu sancto,

et illis inequalis in perfectione: quod si Pater posset filios infinitos, et substantiales, quos ipse filius et Spiritus Sanctus non possunt; utique Pater, a fortiori esset potentior Filio, et Spiritu Sancto, et illis inequalis. Minor prioris syllogismi nadet: quia indeexcluderet, equalitas Personarum: quae quidem postulat, ut sit una et eadem ratio, itaut possit in tribus Divinis Personis Dei, et equalis; atqui haec equalitas excluderet, si una Persona sciret, et vellet alliquid, quod altera non sciret, et vellet: ergo haec equalitas excluderet, si una persona posset alliquid, quod altera non posset. Probatur consequentia: quia non minus perfectio posset producere admirabiles infinitos et substantiales, quam posset scire, aut velle alliquid rationis saltem creabilis etc.

Haec ratio difficilis est, et non nullis forte eius difficultatem non penetrantibus, talis per (?) videtur illi satisfaciunt. Alii vero re serio considerantes illud instantia hunc major. Verbo (?) concedere Patrem esse actualiter generantem, et producentem, quod quidem in hoc filius, quod Pater est magis generans, sive generator, sive producens, et illi (?) patri quos filius: quod hoc destruat equalitatem Personarum. Probatur. Si dicas, Pater ... multum eabsurdum in equalitate Personarum esse actu generantis, et producentis: ita nulla erit inconveniens in inequalitate Personarum in ratione potentie generare et producere. Si dicas, Patrem quod ... non destruit inequalitas personarum ex eo, quod una sit magis generans actu, ... itaut destruet inequalitas personarum ex eo, quod Pater sit ad generandum potentior.

Haec instantia, quae satis obscure ultius Patrem ... non urget: quia solent posse adversarii assignare discrimen. ... posse producere est perfectio; et ideo excessus quoad posse producere, sive quoad potentiam destruit equalitatem Personarum; actu autem actu producere non est perfectio, ut ... patet ex eo, quod duo agentia creata possunt equaliter producere sint

æqualli perfectioni. et si unus actualiter agat, et alter non agat actualiter: et ideo excessus quoad actu producere, sive modo rationis actualiter producendi non destruat æqualitatem Personarum.

Hoc, ob-stante, aliter instat Ordo, et illi efficaciter insurdo. Nam dicendi disputamus ubique adversarii testantur de maioritate perfectionis; de hac enim sermo erit, cum disputemus de æqualitate Personarum; et tractamus de maioritate in ratione potentiæ et principii, prescindendo a perfectione; quamvis actualiter producere non sit in ratione sui maior perfectio, adhuc ex praesenti argumentum urget instantia; etenim Pater et maior producentis, et faciendi actualiter, [illegible] Pater maior in ratione principii prescindendo ab excessu perfectionis? et etiam Pater est principium quod in generationis et in [illegible] filius non est principium quod [illegible] non reddit Pater maior in ratione principii quod, seu in ratione potentiæ atque prescindendo a ratione maioris perfectionis. Si dicas 1um. aliqua inæqualitas, et excessus in ratione principii ab omnibus admittenda est: ac proinde inæqualitas Personarum in ratione potentiæ generare, prescindendo a perfectione, non est inconveniens; ac contra ut admitti. Si dicas 2um. quod sicut ille excessus non destruit æqualitatem Personarum in ratione principii; ita neque excessus in ratione potentiæ generare.

Præterea quamvis duo supposita, vidibus, et ipsa, non sit maior perfectio agentis actualiter producere, quam non producere actualiter, ut in agentibus creatis [illegible]; nihilominus, quando non supponitur prout est [illegible], ut in præsenti non supponitur a [illegible], et potius necessarie maior perfectio est actualiter generare et producere summa actualitate et necessitate, quam non generare et producere: alioquin enim deficeret [illegible] potentiæ in Deo [illegible] summa necessitas, et actualitas generandi. Ergo difficultas circa æqualitatem personarum non minus urget in [illegible] Patrono.

Diuitas non modo a vide tenetur ad

aliquas perfectiones dicendo actionem, et nouo modo ad alias personas dicendo actionem, in dicendo ipso. Vnde Pater habet identitatem, et omnino indistinctus realiter propter generationem quam non habet filius et quia non est magis perfectus, quam filius propter rationem quasi generationis quam filius non habet in potentia defectum et privationem generandi, et rationem potentiae generandi, solum generatur ea potentia generandi quae est in Patre, et est propria Patris, potentia privat filium propria filii ut ipse generet; et tantum perfectio est in filio habere illam potentiam generandi, sicut ipsam generare quanta est in Patre eam habere, et per ipsam posse generare, et actu generare. Et eius ut in creaturis perfectius ex generare sit dare, quam accipere, eo quod effectus non supponit, sed per identitatem perfectionis et aequalis sui modi; nihilominus in Diuinis aliter dicitur: nam propter summam identitatem et summam communicationem providet naturam perfectionis et aequalis modi, quae et tanta est perfectio in filio generari, quanta est in Patre posse generare et generare actualiter.

Itaque ut procedamus a perfectionibus et relationibus ad

praesentis difficultatem disputemus, loquamur de sola quantitate potentiae productiuae, et suppono 1° cum Patre Montoia disputatione 108 sectione 2da à num. 6, et Arruebanus, Egidius Romanus, potentiam productiuam ad intra non esse rationem formalem sub ratione Dei, quae est proprietas absoluta, et communis omnibus Diuinis Personis, ut docent Doctores theologi. Probo 1°, quia huius adaequatus obiectus sunt propria factibilia et causabilia; sed Personae Diuinae procedentes non sunt propriae factibiles, et causabiles, ut docet fides; ergo Personae Diuinae procedentes extra huius adaequatum obiectum accedenter non à natura, et productione ad intra Diuinis, in ratione, quae est proprietas absoluta, et communis omnibus Diuinis Personis. Sola manet indiget probatione, quae Durandus et Pater Conincus debent. Vnde Wizemius lib. 2 §. Sicut tradidit, ait: quem nomen (nempe filius) ut Pater creaturarum Patre

ex Pe: Ubi vocat Oipõz pos creaturæ. Expressius D. Fulgen-
tius de fide ad Petrum cap 3°: in eo, inquit, qd Oipõa intelliga-
tur Deus, n̄ [illegible] collectionis, ut manifeste ex violentia interpreta-
tionis Pe, Monarchia, et Deitatis (eius quippe res in eo est, intelligi[illegible],
in quo eius etiã, sauy proprietas Deitatis) qui res creas visibiles, atq invi-
sibiles de nihilo fecit. Et ideo D. Amb. 2° de fide ad Gratianum
cap 3° probat filium esse oipotentem, tum quia potuit se, nec Patrem producere,
qd sit producere eia prout est factibilia, et creabilia: Ostendat,
aliquis, inquit, quid sit, qd n̄ potuit Dei filius? Quis est adiutor,
ex cœlis faceret, fuit? Quis est adiutor, ex condideret universum?
3° nunc adsitus Oipõz est prie factibilia, et creabilia.

Pbo 2° q,

operaões Oipõe n̄ s̄t naturæ, sed liberæ, subiacent eis Supre-
mæ Dei potestati, dominio, et Voluntati, ut docent D. Aug.
in Enquiridione cap 96, et cap 3° de spiritu et literas, et D.
Chrysostom homil. de expositione symboli: unde scholas [illegible]
magistro in 1° dist. 42 dicunt: qd Deus exeo dicat
Oipoz, qd oia possit, que vult, n̄ qd oia possit: et est n̄ ignobiles
theologi Constituunt Oipõz formaliter in Voluntate; at operaõ poe
notionalis generativæ, et Spirativæ, n̄ é libera, et naturæ, ut ele-
ganter docet D. Amb. 4 de fide ad Gratianum: n̄ e naturæ,
inquit, n̄ e poe in Xsto aliquas, qd n̄ generavit, infirmitas:
q generaõ n̄ ad sublimitatẽ poe, et ad proprietatẽ refertur.
Et de Incarnat Dni sacramento cap 8, 9 et 10 s propedicit: quia
generaõ n̄ e potestatis, et naturæ; ergo operaõ poe notionalis
generativæ et Spirativæ n̄ é operaõ Oipoe: ergo poa notionalis
generativa et Spirativa n̄ constituit in Oipõa.

Itaq Oipõa é pra-
tu absolutus et oẽ tribus Divinis Personis; et in eadem Divinis
Personæ s̄t equales. Ratio é: qs in aliquo sensu de fide

tres Divinas Personas esse æquales in Omnipotentia: dicitur enim in Symbolo Divi Atanasii: Omnipotens Pater, omnipotens filius, et omnipotens Spiritus Sanctus: Ergo tres Divinæ Personæ sunt æquales saltem in omnipotentia, quæ est potentia productiva omnium possibilium factibilium, et creabilium.

Præmitto 2° Unam Personam posse aliquid ad intra, quod non potest alia: hoc est videre tenet per fidei, quæ existit, quod dicimus Pater potest producere filium, et filius non potest producere se ipsum, nec Patrem: et Uterque potest producere Spiritum Sanctum; et Spiritus Sanctus non potest producere se ipsum, nec Patrem, nec filium, neque aliam Personam ad intra: ergo etc.

Præmitto 3° tres Divinas Personas non esse dicendas absolute inæquales in potentia productiva, quamvis unaquæque aliquid ad intra, quod altera non potest. Probo. Quod in Symbolo Divi Atanasii docemur æqualitatem Divinarum Personarum absque ulla restrictione, ac dicitur: Sed totæ tres Personæ coæternæ sibi sunt et coæquales: ergo etc.

Ex his ita philosophandum est, ut præsentis difficultatem enucleemus. Pater, etsi possit aliquid, quod non potest filius: et etiam aliquid, quod non potest Spiritus Sanctus, nihilominus Pater non est absolute potentior filio, nec maior in potentia: neque Pater et filius [illegible] potentiores absolute Spiritu Sancto, nec maiores in potentia: et quælibet Divina Persona, licet non habeat [illegible] identitatis, habet tamen absolute omnes perfectiones non relativas productivas; eo quod habeat Personam producere, potentia per identitatem inexistentes cum determinationibus, quamvis Personae in alteram non ... [illegible]

Quando hoc [illegible], [illegible] [illegible] in abstracto sumpta denotet Patrem potentem generare filium, et non denotet filium potentem generare se ipsum, non facit Patrem potentiorem absolute et simpliciter, dum potius denominationes [illegible], quanta est potentia, quæ est in [illegible] identitatis, et denotat ipsum poten-

ente generare, tota p identitate in eâ applicat, filio, et ê ipse determinatio in illo. Illi 2º in Divinis deneget potentia generandi, quoniam haec potentia generativa sive productiva, quae contradicte non est in filio, non denotat filium potentem generare, provenit ex defectu alicuius requisiti, scilicet ex defectu prioritatis, et indistinctionis filii in sui ipsius.

Quae doctrina ut est et clara, ita per exemplificanda plura nobis occurrunt exempla. Nam plura sunt aequalia cum potentia, et tamen ab illis non potest unum quod alterum, sed ex defectu conditionis, seu requisiti. Unde potentia visiva aeque ipsa oculi non potest producere visiones; quamvis simillima ipsae obtineat [illegible] eas potentia visiva: Item species nulla ratione est potentia visiva inquantum [illegible] non potest calefacere passum extra sphaeram suae activitatis positum; et nihilominus indistincta non distinguitur, nec particulariter ratione potentiae calefactivae: quod potest dari aequalitas in potentia, et quod actus negatur eî ab uno habente eam potentiam: quod filius potest habere potentiam generativam sui per identitatem in essentia, et per circuminsessionem, qua una Persona est in alia per intimam praesentiam: ac sine ullo defectu aequalis Patri in potentia, quae ab illa denotatur potens regenerare defectu prioritatis, et distinctionis a se sui.

Quam quidem doctrinam naturis admittent, qui collocant pariter [illegible] quam, sive potentiam productivam ad intra in absoluto: quia haec potentia Dei est per identitatem tribus Divinis Personis; et nihilominus solus Pater denotat potentem generare: et ideo solus filius denotat potentem generari. quod quidem solum potest provenire ex defectu alicuius conditionis.

Addo exemplum [illegible] in sensu isto ut asserimus: eadem intellectio Dei est in Patre et in filio, et in utroque ad eadem rem relatus; et tamen Pater per illam novit, et dicit: ego sum Pater filius vero novit, et dicit: ego sum filius: nec dicit Pater: ego sum filius: nec filius dicit: ego sum Pater: Itaque intellectio

essentialis dicitur per identitatem Patri et Filio: cum quoniam dene-
gas eiusdem intellectionis in Patre et Filio diversas; et nihilominus
Pater non est sapientior Filio. Et eodem modo Pater vult generare Filium: Fi-
lius non vult generare, sed generari; et nihilominus non sunt inaequales
in volendo; nec Pater magis vult, quam Filius, eadem voluntate
Pater dicitur velle generare Filium, et Filius velle generari; ergo Pater et
Filius sunt aequales in potentia, et Pater non est potentior Filio, quia Filius habet potentiam
generativam per identitatem internam, et per circuminsessionem quae +
una Persona est in altera, licet potentia dicat Patrem potentem ge-
nerare; Filium autem non dicat potentem generare defectu prioritatis
et distinctionis.

Nota etiam potentiam generativam licet sit in Patre per identitatem,
et non sit per identitatem in Filio, et non sit eius identificata, et circum-
insessionis, nihilominus non esse perfectionis modo in Patre quam in Filio.
Ratio est, quia eo ipso quod Filius habet per identitatem internam et per circum-
insessionem potentiam generativam Patris, hoc sufficienter applicatur ut
dicatur esse in Filio, et illum perficiat: neque sit proprietas relativa,
petit distinctionem ab eo, ad quod refertur, ac consequenter petere
identitatem, ut sit in alia Persona: et ipse, quod in Deo est perfec-
tissimus sit, et est perfectissimus sit omnis modus essendi in Deo,
sequitur non esse aeque perfecte potentiam generativam, non eius, et
circuminsessionem in Filio, ac est in Patre per identitatem.

Unde fa-
teorum quia Pater producere duas ideas, quas non potest produ-
cere Filius; quia eo ipso, et Pater non est sapientior Filio, et inaequa-
lis in potentia: nec potest scire et velle aliquid, quod altera Per-
sona non sciat, et velit; quia Pater esset sapientior et magis volens.
Ratio est, quia cuiuscumque productio libera ad extra, idem, aut amor
alicuius creaturae supponat duas Divinas Personas realiter
existentes: et ex parte ipsarum nullam requirat productionem, seu capa-

paritas, quae non sit, qualiter in aliqua Divinis Personis: etiam probabit ad non dari, cum potentia producendi ad extra, generandi, et volendi in singulis Divinis Personis, omnino implicat, quod Divinae Personae non denominentur producentes, generantes, et volentes: quod si dicitur, ex defectu principalium potentiarum in divinis, quod omnino repugnat in Divinis Personis. Aliud in productione ad intra cum omnes debeamus fateri filium esse a seipso independens, et supponere principium originis tanquam sui principii, a litteras ... Verum inde colligitur filium esse incapacem accipiendi denominationem potentiae generativae generativa ratione, quam habet per identitatem in essentia et circumincessionem, defectu in generatione et distinctionis accipit, a suis ... relationibus denominationem potentiae generativae, et haec denominationis quaelibet alteri aequivalet in productione.

Unde licet non possit dici filium esse virtute productivum sui in Patre, licet Spiritus Sanctus esse virtute spirativum sui in Patre, et filio: quia ea potentia generativa identificatur cum filio; nec haec potentia spirativa cum Spiritu Sancto; nihilominus potest dici potentia generativa, quae ratione identitatis in essentia et circumincessionis est in filio, esse potentia productiva filii, et filius habere potentiam productivam sui in Patre. Et idem dicendum est de Spiritu Sancto.

Instas. qui plura potest producere, dicitur absolute potentior, sed Pater potest producere filium et Spiritum Sanctum; filius autem non potest producere seipsum, nec Patrem, sed solum Spiritum Sanctum, et Spiritus Sanctus nullam personam Divinam potest producere: ergo Pater est absolute potentior filio, et Spiritu Sancto.

Respondeo distinguendo maiorem: qui plura potest producere, dicitur absolute potentior alio, qui nullam earum habet ex potentia: Dando maiorem: alio, qui habeat ex potentia: nego maiorem. filius enim, licet non dicatur potens generare, habet per identitatem potentiam spirativam,

et identitatis in esse, et circuminsessione, per generativam: et ideo Pater non est generativus: et ob eandem rationem non est generativus Spiritu Sancto. Et si eo nos generativa Separatione sit, videtur supponere Spiritus Sanctus, tenens identitatem. posse producere aliquid ad intra. quod sic suppositum: et ideo absolute est, quod Pater sit generativus Spiritus Sancti. Praeterea stamus, quo unus, quod quis potest producere, est tantae perfectionis extensive, quanta fuerit, ut evenit in praesentiam non tantum est Spiritus Sanctus perfectior, ac filius est Pater. Et Aliter de reliquis Personis: alias non negabo extensiva quamdiu maneat ratio non est per productiva, in qua res Divinae Personae est aequales diximus, et Filius ha requisita ad exercitum proprie, et deinde ego potentiis; siquidem duos dicunt posse producere.

Arguesto cum ipso.

Arguesto. si in Deo daretur, potentia physica ad intra Spiritus Sanctus imo nec filius est dispensus, et hoc est manifestum absurdum: probatur. Dicitur sequela maioris. quod non est dispensus, qui non potest producere quidquid producibile est, sicut non est dispensus, qui non sciat quidquid scibile est; at filius producibilis est, et nihilominus nec ipse filius, nec Spiritus Sanctus habent potentiam producere; et solus Pater. Solus Pater erit dispensus, non autem filius aut Spiritus Sanctus. Confirmatur. Si admittatur potentia nobis alius in Deo, ea pertinet ad dispensationem, quae respondit segregans vere et physice proprio, ut docent multi Patres, et in ipso, et Spiritu Sancto non datur potentia generativa ergo non docet illis adaequate dispensationem acresentem ad Dispensantes. Confirmatur 2o. auctoritate Divi Augustini, qui libro 3o. Maximiniano capitulo 12 respondit illi obiicienti: Pater est potentior filio (in deo inferenti filius non esse creatorem, et caetera) quod Pater potest producere filium, filius autem non potest, ait: absit ab te, ut quomodo putas, ideo sit potentior Pater filio, quod creatorem genuit Pater, filius autem non genuit creatorem. Neque enim non potuit, et non opportuit. Ubi Sanctus Doctor supponere videtur, ideo

ideo in filio h. ē defectus pōt. n. posse generare; q. negare opera-
re infi.e ē posse: careat enim equalitate divinaque ināe pōte et
addit n. ēē defectus pōt. in filio n. posse generare: q. posse generare
Pe. n. ē pōt. n. et realis, alioquin esset filius potestgenerare, qd ē heretic-
cum.

Pro rationis maiorj. Etenim, et filius careat denominaō potentiae ge-
nerare, adhuc ē dipoteis, n. sō dipōtē, quae ē pōt. productiua ad ex-
tra, d. etiā pōtē Spiratiua, imo et generatiua: hanc enim het filius
radicaliter quoad effectus et pōt. indenominaē potentiae generare:
Et Spiritus Sanctus indenomē potentiae spirare imo illas ipsas fra-
liter het per identitatem inesia, et circuminsessiones. Unde ad probationem ma.[24]
Pro dicendo maiorj: nē dipotens, qui n. pōt producere, quidquid produ-
cibile ē, neq. het absolute dipotentiam: Concedo maiorem: quis tamen pōt produ-
cere quidquid producibile, het, absolute dipotentiam saltem per identitatem
inesia, et circuminsessionem: nego maiorem. Etenim ad ra. dipotentis, sufficit,
capacitate subsistentie sufficit, posse producere extra adintra quidquid pro-
ducibile ē, l. hēre ergo identificatus qui Persona potentiae producere
quidquid producibile ē, et ipsas Personas hēre per circuminsessionem: nam
ex illi Personae io desit denomiaō potentiae generare, n. ex defectu
pōt. cum eas heat per identitatem inesia, et per circuminsessionem, neque ex
defectu capacitatis, d. ex infinita perfectione, et ordine Divino
Trinitatis, qui essaliter exigit, ut filius sit productus a Pe., et n. se
producens defectu priomalis, et distinctionis, et sit eternaliter filius,
et n. Pater, proinde, qd illa Persona ut filius sit absolute di-
potens.

Ad 1.S. O. prōbo nego ma.; et dicta sufficit a S. Aug.o ut procedens supra
mit. in fine plures Patres apud Montoya ubi sunt docere [pag. 6]
pōt. generatiuā pertinere ad dipotentiam; Etenim per dipotentiā
eo n. loqui de dipōtē tribus Personis Divinis Dei, d. de pōt. gene-
ratiua: et ideo illas n. vocant dipōtē absolute et simpliciter,

Dissoluta Patris: Verum nos dicta in quadam latiori significatione accipiant, quia sit amplectitur ... personae Patris generatur ... narum.

Nos (Fidelis) quae omitto mentem Maximini Ariani fuisse ex omni potentia Patris inferre filium esse Deum nec creatum: quod attentare esse aliorum multis Eminentissimus disputatione 13 quaestione 1 n° 64 sequentibus Sotus, Gregorius, et aliis: hoc ergo omisso, nego eo Divinitatis Gestatione probari per generationem physicam esse in te; potius etiam ostendit per eam generationem esse etiam in filio; Siquidem Augustinus negat filium non potuisse: ergo nominus nobis authoritas Augustini obsidente, quae nos debent explicare Augustinum, qui videtur oblivisci, et fateri fuere iis, qui docerent per generationem esse per identitatem etiam in filio, qui tamen non generat, quod alterum filium in re repugnat, et impossibile est: idque notavit Augustinus, illis verbis, et non oportuit. quicquid omnes discernendi, valde informis satis solidis physice fundis, ... quod de aequalitate Personarum Divinarum quoad per aliquando nobis arripit: eius tamen tandem dessecuimus, quia, aequalia philosophice etsi apparerent acute et solide, in re gravi theologicâ saepe inepte ... magis Patribus, Filio, et Sacrae Scripturae quae accuratius ad sua cogitationibus deferendum est.

Ergo Augustinus dicit in filio non posse generare filium non esse impotentiae defectum, et privationem, ac inde non esse vere non posse, et non oportere; quae docent multi filii; quod est complementum ..., seu, ut ita dicam, non oportet: quasi diceret Augustinus, filium generarem oportuit, quod illa potentia generandi satis compensat, quoad perfectionem potentia Patris filii ut generet: et ea ... potentia, quae est per identitatem in Patre et ... denotat potentiam generare, respondet in filio per identitatem in essentia, et eminentiam: quod vero, illi non tribuat posse generare, necessarium denotat potentiam generare, non est in filio non posse, seu ipsius ...

potentiae, et potius esse in finita potentia; sicuti [illegible] continguae, quod [illegible] Patris [illegible] filio, et [illegible] in [illegible] prod. [illegible] filii [illegible], et [illegible] subsectio 3a. reliquae objectiones solvuntur.

Subsectio 3a.

Reliquae objectiones solvuntur.

Arguitur 2o [illegible] Patre [illegible] potentiam physicam producendi, et [illegible] potentiam logicam; at [illegible] producere filium [illegible] ipsum [illegible], habet esse [illegible] producere filium, [illegible] potentiam physicam et realem, et [illegible] logicam. [illegible] Major [illegible] si Pater posset esse [illegible] potentiam physicam producendi, posset producere seipsum, sicuti Paternitatem, et [illegible] producere seipsum, nec sua Paternitatem: [illegible] 4. [illegible] [illegible] non habet potentiam physicam, ut sit [illegible]: [illegible] non habet potentiam physicam producendi filium. [illegible] idem est falsissimum [illegible] esse Patrem, ac seipsum producere filium: [illegible] [illegible] producendi [illegible]

[illegible] sophisticum est, ut [illegible] [illegible] Deus non habet potentiam physicam, ut sit [illegible]: [illegible] non habet potentiam physicam producendi creaturas. [illegible] idem est falsissimum [illegible] Deus sit [illegible], atque habet potentiam physicam producendi omnes creaturas; et nullatenus potentiam physicam, qua Deus possit esse [illegible]; siquidem [illegible] improducibilis est nullatenus [illegible] potentia physica, qua Deus producat creaturas. Quo nihil absurdius potest excogitari.

Quapropter directe [illegible] distinguendo majorem: [illegible] non potest esse Pater potentia physica producendi seipsum: [illegible] majorem; [illegible] potentiam physicam producendi filium [illegible] majorem. Et distinguo minorem [illegible] ipsum [illegible] esse Pater, stante eodem modo se habeat [illegible] filius ac [illegible] Patris: [illegible] minorem: stante diverso modo se habeat [illegible] filius, ac [illegible] Patris: [illegible] minorem [illegible] majoris [illegible], distinguendo [illegible]

ñ P.ª ponet eē P.ª p poẽ phicã pducendi Filiũ, l Paternitatē ponet Pª: Dato maª: poẽ phicã pducendi filiũ, ponet Pª: neqꝫ maior, et dicena minor, neqꝫ coq, intellecti; et minqꝫ distinctior, ad ipsã distinguendũ aũꝫ: Pª ñ het poẽ phicã ... sit Pª: Dato aũꝫ: an filii: nego aũꝫ, et Coq.

Explico solut. idꝫ pratꝫ pt distinere subtꝫ inextali, et eē actꝫ methꝫ ... ipsiꝫ; et simul eē poã pductiva alterius ... quæ respicit: et tunc erit poã logica in subtꝫ, qd distinxit talle pratꝫ inextalli, ... actꝫ exallis methi: et erit poã phica ... qꝫ pducit: ... dispoã ē actꝫ methꝫ ... qꝫ distinuit inte dispoentiũ ac ... het, ñ poẽ phicã et realis, qꝫ ñ here pt in ordine ... poã logica ut sit dispoenũ; ... poã phicã in ordine ... pducendas: siliter ... poã, qua ... P.ª ē actꝫ methꝫ ... distinꝫ ipsiꝫ in eē Patris, sive intra poentiã generare; quæ ... ut illiꝫ, ñ ē poã phica et realis, et poã logica; at ... filii, qꝫ realiter pducit, ē poã phica et realis.

Instas. Poẽ generativa ... exalliter ... poẽ phicã pducendi: ... Patris ē poã phica pducendi; et quod ... ē poã phica pducendi, sit ipsũ pducere: ... Pª.

Nego distinguendo aũꝫ: eē poẽ phicã pducendi filiũ: Dato aũꝫ: pducendi Patrē: nego aũꝫ.

Et distinguo coeꝫ: ... Patris ē poã phica pducendi filiũ: Dato coq: pducendi Patrē: nego coq. Et siliter distinguo mi. ... sub ... et qd ... tanqꝫ ... pducendi ē poã Pª: Dato minor: tanqꝫ subtꝫ, qd ... pducere, ē poã Pª: nego minor. id, qd ... exalle ē, nunqꝫ ... illi deficere ... generative sit

esse... ex pote physica producendi filium, n... hoc gratis illi a ...
ficere: et cum ipsa non sit esse..., et potius repugnans posse produ-
cere ..., ... cum illo ... parari, tamquam cum ... producendo,
... tamquam ... motu, quod ... constituit posse producere
filium ... convenit ... ... idem gra-
tis diverso modo ... ...

Arguens 4.º cum ... a

... physica dicit in suo conceptu esse actum ... physicum: ... actus ... physicus
... dicebamus, nihil aliud est, nisi potentia physica, et ... completa,
et ... operari; ... in ... non dat actum ... physicum generan-
di filium; et ... non datur actus ... physicus producendi spiritum sanc-
tum ... potentia physica ... actus ... physicus ... esse re-
aliter distinctum a suo actu ...; ... non est actus ... physicus realiter
distinctus a suo actu ...: identificatur enim ... cum generatione ... a.
... potentia physica operativa debet esse physica prior, ... ipsam
operari; ... causa, quae dat ... et actum, debet potentia praecedere ad actum
... physica et realiter datur potentia generandi, realiter ...
debet praecedere potentia generativa ad ipsum generare; ... non
est prius posse generare, quam ipsum actu generare, siquidem
ipsa generatio ... ... generare: ... non da-
tur potentia physica generandi.

Respondeo distinguo maiorem: potentia physica dicit
in suo conceptu esse actum ... physicum in ordine ad ..., ... est potentia
physica: concedo maiorem ... non est potentia physica, ... logica: nego
maiorem et distinguo minorem non datur actus ... physicus generandi in ordine
ad generationem activam: concedo minorem: in ordine ad generationem passivam et
... generatum, nempe filium: nego minorem: et sub eadem ... distinctionem
... minoris; et nego consequentiam. Ad probationem minoris, concedo maiorem
et nego minorem, si ... sermo sit, non de processione activa, et de
processione passiva et non producto.

potentia physica inrealis aliquando produ-

ctiua realiter distincti actiue realiter indistincta, et aliquando actiue realiter distincta, iuxta variam philosophicam loquendi modum non est disputo: in 1o euentu ea potentia non est physica, ac consequenter neque actus physicus ni actionis. Sed tantum ni effectus realiter distincti et produ-cti: at vero in 2o euentu est potentia physica ac consequenter actus 1us physicus, tam ni actionis realiter distinctae et productae, quam ni effectus reali-ter distincti et producti. Vnde cum in diuinis processio actiua supponatur indistincta ab eo quod datur, in ea potentia physica, nec actus 1us physicus ni illius, sed tantum analogica: et cum processio passiua supponatur rea-liter distincta et producta, et simul realiter distinguatur ab eo quo producitur, à qua datur, in qua potentia physica, ac consequenter actus 1us physicus, tam ni processionis passiuae, quam ni termini producti, nempe filii: et eodem modo philosophandum est de potentia Patris et filii ni spirationis actiuae, et ni spirationis passiuae, et Spiritus Sancti.

Hinc solueo ad

Obiectiones, cuius maior distinguenda: potentia physice operatiua, debet esse physice prior, quam principium operari, si sit physice operatiua, etiam ni actioni, siue rationi formali operandi: Concedo maiorem: si sit physice operatiua tantum ni termini producti: nego maiorem. Vnde cum indiuinis non sit potentia physice operatiua ni rationis formalis produ-cendi actiue, sed tantum ni rationis formalis producti passiue, et termini produ-cti, ideo non est potentia physice prior processione actiua; quia nihil potest esse prius realiter seipso, sicut non potest seipsum realiter producere: datur tamen potentia physice prior processione passiua, et termino producto: quae qui-dem prioritas non est prioritas naturae, ut male insinuat obiectio, sed originis et a quo.

Probatur V. idque non potest ab actu procedere potentia est potentia physica ad illum, sed spiratio non potest procedere a generatione filii: ergo non potest esse potentia physica ad illum. Probatur minor. Id quod ex proprio suo Paterni

abstractus ē eius n̄ ut existeat, ita, ut eo ipso implicet n̄ a[illegible]
existentiæ, intrinsece, et ex suo conceptu ē formaliter operans ipsius;
et hoc modo ē abstractus eius filii, et virtute eius Spiritus
Sancti, q̄ ē intrinsece, et ex suo conceptu formaliter operans eius, ac
proinde n̄ pt ab actu præscindere. Dicitur: id, quo potentia Divina
ad terminos increatos, distinguitur, a potentia Divina ad terminos creatos, e de
potentissimo conceptu suo; et illa ab hac distinguitur, quod illa necessario
operetur, hæc u° libere: ut ē certum: ergo ē distincta potentia Divinæ
ad terminos increatos inseparabilitas ab actibus, ut existant termini in-
creati.

Resp. distinguendo maiorem. Id, quod n̄ pt ab actu præscindere,
ratione realis, et etiam formalis identitatis: concedo maiorem: solum ratione
connexionis inter extrema realiter distincta: nego maiorem. Et distin-
guo minorem. Q̄ n̄ pt præscindere a generatione activa filii:
omitto minorem. A generatione passiva: subdistinguo: ratione identitatis
realis, et formalis: nego minorem: ratione connexionis inter extrema reali-
ter distincta: concedo minorem: ad eius probationem distinguo maiorem: ē
formaliter realiter operans, saltem actu: concedo maiorem: formaliter
et per se: nego maiorem. In hoc

In hoc argumento nullam aliam difficultatem
invenio, nisi divisionem horum æquivocam, seu potius confusionem. Fate-
ndum, quod n̄ pt præscindere, hoc ē, distingui realiter a natura, seu
actu, n̄ posse esse potentiam physicam ad illos: et ideo, ut in 1ª nostra
docuimus, n̄ datur in Deo potentia physica ad generandum, et spirandum activum;
neque illa potentia, quam dicimus esse in Divinis physicam, n̄ distinguitur
realiter a Deo, seu actu, cuius ē potentia physica; ut satis constat
ex dictis. Fateor etiam potentiam notionalem generativam et spirativam esse
completam et necessariam, ac consequenter necessario operari actualiter, in tantum
necessario operantem et n̄ posse præscindere realiter illa[b]ile ab actu:
id tamen minime tollit rationem potentiæ physicæ: nam si Deus necessario produceret

produceret creas, et eas earum existentiam directionem, actualiter protolleret illius, cum absentia et dominio, potentia non physica, sed dispositiva tolleret: imo quod potentia non possit dici sine actu, ac fundamentum quod fundat ab illo, non probat ipsam non esse potentiam physicam in illis: Cum tamen non potest dici pater sine filio: et nihilominus non ideo desinit esse physica potentia; quod patet potentia rotativa generalis et specialis talis sit, ut navis producat, et directioni existentiam suae ad intra, non amittit rationem potentiae physicae. Unde manet soluta difficultas.

Dices, quod ly praescindere potius distinctionem formalem et rationis, quae realis videtur, significare, adaequate ad filium quidquid causalitatem removendam, in quo vero dependentiam physicae potentiae praescindere formaliter ab actuali productione, et generatione activa: imo etiam a dilatione et directione actu; sed Pater potest dici ut physica potentia generare, quin dicatur ultra actualiter active generans, velut dilatans et dirigens existentiam actu, sive hic: Unum est formaliter esse potentiam physicam et aliud esse potentiam dilatatam et dirigentem ejus: hoc enim est praeter distinctionem, et distinctionem illam. Haec distinctio formalis non est sufficiens, ut potentia Patris, quae est physica filii, et generationi passivae realiter distincta, dicatur potentia physica in generatione activa realiter indistincta, et tamen formaliter et per rationem distincta.

Instabis: Potentia physica solum ad illum, ut producibilis, et possibilis, et praescindens ab existentia; sed Pater non potest esse ad filium ut producibilem et possibilem, et praescindentem ab existentia; quia existentia de conceptu quidditativo Dei: ergo Pater non habet potentiam physicam ad filium.

Respondeo cum Divo Thoma 1 parte, quaestione 41 articulo 4 ad 2 concedendo majorem, negando minorem; quia in eo signo, in quo est potentia physica ad filium, filius est potens produci, et physice producibilis, et possibilis, quatenus producibile est praescindentem suo natura; quia haec possibilitas, quamvis extrinseca conjungitur cum summa

necessitat existendi: ac proinde pt dici Personas productas ita productibiles et poss. ea, ut n. possint n. eê existentes. Pres. in hoc apparet aliquod incômodi; q adhuc pro primo signo a intellig. filius, et Spiritus Sanctus existens.

Veges [?] hanc solut. Probatio prima Patris, l respiciat rat. positis superiorē ad rat. [?] Inoenitis et nativi: l respiciat rat. possib. fualiter nati. Si 1us. o n. respiciat Persona fualiter Divina, qua debet respicere pcâ notionalis. Si 2us: pro specting, qui pot in Deo pt inveniri, cui includat existen. pt ab illa prescindere.

Resp. 1o. quaenij poss. notionalis Divina respicere politatē existe nate fualiter prescindente ab actuali existentia: quae quidē politas nate existe n. datur, nisi in Deo. eo q in Deo dari pt. e contra, quod Deus nate existat, nulla involuitur implicatio, neq. l, aut existentiae, neq. [?] rat. necessitas inexistendi. dig. si existat nato, n. repugnabit: g° datur, hac specialis politas in Deo: ad hanc q politatē [?] primus refertur poâ notionalis Divina.

Resp. 2. poss. notionalis respicere [?] perso- onem primâ, quae [?] ut existentē. Et quae [?] ad primâ in- hac dicendi. [?] poâ notionalis Divina n. ponet. [?] ut potest productibilis, et [?] ut actualiter existente pro ó duratione existantis, qua existit poâ: et ideo negandaé maior. q id, l dictum absolute posse et possibile produci ab existente et producto actualiter [?] aliqua duratione in qua existit poâ, absolute n. existit. Unde poâ respicit tales [?] Divinas ut existentes n. existit, quae supponat et existentiam, quae ponat et [?] producat.

Arguis 6° actus [?] pro ducendi n. [?]

pot. phica; et vẽ prin. pductivu ad intra ẽ actus 2us pdu-
cendi: neq ẽ raõ fralis pducendi: ergo nullus princ. pduc-
tivus ad intra pt ẽ poa phica. 2º maior. qa actus 2us
pducendi ẽ raõ fralis pducendi; et raõ fralis pducendi n
pt ẽ poa phica: et ideo increatus ãõ n ẽ poa phica adhuc
ex reallter disthy, necunio ad uniendum: ergo 2ª pars.

Rẽo neg. ma.

ad 1um pbag. Dedo. ma. et nego mi. quia illa exemplantur
bant: nga ãõ n ẽ poã phica, n qa ẽ raõ fralis pducendi,
et qa ipsa n ẽ virtus pductiva: quapptea ii, ut plures infra
docent, causae semper nam in ydz effe operantes identifi-
carent secum suas actiones, adhuc haberent poas phicas, n vero ipsius
actionis, et vero effectus realiter disth. Et si firmo amyes phi-
losophos ab aeterno et in aeternum ratio operante nequo na-
res, hoc supp. ipsy haberet secum identificatas actiões, quas pduce-
ret, ettamen n careret virtute et poã phica ad extra. Unio ẽ,
n ẽ et phica uniendi, n qa ẽ actus 2us, sive raõ fralis uni-
endi, sed qa nihil pducit, et nihil aliud pstat, nisi unire,
qd ẽ fraliter ipsa Unio: itaq princ. pductivu ad intra,
lt. habeat secum identificatam raõ fralem pducendi, ẽ poa phi-
ca n vero illius raõis fralis, et vero hic pducti.

Instas. 2º mu pductivu ad intra n dependet a poa pductiva sui: 2º ergo. quia
raõ fralis pducendi n disthnguit realiter, et 4º n raõ
a poa pductiva, n dependet realiter ab illa; et mu pduc-
tivu n dependet realiter ab ista raõ fralis pducendi: ergo nu-
llatenus dependet realiter a poa pductiva. Patet cons. qa
n dependet raõ vero immediate, neq mediate raõ illius raõis
fralis, siquidem haec n dependet realiter a poa pductiva.

Rẽo,

nandorum adaequum probat Deum a maori, nec a minori. Caeterum ex interpositis et hinc nihil mediet realiter distinctum ab illis, immediate realiter procedit hinc a sua potentia productiva adintra, accidente solum dumtaxat formalis dicendi realiter identificata cum potentia productiva: At vero si loquamur de hijs conceptibus, ut ratione distinctis, hinc formaliter et ut ratione immediate dependet a processione tanquam a ratione formali, et a virtute productiva tanquam a potentia: quod inter hanc et hinc nulla alia potentia physica, neque ut ratione distincta, mediat: imo cum nec mediet aliquid, cum cuius potentia formaliter distincta sit potentia physica, non potest dici, quod dependeat absolute mediate ab illa: quod autem hoc esset necessarium, quod [illegible] dependeret immediate a productione, quae dependeret immediate a potentia physica tanquam potentia physica suo, haec non est potentia physica eius, non [illegible] actionem: ac proinde haec, neque ut ratione neque nisi fingentis, dependet tanquam a potentia productiva suo a virtute productiva eius.

Argues tandem.

potentia physica importat essentialiter imperfectionem: ergo non est admittenda in Deo. Probatur antecedens: quia potentia physica requirit esse actum purum, et quod ad quod non est actus purus, importat essentialiter imperfectionem: ergo. Probatur minor. potentia physica importat distinctionem realem a suo actu; et potentia, quae importat distinctionem realem a suo actu non potest esse actus purus: ergo. Et ideo Divus Cirillus [illegible] dialogorum de Trinitate docet repugnare, quod sit potentia [illegible] et quod sit potentia ad generandum, quia Deus est actus purus.

Respondendo dicimus, ad cuius probationem nego maiorem. adaequum probat Deum a maori, nego minorem. Etenim actum purum non repugnat potentia, quae habeat actum realiter distinctum, atque prius, dummodo illo reipsa habeat careat, nec possit carere: ac proinde potentia, quae habeat actum realiter identificatum intra, etsi si realiter distinctum, manet tota dicta absolute actus purus: et in hoc sensu ait Divus Cirillus in [illegible] non esse [illegible], quae reipsa non habeat actum, et possit illo carere. Ratio

e q̄ P. ᵃˡⁱᵃˢ actus purus, dicit realiter fecunditas ad intra. - Subsectio 4 rões, quae impugnant 2.ᵃᵐ et 3.ᵃᵐ nrã solutiones examinant.

Subsectio IV.

Rationes, quae impugnant 2.ᵃ et 3.ᵃ nrã solutiones examinant.

Obiicies 1.º cũ P.ᵉ Arteaga contra 2.ᵃ nrã solutiõ. Patres et alia dicentes aiunt in Deo esse potentiam generandi, sive ad generandũ, ergo loquuntur relative ad generationem, et etiam ad spirationem activae sumptam; siquidem nullam faciunt mentionem Personae productae: et illae voces: generatio, et spiratio, sive generandi et spirandi solitarie sumptae, significant productionem activam: ergo P.ᵉˢ et alia dant in Deo potentiam physicam in ordine ad generationem, et spirationem activae sumptam.

Resp. neg. P.ᵉˢ et alia loqui de efficacitate, virtute, et potentia relative ad filium, et generationem, et et spirationem, patrumque ut exigunt eorum testimonia, quae supra adduximus. Dicetur: neque ad id necesse est, quod illa vox generandi significet, patrem et condet grammaticaliter adiective cum persona genita; ac si inde dicant P.ᵉˢ vis generandi filium: neque ut inde dicatur cum generandi activa; sin requiritur quod dicatur idem P.ᵉ, cum, quia producat, generatio activa, et sufficit, quod dicatur cum, secundum quod generatio activa secundum identificata utraque realiter generet filium, et producat eius generationem patrumque: quae secundum causa, quae in creatis haberet secundum identificatum actionem, diceretur potentiam habere productivam, licet non produceret actionem, imo necessaria est illarum causa.

Obiicies 2.º cum ipso Arteaga: realis potentia generationis activae est perfectio sine imperfectione: ergo datur in Deo. Ans. patet. Si aliquis diceret imperfectionem, maxime distinctionem realem inter identificata, vel inter quam productivus, et generationis activae, haec

distio n. infert, ex connexe pot. nec. et phica in generat. activae, et frequenti illas identificatione: ergo [illegible] nia. Quod connexionis realis viz. at [illegible] n. dicit realem distinctionem viz. a virtute activa reali: o. ex realitate viz. et realitate pot. n. infert realem eam distio. Confir. 1º. quod de rao originis activae realis e realis distinct influxus a suo princ. phico, [illegible] 2ª: ergo quod est rao pro realis [illegible] originis seu identificatione. [illegible] 3ª: ergo n. est generatio activa in P. et 2ª suppositio.

Confir. 2º. implicat dari connexionis viz. in aliquo genere, sine quo et no; at datur realis connexionis generationis et viz. in P.: ergo debet dari princ. seu per realis, seu a qua sit via; at hec realitas realis nequit esse ante Patrem, nec post Patrem; ergo e in ipso Patre. Confir. 3º n. pt dari connexionis realis processionis et viz. sine termino realis quod e via ad illud: ergo nec sine pot. et princ. realis quod e via ab illo. Confir. 4º. n. pt dari connexionis processionis passivae sine connexione in realis, et sic sine realitate identificatione: ergo nec connexionis realis processionis activae sine connexe princ. et pot. realis, et sic realitate identificatione. Confir. 5. in P. datur pot. phica processionis passivae: ergo datur aliud realis in P. et [illegible] processionis activae: ergo datur in P. pot. phica et realis in generatio passivae: ergo et in generatio activae, que generatio solus sit, n. est sua pot.

Laudo huius authoris ingenium insistentis vestigiis acutissimi Vazquez in suis argumentandis illis [illegible], facili negotio occurrunt, et foecundi- co idem hanc objectionem circumstantiis succidebo. Retorquendo argumentum, ad probationem concedo ma. et nego mi.; ad huius probationem distinguo ans: n. dicit distinctionem realem viz. a virtute activa reali ipsius viz: nego ans; a virtute activa reali n. viz. et solius nui: concedo ans. et distinguo cons: ex realitate viz. et realitate pot. in solius nui, n. infert realem eam distinctionem: concedo cons.: ex realitate viz. et realitate pot. in ipsius viz., n. infert realem eam distinctionem: nego cons. Ceterum

pot. phica dicit innuo consequenter aqualis distinctione realis ab ipsis, cum [illegible] ipsa phica; quod vero id, tum cum [illegible] phica debet esse abipsa seducti: et [illegible] est potentia phica [illegible], quod non [illegible] realiter ab ipsa deducti; itaque [illegible] rationem, quae non sit realiter distincta, ab ipsa deducta.

Ad 1.um [illegible] rationem

[illegible], sive [illegible] pars est realis, [illegible] solum [illegible], [illegible] [illegible] quae [illegible] pote [illegible] primo est realis distincto a [illegible] realis distincto, [illegible] a prio, quod non est [illegible] et realis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est realis [illegible] et influxus a [illegible] phico: [illegible] in Divi- [illegible] [illegible] actualitate [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] generaliter: et ideo non datur in Deo [illegible], [illegible] phicus ad illa.

Ad 2.um [illegible] distinguo [illegible] implicat dari [illegible] [illegible] [illegible] generis sine [illegible]: [illegible] sine [illegible] [illegible]: [illegible] distinguo: si [illegible] realis [illegible] [illegible] [illegible]: si sit [illegible] realis [illegible] nego. [illegible] Sicut [illegible] non habet [illegible] [illegible] sui; ita generatio activa [illegible] [illegible] identificatam [illegible] [illegible] [illegible] phicus sui.

Ad 3.um [illegible] rationem [illegible] dari [illegible] realis sine [illegible] realis; non [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] illius [illegible] realis: et ideo creatio rerum, quae non [illegible] essa [illegible] realiter, [illegible] Angeli, identificatur [illegible]; et ideo non [illegible] [illegible]. [illegible] dari [illegible] sine [illegible], [illegible] phicam; quod non est realiter ab illa [illegible] est realiter ad [illegible] a quo realiter distinguitur.

Ad 4.um [illegible] distinguo [illegible] sine [illegible] realis [illegible] ad [illegible] [illegible] identificatas: nego [illegible] [illegible] ad [illegible] phicos et [illegible] [illegible] realiter distinctas: concedo [illegible] [illegible] [illegible] distinguendi [illegible].

Ad V [illegible]

[illegible] [illegible], [illegible] ex dictis. [illegible]

Licitum illam ... quae in ppria significare dicitur realiter adesse ... quo pertinet ad animam, ... tam ille ... hoc ... ad significanda actione realiter adfecta ... a ... et hoc ... assumit, ... actionem ... ... et ... in ... ... non est propria via, ac proinde nec via realiter ... ad ... ... ac proinde non est via realis ... ... identificat. Et ideo ... ... 28 ... Florentini non dixit ... esse absolute via, et dixit: ... videtur esse via ad ... in aliis: haec ... assimilatur. Et ideo non est absolute via, et videtur esse via. ... ut ... ... et Physica ... unica ... ... ad agendum: ac proinde non ... identificata cum actione, ... realiter sit actualiter et ... ... actione, ...

Obijcies ... ... Arendano. ... productiva non est ... ... producendi; at ... productiva ad ... non est ... producendi. Ma... ... ... producere ... ...

Resp. 1° ... ... absolute ... ut ... dicebam; ... negat. Resp. 2° distinguendo ... ... producendi actione: nego majorem: ... producendi ... ... realiter ... ... productiva, ... absolute ... producere ... ... producere ... ... ordine ad ...

achiua et eius intrinsecus et aliquis aliquid per eius actiua identice actualis ad filium patre producendi, ac proinde parem esse identificatur cum productione actiua. Et in divinis non convenit; quod potuit exercere quantum ratione ... sine actione et realiter dicta ab ... externo, et ... identificata ac proinde potest exercere, nisi quod producat: non ... exercet, ... quod ... producit.

Objicies 3° ... In Deo distinctio ... potentia physica a productione actuali actiua, siue ... et eo ipso intelligitur potentia productiua productionis actiua actualis, siue ... in Deo potentia physica ratione ... distincta ... generandi et spirandi actiua ... Ergo eo ipso quod ... productiua ... ratione ... ab actuali productione, intelligitur potentia productiua illius: ergo ...

Resp: ... distinctio ... et eo ipso intelligitur potentia productiua actualis productionis productiuis: ... nego ... patris ... Distinctio ... inuenitur duplex formaliter ... et realiter ... potentia physica ... referri ut potentia physica ... ut productio actualis uere et realiter ab ea potentia ... referatur, ut potentia uera et physica, et ut productio actualis actiua uera et realis ad hanc ut ... producti. ... realiter identificantur, licet formaliter distinguantur, sequitur ... potentia realis ... nec hoc potest esse productio ab alio realiter ... productum, et improducibilis ... Sectio 2ª ... assignando prato, in quo formaliter ... hec potentia physica notionalis, seu prius quo Divinarum ... referuntur.

Sectio 2ª

Varie sententie pro assignando prato, in quo formaliter consistit hec potentia physica notionalis, seu prius quo Divinarum processionum referuntur.

... Sive forte per actionem notionalem, sive principium quo Divinarum processionum identificetur realiter cum Persona producente, solum inspiciemus: in quonam salvetur formalitas dicta quae ficta notionalis, sive principium quo Divinarum productionum: an in aliquo predicato absoluto, an in aliquo relativo, an in utroque; et ut scopum grandis difficultatis inter Theologos de Trinitate elaborantes manifestemus.

Suppono 1° dari duplex principium quo et quod producendi, non solum in creatis, sed etiam in Deo, ut docent omnes vel Theologi, contra Gregorium Ariminensem in 1° Sententiarum) apud. 2° et illam quam unica accedentes dari principium quo et quod Divinarum processionum: principium quo est tota virtus, sive potentia unde actualis ratione sui pacit immediate productiva, a qua formaliter totum suppositum denominatur potens producere: principium quod est illud, quod ratione sui dicitur principium quo divinae potens producere, vivere, ducens. Unde in Divinis Pater integre acceptus, sive totus Pater, est principium quod filii et Pater, et filius integre accepti sunt principium quod Spiritus Sancti: et, praesertim autem non est demum quod filii Pater. Spiritus Sancti et depuo quo tamen non filiique non Spiritus Sancti: hoc est devirtute, sive potentia realis generativa, ratione cuius Pater est et denominatur generans, sive potens generare: et de virtute, sive potentia reali spirativa, ratione cuius Pater et filius denominantur spirans, sive potens spirare.

Suppono 2° non loqui de principio quo inordinate generandi et spirandi actiue realiter identificatus cum ipsis principiis: nam hec videntur principium principio quo, sive potius producendi; sed loqui de principio quo tantum processionis, prout quamvis sit illa identificatum.

In hac quaestione difficultas tota decernit principium quo, seu potentia productiva ad intra Divinarum processionum est solum natura Divina absque ullo non ad proprietates Personales.

ita Occam in 1° dist. q. 1ª et q. 3ª et Gabriel ibidem. Secun-
da sententia est solam relationem sive proprietatem personalem. Ita
D. Bonavent. in 1° dist. q. 1ª, Cathecianus q. 1ª et 2ª,
Durandus q. 2, P. Franc. Lamiaus de Trinitate disp. 23, Mar-
tinon et alii. Et citamus auctores, me iudice, non negant nos Deum Poi-
cari quatenus Filio et Spiritui Sancto, ac proinde iudico illos (Durandus)
et alias infra referenda.
Et quamvis reliqui Theologi dicant,
quod eo nos, seu aliquod praedicatum Divinum absolutum, quam relationem di-
cant inhaerere prius quo Divinam processionem dicentiam, quoad
modum explicandi utrosque, et ideo eorum dicta modo iudicantur
diversa. Sequitur.
Sententia prima credit esse quae tradit, eumque Divi-
nam naturam instantes, per modum conditionis, sive requisiti Patrem pre-
operari, relationem prius esse prius quo Divinam processionem. Ita
Scotus in 1° dist. q. unica. S. loquendo, quam Scotistae, seq-
quentes Frasati Commun. q. 3ª n° 188, Bucenio Mon...
11 dist. disp. appendice art. 1. subscribunt ex nostris Ex.mi
D. lib. 1 de Deo et lib. 6 cap. 5, anno 6, adducens Capreo-
lum et Marsilium, et P. Furtado de pluribus disp. 1, di-
ficultate 9 citans D. Thomam 1ª p. q. 41 articulo 5°, Caye-
tanum et ingenue Thomas. P. Granado 1ª p. tract. 13 disp. 3ª
sectione 3ª. P. Sanneus disp. 4 q. 2 dub. 10. P. Arriaga disp.
45 a sect. 4, P. Conine disp. 10 dub. 1 et alii quamplures N.ri.
Quan-
ta sit prima dici opinio P. Caltega, qui quidem revera videtur absolu-
tam sententiam huic 3ª sed quatenus asserit disp. 4 q. 2 certam,
3ª nos nunc foecunditatem, et proprietatem notionalem, quoad essentiam in aeras
sententiam et voluntatem (si de potentia quaerit sermo sit) residere, et

cocat Personalitate producentis, et quod dicta actio physice dei quia
in phice sitarit, et tamen producendo divinonat, addit Personalitatem et ergo in recto ex quo Ill[illegible] relationalis, in quo
videt, Quintu sensu, 3°, 6, infra referenda, et hoc non quoad[illegible]
dicat ergo, seu efficacia in recto, et Personalitatis, sive distinctionis
producentis, ab obtinere, huic adjunct fuat, et quidem habet P. Albertinus tom. 2. in [illegible] dicamus, pro relationis corolario 11. dub.
1°.

Quinta et 4a docet quod remota est ergo ex quo intellectus et voluntas Omnipotens relationes productas, non vero principii ut docebat 3a sed, imo et 4, sed ut intrinsece complentis quod
sive quia quo operandi et finendi [illegible], sicut intrinsece [illegible]
nentis, mirarello, et inobliquo ad quid quod ita P. Molina
q. 41 art. 5. Canariensis ibid., P. Arzgueza tom. 2.
in 1 3 p. 3 disp. 164 cap. 3°. Alarcon disp. 6 cap. 2. P. Arriaga disp. 143 cap. 3. P. Fuariany disp. 28 dub. 4, n Bernarmi cap. 2 q. 3a, Cornejo disp. 3. dub. 3. idq videtur sentire,
citans plures thomistas, et obscurius explicat, Gonetus; asserit enim tom. 2 disp. 2 art. 3. §. 4. ergo ut modificatis relatae
est principium quo, et 3 est radicalis intellectus et voluntas, et 2° ut modificantes relationibus, est principium quo proximum relatio et ex absolute
in imputari ex quo, nec tamquam duas [illegible], Ostendentes principium,
quo, et absolutis imputari in se, et relatio ultimus [illegible]

Sexta asserit principium quo Ostenditur in recto, et [illegible] ergo relatio. ita P. Balencia 1a p. disp. 2 q. 11. puncto 2. P. Zuniga disp. 16 dub. 6°, Magistralis disp. 12 sectione
6 et affert pro hac sententia P. Franciscus [illegible] lib. 2 de
Deo trino disp. 5 cap. 4, P. Peña [illegible] tractatu 14
disp. 11 sectione 3a, et [illegible] Herdarius, [illegible]

ex eâ coaretur constat. tum ex themate §. et §. 2. in eûdem adjiciuntur faculta qui quo natura, et characteristicæ proprietates personalis, quæ merè absolutæ, et abstrahenda relatione. insuper in hanc sententiam ostendi sunt Pa. Alarcon. nonnulli et ex aliis authoribus paulo aliter discurrunt asserentes esse et relationes, quæ perficitur, et directè proprius remotè, proximè autem intellectus aut voluntas cum relatione. Ita Lorenzo quez colliberto 3. Ricardus in 1. dist. Pa. Balenciâ, et Pa. Junigarbi suæ. Eadem sententia tenet Pa. Mendoza, quæ sic explicat disp. 100 sect. 5 a n. 5: proximè dicit in recto esse, et entitatem propriè, et peculiarem Dei et alias realiter distinctam a filio, non sub ratione relationis quasi prædicamentalis, et actualiter referentis, nec sub ratione subsistentiæ, l. suppositalitatis, et tantum fuit entitas illa vis quædam, l. potius plenitudo distinctionis virtutis generativæ.

Septima sententia docet totam relationem esse principium proximum, sive quo, innatam, et additione prærequisita ex aliquibus. hanc defendunt, utique notavit authores, et inexplicati, et expressè Pa. Quiros disp. 40 sectione 3a. n. 3. Pa. Ticarera q. 5 sect. 3, et Pa. Martinon disp. 24 sectione 4 adducit pro ea Cardinalem de Lugo disp. 11 de incarnatione n. 96, et illi favent Erize, Becherus, Derckens, et alii.

Octavaria asserit neque et proprietates personales, sive relationes, quæ potentialiter, et in recto distinctè propriè quo; itaque aeterna sit propriè Creationis, quia hæc sola divinitatis et personalitas sit propriè, sive potentia productiva, et hæc sola, proprie nos realiter distinctas. Itaque multi antiquiores relatione et impugnati a Quarando, et Pa. Amicus disp. 23 a n. 22, Magister Atrius, Pa. Alderete, Pa. Martinez Perez et plures alii tam mens, quæ aliam Pronunciant, et amandabis verborum involucra et plures ex doctoribus eius quod ipsi relationis. Secta 3a. Veraria diligit, et, sive in simul impugnat in substantiâ quæ proprie quod differt ad intra non est solam. sicut ne est vere aliqua absoluta.

Sectio 3.ª

Vera sententia elligitur, et per partes Doctorum simul impugnatur.

Subsectio 1.ª

Principium quo adaequatum ad intra non est sola natura Divina, nec praecise aliquid absolutum.

Dico 1.º principium formale quo, sive praedicamentale [illegible] ad intra, scilicet Divinarum processionum adaequatum non est sola natura Divina, nec praecise aliquid absolutum, et ut connotans in obliquo tanquam [illegible] relationes, sive proprietates Personales. [illegible] 13 et 33 [illegible], quia [illegible] natura Divina non generat, nec producit ad intra; atqui natura Divina est principium [illegible] praedicamentale, sive principium formale quo adaequatum generandi et producendi ad intra; generaret et produceret ad intra: ergo natura Divina non est principium praedicamentale, sive principium formale quo adaequatum generandi et producendi. Consequentia legitima.

Probo majorem, deinde probabimus minorem. Conclusio definita fuit in Concilio Lateranensi sub Innocentio 3. in capite *Damnamus de summa Trinitate*; ubi decernitur, quod illa res (scilicet natura Divina) non est generans, neque genita. Nec satis facias si dicas, cum [illegible] Petavio libro 6.º capite 12. Concilium loqui de ea re, scilicet natura absolute [illegible] Personali; [illegible] [illegible] Personae, et affecta relatione, non [illegible] loquitur contra Abbatem Joachimum qui generabilem non admittebat Deum.

Dicere, quod Concilium ibi non distinguit inter naturam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] absolute: ergo non generat: at verba illius praeclare [illegible]: et illa res, ait, non est generans, neque genita, nec procedens, sed est Pater, qui generat, et Filius, qui gignitur, et Spiritus Sanctus, qui procedit: ut distinctiones sint in Personis, et unitas in natura. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible], et peculiari affecta proprietate generare, dicere: natura non generare, [illegible] in [illegible] generare: quod sane minime

nime dicit, et mox iungit paulo ad veralius [illegible] non modo sede Patris qui generat, sed in natura Patris, et Patris est qui generat. [illegible] Patrique quae [illegible] ... haud inimicus [illegible] non generatur necesse recte grammaticaliter adverrit, et [illegible] interpretatione [illegible]: Natura non est in Patre qui generat, quod non habet, et illos, qui [illegible] separat Filius, sit manifestiis interpretatione [illegible] esse mentis [illegible] [illegible] [illegible] Diuinitatis, [illegible] in Persona, ... in Personis, et illa Verba [illegible] ... distinctio in Personis, et unitas in natura.

Quapropter non est audiendus [illegible], qui [illegible] 34 [illegible], quae supponit [illegible] ... [illegible] sectione nunc 23 ... personalitas [illegible] ponat etiam in obliquo [illegible] natura subsistens in Paternitate generet. quae quidem doctrina intolerabilis est: ea enim manifeste repugnat [illegible] Patres, ut audimus, nec ... sit efugius quae esse, asserendo [illegible] ... generare esse generari: tum quia hunc loquendi modum etiam admittit nunc 24, [illegible] ipsius in ... [illegible] nunc 36. Tum quia [illegible] approbat locutionem Magistri in [illegible] dist. 5 asserentis non posse dici: Diuina essentia genuisse essentiam, ne eadem res seipsam generauit. Tum quia haec propositio: essentia [illegible]: haeretica est, ut fatetur ipse [illegible] disp. 2 sect. 3. nunc 11. [illegible] et haec: essentia generat et producit. Unde [illegible] Montoya disp. 60 Sectione 4 affirmat ergo eorum, qui asserunt, naturam generare, esse temerarium, periculosique erroris proximum.

Ergo manifeste [illegible] ex [illegible] Florent. sess. 13 - §. ad ... declarandum, [illegible] theologicus sic fatetur: quod essentia non est aliquid abstractum et non [illegible] sicut non potest [illegible] generatiuis actio. Neque enim amando sit, si generaret, oporteret in Diuinis esse duo: siquidem seipsa non generaret, [illegible] enim est, et omnis erit aliud quid generari [illegible]. Itaque

q. dicitur aliquod subito Deus non generare. Quid clarius? quid verius? Nec est non admitti auctoritas huius magni Doctoris tanto Patris collato approbata, praesertim ab adversariis qui ipsi ejus magni fautores sunt, cum ei significet nihil aliud dicere quam ejus verba quo contrariis fecerit distinctionem conantur, quaquam deserere.

Probo minor quia quod in syllogismo quo cum aliud generat producit aut producit tamquam generandis, et si non essentia est per se haec ratio, sive prius saltem quoad actum generandi et producendi ad intra, ergo directe et producit tamquam generantis etc.

Dices primo cum Complutensibus ubi supra numero 185 non Deus generare, non ut quod, nec ut quo: in eo quo nullum est absurdum quod Dalius fateri ansere non negat non generare quo, sed ut quod. Huic solutioni accedit P. Florentiano ubi supra numero 110.

Sed dico contra,

Dalius absolute negat non generare, quia singulare est, et aliquid absolute seipsum producit, et non solum prius quod, sed etiam prius quo absolute generat et producit, ergo Dalius non solum negat non generare quod, sed etiam ut quo. Quod sane specialiter habet de Scoto et ipsius eius assensu subsistentiae per actus scherentiae operativos, et prius producendi et generandi acquirit per se distinctionem realiter a ipso, ut docet Dalius; et id, quod per se requiritur, extra prius ad producendum et generandum, non est requisitum, quia per actus scherentiae est subsistentia per actus scherentiae ad operandum; et ideo apud Scotum actiones omnis suppositorum, et similiter distinctio, quam exigit Dalius, non tamen requiritur in subsistentia superaddita et per actus scherentiae ad prius quo, quod in ipso prius quo, quoad actum et per se generat et producit, et radicaliter prius quod denotat, generans et producens.

Dices secundo

non Deus non generare, licet sit prius quo actum generandi, quod est prius quo in

abstracto, et prius quo in abstracto non tribuerit actus.

Secundo numero nititur fundo; ut melius ex filiis ostendo. Natura humana intelligit, amat, se movet &c. Praeterea non solum Christus Dominus, verum etiam eius natura humana intelligit &c, quod est prius immediatum quo intelligit: et aliqua, qui indicant intellectum realiter distinctum ab anima, non solum anima, verum etiam ipse intellectus denominatur intelligens; quod est prius immediatum quo intelligendi: ergo non essentia foret prius quo adaequatum creandi, et diceret generare. Supponendum in Deo, natura divina creat etiam sine in abstracto sumatur; quod est prius quo adaequatum creandi; et natura divina est prius quo adaequatum generandi; contra hanc adversarium urgeo etiam contra ipsius natura divina in abstracto diceret generare. Tertio potentia generativa adaequata generat, at pro parte natura divina est potentia generativa adaequata: ergo natura divina generat.

Secundo deducitur essentia divina, sive quid aliud praeter absolutum, scilicet Deum, et constans relationes in obliquo, non distinguitur, nec inadaequate a termino producto ad intra; et ideo principium quo, sive potentia physica notionalis adaequata, quae distinguitur realiter a termino producto: ergo essentia divina, sive quid aliud praeter absolutum scilicet Deum, et constans relationes in obliquo, non est principium quo, sive potentia physica notionalis adaequata adintra. Maior est de fide. Minor suadeo; quod prius quo, sive potentia physica notionalis adaequata est potentia realis realiter productiva sui termini ut Communiter docent Philosophi et Theologi; et probatur sectione [illegible]; et omnis potentia realis realiter productiva sui termini ab eo realiter distinguitur; ergo &c. Probo minorem quod [illegible] realis realiter producitur est distinctum realiter a suo termino; ergo &c. Probo antecedentem quod nihil potest seipsum realiter producere saltem in productione quae consequenter, quod si producit filium, evidenter infertur filium esse realiter distinctum a Deo.

Secundo adverteras prius quod ratio distinguendi a termino produc-

tio; secus vero principium quo, et ideo non dicitur sic distinguatur realiter ab alio producto, quia a principio quo realiter concurrunt plurima ... Sed

Contra 1o: quia producens ut quod realiter debet distingui ab alio producto; atqui non solum producens ut quod, sed etiam principium quo proximum et proxime producit hoc, et est proprie producens hoc: ergo non solum producens ut quod, sed etiam principium quo immediate producens debet distingui realiter ab alio producto.

Confirmatur 1o, quia si principium quo reale non dicit essentialiter realem distinctionem ab alio termino; neque illud dicit principium reale; et ergo dicit potentiam principium reale quod: ergo et principium reale quo. Probatur maior: quia ideo principium reale quod dicit distinctionem realem, quia eiusdem ad se ipsum tamquam hoc non potest productiva realiter, sive principium reale esse non potest; at eadem ratio invenitur in principio quo: ergo et minor. Et quidem si semel eiusdem ad se ipsum tamquam hoc non potest productiva, sive principium reale esse non potest, non est unde probetur principium quod ut tale petere essentialiter distinctionem realem a suo termino.

Confirmatur 2o quia potius denominatur principium reale principium quo quam denominatur principium reale quod, a distinctione reali ab alio producto; si quidem ut dicitur ... principium quo est magis proprie principium quam principium quod: hoc enim potest esse ... denominative et mediate principium: ut videre est in aqua calefaciente, quae est principium quod calefactionis; calor vero aquae inhaerens est principium quo. Quis vero non videt calefactionem realiter magis proprie, et immediate, immo unice produci a calore, tamquam a principio reali influxivo; et ab aqua tantum denominative et improprie? ergo et minor. Dices ... Farulo ... 4 articulo ... principium quo aliquod agit, non omne, sed ... formale, quo aliud, nempe agens agit: hoc enim significat fundatum, ut constat exemplis supra adductis. Et enim agere est actio efficere, seu elicere; et principium quo sua virtute immediate elicit, et efficit ...

Ergo: [illegible]

Contra 4.° Principium quo est per se realiter, a qua realiter emanat, procedit, et egreditur, omne, sive de productio; ergo id, quod emanat, procedit et egreditur realiter requirit distingui realiter, ut ex ipsis terminis innotescit, ab eo, a quo emanat, procedit, et egreditur realiter: item si ab eo non distinguitur, quomodo ab eo egreditur, cum [illegible] identitate maneat: ergo &c.

Contra V. Principium quod eatenus distinguitur realiter a termino producto, quatenus illud producit; et illud producit per se tanquam principium quo sive ratione illius: ergo si principium quod debet distingui a termino producto, principium quo a fortiori debet ab illo distingui. Probatur consequentia quia propter quod unumquodque tale et illud magis.

Instat [illegible] hoc ratio quia si principium quod postulat aliquod praecise fundatum in principio quo requirit idem praecise induere 1.° et per se, et formaliter ipsi principio quo: quod [illegible] debent adversarii admittere, [illegible] adhoc: item ideo apud illos nata principium quo; quia similitudo, quae naturae ad productionem unumque, sita est in [illegible] virtuali qua principium quo [illegible]; quae quidem 1.° et per se et formaliter [illegible] principio quo, et ratione illius [illegible] principio quod; Sed principium quod postulat distinctionem realem a termino producto fundatam in principio quo: ergo distinctio realis a termino producto convenit 1.° et per se, et formaliter principio quo. Probatur minor, quia distinctio realis inter principium et terminum requisita ex parte principii est praecise fundata in [illegible] virtuali termini, qua principium illud [illegible]; Sed haec [illegible] virtualis est praecise [illegible] principii quo: ergo ea distinctio ex parte principii requisita fundatur in aliquo principio, quod 1.° et per se [illegible] principio quo, et consequenter [illegible] principio quod; Sed nec Divinae non convenit distinctio realis a termino producto: ergo nec Divina est principium quo adaequatum [illegible].

Secundo alij alio in appiong solang meditati sunt: respondent enim ergo sine præcisis absolutis distinctioni virtualiter realiter a præcto relativo: et hanc distinctionem virtualem, quæ æquivalebat distinctioni reali formali, sive actuali, esse sufficientem, utestra, sive quod Divinis est præcisis absolutis Dio intellectus producat filium; signum est absque dubio præcetella producere, si intercederet distinctio realis formalis sive actualis: et distinctio virtualis realis illi æquivalenti est ... Sed

Contra 1°, quia principium quo productivum eorum, qualiter producitur, debet distingui ab illo principio quo productivum adinstar in virtualiter, et realiter formaliter, sive actualiter producit, sive virtualiter, et realiter formaliter, sive actualiter debet distingui a suo producto. Contra est 2°, quia si sufficeret distinctio virtualis, et principium quo producerent realiter actualiter et formaliter, sed distinguerent b virtualiter et non realiter actualiter, sive formaliter a filio, et hoc est hæreticum: ergo ... Probo Maioris sequela: quia cum in Divinis istandis sit summa simplicitate, ... producentis et producti opposito immutabilis, ... solum debet distingui a filio, quatenus requirit distinctionem, ut ... producat filium: non est alius titulus, cur ... debeat distingui a filio, nisi quia illud producit; et sic tenet dicti, verius duo, nempe ut non videtur producat filium, sufficit distinctio virtualis inter principium et ...: ergo etiam ut ... producerent filium sufficeret distinctio virtualis inter ... et filium.

Contra est 3°, quia non Divina producit realiter Paternitatem, quod est hæreticum: probo consequens, in Divinis ... duo ubi adsunt omnia requisita ad productionem, et inter non Divinam et Paternitatem dantur omnia ipsa requisita ad productionem: ergo ... Probo minorem, quia omnia requisita ad productionem sunt potentia productiva existens et distinctio inter eam et terminum sufficiens ad productionem; et hæc omnia dantur, quatenus in natura Divina non Paternitate, sigillatim natura Divina adest virtualiter productiva, vel ... infinita, et distinguitur virtualiter a Paternitate. ... itaque natura Divina

à producit Patrem, qd dictis virtutibus, quae intellig. dat, n'e sufficiens ad productionem, nisi (?) [illegible] spirituali quoad sua distinctione realem actualem, sive formalem, et tam quoad denificanda (?) [illegible] ex parte eorum se contradictoria, quae aliunde fides in Trinitate admitti.

Ps. [illegible]

3° Contra: quod si n'a Dia [illegible] perfecti absolutis (?) [illegible] quaedam, cuilibet Personae Div. cui conveniret per identitatem essentiam, similiter perfectionis absolutis conveniret per notionalis adesse, et productis; et Spiritui Sancto conveniret per identitatem n'a Dia, similiter quaedam perfectionis absolutis conveniret per notionalis adesse, et productio [illegible] Verbi; quae [illegible] quod hereticum e. Explicatur: illa Persona producit, quae habet per identitatem principium quo, sive virtutem adeste productivam, et rationem formalem producendi; quod [illegible] se notum quaelibet Persona Dia habet per identitatem principium quo, sive virtutem adeste productivam, et rationem formalem producendi; ergo [illegible] Subjectio 2ª Preclusis in nullis effugiis munit, n'ra Deo.

Subsectio 2ª

Preclusis n nullis effugiis munit, n'ra Oclusio.

Hec 3ª n'ra [illegible] valde nobis adversam, et ideo illi multiplices solutiones adhibet.

Dicunt 1º aliter

ey Solo deesse Spiritui Sancto Conditiones, nempe Personalitatem Patris ad generandum, et Personalitatem Patris et filii ad Spirandum; ac proinde [illegible] productionem adesse non [illegible] exire in actus: quia admirum [illegible] in hac intellectum habet [illegible] tota pro intelligendi.

Hec solutio [illegible] quae in aliis difficultatibus solida est, in hac [illegible] insufficiens est. Et deficit in Spiritu Sancto Personalitas Patris et dictis ex parte actus 1ª requisita; nihilominus [illegible] adversarios Spiritus Sanctus absolute habet utrumque per identitatem adesse

pot. producendi ad intra, et eo quia, quod Spiritus Sanctus habet licet rationem per identitatem adaequatam potentiae producendi ad intra, etsi deficit conditione non potest actualiter producere ad intra, est tamen absolute productivus ad intra: quemadmodum ignis, cum deficit conditio ex parte actus requisita, nempe applicatio ad passum, est absolute ignifactivus; quia habet rationem adaequatam ignifactivam: et ut exemplo solo utar, anima est in pede est absolute intellectiva, et deficiente organizatione ex parte actus requisita, non eliciat: ergo Spiritus Sanctus non potest esse absolute productivus ad intra, non potest habere per identitatem ut rationem potentiae adaequatam productivam ad intra.

Contra

2.º quia quaelibet natura est principium quo adaequatum alicuius, in quacunque subsistentia sit, producit illud (tamen) sed potentia natura Divina; sive quodcunque aliud praedicatum absolutum est principium quo adaequatum producendi filium: ergo sive sit sub subsistentia Patris, sive sub subsistentia Spiritus Sancti producit filium. Exemplum in Divinis, sive quodcunque aliud praedicatum absolutum est principium quo adaequatum producendi ad intra, et subsistentia Patris ita est conditio ad producendum ad intra, ut non possit producere sub subsistentia Spiritus Sancti. Probo maiorem. quia in tua hypothesi natura Divina sive quaevis alia natura sit principium quo adaequatum, ita est terminativum intelligendi et producendi illius, ut principium quod. Et id, quod addit principio quo, nihil agat concursu intelligentis, et producentis illius, et tantum conditio requisita, ut principium quo actualiter operetur, quamvis totus resultans ex illo principio quo adaequato et ex illo superaddito tanquam ultimo complemento sit principium quod, quod quidem denotat ut principium operans, ut operans ratione solius principii quo adaequati.

Unde quaevis est conditio non potest impedire quominus natura, quae est principium quo adaequatum, operetur, sub quovis principio quod, sive subsistentia est diversa ratione: et ideo natura humana Christi Domini, si relicta propria subsistentia eodem modo agit unita subsistentiae Verbi, ac ageret, remaneret cum propria subsistentia operans per principium suum,

et prius quod. Prob. 2°, quia non habet adaequate prius quo, et ita di[illegible]
[illegible] spirandi, et producendi; nihil adaequatum spirandi et producendi ad
substantiam prius, sive ea in reo absoluto, sive in positivo consistat: alio-
qui enim posset quis non fuisse producendum [illegible] hoc [illegible]
nihil agere in [illegible] divino; quod postulat ad operandum, ut dicitur
indispensabiliter prius [illegible], [illegible], et divinum [illegible]
ge [illegible].

Probatur, et illustratur, haec doctrina hereticos [illegible]
in Conc. Flor. sess. 22 Spiritum Sanctum producere [illegible], quare
[illegible] ut dicitur Patris et Filii: et haeretici affirmantes Filium pro-
ducere Spiritum Sanctum, quia ad hanc productionem requiritur [illegible] Persona-
[illegible] productam; nullum aliud [illegible] [illegible] hoc non divina [illegible]
[illegible] adaequate prius quo producendi [illegible] Sancti: [illegible] non [illegible]
et [illegible] sint [illegible] identitas in Spiritu Sancto, [illegible] subsi-
stentia Patris et subsistentia Filii; [illegible] Spiritus Sanctus producit [illegible]
[illegible] quaecumque Persona sit prius quo adaequate producit [illegible] et
[illegible] Patres Florentini [illegible] prius quo
adaequate producendi Spiritum Sanctum [illegible] identitas in Filio. Et ideo
Summus Pontifex [illegible] decernit Patrem [illegible] generationem communicare Filio
quidquid est in Patre: Unde indicabant [illegible] recte [illegible] Graecos, et
Filium producere Spiritum Sanctum; quia sit in quovis [illegible],
[illegible] identitas prius [illegible] adaequate [illegible] producat [illegible]
prius [illegible] productum.

[illegible] quia prius quo adaequate [illegible] productionem et
identificatum realiter [illegible] productione actuali requirit non producere ex
[illegible]; [illegible] divino requiritur [illegible] ductio actualis; [illegible]
[illegible] sive [illegible] sive quodvis aliud [illegible] absolutum quod dicat esse
prius quo adaequate ad [illegible] productionem, et identificatum re-
aliter cum productione actuali, sive [illegible] actuali: [illegible] requirit non pro-
ducere ex [illegible]: [illegible] in Spiritu Sancto illi deficiat [illegible],

- Paternitatis requirit in producente ad intra; et Spiritus sanctus requirit in dici producens ut sic ad intra.

Dices ergo si Spiritus Sanctus habet pro identitatem in essentia, sive communicatione sua generatiua actiua non denotat, sicut genuisse filium, defectum additionis, vel ...entitatis et applicationis, ut ... diximus: Ergo est si Spiritus Sanctus habet pro identitatem etiam paternitatis ad ... quae ad intra, sive per generationem, sive spirationem, et non denotam ... genuisse filium, et spirasse spiritum sanctum defectum additionis, vel Personalitatis Patris, et Personalitatis filii.

Resp. Decisio autem negando consequentiam, disparitas est manifesta. Cum Spiritus sanctus realiter distinguatur a potentia productiua tam generandi, quam spirandi, quam quidem habet non per identitatem, sed per communicationem sive identitatem in essentia: et ideo ... defectum additionis non denotari ab illa. quod sane in creatis saepe demonstratur, ... cum subiectum defectum alicuius additionis, vel requisitae applicationis, capacitatis non accipit ... denotare a ... realiter distincta. Cuius rei adeo obuia sunt ... exempla, ut pudeat tempus terere in iis referendis: et ideo est in Divinis sunt plura ... quae ... conveniunt non ratione ... ratione alicuius personalitatis non denotant ... in Divinis Personis: cum enim Spiritus Sanctus realiter distinguatur a potentia generatiua, ... predicto modo eam habeat, non denotat ab illa defectum debitae applicationis, et inde defectum ... filii, quae realiter ... supponit existentem ... speciem ...

At non cum Spiritus Sancti ... adaequatam habet identitatem cum ad ... quae generandi ... non denotari ... defectum additionis; sed ... convenit ... Divinae, ratione qua ... convenit cuilibet Personae Divinae identificatae cum illa: et ideo ... doceri ... deincarnari, si unio hypostatica facta fuisset im-

immediatè in naturâ Divinâ retinetur convenire alijs Divinis Personis: quia natura Divina identificatur cum omni Persona, quæ sine Divinæ naturæ et non ratione Personalitatis convenietur potentia quo adesse producendi ad intra cuilibet Divinæ Personæ, ut potè identificatæ cum natura Divina convenire potentia producendi ad intra sive ut quo sive ut quod: quia neganda ejus [illegible] Personalitas, sit [illegible] conditio, cujus defectus sufficiat, ut Spiritus Sanctus non dicatur convenire ad generandum Filium, si ad ista potentia generativa [illegible] in natura, sive in quovis alio prædicato absoluto et communi tribus Divinis Personis, et ejus defectus conditionis, quin impediat identitatem [illegible], non potest impedire denominationem potentiæ.

Dicunt 2° Spiritum Sanctum [illegible], non accipere denominationem producendi ad intra, licet habeat identitatem potentiæ quo adesse producendi ad intra, quia est suppositum incapax producendi ad intra. Quod doctores sic explicant. Demumque hanc [illegible] subsistentiam, et supposita equis simul: tunc equus non esset elicitivus intellectionis, neque produceret intellectionem, neque intelligeret, licet haberet [illegible] virtutem intellectivam, et productivam intellectionis; quia equus esset incapax illarum denominationum. Eodem modo licet virtus productiva ad intra sive generativa, sive spirativa identificetur realiter Spiritui Sancto, non denominat Spiritum Sanctum generantem, neque spirantem; quia Spiritus Sanctus est incapax istarum denominationum.

Hac solutione potius retorqueri [illegible] firmatur mea doctrina, quia implicat quod suppositum potentiæ alicujus rei [illegible] si intercedat identitas inter suppositum et naturam, sit incapax accipiendi denominationem ab illa, sive habeat incapacitatem, ut illi attribuantur operationes suæ naturæ; et sic quodlibet suppositum Divinum est productivum naturæ Divinæ, imo identificatur cum illa; ergo implicat quod aliquod suppositum Divinum sit incapax ut denominetur a natura Divina, seu quovis alio prædicato absoluto, sive habeat incapacitatem, ut illi tribuantur operationes naturæ Divinæ, sive cujusvis alius prædicati Divini. Proinde,

a maiori; quia cum sunt, dicatur operans, nihil aliud conno-
tat nisi quod quae operativa ... illius operatio; et itaque ac-
tiones non humanae tribuunt ... et actiones non equinae tribuunt equo:
et sic operatio [illegible] ... [illegible]
... [illegible] ... Theologiae:
Operationi ... ad extra et individua. Quapropter ... nam
... simul ... Personalitatibus ... et alie-
nis, et tunc aliquid ... divino et eius Verbi tribuerit ...
illius ... tanquam ... principio ... alia ratione
a principio ... quatenus eius ... tanquam ... quo ... producit
...

Exemplo ... adversarii adducto ... peccat. 1° quia
... manifestum ... quia subsistentia humana,
et ... sed ... subsistentia equina
... subjecta ... sit incapax, ... tribuantur
operationes non humanae: ... divina ... subsistentia divina, et ... divina subjecta sit ... divi-
nae ... divina ... ut est incapax recipiendi ... ana
divina, ... alio ... absoluto, ... incapacitas,
... operationes divinae non. Peccat 2° quia ...
humanae ... et subsistat simul ... subjecta
equina et ... subjecta ... quae declaravimus ... ...
... non eo ipso ... na
... [illegible] ... subsistentia
et subsistentia equina, quae ... [illegible].
Peccat 3°, quia eo ipso quod admittat ... subsistentiae equinae ...
... operationes non ... tribuuntur ... equinae ... non
eo ipso ... aliqua ... sit ... quo ... actionibus
ac producit tanquam a principio quod ... subjecti illius non.

Stando pro ratione. quod si natura divina foret principium quo adaequatum producendi ad intra non daret, in Deo relationes spirationis Patris, et Filii virtualiter supradditas ad producendum Spiritum Sanctum; et hoc Doctor Theologicus sensit: si natura divina non esset principium quo adaequatum producendi ad intra. Thomae. Theologi admittunt eas relationes spirationis, ut principium quo adaequatum Spiritus Sancti, si unus, et simplex est virtualiter; et si natura divina foret principium quo adaequatum producendi Spiritum Sanctum, inconveniens est, haec unitas est virtualis, et simplicitas, a conveniente ea non foret nam relatio spirationis: quod Doctor. Probo minorem. quod natura divina una, et eadem est virtualiter in Patre et in Filio: ergo Doctor. Subiecta 3a natura divina, seu quodvis aliud praedicatum absolutum neque inadaequate constituit principium quo productionis ad intra. Subsectio 3a

natura Divina, seu quodvis aliud pratum absolutum neque inadaequate constituit principium quo productionis ad intra.

Dico 3°: natura Divina, seu quodvis aliud praedicatum Divinum absolutum constituit, neque inadaequate principium quo productionis ad intra. Probo conclusionem. quod principium quo producendi debet distingui realiter a producto; et natura divina, seu quodvis aliud praedicatum Divinum absolutum non distinguitur realiter a producto: ergo natura divina, seu quodvis aliud praedicatum Divinum absolutum non potest esse principium quo inadaequate producendi.

Dices 1°, argumentum esse efficax si loquamur de principio quo productionis adaequato, non vero de inadaequato. Contra est quod consupponit, potest identificari inadaequate cum eo, ad quod supponitur; Pater enim, et Filius supponit ad Filium, ita ut exacte Pater enim supponens ad Filium, et identificetur cum Filio; ita quod producit inadaequate potest identificari cum producto.

Contra 1°: Quia principium quo est inadaequate producendi producit vere et proprie, ac immediate et per se; et quod vere et proprie, ac immediate et per se producit, debet distingui realiter a suo: ergo principium quo, quodcumque est inadaequate producendi distinguit a suo producto; et natura Divina, seu quodvis praedicatum Divinum absolutum

n distinguit, realiter a filio, et cum illo identificatur, quod requirit cum reque fit, quemadmodum producens dicitur. Sola minor syllogismi indiget probatione quam do.

Contra 2º. qui n[illegible] [illegible] nullum adiuncta [illegible] (?) non realiter indistincta, non est ratio cur quod illi non poret [illegible] ratio qua totaliter et adaequate a natura Divina et [illegible] principium productionis quo totaliter adaequatum, ut patent adversarii et convenimus; quod non potest [illegible] ratio qua [illegible] tis ut quo inadaequatum. [illegible] idem natura Divina non potest esse principium productionis quo adaequatum adiuncta, et est verum etiam principium principium productionis, et [illegible] [illegible] cum hac productio et natura Divina sicut principium quo inadaequatum [illegible] [illegible] principium productionis, [illegible] identificatur realiter [illegible] [illegible] [illegible]. Minor [illegible] quoad [illegible] quoad [illegible] indubitabilis est quia principium productionis quo inadaequatum vere et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ratio principii productionis, quae [illegible] quo productio adaequatum est.

Quod si essentia Divina [illegible] in Patre ad filium non urget, quia credit esse [illegible] [illegible] [illegible] quatenus essentia aliqua ratione est ratio filiationis, quia filiatio non est ratio [illegible] et ideo [illegible] hic [illegible] non arguit distinctionem [illegible] productio [illegible] est evidens signum distinctionis; aliquin enim essentia Divina [illegible] [illegible] producari [illegible] [illegible] distinguitur a [illegible], non potest esse [illegible] influere, neque esse principium inadaequatum dicitur. [illegible] distinctionis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] essentia Divina [illegible] inadaequate est ratio [illegible] fundandi referendi Patrem ad filium; ergo non est principium quo inadaequatum producendi ad intra. [illegible] est [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Patri et filio nequit fundari relatio.

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] requiritur inter producens et productum quae [illegible] quod refert, et id ad quod refert, [illegible] ex defectu distinctionis non potest essentia Divina, seu quodvis aliud praedicatum Divinum ratione sui esse fundamentum neque inadaequatum referendi Patrem ad filium.

pº ex de fe dis tinctionis nº presa Dia, sive quodcumque aliud peculy Divi-
nis ee fundz, sive puy quo, neq̃ inadeq̃ty pducendi filij.

Dices 1º cũ

P. Abendaño, nq Divinq ee prinq inadeq̃tq, imo et adeq̃tq; qd quidq
het ea, qd sit na, quæ e prinq motq, vna generat, specialiq cõpetit
tali correspondentiq, et ut hoc nõ sit prinq, sive quod ñ requirit cõpo,
sive distinctio; qd het requisitq rãe actionq, quæ a cõpo, sive quod
egreditq. Vnde si a tali põr ñ egrediatq actio, nec intermedio cõpo,
neq dgtio; ac quide na Dia, cum ab illa ñ egrediatq pductio immea-
te, et finaliter, ita ut ipsa dicatq pducens ñ dicit oppositiones, nec dis-
tinctiones a hoc pducto. Quapropter nã het adiunctq qd identitas
relationes, a qua egrediatq actio, ita ut dicatq pducens hoc; idq impe-
dit, quominq heat cõpo nã adeqtq et totalq rãe præi; qd relaõ sit
operans, ideo operatq, qd het nã annexq, et virtute operandi abeiq
Deo alio habitu.

hæc solutio, quatenus intelligibilis, ex facile impugnatq.
1º qd illud pe actq e prinq quo, sive quod, qd Deus ait active, et im-
mediate ad actionq, sive actq, et a quo egreditq, et fluit actio; atqui
sola proprietas personalis Divinitatis, et immeate ad actiõq, sive
hoc, et ab ea sola egreditq actio; ergo sola proprietas personalis e pri-
nq, sive quod, ac consequenter nã Dia ñ e prinq quo adeqtq, neq inadeqtq.
Secundo. qd eatenus solq pt rão facilis prius tribui nei qua-
tenus Personalitas agit virtute nei, hoc e, ideo e pductiva,
qd het secq identificatq naq; sed hoc ñ alliquid probat, potius pro-
batq nã ee prinq quod, cui tribuitq actio, quæ ee prinq quo,
siquidq hoc e, qd rãe sui pducit. Hæc sufficiant ad enervandq
solutionq sua obscuritate, cuilibet ingratq ingenio.

Dices 3º

prinq quo ex absoluto, et relativo constitutq sufficienter distinguitq
a hoc pducto; siquidq hoc nã, sive entitas Divina e quodq Divi-

Divinis realiter distinctis a filio. Sed dicendum est ex dictis. quod ipsius quo producentium secundo est, addit essentialiter productis quibus; et ideo secundum,

quod per quem producit [illegible] debet distingui a nobis, quo ipsius quo productionis. Nam quod dicit essentialiter debet distingui a nobis, quod nec nam, nec aliud quodvis praeter absolutum distinguit, realiter a nobis producto: ergo et nec non divinum quodvis aliud praeter absolutum ut distinctionem [illegible] videte [illegible] quo producentis attrina; [illegible], hoc divinitatis in- [illegible] et [illegible]: distinguit, realiter aliter nec relatio nequit ex [illegible] Distinctionem per quo productionis filii, siquidem distinguit, in utroque ra- tione [illegible]. Et inde sequeret, quod omnes personae Divinae producerent ad- [illegible]; accedente filio indistincte producerent seipsos, et spiritus sanctus in- distincte producerent seipsum et filium. Probo sequelam. illa [illegible] indistincte producit ex cujus [illegible] indistincte, inadaequate se habente ex parte [illegible], productis; quod ut sup. dicit producens in [illegible] quod principium productionis [illegible] et a [illegible] ea, quae est propria indistinctae Verae et [illegible] producit; Scilicet Personis Divinis [illegible] per identitatem, ergo [illegible] aliud [illegible] absolutum, quod dicat [illegible] indistincte productiva: ergo et hanc [illegible] Per- sonae Divinae producerent inadaequate ad intra, quod nemo [illegible] dicet.

Dices 4° [illegible] P. Vetega, identitas [illegible] Personae producentis cum Per- sona producta non obstare, ut non sit [illegible], sicuti per [illegible], [illegible] sit nam (ut dicit in Divinis) quae [illegible] identificata (nem- pe relationes) [illegible] distinctione diversis, sive [illegible] producens ac pro- ducto, id est suadet exemplo naturae [illegible], et ut [illegible] Platonis, de qua nos in logica tractavimus [illegible] in sano sensu, neque improbabile esse exposuimus. Unde provenit, quod [illegible] [illegible] sit necessaria; siquidem Divino; [illegible] producenti a nobis producto sit [illegible] personali; [illegible] singularitat, et a nobis producendo distinguit, [illegible], siquidem [illegible] [illegible] omnibus Divinis Personis.

Ob hanc solutio eius laborat obscuritate; impugnatur tamen clare et perspicue 1o, quia eius ad negationem tanquam [illegible] per productivam realitatis [illegible], pro hoc esse [illegible] author non [illegible] certamine [illegible] natura Divina, sive entitas Divina eius non habet sibi identificatam proprietatem Personalem Patris, et quidem realiter, sive identificat, ergo filiatio et [illegible]: ergo natura Divina, sive entitas Divina, eius non habet sibi identificatam proprietatem Personalem Patris, nequit esse [illegible] efficaciae, vel totalis productivae Filii.

Contra 2o, quia productiva realiter productiva debet [illegible] efficaciae et distinctionem [illegible] producto. Ut tradit idem author, non [illegible] certamine 3o natura, sive entitas Divina eius non habet sibi identificatam proprietatem Personalem non est distinctionem [illegible], et sola distinctione proprietatis Personalis alio productivi; quia personalitatis Patris non est distinctionem [illegible] Divina filio, et fuit a relatione filii, ut fides docet: ergo prima [illegible] efficacia realiter productiva, nequit distinctionem [illegible] sive entitas Divina.

Contra 3o, quia efficacia sive potentia, et distinctionem eius [illegible] alio producendo, idem realiter [illegible] debet esse [illegible], a quo realiter [illegible] eo, debet esse realiter [illegible], ut [illegible] natura [illegible]: ergo natura, sive entitas Divina nequit esse distinctionem [illegible] producendo: ergo nequit esse efficacia, sive potentia physica [illegible] producendi.

Contra 4, quia peccatum, quod [illegible], et alteram [illegible] repugnat, non [illegible] quae [illegible] peccati, in quo [illegible]; et [illegible] in quo [illegible] productionis realis et productio [illegible] Patris et [illegible] Spiritus Sancti: ergo [illegible] in eis, [illegible], in quo [illegible], et in peccato [illegible], in quo [illegible], debet [illegible].

Contra 5o

ideo efficacia, sive potentia [illegible] Personae [illegible]

ipso q. quo debet distinguiri ipsius, quo confert ad Personas productas, et ex illa opponit, et ex eo principium divinum, neq. a se, neq. a relatione, ut denomi distinctam a filio: quo ex ea divina principium non sit ea bene efficacia, sive pura notionalis ad intra ex eo, quod identificat cum proprietate Personali realiter distincta. Nec immoror in refutanda thomistarum doctrina, quo ex bonoto nihil, et ex dictis objectionibus, quo praecedentes dementiae. Subsecto principium formale quo productivum, et spirativum active ad intra divinitatem in relatione Personae producentis denotante in obliquo formam absolutam.

Subsectio IV.

Principium formale quo productivum et spirativum active ad intra Trinitatem adeste in sola relatione Personae producentis denotante in obliquo formam absolutam.

Dico 1.° Non notionalis, sive principium quo productivum ad intra quasi proximum productivum est, est sola proprietas Personalis, sive relatio Personae producentis. Probo 1.° quod in Deo spectantur forma absoluta, et relationes, sive proprietates Personales, nihil datur, quod possit esse pura notionalis, sive principium quo productivum ad intra in natura Divina, sive quod ipsa absoluta forma absoluta non sit ea pura notionalis, sive principium quo productivum ad intra adequatum, nec inadequatum, ut in duabus praecedentibus conclusionibus probavimus: ergo sola proprietas Personalis, sive relatio est pura notionalis, sive principium productivum quo ad intra.

Probo 2.° principium producens, non tamen denominabile, et formaliter producens ut quo, a quo ut tali conditionatum, debet esse realiter distinctum a termino producto: at in Deo sola proprietas Personalis, sive relatio distincta realiter a termino producto; quod non, sed quamvis alia perfectio absoluta est Deus, quod identitas trium Divinarum Personarum: ergo sola proprietas Personalis, sive relatio est principium producens formaliter ut quo, a quo ut tali conditionatum. Sola distantia formalis

quoque ratione, superandi in Credentibus sistendi; et ex, me iudice, ipsa ratio lumine dictat: et non nullatenus testimonia Doctorum, et Patrum, quae pro nostra doctrina adducimus, efficaciter suadent: equidem Doctores apud Patres producere vere et realiter eundem signum distinctionis realis: totumque et firmum fundamentum distinctionis Divinarum Personarum. Saltem ad rem D. Cirillus lib. 1o in Joannis cap. 5o ait: quod enim, ut ex fonte emanat a filio, non a seipso nato manavit: nulla enim ratio pariter, ut quod ab alio effluxerit, ab eo, a quo effluxit, non distinguatur. ergo V.

Probo 3o, quod principium quo productivum ad intra est potentia formaliter realiter productiva; sed sola proprietas Personalis, sive relatio Personae producentis est potentia formaliter realiter productiva: ergo sola proprietas Personalis, sive relatio Personae producentis est principium quo productivum ad intra. Probo minorem: sola proprietas Personalis, sive relatio Personae producti est formaliter realiter producta, sive terminus realiter formaliter productus: ergo 2a. Probo consequentiam, deinde probabimus antecedens. Quod terminus formaliter realiter productus est id, quod formaliter realiter producitur; at sola Proprietas Personalis, sive relatio Personae producti formaliter realiter producitur, quia ipsa sola opponitur Personae producenti: et solum id, quod opponitur Personae producenti, formaliter producitur; cum inter producens et productum debet intercedere oppositio et distinctio: ergo sola proprietas Personalis, sive relatio Personae producti est formaliter realiter producta, sive est terminus formaliter realiter productus.

Undeique probo consequentiam. Ideo sola relatio est terminus formaliter productus; quia terminus formaliter productus debet esse distinctus a principio productivo sui, ut docent Doctores theologi; sed etiam principium quo productivum debet esse distinctum a suo termino producto: nam necesse est virtute productiva petere eius distinctionem a suo termino producto, quem petit terminus productus in principio productivo: sunt enim correlativa: et unum non potest realiter distingui ab alio,

quæ nullo realiter distinguantur, et principium quo productivum est sola relatio Personæ producentis.

Confir. ideo nullum praedicatum absolutum Filii productum, quia nullum oppositionem habet cum eo, neque ab illo distinguitur; et nullum praedicatum absolutum Patris est oppositum cum Filio, neque ab illo distinguitur; ergo nullum praedicatum absolutum Patris, et sola proprietas Personalis, relatio a parte rei notionalis, sive paternitas quo productivum Filii. Ma. Ostendamus quia recepta theologia. Mi. est de fide: cum vero et eadem opposita relatio, quæ requiritur in termino ducto relative ad principium quo productivum; requiritur in principio quo productivo relative ad suum terminum productum: quia si nullum praedicatum absolutum Filii oppositionem cum eo qui producit, ergo nullum praedicatum absolutum Patris, et sola relatio, est principium quo productivum Filii, et identitas cum Filio.

Prob. 4.o Deus est actus purissimus; ac proinde potentia ad extra non dicat nisi actum; quod ab eo utpote facto, et limitato non requiritur potentia ad intra debet esse actus purissimus: quod idem est formaliter posse et producere active, producere relative Filium identificat adesse cum proprietate Personali Patris, ergo posse producere, sive quod idem est principium quo productivum identificatur adesse cum Proprietate Personali Patris. Praeterea si diceret potentia notionalis finem, seu quovis alio modo absoluto, ea esset infinita sine actu generandi; siquidem infinita est ens, et quodvis aliud praedicatum absolutum sine actu generandi, ergo &c.

Dico 4. Relatio, sive proprietas Personalis est principium quo Donationis efficienter, sive active. Prob. quia principium quo Donationis efficienter sive active est principium quo productivum Dei, intercedente fere facultate, sive productio Donandi, exiga tamen ex parte principiorum, exiga ex parte hæc: et ideo homo, licet non producat aliquid realiter, nihilominus, quia producit seipsum, interveniente ait Donandi exiga, ex parte horis ut producendi, quæ est ex unione producti, dicitur Donare active aliquid realiter: et ergo principium efficienter

Dicatiuum, ut dixi, a dicatiuo ē formaliter ē formalissime productiuum: et in hoc sensu non est dicitur se dicare effectiue, quatenus sit illius productiuum,

Declaratio, siue proprietas personalis ē principium quo productiuum (huic intrinsece identitati ipsius, ut essentia ex ipsa, tamen principii, quo ex se hic est illa ratio, siue proprietas personalis ē principium quo dicatiuum efficienter et actiue ad intra. Item et essentia, seu quodcumque aliud praedicatum absolutum defficit distinctionis realis non ē principium quo productiuum adaequatum, nec inadaequatum; ita deficit distinctionis realis non ē principium quo dicatiuum efficienter et actiue.

Dico

1.° essentia, siue perfectio absoluta diuina ē conditio essentialiter requisita, ut sola relatio concurrat tanquam principium quo productiuum, et tanquam principium quo dicatiuum efficienter et actiue. Probatur. Ideo conditio essentialiter requisita quod, cum non producat Deus, requiritur tamen essentialiter ex parte principii producentis et dicantis actiue, ut actu producat; et ita se habet essentia diuina, siue perfectio diuina absoluta: nam Pater, priusquam producat filium, debet habere essentiam, et perfectiones absolutas: ergo etc. Secundo illud praedicatum, quod nascitur debet dicitur in ipso, ut sit principium foecundum, et actualiter ducat, concurrit ut producens inadaequatum, ut conditio; et essentia diuina, siue perfectio absoluta nascitur debet in Patre, ut sit principium foecundum, et actualiter producat, et non concurrit ut producens: ergo concurrit ut conditio. 3.° Pater, quas debet identificari cum essentia, seu perfectione absoluta exigit suum... habere identificatas essentiam et perfectiones absolutas: ergo exigit eius, siue perfectiones absolutas ex parte principii productiui, et dicatiui actiue; et non ut principium productiuum, nec ut dicatiuum actiue: ergo ut conditio, ut principium productiuum dicatiuum actiue influat.

Dico 2.° Ad rationem principii productiui, et dicatiui actiue ad intra: dicunt intrinsece solam relationem; et in obliquo perfectionem absolutam. Ad intelligendam et probandam huius conclusionis ex logica suppono, quod apud me sententia illud directe et obliquo non dicat aliquid rei, nec ex parte rei obiecti ex duplici parte: subiectiue et ex parte modi, quo eam significat,

nomina. Quo posito probo 2^am^ partem. Correlativa... quae productio et vocatio activa est tale, significant duo: nempe terminum ad quem... ad producendum et vocandum activae... productio et vocatio activa sunt... productio et vocatio activa, et intelligo... relatio est productio et vocatio activa; ... absoluta... in recto relationem, et intelligo... Subsectio 5^a^ principium formaliter vocativum existit in perfecto absoluto.

Subsectio V.^a^

Principium formaliter vocativum existit in perfecto absoluto.

Dico 1°: principium quo formaliter vocativum est productivo et vocativo efficienter et activae... Divinitatis... absoluta. Probo 1^a^ parte... Principium formaliter vocativum... a productivo, et vocativo activo est illa perfectio, quae existens... in Persona, quae producit, ... identitas... ... perfectio absoluta existens... in persona, quae producit, ... identitas vocativa, sine ... productio; ergo illa perfectio absoluta est principium formaliter vocativum quod dicitur a productivo, et activae vocativo. Maior explicatur... principium formaliter vocativum quod dicitur a productivo, et activae vocativo... nequit includere... nullum praedicatum relativum, ... producentis identificatur, ... Persona producta... illi opponatur relative... nam... Ergo principium formaliter vocativum, neque est activa vocatio, neque productio, ... perfectio divina, quae non est vocativa activa, neque productiva, neque producta est perfectio absoluta: ergo principium formaliter vocativum est sola perfectio absoluta.

Probo 2° partem: principium formaliter vocativum est solum praedicatum divinum absolutum: ergo principium formaliter vocativum

a solo paternitatis Divinae absolutae, quam est eadem. Ergo tres personalitates relativae, est illud paternitatis Divinae, ad non producit etheticam, identitas divina producta. Et solum paternitatis absolutae non producit, et harum identitas a [illegible] ductu tres personalitates relativae, est solum paternitatis Divinae absolutae. Conseq. vero est enthimematis; quia quae [illegible] et tres [illegible] sint ex hematorre [illegible] debent in Divinis ad eadem lineam pertinere; quod tres personalitates relativae sunt per absolutam, etiam paternitatis personalitas relativae debet esse paternitatis absolutae.

Prob. 3°.

paternitas quo asserimus divinas personas dicit essentialiter et distinctive perfectionem absolutam; quod [illegible] productivum, et relativam actionem, quod ut personalitas relativa. Conseq. est legitimam mihi [illegible] probatur; maior vero authoritate Patrum nostrorum. Divus Dionysius capite 2° de divinis nominibus ita fatur: Jesum et Spiritum sanctum faecunditatis divinitatis, si ita fas est loqui, gemmas, seu germina. Divus Ignatius Martir epist. ad Magnesianos haec de Verbo profert: non locutionis articulatae vocis, sed operationis divinae, substantia ingenita. Sanctus Greg. Naz. orat. 43 de fide ait: secundum Divinam naturam Dominus Basilius quod [illegible], inquit, natura Divina [illegible] filium genuit. D. Hilarius de Synodis dicit: substantia nativitatis filius non habet, nisi de Patre authoritate naturae. Et libro 5° de trinitate, nativitas in natura eius istius nativitatis, quae genuit.

Profecto D.

Cirilus libro 1° thesauri capite 7 dicit, generationem opus esse essentiae Dei. Et D. Damasc. lib. de fide orthodoxa cap. 8, generatio, inquit, est opus non essentiae generantis, et [illegible], quod generat. [illegible] in eodem cap., longe a medio generatio sine [illegible], et [illegible] opus naturae. D. Anselmus in monologio cap. 52 dicit: Pater et filius non ex relationibus suis, quae plures sunt, sed ex ipsa essentia, quae una, eminent [illegible] bonitatis. D. Hilarius 2° et 5° de trinitate

et amplect^r illy loq^di m^y. Nativitas Dei n^e est ea, ex qua effecta é, n^e tenere ng. et infra subiungit: ex virtute, et inna vegas nativitaé subsistit. Idq Damasc. suq citatus dicit degeneraoé filii: ex substantiaé effectu et desfecunditaé generativa dimicat: ut quis ex seipso, id e, ex sua propria gedq nã sile edet. et Sr Hieronim^s explicans illud Psalm^i 109: ex utero ante luciferum genui te, inquit: de utero generavit, de suaná, de sua subsita, hoc é, de medullis Divinitaq suq. Doret Sr Aug^s quod ex utero: ex secreto, ex occulto, de meipso, de mea subsita.

Et Ioann. Theolog^s in Concil^o Florentino sessione 18 §, dixit quidq Scholastici, et pessime docet ng Divinq capaq quo Divinarum processionum, ita inquit, ut Persona sit principium, et generans, principium quo ipsa Persona generatr, sed id quod solq Communicabile. Paterq generatiuq principium é, et nequaquam quoddq eig nat. Divinaé subsitq, quq eq Paternitas id é, n^e quidq generat, de éprig, quo generaó fit. et sess. 19 § utexemplq, ait: Patris n^o substas prin^m é, per quod generat^r, quod per generaonq filio tradit. et § in generare subiungit: hec subsita, ubi ta dixerim, absolutiqt simpliciter dese- rata, quq generandi potentia é, prig ê quo. [illegible] quodq quodqum de ea de filio dicat. Ubi duo exprese docet, nempe esse Divinq é prig quo, et eh^c é prig formaliter, absolutaq Divinarum processionum: Patris prig quo ad intra Divinarq processionq adesse sunq, dict essentialiter absolutq perfectioq absolutq.

Resp^{do} 1°, qd Verbq Divinq procedit formaliter intelq et Spiritq Sanctq, et Voluntate: intelq Divinq é prig quo rui Verbi: et Voluntas Divinaé prig quo rui Spiritq Sancti. Probo^r sec. qd prig quo é id, quod hic accipiteá de intelq et Voluntq h. in Deo perfectionq absolutq: quo prig quo in Divinis dicit essentialiter perfectioq absolutq, de n^e ut prig quo productivq et dicu-

Dicatiuus actiua; ergo ut Dicatiuus formaliter.

Dico 2º quod Verbum Diuinum, quod est terminus ad intra productus, Constituit per intellectum: et Spiritus Sanctus, qui est terminus amoris, producti Constituitur per voluntatem; Deo non datur intellectus nisi absolutus, nec amor, nisi absolutus: ergo verbum Diuinum Constituitur per intellectum absolutum; et Spiritus Sanctus per voluntatem absolutam; ergo principium quo adequate sumptum tam Verbi, quam Spiritus Sancti Constituitur per perfectiones absolutas. Haec est ratio, quia ex hoc principium quo caret eis perfectionibus, quae conveniunt in hoc ducto: Praeterea et in quo principio creato; ergo intellectus, qui Constituit verbum, debet includi in principio adequato Verbi: et Voluntas Constituens Spiritum Sanctum debet includi in principio quo adequato Spiritus Sancti; et non ut principium productionum et actiue Dicatiuum; ergo ut principium formaliter Dicatiuum.

Dico 3º quod in Diuinis aliqua perfectio absoluta Dicatur formaliter termino producto; ergo aliqua perfectio absoluta est principium formaliter Dicatiuum. Probatur conclusio; quod termino producto correspondet ex parte principii productiua; ita termino formaliter Dicato debet correspondere ex parte principii perfectio, quae sit principium formaliter Dicatiuum; ergo termino producto relatiuo correspondet ex parte principii principium productiuum, siue productiua Diuinitas in praedicato relatiuo, ita etiam formaliter Dicato absoluto correspondet principium formaliter Dicatiuum Diuinitas in praedicato absoluto.

Dico 4º principium quo ad intra reexercet ut viuens, Dicando formaliter termino producto; sed non potest reexercere ut viuens, Dicando formaliter principium termino producto, nisi sit principium formaliter vitale: ergo principium quo ad intra est principium formaliter vitale; at non potest esse principium formaliter vitale, nisi includat Constitutiue aliquod praedicatum absolutum: ergo in Deo non conuenit praedicatum formaliter vitale, quod non est absolutum: ergo principium quo ad intra adequate sumptum includit Constitutiue aliquod praedicatum absolutum; at non ut principium productiuum, et Dicatiuum

Denominatio activis sumpta [illegible] falsitatis denominatur.

Dico 8, et ultimo. Ad secundum dico rursum nego et. [illegible] [illegible], quod nam [illegible] duobus exponimus: prius quod admixta in Deo adesse sumptus, ut quatenus est productione et denominatione activa, atque deinde denominatione falsitatis constituitur, inhinc et exalitas per praedicatum absolutum, et praedicatum relationis; [illegible], ut quatenus prius quod productione et denominatione activa [illegible] essentialiter in solo praedicato relativo, denotando in obliquo praedicatum absolutum; et quatenus prius falsa denominatione falsitatis denotative [illegible], denotando in obliquo praedicatum relationis. Unde patet quod prius quo adesse sumptus dicat, et quae praedicantur in recto praedicatum relationis et absolutum.

Hoc ultimum ... [illegible]

... quod prius quo ad intra adesse sumptus, quatenus est productione et denominatione activa, ac denominatione falsitatis ita constituitur per praedicatum relationis et absolutum, ut quodlibet [illegible], non maneat illud prius quo ut tale; et quae praedicantur ex utroque constituitur. Itaque ea nomina utraque significant in recto. Probo: haec ergo vocari prius quo ad intra adesse sumptus per praedicatum relationis et absolutum; quod haec nomina prius quo adesse sumptus significant in recto praedicatum relationis et absolutum. Conf.: omnes [illegible] quod [illegible] constitutiva activa et [illegible] constituta mediante [illegible] praedicari; et praedicatum relationis et absolutum sunt [illegible] quod adesse sumpti et praedicatum relationis et absolutum [illegible], et prius quod ad intra adesse sumptus [illegible] praedicari. Subsectio 6a. Obiectiones adversariorum solutae.

Subsectio 6a

Obiectiones adversariorum solutae.

Obiiciunt 1o [illegible] et 2o [illegible] capitulis textum, quod solvent adducimus a § 3o prout [illegible] [illegible] PP. [illegible] manifeste asserere ..... (et sub nomine

intelligunt quodvis predicatum absolutum, sive essentiale, sive attributale) est per quod producitur ad intra i esse Relativa est per quod producitur ad intra adeptum, vel latius in adeptum.

Reo primo Patres latinos, qui videntur tribuere esse Dei vim, sive potentiam generativam intelligendam esse, non de per se productivo, sive communicativo active, et de communicativo formaliter: quod etiam nos illis subscribentes, ac eamus Dei esse in perfectione absoluta. Et si in una ratione significare accipiant ea Patrum verba, nimis probant: probant enim vim Dei generare: quod damnatum est ut subtractione vel obtendimus. Quapropter si in sano sensu accipiant, ita intelligendum, ut Patres per potentiam generativam velint significare vim productivam et communicativam active ut dictam a communicativa formaliter, et singulare indivisibiliter, ea Patri, qua filius a Patre: et dicunt ea convenire non, sed Patri ut Deo, et Patris: quod licet ratio primi communicativi active, sive productivi non convenit esse, et relationi, nihilominus convenit illi ratio primi communicativi formaliter: quod sane sufficit, ut dicatur Patri Patrem esse convenire vim generativam non ratione constitutivi, et ratione communicabilitatis facti.

Reo 2o non attribuimus operationes, quasipropria possunt etiam realiter dicta producunt: Unde hoc ultimo dicitur generare hoc, vel illud non generat immediate, sed ipso, et per propria immediate dicta in rationem, qui possunt esse a substantia dicta dicunt: quae loquendi modum sequuntur ii Patres, experimentes sub ratione dicta generativa, quae attribuunt esse, ii potentiam productivam, quae immediate, et vere producit, et eam, cuius est ea potentia productiva, et cui proinde tribuit, vim: et ut relatio sit virtus sive potentia productiva non, et non attribuant, operationes potentiae ipsius, ideo Patres attribuunt esse sive non vim generandi: quo circa aeternum Patrem dicitur producere, et Deum; qui aeternum Deitatem esse natura, cuius potentia produc-

productiua ad intra ex relatione Paternitatis.

Subsectio 2. Refertur,

Aliqui ingens Persone dicunt procedere ex, l. de, non et substantia Personae producentis, et veniunt intelligenda de praecise communicatione formaliter, non de productione, aut communicatione actiua. Cenjunt illa propositio ex, et de, et speciatim de postremo significant habitudinem principii communicationis formaliter, et distinctum non distinctum, quae habitudines producentis, non pro producto. Ut ex professo docui lib. 1. physic. disput. 1. Sect. 4. explicamus celebrem quorum defin. quam tradit Aristoteles in eius lib. cap. 1 his verbis: principium neu existere multum, neque ex aliis, et exipsius a ea oppatet. Quo modo loquendi discernere aptat D. August. lib. de natura boni cap. 26 quoniam inquit, ex ipso et non: ex ipso est non hoc significat, ad de ipso: quod enim de ipso est, potest dici ex ipso: non autem omne quod ex ipso est, recte dicitur de ipso. Ex ipso enim coelum et terra, quia ipse fecit ea; non autem de ipso, quia non de substantia sua. Ex quo D. Augustinus particulas indifferenter ad utrumque assignatam habitudinem significandam; ac proinde in illa recte possumus intelligere habitudinem principii communicationis formaliter: et aptius possumus intelligere eas quae habitudinem in parte de, quae debeat exprimit habitudinem principii communicationis formaliter, pro quodlibet distribut. Unde praeoccupata maneat, quam magno animo opponit P. Ortega. Veniotandum ad Verba Joannis theologi in Concil. Florent. quae videntur difficilia. dixit Filius ex Patre, et ex Patris substantia generari, ita ut, ut Pater sit generans, prius a quo ipsa Persona procedat, est id, quod soli communicabile est, quod blanda est prius quo adest: quod relatio nullo modo est prius quo: quod non est prius quo, non solum communicationis formaliter, de his productivum, et communicationis activae.

Resp. 1o est verba, ut his reseruauit, non invenire in Concilio Florentino industria Sereniss. Bithm valde correpta. Addo Joannem theologum fuisse quemdam fratrem Dominicanum, qui vocabatur Joan de Monte Negro, et afferebat S. Antoni-

muy 3° 4. hystoriarum lib. 22 cap. 11, qui etiam illi Concilio interfuit; et ideo illius plurimam sua Schola dominicana ultra Concilii definitiones mentem proponere, ac inde eius verba, ut posteriori docti- simi, et tacito quod Patrum suffragiis approbata magna authoritate hac: minimam authoritatem deesse Concilio. Hoc notare libuit, ne adversarii adeo fidant verbis praedicti Scotizantibus, etiam si ipsa non admitterent nostra interpretationem Concilii.

(Nec

alterum Solutio Patris Martinon, qui absolute dicit in quaestio examine praedicti Joannis Theologi subscribendum, quod in eadem solutione in non nullis erravit: dixit enim, in Deo processionem esse ab uno in aliud: quod damnatum fuerit in Concilio Lateranensi in Cap. damnamus de Symmachia et fide Catholica. Ut iam notaremus in Theologia dei in carne. et ab dixit ubi supra, quo generans sit, quod etiam damnatum omnino ne actua generans non sit, id potius quam ipsum principium actu generans: nec paina praedicti facta in ne in simul. Nizeno dixerim: genitus non factus, hac inquiunt, Ibid. non utor, quod iudico tantum theologum talitorum duo non potuisse hos errores amplecti vocem ut, Concilio: et quidem tum aliud nunquam putavit, ut infero exea, quod exemplaria Concilii correctiora tali verbo, non habeant in dicta sessione 18 et insequentique ita futuri sessione 19 de origine Divinis: a quo alius, et qui ab alio. Verbe optime hic loquatur, et hunc loquendi modum intelligendus alius aliud demo- fortasse si forte tale verbum impetrare potuit praedictus theologus. Quo- liberalis sit non inveniet in exemplaribus correctis praedicti Concilii, et tamen, hec verba: esse vero principium quod generat, et quidem, quae illa antiqua lectio forte tacesit mendosa, et loco alia, fuit repositus sit.

Sed do ea verba relata in Concilio Florentino inveniri: et nec illis Joannes theologus erubuisse a esse prius relata: ne ab totis non cadit sub principiis, Traductio, hic asserit solum id, quod Dicabile est, esse principium quo, sive

-tij ea ruis quo qd communicabile; et caret sup. communicabile; ac proinde
annuit. et tij nō, sicuenij tij ex communicabiliij, ac proinde excludit
relaōz à raōe rati, et tij à raōe communicabilij. Nam recte ea prius quo
communicatiuus formaliter, tij illud, qd communicabile, nempe proprij
absolutij: qd quidz nō e aueuum id, qd incommunicabile et relatiuum;
nō ē prius quo: nam et ē prius quo communicatiuus formaliter, tij id,
qd communicabile; et simul ē prius quo productiuus, et communicati-
uus actiue in tij, qd incommunicabile et relatiuum ē.

Igitur, quam-
uis Patij Florent. exprement dicat tij ē prius, qd communicabile?
nihilominus tij dicit ē prius qd communicabile; ē dij nō communicabilitas
proprietatis, nempe relatiua pro prio, sed innuit tij ē prius quo qd
communicabile, nempe essentia.

Pro mente Dubij, quo & dicta uerba ex-
plicant, et vult diuinare obijciens, et exaltij ipsius Dubij ver-
bij nobis indagandij ē. Joan. Theol. sessione 19 longe ā medio,
de in genere dixerat essen ē prius quo, seu quod, et addit:
n. 1° Tabsolutij eius considerāz. Et infeius ppre, 4° insequit
vt hoc substa. Primum ē de Deo ed absolutij prius sit quod. Cen-
dit prius quo quod Cl. genera, nō ē substa. Log. et absolutij
one hic theologus duo latinorum loquens sibi prius sit, ita cognomen-
dus, vt nā sit prius, et Personalitas sit eh. prius. ducens ut natura
nā, Diuina, siue perfectio absoluta ē prius communicatiuus formaliter, quia
essat id, quod communicat. p relatiu formaliter: Personalitas ā sive
relatio ē prius quo in relatu actiuo; ē enim prius productiuus et commu-
nicatiuus actiue.

Quo interpretaōz ipsius Dub, satis manifeste innuit
eadij sessione S. Iacob. ubi hoc sequunt. propterea, quoniā ipsa
Patris Persona in generando filium Substa est communicat, id
unica X Dg filius ex Patre spiratus ē ex D. filius Substa

d.2 ad: de log.e, de nominali, siue de formali formaliter Dicatiuo, haec
est ergo esse principium Dicatiuum formaliter, ex quo, et dicta est nobis S. sub-
sequens, à filius et Spiritus Sanctus. Et cum verba sunt depromptae de prin-
cipio siue Dicatiuo actiuo exclusit ab una Diuina ratione principij pro-
ducentis, et Dicantis actiuae: cum verbo dedimus subjecti T. D.
eadem mane. Et alij hec loquuntur: nihil cum substantia una non sit; siquidem
generare posset, procul dubio in Diuinis esset distinctio; quandoquidem non ejus
Verumquidquam aliud generaret; itaque Joan. Theol. manifeste non
sic habet: docet enim ergo esse principium quo Dicatiuum formaliter, ex quo,
siue de quo est filius: ipsa est, non est principium quo productiuum, siue Di-
catiuum actiue. Quia se, ipsum se, sed quia est Deus et absolutum, quia
relationem non distinctionem realis, quae debet inueniri inter producens
et productum: alioquin enim esse distingueretur realiter à personis produc-
tis; ac proinde docet tandem ipsum relationem esse principium quo productiuum, si-
ue Dicatiuum actiuum.

Objicitur 1° ratio Diui Thomae, ut ait Gonetus, sic
q. 41 art. 5. principium quo generatiui est id, in quo genitum cum generante conue-
nit per similitudinem, aut identitatem; atqui in quo filius genitus cum Patre
generante conuenit, non est relatio, sed natura Diuina, ergo natura Diui-
na est principium quo generationis. Confirmatur ex Scoto de naturales
agens per se, et principium, et generationem assimilat sibi effectum, in naturalibus et
creatis quae operantur; alioquin enim productio esset aequiuoca; sed Personae
producentes per principia primaria assimilant sibi productas non in Perso-
nalitate; sed in natura: ergo natura, et non Personalitas Personae producen-
tis est principium quo. Probatur maior; quia omne agens naturale inten-
dit producere terminum sibi similem quoad formam quam generat. Ut constat
inductione omnium agentium: sed et generans quia filius assimilat Pa-
tri, aut Spirans, aut ratione quoad non ipsum Patrem, non autem quoad
ad relationem Paternitatis non Personae, seu Diuinitatis quae Pater

acit. i fie 2o virtus producendi e virtus se communicandi et diffundendi, quod nil aliud e producere, quam suam similitudinem diffundere, et suam perfectionem alteri communicare: [illegible]

et ratione e virtus se [illegible]: ne Paternitas potius e individui calitas: munus enim subsistentiae solum e individuare, nam et potius illa reddere incommunicabile [illegible] e ex se, ut constat inductione [illegible] personalitatis, et expressius dese.

[illegible] nandis absolute maior, [illegible] distinguendo claritatis ora: prius quo [illegible] productio [illegible] maior: prius quo productio, [illegible] productio activa: [illegible] maior. [illegible], ingredi [illegible] e [illegible], debet prius ee; [illegible] productio, (nec productio activa, sufficit enim quod sit productio [illegible]: nec debet [illegible] quo productio [illegible], et [illegible] a natura [illegible]: [illegible] quo productio, sive [illegible] activa generatio [illegible], [illegible] genitus [illegible] generantes [illegible], [illegible] similitudinis, aut identitas, ut debent fateri ipsi Thomistae, velint nolint: [illegible] potentia [illegible] accentualiter realiter distinctam a Subiecta producenteat producendo alium Subiectum: [illegible] quia [illegible] sit [illegible] subitam [illegible] similitudine physica [illegible] immediate producenti, ut e [illegible], et [illegible] similitudine specifica, [illegible] specifice [illegible], quia habet prius quod, sive [illegible] producere. Itaque prius quo productio ad [illegible], et generatio n debet ee. illud [illegible], ingressus

principij quadrare sibi Patris, & debet ad relationem, et non filius non quadrabit sibi Patri in relatione, et principio productivo; quod est Paternitas non sit filio sibi, quod sit dicta ab ista, habet aeque non cum filio, ac proinde similitudinem requisitam, Principij quo productivi, et generativi filii.

Ad 1.um (3) prop. nego majorem, et ejus probationem; negando quod nale intendit producere terminum sibi similem. Cum prop. quia ait, ut debet admittere, qui ponunt personas immediate in essentia realiter distinctas. Itaque principium quo productivum nullam aliam similitudinem cum effectu, sive producto, intendit, nisi similitudinem, sive identitatem quoad naturam, sive habeat ut principium productivum quo, sive non sit: ac proinde cum Paternitas producta sit dicta ab essentia, et non sit sibi filio, habeat tamen ejusdem naturae, sive non cum illo, habet similitudinem, quam intendit, accedente ad principium quo productivum.

Necideo principium quo ad intra desinit esse univocum, sive productione divina, ex quo univoce: neque ad univocam imperio, et productione minime enarrata similitudo inter terminum productum, et principium quo productivum. Cum resumptione; sufficit, quod productiva virtus et terminus productus assimilent, qui habeant eandem specificationem, sive non neque. Vinctus totum a qualibet specie, et denominationem sic ab univoce denominationem, generabilis et corruptibilis, non vero ingenerabilis, incorruptibilis a materia et anima, attamen denominationem ab anima intellectualis, liber, et capax beatitudinis, quod quidem provenit ex eo, quod melius loquatur a quaelibet specie quae ait denominationem. Et docet D. Thomas in 3° dist. 16 q. 1. art. 1. quaestiuncula 2; at vero in his denominationibus admittendis et rejiciendis magnum habet pondus auctoritas Doctorum, quam debemus sequi in modo loquendi, etiam non meliorem reddendam esse Vereque, si nimis loqui. Et non est, quod respiciat locutiones istae et formulae loquendi non ingrato placent. Quapropter cum D. docent principium univocum, et productiones univocas eas, in quo eadem

eadem non, 1ª ut non variat, non debemus attendere ad [illegible] productum et [illegible] [illegible], imo neque ad [illegible] quo, quod, ut dixi [illegible] in [illegible] [illegible] sed est [illegible], et ad producenda [illegible] [illegible] et iudicium [illegible] quae denominationem univocam admittenda: Unde [illegible] productioni ad intra [illegible] [illegible] eadem non [illegible] productiones [illegible] univoce et [illegible] aequivoce vocandae sunt, et [illegible] quo ad intra, non aequivoce, sed univoce dicendum est.

Ad 2ᵘᵐ [illegible] distinguo maiorem: se [illegible] [illegible]: nego maiorem: se [illegible] [illegible] productiones: [illegible] et distinguo minorem: [illegible] [illegible] se [illegible] [illegible]: nego minorem: [illegible]: [illegible] minorem. Et distinguo probationem subsumpti: paternitas [illegible] est in[illegible] [illegible]: [illegible] actiua, [illegible] [illegible]: nego. [illegible] [illegible] productiua [illegible] se [illegible], et diffundit, [illegible] actiue et productiue [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] subiecta et [illegible]: imo [illegible] [illegible], quod [illegible] producat. Ut [illegible] et, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] maiorem, [illegible] minorem: quod paternitas et [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] ab [illegible] [illegible] [illegible], et aequalia quoad perfectionem, et exigentiam identitatis cum natura. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] aequalitas quoad perfectionem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] duo extrema dissimilia ut talia [illegible] esse aequalia quoad perfectionem; ut [illegible] in relationibus [illegible] [illegible] in multis aliis [illegible] [illegible], ut [illegible] [illegible] [illegible] exigentia identitatis cum natura est formaliter [illegible], [illegible] insufficientia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad univocationem productionum; [illegible] [illegible] [illegible] nulla [illegible] [illegible] duo aequivoca; [illegible] [illegible] producere et producere [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] quoad multas [illegible]; [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] insufficiens est; an vero sufficiat ad negandum minorem [illegible] intensionalis

quæ hæt filiatio a Paternitate; q. sub ipsi a unoquoque genitore, in alijs in loco declamando.

Obijcies 3°. ideo nã Diuinitas siue quaelibet alia perfectio absoluta non potest esse principium quo adæquatum ad intra; quod non conueniat per identitatem omnibus Personis Diuinis; quaelibet Persona Diuina denominet producens producere, imo et producentem actualiter: ergo in re potentia generatiua distincta adæquate in absoluto perfecta et identificata cum filio, denominet ipsum filium generantem: et potentia spiratiua denominet Spiritum Sanctum spirantem; quae ratio non valet. 2° principium quo adæquatum ad intra Diuinitas non, sicuti aliquid perfectio absoluta. Probatur minor 1°. quod non Diuinam conuenit esse realiter unitus immediate, l. ultimo mediate humanitati Christi Dñi; et nihilominus non conuenit Patri, l. Spiritui Sancto esse unitus humanitati: ergo potentia generatiua adæquata, imo et generatio conueniat omnibus Diuinis, nihilominus et non conueniat filio, l. Spiritui Sancto. 2°. quod eadem scientia, et eadem volitio essentiales ita sunt in Patre, ut ipsum denominent; et non denominent filium et Spiritum Sanctum. 3°. quia non sunt per identitatem in illis: Ergo haec intellectiua affirmatio essentialis: ego sum Pater, ita a in Patre, ut afficit a Patre et licet sit in filio per identitatem; non afficit a filio: neque filius non dicit descriptio: ego sum Pater. et haec volitio volo generare: ita in Patre, ut denotet Patrem volentem generare; filium vero non denotet volentem generare, et licet sit per identitatem in filio: Ergo ex eo, quod scientia et volitio sint essentiales, et Personis Diuinis non infert, quod eas omnes denotent scientes et volentes: ergo ex eo, quod principium quo adæquatum productiuum ad intra sit essentiale, et proprietas communis et omnes, non infert, quod denotet omnes Diuinas Personas potentes producere, imo producentes actualiter.

Respondeo concessa maiori, negando minorem. ad 1. unionis probationem dico potius illo exemplo neque sequi oppositum: neque Christus dicit Deum, duin caro deo eius in sua 3. dist. 3. sect. 2ª docet.

3 et 4 unio ... rat ... in natura Divina; alioqui enim Deum ... Divinae Personae, et ... diceret incarnatus, et Spiritus Sanctus ... Filius ... Quaerendo.

Subiecti ... immediatae unionis hypostaticae ... relativo negari ... Divinae Personae ... Spiritus S. ... incarnatus ... Divinae ... virtualiter ... Divinae Personae ... ducere ...

Ad ... Divinae Personae ... Divinas Personas ... Voluntas. ... exempla ... Deo ... sufficienter difficultatis ...

... indivisibilitas ... et affirmatio divisio ... divinis ... Divinae Personae ... Patris, Filii et Spiritus: et ipsa ... affirmantis ... Filii affirmantis ... Spiritus ... affirmantis ... Personae Divinae existentes ... indivisibilitas, quae ... Pater: et Filius ... Filius: et Spiritus Sanctus affirmat se esse Spiritum Sanctum ... in Patre ... intellectum ... Filio et Spiritu Sancto ...

filij et Spiritus Sancti.

Regenerativa volitio exallij [illegible] est dene-
-ctores Divinae Personae in Volente se generare: quod id est impossibile;
... Patris volentis se generare, et filij Volentis seu generare, [illegible]
... et Spiritus Sancti Volentis seu generare, se regenerare, [illegible]
dere ab utroque, per Spirationem, quod ea Volitio absoluta est hi-
bus Divinis Personis [illegible] quae [illegible] est in singulis Personis
exire exalterius tendentia affectiva, qua non [illegible]
Patris generare, filij generari, et Spiritus Sancti ab utroque
spirari gaudere: et ideo ea [illegible] in [illegible] ipse [illegible] denotat
in directo exercito, volens se generare: et ea intelligitur in filio;
ipse filius denotat in directo exercito, Volens se generari: et
ea intelligitur in Spiritu Sancto; ipse Spiritus [illegible] denotat in
directo exercito volens gaudere [illegible] spirationis ab utroque: et hic denotat
filius et Spiritus Sanctus Volentes Patrem generare filium; non tamen deno-
-tareos Volentes regenerare filium: quod [illegible] exalterius est Voli-
-tio gaudens, sive amans Patrem generare; non vero est Volitio gau-
dens sive amans filium, vel Spiritum regenerare: ac proinde ibi iden-
-tificatur cum filio et Spiritu: et illi tribuere has denotaes,
nec ipsos denotare volentes regenerare filium.

Instas. Mariae est
Volitio absoluta [illegible] denotent [illegible] Divinas Personas scientes et
Volentes; eas [illegible] denotant diverso modo scientes et Volentes: [illegible]
denotat scientem se esse Patrem et Volentem se generare: et filium non
scientem se esse Patrem, et scientem se esse filium; nec Volentem se generare, et
Volentem Patrem generare, et Volentem se generari [illegible]
generativa [illegible] in [illegible] absoluta et [illegible] Divinas Per-
-sonas denotent diverso modo, ut Patrem scientem generare, et

poteri potentz generandi et spirandi et filius potentz producendi quo Pater generet et producat.

Ad 2um dico actu, negando conseq. Etenim quidquid sit de eo quod relationes divina afferrent, et faciant diversas nostri relationes ad diversas personas diversa tota ex natura sua repraesentandi obliqui, possunt, et sunt in diversis personis efficere illis in actu exercito diversas denominationes; siquidem nulla repugnantia inveniatur, quod ea sua intrinsece alii illas diversas denominationes tribuant per diversitatem nostram et personarum; quod si cognitio ordinis, et exprimendi per ea quod tale sit, talisque casus Personarum debeat, dicunt ob relationes procedentes Patris et Filii non repugnant in eo, quod filius et spiritus sanctus non generant et amant virtualiter generatione solius Patris; quia inde non sequitur quod ipsi generent, vel nascantur. At vero in eo, ad idque praedictas denotat Patrem generantem, sive potentia generare, et filius genitus sive potentia generari e manifesta repugnantia, quia utrosque probavimus potentiam productivam debet realiter distingui a suo producto. Quod si idem praedicatum absolutum et idem denotaret Patrem potentia generare, et filium potentia generari, virtus productiva non distingueretur realiter a suo producto: quod non potest esse praedicatum esse potentia quae Pater constituatur potens generare et simul esse potentia quae filius constituatur potens generari. Rursus illud praedicatum absolutum et idem solum est potentia generativa, ergo esset denominativa filius potens generare; item tale praedicatum solum ex denominatione potest efficere, quod solum est potentia generativa, et non est potentia quae filius constituatur potens generari; tamen quod sit identificatum secundae Personae potentia generativa filii: et potentia generativa et generatio actualis divinae Personae requirit non denotare illum generantem; quod si filius quo producitur ad intra constituatur ingrato absolute omnibus divinis Personis Dei, omnes denotaret producentes. Sectio 3a Vindicatur nostra doctrina ab aliis obiectionibus.

Sectio VII 3a

Vindicatur nostra doctrina ab aliis obiectionibus.

Obiicies [illegible] id distinctum, pater po-
ens generare filium, quod distinctum formaliter foecunditas; ergo sola
essentia distinctum a alia formalitate foecunditas: ergo generatio essentia distinctum
poens generare filium. Probatur minor, quia illud distinctum formali-
ter foecunditas, quod distinctum dicitur, sive poens dicere filio
sive essentia; ergo sola essentia distinctum dicitur sive poens dicere essentia:
ergo etc. Probatur minor, quia sola essentia est dicibilis; ergo 84.
Maior, nego minorem, ad cuius probationem distinguo maiorem quod distinctum
dicitur, sive poens dicere active, concedo maiorem; formaliter, nego maiorem
et distinguo minorem: sola essentia distinctum dicitur formaliter, concedo minorem:
active, nego minorem, imo etiam [illegible], quod essentia sola inadequate distin-
ctum, formaliter dicitur, sive poens dicere active: ad cuius probationem concedo antecedens,
et nego consequentiam. Ergo pater reddit formaliter foecundus non per principium quo dici-
cationis formaliter, sed per principium quo ut dyspositivum et dicationis active: ac proinde
cum essentia, seu aliquid aliud praeter paternitatem et personam, quod velis assignare ut sola dici-
cabilis sive principium coicationis formaliter, et sola relatio ut principium producti-
vum, et dicentis active esse: fit inde quod Pater distinctum formaliter foecun-
dus non per essentiam, seu praeter absolutum, sed tamen per relationem, quia quo distinctum forma-
liter active dicatur, quia quidem activa sive productiva dicibilitas est
foecunditas abstracta in Deo.

Obiicies 2°. Verbum divinum procedit per intellectum,
et Spiritus Sanctus per voluntatem, ut docent Patres et theologi contra Durandum: ergo intellectus
est principium Verbi, et voluntas est principium Spiritus Sancti. Probatur consequentia, quia alioquin non posset
dici, quod Verbum procederet per intellectum, et Spiritus Sanctus per voluntatem: ergo aliquid
praeter absolutum virtualiter distinctum a relatione est principium quo ad intra: ergo essentia
divina, cui obstat identitas, potest esse principium quo ad intra.

Ans. suo in lo-
co examinandum est. Interim breviter respondeo, distinguo antecedens, nego consequentiam, quod ut

Verbum divinum procedit per intellectum, et spiritus sanctus per voluntatem dicatur, nec requiritur, quod intellectus et voluntas sint principia quo, et sufficit, quod se habeant ut potentiae speciali modo requisitae ut principia productiva ad intra; et ad hoc est sufficiens finaliter, et nunc in ordine, verbum intellectui, et spiritus sanctus voluntati; et illud dicatur existere intellectui et voluntati. Ceterum sit in creatis effectus divinae causalitatis, non solum quoad ea, et etiam applicationem, quae applicatio speciali modo dicitur, et ut dictio. Quaeritur ad exitus effectus. Cum quod intellectus, sive notitia divina se habeat ut dictio essentialiter requisita ex parte productionis, quo producitur filius: et voluntas, sive volitio divina se habeat ut dictio essentialiter requisita ex parte productionis, quo producitur spiritus sanctus. Inde est, quod filius modo dicatur procedere a Patre intellectu et ab utroque procedere dicatur voluntate spiritus; [illegible] non semper significat influxum causae, et aliquando significat speciale conductionis dictionis.

Dico 2o. Notio analogice dicitur: intellectus, sive notitia est principium productionis Verbi et voluntatis, sive volitio est principium productionis spiritus sancti; nego cum ea est principium radicale formaliter. Notio ea ceterum principium productionis ad intra ut principia tantum ex parte intellectus, vel intellectus, nec quoad voluntatem, vel volitionem, et eas perfectiones supponit et exigit ut rationes, ut dicimus. Notio 1a. Ceterum principium quo ad intra ad ipsas perfectiones, sicut principium radicale formaliter, et eas perfectiones absolutas exhibuit. Ita principium radicale formaliter, ut diximus notio 3a. Consistit in perfectione absoluta: ergo ipsa recte dicitur quod Verbum divinum procedit per intellectum, sive notitiam: et spiritus sanctus per voluntatem, sive volitionem.

Potest 3o. reeri, dicendo ad: Verbum divinum per intellectum et formaliter intelligitur: nego antecedens. Intellectus, ut exprimens in actu 2o. obiectum, per verbum mentale alterius. Deduxi. Ceterum in obiectum intelligens, sive cognoscens obiectum est operatio pertinens ad intellectum; verum et exprimens obiectum per verbum mentale alterius;

ac proinde a produtiva Verbi est e actus intellectualis, nempe locutio mentalis, ineuist dici intellig in actu 2°; consequenter potest dici, quod Verbum Divinum illa actione procedit, et non procedit per intellig (vel intellectio) procedat et per intellig et in actu 2° operantis: hoc est actus intellectualis, nempe per locutionem mentalem, et similiter de qui- ... philosophi ... loco ... frag.

Instas: Ver-
bum ex suo conceptu habet dicere procedere ab intellectu: quod primus immediatus Verbi ... intelligens, intellectus Divina. Resp. distinguo ans.: ... procedere ab intellectu ... ut principio producente: nego ans.: ut principio producente, ... realiter, vel ut ... dirigente: concedo ans. Verum Verbum mentale ... non petit procedere immediate ab intellectu; ac proinde verbum Divinum ... ideatum ... intellectu essentiali; et non respicit, ut principium productivum, intellectum Divinum; siquidem intellectus essentialis non producitur; et respicit intellectus essentialis ut principium ... realiter: neque ... a persona productas ... intellectus ... non respicit intellectum ut principium, et ... vel distinctus ... ex ... productiva pro ... foecunditatis et ... ad productionem Verbi, ... influat ... intellectus ut principium, ... ut ... di-
ci.

Obiicies 6° principium productivum est identificari cum termino producto, dum productio actualis ab illo distinguatur; siquidem ... reipsa produxit in ... in nocte coenae; ut docet Communis Doctorum ... 3 in 33 ... disp. 50 sect. 4, ... Patres, ... et alii: ... non repugnat, quod res ... actioni ... existens per aliam actionem ... reproducat: ... essentia Divina sub Paternitate est ... principium quo productivum filiationis; siquidem generans realiter distinguitur a filiatione.

Respon-
deo ans., et ... libro 2° physicorum ... 3a sect. 1.

1°. q. quævis cā refert realiter in suo effectu; ad nulla entitas pot referri realiter ā seipsa: ergo nulla entitas pot causare seipsam. 2°; ois effectus distinctus in ipsâ sua cā: et a quo producitur extra illam exit, et egreditur; ad inintelligibile ē, q̄d aliquid ā seipso, et in ipsa physica sui ipsius distinctus et extra se exeat, sive egrediatur: ad [illegible] q̄d aliqua entitas habeat seu identificatas relationes productionis sui ipsius, etiam quoad formalitates indistinctas: ergo

3°. q. apud adversarios ois repugnat aliquid esse cā formalis, seu materialis sui ipsius; q. unio physica, qua mediante, hæ cā exercent suam causalitatem, debet versari inter extrema realiter distincta: ergo à fortiori repugnat cā physica præcise talis inter extrema identificata.

4°. q. causam involvit essentialiter nullo modo esse à se: ergo involvit non esse cā sui ipsius: ergo quælibet repugnantia est ex suo conceptu essentiali non posse esse cā sui ipsius. 5°. q. implicat et negat penden-di [illegible] illud, q̄d nihil pot præstare, nisi res alicunde intelligatur pare-sa: sed productio sui ipsius ponere alia productionis adepta rei esse talis: ergo talis rei productio implicat.

6°. q. Consentit mā. Patrum latinorum, Celsius itaque arguebant in Concilio Florentino contra Græcos: Spiritus distinguitur realiter à filio; q. illum producit: et Græci ab spiritu sancto, q. illum producunt: ergo, [illegible]: hoc producit illud: ergo distinguitur realiter ab illo. Probo conq. q. si opponi [illegible] physica productionis identitati extremorum, eam Divinis darent, siquidem fecunditas cum omnimodâ identitate opponeret: Sed dato q. [illegible] ē, q. aliquid verè et physice producat seipsum et productionis [illegible] à [illegible] producti. Tandem esse Dia non pot seipsum producere, [illegible] adversarii fatentur; ad si ipsius productionis posset identificari cum [illegible], productio actualiter ab illo distinguerentur, esse Divina posset producere seipsam: ergo. Probo minorem: q. esse Divina [illegible] posset seipsam iterum producere, [illegible] [illegible] [illegible]

n virus generat. se existens, qua causa generavit per priorem actionem adesse; quod ... Et quidem plerique ex hac productione admittebant sufficienter intrinsecam ea sacra scriptura et Patrum testimonia, quae afferunt clare a Deo procedere, quia ad id necessaria fore realis Personarum distinctio.

Igitur in realitate essentiali debet distingui ab esse producti et principii quo ... a suo ... rationem infinitatis exclusit in Deo ... principium ab ... infinitas debet excludi in Deo ... inter principium quo et terminum productum.

Deo ... nego ... Etenim ideo in creatis esse ... debet distingui ab ... quod finita est, et limitata ... ; at vero cum essentia divina infinita sit, et aliorum nulla ... , ... repugnantia in eo, quod ... eadem identificetur cum principio, et ... , inde est, quod ... eadem essentia infinita identificari ... principio et ... : eadem vero Dei infinitas non sufficit ad inducendam identitatem inter principium quo et terminum productum; quod cum principium quo, sive ... productiva dicat realiter distinctionem ... a termino producto, ... multi ... repugnat realitas inter principium quo est infinitum et terminum productum est infinitum; quod infinitas non est sufficiens ad vincendam repugnantiam realem illius identitatis, ut ... docent ... alia etc. Unde cum principium quo ... distinctionem realem ... a termino producto, quae realiter includit, ... eius, et relativa ... cum termino producto identificari, et id ... ratione suae infinitatis. Ut etiam infinitas ... identitas esse generantis et geniti; non vero ... generantis et geniti.

Obiicies 1°

... relatio non est de linea operationis ... nulla non ... principium quo, sive ... productiva ... 1°. Principium quo productivum, quo Pater realiter ... producit filium, dicat illi ... debet ... formaliter, vel eminenter ... . Sed ... nemo ... dicere, quod ... formaliter, neque eminenter. Sed relatio Paternitatis ... dicta ab ... formaliter, neque eminenter; ... relatio ... eminenter ... quod relatio Paternitatis ... dicta ab ... non ... esse principium quo produc-

productiva filii.

Pars 2. quidquid dicit productio activa et passiva realiter inadaequate unum est ut in Divina dicit productio activa ratio Verbi: ergo in Divina est passiva realiter inadaequate Verbi: ergo passiva productio activa Verbi, non dicit in solatione. Forma syllogismi, sola intellectio, sola Paternitas, respectiva realiter et passiva productio Verbi; et Paternitas directa adaequata Divina: neque enim progressus, singularis, sive generatio, sive relatio, quae est proprietas dicit adaequata, unius est passiva: ergo intellectio dicit in Divina; sequitur est eius proprietas distinctio, et realiter distinguibilis: ergo etc.

Deo distinguo antecedens: relatio praeconstitutiva non est determinativa operationis: omitto antecedens: relatio transcendentalis: nego antecedens. Et relatio, in qua consistit passiva productio quoad intra, non est relatio praedicamentalis; Cum hac enim, quod praedicamentalis supponit terminos, ac coexistentiam adesse distinctam, non potest distinctam ipsam, sive passivam quae productionem: relatio ergo in qua consistit passiva quae productio ad intra est relatio transcendentalis, sive Personalitas non subsistentia Paternitas, et idem docet Dominus Bazquez Tomo 1. disputatione 164, et sub conceptu foecunditatis, ut docuerat ipse Bazquez disputatione 160. Ratio est, quod in productione praecedit conceptus activa, ad Personae productae, relatio praedicamentalis, scilicet Paternitatis, sive identificat cum Personis, utplurimum docent, sive ab illis resultat, et alii casu dicunt, praecedit, et consequitur, et se habet concomitanter ad Personam productam: ergo inquit sola productio distinctam realiter in relatione praedicamentali et talis Personae in Personalitate sub conceptu Paternitatis, et in ipsa ratione agentis foecunditatis et activitatis. Et quoniam etiam Bazquez pluribus defendat Personae Personalitatis, non esse foecundas et activas; ideo quia minime suadet. quibus addo, nullius adesse efficax argumentum quod suadeat relationes praedicamentales non esse causales (et ideo omnium) nisi in ea eorum qui putant relationes praedicamentales praebentes ut fundo et hoc negativa esse quidditas, de quo non fit in proposito hoc tractatu nunc

Ad 1.um Disparitas recognoscitur, dato quod [illegible] communicat active [illegible] essentiam: concedo antecedens; communicat formaliter: nego antecedens, et consequentiam. Ergo principium productivum debet continere terminum productum; nunc [illegible] terminus quem active communicat, etiam continet in qua virtute productiva

(Caret enim virtus creativa aliquo reali, quod Filio active communicat, quod terminus productus, et terminus formalis, quod productum. Similiter principium productivum ad intra debet continere in sua virtute terminum quem immediate producit, non autem essentiam, quam tamen communicat active. 2.º quod principium productivum quo etiam non debeat continere terminum, quem communicat active, debet illum vel formaliter, vel eminenter continere; sufficeret enim quod illum contineat in natura, cuius est propria productiva: quod docentes debent fateri thomistae, et omnes ii, qui concedunt personas esse de substantia divina: neque illo talem, quae est propria productivae neque [illegible] non continet in se formaliter, vel eminenter [illegible] productum, dignius [illegible] cuius [illegible] continetur [illegible] relatio, [illegible] principium productivum et active communicativum ad intra, quae est active communicat essentiam, vel intellectus Filio, non debet illud continere, sed sufficit, quod eius perfectio contineat in natura divina, cuius est propria productiva ad intra relatio. 2.º [illegible] aliquod reale [illegible] productum, et communicatum active, sufficit, quod continentia [illegible] contineat, non solum terminum productum, sed etiam communicatum: [illegible] relatio identificatur realiter cum essentia, realiter continet illam [illegible] reali identitate: ac consequenter habet continentiam sufficientem [illegible] principium quod communicat active in divinis, intellectu, vel voluntate.

Ad 2.um Disparitas

[illegible] distinguendo maiorem: quidquid continet [illegible] principium active productivum ad effectum, est virtus et principium eiusdem: concedo maiorem: quidquid continet tantum [illegible] radicem [illegible] [illegible] quasi receptivum: nego maiorem. Et distinguo minorem: [illegible] natura divina continet [illegible] principium active productivum ad extra [illegible]: nego minorem; tantum [illegible] radicem [illegible] quasi receptivum: concedo minorem. Ad [illegible] [illegible] concedo maiorem, et distinguo minorem: [illegible] paternitas continet in natura divina tanquam in principio activo: nego minorem: tanquam in [illegible] radice [illegible], et quasi principio receptivo: concedo minorem.

Nam sine [illegible] [illegible] [illegible] virtute

[illegible] productiva, [illegible] quasi [illegible] in [illegible] (ut [illegible]) intrinsecè [illegible] mali, [illegible] virtualiter [illegible] [illegible] radicant [illegible] attributa, et Personalitates Divinae [illegible] [illegible]: et ideo non [illegible] dicit [illegible] [illegible] actiones, [illegible] productiones [illegible], sine [illegible] quam [illegible] productio [illegible] ita [illegible] productio Verbi radicet [illegible] [illegible] immediatè [illegible]: [illegible] et originis radicaliter precedit [illegible] in Paternitate, [illegible] Paternitatis [illegible] relationis [illegible], et [illegible] productionis Verbi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] Paternitatis [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible] relationis [illegible], et [illegible] productionis [illegible] radicaliter [illegible] [illegible] radix [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible], [illegible] adhuc [illegible], tanquam [illegible] actiones Verbi [illegible]: et ideo [illegible] [illegible] productiva Verbi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], tanquam [illegible] in radice [illegible] [illegible], [illegible]: et ideo [illegible] [illegible] productiva Verbi.

Objicies 8°. essentia [illegible] [illegible] singularitatem [illegible]: [illegible] generativa et spirativa sunt [illegible] singularitatem [illegible]; [illegible] illa [illegible], quae [illegible]; et [illegible] participatio [illegible] Creaturae [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], amor, et [illegible] productiones ad extra, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]; [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] semel [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] adesse in [illegible] Deo.

Respondeo [illegible] majorem, negando minorem; et [illegible] melius [illegible] [illegible] generativa et spirativa [illegible] identitatis, quam illa [illegible], [illegible]

—here esse generari et spirari: et ideo 1º quod nec filius, et neuter horum spirant, sunt pariter Personae: et 2º quod est in natura quae nequit, utraque natura sit sanctus. Ratio est, quia hoc quod dicit exaltatio dicitur ... sua a non producti: et ut in essentia Divina forent impressiones dicto sui a non producto, et ideo nequeunt se in essentia Divina ... Deum ... alio praedicato absoluto; relique ... assignatae affectiones sui effectivas simpliciter simpliciter, quia nullius est cohaerere, quia non haec, et nulla aliqua ... identitatem ... cum natura Divina, et cum tribus Divinis Personis quatenus ... dicunt exaltatione distinctionem sui, a natura, et a Divinis Personis.

Obiicies 3º ... si natura Divina, aut quodquis aliud praedicatum absolutum foret principium quo communicativum formaliter, et filiatio foret principium communicativum formale respectu filii; sed hoc nequit dici: ergo natura Divina, aut quodquis aliud praedicatum absolutum nequit esse principium quo communicativum formaliter. Probatur sequela maioris. Quia ratio principii formalis communicanti, seu communicabilis in natura consistit in eo, quod natura identificetur cum filiatione; sed hanc rationem principii ... filio ... filiationi: ergo ... principii ... divinarum ... est principium activum ... activitatis: quod principium ... divinarum ... est formaliter principium productivum: neque producit, nisi ... nec ... nisi producendo: ergo ... Divina est principium ... divinarum ... est principium productivum. ... in filio idem est formaliter ... et ... ergo ... formaliter producere, ac ... ergo idem est formaliter principium productivum ... communicativum. ... quod ... includit formaliter in ... generationis.

Secundo, quia filiatio est proprietas relativa primaria, scilicet importans
relationes ut nam 3.° quia aliquis est ratio [illegible] productio filiationis, ergo prius est relatio
quam productio; consequentia probatur quia productio filiationis est ratio [illegible] sine
ipsa [illegible] quia est ipsa [illegible] [illegible]
[illegible] productionis [illegible] nulla [illegible] productionis
[illegible] ac contra prius [illegible] est [illegible]
productionis personae.

Respondendo negando maiorem: ad cuius probationem distinguo maiorem:
[illegible] solum inceptum, ad non identificatur cum filiatione: nego maiorem: inceptum non identificatur cum filiatione, et [illegible] veritate producta ad personam productam
[illegible] producentis: concedo maiorem: et nego minorem. Item [illegible]
[illegible] identificet, cum non [illegible] [illegible] filiationis
[illegible] filiatio [illegible] prius communicabilis realiter, quae habet
non [illegible] non sine [illegible] est prius communicabilis realiter, quatenus [illegible] identificata cum personis producentibus ac
[illegible] ex [illegible] producentis, et simul identificat cum personis productis; et [illegible] identificet cum non [illegible]
[illegible] identificat, cum [illegible] qui [illegible] filius:
[illegible] est prius realiter communicabilis.

Ad 1.um [illegible] distinguo antecedens:
prius divinarum processionum [illegible] productiones, ex [illegible] prius actione:
concedo antecedens: [illegible] communicatio realiter, nego antecedens: et [illegible]
est productio et communicatio activa [illegible] dicit relativa: at
[illegible] communicatio [illegible] dicit [illegible] communicabilitas realis;
ac [illegible] prius communicabile [illegible] personas [illegible]
[illegible] communicare realiter et distinguo consequens: prius communicationem activam [illegible] divinarum processionum est prius productionis: concedo consequens: prius communicationem realem divinarum processionum est prius productionis: nego consequens.

Ad 2.um [illegible] distinguo antecedens
est [illegible] [illegible] productione: concedo antecedens

ng. Comicari formaliter nego. ang. et ubitur dist. quoad eius: itaque formaliter producere, sed Comunicare actiue, siue productiue:
Concedo totum et dicere formaliter nego. Fateor nunquam
dari quin Comunicationes actiue, siue productiue, quod in ipsa formaliter productione, licet quod dicat origine, euenit in rebus creatis
omnibus, ut in hoc: Deus unus homo ingenerare alterius dicat
illi aliquid realis, quatenus producit unius, quae est realiter diuina
realis: et etiam ut in Christo Domino: Deus Deus Comunicauit Personalitatem Verbi, quatenus producit unionem hypostaticam, quae realiter diuina
liter connectitur Personalitate Verbi: Deus homo generans
exercet aliquem realem productionem, et aliquid realis quod producat
a Deo immediate et absque, concursu generantis: nec Deus habet
in mysterio incarnationis aliquem immediate actionem &c Personae Verbi: tamen eius, cui Comunicat, ut euenit in productionibus ad
intra: nam Pater producit filium, cui Comunicat nam, sine intellectus.
Quippe quia Comunicationes actiue, siue productiue ad intra,
dicat actiue, siue productiue nam Quidem, quatenus producit Personalitatem, quae connectitur identitate cum natura, siue pro absoluto
Quaenam, et ex se petit essentialiter identificari cum illo: ac
contra producit Personalitas ut ex se identificatur cum natura, siue
parte absoluta, et producendo illum exigit nam, sine parte absoluta Comunicari formaliter: quia Comunicatione actiue ad
intra a formaliter productione: et a contra neque enim producit, nisi Comunicando actiue: nec dicat actiue, nisi producendo. Sicut tamen
non infert, intra productione in filio esse id formaliter producere, et
Comunicari formaliter bus: nam filius producit, et non dicat formaliter: et
nam siue intellectus dicat formaliter, et non producit: nec infert inspicere
idem formaliter producere, et nam Comunicare formaliter, quod ipsa natura, quae
non producit a quo formaliter identificandi, ac contra Comunicandi
formaliter ipsa entis, quae exigit in Personam producente, preci

cati fratrem, et idē ūgica, cy Personalitatē filiorum...

Ad 2.

anti... nō non ō negare ꝯmunicatos rē ... in defe... generari: asserimus enim eam ꝯmunicare tq actiue qua fratre in... ꝯmunicatione generari... generare... ꝯducta, sit ... relatiue... ꝯmunica... ... ꝯmunicat... absolute. Ad 2... nō oportet ... ꝯ... fratrimae ... ꝯmunicare actiue, et ... nō ... ꝯmunicare fratrem ... filii, al filii.

Irstos. ... ꝯmunicatiuē ... quia ... id, a quo Persona ... distinguitur a ... ꝯmunicata. ... debet ... realiter ... absolute ... realiter a ... ꝯmunicatiuē ... ꝯ ... absoluta.

Reo distinguendo ... ꝯmunicatiuē ... ꝯ ... ꝯ ... ... realiter ... distinguitur ... ꝯmunicatiuē ... realiter distinguitur ... ꝯmunicatiuē ... filio: et ... distincta ... realiter ... sufficientis distinctionis ... ꝯmunicatiuē ... realiter ... distinguitur ... a filio ea distinctione, quæ ... distinguitur, a filiatione, siue relatione filii. ... ꝯmunicatiuē ... id, a quo Persona ... ꝯducitur ... id, a quo ... procedit.

Miuito...

83. dico. Si principium quo adaequatum in recto diceret essentiam et relationem principium quo adaequatum non distingueretur a principio quod, quod dici deberet inconsequens ... in recto essentiam et relationem ... in recto quid ... dicit principium quo et principium quod ... aliquo non distinguantur ... essentiam et relationem; sed principium quod dicit essentiam et relationem ... in recto; principium quod dicit essentiam et relationem ... in recto.

... ad ... distinguo antecedens: principium quod dicit essentiam et relationem sub expresso conceptu Personalitatis, et de reliquis perfectionibus Divinis, concedo antecedens: essentiam et relationem ... sub ... expresso relationis transcendentalis: nego antecedens. ... principium quo ... dicit ... praeter unam ... absolutam et relationem ... expresso conceptu relationis transcendentalis, et fecunditatis ... principium quod affectet essentiam, imo et omnes perfectiones Divinas, et relationes sub expresso conceptu Personalitatis: ... principium quo et principium quod ... distinguuntur.

Dissertatio 3. an processio ... ad intra Divinitatis in ... relativo, an in absoluto. Sectio 1ª variae ... referuntur et ... examinantur.

Dissertatio 3.

an processio ... ad intra Divinitatis in ... relativo, an in absoluto?

Sectio 1ª

Variae sententiae referuntur et impostura ... examinantur.

Oportuit prius examinare, in quonam Divinitatis principium quo ... processionis: an scilicet sit aliquid absolutum, et ... aliquid relativum, ... utrumque simul, et inde facilius progrediemur ad investigandum in quonam ... processio, sive ... Divinitatis: an scilicet ... absoluto, et ... in relativo, ... utroque simul. Et ... processiones ... dividantur in activas, et passivas, et ... realiter distinctae credantur de qua difficultate infra tractabimus, ... dicendum ... in ...

actiud, ac de paind productionibus.

In hac difficultate ait Vasquez lib. 2 art. 2 § 1 n. 22 satis docere quod productiones non esse veras et proprias actiones, sed tantum resultantias quasdam seu emanationes, et omnia Personas divinas ab aliis essentiae modo, quo proprietates oriuntur ab essentia non per veras actiones, sed per quandam resultantiam et simplicem emanationem: ita Suarez lib. 1 de Trinitate cap. [illegible] et P. Arriaga hic disp. 1 ... Haec sententia ...latè impugnat.

Haec refutatio, ut videtur notae fieri immoderata Gonzali ... quod fingit ... liberius impugnet. Sic plura debent expungi. Sit haec mox Eximii ... Arriaga: negamus ... quod inter ... cum praesenti difficultate refert ... sive sit productio vere et propria actio, sive non sit, sed emanatio, vel resultantia, minime solvit ... Conij ... ... relativa an ... ... Gonzalez ... hic hanc ... refert, relativa extra ... Eximius

Dico ... ex parte ... in productionibus divinis intervenire veras et proprias actiones; quatenus actio ... proprie ... huius vocis significatio in suo conceptu, et non sit falsi includit veras factiones et rationes dependentiae: et in hoc sensu veras et proprias actiones in proprietatibus ... divinis ... docet: quae doctrina debet ... quod ... Gonzalez ut ... catholicus: quod ... Nicolai ... ut divino dicto 3 sect. 2 no 3 ... mihi videtur ... Theologi ... productiones non esse veras ... neque actiones.

Ratio est.

Quia ut neque Personae producentes dicuntur ... effectus, vel actio: neque Personae productae, cum ... ... acceptione ... .

significat imperfectionem causalitatis ratione cujus dependet effectus à causa, ut à prius perfectione, itidem ratione ita origo, sive processio unius Personae ab alia, ob eandem rationem non est dicenda causa, seu effectio, seu actio. Inde constat manifeste discrimen inter istas voces: processio, productio, origo, et emanatio, et alias hujusmodi, quae ad significandas processiones divinas Sancti Patres et theologi; et has voces: causa, actio, effectio, et dependentia: etenim illae significant indeterminate processionem, et originem, sive dictam sive inditam à natura producentis: aequaliter abstrahunt ab omni perfectione, et possunt apte exprimere processionem unius Personae ab alia et originem. Divina naturae eadem in Persona producente et in Persona producta; hae vero significant ex sua institutione perfectionem quae requirit aliam à natura producentis, et ideo non sunt aptae ad significandas processiones.

Sed plures Sancti Patres Gregorius vocare Patrem causam filii. Ita Clemens Romanus 3° Constitutionum Apostolicarum capite 15; et Basilius homilia de fide. De Trinitate Patrem vocat et causam filii nominat; et homilia 15 de Spiritu Sancto dicit: Deus sui causa fontis instar habet: et Athanasius dialogo 1° de Trinitate; Anonymus inquit; ex et authore Deo: et eadem voce tam aliis Sancti Patres Gregorius, sine in Concilio Florentino: imo et in nullis Sanctorum Patrum, Joannis theologus nomine Patrum latinorum sectione 23 et 24 saepe Patrem et filium causam nominat Spiritus Sancti appellat. Imo Divus Augustinus quaestione 83 nova et veteris Testamenti sic de filio loquitur: differt (scilicet à Patre) in causalitate quidem, et libro 8 quaestionum quaestione 15 ait: quod à omnium rerum causa est, est sapientia sua causa est.

Hoc, non obstante universi Sancti Patres Latini, et omnes theologi minime admittunt hanc notam in

in Divinitate: cā, eallitus, et causatus: nec nobis licet illi cōm̄: imo docens ex oriente, [illegible] Grecos non [illegible] propria significatione, et solum [illegible] Latinos illis vocibus esse falsae: [illegible] Bessarione Patriarcha Constantinopolitano, qui in oratione [illegible] ultimo ait: nisi andy qd [illegible] orientales [illegible] et causati [illegible] non [illegible] limitationes, et dependentias importari [illegible] Pater est cā efficiens filii, filius est factus, [illegible] productus non est effecto, nec factus, ut habetur in Symbolo Niceno, quam symbolo Divi Athan: genitus non factus: non factus, nec creatus, sed genitus, et de Spiritu Sancto dicitur non factus, nec creatus, nec genitus, sed procedens. Itaque Persona producens non debet dici cā, [illegible] ex hac

ergo [illegible] legerunt discipuli vult [illegible] assumunt [illegible] Dicens Personas Divinas procedentes [illegible] emanationes, [illegible] [illegible] ex ista importune [illegible] ibi non profect. Sapientissimus ergo nos [illegible] fatet [illegible] aliquid in Divinis, quod a nobis non intelligitur [illegible] [illegible] quod sit ad, qualis in Deo cogitari potest, denudata ab omni imperfectione dependo, motus [illegible] et [illegible] sequenti docet esse de fide dari in Deo reales processiones.

Quaritur [illegible] processiones [illegible] appellet emanationes [illegible] utrum [illegible] hac voce [illegible] significanda multis in locis [illegible] libro 6 cap 2 [illegible] nullus a [illegible] [illegible] actio significet [illegible] actio, seclusis imperfectionibus, quas ex [illegible] significat [illegible] actio. [illegible] cum [illegible] [illegible] non [illegible] ad intelligendas emanationes reales [illegible] Persona ab alia, necesse est [illegible] intelligamus realem influxum Personae producentis in productas, quam-

influxu actio appellamus. Quid clarius ad detegendam ma-
-litiam, et exterminandam importans Goneti et [illegible]
-molequendi [illegible] celeberrimus D. Virgilius Dutil Florent. [illegible]
-tur ex Bessarione, qui verbis supra adductis hanc [illegible] sub-
iungit: sed ut emanationis et ductionis a principiis, quod é
a pro significat: et ideo mea est ad Graecos loquens his no-
tionibus usus fuisse. Et quidem theologi post sequuti D. Thomam, cu-
ius verbum ut pote vulgaria putet immediatum producere vo-
cant emanare processiones D.

Ad 4. deceno hoc unius Diui
Thomae testimonium adducere [illegible] illustranda doct.a Eximii Doc-
toris, qui quidem 1. p. q. 41 art. 1. p. totum et ad 3. dicit, ad [illegible]
quod importat originis motum inter exercenter, vel a non posito
ad in Divinis Personis. Eximius Eximii D. itaque excludit
his imperfectionibus, quae clarius exprimunt inveniri agere, et pa-
ti, [illegible] ei Divi thomae, P. Suarez et aliis innumeris theo-
logis ubi vocibus ad usu actus notionalis ad nominandas Processiones.
Ad [illegible] Goneti minime reo, siquidem non impugnant [illegible]
Suarez, et Patris Molina.

Exclusa quae haec impostura Goneti,
[illegible] Sciens dubium sic docet Processiones ex quo, et ad [illegible]
de dicta ab intellectu et volitione, nec actu intelligendi et volendi: ac
[illegible] distinctione: [illegible] actus intellectus includere [illegible] intellectionis: na-
[illegible] actus voluntatis includere volitionem. Unde
[illegible] intelligere et amare sunt operationes Dei [illegible] Personis; non
[illegible] dicere et spirare non sit quid Dei. Ita Scotus in 1. dist.
2. quaest. 2. [illegible] obiicit 1., et dist. 2. quaest. 4. Cardi.
[illegible] eius magister Alexander Alensis 1. p. quaest. 42
et Gabriel in 1. dist. 2. quaest. 2.

Cum sint duas cogn. in Deo adaequate distinctas, prima altera simplex, et absoluta, de Infinitate in qua de Divinitate primo: altera, quae denominatio, et Notionis Cognitionis manifestativa, ac Generationalis, et Patris propria: in qua Divinitas generatio, qua Verbum quod quatale Notionem manifestativum est producitur. Et eodem modo duplex distinguitur amor, alius Infinitatis Dei, et alius supremus, nempe Amor proprius Patris, et Filii, quo Spiritus Sanctus producitur. Italia utriusque quidlibet 6 qe 1, cui favent Canthuariensis in 1 lib. 2 qe 6 Argentinas dist. 10 quaest. unica art. 2o Mauritius quaest. 4 art. 2o, et ibi videtur favere Ricardus dist. 2 art. 2o quaest. 3 quantum ad 2. Candus tamen ex professo defendunt cum Bernardinum illustrium Pr. Valentia tomo 1o disp. 2 de trinitate quaest. 1a a 5 ut igitur et Pr. Hurtado, plures in tract. de trinit. disp. 1a difficultate 1. hi Pr. ... dicunt in Deo ... rationalis completionis esse ...

Sententia, quae unicam ad intra cognitionem et volitionem, nam ea esse aequales, et Deus Pater Verum aeque sit in cognitione, et volitione absoluta divinitate Generationis Pr. Vasq. disp. 12. Pr. Arrubal disp. 99 cap. 3, Pr. Granado tomo 3 in primam partem tract. 1 disp. 2 sect. 3 no 12, Pr. Lamirez disp. 4 quaest. 2a dubio 4, Torres quaest. 2 art. 5 disp. unica ... 3, Ferrara 4 2a Gentes cap. 13, Cajetanus 1 p. quaest. 2 art. 1, et alii Thomistae.

Hanc vero doctrinam ita explicat Pr. Vasq. intelligere et dicere (et diligere, et spirare) differunt, non addita, sed se includendo, et includuntur hoc modo, ut utrumque aequales includant in rationalibus: id est formaliter, quod haec in eo, aut dictio notionalis, quae est generatio, sive productio, ipsum in eo,

seu vtriusque eiusdem, est relatio productionis. hinc praeter ordinem, quem habet actio essentialis ad obiectum, sive cognitum, sive amatum, notionalis, quae est productio, habet dictum ordinem ad terminum productum: ac proinde simul procedat et obiectum producendo terminum, et producit terminum intelligendo, vel amando obiectum: Videtur autem obiectum tendit intellectio, vel volitio per modum actionis tantum pragmaticalis: idem respiciendo terminum non productum ut cognitum, vel amatum: at vero aliqua intellectio, aut volitio; ita versat, ut quaedam obiecta cognita, vel amata, et etiam producat, nonnulla quidem cognita, vel amata; et aliquando, quae simul respiciat ut productum, et ut obiectum, mediante cognitione, vel amatione; et in hac ultimo constitit processio.

Quarta sententia docet processiones divinas esse actiones, quas parum est solum quid notionale, et relationem, et nullo modo includere praedicatum absolutum, nempe intellectionem, et volitionem essentialem. ita Magister in 1. dist. 26. D. Thomas 1 parte quaest. 41 art. 1 ad 2, ubi approbat sententiam Magistri. Et in 1 lib. 1 de Trinitate cap. 5 n. 6. et lib. 4 cap. 1 et 2. Pater Arriaga disp. 46 sect. 2 n. 16; addit quod, hanc esse doctrinam sententiam Pater Zuniga quaest. 2 dub. 2 membro 2 n. 2, Pater Quiros disp. 41 sect. 2 Pater Peñafiel et alii.

Quinta sententia indicat Processiones divinas esse in praedicatis absolutis, vel intellectione et volitione; et simul in relationibus dumtaxat: hanc sententiam defendunt et explicant aliqui auctores, Pater Montoya disp. 83 sect. 2 docet processiones, sive originem dicere non solum intellectionem et volitionem, et ea in recto, et tanquam praecipuum, et specialem distinctionem relationis. At vero Zumel 1 parte, quaest. 41 art. 1 disp. 1, et Gonet ubi supra, et RR. Thomistae docent processionem activam tamquam esse ipsummet actum intelligendi, et volendi, cum speciali modificatione intellectionis et volitionis formaliter superaddita; quae dicit virtualiter intellectionem et productivam Verbi in obliquo, et tanquam constitutam;

2-2 49

producit; et e totis modificatio operationis relationis Paternitatis.

P. Molina p. 1a quaest. 40 art. 2 disp. 2 membro 3 docet generationem dicere relationem in recto, et in obliquo intellectionem, a qua distinguitur realiter, quam supponit, ac proinde videtur esse eandem sententiam P. Montoya: dicere, inquit quaest. 23 art. 5 disp. 2, et spirare non esse ipsas met operationes, seu actus vitales intelligendi, et amandi, sed eas supponere, et in obliquo connotare; quod dicere est intelligendo producere; in recto vero esse ipsamet relationem productivam. Unde infero perperam affirmari P. Molina a P. Lanneo pro sua sententia, ex eo, quod quaest. 2 art. 1 disp. 8 membro 4 ad 3 dicat, intelligere intellectionem producere Verbum tanquam per actionem, quae est ipsamet Verbi productio: neque enim constare ex titulo quaestionis, et ex arguento, cui satisfacit, ibi loqui P. Molina de productione Verbi creati, non de productione Verbi Divini.

P. Merathus disp. 43 a no. 8, et disp. 55, et P. Fran. de Lugo lib. 2 de Deo trino disp. 5 cap. 2 no. 10 dicunt generationem dicere intrinsece et in recto tam intellectionem, volitionem, quam relationem cuilibet propter terminationem. P. Ortega disp. 3 quaest. 2 examine 3 docet consistere generationem in intellectione, volitione ut actione, et in Personalitatem distinctiva. P. Alarcon disp. 8 cap. 4 vel 7 videtur consentire Thom. supra adductis quatenus docet generationem esse intellectionem, volitionem vitalis ut connotatam per rationem originis, sine eis illo addito et connotato. Postremo me iudice P. Vasquez hanc tertiam amplectitur, et immo pro 3a adducitur ut demonstrant eius verba sunt relata: Et haec ex quaest. 41 art. 1o in notationibus desumpta: quia, inquit, ut disp. 142 probatum est, generatio in Deo est aliquid intellectio, et spiratio est aliqua dilectio: addit tamen sub ratione harum operationum relationem productionis. Imo P. Lanneus videtur subscribere Patribus Montoya et Molina: qui disp. 4 quaest. 3 dub. 5 no. 15 ame-

areant actus notionalis, sive originis quam maliter et ipsi actu intelligendi et amandi; at 3º formaliter supraddunt relationes productionis, quo relatio nihil aliud est, quam ipsa relatio personalis, puta paternitas, filiatio, et spiratio, sive passiva; et univoce iudicio omnes authores pro 3ª sententia relatos velle processiones in recto rem obliquo relativa.

Sexta sententia defendit processiones divinas, ratione productionis consistere in predicatis relativis addite: et formaliter ratione formationis passiva consistentis addite in predicatis absolutis, scilicet in intellectione et volitione. Ita sentiunt P. Albertinus corolario 12 in ... aliquid ... P. Martinus Perez disp. 2 sect. 4. Magister Alviz disp. 1 sect. 9 et disp. 12 sect. 6 et P. Oleniza in manuscripto de Trinitate. Sect. 2ª ...

dantur in Deo intellectio et volitio notionales, in quibus processiones distant.

Sectio 2ª.

An dantur in Deo intellectio, et volitio notionales, in quibus processiones Divinae distant.

Sit 1ª nostra conclusio: dantur 2ª sequuntur. Non dantur in Deo intellectio et volitio, altera essentialis, et altera notionalis, ex quo dicto ... productiones, sive processiones realis, et ... quasi formaliter distinctae ab intellectione et volitione essentialibus, non ut in respectu formaliter intellectionis et volitionis.

Probo 1º cuique D. Enriquez ... ipsi dicenti quod actus est in sua linea infinite perfectus, et repugnat quod detur inflexio notionalis, quae sit perfectissima, ...; notionalis diversa ab essentiali, ut ipse docet, foret imperfectior essentiali, et hoc solo defectu non potest in Deo inveniri.

Probo 2º quia intellectio essentialis, quae est summe et infinite perfecta tam quoad extensionem ...

ubilibus, quae quoad modum repraesentandi: ergo continet omnes perfectiones possibiles in linea repraesentandi transcendentaliter, extensionesque cognoscibilium, quae, quoad modum repraesentandi, ergo quaevis alia intellectio notionalis impossibilis est. Probo hanc consequentiam: quia si possibilis foret alia intellectio notionalis, intellectio essentialis, licet extenderetur ad cognoscenda omnia cognoscibilia, non contineret omnes modos repraesentandi; siquidem non contineret rationem illam repraesentandi, quae daretur in intellectione notionali; et illa ratio repraesentandi, quae daretur in intellectione notionali, esset perfectio pertinens ad lineam repraesentationis: ergo non contineret omnes perfectiones possibiles in linea repraesentandi: ergo si debet continere omnes perfectiones possibiles in linea repraesentandi transcendentaliter, extensionesque cognoscibilium quoad modum repraesentandi, quaevis alia intellectio notionalis, praeter distinctam essentialem, impossibilis erit.

Dices illam rationem repraesentationis proprium intellectionis notionalis non esse perfectionem de linea intellectionis: ac proinde intellectionem essentialem esse infinitam, licet careat intellectione notionali; quia haec est perfectio relativa.

Sed contra est

1º quia Deitas, licet ipsa est infinita, non potest multiplicari, ita ut una essentialis, et altera personalis; et intellectio, licet volitio etiam est infinita: ergo non potest multiplicari, ut una absoluta, et alia relativa. Ratio enim eadem est. Confirmatur 2º quia haec intellectio notionalis potest esse talis, licet dicatur aliquis intellectionis, vel solum relationis; si hoc 2um: ergo unica datur in Deo intellectio ut essentialis. Si primum, contra: quia ejus relatio non est, neque ut relatio utriusque, neque ut talis relativa, de linea intellectionis, non potest ratione sui aliquis intellectus continere. Si 2um: ergo est repraesentatio absoluta: ergo est de linea intellectionis.

Dicitur 3º quia ejus adversarii non admittant, nec possint admittere in Patre, Filio, et Spiritu Sancto duplicem intellectum, alium essentialem, et alium notionalem: neque in 6a synodo actione 6 professionem Agathonis Papae definitum est non esse, nisi unicam voluntatem in Deo; et contra non esse, nisi unicum intellectum, deberet esse intellectio notionalis ab intellectu Dei procedens: ergo qua intellectio

e, delineamentis est. ☉ᵒ est 4: quia nulla perfectio simpliciter simplex multiplicatur in Personis; et ideo non datur Deitas, vel Bonitas relativa; at Sapientia, sive intellectio est perfectio simpliciter simplex: ergo non multiplicatur in Deo; nec datur alia essentialis, et alia notionalis.

Probo

3ᵒ ergo Pater et filius sunt una, et eadem sapientia, ut ait D. Augustinus libro de Trinitate cap. 3ᵒ utrumque una sapientia, et ut ait cap. 2ᵒ sapientia essentialiter intelligitur solus; idem quod docet D. Thomas; at si in Deo daretur Sapientia essentialis, et Sapientia notionalis, non erunt una, et eadem Sapientia Pater et filius; quia Pater esset alia sapientia, scilicet notionalis: et non solus sapientia essentialiter, et etiam notionaliter intelligeret, in Divinis: ergo 4ᵃ.

Probo 4 ab absurdis.

1ᵒ quia illa sapientia notionali perfectius intelligeret Pater. Verbum non 1: alioquin enim filius minus perfecte intelligeret. Non 2: quia intellectio notionalis quaintellectio omnino superflua esset. Siquidem se haberet tanquam intellectio non Patris, et se haberent in creato intellectu duae intellectiones eiusdem obiecti solus non dicto: at haec manifeste imperfectionis superfluitatis, et inutilitatis, fastidii quod diceant: ergo 4ᵃ. 2ᵒ quia si daretur ea duplex intellectio, scilicet essentialis et notionalis, daretur duplex Verbum, et duplex Spiritus Sanctus. Sequela probatur ex ratione supra adducta Divi Thomae quam communiter theologi probant dari duas processiones ad intra: nempe quia dantur duae operationes immanentes alia intellectus, et alia Voluntatis: ergo si darentur quatuor operationes immanentes, darentur quatuor processiones. 3ᵒ quia Pater foret beatus, et intelligeret, non solus intellectione essentiali Deo filio et Spiritui Sancto, et alia notionali, qua non esset beati, neque intelligerent filius, et Spiritus Sanctus: at utrumque manifeste absurdum est, siquidem ea intellectio notionalis eque perfecta foret, ac essentialis, ac essentialiter infinita tam intensive, atque extensive. Eadem argua

parent fieri Deo velis rationali, et reali.

Obiicies. aliqua affirmatio debet admitti in quavis Personarum, quae non sit in aliis Personis Divinis; et haec non potest esse realis, alioquin eius esset de conceptu Personalis: ergo debet esse rationalis. Probatur maior. quia haec affirmatio: ego sum Pater ita est in Patre ut non possit affirmari a Filio: siquidem affirmationes in reliquis Personis ergo eadem est in Patre, quae non sit in Filio. Antecedens probatur quia Filius non potest dicere: ego sum Pater: ergo Deus.

Resp. negando maiorem, ad cuius probationem, concedo antecedens, et nego consequentiam. Etenim eadem scientia realis, qua Deus cognoscit Patrem esse Patrem, Filium esse Filium, et Spiritum Sanctum esse Spiritum Sanctum, est haec affirmatio: ego sum Pater, ego sum Filius, ego sum Spiritus Sanctus; et Pater talis scientia dicitur Patris sua propria realis ab eo, quod ipsa sit in Patre, tamen in Filio, tamen in Spiritu Sancto: quia ea affirmatio dicitur adesse in intellectu reali; et quia talis non involvit Personas; nihilominus et haec indivisibilis affirmatio de diversis obiectis enuntiat, ita dicitur diversas Personas, cum quibus identificatur, secundum affirmantes 1°: ego sum Pater, 2°: ego sum Filius; 3° ego sum Spiritus Sanctus. Neque requiritur quod pro aliquo signo pro quo intelligatur ea affirmatio intelligantur existentes Personae, quae per illas distinguuntur, conditione modo affirmantes: quia licet Verbi gratia Filius intelligatur in ... exercito affirmans: ego sum filius: requiratur quod filius intelligatur in eo signo existens; nihilominus non requiritur quod intelligatur filius existens; et sufficit quod intelligatur ipsa affirmatio, quae existeret, quod in alio signo sit in filio, ut intelligatur filius in ... signato affirmans.

Etenim sicut ut effectus decipiatur in ... exercito productus, requiritur ab effectu et ab intelligentia existentes: et ut intelligatur ... in ... signato productus effectus, sufficit quod pro eo signo intelligatur ab, quae ex se faciat, quod existat effectus in alio signo: neque in eo sig-

signo, in quo Dupient existens ad, et intelligitur esse non in facto esse, sive in fieri, sive in eo producti: ac proinde non in Decreto producti exercito, sive includente existentiam exercitam tam actionis, quae esse, et in Decreto producti signato dicente solum actus existentes: ita quod signo, in quo est Gratita affraio, intelligunt neque Personae affrantes in Decreto signato quod ea affraio per se sufficiat, ut neque Personae absolute dicerentur affrantes; in alio vero signo in quo iam intelligunt Personae existentes, ipsae Dupiunt, affrantes practice per actus affraiones in Decreto exercito. Sectio 3a processiones Dei ut sunt productiones non dicuntur adequate, neque inadequate in predicato absoluto.

Sectio 3a.

Processiones Divinae ut sunt productiones non dicuntur adaequate, neque inadaequate in praedicato absoluto.

Sit 1a nostra Conclusio: nullum praedicatum Dei absolutum seipso praetice est processio, quatenus geminum est productio activa vel dicitur sequatenus est activa productio passiva; neque adaequate, neque inadaequate. Haec Conclusio est Doctoris 3i et 5i sententiae: ea incoenter supponunt et adversarii dum disputant, an Personae producentes, et productae relationibus seu originibus constituantur, et distinguantur; nam si non supponerent Divinas tam actionis, quam passionis, non esse praedicata absoluta, nulla esset quaestio. Ratio est, quod certum est Personas Dei non constitui ultimo, nec distingui intellectu, et volitione.

Comprobatur pro 1o Conclusio. Quia si aliquod praedicatum absolutum, sive sit esse Dei, sive intellectio, sive volitio foret productio actiua, daretur ad, et actualis exercitium producendi anterius producens et usque, et ut quod; siquidem quod eo quasi signo, quo esse et intellectio, et volitio Dei procedunt naturaliter ad relationes, intelligeret actuale producere, sive actuale exercitium producendi in illis Dupiens: ac contra intelligeret actio, antequam intelligeret Dei Verbi produ-

Pn producere ut quod: et antequam intelligeret, prius producturum quo existere absolute in realitate, eo quod a nobis dicta diceretur Pa a sectione? Et hoc est manifestum absurdum: ergo Va. Probo minorem. Quod producere est actuale exercitium producentis ut producentis: ergo manifestum absurdum, quod prius intelligat actuale exercitium producendi, quam intelligat producere ut quo, et ut ad.

Probo 2um: quod si productio dicatur absolute, sive natura, sive intellectus, sive volitione, sive in quovis alio predicato absoluto, Pr nullum influxum exhibens erga se in filium, ut relatione, sive intellectus, sive volitione, sive quodvis aliud predicatum absolutum; et quidem non utpote unitatem seu ad Patris influxum: ergo Pr nullo modo diceretur generare realiter filium. Antecedens quoad 1am partem neque ab adversariis negari: quoad 2am vero probatur illud sua de. Quod ut natura, seu intellectus, seu volitio, sive quodvis aliud predicatum absolutum dicatur producere ut unitatem, seu aequipollentiam Filius Patris, requiritur quod in Pe inveniatur aliquid distinctum proprium producentis, scilicet prioritatem ad filium; at Pa relatio Paternitatis non potest habere hanc prioritatem ad filium; sic ratio sui neque est unitatem, sive prius quo, neque actualis influxum, neque ductio: ergo Va.

Nec sufficit si dicas Paternitatem duntaxat procedere virtualiter et aliquid sibi identificatum, nempe Pr, nam, sive intellectus, et rationem ejusdem adhuc distinctionem realem, ut meditatur Ortega. Contrarium est, quod hoc non sufficiat prioritatem realem Patris: aliquin ejusdem Sp. Sus, esset prior realiter filio. Deinde siquidem eius procedit ad filium virtualiter et aliquid sibi realiter identificatum, pt. ergo et aliunde, addit rationem sui distinctam realiter: ergo requiritur quod Paternitas, quae est prior filiatione, sit unitatem, ratio, et influxum actualem in filiationem: quod plurima negant adversarii.

Probo 3um: quod natura, sive intellectus et volitio, cum sint perfectiones absolutae, si dicantur Personis ut concipiuntur ut unitatem productionis in tribus Personis est natura

sive intellectio et volitio non in Deo producta ad intra. Ipsa; quod intellectio, et volitio, ut perfectiones Dei tribus Personis D. hic illis formaliter intelliguntur, et volunt: ergo si in illis adesse deberent productiones, ipsi etiam producerent ad intra tres Personae et sic est Deus intelligere et velle; ita est Deus producere ad intra.

Dices praedicate absoluto, sive intellectio et volitioni addenda est quaedam modificatio consistens in relatione Verbi Paternitatis, seu in modo speciali, quo est intellectio in Patre, quae modificatio intellectio Divina ut productiva Verbi dicit in obliquo, et tanquam connotatum: ita Doctores Thomistae, et cum illis Gonetus Ubi supra.

Haec solutio prorsus insufficiens est. Contra eam est. quod productio ut productio est in recto nulli unius Personae ad aliam; et intellectio essentialis nequit esse formaliter et in recto nisi unius Personae ad aliam: ergo productio D. ut productio Verbi nequit esse in recto intellectio essentialis. Probo maiorem: quod productio ut productio ex suo conceptu formali est nisi realis: ergo etc. Probo aliam. quod productio ut productio est realiter formaliter ad aliud, et minus, quam quaevis alius conceptus respectivus: est enim Verbi ratio formalis, qua Pater producit filium, sive qua Pater est actu principians filium: ergo est ratio formalis nisi unius ad alium, nempe Patris ad filium, et principiantis ad principiatum: ergo ex conceptu formali talis productionis est realis nisi Patris ad filium: ergo etc.

Contra est 2.o: quia quod Verbi intellectio connotet modificationem sive relationem, non sufficit, ut ipsa distinguatur, a sua productione: ergo intellectio D., licet sit ratio activa sive productiva Verbi, connotet et afferat in obliquo Paternitatem, cum sit in se praedicatum absolutum et essentiale, erit absolute idem realiter cum sua productione. Probatur consequentia quod Deitas, et omnis perfectio absoluta sit in Deo tribus Personis: ergo etiam est producens et productum. Probatur haec consequentia quod quodvis praedicatum absolutum, non obstante connotatione relationis, est idem realiter cum sua productio: et etiam cum producen-

producente quo origo distinctionis in principio absoluto est idem realiter cum producto, et in producente ut tali quo producens ut tale est idem cum producto. Primum admitto cum dicimus fundat, facile suadet, quia instans eternitatis sufficit ad distinctionem rationis, non vero ad distinctionem realem: quia ratio aialis et rationalis ex eo, quod habent diversas instantias, distinguuntur formaliter non vero realiter ergo idem de instantia et voluntas nec notionaliter non distinguuntur realiter ut in instanti origi-nis, sive productiva in divinis distinctio relativa, cum sit quid aliud eum absoluto idem realiter cum producto.

Contra est 3º efficaciter quia instantes sive dicitur ad producendum non tribuunt per se et formaliter rationem actionis illi, quod ex se talis denominationes quamvis requiratur ad creandum actionis, quae ex se formaliter est, ut instantes ex se et formaliter sunt actiones notionales, et perfectiones absolutae, et dicitur tribuere Personis: quia non potest relatio ut modificatio sive instantes, sive dicitur tribuere illis, quod habeant rationem actionis; praeterea cum relatio ad adversarios non sit actio, nec productio.

Nec melius haerent, qui indicant productionem dicere simul in recto et distinctione relationes, et praeterea absolutum. Contra enim est, quod non realis in divinis ita est, ut nihil includat, quod non sit non realis, ut in planum? Est enim idem ac relatio realis; et productio ut productio est non realis, sive realis relatio cum Patris ad filium quae non ita distinguitur ut sit non realis ad filium; et quodvis praeterea absolutum cum sit eiusdem, et dicitur filio non potest esse non realis ad filium quia productio ut productio filii non includit in recto praeterea absolutum; neque dici in obliquo inadequate. Probatur maior quia in Deo non realis non ita distinguitur realiter a quovis praedicato absoluto et dicitur. Ergo relatio sive origo activa. Primo restat est ratio distinctionis. Usque Relativa

filio: et nullus impartis aod, e rao, neque includit distinctionem Patris a filio: quod relao sine comparatione productio nullus includit praty absoluty; siquidem productio natalis, e relao transcendentalis Patris producentis ad filiu.

Nonobstando. Productio passiva non dicit in praeto absoluto, quod neque productio activa. Probo ant. quia sicut per generaonem passiva dicipit aliquid proprium filii; et quod e proprium filii non sit de gratia absolutum, neque praeta absoluta in Dei: quod ... ideo per generaonem passiuam dicipimus aliquid proprium filii, qua solus filius generat: et solus Pater generat: quod per generaonem activam dicipimus aliquid proprium Patris. Si si productio passiva non dicit in praeto absoluto, neque productio activa dicit in praeto absoluto. Objectiones secus dissolvent. Sectio quarta ulterius nram sententiam declarat.

Sectio IV.

Ulterius nostra sententia declaratur.

Plena dictae productio, et Dicatae intelligentia dicturi, nariy duximus hanc vocem significacionem praemittere. Nomine productio satis notum e, et significat actuale exercitium producendi; nomine, Dicatio minus notum e, et dupliciter sumpta: 1. significat actum, sive exercitium actuale causae formalis, vel quasi formalis: et ideo solet dici Dicatio formalis: et e illa rao formalis, qua unum extremum se alteri exhibet: Sic in sit Dicatio formalis physica, e unio, qua V. g. anima Dicatur corpori: at u si sit metaphysica, e identitas, qua V. g. animal Dicatur rationali: 2. significat actum, sive exercitium actuale agentis, vel principii producentis naturalis, quatenus exigit Dicationem formalem, vel quatenus ponit ipsam Dicationem formalem, vel quatenus producendo terminum illum exigit, vel producit cum connexum cum illa: et ideo ... dicitur Dicatio activa: talis e actio, quae producit unionem, quae

unio, qua e Spiratio passiva, qua ad Spirat. corresponder et est productio, que tendit in Spiratione metaphysice adhuc passiva in hoc, quia productio identificabile cum illo.

Unde ea actio, que formale est productio, et Spiratio activa per Deum et Spirare producti [illegible], ut Spiratio activa [illegible] productionis, et Spiratio activa distinguuntur [illegible], ut ratio superior et inferior [illegible] duo ut [illegible] productiones et Spirationes activae.

Quibus notabilis sit [illegible] Provinciae [illegible] actione qua [illegible] productiones adeo [illegible] relationes [illegible] authores. 4 et 6, [illegible]. Prob. 1° authoritate Magistri ubi sup. Generatio et nativitas [illegible] sunt Paternitas et filiatio: at generatio est [illegible] activa ut productio activa: et nativitas est [illegible] passiva ut productio passiva: [illegible] activa ut productio activa alio nomine est Paternitas: et [illegible] passiva ut productio passiva [illegible] nomine est filiatio; at Paternitas et filiatio distinguuntur adeo [illegible] relationes, ut omnes fatentur: [illegible] activa ut productio activa: et [illegible] passiva ut productio passiva distinguuntur adeo in [illegible] relationes.

Prob. 2° D. Thom. [illegible] Magistri [illegible], et [illegible] 1 p. quaest. 41 art. 1 ad 2 ubi ait: actus Notionales [illegible] significantur [illegible] differunt a relationibus Personarum [illegible] idem [illegible] Magistri [illegible] actus notionales [illegible] D. Thomas nihil aliud [illegible] productiones: unde, inquit ibidem, cum in Divinis non [illegible] motus, actio Personalis producentis Personam nihil aliud est, quam habitudo [illegible] ad Personam, quae est a [illegible]; hae cum habitudines [illegible] relationes [illegible]: [illegible] productiones [illegible] nihil aliud [illegible] relationes: at relationes [illegible] distinguuntur [illegible] absolutis, neque illis [illegible] productiones, [illegible] productiones tam activae quam passivae. [illegible] Cardinalis [illegible] Bessarion in [illegible] Florent. [illegible] Patribus [illegible] dicit originis tam acti-

D. Thom.

Cardin. Bessarion

nasi qua pairnas ne ... differre à relativis producentis, et producti: ... ex modo Concipiendi ...

Obo 2°. ratio in Deo non dantur nisi Deitas, et attributa, sive praedicata absoluta, et relationes: atqui processiones, et productiones non distinguuntur à Deitate, et attributis, sive ex aliquo praedicato absoluto adaequate, neque inadaequate, ut probavimus num. 3. ergo ... adaequate in relationibus.

Probo 3°: productio activa est altima determinatio patris ut actu producentis, qua immediate consecutiva, cum existentia producti ab ipso; atqui Deus sola Paternitas est ultima determinatio Patris ut actu producentis, qua immediate consecutiva, cum existentia filii ab illo; ergo productio activa, qua Pater producit filium, est Paternitas. Probo minorem: nec essentia, nec intellectus, nec aliud praedicatum absolutum est ultima determinatio Patris ut actu producentis, qua immediate consecutiva, cum existentia filii ab illo; siquidem est in Spiritu Sancto, qui inferat immediate existentiam filii ab illo. Confirmatur: productio creata est realiter ... realis ... et increata. Probatur consequentia: quia haec est respective, convenit productioni creatae ex eo, quod sit creata; et ex eo, quod sit alicuius productio: omnis enim productio essentialiter est alicuius productio, ac consequenter ad aliud. ergo etc.

Probo 4°

in parte de processionibus patrum. Processio primaria, ut est productio Personae ab alio procedentis, est emanatio, sive influxus saltem modo nostro Concipiendi quasi receptus in termino producto: quia cum filius, et Spiritus Sanctus vere et proprie producantur, est intelligi quasi recepta emanatio, sive influxus, quo producuntur: quae seclusis imperfectionibus possunt Considerari cum fundo intra, ut in via, secundum productionis ... et Spiritus Sanctus ... quasi in via, et in productione formaliter ... intellectus, et volitionis, atque relationes ... Personae productae. ergo etc. Confirmatur: Processio primaria, ut productio primaria est existens in Persona producta ... realiter ... quo; atqui sola relatio produ-

ducitur realiter. quia nulla formalitas absoluta producit realiter ut quod vel ut quo [illegible].

Unde Scotus [illegible] hac ratione [illegible] suffragium cujusvis vi duplicis intellectionis et dictionem Verbi [illegible] praecedere [illegible] in intellectione, quia Deus [illegible] in dictione, quae est propria Patris [illegible] productionis activae Verbi [illegible] aliud intelligat per dictionem, nisi productionem activam Verbi in Paternitate existentem. At, de ejus mente dubitari non [illegible] Scotus, neque [illegible] Complutenses manifeste declarant in quo non consistat ea dictio, vel Spiratio et alliunde eam praecedere [illegible] ab intellectione [illegible] libertate, ut pro productione quam doceant: unde [illegible] realiter [illegible] [illegible] ex eo, quod formaliter addat ea dictio, cum sufficienter salvetur in Paternitate ut dicendum.

Sit 4.ª Conclusio: praecisio activa ut est Spiratio activa et praecisio passiva ut est Spiratio productiva primo [illegible] adaequate in praedicato relativo. Probatur: Spiratio activa ex parte Personarum producentium est ratio formalis [illegible] exercitium actuale principii producentis, quod exigit Spirationem passivam alterius [illegible] producendi [illegible] exigit ad quod ipsum producit, ut supra notavimus: At praecisio activa ut productiva propria et notionalis [illegible] Patris est ratio formalis sine exercitium actuale principii producentis exigens Spirationem passivam [illegible] absolutum [illegible] producens Spirationem passivam, ut [illegible] ex parte principii producentis [illegible] praecisio activa ut productiva propria et notionalis [illegible] Patris est Spiratio activa ex parte Personae producentis. Sed praecisio activa ut productiva propria et notionalis [illegible] Patris consistit adaequate in praedicato relativo, ut abunde probavimus: ergo Spiratio activa ex parte Personae producentis consistit adaequate in praedicato relativo. Minor, quae sola indiget probatione, suadetur: Praecisio activa ut productiva propria et notionalis [illegible] Patris [illegible] identificatur cum praedicato absoluto Spirando, exigit Spirationem passivam [illegible] ex parte [illegible] ex parte principii producti, imo et producit Spirationem

Dictionis fals. uerrahenz extra filiacionem &c.

Et ratio hec non est dictio actiua transiens, et immanens, et ad intra. Ratio est, quia cum dictio actiua est immanens et ad intra, quando pater vi illius aliquid dicat actiue non producto, et hec dictio actiua in Diuinis, quae per se identificatur cum predicato absoluto est non formalis, vi cuius dicat aliquod nisi predicatis absolutis non producto uel filio, hec dictio actiua non est transiens, et immanens et ad intra.

[illegible] Et ob eandem rationem dictio actiua, siue productiua, ut se habet ex parte Personae producentis, dicitur paterna, et dicitur in predicato relatiuo ad esse. Quia est dictio actiua, siue productiua, qua Persona producta accipit a producente perfectiones absolutas Diuinitatis; et hec dicitur in predicato relatiuo ad esse; non est productio paterna, qua producitur Persona a suo principio et manet identificata cum illo tamen perfectiones absolutas &c.

[illegible] Ista doctrina huius dubii, et simul declaratur, homo, qui sit pater, dicat actiue aliquid realiter suo filio, et tamen non attingit productione per actionem generatiuam aliquid realiter et minus, siue dictionis formalis aliquid ad corporis: ipse pater productiuus dicet actiue aliquas formas subiecto: Vi generationis aliquid realiter corporis, non requirit, quod producat formas, quae formaliter dicat et substituit, quod exigat, seu aliqua ratione producat dictionis formalis formas in homine, siue subiecto: ergo Vi generationis Patris in Diuinis, cum habeat rem identificatam suo principio originem predicata absoluta, et producat sua actione generatiua formas dictionis Patris producti cum predicato absoluto, ut se habent ex parte filiationis, utique per eam productionem dicat actiue perfectiones absolutas filio, licet non producat: quia ea productio est dictio actiua; et dicitur in predicato relatiuo ad esse: et dictio actiua ut se habet ex parte Personae producentis dicitur adesse in predicato relatiuo.

Sit 5.a Dubium: generatio Patris ut est dictio fali

identitas, quia pratis absolute, quae est propria Deitatis formaliter identi-
ficantur cum uno producere et ut sic habet esse per Deitatem in praedicato ab-
soluto et ut sic habet esse relationis Deitatis in praedicato relativo [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] aliter [illegible]
[illegible] Deitatis formaliter [illegible]
[illegible] Deitatis in identitate praedicati absoluti Deitatis cum relativo.
quia Deitas actualis formalis est eadem formaliter, quae praedicatum absolutum,
quod identificatur cum Paternitate producente, et est prius formale quo, et
habet per illud primum esse Deitatis uno producto, et se illi formali-
ter [illegible] et ideo formaliter, quae praedicatum absolutum, quod identificatur
cum Paternitate producente, et est prius formale quo, et habet per primum esse
Deitatis uno producto, et se illi formaliter [illegible], a identitate re-
alis praedicati absoluti, quod identificatur cum Paternitate cum [illegible] [illegible]
cum filiatione: quia Deitas formaliter [illegible] Deitatis in identitate praedicati
absoluti cum relativo.

Secunda [illegible] [illegible] [illegible] haec identitas
praedicati absoluti cum relativo ut habet esse per Deitatem in praedicato abso-
luto et ut habet esse relationis Deitatis in relativo. quia identitas re-
alis praedicati absoluti et relativi, quae inter se distinguuntur virtuali-
ter, Deitatis formaliter in [illegible] extremis, quae identificantur realiter
in extremis, quae identificantur [illegible] identificantur, et [illegible]
[illegible], quod sunt, [illegible] [illegible], quod sunt; et [illegible] [illegible]
[illegible] realiter identificatur [illegible] absoluta, et alterum [illegible] praedicatum
relativum: [illegible] intellectus Deitatis formaliter filiatio: [illegible] identitas [illegible]
ut habet esse intellectus, quae est praedicatum absolutum, Deitatis in absoluto: et ut
habet esse filiationis quae est praedicatum relativum, Deitatis in relativo: [illegible] identitas
realis intellectus cum filiatione: [illegible] Deitas formaliter [illegible] identi-
tate, ut habet esse intellectus Deitatis in praedicato absoluto: et ut habet esse
filiationis Deitatis in praedicato relativo. [illegible] dicendum [illegible] identitate [illegible]
[illegible] intellectus, quae est prius formale quo, est Deitas formaliter cum Paternitate, quae

ē productiua quo, et productō actiua.

Ancꝰ identitas, quæ se tenet ex parte intellectꝰ, si identitas, quæ se tenet ex parte relationis, sit adæquata identitas utrisque extremis, nec ē parum mom⁰, et supposita hypothesi impossibili, quod una daret, et altera deficeret valet melius infertur negatiuæ quia una sine alia non pot esse absoluta identitas utriusque extremi, quia una indiget alia.

Dic 6ᵃ. Dictio Personalis in re ista ut est dicatio formalis, trahit secum identitatem utriusque praedicati, quæ dicit in recto dicit in obliquo, et de notato Personale, et relatiua Personæ producentis et producti, et ipsa dicatio actiua. Probo: quia non est una Persona producens, et altera producta, et solus intellectus ipse absolutus, intelligentia dicatio: nam idem sibi ipsi nihil dicit ... quia dicatio est formalis ... intelligentia de notatione Personæ, quæ dicatur, et Personæ, cui dicatur ... dicatio formalis affert in obliquo, et de notato Personale, et relatiua Personæ producentis et producta et productiua, sive dicatio actiua.

Obiicies: Pater distinguitur à filio, utique intellectus formaliter dicatus: et filius ... à Patre intellectus formaliter dicatus: ergo hoc non pot saluari in una identitate intellectus cum Patre et filio: quia identitas ... Patre et filio est ratio formalis, quod Pater distinguitur à filio intellectus formaliter dicatus: et filius ... à Patre intellectus formaliter dicatus, dicit de notato, et in obliquo aliquid ... identitatem utriusque, scilicet Personale, et relatiua Patris producentis, et dicantis actiuæ, et Personale, et relatiua filii producti, et ... cui intellectus dicitur formaliter. Maior ... neque dubitari ... Pater dicat filio intellectum ... non dicat Patri intellectum ... identitas est multa; ... minus identificat ... illo cum filiatione, quo filius ... intellectus ... cum Spiratione passiua, quo Spiratio passiua cum amore ... Sectio 5ᵃ. Satisfaciunt obiectiones.

Sectio 5ª

Satisfacimus obiectionibus.

Obiicies 1º. identitas producti ab ... productionis obiectum, ut in illo existat principium productionis quo, processionis ... obiectum, et productio existat in ipso. ...

Resp. 1º negando ... falsitatem ... diximus ... Resp. 2º omissa ... negando ... distinctione ... quod ... principium productionis quo ... productionis ... principium quod ... principium quo, quod ... distinctione ... productionis ... productionis in Deo, quo, et quod, et unica ... quasi ... distinctio inter eas, et ... productionem, productionis ... oppositis et relationis, quod ... producere, nemo ... adduce dicta.

Obiicies 2º. processiones divinas ... productiones in executione immanenter facultatis vitalis Dei, scilicet intellectus et voluntatis, ... intellectus et volitio. ... assignabile aliud executionis intellectus et voluntatis ut talis, nisi intellectio, et amor.

Resp. 1º processiones ut productiones actiones in Deo ... producentis; ... actus immanentes intellectus et voluntatis ... intellectio, et volitio; ... facultates ... vitales Dei ... actiones et productiones intellectionis et volitionis. Resp. 2º ... in Deo ... absolutas ... actiones ad intra, neque ... processiones ... productiones, quae ut tales ... executionis producendi, ... executionis actualis immanentis intellectus et voluntatis.

Obiicies 3º. ... intellectus et spiritus ... voluntatis ... processiones ... productiones ... intellectione ...

et volebat 3° Prob. [illegible] nam neg. [illegible] minor, ut dicamus dist. 6. et Sanctitas [illegible] probat, probat 1° eius auctoritatem 1° patris generationis passivae, quae actionem includere intellectum [illegible] 2° intellectus non [illegible] dicatur, [illegible] ac contra [illegible] 3° [illegible] intellectus [illegible]. Obiicies

4°. Si productio activa filiationis [illegible] est dicatio activa intellectus; sed dicatur activa intellectus filius, ergo [illegible] ad intellectum et non trahit ad intellectum [illegible]. Resp. distinguendo majorem: trahit productionem ad intellectum, sicut tanquam ad [illegible] productionem, nego majorem: trahit ex activa tanquam ad perfectionem, [illegible] dicatur. Concedo majorem. Et sub eadem [illegible] distinguo minorem, et nego consequentiam: productio activa eatenus est dicatio activa [illegible] intellectus, quatenus denotat activa dicens, quatenus producit filiationem, et identitate existit ipsius cum intellectu, et exigit intellectum, quae supponit dicationem [illegible] filiationis; at non ex non producit intellectum, non respicit illam productionem, sicut [illegible] producendi. Instas.

processio activa [illegible] Patris ut productio filii trahit productionem ad dicationem [illegible], quae intellectus dicat filiationem; et intellectus est dicatio [illegible], per quam [illegible] intellectus dicat filiationem, siquidem est identitas realis intellectus cum filiatione, quae identitas nec virtualiter distinguitur ab ipso intellectu; ergo processio activa Patris trahit productionem ad intellectum.

Resp. distinguendo majorem: trahit productionem ad dicationem [illegible] absolutam, et ut reflectentem ex se intellectum, nego majorem: ad dicationem [illegible] relativam, et notionalem, sicut reflectentem ex se filiationem: concedo majorem. Et distinguo minorem: et intellectus est dicatio [illegible], per quam ipse intellectus dicat ex se [illegible] filiationem: concedo minorem: ex se ipsius filiationis: subdistinguo: est realiter: concedo minorem: est virtualiter: nego minorem: Item et producit filiationem, quae producit intellectum; [illegible] identificat realiter, distinguuntur virtualiter, ita identitas est virtualiter identificata cum filiatione est [illegible] productioni, quae identitas est virtualiter identificata

intellecto

e intelectu
ut Magis productionis quam illa identitas, lo intra se realiter iden-
tificantur, nihilominus distinguuntur intellectu.

Obiicies 2.º ex Magis-
tro Albiz ubi supra, sed est non 2.º principale 1.ª 13 Doctor. Perso-
nalitas sic hi est notio: quae non est Dicat, in recto est Personalitas quae non est
pro dici active Dicendo a productione, ut est Dicendo activa Divina principia-
to Personali, et relatione. Ergo 1.º Dicendi. Magis fialis Dicendus ut Dicen-
dus est idem ac ratio fialis Dicendi: non inasi differat per eam adinva-
nire producto, a qua non est ut est inadeq. sed ut est Dicendo; quod ut ex pro-
ductio producitur per illa, quod dictus est producente: ut est ad intra hac
Dicendo producit, aliquid idem in natura, seu in formalitate Dicata.
Confirmatur. Haec est vera: natura Dicat, lo ut haec falsa: natura generat, spi-
rat, producit, producitur; quare ulterius haec est vera: natura, lineolo Patris, edicat
filius; lo hoc non falsa: natura lineolo Patris generat: quod addit illa
in recto personam, ut est Dicendo est natura, aliud enim illa dicuntur natura Dica-
t, ac dicitur falsa: natura generat; quod adeo prout est Dicat est ab initio,
l relatione.

Respondeo ex dictis distinguendo consequens: natura est Dicat, in recto Dicendo
fialis a Personalis concedo consequens: Dicendo activa: nego consequens. Ad auxi-
probatio distinguo: Magis fialis Dicendus ut Dicendus Dicendo fialis est idem
realiter ac ratio fialis Dicendi Dicendo fialis concedo: non est identitas
Magis, pro lo intelectu ex filiatione; ut Dicendus Dicendo activa est idem realiter
ac ratio fialis Dicendi active: nego: non ratio fialis Dicendi activa
est productio activa, quae lo identificatur realiter cum intellectu, quae est perfecto
Dicata, distinguitur realiter a Magis producto, est a filiatione quae est Dicat
active instanti.

Ad Dicendo vero hanc quae: natura Dicat, est vera, sive intelliga-
tur Dicendo fialis, sive Dicendo activus: non quia natura non activa
fluenz ab ipsa, l ab alio producente: sed quia actio, quae est,
Pater generat filius, natura ad Dicendo fialis, correhendit cum filiatione et

exigit Divisae (?) ... ex parte naturae, inde intendit et
ideo natura non dicitur activa filiorum et dicitur activa a parte deum
... natura generat, Deus est filia. Unde distinguo consequens: ultima
... natura in linea Patris se dicitur filius dicitur formaliter da-
do consequens: dicitur activa nego consequens. Etenim solum illud proprius quod producit,
dicitur activum: atqui nunc cum natura, in linea non producit, non potest se activae
dicere, et activae dicitur a parte producente filium, et identitate realiter
illius cum natura et intellectu.

Tandem non refero rationem qua nostra sententia inven-
dit impugnare Pater Arriaga (?) ... illa potius hoc docet,
ubi ... explicata roboratur, quidquid in se meruit aliorum doc-
torum, quos pro nostra sententia retulimus. Etenim producit auctor ostendit eo ar-
gumento duplicem dicitur, aliam activam, et aliam formalem, et hanc ad illa
in ... quam doctores nos ex proprio defendimus: idem produ-
cimus processionem ad intra adaequate sumptam divinae in vocale et productionis,
sive dicitur activa, et dicitur formalis, et hanc esse ... quatenus
constat productionem, quatenus ... producit filium: quam doctrinam etiam si sit nobis
... minime impugnat Pater Arriaga.

Ego vero ex eficiendo ... ra-
dio, ... ratio processionis ad intra in divinis est ratio formalis qua
producitur Pater, ut hic ... dicitur Personalitatis et eadem nunc est Pater
producta in illius processionis habet aliquid dictum a producente quod est pro-
ductum et aliquid indictum, quod est formalitas dicitur, ... non potest haberi
illius processionis aliquid dictum a producente, quod est productum, nisi
ipsa processio sit productio: neque aliquid indictum, et formalitas dicitur,
nisi ipsa processio sit dicitur formalis: ergo processio ad intra ad-
aequate sumpta includit ... productionis, sive dicitur activa,
et dicitur formalis. Dissertatio 4. de termino formali processionum.

Dissertatio IV.

De termino formali Divinarum Processionum.

Haec quaestio ut fere tota sit de voce,
et D. non sine fundamento in hac re diversimode loquuntur,
ut molestae brevitati tamen a [illegible] loqui ...
...

Quo 1.° Princ. totalis ad quem D. Ministerij personis ...
producit, est ipsa Persona quae producit. Ergo princ. totalis gene-
rationis est totum filius ... et non ... relatio filiationis:
et princ. totalis spirationis est totus Sp. sanctus ... relatus ...
... relatio processionis. Probo. Quia ... non generat,
nec producit ... filius dicitur generari: et totus Sp.
... dicitur spirari: et totus ... dicitur generare et ... et filius
dicuntur spirare: nam ... quaelibet Persona est perfectio reali-
ter indivisibilis tota producitur, et tota producit: imo hoc est dogma fi-
dei, ... fidei ... probat ... Montoya disp. 28 sect. 5
... multis ... testimonijs. Contra ... loqui ...
... nam totus homo dicitur generare: et totus homo est princ. totalis
generationis, ... producens ... generatio ...
... quia aliud est quod totus princ. producat et aliud quod producat
totaliter, id est ... omnes ... facultates ... requisitas ad ...
verificandum ...

Principaliter disputatur ... an princ. ... quae ... ipsa
tota Persona est ... quae producit, addit ... nullus est ...
... productionis, si princ. ... ... dicitur a ... quin ...
... accipitur ... D., non est princ. ... generationis, nec spirationis. Ita
1.° tradidit ... 1.° dist. 5 quaest. 2, et deinde Gabriel ibidem
... et Aureolus ibidem quaest. ... art. 2 ... Probatur quia dequod-
ditate ... ... quod accipitur pro ... ... realiter,
et ... existentiam ... ... existitur, et hoc requiritur
D. ... probant inductione ... ... Probant 2.°
quia ... ... unumquodque ... tale, et illud magis ... princ. qui produ-

produit aeque ac productam Paternitatem; & quemadmodum ratio magis convenit ad quam ... qui produit Probant: minor. Quam ratio formalis est quo producit ... productam, ita sibi ponitur illud, quo producens producit. Probant 2° ... formalis est ... divinum, formalem ... producit ... totalem; et quod ... producit ... per divinam formalem producit: ergo ...

Secunda ... quam defendunt Enriquez quodlibeto 8 quaest. 3 pag. 2, et in summa art° 54 quaest. 3, Durandus [in 1] distinct. 5 quaest. 2, et Gotfredus apud ... 1° distinct. 5, docent esse ... quasi medium et extremum addit ... ratio ... subiectum. Probant: ... in Persona producente, et in ... producta: ... indifferens ... relationes ... quasi ... generanti et spiranti. Quibus inde videntur ... ratio ... Personalitatem esse ... formalis ... generationis. Et ex suppositione, quod aliquod ratio formalis ... assignanda sit, ... rationem ... quas ... Tertia ... Personalitatem esse ... formalem Divinam generationem ... defendunt P. Hurtado ... disp. 1ª difficultate 11, P. Arrubal disp. 144 cap. 2, P. Alarcon disp. 6 cap. 5 n° 5, Cardinalis de Lugo de incarnatione disp. 11 sect. 2ª n° 13, et eius frater P. Francisco de Lugo lib. 2° de Deo Trino disp. 5 cap. 4, P. Ortega disp. 4 quaest. 3 certamine 2° et P. Peñafiel disp. 19.

Tertia ...

docet ... formalis ... generationis ... seu ... absolutam, quae specialiter ... Ita ... Divus Thoma in 13 distinct. 5 quaest. 3 art. 1 ... Thomistae ... Scoto ibidem ... Scotistae ... P. ... cap. 6, ... Vasquez disp. 162 cap. 3, P. Tannerus quaest. 2ª dub. 5, P. Montoya disp. 38 sect. 2ª et alii.

Dico 2°. Ratio formalis generationis Divinae productionis est ista Perso-

sola Personalitas Personae producti. Probo: ille est terminus formalis generationis productionis, qui in se formaliter, immediate, et ratione sui terminat productionem in ratione productionis; et ratione illius terminus, quod resultat, ex terminat; atqui sola Personalitas Verbi in se formaliter, et immediate, et ratione sui terminat productionem in ratione productionis, et ratione illius Personae resultans ex terminatione sola Personalitas Verbi est formalis terminus generationis Verbi, ut productionis Personalis. Probo maiorem. Quia terminus formalis dicitur, qui terminat in se formaliter, et immediate, et ratione sui id, cuius est terminus formalis: ac quin de latione formalis alicuius actionis est illud, quod ipse, formaliter, et immediate, et ratione sui attingitur productiva per illam: ergo quod de illud, quod actio ut actio formalissime respicit, et a quo specificatur et ideo in hoc sensu bonus est illa. Unio dicitur terminus formalis generationis ut productionis; quia ratione sui, et in se immediate et formaliter producitur per eam actionem: ergo etc. Minor vero eiusdem syllogismi probo. Quia id terminat per actionem suam et in se formaliter, et immediate productionem in ratione productionis, quod ratione sua producitur; atqui sola Personalitas Verbi ratione sui producitur, nam ex in Persona Verbi non datur, nisi natura et Personalitas; et natura, sive essentia Verbi nullo modo producatur, necesse est, quod sola Personalitas ratione sui producitur. Ergo etc.

Dico 3°.

Terminus formalis generationis Verbi ut Dicationis, est natura Verbi, seu perfectio absoluta, quae specialiter donatur. Probo. Terminus formalis Dicationis ut talis est illud, quod dicatur, et quasi donatur per illam; atqui essentia, sive natura Verbi, seu specialis aliqua perfectio absoluta est id, quod dicatur et quasi donatur per generationem: ergo essentia, seu natura Verbi, seu specialis aliqua perfectio absoluta est terminus formalis Verbi generationis ut Dicationis. Probo minorem. Quia, quod datur alicui Personae, cuique si maneat in ipso dante, dicitur ab illo: unde ex hoc provenit, quod id sit Dei dantis, et accipientis; atqui natura, quae datur filio etiam Patri, quae manet in ipso Patre; ergo etc.

Necesse est, quod essentia Verbi non producatur per generationem: quia ut natura sit terminus formalis generationis, ut Dicationis, sufficit, quod donationem dicatur Verbi, seu communica-

aliter et proprie, quin deinde metaphorice dicatur etiam filius, et hac consequenter dicitur etiam si creatura non produceret eterne etiam in creatione, quod nunc producatur, dicatur esse terminus filiationis dicationis: Nam omnia creabilis, etiam si non producantur a generatione, esse terminus filiationis dicationis, eo quod sub ratione et aliunde respiciantur ab actione, non ut producantur, seducuntur, et dicuntur filialiter: et etiam esse terminus filiationis, quo dicatur alimento dispositio, quae nutritionis. Ita nam Deus sine quovis actuali effectu dicatur terminus generationis, etsi non generet nec producat.

Adde secundo ipsas seamonis effectionis relationes, quae producit, dicatur vocari terminus filialis actionis; seu et prius absolutas dicatum filialiter: nam effectus, quod non producit, non esse proprie terminus actionis, et effectio illius dicata: at vero dicitur locum non esse generandus.

Unde nota ista, nec dico dominus, ne non dico Deus non esse non ... 1° ⁋ 3 admittimus. Nam tota Persona producta esse terminus filialis realiter, non solus quatenus tota producit, ut diximus dicere 1ª, et etiam quatenus [illegible] Personalitas esse terminus filialis productionis: et nam esse terminus filialis dicationis. 2ª 3ª vero, quae negat, ergo 2ª, esse terminus filialis, recusamus.

Ad aliud 1ª 3 probat esse et quidditate termini filialis productio ut quo esse accipere, eius esse, negatur realitatem: at non esse de quidditate termini filialis dicationis, termini filialis consequentis ad utrosque de relatione: nec inductio in probatione allata urget: quia alio ... albedo non acciperet esse per dealbationem, et prius existeret, et illius deinde uniret subiecto, adhuc albedo foret terminus filialis dicationis per albedinem, quam produceret unio.

Ad 2ª 3ª ratio 1ª, illud axioma non esse ... precay in realis in genere causae filialis; quia ... nostra aig realis; etiam anima esse magis homo, quam ... 2ª ratio, hoc axioma habet locum in divinis; quia in divinis filiationibus non datur magis et minus. Pro ... parte verificari in divinis, quatenus anima

essā Dª prius habere, et quā potentia Pris, quā producit, habet ēē. Ad 33 rēs, n. ēē hūi frād n. ēē rāas praelusiva Relationes in ēē productis: q. in ratione hujus rāes ē desedicamento passioni et accidentalis, ad quod ō pertinet subsistentia.

Secundari, sīa mē doctrina patet, qua explicuimus 2. deline, duplicem sa. quatenus ancat, esse Divine processiones, et Personae quasi formas, et substa, et ñ ēē quasi forma. Quia locutio merito Temeritatis notatur: q. non se parum recedit a dicendo loquendi et sonat Arrianos sic loquentibus. Itaq. Cn. aliquas Relationes, et proprietates me, esse D. ē silicet mē, quas formae ut dicitur ingbantis adducti. Alt. n. aliter silicet ē fōr., quae formae mē. Rao ē: q. vitalis rāa Relationes ej in suo ēē subsistentiali, et dans ipse nepp. et ficundus, ut Dicipiat ej mē alterae adiacentis ē fōā, logici fōā: et sic sehet essā Dªi q. o te essā D., ablatis imperfectionibus Utinea ut eminenter quoddam ōmo rāas mē, et fōae absolute silicet ēēe, quae mē. Et ideo essā D. ab ā Dōg P. Pl. inclinaq. ā Diuo Plo ad Philippenses 2. vocatur fōā: qui cum in fōā Dei ēēt.

Rogabis, an et dans Pris ad quas Di processiones, detur ej Pris a quo? Rēo n. dari proprie Pris a quo D. processiones. Rāo ē, q. Pris a quo dicit principalitatem, sive causam Pris ad quas: at nā D. n. ē principalitatis, nec causā Pris ad quas, nec excludit ab productione Personarum: siquidem eadem nā ē in Persona producente, et in producta, nec potest excogitari alius Pris a quo, q. nunquam dat, causā filii, et Sp. Sti. Vri.

Addo, porro Dicipi intellecto Pris a quo improprie tali abstractionis Relationis idea: q. essē Dª prius cujus ēintelline, et potenter origine generans in filio: quasi quidam transitus eūs D., pot dividerari dendus Dicipi ut filius ad Dicipi ut filius, pro realis identitate ej 3

cum illo. Nec refert quod productio sit quasi via, quae intercedit inter duos terminos e.g. ut omne quod est via, ita non debet intercedere inter terminum a quo, qui est proprietatis, et terminum ad quem: attamen terminus ad quem est proprietas ad quem.

Disceptatio [illegible] an processiones, sive origines activae a paternitate realiter distinguantur. Sectio 1a [illegible] ponitur [illegible].

Dissertatio. Va

an processiones, sive origines activae a paternitate distinguantur Sectio 1a

Vera sententia proponitur et probatur.

Nomen originis triplici sensu significari: 1o significat principium producens: et in hoc sensu Patres et theologi solent vocare Patrem fontem originis filii et Spiritus Sancti. 2o exprimit rationem terminorum productorum, quae ab eodem principio dimanant: et hoc nomine origo in isto sensu accepto non est [illegible] in praesenti, nec illud personis [illegible] accommodare [illegible] si filius, [illegible] Spiritus Sanctus in hoc sensu diceretur origo Patris et [illegible] diceretur filius, [illegible] Patris: quod [illegible] post dicitur. 3o significat productionem sive activam, sive passivam [illegible] et in hoc sensu usurpatur in praesenti; ac proinde idem est origo, ac productio, sive processio.

Haec ergo origo, sive processio, sive productio, sive actio ingenere est determinatio ultima, sive in actu 1o agentis, sive principii productivi ad agendum, sive producendum: ut docent et explicant thomistica in [illegible] 3 Physicorum disceptat. 1. sect. 4a etiam Divinum est ultima determinatio, sive exercitium actuale principii productivi [illegible]: etiam eo duplex [illegible] [illegible], quatenus [illegible] exercitium principii productivi, sive ut ratio formalis, quae principium producit in actu 2o: [illegible] quatenus [illegible] ut fieri [illegible], sive ut ratio formalis quae [illegible] constituitur in esse producti.

Quidquid in creatis illa eadem sit, per quam [illegible] constituitur in actu 2o producens, et forma per quam effectus [illegible]-

Dicitur productus, et quatenus denotat cum nactam correspondentiam actionem: et dicitur passio, quatenus denotat effectum productum. Unde indiscriminatim processio ad intra tam principium originis dicitur processio, sive origo, tam productio activa: et terminus processionis dicitur processio, sive origo, sive productio passiva: et de hi ... disputamus. Attamen origo passiva dicitur passio, quia haec vox habet aliam significationem, ut iam supra diximus, et quia Deo non potest convenire, et quia frequentius [illegible] accipitur, ideo absolutè relegatur à Deo.

Contingit in creatis quidem, et de facto datur actio realiter distincta ab agente, et productio, quae dicit duplicem respectum, alterum ad causam, à qua producitur ut quo, et alterum ad effectum, sine quo producit ut quo, nihilominus in Divinis nec datur, nec potest dari actio, sive productio ad intra, quae sit media, et realiter distincta et à principio producente, et à termino producto: quia ista in principio debet cum illo identificari: et cum termino similiter in illo: quia quidquid est in qualibet Persona Divina, debet identificari cum illa.

Quibus praemissis, quaestionem institutam notabis, rogamus: an processiones, sive origines activae à passivis sibi correspondentibus distinguantur realiter?

Prima sententia docet processionem, sive originem activam se tenere ex parte Personae producentis, et identificari cum illa: processionem vero, sive originem passivam tenere ex parte Personae productae, et identificari cum illa: atque inde originem activam distingui realiter ab origine passiva. Ita omnes ferè Theologi: Magister in 1. distinctione 26. Divus Thomas 1. parte, quaestione 40 articulo 2, et quaestione 43 articulo 1 ad 3. Scotus quodlibeto 4 articulo 3 et in 1. distinctione 28 quaestione 3. Durandus in 1. distinctione 26, quaestione 2. Conimbricenses ... 16. 6 capite 2 ... Vazquez, 1. parte, quaestione 41 articulo 1. Complutenses, et Suarez ...

Secunda sententia tradit origines

actiua, et passiua intense, et cum Persona producta identificari: ac proinde nulla est origo in Persona producente.

Hanc sententiam nullus hactenus theologus qui publicè scripserit, asseruit, ni nullis RR. [illegible] falluntur nostri Patres RR. quos refert Quarezius et nostro Suarez [illegible] 3.° [illegible] Ceriminus N.^r eam iudicat probabilem, et pro illa [illegible] adducit rationes Cominguez de Deo trino: et Pr Zuniga eam insinuat disp. 2.^a dub. 16, et [illegible] p. 1.^a [illegible] Pr Albertinus corolario 12 in praedicamento ad aliquid, dubitatione 3 nº 6 eam expresse, et ex professo defendit; et pro illa refert [illegible] int. 3 [illegible] quest. 2 [illegible] quolibeto 1.° quest. 3, et Henriquez quodlibeto 6 quest. 4 et in summa art. 54 quest. 10 dicentes, ipsam dicere identificari cum filio. Eamdem amplectitur Pr Gregorius quest. 41 art. 1 dubio 3 § dico ri: actio.

Fatetur Pr Montoya disp. 89 sect. 3 nº 12 iudicare hanc sententiam esse temerariam et ri: alijs ab erroris periculo non [illegible]: et Magister Aluz ri audere eam à temeritate liberare; cui [illegible] me iudice, excedunt: Et cum Ceriminus N.^r eam ab omni censura immunem iudicat, ei libenter subscribo, et cum ipso hanc sententiam esse probabilem pronuntio: 1.^a quia, quae tam fidei, quam PP.^{es} docent [illegible] modo, et probabiliter in hac re intelligunt, et explicant, quae quidem breuitatis gratia omito.

Sit nostra 3.^a dico[illegible]

1.^a et 2.^a [illegible] Processio siue origo actiua adeste identificatur cum Persona producente: et processio siue origo passiua adeste identificatur cum Persona producta: ac tamen origo actiua distinguitur realiter ab origine passiua sibi correspondente. Probatur 1.º authoritate Cardinalis Bessarion in Concilio Florentino coll. 6 [illegible] unione diuinae generationis actiuae à passiua realiter distinguit: id quod uidetur à Patribus Concilij fuisse approbatum. [illegible] Dr Athanasius dialogo de Sancta Trinitate a [illegible] Anomeus ait: nulla est diuina Patris et filij, et Spiritus Sancti, nec in natura,

nec in voluntate; et in eo dem. aliqua quod producere et producj; emittere, et gaudere, sive emitti inter se differunt.

2°. producere, quae est generatio, sive productio activa differt à produci, quae est generatio passiva. Ut D. Fulgentius ad 13. Arrianorum objectionem dicit: quod generatio Patris et nativitas filii sit proprietas in unaquaque Persona; et generatio est processio activa: et nativitas est processio passiva. Ergo processio activa, et processio passiva sunt proprietates Personales, 1ª Personae producentis: et 2ª Personae productae. at Personales proprietates identificantur cum Personis, quarum sunt proprietates: et inter se conveniunt distinguuntur realiter: ergo processio activa adeo identificatur realiter cum Patre: et processio passiva adeo identificatur realiter cum filio: et inter se realiter distinguuntur.

§. Probo 1° ratione. Quia processio, sive origo activa ut talis est ratio formalis, sive actuale exercitium, quod Pater necessario est actualiter producere aliud à seipso: et processio, sive origo passiva ut talis est ratio formalis, sive actuale exercitium, quod Persona necessario est producta actualiter ab alio; sed v.g. in Patre generante filium, datur formalitas quaedam, quae est ratio formalis, sive actuale exercitium, quod Pater necessario est producere actualiter aliam Personam distinctam: et in filio datur formalitas quaedam, quae est ratio formalis, sive actuale exercitium, quod Persona necessario est produci actualiter ab alia Persona: ergo in Patre datur processio, sive origo activa: et in filio datur processio, sive origo passiva talis connotata: ac proinde illa identificatur cum Patre producente: et haec cum filio producto; et ipsae inter se realiter distinguuntur. Accedit: generatio activa Patris ita est generatio activa ut non sit generatio passiva: et nativitas filii ita est generatio passiva filii, ut non sit generatio activa: et eadem ratio spiratio activa, quae est duorum Patris et filii ita est activa ut non sit passiva: et spiratio passiva, quae se habet ex parte Spiritus Sancti ita est passiva, ut non sit activa.

Probemus

syllogi 1°: qa non solus potest generare, et est actualiter genera-
re, est principium productivum connotale Patris: et eod: non solus potest, et est
actualiter generari est principium productivum, et notionale filii: ergo Deus 1°: q
cum in Divinis pod ad intra sit infatigabile, hic [illegible] pod [illegible]
[illegible] proximus: ergo si principium productivum ad intra debet hinc summum
actualitatis, debet intrinsece et actualiter afficere actione, et non solus
[illegible] extrinsece a [illegible] productione Patris qui per generare, est ipse acti-
vus [illegible] generandi: et filius, qui per generari est ipse actus [illegible] genitus, et
actus [illegible] generandi est generatio activa: et actus [illegible] geniti est generatio
passiva: ergo Deus 1°: [illegible] ultima determinatio ex parte agentis ad agendum immediate
connexa cum [illegible] producto est [illegible] actio; siquidem in [illegible] [illegible]
intelligitur agens exercere in actu 1° sua [illegible] productiva sive ac-
tus producere: et actuali determinatio effectus quae actualiter [illegible] supponi-
tur principium productivum ut actualiter producens est productio [illegible] [illegible]
ut determinatio ultima, et immediata ex parte principii ut existat [illegible] ab illo, est produ-
ctio activa: ita determinatio immediata ex parte [illegible], ut proveniat a priori, est productio
passiva; et determinatio ultima, et immediata [illegible] ex parte Patris, ut generet fili-
um, et immediate connexa cum illo distinguitur realiter a determinatione immediata
ex parte filii, ut generetur a Patre ergo Deus.

Probo minorem quia determinatio ultima,
et immediata ex parte Patris, et immediate connexa cum filio, est ipse Pater, sive Pa-
ternitas: nam Pater seipso, et intrinsece constituitur generans: quia cum esse Patrem,
et generare sit eximia Patris perfectio non per accipere [illegible]
hanc suam perfectionem ab alia Persona: et cum similiter filius seipso
et intrinsece constituatur genitus [illegible]; determinatio ex parte filii, ut ge-
neretur a Patre, est ipse filius, sive filiatio: atque Pater et filius, sive Paterni-
tas, et filiatio realiter inter se distinguuntur, et determinatio ultima, et immediata
ex parte Patris, ut generet: et determinatio immediata ex parte filii ut generetur
realiter inter se distinguuntur.

Unde in sequentem excluditur P. Albertini

arrenaq actiug. quae dicitur nam, ea indicare, et productio ea in illo producto. Resp. neg. hoc dictio gratis et sine fundo fingitur. Probatur quia summa actualitas, et infinita perfectio, quae ... producentis ad intra petit identificare secum, non ... ipsius productionis, et etiam actualitas productionis: nam actualitas actiua sine actione a se realiter dicta non est possibilis propria carentia, ac proinde imperfecta: ergo ... productionem ad intra debet in Diuinis secum identificare actiones productiuas, siue originis actiuas.

Quod dicit Aduersarius ... haec verba Concilii Florent. sup. relatiue, ut filius referatur ad Spiritum Sanctum spirari; et Spiritus Sanctus referatur ad filium ut Spiritus: Filius enim Spiranti et passiua spiratio actiua spiratio respondet: quae relatio, qua filius refertur, ut Spirator ad Spiritum Sanctum est ipsa spiratio actiua: et spiratio passiua est ipse Spiritus Sanctus, sunt ... inter se distinguuntur realiter spiratio actiua et passiua. ... Concilii quod filius, et Spiritus Sanctus distinguuntur realiter. Respondeo ad hoc: Persona producta, nisi in seipsa intrinsece et formaliter fuerit producta, esset imperfecta: ut docent aduersarii: aliqui enim imo ... ponerent ... actiones siue originis in Persona producta: ergo Persona producens, nisi seipsa, intrinsece et formaliter producens, etiam esset imperfecta. Probo conseq. quia pariter loquendo ... perfectio uidetur esse producere, quam produci: et in Trinitate ... perfectum est producere, ac produci: ergo si filius Dei esset imperfectus, si non haberet secum identificatam rationem formalem, qua generatur: etiam Pater esset imperfectus, si non haberet secum identificatam rationem formalem, qua actiue generat filium: ergo generatio actiua identificatur cum Patre, et generatio passiua cum filio, et ipsae inter se realiter distinguuntur. Sectio 2a diluuntur obiect.

Sectio 2a.

Diluuntur obiectiones.

Obiicies 1.º quia creatio est summe perfecta, et tamen non identificat secum actiones creatrices, et ab illa denominatur extrinsece ex eo quod passiva productio ad intra sit summe perfecta, non bene infertur secum identificat actiones activas.

Resp. nullo decreto libero Dei creandi aliquid realiter [illegible] ea ipsius actionis creatricis, consequenter actiones Dei post creationem esse illi intrinsecas. Hoc tamen solum mihi non placet. Quia decreta actiones in Deo est non posse separari a natura, quia ipsius productio et decreta efficacia Divinae de existentia temporali aliquid realiter Deum separat, ab ipsa existentia temporali aliquid Dei: siquidem illud existit ab aeterno et hic non ab aeterno et internum: ergo decreta efficacia de existentia temporali non est creatio actualis existentiae temporalis aliquid.

in Physicis quae doctrina dicitur in Physica [illegible]

Resp. 2.º [illegible] antecedente. Disparitas Dicitur creatio quod actus passivus productionis ad intra in Deo est ab aeterno, et non necessarius; actus vero Divinae post creationem liber, et post ea erga non esse; consequenter in illo debeat identificari cum Deo producente, hic minime potest.

Obiicies 2.º Angelus, immo quaevis creatura est ex se ipsa dependenter producta a Deo: siquidem ex ipsa dependet a Deo; et nihilominus actio qua Angelus creatur a Deo, realiter ab ipso distincta, sicut et ea qua quaevis alia creatura producitur, ergo ex eo, quod passiva productio sit realiter distincta, sicut Deus ipse, quod hunc producat non infertur, quod passiva productio sit productio activa. Nego. Confirmatur 1.º passiva potest esse distincta a producendo hunc terminum, quin sit productio illius: ergo, in illo realis Deus ex Deo quod est passiva, quo realiter producitur, et ex eo alterius sequitur producens virtualiter realiter; et tamen ex eo ipsorum, et melius sequitur non est actualis productio realis. Dicitur. Confirmatur 2.º decreta Dei efficacia creandi Angelum ex se ipso realiter debet Deus ut producat Angelum et nihilominus non est actualis creatio Angeli ut nuper dicebamus. Ergo

q. 4. Dico 3º: ea materia creata ... in actu secundo ... ratione creationis ... actualiter ... et ... necessario involvit ...

... duplex ... plura miscens, quae seorsum decidenda ... quaeritur an creatura dependeat seipsa a Deo in actu 1º quatenus ... aliqua actione ... a Deo ... in actu ... dependet seipsa a Deo in actu 2º ... et ... 2º dependere, ... a Deo: idem ... et ... ipse dicitur. ... (...) dependet seipsa in actu 2º a Deo: et seipsa est determinata in actu 2º ... a Deo: ... quoad hanc ... materiae ... et ideo ... seipsa ... ultimo ... a Deo ... actualis ... productio ... in ... quae ... actualis ... applicatio ... Divina ... remote ... creatoris ... quae ... Et ... qui docent creata seipsa ultimo determinata ut producat, ... productio ... ultimo determinata ... producat ... actualis ... productio.

Affirmatur ... dicendo ... ultimo ... in actu 2º determinata ... dicendum ... productio ... determinata radicaliter et in actu 1º ... Exemplum ... in ... productio ... a ... productivum quae ... generatio ... actualis ... in ... Patris ... actualiter generando ... sicut ... productio Paternitatis, ... ultimo determinata Paternitatis, ... allata.

Ad 2um [illegible] ... [illegible]

dernat Deus efectiue ut produceret Angelum. Dado maiorem: determinat Deus efectiue, iure productiue: nego maiorem. Et ceteris a minori; repropitiam. Etenim decreti Dei efficax creandi Angelum in tempore, o nao [illegible], aquaeus Deus it potuimus se afectiua ab aeterno determinat ad creandum Angelum in tempore; et non est ultimae determinao efectiua, sive productiua, qua Deus ut formaliter productiue determinat, in actu 2o ad producendum Angelum; sive quae Angelum actu ducit, a Deo: et ideo non [illegible] creatio Angeli.

Et sane hanc D. voliti... in pure se actu productiuus Angeli efficaciter, [illegible] quod vel e abstracta determinao, ut Angelus existat in tempore, ita, ut quandoque existat ex determinatio, et existat Angelus in eo tempore. Si dicas 2o inferos: quod non e determinao eo absoluta, siquidem indiget tempore, v.g. die hodierno, et sit eo abstracta, et destinat Angelus actualiter produceret in tempore, v.g. in die hodierno. Si dicas 1o inferos: in talis [illegible] volitio efficax existit ab aeterno, et existet ab aeterno, quod Angelus existat in tempore, v.g. die hodierno, quod manifeste implicatoria est. Itaque ea volitio D. non est [illegible] [illegible], sed quae non e absoluta determinatio: sed quae non e determinatio, quae [illegible] productiuus ut productiua determinat, efectiue in actu 2o, et producit ut [illegible] actuali creatione.

In ethica Ad 3um [illegible] res exiit, qui docet in Ethica ubi [illegible], eamque variam cum aliis ex [illegible] actus [illegible] requisitis; seduso decreto Dei efficaci [illegible] cum illa non e [illegible] determinat ad operandum: quod Deus per divinum [illegible] [illegible] [illegible] causa [illegible] existit existenti: [illegible] illa determinatione, quae [illegible] e [illegible] de eo, quod talis causa in actu 2o producat, non est actionis, nec inducere actionis. Imo ob inter ea requisita ex [illegible] actus [illegible] volitio efficax divina [illegible] cum illa causa, adhuc non dat determinao producendi, in qua salvet [illegible] actiones: quia adhuc non dat determinao

adhuc n dat determinationem ... productivam ut productivam ... actione productiva ... in actu 2º producit.

... Vel ... occupi ... 1º ... immediate ... effectus ... productio illius ... existentia illius; et ... productio ... fidei ... actione ... productio.

... effectus ... productionem illius, indifferens ... includit ... productio illius ... actus requisitis ... causa ... effectus ... includit productio illius ... determinatio effectiva ... productiva ... causa ad producendum immediate effectum ... identificari cum causa ... media actione producat effectum à causa.

Adverto ... ingenium ... productionem ad producendum ... actio illius ... productio ... essentialiter determinatus ad actionem ... produceret ... tale ... identificata productio ... determinatio ... essentialis ... productivus in ordine ad producendum effectum ... qualiscumque essentialis determinatio ... virtus productiva ad producendum effectum ... actio ... determinatio ... actualis ... in actu 2º producens ... ablata ... actio ... media ... essentialiter ... remanet actuale exercitium producendi; quod essentialiter ... in actu 1º producens; ... determinatio essentialis ... productivam ad producendum ... actus ... in actu 2º producens ... productio ... actio ... Unde ... RR ... effectus ... produci.

Quaeres ... adverte ... actio ... totalis

actio est determinata in actu 2° prius productivi, succedo ad agendum et proinde esse exercitus actualis, sive vere, sive falso, quae a reproductionibus, actu agens, sive producens effectus. Unde productio activa, ut dicta a passiva est immediata, et ultima determinatio absoluta, teneri agentis ad agendum immediate connexa cum sua productione sive determinatio in actu 2° constituens principium actualiter producens. Vere et productio passiva est determinatio immediata, et absoluta, et ex parte sui ut proveniat a principio, constituens ipsum in actu 2° productum ab illo principio. Cum Pater se ipso constituat intrinsece generans, ut probavimus alibi, inde relatio seu identificatio determinatio in actu 2° sui ipsius ut producentis, ac consequenter productionis activae: cum Filius per se ipsum constituat intrinsece genitus, ut etiam alibi unde probavimus, relatio seu identificatio immediate determinata in actu 2° ex parte sui, ut generati a Patre.

Itaque probamus Patrem se ipso esse generationem activam, sive actum 2° generandi ex cognitione, quod Pater habet se ipso determinatum in actu 2° ad generandum: quod supponimus duo, quae probanda suscepimus. Neque obstant contraria, ut dicunt ex diversarum rationibus probavimus Patrem se ipso, et determinatum in actu 2° ad generandum, et generationem activam. Sectio 3. Aliae obiectiones solvuntur.

Sectio 3a

Aliae obiectiones solvuntur.

Obiicies 3°: productio passiva est actus prius productivi, quia quae Persona producta est a producente, et nihilominus distinguitur a principio productivo: ergo etiam si productio activa sit actus prius productivi infinite perfecti, non ab illo distinguitur.

Resp. 1° negando maiorem. Nam productio passiva est actus Personae productae ut productae, sive ut praecedentis, et ... esse a Persona producente, et respicit productionem activam, quae habet ex parte prius ut Persona producta procedat ab illa; itemque

tioni sicut prius actiua debet habere, nec aliquid sibi identificatum, ita et non productiua debet habere cum qua identificatur, quod est quasi passiua. Ratio est quia sunt aequalis perfectionis.

Reo 2° productio passiua essentialiter prius productiua et multiplex, ac proinde diceret oppositionem non ratio prius productione: imo et Persona producta, cum qua identificatur ratio illius habet opp. non ad Personam producentem: nam Persona producens, seu quae Persona, quae producit, per productionem potius procedit, ac proinde passiua origo passiua est illius quo prius productionis.

Obiicies 4°: si originis actiua in ditione est passiua aliquid procedit: ergo si origo actiua identificatur cum Persona producente, origo passiua identificata cum Persona producta superfluit. Prob. ant.: origo actiua est quasi fieri fluxus, seu ratio prius ad illius: ergo ratione sui praecisio distincta illius: ergo in illius ratio aliquid procedit. Confirmatur: generatio actiua aliquid, nam denominatio genitum producto: et nihil aliud nisi denominatio generati: ergo per generationem actiuam praecise deducitur; et est illius generatio: ergo superfluit generatio passiua. Reo distinguendo ant.: aliquid procedit absolute et simpliciter: nego ant.: aliquid procedit actiue praecise, sive in signo, et ut dicitur ad ant.: et nego cons.: ad probationem ant. distinguo ant.: origo actiua est quasi fieri actiuum, seu ut melius dicam quasi facere, concedo ant.: est quasi fieri passiuum, nego ant.: et ergo procedere absolute et simpliciter includit tam actiuam, quam passiuam originem: origo vero actiua ut specie talis non est fieri, terminatiue ut cum aliis docet hic P. Herrera: et est quasi facere, et non est fluxus, et influxus; et origo passiua, ut formaliter talis non est illius in facto esse, ut docet ipse Herrera: et est fieri fluxus processio, et emanatio ipsi a principio, et ex illius contentis ratio simpliciter quae illius absolute, simpliciter, atque adeo quasi procedit a suo principio.

Ad confirmationem ratio generationis actiuae confert illi denominationem geniti

si absolute et simpliciter, et independenter ab influxu, sive in via quantum est ex parte generantis, etiam in quasi via, deberet haec tertia substantia debere nasci, et simul cum generatione passiva illius absolute generari sine generante; cum vero ratio productionis passivae dicat viam ex principio dicitur 2 sect. 1a, videatur 4 à 6 ad 1. 3 paragraphus.

Dicitur 5°. actio, et passio in creatis ut Philosophi et Theologi non distinguuntur realiter: ergo neque in Divinis ... principium; cum in Deo standum sit simplicitate: ergo eadem forma individui denotat unum productum, et aliud producens.

Non desunt, qui negent antecedens; ego vero in Physica ubi supra, dicitur 2 sect. 1a dixi actionem et passionem de facto non esse vere universaliter, de possibili. Unde respondeo concedo antecedenti, si in eo loquitur de facto tantum; et negando consequentiam: etenim ex eo, quod aliqui conceptus in creatis identificentur realiter, non infertur, quod in Divinis debeant identificari; quando in Divinis adest specialis ratio, quae in creatis non reperitur, ut contingit in praesenti; nam in creatis causa et effectus

Et ... ex ... in ... 2° ... trunt, cum ... in producendo, et ... cedendo: ... indigent actione, et passione distincta quibus tenent ... 2°, vere haec causa producat hunc effectum, et hic dicitur provenire ab hac causa: et cum passio et actio, si semel à causa, et effectu distinguerentur,

pomnis in eadē entitate inveniē, debet unica debet assignari entitas, sine qua, quā sit nec ita ab, et quā: nec ideo in actu 2° in esse agentis, qua esse eius, ei cuius producat effectus, et effectus patiat à eā. Ratio ē, q. n. si multiplicanda entitate sine necessitate.

In divinis à aliter res se hēt: q. cū Persona producens, et Persona producta sint infinite perfectae, quodlibet debet habere seu identificatum cum actu: et ambo debent reciprocè à debate in actu 2° et exercitè Personis in producendo, et patiendo: carentiam hanc locum in divinis dicto: actioni à prio, nec dicta passioni, à mō: eēt enim imperfectio tanquam, qua sint debent, et actuari ab aliquo dicto: et ideo actio debet identificari cum Persona producente, cuius ē actus: et passio cum Persona producta; cuius ē actus. Quae doctrina, cum n. multiplicat in Deo formalitates realiter distinctas, n. opponitur simplicitati Dei. Eadem est doctrina.

Inter, et illa produc., idē formalissime prius producere filium, et filius produci à prio: et idē ē formalissime: me amare Petrum: et Petrum amari à me. mq. minu ftē, sed fēg mini mē: et ubi non dari dicto formalis. ex parte rei indistinctus obte, impossibile ē dicto realis: q° repugt, quod productio activa, qua Pater producit filium, n. sit productio passiva, qua filius producitur à Pe. q. eadē fit denominatione prius producens, et prius producens. Q. forte repugt dicto formalis ex parte rei indistinctus obte, quod repugt formalitates indistinctus ex parte rei obte Depiadente, quia adte Depiatur formaliter alia; et repugt Depi ex parte rei, vide processio indistinctus filii à Pe, quae formaliter ē processio passiva, quin formaliter Depiatur productio à Pe. influxus, quae formaliter ē processio actiua: q. Et.

Hac ratione Depiatur Patrem tertio principium laudantibus P. Arriaga secundus, eadem doctrina disputat. Patrem ē incipit naturalis, ut cum n. dicto, docet dari duplicem processione activam, et duplicem

passiva. Nam productio activa quae se tenet ex parte Patris, et productio passiva filii, quatenus ipse est Pater, denotatur intrinsece generans, et filius denotatur extrinsece generatus: et productio passiva, quae se tenet ex parte filii, et actio productio activa; quatenus est filius denotatur intrinsece genitus, et Pater denotatur extrinsece generans.

Assumptum probatur, ultima ratio

formalis qua Pater denotatur generans, est formalissime ratio formalis, qua filius denotatur genitus: et ad ratio formalis, quaecunque illa sit, qua filius denotatur genitus, nam ratio formalis, qua Pater denotatur generans, sic suadet. Dum concipio rationem formalem, qua Pater producit filium, intelligo concurrere ipsius formalem filii ex substantia Patris: ergo nequeo abstrahere a ratione formali, qua intelligo filium procedi ex substantia Patris. Et ratio formalis qua filius concipitur formalissime procedens de substantia Patris est formalissima ratio qua filius producitur, et generatur: ergo dum concipio rationem formalem, qua Pater generat, et producit filium, intelligo rationem formalem qua filius generatur et producitur: ergo nequit mente scindi ratio formalis, qua Pater generat, a ratione formali qua filius generatur.

Resolutio Quaest-

ionis, et huius Sententiae mihi nimis displicet. 1º quia concedit duplicem generationem, alteram in Patre et alteram in filio, quarum quaelibet est activa et generatio activa filii a Patre est Paternitas: ergo datur in Divinis duplex Paternitas. Unde Complutenses approbant, et probant expresse contra Patrem Docto Patre legitime illatum semper apud me erit absurdum.

Secundo quia posita hac solutione

Pater bis generabit filium: et filius bis generabitur a Patre: nam Pater absolute generavit filium generatione sibi intrinseca et activa: Rursus absolute generabit filium generatione activa sibi extrinseca, et intrinseca filio: siquidem generatio activa est generatio, qua Pater absolute generat filium: et filius absolute generatur a Patre atque etiam generatio passiva est generatio, qua filius absolute generatur a Patre, et Pater absolute generat filium. Quod est absurdum, et involvit importunam superfluitatem, nullus Theologus negat, nec negabit.

Ratio, quia de ratione generantis est actua-
litas, et summa, et infinita perfectio originalis: quae non potest deesse Sim-
plex generatio actualiter, et realiter dicta. Praeterea quia neutra
esset infinite, et summe perfecta; siquidem neutra haberet perfectionem alterius:
quae cum quaelibet debeat esse infinite et summe perfecta in linea generandi,
qua Pater generat Filium, et Filius generatur a Patre; quaelibet reddet alteram simple-
x.

Quapropter non est ad eorum distinguendo maiorem: idem est formalissime quam producere
Filium, et non produci a Patre; sumptis his producere et produci abusive, et
improprie grammaticaliter; dico maiorem: sumptis his producere, et produ-
ci in sua significatione propria et naturali, nec philosophice: nego maiorem. Vox enim
activa et passiva cuiuslibet verbi duplicem solet significationem, alteram
propriam, et naturalem: alteram abusivam, et impropriam: Itaque quando vox acti-
va producere sumitur pro eius propria et naturali significatione, quae
dicitur philosophica, qua eam solum Philosophi intendunt, connotat illi-
cite rei significatae productio activa, non vero productio passiva: et connotat
productio passiva, et non activa voci produci etiam in sua propria et naturali sig-
nificatione sumpta. Unde si in hoc sensu accipiantur producere, et pro-
duci, non solum distinguuntur formaliter hic per illas voces significata: ve-
rum etiam in Divinis distinguuntur realiter: nam producere significat
actionem, sive detractionem in actu primo ad producendum seclusam ex parte Patris
producentis: et produci significat passionem, sive detractionem in actu secundo ex parte
Filii producti.

Quae doctrina est admiranda ostendo. Nam Pater pro priori nativitatis
est vere, et realiter producens Filium; a quo habet intrinsece productionem activam; quae est fun-
damentum [illegible] producentis; et nihilominus pro eo priori non est Filius vere et realiter
productus; siquidem pro eo priori adhuc non intelligitur Filius [illegible] existere, et solum inte-
lligitur detrahi ad existendum in [illegible].

Atque producere, et produci sumuntur

Pr significat non proprie sed abusive verbum activum producere significat ac passivum ad instar activi: et produci significat actionem ad instar passionis: et non solum significando in distinctione fixo stantes grammaticalis, sed attendentes ad rationem philosophicam; passio philosophica verbo activo significata dicitur actio pure grammaticalis; et actio philosophica verbo passivo significata dicitur passio pure grammaticalis: cum hoc sensu itaque est falsissima propositio producere se; et non produci a patre: et in eodem sensu quo illa propositio originis quo Pr est vere et realiter producens filium, divinum filium producit a communi de productione passiva philosophica, de passione abusiva impropria, et pure grammaticali: est quod quodam denique resultans a Pr producente vi productionis activae significatae ad instar passionis; et si in illo patri nihil passivum det, et solum Pr qui in se ipso est productio activa, nisi denominationem in activitatem eodem Pr producentis ad producendum.

Unde, omnia minori distinguo consequentia, quod productio activa, qua Pr producit filium, non productio passiva impropria, et abusiva, sive mere grammaticalis qua filius producitur a Pr: concedo cum: est enim eadem et sola productio activa quae verbo activo, ac verbo passivo significatur; non sit productio passiva naturalis et propria, sive philosophica: nego cum.

Ad secundam nego suppositum maioris: quia videlicet supponit dari relationem oblativam, quam de repugnantem etiam in divinis docuimus hic in hoc, et in his disputationibus ipsa vero minorem de distinctione falsi ex parte actus intellectus concedo: tunc enim sequitur dictio falsi accidentaliter oblative, quando sequitur unum falsitatem dicipi in recto adeoque quod dicipiant in recto falsiter alia, ut fit individua (divina) identitate: et distinguo minorem: quod falsitate dicipiat productio a Pr in filium, quod falsitate est permota sive cum activa abusiva, et impropria, sive mere grammaticali: concedo minorem: cum activa propria, et naturali, sive philosophica: nego minorem. Quae solutio satis exemplificata manet.

Fateor productionem activam esse philosophicam

philius ā patre, cum utraq. sine patrat. negetur: id est: non est ratio identitatis formalis, vel realis, sed ratio [illegible] et ratio connexionis realiter in [illegible] ut actio connectitur cum [illegible] connexio [illegible] cum [illegible] ac contra [illegible] sine [illegible] imo inde infero distinctionem realem originis activae à passiva; quia connexio realis ut talis includit distinctionem realem extremorum; et productio activa est connexio realis, qua Pater connectitur cum producto, vel cum filio: et productio passiva est connexio realis, qua filius connectitur realiter cum Patre: ergo productio activa, quae identificatur cum Patre, distinguitur realiter à filio: et productio passiva, quae identificatur cum filio, distinguitur realiter à Patre: ac contra distinguuntur realiter.

Contra productiones, quae addit ille Rev. [illegible] dicendo [illegible] Deus [illegible] formalis, qua Pater producit filium intelligere [illegible] formalis [illegible] filii a Patre Deo [illegible] formalis passionis philosophice, sive adequate, sive absolute, et simpliciter talis: nego [illegible] et [illegible] quae dixit, [illegible] ex dictis, [illegible] dicta à nobis in resolvenda quarta obiectione. Sed [illegible] impugnare [illegible] distinctionem actionum philosophicae et grammaticalis; [illegible] alias diversas explicasse videtur, [illegible] nunc, [illegible] in [illegible]. Disceptatio [illegible] an et quomodo altera processio [illegible] sit per intellectum, et altera per voluntatem? Sectio I. Statuit Scotus Durandum processiones [illegible] esse [illegible] per intellectum et voluntatem.

Disceptatio VI

an, et quomodo altera processio D. sit per intellectum, et altera per voluntatem

Sectio I.

Statuit Scotus Durandum processiones Dei esse per intellectum et voluntatem.

Disputamus an processiones [illegible] ad intra [illegible] sint [illegible] ut sint per intellectum et voluntatem. [illegible] disputationis clarius appareat, suppono 1.° neminem [illegible] distinctionem virtualem, vel formalem ab intellectu et voluntate dictam, esse radicem Divinarum processionum quatenus [illegible] radix intellectualis et voluntatis: [illegible] processiones [illegible] per intellectum et voluntatem. [illegible] quaestio non est de radice remota Divinarum

25

processionis; et immediatiori et proximiori principio processionis. Suppono 2°

hic nomine naturae, sive essentiae divinae, quae distinguitur ab intellectu et voluntate, quidquid sit de veritate sententiae illorum Doctorum, qui indicant essentiam divinam virtualiter, vel in intellectu divino, et in actibus vel ordinatis, vel supra intellectualiter, vel in intellectu et voluntate; nam hic disputamus cum iis Doctoribus, qui sentiunt naturam, sive essentiam divinam in principio aliquam rationem distinctam, et procedentem ad intellectum et voluntatem divinam.

In hac difficultate 1a est Durandi, qui in 1 dist. 6 quaest. 2 non sed et distinctione 10 quaest. 2 et distinct. 13 quaest. 3 asserit filium non procedere per intellectum, nec Spiritum Sanctum per voluntatem, et utrumque procedere per naturam distinctam ab intellectu et voluntate. quapropter asserit Durandus, quod 1a Persona Trinitatis constituta in suo esse essentiali, et Personali, quamvis sit intelligens, et amans, non producit filium formaliter ut intelligens, nec Spiritum Sanctum formaliter ut amans, sed producens est ens infinitum et ratione suae infinitatis habet naturam infinite fecundam.

Quam doctrinam hoc exemplo explicat: ignis si esset intelligens, non produceret calorem quia intelligens, sed quia calidus; ac proinde calor esset ratio formalis calefaciendi; intellectio vero, se haberet materialiter, quemadmodum homo non dicitur prius sensationis, quatenus est rationalis, et ut rationalis sit prius per se sensationis; hoc enim materialiter se habet ad illud: similiter in Divinis ex Durandi intellectus et intellectio divina materialiter se habent in Patre, ad producendum Verbum et voluntas et volitio ad processionem Spiritus Sancti, sicut se habent materialiter immensitas, aeternitas, et alia attributa. Unde si per impossibile Pater non haberet intellectum, et voluntatem, adhuc posset generare filium, et cum filio producere Spiritum Sanctum, et ratio est quia ratio fecunditatis ab intellectu et voluntate Divina possumus decipere in Deo virtutem generandi, et Spirandi.

Imo ausus Durandus est dicere, quod spirandi generationem filii esse per intellectum, et processionem Spiritus Sancti,

processio Sp[iritu]s S[anc]ti p[er] voluntatem, vocare meus quoundam imagi-
nat[io]nes ineo fundatas, quod eg in na[tur]a rali 1[a] operatio int[ellectu]s gen-
ty, et 2[a] p[er] voluntatem, p[er] quando adaptatio p[ro]cessio filii, quo
rat[io]ne Verbi in Deo dicat[ur] Spiritus ea p[er] intelly et p[ro]cessio Spiritus Sancti,
que 2[a], dicat[ur] ea p[er] voluntatem. Quando fuerunt Heulenzeat-
liner 1[a] quast[io] unica, et apud P. Valentiam Zanelius hereti-
cus, et etiam hereticus Alogiani, hoc e negantes Verbum, quatenus asse-
unt filius non eo Verbum ratione, et rationalitate, ut appropriatione qua-
dam.

Vnde colligo imm[ediate] imputari Quando a pluribus, quod docue-
rit processiones diversas immediate p[ro] origine ipse docet esse radica-
liter p[er] naturam, et imm[ediate] tamquam p[er] p[ri]n[cipiu]m quo producti p[er] realiter re-
lativum; acquinde p[er] relatio p[ro]prie Patris imm[ediate] p[ro]ducit filium, et p[er]
relatio Spirationis immediate p[ro]ducit Sp[iritu]s S[anc]ti. Qua p[ro]pter Quando
ille recedit a doi theologorum ca, quatenus negat processio ea p[er] intelly,
et processio Sp[iritu]s S[anc]ti p[er] voluntatem.

Clamens, Quando si etiam ima
nobis intelleg multis conquas affirmant D.D. Canariensis nota
q[uod] 41 a[rticul]o 3 eg vocat periculosum, et temerarium, P. Molina
hic quaest[io] 29 a[rticul]o 5 disp[utatio] 2 periculosum, et etiam temerarium, et
errori proximum, q[uod] in se gravissima et ... singularis a[...]
aliena a locutionibus Sacrae Scripturae illa appellat, cum magistro Ba-
nez Eximius D. lib. 1 de Trinitate cap. 1 no 4, et P. Vasquez
1[a] p[ar]te disp. 91 cap. 2 addit Quando valde [...] loquendi
incidisse in heresim Alogianorum, ea illis quos plures subscribunt.

2[a] 3[a]
Tenet processio tam filii, quam Spiritus S[anc]ti ea p[er] voluntatem, ita Ri-
cardus a S[ancto] Victore lib. 3 de Trinitate do anno [...] ad 20,
quem invisibiliter exagitat P. Vasquez. 3[a] sa defendit tanquam

ipsos ? processione quae quidditative est ipsa natura ipsius, et volunta-
te, quae nulla admittit distinctionem inter naturam et attributa. Ita Gre-
gorius (in nullis [illegible] reclamantibus [illegible]) in 1. dist. 8 quaest. 2a
Durandus, OKamus dist. [illegible] quaest. [illegible], Gabriel ibid. Et alii No-
minales.

Sit nostra Conclusio: processiones [illegible] ad intra [illegible] per [illegible]
est procedens ad intellectum et voluntatem, et immediate per intellectum et voluntatem (sive
nos [illegible] distinctis sive non distinctis ab intellectu et voluntate) ita, ut in
utraque Persona per solum intellectum, aut per solam voluntatem, aut simul per intellectum,
et voluntatem, et Filius procedat per intellectum, et Spiritus Sanctus per volun-
tatem. Ita omnes Theologi si [illegible] excipias. Et hanc Conclusionem [illegible]
certa, et fidei proxima docet eruditissimus P. Molina disp. 2a
[illegible]

Probo 1o. Siquidem Filius, est 2a Persona Trinitatis, vere, et
proprie Verbum: et Spiritus Sanctus, est vere et proprie amor, dilectio, cha-
ritas, et donum; at Verbum mentis (quale est Verbum Dei, non enim potest esse verum
[illegible], seu vocale, quod ut pote [illegible] imperfectum est, et longe distat a
perfectione) seu Verbum cordis et mentale ex sua conceptione essentiali habet procedere
per modum, seu intellectum, ut constabit ex nostra explicatione Verbi infra pro-
ponenda: et de conceptione essentiali amoris est procedere per voluntatem, ut etiam constabit:
ergo processio Filii, et 2ae Personae Trinitatis est per intellectum, sive pertinet ad intellectum:
et processio Spiritus Sancti est per voluntatem, sive pertinet ad voluntatem.

Probo maiorem
quoad 1am partem: etenim in initio evangelii S. Joannis Filius dicitur Verbum:
in principio erat Verbum: et Verbum erat apud Deum et Deus erat Verbum. Et in
eiusdem epistola canonica 1a cap. [illegible] dicitur: tres sunt, qui testimonium dant
in caelo, Pater, Verbum, et Spiritus Sanctus. Et cap. 1o quae manus nostrae contrectaverunt
de Verbo vitae. Et Apocalypsis cap. 19: et vocatur nomen eius Verbum Dei.

Confirmatur 2a
Persona Trinitatis sua characteristica proprietate est Verbum, et ut Verbum pro-

procedit, et n. per cat Verbum, et procedunt Verbum, nisi procedat per intellectum ergo
Ad 2.um Nam quoad 1.am p.tem videtur certa: quia cum 2.a Persona non sit a
se notionaliter, et ab alio quidquid habet per origin, illud sua pro-
cessione habet. Minor etiam videtur certa. 2.o Verbum qua Verbum formaliter
n. per procedere nisi a loquente, et per dictionem formalis: ergo p. intellectum
quia in Deo n. datur aliud os, quo loquatur nisi intellectus: tum quia dicere,
sive loqui internum Dei n. e prolatio sensibilis, et externa loquutio,
- et interna, et mentalis manifestatio illius rei, quae intelligitur di-
recta ad illam manifestandam.

Quoad 1.am et 2.am p.tem suadent magnifice
testimonia Scripturae, quae adducta, innumera alia Sanctorum Patrum,
qui passim docent filium esse Verbum, et ex eo, quod sit Verbum Dei, infe-
runt procedere ex intellectu, cogitatione, et n. enuntiatione Patris. D. Basi- Basil. hom 13
lius homilia 13 ad illud: in principio erat Verbum, ait: cur Verbum? ut quod
ex mente procedit, ostendatur. Lax (madit) D. Aug. aiens, Sp.tum S.tum esse
amorem et procedere per voluntatem, lib. 15 de Trinitate cap. 6: Dicimus Aug. lib. 15 de Trinitate cap 6
itaque hic esse, et Verbum eius id est Patrem et filium atque inde procedentem cha-
ritatem ... Sp.m S.tum. Et post pauca adiungit: ecce ergo Trinitas,
sapientia, et notitia sui, et dilectio sui. Sic ergo et in hoc invenimus
Trinitatem, id e, mentem, et notitiam, qua se novit, et delectationem, qua se
diligit. Eadem veritatem suadent Irenaeus lib. 2.o adversus haereses cap. 48 Iren.
Nazianzenus oratione 36, Chrysostomus tomo 3 versus fine, Nissenus Nazianz. Chris.
oratione Chatequet. cap. 1 et alii quam plures videndi apud eruditis- Nissenus
simum P.em Montoya disp. 2 sect.e 2, et P.em Corbozo de antiquitati-
bus Ecclesiasticis lib. 1.o dissert.e 2 sect. 3.

Quoad 2.am p.tem probo ergo major
prima syllogismi ex 1.a Ioannis cap. 4: Deus charitas est ex Deo.
Deinde: charitas Deus e. Et infra: qui manet in charitate, in
Deo manet: in hoc cognoscimus, quoniam in Deo manemus, et
ipse in nobis: quoniam de Sp.tu Suo dedit nobis: hoc e de Sp.tu S.to

qui sua caracteristica proprietate amor, affectivus impulsus notionalis, charitas, et notionalis spiratio Personarum. Et ideo nomen charitas signatissime et specialiter imitatione et participatione Spiritus Sancti tribuit Apostolus ad Romanos cap. 5 ait: charitas Dei diffusa est in cordibus nostris per Spiritum Sanctum qui datus est nobis. Quapropter Spiritus Sanctus vocatur ab Ecclesia in illius himno: fons vivus, ignis, charitas. Et quia ignis symbolus amoris est, igneis linguis Spiritus Sanctus in Pentecoste se manifestavit. Quae veritas innumeri Patres docuisse traduntur: loquatur pro omnibus Divus Augustinus, libro 6 de Trinitate cap. 5: Spiritus Sanctus quo genitus a generante diligitur, genitorque suum diligit: ergo Spiritus Sanctus sua caracteristica proprietate amor est, affectivus impulsus, donum, et charitas notionalis, et actualis procedens: ac consequenter procedit per voluntatem.

Probo 2° Deductio. Filius est Personaliter, et notionaliter sapientia genita, ratio, verbum, cogitationis definitio, et imago Dei: et Spiritus Sanctus non solus est amor, et charitas, et specialiter Sanctus: quae idhaec propositiones; et caetera, quae dicuntur de filio pertinent specialiter ad intellectum, ut patet; et ea, quae dicuntur de Spiritu Sancto ad voluntatem: ut dicat de amore, et charitate: et insuper ideo Spiritus Sanctus dicitur notionaliter Sanctus, quia amor notionalis est, et per amorem procedit: nam Sanctitas, et et mollitia specialiter pertinet ad voluntatem: ergo filius, qui ut sapientia procedit, per intellectum procedit: et Spiritus Sanctus, qui ut amor est procedit, per voluntatem procedit.

Maiorem ostendunt plura Sacrae Scripturae testimonia. Proverb. Cap. 8 dicit de se sapientia genita: nondum erant abyssi, et ego iam concepta eram. Et 1° Ecclesiastici: prior omnium creata est sapientia: et 24: ego ex ore Altissimi prodivi primogenita ante omnem creaturam. Et 7° Sapientiae dicitur: candor est enim lucis aeternae, speculum sine macula Dei maiestatis, et imago bonitatis illius. Quae verba de filio Dei ut Verbo intelligit Sanctus Papa 2ª epistola ad Fratres episcopos, quae habetur Tomo 1° Conciliorum per

... pater Carthaginense, et episcopi orientales canone 5° confirmabo à D. Hilario lib° de synodis columna 8ª, et alii quam plures PP. inter quos sibi adeo Nierembergius lib° de filii divinitate ca. 6 ... nominibus sapientia, et Verbum nuncupat quod ex proprio divino ore procedit &c.

Durandus haec et alia SS. et Patrum testimonia intelligenda esse improprie, et solum per adaptationem, et accommodationem; ac proinde solum per quandam analogiam ad operationes creatas intellectus, et voluntatis dici in divinis filium procedere per intellectum, et Sp. Sanctum per voluntatem, et Verbum divinum proprie dici ... et ex appropriatione, inquit, ... ad Personale ut sapientia. Unde infert, filium D. non esse proprie Verbum, et Sp. Sanctum non esse proprie amorem.

Haec sententia intolerabilis, et periculosa in fide est. Nam ... audacia verbalem Scripturae ad sensum improprium Durandus detorquet contra regulam ab Aug°, et omnibus interpretibus traditam, quae quidem prohibent verba sacrae Scripturae accipi in improprio, et non in proprio, et rigoroso sensu, ubi non adest manifesta contradictio, sive ea quae frequenter in Scriptura occurrunt, et in ... rigorose sermonis, et absque metaphora intelliguntur à Patribus, ut diximus in praecedenti, et videre licet apud omnes Cardinalem Toletum, P. Maldonatum, et P. Salmeronem: alioquin enim nihil firmum ex sacra Scriptura deduci posset. Praeterea filium esse Verbum non proprie, et appropriatione quadam videtur favere ad haeresim Eunomii, et Alogianorum. Et sane adeo clara sunt sacrae paginae testimonia adducta à nobis, ut Alogiani putaverint, se non posse defendere filium non esse Verbum, nisi simul negarent, esse libros canonicos Evangelium, epistolas, et Apocalypsim S. Joannis, ut testatur D. Aug. lib° de haeresibus haeresi 30.

Sectio 2ª an ratione demonstretur esse falsa sententia Durandi?

Sectio 2ª

an ratione demonstretur esse falsa sententia Durandi?

Eam impugnant 1.° Processiones immanentes operationes spirituales sunt, et praeter operationes intellectus, et voluntatis nullae dantur operationes immanentes: ergo in Deo processiones sunt per intellectum, et per voluntatem.

Ratio haec non est efficax. Dicet enim Durandus. Sicut in Divinis datur nunc eaque intellectus et voluntas productiones substantiales, quibus aliquid simile inveniatur in creatis, ita possunt produci modis spiritualis immanentis, quibus in Divinis, et in creatis nihil simile reperiatur.

Impugnant 2.° Ex sententia Durandi colligitur productionem filii non esse magis generationem, quam productionem Spiritus Sancti: quod est haereticum. Etenim non apparet ratio, quae possit reddi roganti: cur processio Spiritus Sancti non sit generatio, cum processio Personae sit generatio.

Nec haec ratio urget. Neque Durandus dicet, se non videre, cur processio per intellectum sit generatio, et non sit generatio processio per voluntatem. Quae enim difficile apparet assignare discrimen utriusque processionis, ut una sit generatio, et altera non sit generatio, etiam si supponatur alteram esse per intellectum, et alteram per voluntatem, ac non supponatur utramque esse per neutrum. Addo, Durandum non docere utramque processionem esse immediate per neutrum, sed per potentiam rationalem relativam. Addo 2.° pluribus aliis modis statui discrimen, cur processio Verbi sit generatio, non vero processio Spiritus Sancti; ut ex dicendis patebit.

Impugnant 3.° quia operationes in Deo nequeunt esse vitales, nisi sint per intellectum et voluntatem: non enim est alius modus vitalitatis.

Dicet Durandus posse dari in Deo alium modum vitalitatis, praeter modos operationis intellectus, et voluntatis nobis notos ex rebus creatis. Praeterea Patres ii, qui indicant processiones Divinas esse per intellectum et voluntatem, indigent saltem operatione divina, ut statuant processiones Dei esse vitales: de quo et nos infra tractabimus.

Impugnant 4.º quia iuxta sententiam Durandi non apparet ratio, cur generationes Divinae sint duae, nec plures, nec pauciores: ac contra cur Personae Divinae sint tres: quod tamen facili negotio ostendit in nostra sententia docente processiones esse per intellectum et voluntatem. Verum hanc rationem non convincere intentum, iam ostendi in dissertatione 7 sect. 3.ª

Impugnant 5.º quia iuxta sententiam Durandi non apparet ratio, cur Spiritus Sanctus procedat non solum a Patre, sed etiam a Filio: quod efficaciter ex eo, quod Filius procedat per intellectum, et Spiritus Sanctus per voluntatem; cum operatio intellectus per se praecedat ad operationem voluntatis.

Verum haec ratio etiam est infirma. quia ex illa tantum infertur, quod intellectus exercitatio, quae sola praerequiritur ad amorem, quo procedit Spiritus Sanctus, praecedat ad processionem Spiritus Sancti: ac proinde etiam si non procederet Verbum, non deficeret Spiritus Sanctus defectu intellectionis praerequisitae ad amorem, quo Spiritus Sanctus procedit, et de facto supponitur. quod etiam praerequiritur tamen ex parte Patris, quae ex parte obiecti exercitatur.

Quae ob res hae et aliae rationes, quae circumferuntur, non sunt demonstrationes, ut credunt Thomistae, et non pauci ex nostris etiam Recentioribus, meo iudicio, sunt rationes, quae valde probabiliter suadent esse falsam Durandi sententiam: et ideo sententiam Durandi rationibus ex Sacra Scriptura desumptis, quas dedimus sect. 1.ª esse impugnandam. Imo in illarum ductu, iudico sententiam Durandi esse censura [illegible]: non quia plene incidat in haeresim Macedonianorum: ab illis enim differt, quatenus admittit Verbum esse allatum etiam, quod illi negabant: sed quia in supp. ibi Sacrae Scripturae testimoniis, adhuc negetur 2.ª Persona esse proprie Verbum, eadem iure poterit negari esse proprie filius, quod manifeste errat in fide; significatur enim in Scriptura a maioribus fundis, ad hoc, quod ad illud: et ideo, qui illud negat, proximus est errori dicendi Filium Divinum non esse proprie

filii. Unde 2.a et 3.a sententia, quae secundum 1.a subtilius, et 2. improbabiles, et temerariae et eiusdem rationibus impugnandae sunt.

Ipse vero Durandus, qui asserit sapientiam non se habere per accensum, et dematerialiter ad productionem filii et amorem eodem modo se habere ad productionem Spiritus Sancti, impugnatur efficaciter. Quia sapientia Dei non se habet per accensum, et dematerialiter ad productionem ad extra, sive creaturarum; siquidem productio creaturarum est essentialiter ordinata, sapientia, et ostensiva divinae sapientiae: et etiam est amicabilis, et ostensiva divini amoris: ac consequenter supponit divinam voluntatem; ergo productio filii non potest non esse sapientialis et maxime ostensiva divinae sapientiae: et productio Spiritus Sancti non potest non esse magis voluntaria, et ostensiva divini amoris, quam productio creaturarum; ut ipsa ratio lumine dictat. Ergo divina sapientia non potest se habere per accensum, et dematerialiter ad productionem filii, nec divinus amor ad productionem Spiritus Sancti. Sectio 3.a fundamenta Durandi convelluntur.

Sectio 3.a

Fundamenta Durandi convelluntur.

Primum est: D. Hylarius libro 1.o de synodis, et D. Augustinus libro 15 de Trinitate cap. 20, et libro de fide cap. 8, aliique Patres docent filium procedere naturaliter; ergo non procedit per intellectum. Respondeo, Dicendo antecedens, neque do consequens. Filius enim Dei eatenus dicitur a Patribus procedere naturaliter, sive per modum naturae, quatenus procedit non libere, ut producunt creaturas, et natio: naturaliter nata, sumpta est ut opposita libero, et ut est idem ac naturaliter, et contra. sic adhuc natura dicitur in hoc sensu nostro naturalis: Ideo amor beatificus, etsi non producatur a voluntate beati, est naturalis, et naturae ac inde bene cohaerent, quod procedens filius ut per intellectum, sive per modum naturae, sive naturaliter; hoc est naturaliter quod ut per intellectum: et in eodem sensu D. Pensionans Trinitatis dicitur filius natus, sive

n sine na: hoc ē: ā filiy voluntate, ut ē filiy adoptiuy; et in ...a eorum qui distinunt ng Di. intelectu, siue intelect actuali ... quidam ē... procedens ... procedens intelly.

... ē ex suis diuinum ad cognoscendy Deum; et nulla creā ē fecunda ad generandy p intelly, et ad producenda aliq Persong p voluntatem; et ... ... Deus het foecunditatem generandi, et producendi Persong et ... intelly, et voluntatem, et ... Maior ... Dno Plo ad Romanos 1° invisibilia enim ipsius a creā mundi p ea, quae facta sunt, intellecta conspiciuntur sempiterna quoque eius virtus, et Divinitas.

... Deo ... Deus ... aliquas perfectiones Diuinas solo lumine nali cognosci ex suis tanquam ex efectibus, ut ... ostendimus; reliquas vero, inter quas perfectiones ... numerando venimus, ... posse ab intelly creato cognosci, nisi lumine fidei ... quas ... ex fide credamus ... Persong ... et ... amore ... ex propriis ... Verby procedere ... intelly et amore ... voluntatem, bene, et theologice ex propriis fidei, et nalibus deducimus ... Persong Trinitatis procedere ... intelly, et ... voluntatem; ... nulla creā ... foecunda ad generandy p intelly, et producendy aliq Personam p voluntatem. Quapropter ... nulla detur creā pure Spiritualis, et intellectualis (quales sunt Angeli) quae producat ... substantiales, et alias Persong sibi similes, ut facere ... ; et nihilominus, fide duce, tenemus in Diuinis dari productiones substantiales, et Verbum et Spm Sm ... Personas ... allunde ... simus in Deo ... posse dari ... ; quod id argueret in illo magnam imperfectionem.

Tertio. Non minoris eficaciae ē ... alia attributa, quam intelly et voluntas in Deo; et perfectiones Diuinae ... non sunt ... intelly, et voluntas; ergo ... Prob 1° ...

na D. e prior in ordine ad intellectione et volitione: ergo prius intelligitur foe-
cunda, quam intelligens, et volens. Prob. conseq. quia na. D. ut est prior in-
tellectione et volitione est infinita, et nequit esse infinita nisi sit foe-
cunda: ergo &c. Confirmatur 2°. quia perfectio est na. seipsa formaliter foecunda,
quae per pos superaddita; et na. D. perfectissima est: ergo seipsa forma-
liter est foecunda, et non per intellectum, et voluntatem. Confirmatur 3°: non minus foe-
cunda est na. D., quam quaevis na. creata; sed na. creata seipsa est
foecunda, et producit effectus: ergo et na. D.

Ad eo distinguo maiorem:
non minoris efficaciae, si na, aliaque attributa, quae intellectus et volun-
tas in Deo, si supponantur efficacia eaeque prata: Concedo maiorem:
absolute nego, nego minorem, ult omnia prata D ut talia formali-
ter, seu virtualiter est virtute productiva; et concessa minori,
nego conseq. Ceterum prata D., quae si in aliquo genere efficacia,
aequalis efficaciae sunt in illo eodem genere; non tamen in omni genere: inter
ea, quae dantur, plura, quae non sunt efficacia formaliter in ordine ad producen-
dum: Sic na D. non est formaliter efficax in sensu formali et intellectuali
ad intra: et neque est ad extra formaliter efficax nisi quatenus est
omnipotens: et omnipotentia infinitae habet efficaciae, et non est minus efficax, quam
paternitas relativa, in qua consistit prima productio ad intra; non tamen est aeque
efficax ad intra, imo neque est efficax ad intra, sed solum ad extra.

Ad

1.m Confirmat. omissa antecedentis distinctione concedo: prius intelligitur foe-
cunda radicaliter: Concedo conseq. formaliter: nego conseq. Ceterum foe-
cunditas radicalis non formalis pertinet ad perfectionem essentialem, neque id
sufficit, ut sit in omni genere infinita; siquidem est radix perfectio-
num, quae est foecunda formaliter, et eius foecunditas ex earum nec
desunt, qui negent [illegible] indicantes [illegible] actus intelli-
gendi, imo et productus actus volendi: ac proinde donec concipiat, ut intelligens,
adesse, imo ut volens, non concipitur ut na. D.

Ad 2. 3. Prob. nego maior. Per realitates
pro. superaddita intra realiter indistincta a na; ut distinguuntur in Deo contra
3. 3. Prob. Deceduo maior, et minor et nego conseq. Ex eo enim quod na
Di sit foecunda, non formaliter, et radicaliter, non est minus foecunda
absolute et simpliciter, quam na creata: imo multis dedistis
perfectione gaudet foecunditate na Di, quae quaevis na creata, licet
non requirantur na vel Divina ratione ridendi, virtualiter dicitur
foecunda: quia habet provenire ex foecunditate.

Ad 3. est. Personalitas est modus
substantialis nae quo ipsa immediate terminatur, quia immediate procedit, non per intellectum, vel voluntatem, et per na, sive ab illa immediate provenit.

Omitto ant., et nego conseq. Etenim
Personalitas Patris est etiam modus substantialis nae, quo ipsa immediate
terminatur, et non distinguitur ab illa. Et ingenerare, non quidquid immediate afficit
aliud, debet ab eo immediate produci: nam actus spirales immediate afficiunt
aiam realiter, et nihilominus a probabiliter Thomistarum, qui non proveniunt immediate
ab aia, sed a potentiis superadditis, et realiter ab illa distinctis.

Ad 3. est. Philo-
sophus 9 methaphisicorum textu 16 asserit actus immanentes, quales sunt ac-
tus intellectus et voluntatis, non producere: sive, quod idem est, ex actibus intellectus,
et voluntatis nihil dequi: quia actus intelligendi et volendi non possunt esse principia
producendi: quia actibus intellectus, et voluntatis repugnat foecunditas. Et tota, quia foe-
cunditas illi repugnat, quod non potest esse principium productionis: quia processiones Di non
possunt esse per intellectum et voluntatem.

Re. nego ant. Non Philosophus non negat
actus intellectus et voluntatis producere terminos intrinsecos, et immanentes, sed so-
lum terminos extrinsecos: actus enim intellectus et voluntatis producunt imma-
nentea sui habitus et species, ut docui in physica: accipiendo, quidquid
sit de mente Aristotelis, fluit ex eo actus intellectus et voluntatis non posse pro-
ducere. Unde nego da est l'aag. ca. Postea litera actus intellectus

et voluntatis in actu nihil producens, n. bene inde infertur quod neque in Divinis. Tandem tales actus intelligendi et volendi non producunt in Divinis, quod mox ex iis veris indicamus, negata ultima consequentia.

Sextus est. Si filius procederet per intellectum et Spiritus Sanctus per voluntatem, hae facultates, et eius actus, essent principia producendi, et productiones; sed nullus potest dici: ergo Consequentia, probatur minor 1°: quia principia producendi et productiones sunt perfectiones notionales; at intellectus et voluntas non sunt perfectiones notionales, sed essentiales, et Deus: ergo non sunt principia producendi, nec actuales productiones. 2°, quia si essent principia producendi, aut productiones, Personae, quae illis intelligerent, et vellent, etiam producerent filium, et Spiritum Sanctum; sed omnes Personae his illis intelligunt, et volunt: ergo omnes producunt filium et Spiritum Sanctum, quod est haeresis manifesta. 3°, quia productiones debent distingui a non productio: sed hae facultates, et earum actus non distinguunt realiter a his productis, scilicet a filio et Spiritu Sancto: ergo etc.

Hoc argumentum facili negotio retorquetur in ipsum Durandum, quia non sit etiam est perfectio omnibus Personis communis: ergo non est potest esse principium producendi, nec actualis productio ad intra: ergo si hoc de titulo Personae productae non possunt procedere per intellectum et voluntatem, etiam non possunt procedere per naturam. Unde solutionem, quam nostro argumento adhibuerit Durandus, poterit suo accommodare.

Plures sunt in hoc argumento species, quibus magnus est inter Theologos dissidiis, ut constat ex disputatione 12ª et 13ª, magnis animis disputentur an principia productiva, quae et an productiones actuales consistant in praedicato absoluto, vel in relativo, vel in utroque simul: et quidquid dicatur huius argumenti, ut proponitur a Durando, dicta attamen satis videtur a nobis impugnatur, cum nego, quod afferat tamquam quo productivum, quae productio nullo modo consistere in praedicato absoluto, sed ad ipse consistere in praedicato relativo.

))

Rco directe nego seqdam maiorem, quia ut filius procedat per intlm, et Spiritus Sanctus per voluntatem minime requiritur quod intlus et voluntas, sive intleo et volitio sint principia productiva quoniam productio actualis utriusque attendimus. Sectio 4 quarare processio filii sit per intlm: et processio Spiritus Sancti per voluntatem?

Sectio 4.a

Quare processio filii sit per intlm: et processio Spiritus Sancti per voluntatem?

Filius procedens per intlm et Spiritus Sanctus per voluntatem involuit intlm et voluntatem esse principia, vel aliquo speciali titulo continere signum foecunditatis praerequisitum ex expeditum ad producendum: alioquin eius productio filii non posset tribui intelui: nec productio Spiritus Sancti voluntati. Prob. a ob eandem rationem filius procedere per intleonem et Spiritus Sanctus per volitionem dicitur intleonem et volitionem esse principia, vel productionem, vel aliquo speciali titulo continere signum foecunditatis praerequisitum ex expeditum, vel ipsam productionem, ut ipsa productio filii possit tribui intleoni, et productio Spiritus Sancti volitioni. Quapropter, ut explicemus, quomodo processio filii sit per intlm, et intleonem: et processio Spiritus Sancti per voluntatem, et volitionem, oportet ex prius statuti non nullas quaestiones resolvere: et ad hoc procedendum hanc sectionem in varias subsectiones dividam. Subsectio 1.a an intlus et intleo: voluntas et volitio sint principium quo seu processio in Divinis?

Subsectio 1.a

an intlus, et intleo: voluntas, et volitio sint principium quo seu processio in Divinis?

Has quaestiones affines contillis, de quibus dissertatione 2 et 3 tractavimus: scilicet an principium quo ad extra et productiones sive processiones distant in gradu absoluto, vel in relativo, vel in utroque simul. Ex quibus ibi diximus principium quo ut productivum et ut directivum activum ac processionem ut productionem, et directionem activam non distare in gradu

absoluta. et existere adæque in relativo: et prius quo, ut existentia facta existere adæque in puro absoluto. et existentia falsa existere in puro absoluto, et simul in relativo, sua sponte inde fluit presentis difficultatis resolutio.

Sit 1ª nra conclusio intellectus voluntas: atque intellectio et volitio non sunt prius productivum quo, neque existentia actiua, neque productiones filii et Spiritus S. Probatur 1º quod nullus gradus absolutus essentialis, et de se Diuinæ Personæ est prius productivum quo, sive existentia actiua Diuinarum processionum, ut probauimus disputatione 1ª sect. 2ª subsect. 2ª et 3ª seu productio, ut ostendi disputatione 3ª sect. 3ª; atque intellectus, et intellectio, voluntas, et volitio sunt in Deo prorsus absoluta essentialia, et de se Diuinis Personis; siquidem formaliter, et voluntas, intellectio, et volitiones eadem et de se, non dantur in Deo intellectus et voluntas notionales: ut est certum: neque intellectio, et volitio notionales, ut probauimus disputatione 1ª sect. 1ª: ergo intellectus, et voluntas, sive intellectio, et volitio, non sunt prius quo productivum, neque existentia actiua; neque productiones filii et Spiritus S.

Probatur 2º quia aliqui virtualiter ponere in Diuinis relationem Spirationis Patri et filio virtualiter superadditam ad producendum Spiritum Sanctum, quam omnes Theologi admittunt, ut statim ostendo: Ideo Thomistæ ponunt relationem Spirationis Patri et filio virtualiter superadditam, ut prius productivum quo Spiritus Sancti, sit virtualiter unicum et simplex; atque si intellectus et intellectio foret prius quo productivum filii: ac proinde contra voluntas, et volitio foret prius quo productivum Spiritus Sancti unitas et simplicitas prius productivi quo Spiritus Sancti saluaretur absque relatione Spirationis virtualiter superaddita: siquidem eadem et virtualiter voluntas et volitio est in Patre et in filio: ergo si voluntas et volitio est prius productivum quo Spiritus Sancti formaliter, ex absque fundamento necessitatem poneret, relationem Spirationis Patri et filio virtualiter superadditam.

Sit 1ª Delus: intelleg. et intelleo. e̅ prius doicatiug. fralle, et fralli: doicao in filiu, saltus ut Verbi: et voluntas et volitio e̅ prius doicatiug. fralle, et fralli doicao in Spiritus Sanctu. Probo. q. prius fallitea doicationis, sive doicationis fralle, ut pot. liti: a productione, et doicatione actiue, e̅ illa perfectio, quae conueni prior in Persona, quae producit per identitatem doicatiua, seu Persona producente, et intelleg. et intelleo e̅ perfectio, quae existens prior in Patre producente se per identitatem doicat. filio producto: et voluntas et volitio e̅ perfectio, quae existens prior in Patre et filio producentibus se per identitatem doicat Spiritui Sancto. ergo intelleg. et intelleo e̅ prius doicatiug. fralle in filii, saltus ut Verbi: et voluntas et volitio e̅ prius doicatiug. fralle in Spiritu Sancto.

Rursus doicao fralli e̅ identitas, qua prius absolutum, quod e̅ prius doicatiug. fralle, identificatur ipsi producto: ergo in filio e̅ identitas, qua intelleg. et intelleo identificatur in filiatione: et in Spiritu Sancto e̅ identitas, qua voluntas et volitio identificatur in Spiritu Sancto, sive spiratione passiua; atqui identitates sunt ipsa extrema, quae identificantur: ergo hae doicaoes fralles ii ipsa extrema, quae identificant: atqui intelleg. et intelleo identificantur in filiatione et voluntas et quae volitio in spiratione passiua: ergo intelleg. et intelleo e̅ doicao fralli, ut relatio eius prius in filiu: et voluntas et volitio in Spiritu Sancto.

Sit 2ª Delus. Sola Paternitas: sive relatio Paternitatis e̅ prius quo productiug. filii, et doicatiug. actiue in Patre in filiu: intelleg. vero et intelleo e̅ conditio essentialiter requisita prior, ut in actu 1º producat: et similiter sola spiratio actiua e̅ prius productiug. quo, et doicatiug. actiue in Patre et filio in Spiritum Sanctum: voluntas vero et volitio e̅ conditio essentialiter requisita prior, ut in actu 1º producat Spiritus Sanctus. Quod legitime deducitur ex iis, quae diximus differentia 2ª sect. 2ª subsect. 4: et in digestione confirmare. Subsectio 1ª an filius, in solus quantum, et eius intelleo: et Spiritus Sanctus in solus per voluntatem, et eius per volitionem procedant. Subsectio II.

an filius, in solus quantum intelleg., et eius per intelleo: et Spiritus Sanctus in solus per voluntatem, et eius per volitionem procedant?

Convenientia dic 2ª qd Summarum
adscribunt Lectori, eminentias generis filii esse per intellectum; non vero per intellectionem
generis Sp̃s Sti esse per voluntatem; non vero per volitionem. Indicat ergo in Deo
dari intellectionem formalem et dari locutionem, sive dictionem: illam quidem de perfectione ab-
soluta, eam productionem Verbi; neque per modum prius quam, neque per modum productio-
nis actualis, hanc vero esse notionalem, et productionem Verbi per modum actionis, nam
intellectus divinus in actu 1º ut est foecunditas naturae divinae per modum speciei,
in Deo requirit quae hos duos actus, scilicet intellectionem et dictionem: et ipsi actus quae
unum ab intellectu divino in actu 1º, sive memoria foecunda Patris proveni-
unt; ita tamen ut intellectus non producat intellectionem; at vero vere et realiter producat
per dictionem Verbum.

Et ideo, licet intellectio, sive actus intelligendi non concurrat per se ad produc-
tionem Verbi, et melius se habeat, nihilominus defendit Scotus 2ª Durandus, intellectum
Paternum producere Verbum, et Verbum procedere per intellectum; quae procedit per dictionem,
quae etiam est actus intellectus. Ergo quamvis, ut notabimus infra intellectio per mo-
dum personalis ad productionem Verbi, quatenus dictio supponitur ex parte Pa-
tris, non solum memoriae foecundae, sive intellectus in actu 1º, sed etiam, ut alii Sco-
tistae dicunt, intellectionem: nihilominus 2ª Scotus hanc non esse prioritatem originis; quia in-
tellectio non est prius, nec productio Verbi, sed prioritas alia, quae appellatur
naturae, qua omnia praedicata Dei essentialia sunt priora notionalibus: nam essen-
tialia sunt in ordine ad perfectionem subiecti; notionalia vero in ordine ad pro-
ducendum alium Verbum. Unde Verbum Deo Scotus non habet majorem connexionem
cum intellectione Patris, quam cum reliquis Dei praedicatis, et attributis. Et eodem

Et eodem
modo philosophi de Sp̃u S̃to, nam voluntas Dei etiam habet duos actus, qui nullam
habent inter se connexionem, nullamque prioritatem, nisi naturae: habet ergo amorem,
qui est actus absolutus, et essentialis, et non producitur nec concurrit per se ad produc-
tionem Sp̃us S̃ti; et concurrit per illum non procedit Sp̃us Sanctus: et spirationem, quae non est
actus essentialis, et absolutus, sed notionalis; et per illam procedit Spiritus Sanctus.
Videamus Secundo filius procedit per, sive ab intellectu in actu 1º: non vero per, sive ab

p sive ab intellectione actuali: et ... procedit p, sive à voluntate in actu 1° n'o° p, sive ab amore, seu volitione actuali.

Sit nra

Conclusio, quae defenditur ex Divo Thoma de nra ..., et à Thomistis Dominicanis, et doctis theologis: intellectio, sive actus intelligendi concurrens ad productionem Verbi: et Verbum procedit non solum per intellectum, sed etiam per intellectionem: et volitio, sive actus volendi concurrens per se ad productionem Spiritus S.: et Spiritus Sanctus procedit non solum per voluntatem, sed etiam per volitionem. Probatur 1° quia plures Patres docent Verbum et Spiritum Sanctum procedere non solum per intellectum, et voluntatem, sed etiam per intellectionem, et volitionem; sive ex intellectione, et volitione; at illae particulae per, seu ex denotant, aut principium, aut productionem, aut conditionem per se requisitam: ergo sec. Patres intellectio et volitio non se habent materialiter per accidens, seu disparate; sed per se concurrunt ad productionem filii et Spiritus Sancti. Probatur minor. D. Athanasius oratione contra Gregales Sabellianos: ex sapientia utique ut sapienti sapientia ista omnis nascitur. D. Aug. plurimis in locis, et praecipue lib. 15 de Trinitate cap. 13 dicit de Verbo D.: Dictum est, ac si diceretur de Patris scientia, de Patris sapientia, sive quod expressius est de Patre scientia, de Patre sapientia: hoc est: Pater quasi non est aliud in ordine ad producendum filium nisi sapientia et scientia. Et eam arguens contra Arianos, qui docebant Patrem non a se, sed a Verbo intelligere, infert ut absurdum, quod Pater non esset sapiens, et sapientia non generaret sapientiam: si enim, inquit, solus ibi filius intelligit, ut intelligentia sit, et sibi, et Patri, et Spiritui Sancto, ad illud redditur absurditatis, ut Pater non sit sapiens de seipso, sed de filio, nec sapientia sapientiam genuerit: ergo sec. Aug. non est minus absurdum, quod sapientia non genuerit sapientiam, quam quod Pater sit sapiens de filio, et hoc est magnum absurdum: ergo et illud. Idem docent D. Basilius, et D. Cirilus.

Probatur 2°. Dicere, licet formaliter intelligere, includit intelligere formaliter: ergo si Verbum procedit per dicere, etiam procedit per intelligere. Consequentia: premio filii est locutio, ut fatentur Scholastici, qua Pater 14

eoust ꝑ filii, et locutio dicitur fieri ꝑ intellectum, et ꝑ ductio filii ē ꝑ intellectum. Ideo minor. Q. de diuinis locutionis ē, quod fiat directione racionis, et dicen-do racionis ē ipsa in Deo eius, quod verbo manifestatur. Prob. maior. Quia de diuinis locutionis ut ipsa prudentia et cordate, et sapientia ē, quod loquens intelligat, quod loquitur ꝑ ipso locutionis: alioqui eius non intelli-gentia prudentia, cordate, et sciencia loqui. Prob.

Confirmatur. ut Deus lo-quatur prudentia ad extra, et ad creas, non sufficit qualiscumque directio testimonii diuini ex re, de qua loquitur, et requiritur quod Deus sciat ꝑ pro-prio locutionis id, quod loquitur, aliunde quod verbum externum dirigit Dei scia: et ideo testimonium Dei loquentis credit infallibile, quatenus locu-tio ē, quae scia, qua dirigitur infallibilis ē; et aliunde Deus ita ē verax, ut non vale-at afferre mendacium; ergo ut Pater prudentia, et cordate loquatur ad filium, non suffi-cit qualiscumque directio productionis verbi, seu veritate obuia, luce Dei ac scia; sed requiritur, quod locutio ipsa dirigatur ꝑ eius sapientia; et hoc ē verbum procedere ꝑ intellectum. Prob. Subsectio 3a argumenta ꝑ sententia Scoti diluuntur.

Subsectio 3a

argumenta ꝑ sententia Scoti diluuntur.

Obiicitur Scotus 1º. D. Aug. frequenter docet ver-bum procedere ex memoria fecunda Patris; et memoria fecunda Patris ex D. Aug. non ē intellectus (aeternus) ꝑ ut fecundus emanatione ꝑ memoria species, et non intel-ligentia actualis: ergo verbum non procedit ex intellectu actuali. Maior patet ex D. Aug. lib. 15 de trinitate cap.), imo et D. Anselmus in monologio cap. 4).

Resp. distinguendo maiorem, negando minorem. Etenim D. Aug. expresse docet eius verbum manifestari de intelligentia, siue scia, lib. 15 de trinitate cap. 10 dicit: necesse ē cum verbum loquimur, ex ipsa scia, quam memoria tenemus, nascatur verbum: et cap. 11: ignotum, inquit, intimum verbum, quod nul-lius linguae sit, tanquam scia de scia, et visio de visione, et intelligentia

intelligentia, quae apparet in intellectu cognitione intellectiva, quae in memoria iam fuerat. Fateor, in his verbis non levis includi difficultas de verbo creato; nos vero de illa infra tractabimus. Modo autem solum inferimus D. Aug. non esse improbabile, quod verbum non procedat de scientia.

De Verbo Divino candide doctrinam tradit D. Aug. cap. 14. Verbum nostrum de nostra scientia nascitur, et Divinum de scientia Patris. Et cap. 21 dicit: Filius est intelligentia Patris de intelligentia genitus, quod est [illegible]. Item D. Aug. distinxerit, ut contendunt Scotistae, inquam memoriam, nihilominus docet verbum procedere ab ipsa scientia existente in actu, seu memoria Patris, quae quidem est scientia actualis, non habitualis minime distinguitur ab intellectu, seu memoria Patris.

Praeterea enim ostendit Conimbricensis D. Aug. semper distinguere memoriam ab intelligentia actuali, ita ut memoria solum sit intellectus in actu: [illegible] D. Aug. saepe aiunt memoriam esse actum, quo meminimus praeteritorum, et actum, quo meminimus praesentium, esse intellectionem actualem [illegible]. Insuper licet verbum nostrum non oriatur ex scientia, inde non infertur, quod verbum Divinum non oriatur e scientia Patris. Ratio discriminis est, quod nos formamus verbum ut cognoscamus; et ideo non supponit cognitionem; Pater vero in Divinis non producit verbum, ut intelligat; sed producit quia intelligit; et ideo debet praesupponi intellectio ad productionem verbi.

Obiicies 2°

Si intellectio actualis concurreret proxime ad productionem verbi, sequeretur, quod verbum foret immediatius verbum, seu intellectionis Paternae, quae in [illegible]; hoc non potest sustineri, quod intellectio actualis non concurrit per se, neque per modum principii quo, neque per modum conditionis. Probatur maioris sequela: quia verbum est immediatius verbum illius, a quo immediatius producitur et exprimitur; sed si intellectio actualis concurreret per se et foret principium quo, sua productio immediatius produceret, et exprimeret verbum ab intellectione actuali Paterna, quae ab ea: ergo [illegible].

Resp. nandō maiorem. Nam quamvis immediate concurrit intellectus à se, tamen intellectio actualis ad productionem Verbi praecedit eam immediate, quia intellectio Patris ut intelligentis actualiter: et cum contrarium sententia eius Scotista dixerit, intellectu à se, et intellectione actuali, simul quamvis immediate conveniat Verbum ab intellectu, et intellectione, ac ab essentia Dei. Unde ad probationem sequentem, omissa maiori, nego minorem.

Probatur, intellectus, et intellectio, et natura Dei producunt Verbum, et concurrunt per se, ut principium divisionis formale dicta: et ideo minor falsa supponit, dum supponit intellectionem actualem ut principium productionis quo, sive ut productionem concurrere per se ad Verbum.

Insuper Verbum non est Verbum patris, à quo producitur, quam ab ipso producitur, et obiecti quod exprimit, et repraesentat. Nam cum essentia Dei sit obiectum primarium Verbi Divini, merito dicitur eius Verbum: et cum sit adaequatum intellectionis Patris, ut constabit ex dicendis, est Verbum omnis obiecti, quod intellectio Paterna repraesentat.

Obiicitur 3.º si intellectio actualis Patris foret genita, produceretur immediate, non per intellectionem, et generationem in actu 1.º; sed Verbum Dei est solum vere genitum: ergo producitur immediate, non per intellectionem, et per intellectum in actu 1.º

Resp. concessa maiori, et minori, nego consequentiam. Disparitas consistit meo, quod in illa hypothesi impossibili Pater produceret intellectionem, ut per illam formaliter intelligeret: ac consequenter ad intellectionem non posset praesupponi ipsa intellectio: at vero de possibili, et de facto Pater non producit Verbum, ut intelligat formaliter illud, sed quod iam intelligit: et ideo praesupponitur et concurrit per se intellectio ad productionem Verbi. Subiectione 4.ª resolutio quaestionis proponitur et defenditur.

Subiectio 4.ª

Resolutio quaestionis proponitur, et defenditur.

Ex dictis recte colligitur resolutio praecipue

Quaeque quaestionem, sub in Divinis filius, sive Verbum procedere per intellectum, et intellectionem: et Spiritus Sanctus per voluntatem et volitionem. Quia intellectus, et intellectio: voluntas, et volitio, licet non sint principia productiva quo, neque productio; tamen principium productivum formale, et conditiones ... requisitae ex parte principii productivi, quo Pater producit filium, et uterque Spiritum Sanctum, modo explicato; et hoc sufficit, ut filius dicatur procedere per intellectum, et intellectionem: et Spiritus Sanctus per voluntatem et volitionem: quia licet per, sive ex, de se significent influxum principii productivi; nihilominus, etiam proprie significant exhibitionem formalis principii ... imo et conducentiam specialem aliarum conditionum, ut probavi disputatione 2. sectione 3. subsectione 4 § sed revera: et subsectione 5 à § probo 3°: quod filius dicatur procedere per intellectum et intellectionem: et Spiritus Sanctus per voluntatem et volitionem. Videatur à nobis approbari triplicem sensum, quem proponimus ubi supra sectione 6 à § ars, et in quo possunt verificari praedicta.

Dices 4°. Pater dicitur generando, et filius nascendo scire: et Pater et filius dicuntur spirando, et Spiritus Sanctus procedendo amare: ita D. Augustinus libro 15 de Trinitate cap. 14: sciunt invicem Pater et filius, sed ille gignendo, iste nascendo. Et D. Anselmus in monologio cap. 34: quod à idem à summo Spiritu scire, quod intelligere, seu sciat, necesse est, quod eodem modo sciat omnia, quae sunt, quo ea dicit, seu intelligit. Et D. Fulgentius libro 3° ad Monimum cap. 7: sicut est Verbum apud Deum, sic est in mente Verbum, ut est mens de Verbis: ... ergo mens apud se Verbum habet, utique cogitando habet, quia nihil aliud est apud se dicere, quam apud se cogitare. Ergo praeter Verbi productionem distincta ratione ... in intellectione: et Spiritus Sancti productionem, distincta ratione ..., in volitione, ut possit salvari Verbum procedere per intellectum, et intellectionem: et Spiritum Sanctum procedere per voluntatem et volitionem.

Resp. 1°, has et alias huiusmodi locutiones Patrum possunt intelligi ... quia generans, spirans est quo,

n' intelligit formaliter intellectio, et illa supponunt; quatenus Pater dicitur generare
filium, naturam intelligendo: ac proinde intelligere et generare, sive loqui
non solum dispositive, et quasi concomitanter: et quodam ordine: sig-
dum actum generativum est locutio, et dictio; qua Pater aeternus loquitur:
et ideo loquitur, quia intelligit; et intelligere dirigat, et necessi-
tet ad loquendum, debet praecedere intellectio: et in hoc sensu quasi
causaliter sive praesuppositive dicuntur, scilicet Pater generando, sive loquendo,
et filius nascendo. Illa de postrema autem verba Divi Fulgentii:
nihil aliud est apud se dicere, quam apud se cogitare: (quod idem ait
etiam D. ~~Augustinus~~ Anselmus) non posse intelligi, ut sonant, quod dicere a
(intelligendo) est: quia intelligere saltem inadaequate distinguitur a productione Ver-
bi: ac proinde benigne in sensu dicto interpretanda sunt.

Praeterea

intelligere, et amare, et alia huiusmodi possunt sumi dupliciter, primo pro actu
essentiali, ut constituente formaliter intelligentem, et amantem essentialiter constituen-
te formaliter amantem: 2.º pro constitutione actuum intellectionis, quam amoris essen-
tialis: et in hoc 2.º sensu usurpatum ly intelligere significat productionem Ver-
bi ut constitutionem actus intellectionis essentialis: et ly amare significat produc-
tionem Spiritus Sancti ut constituentis actum amoris essentialis. Unde productio Verbi
potest dici intelligere et intellectio: et productio Spiritus Sancti potest dici diligere et
amare, sive dilectio et amor, non formaliter, sed concomitanter: et quamvis
1.º nomina usurpatio impropria est, 2.º minus impropria; ni-
hilominus 2.ª haec non est absolute impropria, neque omnino et usque, ut
quod tradidimus in libris de Anima disputatione 1.ª dicentes 6, docentes con-
cipere intellectionem formaliter in qualitate, sive specie expressa realiter distincta
ab actione, hoc est productiva qualitatis, quae est intellectio formaliter appel-
latur ipse intelligere, sive intellectio, non formaliter, sive formalis, et actualis,
sive causaliter.

Ergo obiectio quod hoc Pater dicere est etiam idem ac intelligere,
cum in 1.º sensu acceptus, et in 2.º quod ly dicere non sit idem ac intelligere.

formaliter est idem ac intelligere Dicationem dicare actionem intelli-
-gentiae in hoc sensu est dicare actione intellectionis et productio Verbi in ratione di-
cationis intellectionis formalis, ac contra a dictis. Qua interpretatione adhibita praedicta
dicta Patrum statim absque ulla violentia intelliguntur. Et pari ratione
Spirare, seu producere Spiritum Sanctum idem est formaliter, ac amare, non formali-
ter, et Dicationem dicare actionem: dicitur enim actionem, quae est dicatio
activa amoris essentialis; hoc non est idem, ac amare formaliter, sive
ac formalis amor, seu dilectio.

Dices 1.° Sancti Patres expresse dicunt
Patrem aeternum intelligere per Verbum: et Patrem et Filium per Spiritum
Sanctum diligere: immo Verbum appellant sapientiam genitam: ergo
Filius itaque est intellectio, et Spiritus Sanctus est volitio, ut productio Verbi est
intellectio, et productio Spiritus Sancti est volitio.

Resp. Patres etiam frequenter
negare Patrem sapere sapientia genita: et tum sapientia genita intelle-
ctus, inde inferri, Patrem aeternum non intelligere per Verbum. Quod
ut haec obstet ad ipsum opposita Patrum testimonia inter se cohaereant, ita de-
bent intelligi. Ceterum Patres negant Patrem aeternum sapere sa-
pientia genita, quatenus sumpant hoc sapere formaliter: atque inde
est idem, ac si dicerent, Patrem non reddi formaliter intelligentem per sapientiam
genitam, sive per Verbum a se productum, et per intellectionem essentialem principium ad
productionem Verbi: quod sane certum est: e contrario dicunt Patrem intelli-
gere per Verbum, quatenus sumpant hoc intelligere Dicative, atque
inde idem est, ac si dicerent Patrem dicare Verbo intellectionem suam. Unde
idem est dicere Patrem aeternum intelligere per Verbum, ac asserere Patrem
dicere per Verbum, non quod dicere activum sit Verbum; sed quod dicere pa-
ssivum est Verbum: et terminus significat hoc dicere.

Resp. 2.° Patres
appellant Verbum sapientiam genitam figurate nominando abs-
tractum pro concreto, nempe sapientiam pro sapientem, ut docet D. Thomas 1. pa.

dissertatione 2ª sed et subsequente 3. in suo divo sapientia genita, quam Sapientia factalis dicat, Verbo quod prius productionis quod exprimi- pot salvari Verbum et sapientia genita, etsi cum productio non dicitat intellectionem, sine sua.

Dices 3º. Productio per intellectum et intellectus filii: et Processio Spiritus Sancti per voluntatem et volitionem; ex hac loquutione non possunt salvari, nisi productione filii et Spiritus Sancti sint actus, et exercitia intellectus et voluntatis: quia productiones filii et Spiritus Sancti sunt actus, et exercitia intellectus et voluntatis: et nullus aliud datur exercitium, nullusque alius assignabilis est actus intellectus et voluntatis, nisi intellectio et volitio: ergo productiones filii et Spiritus Sancti sunt intellectio et volitio, (filius non procedit per intellectum, et Spiritus Sanctus non procedit per voluntatem.

Respondeo distinguendo hunc syllogismum, et negando minorem subsumptam. quia non solum intellectio, et volitio, sed etiam productio Verbi, quatenus est locutio, et dictio, ad quam intellectus per intellectionem dirigitur necessitatur, est actus, et exercitium actuale intellectus; siquidem non solum intellectio, sed etiam dictio intellectualis pertinet ad intellectum: et productio Spiritus Sancti quae est amor spiratus, cum sit illius spiratio, est actus, et exercitium actuale pertinens ad voluntatem. Dissertatio 3ª Cur potius 2ª Persona, quam 3ª procedat per intellectum, et sit Verbum: et potius 3ª, quam 2ª procedat per voluntatem, et sit amor?

Dissertatio 3ª.

Cur potius secunda Persona, quam tertia procedat per intellectum, et sit Verbum: et potius 3ª, quam 2ª procedat per voluntatem, et sit amor?

In favorem sententiae Durandi negantis 2ª Personam procedere per intellectum, et esse propriè Verbum, et 3ª procedere per voluntatem; hoc potest esse inter difficillimum argumentum. 2ª Trinitatis Persona nihil includit pro 3ª, quod pertineat potius ad intellectum, quam ad voluntatem, aut illam constituat in ratione Verbi: et 3ª Persona nihil includit pro 2ª, quod

quod exprimat potentia voluntas, quae admittit aut illo Distinct[illegible] amoris ut dingit in excitis, qui in excitabi Verbum quo tale ipsum accipit ab intelleclu aliqua affectione diuersa ab ea, quae amor accipit a voluntate; et 1a et 3a Persona in Diuinis, quae in hac Diuinarum processionum participant diuersa affectione, et eandem oio eternae et infinite intelligentes, et amantes; et accipiunt eandem simplicissimam eius, quae indivisibiliter est intellectus, et intelleo, voluntas et volitio, sive amor; quare potius 1a Persona dicatur procedere per intellectum, et ut Verbum, quam 3a: neque ita e converso 3a Persona potius dicatur procedere per voluntatem, et ut amor, quam 1a. Vide colligit Durandus Verbum in Diuinis solum dici essentialiter, tamquam quid Deo, non vero notionaliter, tamquam quid proprium 2ae Personae, nisi impropie, et metaphorice. Sectio 1a duae sententiae pro solvenda hac difficultate referuntur, et refelluntur.

Sectio 1a

Duae sententiae pro solvenda hac difficultate, referuntur, et refelluntur.

Prima sententia asserit 1am processionem Divinitatis ideo esse per intellectum potius quam 3a, et ideo esse potius per voluntatem, quia 1a quaedam illius Persona, nempe 2a Persona, ex suo conceptu est intelleo [illegible] distincta Persona intelligentis, non alia relatiua: et 2a processionis, nempe 3a Persona ex suo conceptu est volitio [illegible] distincta Persona volentis, non alia, et relatiua. Ita haec sententia supponit illa, quae multiplicat in Deo intelleones et volitiones, et alteram dicit esse absolutam, et Deo tribus Personis; alteram vero esse intelleonem notionalem propriam filii, et volitionem notionalem propriam Spiritus Sancti: quas admittunt alii, qui tradunt dari duplicem substantiam, alteram absolutam et Deo, et aliquas tres relatiuas et notionales: et Doctor idem tradit de qualitatibus transcendentibus.

Haec sententia nobis oio displicet: etc-

ereny filii cioè illud ming; cui innititur velut dat' in Deo duplex intellectus, duplex productio, altera ab aeterna, eisalis, et Dei; et altera naturalis et propria [illegible] flaritatis [illegible] diceretur 3 [illegible]

Secunda via docet ideo processionem spiritus esse per intellectum; quia est terminus operationis [illegible] quod est proprie [illegible] intellectus: et ideo processionem, nempe processionem spiritus sancti esse per voluntatem, quia operatio [illegible] altera intermediatione nova [illegible] quod est proprie [illegible] notitionis. Itaque voluntas [illegible] subsequens et intellectu gradiens ut pote directivus, et illuminativus, et quasi dux voluntatis: et [illegible] fin [illegible] et [illegible] processionis [illegible] sufficiunt, ut pro [illegible] intelligere [illegible] magnificentiae, et magis per intellectum et alteram voluntatem.

[illegible] ratio sic explicata [illegible] [illegible] explicatum processionem Verbi [illegible] proprie per quod Venit [illegible] processionem intellectus illud [illegible] et Dei [illegible] in inventione, quia in processione filii [illegible] solum metaphorice et analogice [illegible] per intellectum [illegible] sufficiens ut [illegible] veram et propriam processionem per intellectum et [illegible] Persona vera ratio Verbi. [illegible] quod proprie quod dicitur, est solum metaphorice et per analogiam [illegible] per intellectum nequit non esse [illegible] insufficiens, ut in eo salvetur veram rationem Verbi, et processio propria [illegible] per intellectum. [illegible] quod processio [illegible] Persona [illegible] proprie [illegible] et Dei [illegible] quia [illegible] processionem [illegible] Persona [illegible] per intellectum, non requirat hanc convenientiam, et similitudinem processionis filii cum processione per intellectum [illegible] ea supponitur tanquam fundamentum [illegible] et metaphorice [illegible] metaphoram et analogiam supponere convenientiam et similitudinem in aliquo [illegible] in quo ipsa analogia fundetur. Et nihilominus [illegible] eaque [illegible] insufficiens, ut processio filii sit vera processio per intellectum [illegible] cum nullam [illegible] quae non sit alii aliis in aliquo [illegible] [illegible] cuiusvis speciei nomina aliis accommodare [illegible] et propria significationem: et [illegible] hoc [illegible] voca-

nos piety vocare verbum hoc: quod debemus assignare in quo dicty generaty, et quod conveniant, et alliquid debate proprium ad verbum intellectum; et generationi quae secunda, ut assignaret sufficiens discrimen; et illud generaty dominum, quod hoc sola assignat in genere ad verbum intellectum quod hoc sola sumptitur laborat, et nulla reddit rationem cur pro- dictus generatio filii, quae processio spiritus sancti per intellectum.

II. Processio filii non ideo est per intellectum quia processio est ... ratio ... et ponitur ideo est ... quia est per intellectum ... quae processio distinguit in ratione processionis per intellectum, debeat esse dicta ab omnibus, quod supponunt ipsa quo ... debet esse dicta ab ea prioritate, quae supponitur in ipsa quaestione. Ista. Haec prioritas, est prioritas utriusque prioritas ... prior a verbo intellectus. Si dicas ... impugnat ... prioritas utriusque ... ratione ... productionibus ... intellectu ... sensationi in intellectu, nequit esse ratio distinctiva et distinctiva generationis per intellectum a processione per voluntatem. Si dicas ... quod non solvit quaestionem, et ... idem per idem, eadem modo explicatur quod ea processio ... prioritate ... verbi intellectus est ... processio per intellectum. Sectio 2ª ... quae ponit discrimen in eo, quod 2ª Persona sit intrinsece ... et 3ª amor passivus examinat.

Sectio II

Tertia sententia, quae ponit discrimen in eo, quod 2ª Persona sit intellectus passivus et 3ª amor passivus examinat.

III sententia in hac tempestate celebris docet, filium ratione suae proprietatis Personalis esse intellectum passivum, seu verbum, et ideo procedere per intellectum, et ea Verbum: et Spiritum Sanctum ratione suae proprietatis Personalis esse amorem passivum, suae obiectum, et ideo procedere per voluntatem.

Authores huius ... indicant hanc esse expressam Divi Thomae mentem. Contra lib. 4 Gentes cap. 11 ... quod

Deus
„ quod sit increatus et intellectus in intelligente, intellectus et in intelligendo ex ipsa
„ intellectione intellectum, et Verbum quod in Deo intelligitur respectu creatu-
„ ra est quasi Deus intellectus sicut lapis intellectus in intellectu lapis intellectus.
Et paulo inferius addit Angelicus Praeceptor art. 4 quod Verbum sub ratione
„ Verbi Divini ipsius sui intelligentiae, quod est actus intellectus: et est ad Verbum
„ intentionis conceptae, sive intentionis intellectae ab ipsius sui intelligentia. Et
„ infra addit: et a deratione intentionis Verbi, quod est intentio intellecta,
„ ut procedat ab intelligente per suum intelligere, cum sit quasi terminus intellectus
„ operationis: intellectus enim intelligendo concipit, et format intentionem sive rationem
„ intellectam, quod est interius Verbum. Quae doctrina eadem, aut equivalentibus
Verbis repetit q. 4 de veritate art. 2 ad 5. et 1a p. q. 34 art. 1.
et q. 8 de pot. art. 1. et in 1 dist. 27 q. 2 art. 1. et saepe alibi. Unde
indicatur tamen esse manifestum ex Divo Thoma, quod ratio Verbi consi-
stit in ratione quadam, a qua denominatur res intellecta.

Eandem doctrinam tradit
D. Aug. lib. 15. de Trinitate cap. 12 et 15, et D. Anselmus in Monolo-
gio cap. 31, aliique plures tam Sancti Patres, quam Scholastici quos citant, et
sequuntur neoterici P. Molina, P. Montoya, P. Faidue, P.
Antonius Perez, P. Ricardus Lineeus in Theol., qui omnes summa eru-
ditione de hac re tractant, et evidenter complectuntur hanc eandem quoad
modus eius explicandi valde diferant: et sane me iudice, quamvis omnes hi
authores explicite haec faveant, illa soluss P. Antonius Perez expresse
defendit in 13 disp. 3 cap. 2 de Trinitate, et disp. 1 cap. 3 de sua.
Et ut eam explicet supponit obiectum intelligi passive involvere rationem ip-
sius producti in ea expressi sive apparentis: hinc infert in creatis omnem
intellectum esse intellectum passivum obiecti, quod est quid productum ab intelligente, et esse
obiectum in esse expressi et apparentis.

Effectus in Divinis cum nihil detur vere productum,
nisi Verbum Dei, quod sit de ratione et expressive obiectum inde quaeritur quod
solus Verbum Dei sit intellectum passive obiectum. Quapropter ait Dixit in

Deo lucidè intelligit actiuè, et p[ro]inde illud quod cadit sub in-
tellectu essentialiter, et tribus Personis sub[ie]ctis habens esse Verbum productum, in
quo, et p[er] quod producitur quod intelligitur in eâ apparentiâ, sive intelli-
gibilitate. Et p[er] hoc Verbum, in eo cognitio passiua denotatur obiecto cog-
nito, n[on] solum à Patre producente ipsum Verbum, sed etiam à filio, et a Sp[irit]u
S[anc]to n[on] producentibus Verbum: quia ut obiectum intelligatur ab aliqua
Persona, n[on] requiritur quod eius Verbum, in eo cognitio passiua
producatur ab ipsa Persona; sed sufficit quod producatur ab aliâ
Persona identificata cum essentia illius Personae. Inde cum Verbum
Divinum producatur à Patre, non à filio, nec ab Sp[iritu] S[anc]to producatur, sed à Patre,
qui identificatur cum essentia filii et Sp[iritu]s Sancti; datur quidquid
requiritur ut obiectum denotetur cognitum tam à Patre, quàm à filio, et Sp[iritu]
S[anc]to.

Haec ratio ... studio Instructa, adhuc in multis
desiderat, et non reiicienda est. Primò quia absque fundamento dicitur idem esse obiectum
intelligi ac produci obiectum in esse intelligibili: etenim intellectus creata
ut species est qualitas, sive species expressa, et similitudo intentionalis
sive repraesentatio obiecti, et ut distincta ab actione, per quam producitur, est
forma adepta, quae unita intellectui, denominat ipsum intellectum intelligentem,
et obiectum intellectum: ergo ut obiectum denotetur intellectum non requiritur quod producatur
obiectum in esse intelligibili. Probo antecedens: quia intellectum intelligere obiectum, et ob-
iectum intelligi ab intellectu, est formaliter intellectum per se tendere intentionalis-
ter in obiectum: sed implicat quod similitudo, et repraesentatio intentionalis ob-
iecti sit unita intellectui, et quod intellectus non tendat intentionaliter
in obiectum: nam ea similitudo seu repraesentatio intentionalis obiecti est tenden-
tia actualis in obiectum: ergo &c. Quae doctrina late probauimus in libris
de anima Disputatione ... discursu 6.

Dices. Ad distinguendum non ... ...
productio Verbi: ergo non probatur Verbum esse in intellectu passiua ex necessi-
tate producendi Verbum quod requiritur in omni intellectu. Ante

p. S.[o] q[uia] hic Christus perfectissime intelligit; ett.[amen] nec filius, v[erbu]m, nec Sp[iritu]s S[anctu]s producunt Verbum, sed solus P[ate]r: nec satisfacit solutio, quam adhibent isti authores, nempe gratis mea dict[um], quod sufficiat productio conveniens ab una Persona, ut tres Personae Divinae perfectissime intelligant ex eo, quod filius, et Sp[iritu]s S[anct]us quin producunt Verbum, habeant n[on] identificatum cum producente Verbum; q[uia] a ... intelligit, quam producat Verbum: ergo in hoc, quod est Persona intelligens non includitur productio. 2.[o] q[uia] etiam Beati creati post datum ... Divinum veram intellectionem sine productione verbi ... ut ... de ... supra: et ex D. Thomas beati visione beatifica, quae est perfectissima intellectio, non formant Verbum: quod alii extendunt ad omnem cognitionem intuitivam. 3.[o] q[uia] alias ratione naturali posset cognosci Trinitas Personarum: idque evidenter et demonstrative: nam ratio naturalis evidenter demonstrat Deum esse intelligentem, et amantem: et omnia esse intellecta a Deo: ergo si deberet esse naturali intelligenti ... esset producere Verbum, et de ratione amantis producere amorem passivum, ratione naturali evidenter cognosceretur Deum, dum intelligit producere Verbum; et dum amat producere amorem, seu ... 3.[o] ... alioquin facile demonstraret, has duas debere esse substantias, et ... in ipso Deo: et non per ... physicas, colligi ... demonstrari Trinitatem Personarum in Divinitate esse.

Tertio, q[uia] fundamentum, quod in Divinis datur ad distinguendas processiones physicas activas a passivis, est: debet adde distinguenda actionem, sive intellectionem activam a passiva: sive a passione intellectionali: q[uia] in Deo non est ponenda intellectio activa distincta a passiva. Probo ... Ideo in Divinis ponitur processio activa identificata cum P[at]re, et distincta a processione passiva identificata cum filio; q[uia] P[ate]r distinguitur in eo distinct a filio est producens; et filius distinguitur in eo distinct a P[at]re est productus; et haec ratio non viget in cognitione, ut dividatur in activam, et passivam; q[uia] nihil distinct a P[at]re, distinguitur in Deo

p hoc, quod ē eē cognitū, & hoc quod ē eē cognitū a Pre, n debet distingui ab hoc, quod ē eē cognoscentis. 4° in priori originis, quo Pr ē intelligens, sua obta ē intellecta a se etiā hic non usq[ue] eo priori n ē Verbū; q Verbū n ē intellectio passiva, sed fit re- ciprocae obta actu et formaliter intellecta. Unde 2°. q. neque dari distinc- tionē in aliquo signo, in quo n dat fit distinctione. Alio modo arg. 1°. q, alioqui P eo signo originis n eet cognitus a seipso, quod ē manifestū absurdū. 2°, q. Pr n cognosceret, a seipso, nisi in Verbo: quod etiā ē absurdū. 3°, q. quid aliud ē obtū intelligi a Pre, nisi P intelligere obtū: sicut eū videri ē ipsa actua, ipsa passiva voce sig- nificata.

Dicendum, in eo priori originis, quo praecedit P intelligens obta, eē obta intellecta grammaticaliter, et in fieri: n vero philoice, et ratio- nalis significatione. Item sicut omnino ipse P. generans in priori originis ē ve- re et realiter producens filiū; q[ui] tamen identificatur productionis activa, quae ē fit denotatio P producentis; et nihilominus in eo priori n dicit filius eē productus, seu produci philoice, et propriae rationalis signifi- cationis; sed tamen abusive, et grammaticaliter: quia in eo priori originis adhuc n existit filiatio, sive productio passiva: ac proinde in eo priori dicit filius produci, denotatur quadā resultantiae a Pre producente, quae significat intrare passionem; et sicut in illo priori nihil passionis dicit, et solus Pr, qui ē activa productio: ita intellectio in eo priori originis denotantur obta intellecta tantum extrinsece grammaticaliter, et in fieri: n vero philoice et in facto eē; q. obtū in eo priori n trāt actualiter intelleci, cum ē n sit illius locus; et dicatur ipsa passiva locutione.

Nec solvendo n ratio- ſtant 1°, q manifesta ē disparitas inter productionē et intellectionē, cum illa debeat dividi in activā et passivā; haec vero n potest, ut ostendimus impugnando sententia. Ratio tamen P. hic ideo distinguit activē a passione, q in eo signo, in quo agens denotat, agens solū intelli-

inclinat ad ut via ad term; at ro qdo inclinat ad term producti, ig terms n inclinatl in fieri, seu in via, & in facto esse, quatenus pars oe versaretur [illegible]. Quae quidem ratio in intellectu n militat; q intellectio n est via ad obiectum, & duntaxat eius repraesentatio; quae sane ut repraesentatio sive n debet procedere ad term: et repraesentatio passiva, quae obiectum in ea repraesentatur, [illegible], n potest simultate cum obiecto; siquidem terms, qui n existit, potest repraesentari; n adest ratio inclinationis, quae concurrat in productione ad distinguendas actionem et passionem.

In repraesentatione naturae sentiendum Filius n est sapiens de sapiente adeo complete et perfecte, ac est Deus de Deo. Probo illud. q in eo priori originis, quo procedit Pater ad Filium est perfecte et complete Deus; siquidem pro eo priori est tota Deitas perfecte et complete sumpta; et Pater pro eo priori ad Filium n est ex hanc solum perfecte et complete sapiens; siquidem pro eo priori sapientia n est perfecte et complete sapientia ut potest insufficiens ut obiectum denotat, [illegible] et simpliciter, sive intellectum; q pro eo priori ad Filium n intelligitur sapientia passiva, quae denotat obiectum [illegible] et intell.; ergo Filius n est sapiens de sapiente adeo perfecte et complete, ac est Deus de Deo.

V. q ex hanc seq. n solum obiectum intelligi fore praedicatum relativum; sed etiam intelligere activum fore praedicatum relativum; & hoc nequit sustineri; q intellectio activa est secundum adversarios est praedicatum essentiale, et ergo neque illud potest sustineri. Probo sequelam maioris. q si obiectum cognosci passive est Verbum produci passive; cognoscere active est producere active Verbum; et producere active Verbum est aliquid relativum; siquidem est actio aeterna; ergo. Probo maiorem: q esse produci ut talis exigit ex actione sibi correspondente producere active; et esse cognosci realiter et virtualiter est produci; ergo esse cognosci ut tale requirit pro actione sibi correspondente producere active. Consequentia est legitima: minor admittitur ab adversariis; maior vero inqua potest esse dubium, videtur certa.

(Dices

Arg. 2º ex S. Augustino Perez. S. Anselmus in monologio cap. 28 ait: Incipiat [illegible] nihil aliud per intelligentiam eiusdem [illegible] intelligi, quod esse aliud [illegible] aliquid hoc [illegible] intelligere [illegible] alii [illegible] docent idem esse [illegible] ac intelligere; et haec testimonia non possunt intelligi de intellectione activa; ergo debent intelligi de intellectione passiva.

Resp. haec et alia huiusmodi Patrum testimonia non benigna interpretatione accipiantur, potius sumi [illegible] intellectionem activam, quam passivam esse idem virtualiter et formaliter cum Verbo: quod sane est contra [illegible] qui asserunt non intellectionem activam sed passivam esse Verbum. Assumptum ostendo: quia Patres quoties dicunt dicere, sive loqui esse idem ac intelligere, utuntur voce activa: ergo Verba Patrum non favent huic authori, qui contendit Verbum dicere, non in activa, sed in passiva intellectione. Sensus, inquam, hic Patrum verba intelligenda sunt [illegible] satis explicavimus.

Dices 3º ex ipso [illegible]. Deus [illegible] intelligent, non haberet Verbum: ut plures Patres docent apud Mon[illegible] disp. 14 de Trinitate sect. 3 et 4 hanc reddentes rationem: quia Verbum formaliter est sapientia Dei; et non formaliter et activa: ergo passiva, sive obiectiva. Contra: [illegible] impossibile quod quis intelligat sine Verbo [illegible] intellectus. Et sane si Verbum Dei non foret intellectio passiva, non foret necessarium ad denotanda obiecta intellecta, non apparet, ad quid ipsum Verbum foret necessarium; [illegible] intellectio formalis [illegible] denotaret [illegible] cognoscentem [illegible] et ipsa obiecta cognita. Resp. quia aliunde Patres affirmant Deum non posse [illegible] Verbum ex indigentia intelligendi, sed ex foecunditate: et hoc dicto intentione [illegible]; haec [illegible] debet admitti, quia non aliter possunt [illegible] nisi dicendo Verbum esse intellectionem passivam.

Resp. Dum [illegible] Deus si Verbo careret, non intelligeret obiecta: [illegible] intelligere obiecta sive activa sive passiva includit essentialiter Verbum; et

et quod ideo quae intelligit Deus non ut propria perfectione dicit faecun-
ditatem ad Verbum. Verbum ex Patre non ex necessitate, et ex fecunditate
producat Verbum; hoc est non ut intelligat, et quod intelligit; pro priori origine
ad Verbum quae intelligit, et denotat, intellectio est perfecta, et dotadenovant,
Intellectus autem, si Verbo careret non intelligeret; quia si Verbum deficeret, de-
ficeret in Deo foecunditas ad Verbum; acco enter ea perfectio Dei cogni-
tionis; et inde perfectio quoque intrinseca deficeret ipsa cognitio. Verbum autem ideo
dicitur a Patribus Sapientia; quod est vbi supra diximus, loquuntur figurate acci-
piendo abstractum pro concreto: Verbum est ipsa sapientia dicitur; inde
illa duo optime diluantur exclusa intellectione passiua ab actiua dicta
in qua dicitur Verbum.

Et eadem doctrina reendum est, dum adversarii obiiciunt,
Spiritus Sanctus est impulsus, donum, et pondus, inde hunc producit per volitionem; siue
amorem passiuum, et volitionem factam actiuam denotare Deum volentem, et vo-
litionem passiuam, siue Spiritum Sanctum denotare obiectum dilectum, ut docetur ex illo:
Pater et filius diligunt se Spiritu Sancto: quod non potest intelligi de Spiritu Sancto, tan-
quam de re reddente Patrem et filium formaliter et actiue diligentes; ergo
de Spiritu Sancto tanquam de re denotante Patrem et filium ad inuicem dilectos. Respondeo
ad primum illa locutione esse figuratam, et in ea accipi concretum pro abstrac-
to. Respondeo ad 2um: Pater et filius diligunt se Spiritu Sancto id est amore, qui
dicitur Spiritus Sanctus.

Dices 4. Proprium opus non est intellectionis ut intellectio est, quo De-
us intelligat, et Verbum Dei est proprium opus non intellectionis ut intelligentis: ergo Ver-
bum Dei est ipsum intelligi solum.

Respondeo distinguendo maiorem. Proprium, et unicum opus
non intellectionis ut intelligentis est, quo Deus intelligat: nego maiorem; proprium
tantum non primum: Concedo maiorem. Et sub eadem distinctione minorem nego
non solum intelligere, sed et loqui est opus proprium non intellectionis ut intelli-
gentis. Unde et si Verbum sit opus proprium non intelligentis ut intellectionis,
non ideo denotare debet esse intelligere siue actiue, siue passiue; sed idem
notare intelligere, et loqui. Unde si nomina ipsa exprimant adversa-

ini vera productiones regendu é alt, quod in Divinis sit opus
opus ne intelligenti ut talis, intelligere obiy. l'obj. intelligi; imo
in creaturis, ce naturae sit opus, nihilominus por supranaturalis n' ea opus
intelligenti: q. per na realis intelligere p. intelleg. sibi unita, et
a seip. producta; ut probavim libro de aia. ubi sup. qua obj. catenus so
distinguimus materiae, quatenus in eius sola explicat operacionis, sine phi-
ca, sive inventivaz. Sancto retorqueo argumentum obiicientis, logao de
intellectu actuali. Propterea opus ne intelligentis ut talis, ā intelligentib-
bus, et Verbi D. e proinde opus ne intelligentis ut talis. g° Verbum D. é ipsum
intelligere obj.

Dicit V. Verbum Dei, e pro quod obta reddunt formali-
ter dicta mentaliter a Deo, et alliquid ce formaliter dictum men-
taliter é ipsum ea mente expressum, quod é ea mente cognitum. g°
g° Verbum obta reddunt formaliter intellecta, sive cognita. g° Verbum é
intelleo passiva. Dfr. intelligere é recto, saltem grammaticaliter, cre
nario passivum alliquid corres. Ab intelly.; et ex fidei principiis infra-
ct. actiuo intelligere corresere passive Verbum D. et obj. uracci-
piens denoacione a Verbo, ex n aliud. g° Verbum D. é id, per quod obi-
ctum, obj. sub denoacione passiva corresente Deo ut intelligi. g°
g° Verbum D. reddit obj. passive cognitum.

Reo D. cessa maru, dis-
tinguendo minorem: é ipsum ea mente expressum et nego: nego minorem: é ipsum
ce mente expressum expressione mentali alliquo modo producta, et posi-
ta a loquente: dando minorem et nego cons. Na loqui, vel dicere, per
hoc, quod é mente exprimere formaliter, dicit productionem, alliquin
enim nullo modo distinguerent intelligere, et loqui, sive dicere. Unde si alli-
quid probat obiectio, probat q. obiicientis loqui actiue ce formaliter cognos-
cere actiue: quia si ce obj. mente expressum é obj. ce cognitum: similiter
mente exprimere obj. erit mente cognoscere. Et ob eandem rationem
dictum ce mente é, ce mente expressum: ita mente dicere erit mente

mente exprimere; et mte exprimere pertinet intelligere; ploqui est idem ac intelligere.

Ad 3am seq. Dato maiori, et nego min. intelligere ut sic est actio grammaticalis, cui convenit ut passive esse intelligere quod idem est Verbum Dei quod Verbum sit aeternum, est cui illius intelligere; quatenus media intellectione ut per eam dicatur fraliter et ut definitione, patet: itaque passive illius intelligere actio est Verbum, quatenus intellectus, qui reddit Deum fraliter active intelligentem obiecta, reddit obiecta fraliter passive intellecta a Deo.

Ad verba D. Thomae initio sectionis posita eos Andreas Pręceptorum illi docere Verbum denotari obiecta passive intellecta; quatenus Verbum dicit intellectum fraliter quo Deus intelligit fraliter, et obiecta denotant intellecta. Hoc enim inquit quod necessitate aut secundo, Verbum importat adiungendo aliquid ab eo et aliquo in aliundo est enim id Verbum quod sapientia genita. Et sane S. Thom. in 1o loco citato expresse docet Verbum esse, sive dicere intellectum fraliter. Unde, inquit, apparet, dicere ipsa operatio intelligendi, et ipsa species, quae est similitudo rei intellectae, et ipse actus, idem, non per quod intelligere, vel ipsum idem est quo quis intelligit fraliter. Sectio 3a

Sectio 3a

Quanta sit, quae ponit discrimen in eo, quod 2a Persona sit, 3a, sit medium, in quo cognoscuntur obiecta explodit.

Sa docet de Verbo mentale, ac inde Deum directe in intellectione fraliter obiecti, et in quo de hoc beatus intellectus, quia est medium obiectum, in quo quasi cognoscit velut in speculo intellectus per intellectum fraliter cognoscit fraliter obiectum, et quamvis 3a sa dicat Verbum directe in intellectione, et colligit passiva, et est obiecta, nihilominus valde differt ab hac 4a sa, nam illa eatenus dicit Verbum esse intellectum obiectivam, quatenus praeter hoc, quod est ipsum esse formam, qua obiecta denominantur passive intellecta addit ipsum esse simul id, quod intelligitur

quod intelligit tanquam imago quid cum re intellecta, hic est Verbum
ut dictum a respectu imaginis, et medium in quo prius cognitum cognoscitur est ista. Ita sentiunt plerique thomistae cum Caietano, Capreolo, et
Ferrariensi 4° contra gentes cap. 13. quibus subscribunt ex nostris P. Arriaga, et pauci alii. Addo, vulgarem sententiam in aliquo convenire cum quod
illam impugnaturi eramus.

Sed haec sententia merito a nostris Doctoribus reiicitur, et contra
de Verbo creato mentali intellectus abunde impugnata in libris de anima
et hoc libro dicemus 6 sect. 4. ubi diximus, nos cognoscimus res ipsas, et non
per potentiam intellectus, quia obiiciatur aliqua qualitas spiritualis figura et colore
immunis, immediate intelligimus, et non cognoscimus ut experientia docet, et nullam
cognoscimus imaginem obiecti ab ipsa rerum, et non cognitione dicta in qua
velut in speculo ipsa res cognoscatur. Ergo sicut potentia visiva immediate
dirigitur in colorem lucidum, quem cognoscit absque imaginis medio, in quo primo
viso videatur color, ut adversarii concedunt, ita intellectus, quae correspondet
visioni, cognoscit directe ipsum colorem, et non in imagine media
per eas, quia videlicet intellectus perfectior est quam visiva. Ergo quia aliquin nulla daret
cognitio immediata intuitiva. Tum quia beati videntes Deum in Verbo producerent
illud quod debeant fateri Scotistae et thomistae, quia speciali ratione quod
species expressa sive imago obiecti creati, et Angeli, continet in suo
esse reali et entitativo quidditatem Angeli, nihilominus est sufficiens ut cognita
ducat in cognitionem immediatam et quidditativam Angeli ob identitatem cum illo quod est intelligibile, ut docent thomistae, quia ulterius illa species sive imago obiecti increati posset ducere suum cognitum in cognitionem immediatam intuitivam et quidditativam Dei. Ergo supposita hac doctrina, inconcusse asserunt thomistae beatos non formare Verbum.

Probatur ergo impugnatio. Quia exacte intelligit non producere
hoc Verbum obiectum; siquidem thomistae beati vident Deum, et non formant
Verbum: ergo ut excelsius intelligitur, quia Verbum producitur quod
intellectus facit praesens intellectui obiectum reale, et quod non est ut praesentia cog-

cognoscit ea que non sunt, qua ad id indiget aliquo idolo, siue medio, in quo res externa quasi sculpta, et depicta appareat: et ad hoc non deest, apparere obiecti intentionaliter intellectui, sed oportet intellectum specialiter sibi fabricari hoc idolum.

Tandem relatio Spiritus Sancti ita se habet ad amorem, sicut relatio Verbi ad cognitionem: et in relatione Spirationis non datur ex obiecto tanquam amabile, in quo primum amatur omnia amanda: neque in relatione filii imago obiecti, in qua tanquam in medio primum cognito cognoscantur omnia cognoscenda. Probo minorem: quia voluntas per adversationem amat quodlibet ex immediate, et non in aliquo obiecto prius amato: quis enim, ut Deum amet, necesse sibi nanto prius amandum supponit; quasi non possimus Deum amare, nisi in obiecto creato illum amemus: ipsa experientia docet, aptissimum medium esse ad amandum Deum amorem a creatis removere.

Obiicium ex Thomae

Quae testimonia Divi Thomae adducta ex 3a sacerdos hoc verbum ipsum, quae sunt, quaest. de veritate art. 2: Verbum intellectus nostri secundum cuius similitudinem loqui possumus de verbo in divinis, est id, ad quod operatio nostri intellectus terminatur, quod est ipsum intellectum, quod dicitur conceptio intellectus.

Resp. in illis testimoniis Sanctus Doctor minime docere de verbo, quod hic de illo habemus Thom. et Cens. de Angelicus Doctor dicit operationem, imo et intellectionem terminari ad verbum non loquitur de intellectione finali, et de intellectione causali: et hanc dicit terminari ad verbum; quia per illud cognoscitur, et mediante illo primum cognoscitur obiectum; et quia illud producit. Et quando dicit verbum esse intellectum in intellectu, siue intentionem intellectam, nullo modo intendit verbum debere intelligi ut quod, siue esse obiectum cognitum a cognoscente, et esse intellectum utique, siue rationem formalem cognoscendi, qua intellectus sibi manifestat obiectum: quid ergo sit, an aliud requiratur ut aliud manifestat obiectum.

Hic mihi loquitur Doctor dicimus cum abbas dispensare vis: ubi ly abbas sumitur, quod albedo in recto

recte sumpta doctores in obliquo eius usus. Et tamen quod verbum non debeat aliquid, et proprie cognovi, nisi quod conceptus non est directe et reflexe. Constat ex Divo Thoma lib. 4 contra Gentes cap. 11: aliud est inquit, intelligere rem, et aliud est intelligere ipsam intentionem intellectam, quod intellectus facit dum super suum opus reflectitur: unde et alia scientia est de rebus, et alia de intentionibus intellectis. Quod clarius autem huius rei, et proprie Caietanus proposuerunt verbum, ut obiectum sit potens in actu primo intelligi; et ideo dicere hanc meditationem sententiam; siquidem obiectum sufficienter est potens intelligi in actu primo, et ut per prius actus intellectus, tam quo [illegible], tam quo non ipse impugnare et in actu [illegible] intellectus, sive ipse exprimens. Sectio 4 alios refutamus.

Sectio 4a.

Aliae sententiae refutantur.

Quinta sententia recurrit ad prius productionis, productionis eius ex authores interne divisi, indicant terminus personarum productarum per intellectum, et ex verbum terminus intellectus, seu intellectio est eius prius immediatum productionis qua terminus intellectio est ipsa productio: et terminus procedentem per voluntatem, et non ex verbum, et amor: terminus voluntas, seu volitio est eius prius immediatum productionis qua terminus volitio est ipsa productio. Nulla huius rei explicatio potest esse nobis grata: prius eius, cum [illegible], ut supra reiecimus, dissertatione 2 et 3.

Sexta sententia docet ideo tertio processione esse per intellectum, quod intellectio analiter imbibit in conceptualiter [illegible] alterius: et tertio esse per voluntatem, quod volitio analiter includit inclinationem spirationis quatenus talis. Hoc etiam sententia reiicienda est ex eo, quod supponit prius [illegible] impugnavimus disputatione 1a disserta[tione] 2a et 3.

Septima et celebris sententia, quae meditatur est Erimius, D. lib. 11 de Trinitate cap. 13, cui innumeri D., tam ex nostris, quam ex aliis Thomistis, subscribunt, ut difficultatem statuerent ex [illegible], iudicant tam sapientiae, quam amoris aequali-

liter dicari de 2.ª Persona, quæ dicitur acquirere ex hoc capite nullus po-
test cum discrimine pone Verbum assignari ex parte modi dicandi, haurire
se. filio dicatur directe, et ex primaria intentione sola sapientia, non
intellectio: amor vero, et reliquæ perfectiones Dei non nisi materialiter, et concomitanter; Verbum ergo quatenus intelligit, et ut intelligat, filius producit: ac proinde ex vi processionis solum intendit per se dicare intellectionem: et quia hæc intellectio simul est amor Dei, ideo omnes perfectiones absolute in executione dicantur filio. Hinc est, quod 2.ª Persona accedat per intellectum, erit Verbum: et Spiritus Sanctus procedit per voluntatem, et est amor: quia sicut ad productionem filii sola sapientia per se requiritur ex parte principii producentis, et per se formaliter intenditur ex parte termini producti; ita ad productionem Spiritus Sancti solus amor per se requiritur ex parte principii producentis; et per se formaliter intenditur ex parte termini producti: nam Spirator, quia amat, et ut amet, Spiritum Sanctum producit. Hanc doctrinam explicat Eximius Doctor exemplo Dei miserentis per iustitiam, et per misericordiam: et Dei punientis non per misericordiam, et per iustitiam, quamvis utraque in Deo sit unica realitas.

Hæc solutio sic explicata non evacuat difficultatem 1.º quia non video solidum fundamentum, ut dicatur Deum non intendere per se omnes eas perfectiones, quas in executione filio dicat: aut has dicari perfectius ex primaria intentione, quia illas, cum intentio Dei indivisibilis, in se indivisibiliter feratur in totum suum esse, quod filio et Spiritui Sancto dicat.

Secundo quia Spiritus Sanctus non minus, quam filius ex vi suæ processionis procedit ut intelligens: siquidem procedit, et intenditur ut Persona; et Persona in suo conceptu formali involvit formaliter intellectum: est enim realis natura individua subsistens: ergo non minus Spiritui Sancto, quam filio dicatur directe, et ex primaria intentione producentis intellectio.

Tertio. Si Spiritus Sanctus procedit ex primaria intentione formaliter amans, et ut amet: ergo procedit formaliter intelligens, et ut intelligat. Consequentia probatur. Quia implicat, quod per se intendat

... in ... inteleg ... intelligendi modo ... in eo ... intendat ...

... Nec valet ... ad ... dicat ... aliquam ... dicam ... aut accipias ...

Cetera ... primaria intentio ...

... Ceterum ... explicantes sententiam ... Verbum independenter a ... cognoscendi ... voluntate, et ... ad hoc requirit quod ex ... obj. intellectus ... voluntate, et volitione ...

... Maior ... quorum testimonia possunt videri apud ... disp. 94 sect. 1 et 2, et disp. 95 sect. 1. Minor ... intellectus et intelleo ... proxime ... obj. relatione ad ... Personam ... ad intellectum ... et altera ad voluntatem. 2° ... Persona ... est Verbum vere et realiter ... debet ... obj. Unde ... Zuniga ... dubio ... Verbum ... intellectus ... defendit ... Subsectio 1ª Filius est proprie, et stricte Verbum: et Spiritus Sanctus est proprie et stricte amor notionalis.

Sectio V

nostra sententia explicatur, et defenditur

Subsectio 1ª

Filius est proprie, et stricte Verbum: et Spiritus Sanctus est proprie, et stricte notionalis amor

... Filium ... metaphorice esse Verbum asserere plures haeretici, ut Valentinus, Arius, Nestoriani, Sabelliani, et alii. Ex catholicis ... Origenes lib. 1 ad evangelium Ioannis ... hoc errore ... testimonia, quae adducunt ... errore ... commentaria in Ioannem ... plures ...

docent. Vide, quae huic errori decertive Theophilactus ad illud Joannis cap. 1o. hoc erat in principio: et apertè Durandus ubi ait, ad rationem Verbi omnia sumpsisse a proprietate filii, et essentialiter, et dico. Alii vero dicunt filio proprium rationem Verbi, et simul admittunt aliam rationem Verbi dicendi et essentialiter.

Sit 1a. nostra conclusio: hoc nomen Verbum in aliquo sensu improprio, per accommodationem intellectus essentialiter acceptum invenitur in omnibus Personis Divinis: illorum, qui nomen Verbum in hoc sensu usurpant, minus proprie loquuntur, nihilominus non erunt censura digni: oportet tamen illo abstinere. Probo. Nomen Verbum significat in aliquo sensu improprio intellectum essentialem: ergo in aliquo sensu improprio per accommodationem intellectus essentialiter acceptum invenitur in omnibus Personis Divinis. Probo antecedens. Divus Thomas quaestione 4 de veritate articulo 1o. et ex premissis in 1o. distinctione 27. quaestione 2 articulo 1o. ita fatetur Verbum dicit quandam emanationem intellectus, et exitum in manifestationem sui, et ideo quod exiret iste per intellectum. 1o. modo dictum, proprie filius erit a Patre. 1o. modo rationem Verbi, quod intelligere est ab intellectu Divino, ideo et Verbum quandoque essentialiter, quando Personaliter dicitur, ut et amor. Ubi[illegible] Angelicus Doctor [illegible] et nomen Verbum notionaliter reddit, et rationem reddit. Accedunt Capreolus art. 1o. Carthusianus quaestione 1. Scotus ibidem ad quaestionem utramque, Fabro dicto 22 cap. 2o. Ferrara 4o. de Genes cap. 3 et alii.

Et ideo Pater Valenzia quaestione 8a de Trinitate puncto 1o, et in Demonstrationibus libro 2o de Trinitate cap. 3o. dicit, si tantummodo vim vocabuli perpenderemus, non dubium esset, quin Verbum quoque dici posset in Divinis essentialiter. Et Pater Cornelius in Ecclesiasticum ad illud cap. 1: Fons sapientiae Verbum, dicit: Verbum est duplex, essentiale, de quo [illegible] Sanctissimae Trinitati, et notionale proprium filio, idque docent Ioannes Maius, Cevibonius in [illegible], seu summa [illegible] dispositione, quod Pater Salas de legibus tractatu 14 disputatione 2 sectione 1. Pater Gammacus quaestione 4 dubio 2 num. 16. Pater Martinon disputatione 29 sectione 1 et 2 et alii: ergo nomen

q̃ noz Verbu in aliquo sensu n̄ impp̃rie pot sumi essentialiter, neq
inelege excelli; ac contra inveneri in divinis Personis.

Unde aliqui
nec deludi s. Q. Stant. q. cu'lvt Sapientissimi Theologi doceant noz Verbu
posse sumi essentialiter, videt' excedere P. Montoya, dū dicit, id ēē temera-
rium, et periculosum; Greatz, ut alii PP. tale dicendi mod' ab censu-
ra immunem relinquant. Ita Eximius D. et P. Vazquez, P. Mo-
lina et alij. Nec refert, quod P. Granadus docet, 3. disp. 2. nō
dicat partem ēē dicturum in intelligentiae Verbi simpl. et abs. 2. 3.
Trinitatis Personis: nā nos id n̄ negamus, et tm̄ addimus illud no-
men in aliquo sensu n̄ impp̃rio posse accommodari etz. entiali essē.
Nec etz. refert quod D. Thomas [illegible] dixerit: hy q̄ idem formi-
dine dixit qq. 4 de veritate art. 1. q. hy q̄ n̄ damnat hic qq. 3. art. 1.
opinione, quod docuerat, et ea attentius considerata, D. huius probabilius
docet; quod idq, et alii Theologi spectant.

Et sane hoc nōz Verbu q. om-
significat Verbu mentale antiquius ē, quā expressa revelatio myste-
rii Trinitatis; et adhuc nullus adest fundamentum ut credamus ex prima
mentem sui impositione destinatum fuisse ad significandum Verbu distinctum
a proferente. Ut ē, ea sit primaria eius significatio; cum ergo pot assumi
ad significandum intelleg. essentialiter mentis, ut noz scia, quod signifi-
cat cog. rei [illegible] eq. et discursus; et nihilominus, ablatis iis imperfectio-
assumit' ad significandu Dei intellect.

Ast ob hoc mō loqdi minime
uti. Rao ē, q̄ lt Scrip. D. illa, et PP. n̄ vetuerint in Divinis Verbu
dici essentialiter; nihilominus Doctores Theologi hoc nōz Verbu ad significat.
notionalis et Personalis limitant, imo et e. PP. et Convenientius ē uti
nominibus in eo sensu, in quo illis Doctores utuntur Theologi, praesertim in eadem
gradu. Pr. 4. id oportet ut praecludat via errori multiplicanti Verba
in Deo.

5

... 2ª Persona SS. Trinitatis

maxime [illegible] accomodatur, est primo et Verbum proprie et

strictè. Hanc Conclusionem suadent plura Sacrae Scripturae et Patrum testimonia, quae jam adduximus disceptatione 6 sect. 1ª quae quidem adeo efficaciter hanc veritatem demonstrant, ut tuto dicat P. Mendoza eam esse de fide catholica [illegible], ut error sit dicere Verbum accommodari 2ª Personae metaphoricè et improprie. Probo ratione quia 2ª Persona habet quidquid essentialiter requiritur ut sit Verbum proprie et strictè, ut constabit ex subsectione proxime sequenti 2ª.

Sit 3ª Conclusio. Spiritus Sanctus 3ª Trinitatis Persona est amor notionalis. Hanc Conclusionem efficaciter probant testimonia Sacrae Scripturae quae dedimus disceptatione 6 sect. 4ª. Praeterea omnes Patres et Doctores affirmant Spiritum Sanctum esse notionaliter et Personaliter amorem. Ratio patet lib. 6, tum ex Divo Augustino lib. 15 de Trinitate cap. 17 dicit: Spiritus Sanctus est Patris et Filii tanquam Charitas substantialis et consubstantialis. Et Julianus Toletanus lib. 3 in defensione fidei ait: simul ab utroque (nempe Patre et Filio) procedit monstratur, quia Charitas amborum cognoscitur. Probo ratione quia Spiritus Sanctus habet quidquid essentialiter requiritur ut sit amor notionalis et Personalis, ut constabit ex subsectione praesequenti.

Sit 4ª Conclusio. hoc nomine amor possumus uti absque scrupulo tam ad significandum amorem essentialem, quam ad signandum amorem notionalem et Personalem Spiritus Sancti. Probatur quia in S. S. et a Patribus, nomen amor et essentialiter, et notionaliter, sive Personaliter usurpatur, Deo et attributis: quod sane convenit, quia non est speciale vocabulum ad significandam [illegible] quam voluntas reddit amans, et actionem, qua quis per voluntatem et volitionem procedit. Subsectio 2ª cur 2ª Persona sit Verbum et non amor notionalis, et 3ª sit amor notionalis, et non Verbum.

Subsectio II.

Cur secunda Persona sit Verbum, et non amor

amor notionalis: et 3.a sit amor notionalis, et non Verbum?

Verbum apud oes Philos, ut docui in 10 Re dia ubi sub. e manifestatio obti, p dictum, seu locutio, producta locutio, siue dictio e productio manifestationis obti, ex intentione alterius interpretatiua manifestandi illud. Vnde sequenter fit quod sensus externi ut tales n faciant verba; q. licet producant imagines representes obty, id tam n faciunt ex aliqua intentione illud manifestandi. Et 3. quod bruta quamvis dicunt, ovinas rei ipsa informare veritatem, oio carent ratione dirigente; que directio rationis requiritur ad rationem Verbi.

Dividitur autem Verbum in mentale, siue internum, et in vocale, siue externum. hoc e, quod occurrente directione rationis, ex intentione alterius interpretatiua manifestandi obtum, ore profertur. illud vero e, quod ab intellectu invidente producitur, eiusque productio dicitur dictio, siue locutio.

Non desunt, qui iudicent verbum internum, et mentale n e vere et proprie Verbum: idque in hunc modum suadent. Verbum primario significat verbum vocale: ergo solum p analogiam dicitur de verbo mentali. Reo hanc vocem Verbum primum fuisse impositum ad significandum verbum vocale, posterius vero ex dei philos. et Theologis deveniunt accepta fuisse ad significandum verbum mentale: n quod p analogiam illi applicat, et q significat propriam rationem verbi, quam proprie participant tam verbum vocale, quam mentale.

Vnde sequenter, quod duplex detur verbum: aliud, quo intelligens sibi loquitur, quatenus producendo manifestationem obti, illud sibi manifestat: aliud vero, quo loquens obtum, quod intelligit, manifestat alteri Personae. Exemplum sit in hoc, et nobis, et aliis loquimur: nobis medio verbo mentali, q media intellectione a nobis producta, nobis ipsis manifestamus obtum: aliis vero medio Verbo

vocalis, q[uae] media voce, vel sonis, quae loquimur, aliis manifestamus ea, quae cognoscimus.

Visis de verbo in Deo et vocalis transeo ad explicandum quid sit locutio in quantum, et quid sit Verbum in quantum. Filius 2a Persona SS. Trinitatis non est proprie et stricte Verbum, sed 2a SS. Trinitatis Persona, quatenus [illegible] ens à Patre procedit [illegible], quatenus exprimens [illegible] expressio sive signum formale mentale manifestans Personam, cui Pater loquitur, et illa [illegible] Patrem, quatenus obiecta per illa intellecta, exigens in Patre loquente cognitionem, de quibus Pater loquitur, et exigens in ipso Verbo, seu Filio, cui Pater loquitur, cognitionem sui, ut audiat, quae Pater ad illum loquitur. Locutio vero sive dictio est ad intra et productio intellectualis [illegible] productiva ad hanc expressionem sive signum formale mentale, quod est Verbum.

Unde provenit 1o quod Verbum Divinum quatenus est expressio signum mentale manifestans alteri Personae, tam intellectus Paternum, quam obiecta per illum intellecta, sit proprietas personalis, et Persona sive Filii; et consequenter non sit Deus, nec inveniatur in Spiritu Sancto, [illegible] in Patre. Unde provenit 2o quod ideo Filius sit Verbum proprie et stricte, et non Spiritus Sanctus; [illegible] Verbum, et consequenter Verbum in Divinis non sit aliquid Dei, et aliquid notionale; aliquid est proprium Filii, et [illegible] Deo Patri et Spiritui Sancto.

[illegible] Tertio provenit quod Verbum Divinum potius similetur Verbo nostro externo et vocali, quam mentali, et nostro interno; atque inde quod non solum habet excellentiam mentalis Verbi, sed etiam vocalis. In quo sententiae subscribimus multis Patribus per analogiam ad Verbum vocale explicantibus Verbum Dei; qui possunt videri apud Petavium lib. 6 cap. de [illegible] no.), et cap. 2 no. 1. Ratio est, quia primo sit locutio nostra externa, verbum vocale supponit in loquente cognitionem [illegible], quod ipsum Verbum externum exprimat; et directione illius cognitionis producitur, neque prolatio Verborum absque cognitione obiectorum non est formaliter locutio, nec vox prolata est Verbum; et in eo differt à nostra locutione interna

acceptione interna, et mentali; q hoc n. supponit in loquente ea; fralis obi; et tantu ipsa imago eius repraesentativa obti; atq dicitur cognitionis ita locutio interna in Deo supponit in Pre loquente ipsius obti; et ex illius directione procedit Verbum: nam Pr ideo producit Verbum; q intelligit.

Secundo, qd Verbum mentale neq e illud, quo intelligens sibi soli loquitur quatenus sibimet ipsi producendo intellect. in qualitate repraesentativa formalem obti dispensat, manifestat obm; vocale e illud, quo intelligens alteri, cui loquitur, manifestat obm, quod intelligit, ac guide illi assilat, Verbum D. hoc enim Pr loquitur ipsi, nempe filio, qui e altera Persona a loquente: q Verbum D. p illius assilatur Verbo nro vocali, quam mentali.

Provenit 4o. quod Verbum D. procedat n solum ex intellectu Dni actu 1o, ut docet, S. Thom. a nobis conjunctim cum discedat, 6. et etiam ex intellectione actuali, ut ex D. Aug. Supra docuimus: et quamvis Verbum mentale creatum n procedat ex intellectione formali, et abintellectu in actu 1o, nihilominus Verbum creatum vocale quaerit ex intellectione actuali, quatenus illius directione perficitur. hac de causa D. Aug. tradit sibi suo Verbum D. procedere de scia Patris; sicut verbum creatum de mera scia intelligendum e de verbo vocali; nam per analogiam ad illud explicat Verbum D., de scia in actu 1o, hoc e de intellectu ipsa imagine secundo.

Ad 3 vo, ut explicemus, cur Verbum meum mentale n debeat procedere ex notitia loquentis; verbum vero Divinum debeat procedere ex scia actuali Patris loquentis, supponendus est hoc; dum solum mentaliter loquitur sibi soli loquitur; Pr vero aeternus, dum loquitur et sibi, et filio et Spui Sancto loquitur: et n solum filius, et Sps Sanctus, et etiam Pater audiunt ipsum Pm loquentem. Quam doctrinam variis de modis explico, et probo.

Dico 1o. solum Pr aeternus stricte, et proprie dicitur, et loquitur. Creaturae, et oes D. Personae improprie dicunt, et loquuntur, sive minus proprie, operatum dicere, et loqui nihil aliud e, nisi cognoscere: in quo sensu acce-

asserunt D. Anselmus, et Fulgentius, ut satis ostendimus, nihilo-
minus est aliud dicere, quam apud se cognoscere; et ille in monolo-
gio cap. 60 ait: dubium esse non debet, quod Pater, et Filius, et eorum Spiritus unus-
quisque seipsum, et alios ambos dicit. Et in sacra pagina Genesis cap.
1° dicit: faciamus hominem. Et cap. 11: venite descendamus; at quibus Ver-
bum ad Patrem in hoc sensu loquitur, in quo dicit illum producendo, et quo dicit
illum cognoscendo; nihilominus solus Pater, in Divinis proprie, et immediate dicit,
et loquitur.

Probatur 1° authoritate. Divus Augustinus in Psalmum 61 ait: semel
locutus est Deus, quia unum Verbum genuit. Et 7° de trinitate cap. 1° dicens,
inquit, quod illo coaeterno Verbo in singulis intelligitur, et in ipso Verbo, ni-
nempe a utique dicens. Sanctus Athanasius epistola de decretis Nicenae
Synodi ait: si aeternus Deus non nisi semel proferre, ideo non fuit, quia
a nonnullis ergo dicitur loquentis verbi sui Patris esse. Divus Gregorius Mag-
nus 13 moralium cap. 11: loqui Dei, inquit, est Verbum genuisse; et solus Pater
producit, et genuit Verbum: ergo solus Pater dicit et loquitur proprie et immediate Ver-
bo Divino.

Probatur 2° ratione; quia dicere, seu loqui apud bene latinos est verba face-
re, seu proferre; quia dicere, seu loqui dicit actionem loquentis producentis
Verbi; et solus Pater producit Verbum; ergo etc.

Dico 2° Pater proferens, et sibi, et Filio, et
Spiritui Sancto loquitur: et ipsae tres Personae Divinae audiunt Patrem loquentem.
Probo. quia Pater suo verbo loquitur illis Personis, quae audiunt, et cognoscunt
per verbum obiecta ipso Verbo repraesentata; et Pater, Filius, et Spiritus Sanctus audiunt,
et cognoscunt per Verbum obiecta ipso Verbo repraesentata: ergo Pater suo Verbo loqui-
tur, et sibi, et ipsi Verbo, et Spiritui Sancto: et ipsae tres Personae res audiunt Patrem
loquentem. Probo minorem quia sic Divus Augustinus, Anselmus, Gregorius, et alii
[illegible] Caelestis Pater, Verbum proferens sibi loquitur quod per intelligi; apparatumque in
Verbo, [illegible] manifestatur: nec obstat, quod Pater non distingua-
tur a se ipso; quia non est necessarium, quod audiens distinguatur a loquente: ut patet

ut sp in illis sibi mentaliter loquentibus.

Rursus Pater loquitur filio, et Spiritui Sancto et utrusque audit Patrem loquentem: quod de filio dicitur apud Ioannem cap. 3, quod audivit, et vidit hoc testatur: et cap. 8: et docuit me Pater haec loquor: et cap. 12: et dixit mihi Pater, sic loquor: et cap. 15: quae audivi a Patre meo, haec nota feci vobis: et psalmo 2°: dominus dixit ad me, filius meus es tu: et de Spiritu Sancto dicitur Ioannis cap. 16: non enim loquetur a semetipso, sed quae audiet loquetur. et iterum: de meo accipiet, et annuntiabit vobis: ergo Pater loquitur et sibi, et filio, et Spiritui Sancto loquitur et omnes tres Personae audiunt Patrem loquentem.

Dices: Pater non potest loqui ad filium, nisi producendo Verbum ab ipso filio distinctum, et dirigendo ad illum: ergo implicat, quod filius simul sit Verbum, et Persona directa, ad quam Pater loquitur. Haec obiectio est Arrianorum, et haereticorum apud D. Cyrillum his verbis: quia cum locutio non nisi Verbo fiat, aut ipse filius, si Verbum verum est, loquitur filio Pater; aut si hoc absurdum est, aliud est Verbum interius, atque naturale, quo ad filium loquitur Pater.

Resp. cum Divo Cirilo non requiri aliud Verbum a filio distinctum, ut Pater loquatur ad ipsum filium: nam filius, cum sit Deus, et Verbum, non accidentale, ut dirigit in creaturis, sed substantialiter subsistens, est etiam Persona capax audiendi Patrem, et ut illi Pater loquatur etiam ipse filius sit Verbum prolatum a Patre loquente per se ipsomet Verbo, et non alio distincto loqui ad ipsum: siquidem filius hoc ipso intellectus a Patre cogitatur, qua cognoscit seipsum et Verbum, et omnia, quae Pater illi dicit verbo, haec enim, ait Cirilus, filius naturaliter perfecte Paternae voluntatis cognitione, nec Verbum spectat, cum ipse sit Verbum. Est ergo filius distinctive Verbum reale, quod Pater profert, et simul est Persona, ad quam Pater dirigit suam locutionem, et cui loquitur.

Unde colligitur quod Verbum neque mentale non debeat procedere ex notitia

loquentis: quia cum tunc loquens sibi soli loquatur, non debet producere verbum in alio, neque ad aliquem: tunc inquam, et ad rem: quod constat producendo intellectum, qua sibi formaliter manifestetur objectum: verbum vero Dominus, ut Verbum, quod est aeternum non solum sibi, et etiam filio, et Spiritui Sancto loquitur omnia, quae intelligit, debet supponere intellectum in Patre loquente, et ex illa procedere.

Probavit V. quod processio, sive origo Verbi ut actus intellectus, ac consequenter Verbum procedat per intellectum et intellectum. Probo: quia intellectus ut talis, non solum dicitur intellectivus, et perceptivus objecti, et etiam manifestandi quod intelligit: ergo locutio huiusmodi quae vocalis, et ut dicta a mentali non ... formaliter actus intellectus ut talis, nec pertineat formaliter ad lineam intellectualem; potest tamen dari locutio, sive dictio, quae non est ... generis locutionis, et dictionis, et ex ... talis locutionis, sive dictionis, sit actus intellectus ut talis: ergo non solum intelligere objectum, et etiam illud exprimere, et declarare alteri, potest esse actus intellectus ut talis; et sic ... processio, sive origo Verbi ... ut a nobis explicatur: ergo processio, sive origo Verbi ... est actus intellectus ut talis: ac consequenter Verbum ... procedit per intellectum et intellectum. Probo minorem subsumptam, quia processio, sive origo Verbi ... est dictio, sive locutio, quae ut productio tum est productio Verbi ... ut talis et ut virtualiter distincta ab omni ... in qua etiam ipsum Verbum, quod est Persona, omnia cognoscit ... actiua ... ad esse sumpta involvit ... formalem ipsius ... ut constat ex dictis: ac proinde est dictio, sive locutio, qua Pater producens Verbum, declarat ipsi Verbo omnia, quae intelligit: ergo est actus intellectus ut talis: ac proinde Verbum, quatenus per talem dictionem procedit, procedit per intellectum et intellectum: subsectio 3. haec doctrina amplius explicatur.

Subsectio 3.a

Haec doctrina amplius explicatur

Provenit 6.° quod processio, sive origo Verbi ita sit actus intellectus ut talis, ut filius 2.a Persona Trinitatis, per notionalem, et caracteristicam proprietatem ut vidimus aliter distinguatur à prato absoluto, sit Verbum mentale per modum signi, et pertineat ad lineam intellectionis, quia in eo Verbi constituatur per intellectum, sive intellectionem, sive aliquam aliam perfectionem absolutam, et tantum per dictam proprietatem notionalem: et quia intellectus et intellectio non sit prius productivum Verbi, hic ipsa productio: imo quia requiratur ut prius relationem formalem; et tamen ut additio ex parte productionis, quod producit Verbum, essentialiter requisita; et de hoc vidimus, et praesertim disputatione 6. sect. 4 subsect. 4. quoniam identificatur ad modum productum, nempe filius sit Verbum dicitur, sed à parte plateae id sufficit, ut 2.a Persona, et Verbum dicatur procedere per intellectum, et intellectionem, et non per voluntatem, et volitionem; siquidem voluntas et volitio non conveniunt ut additio 2.a ibi dicta.

Videlicet in creatis, nullus alius actus, nullum aliud exercitium intellectus datur, nisi intellectio solum grammaticaliter talis, quae ut producta est Verbum mentale; et eius productio; nihilominus in Divinis datur, et datur Verbum, et eius dictio, tam activa, quae identificatur cum Patre loquente quam passiva, quae identificatur cum Verbo producto: quae quidem ex parte productionis essentialiter supponit ut additionem intellectus et intellectionem; et simul cum Verbo ut tali, eiusque dictio est pertinet ad lineam intellectionis, et est actus intellectus ut talis. Unde soluta manet instantia ad eadem disputationis 6. posita.

Provenit 7.° quod Pater producens Verbum, quod sit alia Persona, cui loquitur, dicit illi simul intellectum, et intellectionem eandem; qua ipsum Verbum cognoscit omnia, et seipsum, et in seipsa cognito simul cognoscit ea, quae Verbo manifestantur quae iam intellexit ex parte audito Verbi dicitis tribus Personis: et ideo non minus Pater, quibus quod Filius et Spiritus Sanctus audiunt ea, quae Pater loquitur Verbo. Provenit 8.° quod Divinae Personae non intelligant formaliter Verbo tamquam for-

rive actu intelligedi intelligunt frasliter, ut intelligunt essentialiter, et deq; imo inde queri, ut n indigeant Verbo ad intelligenda obiecta p illud expressa, ut docet D. Aug. tract. 54 in Ioannem: ubi ait: dixit Pater filio, ut dicit vitam filio, ut quod necesse erat, n habet, et quod ipse filius erat. ac proinde Deus n loquitur aliis Personis ex indigentia cogendi, quae illae habeant ex Patris locutione; et ex necessitate loquendi, quae habet Pater, ng hoc necessitas loqui, cum sit facundissimus in dicendo, magna, et naturalis perfectio Patris est et ex illa resultat naturae auditio etiam in Verbo, quae in reliquis Personis Dei quae quidem cum habeant perfectissimam cognitionem, cognoscunt etiam ipsum Verbum, et in illo expressionem, signum mentale, et imaginem naturalem eius. Unde n supplent hoc Verbum, loco Personae aliae perfectissime cognoscant cognitione essentiali, qua proveniunt ex praedicta necessitate loquendi in Patre.

Quapropter omnes Theologi, et multi SS. Patres dicunt Deum in Verbo: hoc est in eius proprietate Personali quae virtualiter dicta est omnia abst. cognoscere creata: quod minime afferunt de Patre, neque de Spiritu Sancto. Ratio est, quia Verbum est quoddam imago naturalis, sive signum expressivum omnium proprietatum Personalis, cum obiectum; quod proprium non habent Pater et Spiritus Sanctus: illud Dominus ex eo Ioannis cap. 5, ubi de Patre loquens ad filium Dei, dicit: omnia demonstrat Dei: quae verba ita explicat D. Aug. lib. 9 cap. 3: ut filius revelat hoc est ut verbum suum: si enim hoc verbum temporale, quod nos proferimus, et ipsum ostendit, et illud de quo loquimur, quanto magis de Verbo Dei quo in illo producitur quae in Patre et in filio sunt, per Deum cognoscere creata. Ubi opportune nota D. Aug. explicare Verbum Dei, ut mentale sit, non per analogiam ad nostrum Verbum mentale, quod inhaerendo intellectui, illi frasliter, et non ut cognitio cum mentis manifestat obiectum, et per analogiam ad Verbum corporale, quod cognitum ostendit obiectum, quod repraesentat. Q. Per

ipsum signo provenit filius habet omnia quanta abst., et Creatura, et interea cognitione

omnis obtinet; et Paternitatis, et Spirationis activae, ineoralteris Spiratoris; ita tamen ut Substantialiter fraliter secundus in ordine ad producendus filius, ut Verbum per Paternitatem, tanquam per propriam productionem immediatam, quae est productionis, sive dictionis activae; et per intellectionem, et intellectionem tanquam per conditionem per se requisitam. Unde sequitur quod filius sit Verbum notionale; at vero Spiritus Sanctus, cum non sit propter proprietatem Personalem expressivus, imaginis mentalis, sive imago naturalis omnis, non est Verbum notionale.

Est autem Spiritus Sanctus amor notionalis affectivus impulsus, charitasque notionalis, sive caracteristica proprietate; ut probavimus dissertatione 6 sect. 1. non quod sit amor fraliter, sive per modum formae, vel per modum formae, per quam reddantur Divinae Personae fraliter amantes, vel obiective fraliter amatae: nam sicut Divinae Personae constituuntur intelligentes fraliter per intellectionem essentialem, et Deum: et per ipsum obiective denominantur intellecta: ita Personae Divinae constituuntur amantes fraliter per amorem essentialem, et Deum: et per ipsum obiective denominantur amatae: acproinde, neque quatenus amor passivus, qui denominet obiective dilecta: et quia proprius sit hic amor proprietas Personalis ut distinctus virtualiter ab omni absoluto, merito dicitur, et est amor notionalis per modum termini, sive pondus amatorium; sive affectivus impulsus.

Nam postquam filius a Patre productus fuit ab illo dotatus omni perfectione absoluta, et Deitate, et simul relatione Spiratoris, Pater, et ipse filius, amantes omnia, per relationem Spiratoris illi Deum, tanquam per propriam immediatam productionem quo, et tanquam per Spirationem activam, et per illum amorem essentialem omnis, tanquam per conditionem per se, et aequaliter requisitam, constituunt, in eodem instanti priori spirativo per ordinem ad Spiritum Sanctum: quod quidem prius sic constitutus producit Spiritum Sanctum: quem dicimus esse proprietatem notionalem, putat virtualiter distinctam ab omni, praeter absoluto, et Deitate, ac proinde ab amore essentiali, amorem notionalem per modum termini, sive pondus amatorium, sive impulsum affectivum, et hic est terminus productus, et simul est, ut virtualiter ipsa productio, sive Spiratio passiva: et per

hus, sive per picturam Personalem in Divinis, ergo per se, qui est 3ª Trinitatis Persona, et constituit in 3º signo.

Probatur 2º: spiritus sic dictus a actus voluntatis ut talis; quia sicut amare est actus pertinens ad voluntatem ut talem: ita producere amorem per modum illius, sive spirandus amatus, sive impulsus affectivus est actus voluntatis ut talis; licet non sit formalis amor, sive volitio: et ideo appellatur amor [illegible]; et terminative; quatenus est activa [illegible] amoris: et sic iste amor per modum illius dicto modo pertinet ad voluntatem, sive dicitur Spiritus Sanctus procedens a voluntate, et amore: et cum sit Deus et subsistens, est simul Persona: et simul est donum: nam amor per modum illius est primum donum: et simul est Persona, cui donatur: et simul est impulsus, et Spiritus Sanctus: quae omnia pertinent ad voluntatem. Unde cum Tertia Persona SS. Trinitatis sit modo dicto amor notionalis, et 2ª Persona non sit amor notionalis per modum illius: ideo 2ª Persona non est amor notionalis.

Subsectio 4 aliud discrimen assignatur.

Subsectio 4ª

Aliud discrimen assignatur.

Sententiam Eximii Doctoris supra relatam aliter explico, et amplector: quamvis nullum detur discrimen inter processiones ex parte virtutis productivae, seu radicalis, adhuc potest sufficiens assignari, ut 2ª Persona, et non 3ª sit Verbum: et 3ª, et non secunda, sit amor notionalis.

Dico 1º: omnes perfectiones absolutae divinae, non modo materialiter, et identice, sed formaliter concurrunt ad productionem, tam Verbi, quam Spiritus Sancti. Haec veritas [illegible] rationibus, quas 3º contra principium Eximii Doctoris impugnavimus. §. 8

Dico 2º: Sapientia specialiter modo dicto, Verbo, et amor Spiritui Sancto [illegible] Patri. Quia, ut [illegible] exhibetur, processus [illegible] filii adoptivi [illegible] Paternitatis, ut principium productivum quo; et [illegible]

formaliter dicatur, dicunt dicatur formaliter et quidem omnium quod sunt
Si adesta sumptus dicit relationem spirationis ut principium productivum
et voluntatis, ostitimus quod divinus, et propterea dicatur formaliter quod si primi
principii productiones, nempe Filius, qui specialiter aliqua ratione
intellectus pertinent: et in illis principiis productum, ut Spiritus Sanctus, qui spe-
cialiter aliqua ratione pertinet ad voluntatem: et in ratione propria est productum,
et ut dicitur ab ipsa sapientia, l'amore dicatur: nec modo procedimus
ab eo, quod proprietas personalis secundae personae in Verbo: et proprie-
tas personalis tertiae Personae est amor quia non habet rationem ostenta-
tur dicatur: quia sit sapientia dicatur Verbo, ita dicatur spiritus sanctus: et ratione productio-
nis, qua producitur Verbum, et illi dicatur sapientia; quod minus productionis in inven-
nit in productione spiritus et ratione contra ratione non sunt formaliter, nempe absolute
et relativa.

Hoc dico 3º: ideo 2ª Personae Verbum: quod illi formaliter dica-
tur sapientia: et ipse non producitur ut productum ex se adicto passiva et dila-
tiones sapientiae in eo Verbi: et ideo 3ª Personae amor notionalis; quod illi
formaliter dicatur amor, et ipse non productus ex se et spiratio passiva, et
completivum amoris eualiter inde amoris notionalis, impulsus affectuum, sive
pondus amatorii: ac contra 2ª Personam non amor notionalis: et
3ª non est Verbum: explico deduco.

Ad rationem Verbi non sufficit producere intrinsece
non, et in tali productione illi formaliter dicare sapientiam, et ulterius re-
quirit specialis modus productionis, qua dicatur sapientia, et non,
cui dicatur productio non a ratione specialiter consistit in eo, quod actio
productiva Verbi sit essentialiter dicta, ac proinde habeat intrinsece et essentia-
le similitudinem cum actione creata productiva cognitionis productae: Unde
provenit, quod non producitur per talem actionem sit Verbum: quod habet intentionale
repraesentandi non, non solum quatenus includit intellectum et essentiam: et quatenus
etiam includit proprietatem personalem: hoc enim ut potest ex se non dic-
tionis, pertinet ad lineam intellectualem, et completur intellectus in ratione repraesen-

reperiendi intentionaliter, et propria Verbi ut talis; quae quidem non inveniuntur in sola intellectione essentiali: ac proinde nec sola intellectio, nec tamen utraque productio etiam ut identificatur cum illa sufficit ad rationem Verbi: et ideo id invenitur in Spiritu Sancto est, non est Verbum; et ulterius requiritur talis productio, quae ex sua speciali ratione dicit productionem per dictionem; et ideo complectitur intellectio in ratione Verbi: nam Verbum nihil aliud est nisi intellectio producta tali omnino speciali, tamen intellectio, et tamen producta cadunt sub eandem virtualiter formalitatem, et distinguuntur in creatis sine ulla formalitate virtualiter distincta, ut in Divinis distinguitur.

Quia propterea Filius in ratione Verbi constituitur per intellectionem essentialem, et per suam propriam relationem, quae exercet munus dictionis, et pertinet ad lineam intellectualem; inde fit, quod Pater in ratione loquentis constituatur, et per intellectum actu intelligentem, et per suam propriam relationem et potentem loqui, et in actu secundo actualiter dicentem. Ratio est, quia si Verbum est tale constituitur non solum per intellectionem essentialem, sed etiam per relationem propriam aliquo modo pertinentem ad ordinem intellectivum; etiam Pater loquens, cum sit in eodem ordine, debet etiam constitui, non solum per verbum, et intellectionem, sed etiam per suam propriam relationem spectantem ad ordinem intellectivum. Unde colligitur quod Spiritus Sanctus non sit Verbum, licet illi conveniat formaliter sapientia; quia ut eius productio careret hoc specialiter convenienda sapientia: et eius Personalitas non est completiva intellectionis in esse Verbi; nec exigit productionem per dictionem; et in eo distincta est Persona Verbi.

Est a Spiritu Sancto amor notionalis; quia illi specialiter convenit amor essentialis; quatenus eius actio productiva, nempe spiratio activa assimilatur actioni creatae productivae amoris producti ex eo, quod Spiritus Sanctus quia est tamen productus includat amorem essentialem, et propriam eius Personalitatem completivam amoris in esse producti, et pertinentem ad lineam volitivam, et petentem produci per Spirationem: ratione inde. Spiritus Sanctus est amor notionalis, quatenus includit amorem essentialem, et relationem productam pertinentem ad lineam volitivam: et ideo illi conveniunt ex se prius, ut praedicata convenientia formaliter voluntas, et volitio, et ut

dicitur productiva relation spirationis et pertinentes ad lineam voli-
tivam.

Secunda distinctio. 2.ª Persona, quia est amor notionalis, quae caret modo
procedendi, et Personalitate propria Spiritus Sancti, id est Verbum, et ideo pro-
cedit per intellectum et intellectionem. et 3.ª Persona est amor notionalis, et non est
Verbum: et ideo procedit per voluntatem et volitionem. et haec indico, ni fallor,
esse fallax, et mens Divi Thomae: at enim quia Pater descendit ornatus, ante
haec non Verbum importatum et significandum aliquid abstracte ut aliquo
in adiunctis, et verum id Verbum, quod sapientia genita. En confirmare
docet Angelicus Praeceptor Verbum et intellectum essentialiter et abstracte sine
limite, sine relatione, nempe Filii, quae est dictio paterna, et ex ea intrin-
secus procedit a dictione actum: atque inde ideo 2.ª Persona dicitur procedere
intellectu et non per voluntatem: et 3.ª per voluntatem, et non per intellectum: et ex professo obd:
quod lo via peraeta abstracte, quae iam et faciliter docent a Patre, tam 2.ª quam
3.ª Persona; nihilominus potius relatio 2.ª Personae pertinet ad lineam
intellectivam, et complet intellectum innatum Verbi; quam relatio 3.ª Personae: et
est 3.ª potius relatio tertiae Personae pertinet ad lineam volitivam, et complet amo-
rem essentialem in eam amorem notionalem Spiritus Sancti, quam relatio 2.ª Personae, et eam
interea realiter virtualiter distinguant intellectum et intellectionem, ac voluntatem
et amorem essentialem nullum est inconveniens inde, quod specialiter non requi-
ritur.

Respondeo 2.º munus intellectus ut talis est tam intelligere, quam loqui men-
taliter: et idcirco potest intellectus creatus, quia potest imperfectum producere
suam intellectionem a se distinctam: et intelligit obiectum, et illud declarat, et exprimit
Verbo: Divinus vero intellectus et potest perfectissimum non potest producere suam in-
tellectionem, neque ab illa distingui: atque inde e contra in actu 1.º intelligit, et exer-
cet primum munus: et cum et debeat et secundum hoc secum identi-
ficatum relationes Paternitatis, quae exercet secundum munus producendo
dictum Verbum: ac contra intellectus et relatio Paternitatis exer-
cent illa duo munera propria intellectus: et ideo non solum intellectus, sed etiam

relaõ Patris loquentis pertinet ad lineam intellectivam: et Verbum, quod à Patre profertur, complectitur illa duo munera primi [illegible] et datur proprio correlativo quatenus includit sapientiam à Patre dictam, et proprietatem relationis productivæ per dictionem; et ideo relaõ 2æ Personæ est pertinet ad lineam intellectivam: et eodem modo philandus est de voluntate, cuius munera etiam sunt duo, ut amare, et producere voluntatis producti: 1um pertinet ad voluntatem in Deo: et 2um ad relationem Spirationis, et Spirationem activam: et ideo est hæc pertinet ad lineam volitivam: et ideo est in tertio producto includitur et amor, qui vocatur et relaõ Spiritus Sancti, quæ producitur, et est spiratio passiva.

Hac vero ante recte

Ostenditur Verbum [illegible] suadeo. quia Verbum ut tale dicit duplicem respectum, alterum ad proferentem, sive dicentem, et alterum ad objecta, quæ illo repræsentantur et dicuntur. et utrumque non convenit intellectioni prout essentialiter dicta, à relatione: nec relationi prout essentialiter dicta ab intellectione: convenit vero illis simul sumptis: ergo Verbum ut tale includit intellectionem et relationem 2æ Personæ.

Probo minorem. quia intellectio essentialis non potest respicere realiter Patrem proferentem, et loquentem, siquidem identificatur cum illo: nec relatio potest respicere objecta: siquidem non est intellectio formalis: at vero 2a Persona prout includit intellectionem essentialem et relationem proprie, ratione cuius respicit Patrem loquentem, à quo procedit, et à quo accipiens intellectionem profertur, includit ratione intellectionis respectum ad objecta, quæ illo Verbo repræsentantur, et dicuntur et ratione relationis respectum realem ad Patrem loquentem: relative dicitur pluribus aur. Aug. lib. 5 de Trinitate cap. 13, relative dicitur Verbum, et imago, et in his omnibus vocabulis ad Patrem refertur. et D. Thomas 1a parte quæst. 34: non, inquit, Verbum personaliter imponitur et ad significandam relationem ad loquentem. ergo &c.

[illegible] Filius vero dicitur respectus ad Patrem ut loquentem, constat ex eo, quod sit Personaliter Verbum: ipsum autem esse Verbum non probo ex eo quod procedat per modum, et male probant plures Theologi [illegible] [illegible]; et ex eo, quod Scriptura doceat esse Verbum, et habeat quidquid essentialiter requiritur ut

ut sit Verbum; ut constat ex dictis sub sect. 1a. Quapropter cum Verbum de essentia includat utrumque, et aequaliter ad producentem, et loquentem, et negationem intentionalem, quoniam eorum deficiente, Verbum personaliter non erit. Et ideo Spiritus Sanctus licet sit negatio realis essentialis; nihilominus non est Verbum; quia non est terminus realis ad se loquentem. Undeque soluta manet difficultas Durandi objectio, quam in limine quaestionis proposuimus. Disputatio 8a. an Verbum et Spiritus Sanctus procedant per se et essentialiter ex cognitione, et amore Trinitatis Omni-nitatis, et creaturarum tam possibilium, quam futurarum? Sectio 1a. explicatio terminorum quaestionis. Pasa al otro quaderno — — — —

Se acabo En 14 de mayo de 1681

Discertatio 8.ª

An Verbum Divinum, et Spiritus S. procedant per se, et finaliter ex cognitione, et amore solius Trinitatis, et creaturarum seu possibilium vel futurarum?

Sectio 1.ª

Explicatur sensus quaestionis.

Ne pariter examina eorum multiplicare, in toto disputationis decursu loquemur solum de Verbo, ex quo verbum Divinum procedit: et ea, quae de hac cognitione dicemus, erunt dicta de amore, ex quo Spiritus Sanctus procedit: eadem enim est difficultas: et si aliquid speciale de Spiritu Sancto nobis occurrat, de illo seorsim verba faciemus.

Suppono 1.º

ex dictis Verbum Divinum procedere ex cognitione Divina [illegible], id est per quam productivum, ut alii docent, id est per quam formaliter productivum, ut nos diximus. Ad quamvis non nulli [illegible] negent, et [illegible] eam actionem cognitionem procedant, nihilominus [illegible] [illegible] loco [illegible] [illegible] [illegible] debent assignare cognitionem, cui eam actionem attribuant: et [illegible] [illegible] an debeat esse cognitio horum, [illegible] obiectorum? imo [illegible] [illegible] et [illegible] negent tam eam [illegible], quam eam actionem. [illegible] [illegible] nihilominus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] huius quaestionis. Ratio est, quia etiam ex [illegible] verbum Divinum procedat [illegible] [illegible], hoc dicto [illegible] [illegible] supponit ex [illegible] Patris memoriam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] het aliquam prioritatem ad dictum verbum, [illegible] post inquirere quorum [illegible] obiectorum sit [illegible], quae [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] circa quam difficultas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] Communiter disp. 3.ª

Praeterea

Et si nulli RR. nullas admittant prioritates Originis inaeque Patris ad filium, nihilominus ab ipsis etiam potest procedere quoniam ut apud nos intercipit ex quorum nos obiectum cognitione procedit Verbum, ita apud illos potest inquiri cuius nos obiecti expressio sit intellectio illa, per quam dicitur Verbum in eo talis Verbi formaliter esse -
titio.

Suppono 2.º Verbum dupliciter posse exaliquo obiecti cognitione procedere: 1.º realiter, et identice; 2.º per se et formaliter. Ex illis obiecti cognitione procedit per se et formaliter, quae ut talis obiecti expressionem exigit, et supponit ex parte sui. Ex illius vero obiecti cognitione procedit, non per se et formaliter, sed tantum realiter et identice, quae ut talis obiecti expressionem non exigit, nec supponit ex parte sui, licet ipsa revera procedat realiter et virtualiter identificata cum cognitione ex qua ut talis obiecti expressione Verbum Divinum per se et formaliter procedit.

Res expli-
co exemplis. Calor solis dependet per se et formaliter a virtute calefactiva ipsius solis: quia eam exigit et supponit ex parte sua; quia non vero dependet per se et formaliter, sed tantum realiter et identice a virtute illuminativa ipsius solis, quia licet haec procedat in sole identificata realiter, et virtualiter cum virtute calefactiva ipsius, nihilominus non exigit et virtutes requisitas ad productionem caloris. Similiter in plures creaturae dependent per se et formaliter, sed tantum realiter, et identice a Deo ut trino; dependent tamen per se et formaliter a Deo ut uno, et Omnipotente, etiamsi Trinitas Personarum identificetur realiter cum natura Divina, et Omnipotentia: et idquidem propter eandem rationem. Pari modo, licet eadem cognitio indivisibiliter et virtualiter respiciat Deum, et Joannem, nihilominus amor Dei procedit per se et formaliter ab illa cognitione ut est cognitio Dei, non vero procedit per se et formaliter, sed tantum realiter, et identice ab ipsa ut est cognitio Joannis.

Quamvis vero in cognitione, qua Deus cognoscit, tam Divin[a], quam creata cognoscit, non sit realiter multiplex, et unica, et indivisibilis, est tamen, quod Verbum Divinum procedat per se et formaliter ex cognitione alicuius objecti procedit saltem virtualiter, et identice ex cognitione omnium obiectorum, quae in theologia reducimus: et ideo hoc potest dubitari: an Verbum Divinum procedat virtualiter et identice: et quod est: an procedat per se et formaliter ex cognitione omnium cognoscibilium. ... notare formaliter non sumere in presenti quae ... ac ... sive ... nec ... dicendi: neque hic non loquimur de cognitione Divina ... a nobis imperfecte ... et de cognitione Divina ... obiecti ... ex qua ita Verbum Divinum procedat, ut illud ... obiecti expressivum, quod ut expressivum illius obiecti exigat ... ac ... de ipso non exigat ... obiecti expressivum.

Suppono 3° idem est Verbum Divinum procedere per se et formaliter ex cognitione alicuius obiecti ac procedere ... in quarto modo perseitatis. ... 1° posteriorum cap. 4 ... designavit quadruplicem modum perseitatis, et explicui in logica. Et id ... in 4° modo ad aliquid productionem ... quod per se exigit, ut ... illius: ... non per se. 4° modo perseitatis debet, quod ... identificatur ... a ... non exigitur qualitate ... Unde manifeste ... idem est Verbum procedere in 4° modo ex cognitione alicuius obiecti, ac ex ... obiecti ... procedere per se et formaliter, quod mihi notare placuit, quia ... sub hoc ... ulterioris observationibus ... Thomistae aliquod mysterium latere.

Suppono 4° ... non pendere ab eo, quod essentia Divina, ut species aliorum obiectorum ... concurrat ... ad ... speciem ad productionem Verbi. Hoc notandum P. Vazquez ... disp. 141, et P. Alarcon disp. 8 cap. ..., qui docent illud obiectum per se requiri ad productionem Verbi, et ... per se in 4° modo,

Verbum procedere ex illius cognitione, cuius species impressa concurrit ad productionem illius. Ratio, quae me movet, haec est. Tota haec
doctrina, difficultas non satisfaciens cuius illi R.R., tradunt ad eo-
bjectum ad quod connotat, decernere species impressas. ad huc intellectu
manet, rogo omnes alterius: cuius non obiecti species im-
pressa prius decurrit ad productionem Verbi. Debet alterius
assignari ratio, cur potius impressa species huius obiectique species im-
pressa illius, concurrat ad productionem Verbi. Tota doctrina,
nititur solum haec quaestionis dicitur requirat, ita, ut in Deo
non datur ea species impressa, quae destinat intellectum Divinum in actu 1°.

Supp:

1° illud obiectum se habere per se ad productionem Verbi, sive Verbum procedere
per se et formaliter ex cognitione expressiva illius obiecti, cuius cognitionem
respiciens ipsum dicitur generatio Verbo. Quia Verbum Divinum est ade-
quatum cognitionis comprehensivae Dei, et illius cognoscibilitatis, et ideo omnium
realiter: ergo illud obiectum se habebit per se ad productionem Verbi, cuius cognitio
ut terminat ipsum dicitur per generationem Verbo.

Suppono 6° Verbum
procedere per se et formaliter ex cognitione illorum obiectorum, quae Pater loquitur
sibi, seu Verbo, scilicet alias varias res. Quia si ex cognitione alicuius obiecti
quod Pater loquitur non procedat Verbum ea cognitio ut expressiva illius
obiecti non dicitur illi Verbo, sed dicitur alii Verbo: quod re-
pugnat Trinitati. Probatur hac ratione. Quia Verbum nihil aliud est, nisi ex-
pressa repraesentatio obiecti per intellectum producta; sed cognitio illius obiectique
ut illud respiciens non dicitur illi verbo, esset in filio expressa re-
praesentatio talis obiecti per intellectum producta, cum alterius identificatur cum
Personalitate filii per intellectum productam, quae dicitur alio verbo, quod
repugnat a Trinitate: et daretur duplex Verbum: ergo Verbum
unicum, et immultiplicabile realiter, debet procedere per se et
formaliter, et 4° modo ex cognitione omnium, quae Pater sibi seu Verbo, scilicet

alio loquitur Verbum? Inquirimus ex quo obiecto per se et formaliter, et 4° modo procedat, Quibus ex rogare: quoniam obiectum Verbum Dei loquatur per se et formaliter. Sectio 2ª an Verbum Divinum per se et formaliter procedat ex cognitione essentiae, attributorum, et Personarum Divinarum? Subsectio 1ª referuntur ...

Sectio 2ª

an Verbum Divinum per se, et formaliter procedat ex cognitione essentiae, attributorum, et Personarum Divinarum?

Subsectio 1ª

Referuntur sententiae.

Inter plures difficultates, quas praesens Theologia complectitur, non levis est an Verbum Divinum per se et formaliter procedat ex cognitione essentiae Divinae, attributorum, sive perfectionum absolutarum, quae ... sunt in Deo, et Personarum Divinarum, hoc est Paternitatis, filiationis, Spirationis activae, et denique Spirationis passivae?

Nega... tenet Verbum Divinum procedere per se et formaliter ex cognitione solius essentiae. Ita ... Vasquez ... disputatione ... quodlibeto [4] ... Verbum procedere ex cognitione solius obiecti primarii; et ... in 13 disputatione 25 quaestione 3ª Personas Divinas ... ad obiectum primarium Divinae scientiae: et paulo ante ... attributa, ac personalitates ab essentia Divina; immo solam essentiam Divinam esse obiectum primarium, et specificativum Divinae scientiae, multis in locis docent, videtur ex illius principiis manifeste colligi Verbum procedere ex cognitione solius essentiae; sive, ut ipse loquitur, cognitionem solius essentiae procedere ad dictionem Verbi. Idem expresse docent Rada ... Zumel ..., et ex nostris Pater Franciscus ... disputatione 15 ... 3°, at Pater ... disputatione 5 quaestione 1ª ... examine 3°.

Secunda sententia credit Verbum Divinum procedere ex cognitione absolutae essentiae, et omnium attributorum, sive perfectionum Divinarum. Hanc ... tribuit Scoto

in 13 dist. 10. et dist. 32 in fine utriusque distinctionis et in 13 dist. 1.a et hanc eandem sententiam tradit Faber Scotista, et Scotistae eam amplectuntur Subtilis Doctoris discipuli.

Tertia sententia docet Verbum Divinum procedere ex cognitione intuitiva essentiae, attributorum et Patris. Ita Egidius de presentatione lib. 1o de beatitudine qq. 4.ta art. 4 Puteanus hic dubitatione 2.a et P. Hurtado (disp.) difficultate 4.a

Quarta sententia addit supra cognitionem intuitivam essentiae, attributorum, et Patris, cognitionem abstractivam reliquarum Personarum, quas putant 2.am et 3.am Personam pro illo signo non posse videri in se ipsis, et ut existentes, sed solum ut futuras in signo sequenti. P. Vazquez refert hanc sententiam tribuitque Cayetano qq. 34 circa praedicta: tamen videtur expresse defendere P. Molina in eadem qq. disp. ultima. Alii parum differunt, quamvis in parte addunt etiam cognitionem Verbi etiam intuitivam. Ita Arriaga qq. 34 disp. 3 et nonnulli Thomistae apud Curiel hic disp. 1.a

Quinta sententia asserit Verbum Divinum, quatenus Verbum est, procedere ex cognitione intuitiva essentiae, attributorum, sui et Patris; et nullo modo ex cognitione Spiritus Sancti. Ita Aurelianus, Vazquez disp. 143, et P. Alarcon disp. 8 cap. 1o et P. Torres disp. 48 dub. 2; addunt tamen Verbum ut Spiratorem procedere etiam ex cognitione Spiritus Sancti.

Sexta sententia asserit Verbum Divinum procedere ex cognitione intuitiva omnium quae nata sunt in Deo. Ita Ruiz, P. lib. 9o de Trinitate cap. 4, P. Montoya disp. 61 qq. 2 P. Fasolus tomo 3o in 1.am p. qq. 34 art. 3o dub. 5, et Doctores nostri D.i et RR.i nec non Thomistae apud Gonetum disp. 9 art. 1.

Septima sententia, quae potest referri, ponitque destruit supposito, quae fert in dicitur

dicitur: asserit enim Verbum Dei ex nullius obiecti cognitione praece-
dere; quia ad sui productionem nullius obiecti cognitionem supponit: etenim
cognitio Dei prius naturaliter ad Verbum producendum: et deinde ad illud
cognoscendum: et in ipso Verbo postquam productum cognitio cognoscit
Deus omnia compossibilia tam creata, quam increata: et nullo modo, ni-
si in Verbo iam producto cognoscit illud obiectum: et universaliter nullum obiectum
cognoscibile, sive creata, sive increata cognitione, nisi in Verbo. Ita
Capreolus in 1º dist. 27 qq. 2ª art. 1º Ferrara 4º gentes cap. 53.
Bañez 1ª parte qq. 34 articulo 3 et alii Thomistae.

Haec ultima ita nobis
non displicet; et quia ipsius ad ea, quae debent supponi quae ad prae-
sentia quae pertinent, prius quam procedatur ad aliquam examinandam, [illegible]-
enda, et inquirenda est: et asserendum, Divinam cognitionem prius tamen
ad aliquod obiectum cognoscendum, quam ad Verbi productionem ducere. Pro-
batur universaliter de omni Verbo; quia Verbum increatum Verbum non est obiectum prima-
rium prius productum, in quo praecognito reliqua cognoscat intellectus: sed est ipsa
intellectio repraesentativa obiecti ab intellectu producta, ut docui et probavi 3ª disputatione
in libris de anima Disputatione 1ª dist. 6ª sect. 4ª a 8ª.

Dubitatur de Ver-
bo Dei. Quae illa formalitas per quam Verbum Dei procedit, est formaliter sive
[illegible], est absolute intellectio? Si dicas 1ª 3ª [illegible]: quia ex eo, et dicendo [illegible]
[illegible] non dat intellectio, [illegible] supponentur et formaliter intellectio
Verbum: ergo Verbum non procedit per intellectionem ut formaliter [illegible] quae
est intellectio: ergo non magis Verbum quam Spiritus Sanctus procedit per intellectionem. Si
dicas [illegible] ergo cum ea intellectio absolute talis sit prius sive via est prius
Verbo procedente: ergo illa prius respicit aliquod obiectum. [illegible]
tur, quia non [illegible] aliquo [illegible] intelligi intellectio absolute talis, quae
respiciunt aliquod obiectum; [illegible] exactissime [illegible] obiecti Verbum
Dei procedit ex alicuius obiecti cognitione [illegible] Thomistae [illegible]
[illegible] praeferunt, nec apparentem [illegible] insinuant. Subiecto 2ª

Subsectio 2a

Vera sententia in nullis deludibus opponit. et probatur.

Sit 1a nostra delud. Verbum Divinum se et formaliter procedit ex cognitione intuitiva esse, Dico ita dei theologi supra relati p. 2a. Probo. Ex obiecti alicuius cognitione procedit verbum repraesentans ad cales subiectiuum sua procedentis; et e contra quod ex alicuius obiecti cogitatione procedat maxime ex 2o obiecti primarij et perfectissimi debet procedere: siquidem nulla ratio apparens occurrit, cur procedat ex cognitione diuina tanquam ex alia, et non ex ipsa cognitione ut mota ad primarium obiectum: ergo ex cognitione obiecti primarij et perfectissimi se et formaliter procedit Verbum: sed obiectum primarium et perfectissimum est Deus est esse Diuinum: ergo Verbum Diuinum se et formaliter procedit ex cognitione esse Diuini. Atqui haec cognitio est intuitiua; siquidem respicit esse Diuinum clare, et distincte et ut existens: atque quod existere est de essentia esse Diuini: ergo Verbum Diuinum procedit se et formaliter ex cognitione intuitiua esse Diuini. Confirmatur. Verbum Diuinum est tale, et ex suo diuinum finali et reali est infinitum: ergo se et formaliter procedit ex cognitione et sapientia infinita: ergo ex cognitione intuitiua esse Diuini. Patet haec consequentia. quia cognitio, quae non sit intuitiua repraesentativa esse Diuini non potest esse infinita, et eiusdem.

Sit 2a nostra delud. 3a. Verbum Diuinum procedit se et formaliter ex cognitione intuitiua esse Diuini, et perfectionum Dei absolutarum: ac consequenter procedit ex cognitione solius esse Diuini. Probo hanc delud. et simul confirmo antecedens. Verbum Diuinum procedit se et formaliter ex cognitione intuitiua, et comprehensiua esse Diuini: alioqui enim non procederet ex cognitione perfectissima aut perfectissima: ergo etiam procedit se et formaliter ex cognitione perfectionum absolutarum, siue attributorum, quae pertinent ad productionem eorum Verbi, ita identificantur, ut cognita esse, et non possint negari de illa. Probo consequentiam. quia est ratio comprehensionis perfectissimae,

specialis in ipso, ut nihil sibi lateat in illius comprehendentis.

Dices 1°

Verbum Divinum procedere ex cognitione comprehensiva, non tantum adaequate ex tota illa: sive ut alii loquuntur, procedit ex tota materialiter et identice comprehensiva, non autem formaliter comprehensiva sub illa ratione sub qua Verbum ex illa procedit.

Sed contra est 1°: quia Verbum Divinum procedit per se et formaliter ex cognitione perfectissima ut perfectissima, nisi aliquo ex capite id impediatur: ergo ex cognitione comprehensiva ut comprehensiva adaequate et ex illa tota: et non quia cognitio comprehensiva perfectissima talis, nisi in illius et talis cognoscat, non Deus et natura omnis perfectio absoluta cum illa identificata per illo primo ad productionem Verbi: ergo Verbum Divinum procedit per se et formaliter ex cognitione comprehensiva tota, et adaequate ex tota illa; ac consequenter ex ipsa ut nata est ad omnia Dei attributa.

Confirmatur 2°, quia si Verbum Divinum procederet ex cognitione tantum materialiter, et identice, et non formaliter comprehensiva sub illa ratione, sub qua Verbum ex illa procedit, Verbum ut tale non esset absolute comprehensivum; et hoc est absurdum: ergo etc. Probo sequelam maioris, deinde probabimus minorem. Quia Verbum ut tale correspondet cognitioni sub illa ratione, sub qua ex illa per se, et formaliter procedit, at per hoc cognitio Divina sub illa ratione, sub qua ex ea Verbum per se et formaliter procedit, non est formaliter, sed tantum materialiter et identice comprehensiva: ergo Verbum Divinum, ut tale non est absolute comprehensivum, specialiter omnium quae sunt in Deo.

Probo modo minorem. 1° quia eo ex capite maxime deprimeretur perfectio Verbi. 2°, quia posset dici absolute Verbum non procedere ex cognitione comprehensiva: quod fatile (?) est. Verum absolute dici Verbum procedere intellectu et non voluntate, licet intellectus et voluntas sint idem realiter; quia intellectus formaliter nominalibus rationibus distinguantur, ut Divinum per se et formaliter, etc. si aliqui [illegible] identificentur realiter: ergo cum processio Verbi sit actus notionalis, et solum debeat distinguere sub ratione sub qua primarius

procedit, patet dici absolute Verbum non procedere ex cognitione comprehensiva, si procedat ex cogne Dei et non est taliter comprehensiva.

Dices Verbum ergo

Verbum non solum procedere ex cogne comprehensiva etiam quoad comprehensionis perfectionem intrinsecam, sive intensivam, non vero quoad perfectionem comprehensionis externam, et quasi extensivam.

Hoc solutio in multis deficit: ergo

et, ouiuntem impugno. Non pot intelligi comprehensio perfecta quoad perfectionem intrinsecam, et intensivam comprehensionis, nisi illa omnia praeterita obiecta, quae realiter identificantur comprehendenti, non comprehensio perfecta cualiter cognito, quaeritur clare et distincte ad te cognoscat obiecta, ut omnia praeteritallius identificata comprehendenti ipsa; quatenus dicitur haec perfectissime comprehendi, eius visibilitate non comprehensiva. Ratio est quia cognitio intuitiva potest esse passiva; cognitio vero comprehensiva perfectissima, cum sit adaequata nullo modo potest esse passiva; et omnia attributa omnia realiter identificantur cum Deo essentia, nominum quae visibilitas cum essentia huius non pot intelligi comprehensio perfectissima esse Dei quoad perfectiones intrinsecas, et intensivas comprehensionis non inbllecta comprehensione attributorum; ergo si Verbum Dei procedit per se et taliter ex comprehensione esse Dei scilicet perfectionis intrinsecas et intensivas comprehensionis perfecta, ut fatetur Pater Ortega, etiam procedit per se et taliter ex comprehensione attributorum.

Dices cum Patre Ortega et aliis non Deus est primarium obiectum et specificativum scilicet Dei et radix attributorum: attributa vero esse obiectum secundarium et radicatum in essentia et ideo prius cognoscit eam (quia est prior, ut pote radix attributorum; et omnis radix est prior radicato) quam attributa: accedente Patre ipsum cognoscere eam quam attributa: unde cum in illo priori, in quo Pater cognoscit eam, et non attributa, existat Verbum Personale, ideo quod procedit ex cogne solius esse, non vero ex cogne attributorum.

Sed contra est primo. quia

[I]t demum sola D., cum sit obiectum primarium, rationem D[e]i non potest negari cognitionem, cum sit realiter identica cum cognitione attributorum: quod Verbum D[ivinum] procedat formaliter ex cognitione essentiae, et non procedat ex cognitione attributorum. Probo antecedens quia cum essentia attributorum sit realis [...], et ipsa attributa non sint essentia, essentia D. realiter, et rationem identificatur cum attributis, non potest cognosci essentia D. ut talis, ratione comprehensionis perfectissimae, quin simul comprehendantur attributa formaliter ut talia; sed Verbum D. procedit formaliter ex cognitione comprehensiva essentiae, ergo procedit, et procedit formaliter ex comprehensione attributorum.

Contra

Contra: Stante comprehensione ex qua procedit formaliter procedit Verbum D., comprehendit essentiam D., ut obiectum primarium, quod simul comprehendit attributa comprehendendo ipsa tamquam obiectum primarium et secundarium. Probatur consequentia: quia quando comprehendit obiectum primarium ut primarium, comprehendit illud comparative ad secundarium, quod excedit in ratione primarii. Secundo: Ratione comprehensio quae formaliter attingit non D. ut radicem, comprehendit illud ut radicem attributorum, ergo comprehendit ipsa attributa. Probatur consequentia: quia ipsum comprehendi, imo neque cognosci radix ut radix, quin comprehendatur, sive cognoscatur, [...], sive proprium, sive medium, [...] identitas radicis ad radicatum; et non potest comprehendi, imo neque cognosci illarum, quin comprehendantur, sive cognoscantur eadem simul comprehensione, sive cognitione radicata: [...] relativa sunt simul cognitione: ergo si Verbum D. procedit formaliter ex comprehensione essentiae ut obiecti primarii, et radicis attributorum, etiam procedit formaliter ex inseparabili cognitione attributorum.

Nec satisfacies si dicas rationem radicis et primarii obiecti, quae cum [...] sit essentia identificatur cum attributis, non esse relationem, sed solam identitatem, quae ut talis non affert simultatem cognitionis, sicut eam affert relatio. Nam inquam satisfacies, quia licet relatio afferat maiorem inseparabilitatem in or-

ordine ad cognes in adeq. et abstractivas, quæ identitas; siquidem requirit cognosci relao ut tali etiam in cogne inadeq. et abstractivas, quæ unum sine cognoscat; nihilominus identitas afferrt magnam inseparabilitatem in ordine ad cogne adeq. et comprehensivam perfectissimam; siquidem hæc debet esse talis, ut ei nihil sibi lateat comprehendendum; alioque enim per illam non cognosceret quid sit res. Præterea eadem ratione valebit identitas cognitæ ut identitas, ac relao cognitæ ut talis; neutra enim per hoc ratione cognosci, quin unum cognoscatur simul.

Dices 4º Visio Dei cognoscit attingere tam essentiam, quam attributa; illam ut obiectum primarium, hæc vero ut proprias rationes, et ideo ut obiectum secundarium: ac proinde et pertinent attributa ad secundarium obiectum, sive secundario ad integritatem rei, ita ipsa repræsentari et exprimi secundario à Verbo: ac consequenter ut essentiale procedere ex cogne solius essentiæ, licet ut integrale procedat ex cogne attributorum.

Sed contra est. Verbum Personale essentialiter sumptum est Verbum ut comprehensive repræsentans essentiam ut fatentur adversarii: ut tale procedit essentialiter ex cogne perfectissimè comprehensiva essentiæ et cognitio perfectissima comprehensiva essentiæ ut sic essentialiter talis repræsentat etiam attributa: ergo Verbum Personale essentialiter sumptum procedit ipse et essentialiter etiam ex cogne attributorum. Probo minorem: quia licet in obiecto sit pars essentialis et pars attributalis, sive integralis; attamen in ipsa cogne comprehensiva ut tali, non est una ratio essentialis et altera integralis, sed unica et simplicissima ratio est comprehensionis divinæ indivisibiliter, et essentialiter in repræsentatione essentiæ et attributorum: quapropter illæ rationes obiecti primarii et secundarii non refundunt in comprehensionem; nam hæc ut talis æquè essentialiter repræsentat essentiam ac attributa; et Verbum exigit procedere ex illa comprehensione essentiæ ut tali quæ ex ipsa est repræsentante essentialiter essentiam et attributa. Probo: nam eos referens per comprendium supradicta Ver-

Verbum Divinum procedit per se et formaliter ex comprehensione eius Dei; et compre-
hensio eius Dei est talis et formaliter comprehensio attributorum: ergo Ver-
bum Divinum procedit per se et formaliter ex comprehensione eius, et etiam omnium
attributorum.

V

Sit 3ª conclusio. Verbum Divinum per se et formaliter et primario [illegible]
[illegible] procedit etiam ex cognitione intuitiva Paternitatis. Hanc conclusionem
defendunt omnes doctores citati pro aliis [illegible] relationibus supra laudatos
pro 1ª et 2ª. Imo etiam Scotus [illegible] interpretatoris [illegible]. Probatur
1º authoritate Divi Augustini, qui libro 15 de Trinitate cap. 14 ait: tanquam se
ipsum dicens Pater genuit Verbum sibi aequale per omnia. 2º ratione: Verbum
Divinum procedit per se et formaliter ex cognitione intuitiva et comprehensiva
ipsius Divinae et attributorum: ergo et ex cognitione intuitiva, et comprehensiva Paternitatis.
Probatur consequentia, quia omnino repugnat cognoscere comprehensive aliquam entitatem, et non
cognoscere comprehensive omne praedicatum cum illa identificatum: nam cum ea cognitio [illegible]
repraesentat eam ut existentem ita repraesentat clare et distincte praedicata utrique inexis-
tentia: ergo non [illegible] Verbum Divinum procedit per se et formaliter ex cognitione intuitiva et com-
prehensiva eius et attributorum, etiam procedit per se et formaliter ex cognitione
intuitiva et comprehensiva Paternitatis identificatae cum illis.

Sit 4ª
conclusio. Verbum Divinum procedit per se et formaliter etiam ex cognitione intuitiva sui
ipsius, prout ipsa est in Patre. Ita Doctores pro 5ª et 6ª [illegible]. Probatur: Verbum Dei
procedit per se et formaliter ex cognitione intuitiva et comprehensiva naturae Dei, et Patris;
et eo ipso procedit per se et formaliter ex cognitione intuitiva et comprehensiva
sui ipsius, prout ipsa est in Patre. Ergo. Probatur minor, quia repugnat cognitio
intuitiva et comprehensiva eius et Patris, quin illa ipsa formaliter tendat
ad Filium: tum quia, ut diximus, non potest esse cognitio comprehensiva naturae, quin sit forma-
liter comprehensio filiationis identificatae cum natura. Tum quia relativa sunt simul
cognitione, ergo [illegible] illa cognitione cognoscitur Pater ut talis, quin simul cognos-
catur Filius: ergo eo ipso quod Verbum Divinum procedat per se et formaliter ex cognitione

intuitiua, et comprehensiua Patris, et quod procedit per se et formaliter ex cognitione comprehensiua omnium, quae quidem cum repraesentet clare et distincte Verbum ut existens, est intuitiua.

Sit V conclusio: Verbum Diuinum non solum spiratur, sed etiam ut filius procedit per se et formaliter ex cognitione intuitiua et comprehensiua Spiritus Sancti. Ita author 6 ... Probatur eadem aequiore: Verbum Diuinum non solum ut spiratum, sed etiam ut filius procedit per se et formaliter ex cognitione intuitiua et comprehensiua essentiae Diuinae, attributorum, Patris, et sui: ergo etiam procedit per se et formaliter ex cognitione intuitiua et comprehensiua Spiritus Sancti. Probatur consequentia. Quia repugnat, quod perfecte comprehendat aliquod obiectum, et quod non comprehendat ... se pratum cum illo identificatum. Immo et connexum: sed Spiritus Sanctus identificatur cum natura Diuina et attributis, et est connexus cum quo Pater et Verbum connectuntur. 2.º repugnat, quod per Diuinam comprehensionem, ex qua formaliter, et per se, procedit Verbum, comprehendantur natura Diuina, attributa, Pater et Filius ut tales, et quod non comprehendatur Spiritus Sanctus formaliter per ipsam: ergo &c. Praeterea cum comprehendat Spiritum Sanctum ut existentem, ea cognitio est intuitiua, et comprehensiua Spiritus Sancti. Subsectione 3.ª ultima conclusio, et deinde tota doctrina roboratur.

Subsectio 3.ª

Ultima conclusio, et deinde tota doctrina roboratur.

Cum ultima nostra conclusio acutissimos habeat contrarios, ipsa eam roborare concludendo aduersariorum euasiones. Dices cum P. Alarcon Verbum procedere ex cognitione comprehensiua Patris et Filii, etiam si non procedat ex cognitione Spiritus Sancti: quia ut cognitio sit comprehensiua, sufficit, quod eius obiectum cognoscatur per illam eo modo, quo per illam tunc cognoscibile est: ceterum Deus cognitione comprehensiua cognoscit creaturas priusquam productas ... eas decreuerit producere; et nihilominus non cognoscit eas ut existentes; quia pro illo priori earum existentia non est cognoscibilis.

Quapropter in illo priori, quo Pater producit filium, Spiritus Sanctus non est; Quia est posterior origine Patre et filio; in illo priori non potest cognosci, et non cognoscant Pater et filius, et haec ratio Patris et filii nihilominus est comprehensiva, quamvis non cognoscat Spiritus Sanctus, Spiritus Sanctus cognoscit nisi in illo priori cognoscibile.

Haec dicta exiguum ponderis esse ostenditur. 1º quia prioritas, et posterioritas originis non impediunt, ut personae divinae realiter omnimodam simultatem existentiae, prioris ex posteriori, neque in eo differt prioritas originis a prioritate durationis; quod illa, quae in prima origine existant simul cum eis quae in posteriori, secus vero quae in prima, vel posteriori duratione: ergo non impediunt prioritas et posterioritas originis, quod simul cognoscant, eadem cognitione intuitiva et comprehensiva. Obtinet in ea quae dat, ea prioritas et posterioritas originis: quia licet Pater et filius sint origine priores Spiritu Sancto, nihilominus per eandem cognitionem intuitivam et comprehensivam, qua cognoscunt Pater et filius, nam cognoscit Spiritus Sanctus. Probo hanc cognitionem quia ea, in ea quae dat, prioritas, et posterioritas originis in eis simul existunt: et cognitio intuitiva et comprehensiva cognoscit, nam eo modo, quo inest, ergo si Pater et filius sunt origine priores Spiritu Sancto, illo utique Pater, filius, et Spiritus Sanctus incipiunt simul existere; ac consequenter etiam in illo priori cognoscunt, praedicta cognitione intuitiva et comprehensiva non solum Pater et filius, et etiam Spiritus Sanctus.

Explicat, ideo Verbum non procederet per se et praeliter ex cognitione intuitiva, et comprehensiva Spiritus Sancti, quia quando cognoscunt Pater et filius, non cognosceret Spiritus Sanctus, eo debito, quod sit origine posterior illis; et haec ratio nulla est quia. Probo minorem. Diversa repugnat, quod cognoscant Pater et filius pro aliquo signo, in quo et pro quo non cognoscat Spiritus Sanctus, eo debito, quod origine posterior est illis: neque ex prioritate originis divinitas realiter in simultate existentiae ex processione unius ab alio, repugnat, quod cognoscat,

prius ut origine quam alio, et quod non cognoscat utrumque simul. Ergo
illi quod repugnat quod Verbum Divinum procedat per se et formaliter ex cognitione
intuitiva et comprehensiva Patris et Filii; et quod non procedat per se et formaliter
ex cognitione intuitiva et comprehensiva Spiritus Sancti, etc.

Itaque P. Albertinus proprie
confundit prioritatem originis cum prioritate durationis. Etenim prio-
ritas originis, imo et naturae, includunt simultatem coexistentiae prioris et pos-
terioris, et connexionem unius ab alio: et ideo illa, quae simul in re sunt, et exis-
tunt, habent prioritatem originis, sine hac, si juxta addendi connexio
unius ab alio. Quapropter ea, quae simul sunt et existunt possunt cog-
nosci simul cognitione comprehensiva et intuitiva; ita ea, quae habent prio-
ritatem et posterioritatem originis, cognoscuntur ut formaliter talia simul
cognitione comprehensiva et intuitiva: quia super coexistentiam simultatis ad-
dunt connexionem, et dependentiam unius extremi cum alio: quae sane
impedit, et potius conducit, ut simul cognoscantur: imo non possunt cog-
nosci ut divina formaliter, quin utrumque extremum simul cognitione formali-
ter cognitione cognoscatur; aliter autem dicitur in prioritate durationis, quia
quod prius duratione est, existit in aliquo instanti reali, in quo non existit,
quod posterius duratione est.

Unde hoc argumentum conficio. Illa, quae habent prio-
ritatem originis, non solum existunt simul cum posterioribus, sed connexione
actualis processionis connectuntur cum illis; ac proinde cognoscuntur simul
sine aliqua successione ex parte cognitionis, non solum materialiter, et conco-
mitanter, sed formaliter; ita ut unum prout formaliter prius, et posterius non
possit cognosci sine alio, praesertim si cognitione intuitiva, et comprehensiva
cognoscatur; sed Pater et Filius sunt origine priores Spiritu Sancto, ac proinde
existunt simul cum illo, et cum ipso connectuntur connexione actualis processionis:
et cognitio Patris et Filii, ex qua per se et formaliter procedit Verbum, est per-
fectissima intuitiva et comprehensiva: ergo per illam etiam cognoscitur, non solum materialiter,
et concomitanter, sed formaliter Pater, Filius et Spiritus Sanctus, ipsoque Verbum Divinum procedit per se

procet fraliter et excogne Sp.s S. P. hec ultima da q.
catenus Verbum non gabeat excogne Sp.s S. quatenus cogno. exqua
procet fraliter procedit, non respirat et fraliter talis simul Sp.s
Sp.s S. et ut fraliter talis respirat simul Sp. S. 3o et 4a.

Contra e 2o:

Pater si sit prior origine filio, non pot cognoscere cogne intuitiva, et Sphensiua, quia per ipsa fraliter cognoscat, filius; qui e cogno Sphensiua Patris: et ideo Verbum D. procedit proct. fraliter excogne Patris et sui: quod etc si P. et filius sint omnino priores Sp. S.to, non possunt cognoscere cogne intuitiva, et Sphensiua, quia per ipsa fraliter cognoscat Sp. S., siquidem etiam cogno Sphensiua Patris et filii: quod sic excogne Sp.s S. procedit p se et fraliter Verbum.

Respondet

P. Alarcon, non ideo cognoscit filius per eadem cogne, qua cognovit P. quia hic cogno e Sphensiua, et qua e cogno practica filii: et ideo per ipsa non cognoscit Sp. S. qua non e cogno practica Sp.s S. Sed haec evasio facile excluditur. Nam licet scia simplicis intelligentiae sit practica, et ca rerum futurarum, ut docent adversarii, nihilominus per illa non cognoscunt res fut. et existentes; quae tunc non existunt: quod non ideo cognoscit filius per cogne, per qua cognoscit P. quia haec cogno practica filii, et qua e cogno Sphensiua; et aliunde P. et filius sic eum de re, et simul existunt; et aiale dicuntur et in Sp. S. [illegible]

Contra e 3o. Sp.s S. in illo priori, quo P. producit filium, e cognoscibilis; quod in illo priori cognoscerent Spiritum S.tum per eamdem fraliter cogne, qua cognoscunt P. et filius, et ex qua procedit Verbum, ea cogno non foret Sphensiua. Contra per ex ipsa adversarii solutione, ars [illegible] P. generando filium creat illi per se non solum [illegible] sive [illegible] vitutis Spirativa et relationis Spirationis activa: quod P. generando filium cognoscit virtutem Spirativam et relationem Spirationis activa, quia e fraliter identificata realiter

in Verbo

et tamen illi Deo [illegible] in signo de Verbo Spiritus sive relatio Spirato-
ris activi non potest cognosci cognitione intuitiva et Sphericina, [illegible]
[illegible] cognoscit Filius, [illegible] in illo signo cognoscibilis, et
cognoscit Spiritus Sanctus [illegible] non potest cognosci perfecte
et Sphericine Verbum Spiratum, et ejus efficacia ut dicta a virtute gene-
rativa, et creativa, nisi Spiritus Sanctus respectu cujus solius ea virtus potest
exerceri, cognoscatur; nec potest cognosci Sphericine relatio Spiratoris, quae
respicit Spiritum Sanctum tanquam suum terminum et correlativum, quin cognoscat Spiritum,
[illegible] relativa et simul cognita [illegible] requirunt cognosci Spiratoris acti-
vi Sphericine, nec cognosci Sphericine relationem Spiratoris activi, et [illegible]
ipsum cognoscere [illegible] cognosci Spiritum Sanctum.

Hoc argumentum urgent
adversarii, nihilominus ret P. Alarcon hac ratione utitur probans Verbum
ut Spiratorem procedere ex cognitione Spiritus Sancti secus [illegible] Verbum et Filium sub
ratione Filii. Adversus doctrinam [illegible] supponit cognitionem, ex qua procedit
Verbum etiam ut Filius, esse eandem indivisibiliter cognitionem, ex qua procedit
Verbum ut Spirator. Et hoc non obstante distinguunt in generatione Filii
duos Verbi [illegible], unum, quo illa generatio attingit Filium in ratione Fi-
lii, et alterum quo attingit Filium ut Spiratorem: quicquid sit in diversis
signis: 1º in priori: 2º in posteriori.

Item, Pater solo est potens producere
Verbum, et simul cum Verbo est potens producere Spiritum Sanctum, et illo in pri-
ori signo convenit Patri relatio ad Verbum sub ratione Filii, et in posteri-
ori relatio ad Verbum ut Spiratorem, et contra ad Spiritum Sanctum et in illo pri-
ori signo, quo cognoscit Pater ut relatum ad Filium sub ratione Filii, non
cognoscit ut relatum ad ipsum ut Spiratorem, et contra neque ut relatum
ad Spiritum Sanctum quia cum Spiratio activa sit in diverso et posteriori signo,
cognoscit in diverso et posteriori signo. Unde sequitur, quod cognitio, ex
qua procedit Verbum, etiam ut Filius, [illegible] in illo signo ad Patrem, et [illegible]
[illegible] absolutam et etiam practice ad Filium; [illegible] in illo signo [illegible]

in ptre intelligens; qt iq pducere et pducit filiu et ui natur
ad Spiritu S.tu nihilominus in signo spirationis, quod à patre
ex ea cogtio (tali) ad Spm Sanctu; ex tam eq iq presupponit
filiu pductu, n(on) dicunt cogtio Spus S.ti ad generationem ad p-
ductione filii sub rone filii; dicunt tm ad filiu ut Spiralem.

Hac

acute pfecto excogitata sunt, ex tam in illis desidero ubitatem
et soliditatem. 1.o quinde sequeretur cognitionem ex qua Verbu et fi-
lius pcedit, n(on) ee alteram Sphericum; siquidem ut trahit ad alia, et n(on)
ad Spiritu S.tu, n(on) qr ea fualiter Spherica, ut se patet. 2.o
a P(at)re et filius distinguntur p proprietates Personales; q(uo)d in illo
signo, in quo cognoscunt p Sphericas cognoscit eos p(er)pe
n(on) ad Spm S.tum; q(uo)d etiam in signo generationis datur cogtio Spiralis
Spus S.ti Verbu ut tale n(on) sit Spiratum, debet concurrere ad pducti-
onem Verbi etiam sub rone filii cogtio Spiralis et Spiritus S.ti.

3.o

Persona Patris distinguitur in natura, Persona p ordinem transce-
centalem ad filiu et Spum S.tum, q(uo)d in eo, et ex eo in signo, in quo, et
p quo existit Pater, existit ille ordo transcentalis ad Spm S.tum;
alioqui eni ille ordo n(on) eet transcentalis, et quasi accentalis; q(uo)d
repugnat q(uo)d in aliquo signo cognoscat Pater individue et Spheri-
ce, et eat p eamdem fualiter cogtionem n(on) cognoscat pductum ordo
ad Spiritu Sanctu, ac consequenter n(on) cognoscat Spiritum S., in quo
patet ee dificultas, admittit et probat ipse Alarcon disp. 3 cap.
1.o et 2.o: et p illum ordinem distinguitur Pater in rone Personae
et fundi totius Trinitatis.

Quarto, q(uo)d quaecumque pfecta deveniunt quidditati-
tatis subiecti, n(on) ponit pertinere ad diversa signa cu aliquo ordine
prioritatis et posterioritatis (ut ait Alarcon sciunt enim et cum p-
prietates, et alia realis, quae est radix intellectiva, et radix voluntatis)

in ordine ad Deum, inadaequatis et abstractiuis, minime possunt pertinere ad diuersa signa rationis intuitiue comprehensiue et adaequate; ac proinde in eodem signo, quo Pater hanc actum cognoscit, unum praedictum, debent maxime per ipsum cognosci, quia praedicta cum illo identificatur; et in Patre relatio transcendentalis ad Verbum sub ratione filij et ad ipsum sub ratione Spiratoris, siue spirationis actiuae, ut et ad Spiritum Sanctum realiter identificantur; ergo et intersese possunt hinc aliquid cadere, et pertinere ad diuersa signa, in ordine ad cognitionem inadaequatam, et abstractiuam; nihilominus non possunt pertinere ad diuersa signa, nec haec aliquid cadere sub cognitionis intuitiuae comprehensiuae et adaequatae; et in eodem signo, quo cognoscitur una relatio, cognoscuntur et aliae per eandem formalitatem cognitionem.

Sanctam hanc itaque expugnant Verbum aliud. Florent. in litteris unionis, ubi Patres statuerunt: et quoniam omnia, quae Patris sunt, ipse Pater unigenito filio suo gignendo dedit praeter esse Patrem, hoc ipsum, quod Spiritus Sanctus procedit ex filio, ipse filius a Patre aeternaliter habet, a quo aeternaliter etiam genitus est. Ergo Dilimit Pater generando filium dedit filio omnia praeter esse Patrem, et etiam hoc, quod est Spiritus Sanctus procedere ab ipso filio: ergo Pater generando filium dat illi virtutem Spirativam, et spirationem actiuam, et ipsum esse spiratorem: ergo in eodem signo, quo Pater producit, et generat Verbum sub ratione filii, voluit ipsum, et aspicit sub ratione Spiratoris, communicando illi virtutem Spirativam; et cum Pater producat cognoscendo cognoscat Verbum etiam ut Spiratorem: ergo Verbum Diuinum non solum Spirator, sed etiam ut filius procedit ex cognitione Spiritus Sancti. Patet haec ultima consequentia. Quia non possunt cognosci formaliter virtus Spirativa, et relatio Spiratoris, priusquam cognoscatur intuitiue et comprehensiue, quam Spiritus Sanctus per eandem formalitatem cognoscatur. Adde, quod ille inadaequatus et posterior respectus, quo filius procedit ut Spirator, pertinet formaliter ad generationem filii: ergo repugnat, quod filius ut praecise genitus procedens

cat. à P. ꝑ aliquo signo, quo ꝑ ipso cognoscat. ut Spiritu-
bitam nostrę doctrinę radiis duobus exponi, et sicut
ꝑbenti. nunc ipsa hac unica amplectar, et aliis rationibus inva-
des. Verbum Dei ꝑ sicut formaliter procedit ex cognitione intuitiva, et Spi-
ritus in ... Divinę attributum. ... , ... , et Sp. Sti
... Paternitatis, Filiationis, Spirationis activę, necnon et passivę,
ac omnium quę in natura in Deo.

Probo 1°. Verbum Dei quatenus et formaliter
procedit ex cognitione illius obiecti, quod dicitur, sive repraesentatur ipso
Verbo; sive cuius est Verbum, sive exprimitur loquendo hoc.
ipsum quod videtur, ratio quia Verbum sit obiecti repraesentatio intentionalis
procedens. illius obiecti cognitio ꝑ sicut formaliter constituit Verbum, sive
ex illius obiecti cognitione ꝑ sicut formaliter procedit, quod dicitur, sive re-
praesentatur ipso Verbo, sive cuius est Verbum, sive exprimitur loquen-
tium; et omnia obiecta numerata dicuntur, sive repraesentantur Verbo Divi-
no, vel eorum omnium est Verbum, et exprimitur loquentium ex eorum omnium
cognitione ꝑ se et formaliter procedit Verbum Dei.

Probo 2°. authoritate
D. Thom. hic art. ... ait: Pater intelligendo se, et Filium, et Sp.
Sanctum, et omnia alia, quę eius scientia continentur, concipit Verbum, ut
sic tota Trinitas Verbo dicatur. Quidclarius? hanc ... D. Tho.
... debere intelligi in ... identico, et male ... in sensu formali.
... eundem: alioqui eorum non aliter esset vera, quę haec: Pater di-
ligendo se et Filium, et Sp. ... concipit Verbum, Deus: quod ...
dum nemo bene theologus negabit. D. Anselmus ... expre-
... D. Aug. ... relatis subiungit:
quantus rei ipsius integre, perfecteque dicitur (inquit P.) si aliquid
minus, aut amplius esset in eius Verbo, quę in ipso. Addit ...
... novit ... in se ipso novit et in filio: sed in ...

99 quę reijcit in filio tanquam Verbum suum; qd ē de his rbus, quę
99 sūnt ipse ipso. Quę ultima Verba maxime debent observari: quia
ista in nra Opinione relata dicunt, sine exequauntur Verbo Di, seorum
omnium ē Verbum, et expressio loquutiua.

Opini Verbum Di procedit pro
et scientia ex sua, quę ē in Pe, ut ē mente, completę, et integrę accepta itaut habeat adequationem cum illa; et suę, quę ē in Pe, est quę ē in Pe completę et integrę sumpta ē sua scientia quę ē nania in Deo: et Verbum Di ps scientia procedit ex sua, sine cognitio omnium, quę ē nania in Deo.
Probo maior authoritate. D. Aug. ubi supra; ideo, inquit, Verbum hoc uere veritas ē, quidquid in eascia, de qua erubuit ē, et in ipso ē. Et D. Fulgentius idem aut: sicut de tota mente nascitur Verbum, sic in tota gemanet nostra: et quia cogitante mente non ē eius aliquid, ubi in ea Verbum non sit; ideo Verbum tantum ē, quanta ē scia, de qua est.

Nec satisfacies, si dicas hoc Patrem non loqui aut de tota scia Patris, ut ipsa ē causa rei, et cum restrictione de tota, ex qua procedit Verbum. Non, inquam, satisfacis: tum quia ea Verba nullo relata: nec minus, aut amplius ē in Verbo, quam in scia Patris, possunt intelligi cum ea limitatione; siquidem aliquid amplius est absolute in scia Patris, ut non in scia Patris, ex qua procedit Verbum, quam in Verbo; ut tertio, Pater non absolute de tota scia, quę ē in Patre integrę accepta, ut de tota, ex qua procedit Verbum, intelligent. Tum quia expresse excludunt hanc interpretationem Verba D. Aug. tanquam Verbum suum, quod ē de his rbus, quę sunt in ipso rlo in Pe.

Probo 2a g.
de maior ratione. Quia Persone loquitur, cui repugnant plura Verba de obiectis de quibus loquitur, et unicum ē solum nania debet dici Verbum, quod adequatur eius rei; aliquin enim non posset loqui de omnibus obiectis, quę cognouit, et

Personae Patris loquentis requirerent plura verba de obiectis, de quo loquitur, et unicum debet procedere hoc per se et formaliter tale ut adaequet eiusque. Itemque si Verbum Divinum non esset unicum ex totali Scientia Patris formaliter, et per se non esset ideo, cum in Divinis non producerentur plura Verba pro pluralitate obiectorum naturae cognoscibilium; nec Verbum in ratione Verbi est infinitum, aut perfectissimum, si non foret adaequata expressio eorum omnium, quae nata sunt in mente Patris: quod ex Scientia Patris completa et integre accepta procedit per se et formaliter Divinum Verbum.

Probatur 2° Deinde. loquens ut loquens dicit per se et formaliter ordinem ad seipsum, ad [illegible] eius, cui loquitur: ad id, quod loquitur; et ad id, quod loquitur: at Verbum Divinum, ut tale est, essentialiter natum per se est formaliter dicit ordinem ad Patrem ut loquentem, et ad Patrem ut dicentem ordinem ad ea omnia numerata, hoc est ad Patrem ut dicentem ordinem ad seipsum ut loquentem, ad Spiritum Sanctum, cui loquitur, ad Verbum, quod loquitur, et ad omnia alia realiter sumpta, quae loquitur [illegible] ad Patrem ut haec omnia cognoscentem: ergo Verbum Divinum per se et formaliter procedit a Patre, ut cognoscente haec omnia; ac consequenter ex horum omnium cognitione.

Dices: Verbum per se et formaliter procedit ex cognitione omnium, quae Pater dicit filio: nempe cum Pater non nisi per Verbum dicat, et loquatur omnia quae dicit filio, ipso Verbo dicat; et Pater dicit filio totam Trinitatem: ergo [illegible]. Probatur minor. quia Pater dicit filio id, cuius cognitionem ipsi communicat: atqui non aliter Pater communicat filio suam cognitionem, nisi per dictionem; et Pater communicat filio cognitionem totius Trinitatis: ergo [illegible]. Probatur minor. quia cognitio essentialis Divina, quae absque dubio est cognitio totius Trinitatis, prius est in Patre, et deinde in filio, communicata ei a Patre: ergo [illegible].

Probatur 3° Verbum Divinum per se et formaliter exprimit perfecte, et totaliter Patrem, cuius est perfectissimum [illegible]

libidinis Divinae, quae ipsa mediante dicitur à divo Nazianzeno, definitio Patris: quia exprimit, quidquid habet sua scientia comprehensiva et comprehensiva cognitionis; et cognoscit Pater sua scientia comprehensiva et comprehensiva totius Trinitatis: quia Verbum Dei exprimit per se et formaliter totius Trinitatis. Plura Patrum testimonia suadent. Divus Basilius homil. 16 ait: cum Verbum quoniam imago est genitoris totum in se monstrans genitorem, nihil in se per se diducens, et perfecta in se existens. Divus Anselmus in monolog. cap. 34, ut diximus, inquit, quod Verbum dubitabile est illi, et habile sequitur, quod omnia quae sunt in illo, eadem, et eodem modo sint in Verbo eius: quia Verbum Dei perfectissime exprimit totum Patrem, et eius perfectissima similitudinis Divinae. Subiecta 4 solvuntur obiectiones.

Subsectio 4.ª

Solvuntur obiectiones.

Obiicies 1.º cum Patre Ortega Dei 3 … ex eorum ostensum est esse Primum procedit per se et formaliter, sive 4.º modo Verbum Dei quatale, ergo omnia … per se, obiective per possibile, vel impossibile sublatum, Verbum hoc quatale, et omnes, omnes suae perfectiones intrinsecae non manent; et sola essentia Dei ex parte obiecti sublata, non manent hoc Verbum quatale, et sic omnes suae perfectiones intrinsecae in ratione Verbi: et manente prius essentia Divina, atque reliquis praedictis tam absolutis, quam relativis per impossibile sublatis, manet hoc Verbum quatale: quia Verbum Dei procedit per se et formaliter, et quatale modo possibilitatis excogitatur solius essentiae. Minor quoad 2 3 probatur, in quo sola est difficultas suadet essentia Divina per possibile, vel impossibile manente sine reliquis praedictis sive absolutis, sive relativis manet adaequatus specificativus cognitionis Dei; non adaequatus specificativus Dei sine essentia Dei, praecisa à reliquis praedictis quam relativis, quia manet totum perfectio intrinseca …

quia si Ob. quibus neccessario gener. Divin. q. movet tota
cognitio, eo quod Verbum quatale producitur p se et formaliter.

Confir.

cognitio infinita, et in ratione cognitionis infinita et perfecta ex se sufficit
ad Verbum infinitum, et in ratione Verbi in sua perfectione, ut nulla
aliud re requirat, d. cognitio solius essentiae Divinae, etiam n. intellecta cognitio-
ne attributorum, et relationum, talis est: q. solius essentiae cognitio p se re-
quirit ad productionem Verbi. Probat min. tum q. d. perfecte cog-
nitio Divina habet, ad solam essentiam, est Dei et infinite perfecta; requirit
habet ad obiectum infinitum: q. est sufficiens secunda ad productionem
Verbi infiniti; tum q. obiectum specificativum saltem primarium cognitionis
Paterna, est sola essentia Divina. tum q. cognitio solius essentiae sufficit
ad beatitudinem Patris, q. tota essentia Divina, omne bonum intensive:
q. solius essentiae cognitio p se et formaliter requiritur ad productionem Ver-
bi.

Confir. 2°. cognitio dependet p se ab obiecto primario, et spe-
cificativo; n. vero ab obiecto secundario; at sola Divina essentia est obiectum pri-
marium, et specificativum Divinae cognitionis, ex qua Verbum procedit:
et attributa, relationes, et Personae ad obiectum secundarium pertinent:
q. Verbum procedit p se ex cognitione solius essentiae.

Hoc argumentum etiam tenen-
tur solvere Discipuli Scoti, qui docent Verbum procedere etiam ex cogni-
tione attributorum &c. ipsos pertinentium ad secundarium Divini intellectus
obiectum.

Resp. q. Divini mami, quo Divina dicit obiectum p se et formaliter, ad 4°
omne requisitum, et minorem quoad 1ᵃᵐ ps., neganda eius minorem quoad 2ᵃ
ad minus probationes nego ans. Nam adaequatum specificativum intellectus Divini,
quae ut talis est perfectionis. Specificativa, n. est sola essentia Divina, et
etiam attributa, relationes, et Personae. Item cognitio Divina ut perfectiva,

Essentia, quae primario specificat ab eius attributis, et Personalitatibus. Nam licet sola essentia Divina sit obiectum motivum primarium cognitionis Divinae; nihilominus attributa et Personalitates, sicut relationes, constituunt eius obiectum primarium saltem motivum illius, ac consequenter pertinent ad obiectum specificativum eius.

Ad 1^3 confirmationem, Damascenum nego minorem: ad minorem 1^3 probationem dico, quod licet in hypothesi impossibili, in qua ex parte obiecti daretur sola essentia, et non darentur attributa, nec personalitates, cognitio visionis eius foret infinita, et in ratione cognitionis infinite perfecta; attamen existentibus nunc attributis et relationibus, ut reipsa nunc existunt, nequit esse infinite perfecta, sed potius esset valde imperfecta, cum non attributa et relationes non exprimeret, atque sic exprimat essentiam Divinam. Quod eam esse cognitionem finaliter perfectissimam Dei, et nequit addi eius infinitae perfectioni, sic quidem non cognosceret quidquid existit realiter in Deo pertinens ad ipsius rectitudinem; imo in ea hypothesi impossibili non maneret tota ratio intrinsecus primalis finalis cognitionis Divinae, sed esset intrinsece perfectio quae de facto habet, neque manet tota eius specificatio, necessaria esset finalis ratio attributorum, et personalitatum, ut de facto nunc est, quatenus ipsa est finaliter perfectissima essentia Divina.

Unde constat omnis solutio ad minorem probationem. Ad 3^3 dico cognitionem visionis, quae requiritur ad beatificandum, debere esse perfectissimam, atque inde debere cognoscere attributa, et Personalitates, eo quod identificantur essentiae: ac consequenter tanquam quae attributa, et Personalitates pertinent ad obiectum beatificum Patris. Absolute tamen esse sufficiat ut homo sit formaliter beatus, quamvis non videret Deum, cognoscens essentiam Dei. Quod addo mellius esse ad ornamentum defendere non posse videri essentiam, non visis formaliter attributis, et Per-

et Peccatoris.

Ad 3.^m^ Dicendum ad 1.^m^ Quia maior, modo in[?] 3.^m^ cum attributa, et relationes Divinae pertinent ad obiectum primarium Divinae scientiae Visionis et Apprehensivae, cum illud dividatur obiectum primarium et secundarium [illegible] ad neque [illegible] [illegible] ignorandi, quae in ordine adiecta 3.^m^ intelligendi est aliquid [illegible] quod de voce talis [illegible] inducit, ubi tota [illegible] est ipsa [illegible].

Pro 2.º distinguendo maiorem: cognitio dependet per se ab obiecto primario, nisi ab obiecto secundario; quod primarium est cognoscere etiam secundarium talis cognitio. Concedo maiorem; quod vero est ut eiusmodi in [illegible] nego minorem et minorem [illegible] nego [illegible]. Cum cognitio Divina, ex qua [illegible] adventurus procedit Deus, sit intuitiva et Apprehensiva, non est cognoscere [illegible] intuitiva et Apprehensiva, quae cognoscat attributa et relationes, quae non est cognoscere obiectum primarium sine secundario; et ideo quae per se dependet ab obiecto primario, et secundario; [illegible] [illegible], ut ab attributis et relationibus.

Dicitur. Etsi eadem cognitio Divina attingat [illegible], et aliquas perfectiones [illegible], quae relationes [illegible] attingit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] perfectionem absolutam et relationes constituunt [illegible] pertinent ad eius integritatem; et sicut constituunt obiectum primarium, et pertinent ad secundarium; itaque cognitio ex qua Deus procedit, illam cognoscat secundario; et ut illam cognoscat, pertineat secundario ad Deum, sive ad [illegible] ut integralem; sed Deum ut integrale procedit ex cognitione attributorum et relationum, nihilominus ut Deum [illegible], sive [illegible] [illegible] procedit ex cognitione [illegible].

Pro, Dicendum ante[cedens], negatur consequentia. Cum aliud est [illegible] radicem, et obiectum primarium, attributa, et relationes est quod pertineat ad integritatem

Dei, et obiectum secundarium: et haec omnia ut talia differunt: et aliud est,
has rationes praecisè essentialis et integralis, sive primarii et secundarii, si-
ve radicis, et radicati invenire in eo, quod Dei, eorum obiectum: 1[us] est verum, 2[us] 3[us]
falsum. Nam cognitio Dei unica comprehensiva eorum, attributa, et relationes essentialiter
repraesentat: et ideo non partitur illas rationes essentialis, et integralis, primarii,
et secundarii, radicis, et radicati; neque in illa datur talis ordo, cum u-
nicus et simplicissimus Dei actus repraesentans, aeque essentialiter omnia illa cognoscens.
Quapropter Verbum Divinum, prout se exit ab actu essentiae procedens non dicit primario eorum
et secundario attributa, sive relationes, sed totum omnia primario, et essentialiter;
ac consequenter non procedit ut integrale, et ut essentialiter sumptum procedit per
se ex cognitione eorum, attributorum, et relationum.

Obiicies 1°: Id, quod est prius
alio, prius concipitur: sed essentia Dei est prior attributis, imo et relationibus; tum
quia est radix illorum: tum quia est obiectum primarium: ergo Deus prius cognoscit eam,
quam attributa, imo quam relationes; et in illo priori, in quo Deus cognos-
cit eam, et non concipiuntur attributa, neque relationes, Pater est in foecunditate intellec-
tum, et sufficiens ad producendum Verbum: ergo in illo priori, in quo non dum
concipiuntur attributa, neque relationes, existit Verbum Personale: ergo Ver-
bum Personale procedit ex cognitione solum eorum; et non ex cognitione attributorum,
sive relationum.

Resp. distinguendo maiorem: id quod est prius alio prioritate in quo, pri-
us cognoscitur in illo maiori prioritate a quo; nego maiorem. Et
sub eadem distinctione distinguo minorem: essentia Dei est prior attributis, sive rela-
tionibus prioritate in quo: nego minorem: prioritate a quo, concedo minorem.
Et cum attributa Dei imo et relationes dicantur pertinere ad obiectum
secundarium Divinae scientiae, cuius obiectum primarium est essentia Dei, cum haec
et identificentur realiter, et essentialiter differunt: et ideo essentia non cognos-
citur prius, quam attributa, seu relationes, nec sunt prius, sed posterius prioritate
in quo, sed solum prioritate a quo. Unde distinguo consequens: Pater cog-

cognoscit Verbum principatu signi in quo: negari principatu signi
a quo quando cognoscit. Ad 2um nego consequentiam, nam per se ibi intercedere
præsentia signi in quo: nam nulla datur signum, l[?] instans in quo
una cognoscat, et non concipiatur attributa. Item, ut ignotum
tamen in eo differunt principatus in quo, et duarum, a principatu
a quo, sive priorum: quod illa, quæ habent principatum in quo, et paternitatem
in quo non existant simul: et ideo pariter cognoscat quod
est prius, quia cognoscat quod est posterius: Cum, quæ interveniunt
principatu, et posterioritate a quo, et talia dicant ex alio in alio
esse, non solum in ordine ad existentiam in eodem instanti reali; sed etiam in
ordine ad cognitionem.

Obiicies 3° cum Scotistis Verbum duos. Verbum,
procedit per se primo ex cognitione obiecti quod per se repræsentat, et repræsentat
primo eius, et non Paternitatis: ergo procedit per se ex cognitione obiectiva
eius et non ex cognitione Paternitatis. Minor videtur, quia notas minime
videtur. Verbum per se repræsentat Patrem ut imago illius, et non est imago Patris
ratione Paternitatis, sed ratione solius esse; siquidem assimilatur Patri in sola
natura, et non in Paternitate: ergo etc.

Resp. Distincta maiori, nego minorem. Ad cuius
probationem dato maiorem, et nego minorem. Item Verbum ideo est imago Patris,
quod dicat illi natura adæquate quo repræsentat totum Patrem: ac conversa non solum eius,
et etiam Paternitatem: et eius solido formalis intentionalis etc.

Obiicies 4°

est, non Personam procedat ex cognitione attributorum et Paternitatis esset Verbum:
ergo et Verbum non requirit quod procedat ex cognitione attributorum et
Patris; sufficit quod procedat ex cognitione solius esse.

Resp. 3 Persona
fore Verbum, etiam si non procedat ex cognitione attributorum et Paternitatis; Item
tunc foret Verbum imperfectum; ac inde non foret infinite perfectum, quale de-

bet eius rect fabricae, et tunc, ratione evalz Verbum P. Respectu Verbi Divini nasci procedat ex cognitione, ut e oblq primarium et radix attributorum et Paternitatis, quae dicunt, esse obly eorum et radicatum, neque procedere ex cogn. eius, qua procedat ex cogn. attributorum et Paternitatis: nam quae deprehendit obly primarium ut primum et radix ut radix, dependentiam cognoscit, et inde cognoscit obly secundarium et radicatum.

Obiicies Secundo 43 dicunt ex Puteano. Solus intellectus eius prout in Patre est foecunda ad productionem Verbi: est Verbum progrediens ex cogn. eius, et Paternitatis tantum et non ex cogn. suis igitur. Conceditur, legitima: ante ut, probatur, quia intellectus ad generandum foecundam est Dei. et notionalis, et Patris propria, ita hoc est solus intellectus, quatenus respicit eius et Paternitatem tantum. Ergo.

Resp. distinguendo ant. Solus intellectus eius prout in Patre est foecunda ad productionem Verbi, si ly ut propriae signet subiectum, seu principium generans: Concedo ant. si ly ut significet obly cognitionis quae prout in Patre concurrit ad productionem Verbi: nego ant. Ceterum cognitio Patris solum prout est in Patre etiam prout est in filio, in Spiritu Sancto, habet seu foecunditatem ad productionem Verbi; Ceterum eadem cognitio, quae solum prout est in Patre, habet eam foecunditatem, non est cognitio solum eius et Paternitatis; at cognitio totius Trinitatis. Ceterum cognitio eius attributorum, Paternitatis, filii, et Spiritus Sancti non prout est in filio, nec prout est in Spiritu Sancto, sed solum prout est in Patre, concurrit ut principium quo fabricae vocatum ad productionem Verbi.

Obiicies 6. Si Verbum procederet ex cogn. suis, foret imago sui, sed est imago Patris, at hoc negatur admitti: ergo. Probatur sequela maioris. Ideo Verbum est imago Patris, quia dicitur, illi cognitione actuali repraesentans Patrem; at si Verbum procederet cogn. sui, diceretur illi cognitione actuali ipsum repraesentans: ergo.

Resp. nego maiorem; ad cuius probationem distinguo maiorem: ideo producere: nego maiorem: etenim quia Pater producit producere Verbum, et ab illo distinguitur. Dado maiorem: Etenim imago requirit, ut quod repraesentat id, cuius est imago, et quod ab illo distinguatur, et oriatur: ergo cum Verbum Dei, neque distinguatur, nec oriatur a seipso, non potest esse imago sui ipsius, licet ex cognitione sui ipsius procedat.

Obiicies 1°. Si Verbum procederet ex cognitione sui procederet a seipso; sed hoc est absurdum: ergo et illud, ex quo infertur. Probatur sequela maioris. quia ex obiecto et potentia paritur notitia: neque cum obiectum concurrat ad suam cognitionem, merito dicitur eius principium: ergo etc. Confirmatur. Si Verbum procederet ex cognitione sui, esset principium sui ipsius; sed hoc est implicatorium: ergo etc. Probo sequelam maioris: quia Verbum ut obiectum esset principium sui cognitionis: et ipsa cognitio esset principium Verbi, quod ex illa procedit: ergo etc.

Resp. 1° nego maiorem, quia licet procedat Verbum a cognitione sui ipsius; nihilominus non procedit a seipso, nec ipsum est principium sui ipsius: nam cognitio et potest esse accepta ab obiecto: et potest esse habita ab ipso proprio intelligente, et non accepta ab obiecto, ut tamen ad illud nata: prior illa notitia oritur ab obiecto et potentia: et ideo obiectum est principium illius quia ad illam producendam concurrit: haec a posteriori non oritur ab obiecto: quia obiectum est pure habitum, et nullo modo in illam exercet concursum; sed sola potentia intellectiva ex se determinata ad talem cognitionem, eam habet, et increatus eam producere, quin obiectum ad illam concurrat, ac consequenter quin sit eius principium: Etenim neque se, nec sua ineffabilitate determinat ad illam cognitionem. Quia Verbum procedit ex cognitione sui ipsius, non accepta ab ipso Verbo, sed praestrata ad illud, et habita a Patre, ut habente a seipso omnimodam determinationem, et quidquid necessarium est, ut intelligat tam ipsum Verbum, quam se obiectum intelligibile. Etenim solus Pater est primum suppositum gaudens hac ineffabilitate non communicata ab alio: et ideo solus Pater est principium Verbi: et Verbum non est principium sui ipsius

ipsius; nec procedit á seipso: quia non habet procedere per se á quovis obiecto utcumque cognito; sed solum ab illo obiecto quod habet á se esse obiectum intelligibile, et 1º determinare ad suam cognitionem, et omnimodo determinare per productionem Verbi: obiectum autem, quod non habet hanc virtutem á se, sed communicatam ab alio, quale est Verbum, non est principium Verbi.

Unde ad confirmationem respondendo sequentia concedo. Etenim licet Verbum procedat ex cognitione, nihilominus Personalitas Verbi, ut non est principium Verbi, itaut est primitiva, quia, ut dixi, non procedit á cognitione accepta á Verbo, licet natura adipiscatur, sed solum á cognitione. Rationes ut hominis á seipso omnimodo determinentur ad intelligendum esse intelligibile, quatenus, ut docet D. Thomas lib. 2 c. 34 art. 3 ad 3, in esse producuntur á Deo, ut eas cognoscentes, nihilominus quidem per se sunt manifestativa Divinae Sapientiae: et nihilominus non ideo oriuntur á seipsis: et ratio est quia scientia Divina non est accepta á creaturis.

Potest 2º responderi ad praedictum argumentum Verbum non esse principium sui ipsius; quia non est principium cognitionis, quam adipiscitur, et ex qua procedit, quae quidem identificatur realiter cum illo. Unde illud axioma ab obiecto et potentia paritur notitia intelligendum est de physica potentia, seu cognitionis: quae quidem invenitur in creaturis, in Divinis vero non invenitur.

Idem argumentum dissolvit Doctor Stus neque deterior: et quidem validius ad Spiritum Sanctum; neque Spiritus Sanctus realiter distinguitur á Filio: ac proinde nihilominus debetur illi dici, et sit principium Verbi: si Verbum existimatur, a quo non procedat. Ceterum priori nostra solutione aeque efficaciter enervatur hoc argumentum, in quo sit sermo de Spiritu Sancto: quapropter negandum est sequela.

Ipsius vero solutionis Doctoris argumenti, quam etiam tradit Cardinalis D. et alii, impugnat P. Torres, asserens quod non esse animam Sanctissimam sit obiectum pure creatum, sed amisit obiectum motivum per se requisitum ad productionem Verbi.

ac proinde P. Suarez len respondere quod a mente Patris Vazquez, qui loquitur de obiecto motivo per rationem in 4° modo dicendi, quod recitat non recte impugnare, quia ipsius Vazquez, licet sibi ipsi esse contrariam.

Secundus

omnes egregie fallitur, ita ut neque P. Suarez et P. Vazq. utramque opinionem defendunt: et utrumque alterius mentem et penetrat et impugnat. Utrumque P. Vazq. Verbum non procedere ex cognitione Spiritus Sancti defendit, quod indicat Spiritus Sanctus rationem esse obiectum motivum, si Verbum ex illius cognitione procedit: et quia credit esse impossibile, quod Spiritus Sanctus sit obiectum motivum, ideo absolute docet Verbum ex cognitione Spiritus Sancti non procedere. Contra vero Card. Cxim. Dominus tradit Verbum procedere ex cognitione Spiritus Sancti et nihilominus ipsum non esse principium Verbi, neque obiectum motivum, sive de ratione illius, et obiectum primarium terminativum: quae duo obiecti doctrina admittunt Theologi: neque indicat optime haec duo cohaerere: quod Spiritus Sanctus sit obiectum per se requisitum ea necessitate, quae requiritur ad 4um modum dicendi per se, et quod non sit obiectum motivum, aut principium, aut 1m obiectum primarium terminativum. Utrumque quod non est: an Spiritus Sanctus sit obiectum motivum, seu principium. Itaque Verbum per se procedat ex cognitione Spiritus Sancti, quod Cxim. Dominus, et optime penetrat quaestionem, et mentem Patris Vazq. et ipsum recte impugnat, et nullo modo sibi contradicit.

Instabis cum P. Vazq. Si Verbum procederet per se ex cognitione Spiritus Sancti, Spiritus Sanctus requireretur in actu 1° interna Dei, et in ipsa productione Verbi: et ut aliquid sit obiectum motivum solum requiritur, quod concurrat per suam speciem ad cognitionem: ergo Spiritus Sanctus esset obiectum motivum.

Resp. 1°

Concessa maiori, negando minorem: nam licet aliquid per modum speciei concurrat ad cognitionem, potest nihilominus esse obiectum primarium terminativum, et non motivum illius, dummodo illud, quod habet rationem speciei, nec accipiat, nec possit accipi ab obiecto: ut evenit in praesenti: nam Dea cognitio est improducta, sive attendatur in actu 1°, sive in actu 2°.

Reo 2° q. illa cog. ex qua p-
cedit ita repraes. Sp. S., ut etiam 2ª minime participet ratioe Spi-
na cuj intellec. in Pre ita à se ipso est defectus ad cognoscendu Spm S. nun-
tiomo indiget Spe, l quasi spe, q qua defectus ac proinde etia Diui-
na Intellect simulq intellect. ipsius infeses acy Spus S., siue cumque
alterius obli nand.: ac consequenter Spus Sancti n. ita repraes. p dicta cog-
nitio, ut etiá Diuinaliter ratio Spei. Subrediis alia aduersariorum
argua enodantur.

Subsectio 5ª

Alia adversariorum argua enodantur.

Obijcies 8° 2ª 4ª et 5ª duog cog. ex qua p-
cedit Verbum, aut è abstractiva, aut intuitiva; at n. pot. procedere ex cog.
abstractiva, nec ex cog. intuitiva Verbi et Spus S., q. Verbum absolute n. p cedit ex cog. Verbi aut Spus S. Maior videtur certa, nadhi-
net huius adequata cognitionis: minor, suadet. quoad 1ª partem q
cogn. abstractiva ex se è imperfecta, n. nulla cogn. Di pot. eé abstrac-
tiva. 2° q. eius obj. (nempe Verbum et Spus S.) è realiter actu-
ale, et existens, q. nunc attingit S., seq. actualitate et existentia
D. S.

Suadet, eadem minor quoad 2ª partem q. cogn. intuitiva debet suppone-
re praesentiam, sive existentiam sui obli: è enim cog. obli existentis, ut existentis: et in hoc differt à cog. abstractiva: Verum n. ideo existit obj-
ectum intuitiva, q. cognoscitur, sed è contra, q. existit cognoscitur intuitive:
sed cog. ex qua procedit Verbum, n. supponit ipsum Verbum, et Spm Sanc-
tum ut existentem, sed potius supponitur ad ipsos: q. Verbum n. pot. proce-
dere ex cog. intuitiva sui et Spus S. Probatur minor q. in priori
origini ad Verbum n. existunt ipsum Verbum et Spus S. sed inequivitate
procedit Spus Sanctus nondum existit, nec intelligitur cog. p dico Patrem, at
Verbum; q. è origine posterior ipso Verbo. Et n. intelligitur, n. è, uter,

qd vere requirit ad notitiã intuitivã ô eãcog. ex qua procedit Verbũ n' supponit Verbũ et Sp̃ũ Sctũ ut existentes; imo potius supponit ad ipsam q. dẽ illud, qd relat exp̃ prius supponi f. et ẽ prius nõ p talẽ prius p ducũ; et cogitio illa relat exp. prius p ductione Verbi et Spiritus Sancti; & supponitt ad utrumq. p eo priori n' p nunt cognoscẽ Verbũ et Sp̃. Sanctũ intuitivẽ. aliaq. cognoscerent ut existentes, qm p tunc existentes n' sĩ: l sibi existentes incipit, ig ea cogitio n' exit priꝰ ipsorũ.

Authores 1ª sa relat 2ª, p. huius obiectioni Quid' fatent, Verbũ procedere ex cog. e intuitiva, et abstractiva sicut et Sp̃. Sanctũ; l ut possibilis, l ut futurorũ. Immento 2ª hoc assereunt postea sacrũ qq indo fectivẽ p. efficaciter quidẽ, cog. Verbi, et Sp̃. Sancti, ex qua Verbũ procedit, n' pare ẽ abstractivã.

Nec mihi placet eiusmodi, quã adhibet P. Ægidius disp. 3 nõ 102 dicens Verbũ et Sp̃. S. n' cognosci ut possibilia, et ut futura in sequenti signo. 1ª enim ẽ 1º, q. quod in aliquo signo ẽ futurũ, in alio p cedenti fuit possibile possibilitas enim realiter antecedit futuritiõ. Secundo, q. quatũ est in ne cessitando, et sine utilitate, et sine necessitate hec futuritiõ fingit. 3º q. ões Personæ D. si coæternæ et coæquales, ut dicitur in symbolo Divi Athanasii; et Pater nullo modo het statũ possibilitatis, neq futuritionis, ergo nec filius nec Sp̃. Sanctus.

Præterea impugno hanc cog. abstractivã. cogitio abstractiva actualis dicit imperfectionẽ lenuis, l exp̃ obti. exp̃ obti. n' eius obiectũ p scindat realiter ab existentia; et ideo doctores theologi dicunt cog. Dei tantũ ad possibilia n' ẽ abstractivã; et abstractivã; fatentur, dicunt futuris. Ut n' exp̃ Dei cognoscentis, nihilominus exp̃ obti. atũ exp̃ sui si obiectũ in se re vera existit, et p scindit ab existentia, q. cognoscens l n' cognoscit

ut illa falitur, illa negat de obto: et implat, qd cogtio Dae Verbi et Spus Sti ex qua pcedit ipsum Verbum, sit abstractiva ex pte obti, quatenus respicit Verbum et Spm Sanctum, sive quodvis aliud pratum D., nam ipsi qn quodvis pratum Divinum sit entitative nam simpliciter, n pot ita praescindere realiter ab unita, ut realiter non existat: et etiam implat, qd sit abstractiva ex suo, q is mus reparandi obtum imperfectum e, ut lipit adversarii; precatum Alarcon fatetur, et probatur cogtio Verbi et Spus Sancti; ex qua ipsum Verbum pcedit, nequit ee cogtio abstractiva Verbi, et Spus Sti.

Quaeso alitur reo: Dicunt amici, nego minorem quoad 2am ptem: ad cuius pbaonem nego absolute maiorem. Etenim cogtio intuitiva ut differt ab abstractiva, n petit praesentiam, et tantum physicam realem sive existentiam obti, hoc e, qd obtum existat in eodem instanti reali, in quo existit cogtio. Quod si cogtio intuitiva aliquando supponat obtum, sive obtum sit prius ipsa, provenit ex eo, qd obtum sit motivum physice, sive physice producens cogtionem, sive determinans ad illam; ac proinde cogtio sit accepta ab ipso obto. Unde cum obtum n e motivum physice, nec physice producens cogtionem, nec determinans ad illam, qn antea ad obtum supponitur determinao ad cogtionem; ac proinde cogtio n accipitur ab obto; pot cogtio ee intuitiva, et origine posterior illa obtum ipse, sive obtum. Sic cogtio in alius creditur ee virtualiter prior Paternitate; et tamen ad illam intuitive determinat: et etiam cogtio, ex qua pcedit Verbum, e cogtio intuitiva Paternitatis; et nihilominus Paternitas et Paternitas e, ex relao praedicali, et ideo Verbo posterior, ut dicunt adversarii. Quaeso pro sinus, clarius pro distingue illam maiorem: cogtio intuitiva debet supponere prius, vel coexistens obtum, si n sit aliunde determinata, vel si obtum sit obtum motivum physice, sive physice ipsum producens. Concedo maiorem: si cogtio sit aliunde determinata, vel si obtum n sit motivum physice, et tamen nego maiorem.

2.

Ita quidem scilicet cogitio intuitiva Verbi et Spiritus Sancti, ex quarum Verbum procedit, quia Verbum et Spiritus Sanctus non sunt obiectum motivum physice, nec debeant ad suam cognitionem, nec ponunt eius intellectionem, non debatur ad illam; et ideo ipsa cognitio non accipitur a suo obiecto, sed a Verbo et Spiritu Sancto; et ideo non requirit Spiritus illum, ut sit intuitiva; requirit tamen illum ut existentem [illegible] adeoque intuitivam. Nec tollit creditatem [illegible] cognitio, quod cognitio [illegible] sit prius illis: nam haec prioritas est signi a quo, non signi in quo. Nec inde sequitur cognoscere Personas Divinas aliter existere, ac revera existunt, nam Pater in illo signo prioris cognoscit intuitive filium et Spiritum Sanctum ut existentes [illegible] posteriori: quae quidem prioritas a quo non impedit realem simultatem in quo.

Nec tamen aliquid maneat, nisi non adhibeamus sufficientem solutionem, fateor dari aliquam prioritatem quasi intentionalem in obiecto cum cognitione intuitiva, ratione cuius verificatur illa propositio: non ideo existit obiectum, quia intuitive cognoscitur a Deo. Hic autem prioritas non consistit non consistit in aliqua causalitate, seu [illegible] litate, sed solum consistit in eo, quod obiectum specificative [illegible] non petat cognitionem intuitivam, ut quidem prius existere, vel saltem concipi ut existens, unde illa cognitio vero intuitiva in ratione talis petat realiter obiectum ut existens extra cognitionem, saltem pro illa tempore [illegible], in qua illud intuetur: ac inde cognitio intuitiva Spiritus Sancti, illum requirit realiter ut existentem in eodem signo in quo, licet in posteriori signo originis, sive a quo. Nec mihi placet quaedam prioritas obiectiva, quam adstruit [illegible] Henricus in [illegible] Verbi: quia ea saltem difficilis sit, non videtur necessaria.

Nec possum non notare hanc obiectionem esse ex defectuosis, [illegible] ex eo, quod nimis probet: probat enim Patrem nunquam cognoscere intuitive filium et Spiritum Sanctum, siquidem cognitio Patris semper erit eadem, et semper concipitur origine prior illis: [illegible] ex eo, quod [illegible] obiicientes probet Verbum non pro-

n̄ procedere ex cogne intuitiva vni: etiam, hoc est probat; siquidem Verbum è origine paternis P.ᵉ, l. nihil probat.

Necessitatem, si dicas cognem Verbi esse practicam, et operativam in ipsius Verbi: et ideo ex prioritate originis n̄ impediri, quod illa cognitio, ut attingit Verbum, sit intuitiva. Nam ĭn-que, satisfacis: quod eadem cognitio est, ex qua Spiritus Sanctus, solet practica, ingit Spiritus Sanctus n̄ procedat facilitate cognis; nihilominus, quod amor, nisi duce cogne, n̄ potest dari aliqualiter ex cogne; convenit ad generationem Spiritus Sancti: ergo ea quantitas originis n̄ impedit, ad illam cognitionem attingat intuitive Spiritum Sanctum. Ex quo tenendum est: cognitio practica obiecti, quae pertinet ad productionem alicuius rei, sine quo n̄ potest esse, nec de ipso obiecto, ut operatio activa, l. Spiritus Sancti: ergo est cognitio practica Spiritus Sancti n.

Instas. Cognitio intuitiva in eo differt ab abstractiva, quod cognoscat obiectum in se ipso et in cognoscibilitate intrinseca, et propria illius: ergo obiectum prius quam cognoscatur, l. saltem in eodem signo, in quo cognoscatur intuitive, debet esse ex se cognoscibile, sive debet esse eius cognoscibilitas; at existentia obiecti, quae per cognem intuitivam cognoscitur, est intrinseca, et propria illius cognoscibilitas: ergo obiectum priusquam cognoscatur intuitive, l. saltem in eodem signo cognitionis debet esse existens: ergo existentia Spiritus Sancti, quae est eius intrinseca, et propria cognoscibilitas debet praesupponi existens, et excausata a divina cogne intuitiva, l. saltem esse in eodem signo cognitionis.

Confirmatur 1.º cognoscibilitas obiecti existentis debet esse saltem in eodem signo, in quo cognoscitur, neque res cognoscatur, ratione suae cognoscibilitatis intrinsecae, nequit cognosci in eo signo, in quo n̄ est eius cognoscibilitas; at cognoscibilitas intrinseca, ratione cuius cognoscitur intuitive Spiritus Sanctus, est ipsius existentia excausata: ergo in eo signo, in quo cognoscitur Spiritus Sanctus, est eius existentia excausata: ergo si Verbum procedat ex cogne intuitiva Spiritus Sancti in eo signo ante quod Verbum existens Spiritus Sanctus; et hoc

simplex: ē. et quod Verbum producere est intrinseca spiritui S.

Confirmatur Patrem et filium si origine priores Spiritu Sancto in illo priori non potest cognoscere intrinseca Sp. S. quia illa cognitio est cognitio trinitatis, quæ est essentialiter et æqualiter: Confirmatur, ita scilicet, Pater et filius sunt origine priores Spiritu Sancto in illo priori non cognoscunt illum Spiritum S.

Confirmatur 3.º quod non pertinet ad productionem Verbi, non potest pertinere ad eius cognitionem in illo signo in quo producitur; sed Spiritus Sanctus non pertinet ad productionem Verbi: ergo non potest pertinere ad eius Verbi inveniri in signo in quo ipsum producitur. Confirmatur minor; quia id solum pertinet ad productionem Verbi, quod est terminus productionis, vel obiectum per ipsum productum Verbi; sed Spiritus Sanctus neque est terminus productionis, nec obiectum per productionem Verbi: ergo etc.

Secunda, et cum

confirmationes confundunt prioritatem signi a quo, cum prioritate signi in quo; nec aliud vim habent, nisi hanc æquivocationem. Ideo ad primam antecedens distinguendo consequens: obiectum prius cognoscitur saltem in eodem signo rationis in quo: concedo cognitionem in eodem signo a quo: nego consequens. Et eadem minor inconsumpta: distinguo consequens consequens sub eisdem terminis et negando eam: si placet distingue illum secundum consequens: saltem est in eodem signo, in quo: concedo: in eodem signo a quo: nego. Ut cognitio sit intrinseca ad summum requiritur quod eius obiectum sit in eodem instanti reali, in quo est cognitio: non requiritur quod sit in eodem signo a quo cognitionis. Ratio est, quia quod obiectum sit prius prioritate a quo eius cognitionis, est quod sit prius, seu aliquid requisitum ex parte potentiæ ad illam: et quod sit in eodem signo a quo cognitionis, est quod eius cognitio distinctum prius alterum [illegible] requirat ex parte talis potentiæ.

Ad secundum, cum res divinæ eterna sint ab omni æternitate, et necessario semper habent simultate existentiæ: et nulla est prior in quo, nec durantione alijs: et ideo cognitio, ex qua Verbum procedit, habet ad illas ut existentes in eodem signo in quo, et ad primam est intrinseca [illegible] illarum. Nec obstat, quod Pater sit origine prior filio et Spiritu S. Sancto, quia ut iam notavimus, et probavimus, hæc prioritas a quo non tollit simultatem in quo: neque quod Spiritus Sanctus, et Verbum,

et unius cognoscibilitas n' existat in signo anti ad cogn. ex qua patet Verbum, 6.m probat, qd n' sit forma motiua physice, nec determinans, sine qua non sine illo ex parte potentiae requisita ad eam cognitionem: qd nos libenter fatemur: qa Verbum et Spiritus Sanctus nullo modo concurrunt, nec influunt in suam actionem et potentiae illam tendentem et qd n' sit Spiritus Sanctus, nec eius cognoscibilitas, in signo a quo cognoscitur 8.m probat, quod cognitio sit prius Verbi; nihilominus tamen Spiritus Sanctus, et et Verbum n' sit prius ipsius Verbi: qa in illo signo nihil aliud praeterest, nisi esse prius Verbi, vel alioquin ex parte requisita.

Nonnulli ad hoc dicunt signandum admittunt et negant hanc propositionem: in illo priori n' dat Spiritus Sanctus: qa ea significat prioritatem originis, et hanc negant ut illam: in illo priori n' datur Spiritus quia ea significat prioritatem in quo: hoc est Spiritus Sanctus n' est cognitum in aliquo instanti reali, in quo est cognitio nostra a nolentibus ingerere, nec has propositiones, et alia hanc explicationem excludimus, nec ipsas ad illam quaestionem necessarias, dummodo semel. Veritas, quae per illas signatas et distinctionem prioritatis a quo et in quo, eam explicatam.

Ad 1.m dico quod ratio cognitivi, et dando maiorem intellectam de cognoscibilitate obiecti physice motiua, aut determinante, et nego ipsam intellectam de cognoscibilitate pure habitudinis: nam prior illa debet praesupponi, vel saltem esse in eodem signo a quo cognoscitur; secus autem haec ... quae potest esse origine posterior sua cognitione et habitudinis: quod ut haec potentiae habitudinis cognitio et habitudinis minime requiritur qd existat in signo a quo cognoscitur; et, etsi cognitio sit realiter una, sufficit, qd existat pro illo signo, pro quo requiritur existere.

Nec oppositum suadet aliunde probatio: nam licet cognoscatur ratione nostrae cognoscibilitatis intrinsecae: et ex ratione, qua cognoscitur debeat esse cognoscibilis, nihilominus n' est necesse qd eius cognoscibilitas sit in eodem signo a quo, in quo cognoscitur: qa potest esse cognitum prius, cuius n' sit prius cognoscibilitas intrinseca obiecti: ac proinde eadem ratione qua cognoscitur, debet esse cognoscibile, debet appellare suam cognitionem

quae dicunt in obliquo duas cognoscibilitates ... cognoscibilitas intrinseca: neque cognitio existit in illo signo priori a quo; cognoscibilitas intrinseca obiectiva ... existit in illo signo.

Unde dicimus, neque utraque ... neque cognoscibilitas ... nec ... neque ... esse ... ad ... et 8m. ... neque signo cognitionis, neque in signo Verbi ... existat in signo ... existunt 4o cognitio, et cognoscibilitas intrinseca ... signo in quo.

Ad 29. ... neque ... in illo ... obiectiva ... aequalitate in quo, et 4m. ... aequalitate a quo: et nego ... neque ... Pater et Filius non existant in aliquo, in quo non existat ... Sanctus ... paternitate in quo ... ad ... a quo ... cognoscibilitas. Ad ... explicatio dicta.

Ad 33

... nego maiorem, et nego minorem ad ... nego maiorem ... productus ... generatio ... productio Verbi tanquam obiectum ex ... procedit. ... Paternitas ... neque ... productus, nec ... generatio ... ad productionem Verbi tanquam obiectum, ex ... procedit.

Obiicies 3o. ... simpliciter non ... nihilominus ... Verbum, ... quod ... obiectum ... ex ... procedit Verbum: ergo Verbum non procedit ex ... Sanctus ... prius non dependet ab eo, quod est posterius ... quod est prius: ergo Verbum a ...

... maior ... de hoc ...

Verbo, sive de Verbo ut nunc ... de Verbo in ... mysterium ... hic ... dicit ordinem ... nec esset ... Filius: ergo ...

procedere Sp. S. ... nec est hoc Verbum ... ratione essentiae; quod non manifestat ... intellectus ... spirantis, nec Sp. S. ... hoc Verbum ... exprimat et manifestet ... spirantis ... Sp. S.

Ordine ... quod tunc non est Verbum, neque filius Dei, qui procedit ... Verbi ... filii Dei, ... hoc non Verbum, et hic non filius ... Sp. Sanctus non est hic non Deus, ... nullus alius Deus, ... patre. Et quamvis ... Verbi ex defectu Sp. S. ... et ... et hoc sufficit ... Sp. Sancti ... existentis ... requiritur ad productionem Verbi.

Ad minorem probationis ... maior: quod ... non dependet a processione ... Verbum ... Sp. S. ... maior ... Verbum non procedet ex ... Sp. S. ... non daretur talis ... non deberet attingi ... comprehensio Dei, ex qua ... procedit Verbum. Sed hoc ...

I. ... ex D. Thoma, disp. 3 sect. 3. Processio Verbi stat ... realiter et ... Sp. S. ... non procedet a Verbo, ut ... indicabant Graeci, et nunc Catholici ... stat ... Verbi, ... Sp. S. ... quod Sp. S. ... non ... a Verbo ... Sp. S. ... Sed ea ... realiter non requiritur ad processionem Verbi, sine qua stat realiter ... processionis Verbi: Ita ea ... requiritur realiter, sine qua stat ... Verbum ... Sp. S. Sanctus non procederet a filio, non distingueretur ab illo, et docent ... Theologi: quod est filius sine ... Personalis Sp. S. ... filius sine Verbum ... sine Sp. S. ... filius sine Verbum non ... realiter ex ... Sp. S.

Ad ... et ... in memoriam revocandum est, quod sect. 1 ... realiter

in generali q̄ n̄ sum. q. significat imperfectus non omnis du[illegible]end:
et q. non significat exig. Verbi exigentis esse ut taliter expre-
mi [illegible] unius, quae alterius obi. [illegible], distinguo ans: Pro-
cessio Verbi stat pro re taliter, D. ergo ratio, nego imperfectio ant.
Explicando ans: stat pro re et taliter, id est ut exigit [illegible] quae re-
ipsa dicit in ordine ad eos, ex qua procedit: nego ans. Et cum Verbum
ut taliter Verbum possit a nobis cognosci ut procedens ex eos Patris et nati,
quia cognoscit ut procedens ex eos Spiritus Sancti [illegible] cognoscit
a nobis imperfecte, et inadequate exp. adaequatus, siquidem cognoscit Verbum
ut expressivum Patris et sui, et non cognoscit ut expressivum Spiritus Sancti
cum reipsa et taliter, et ex parte exig. ipsum Verbi, non minus taliter
et pro re procedat ex eos Spiritus Sancti, quam ex eos Patris et nati: ac proinde
non minus sit expressivum Spiritus Sancti, quam Patris et nati: ac consequenter
potest stare processio Verbi ut sic adaequate ratio, et distinctio, quin procedat
ex eos Spiritus Sancti.

Ad [illegible] rationem omnino [illegible] distinguo de eos: est
filius ut inadaequate ratio, ac proinde quidam filius chymericus: de
de eo [illegible], adaequate ratio, ac proinde filius, qui revera existit: nego eos.
Tunc enim dependet processio a Patre [illegible] dicativa [illegible]: ac proinde intelli-
genti, filius et [illegible] [illegible] qualiter: non [illegible] intelligeret, ut dictum ab [illegible],
[illegible] non intelligeret taliter ratione [illegible] fundi ad distinctionem Verbi ab Spiritu Sancto:
siquidem intelligeret processio Spiritus Sancti a Verbo: nec intelligeret ade-
quate distinctio Verbi; hoc enim, ut cognosceret [illegible], debet Verbum cognosci-
tur ut procedens etiam ex eos Spiritus Sancti, imo et [illegible] ad ipsius Spiritus
Sancti productionem et ratione sue distinctionis adaequate dicitur ab illo.

Dubium 10.

Q. an Verbum procedens ex eos Spiritus Sancti [illegible] sit eius imago, et non tantum
imago, sed solius Patris: [illegible] sequenti ratione: q. ut unum sit ima-
go alterius sufficit quod ab illo distinguatur, sit illi simile, et ex eius [illegible],

cogn. procedat, et Verbum dicitur ab Spiritu Sancto et e illis sit, et ex-
eius cognitione procedit, ergo &c.

Haec Obiectio, quae apud adversarios celebris est, et fundalis nihil probat. Ipsa est praemiss. 1o quia illud Verbum ut spiratum procedit ex cognitione Spiritus Sancti, quia Verbum ut spiratum est imago Spiritus Sancti. Ex parte enim Spiritus Sanctus procedit ut filius, ergo est imago patris; et ita ab eo procedit. Unde etiam negant: et nos etiam maxime distincte negamus sequelam maioris: ad aliquam probationem neque maior quia ut aliquid sit imago alterius non sufficit divisio et similitudo, neque quod id, quod dicitur imago, procedat ex cognitione alterius: requiritur enim, quod illud, cuius dicitur imago, terminet in genere productiva: imago enim ut talis habet hoc esse a suo exemplari, ita ut exemplar terminet per modum principii, per modum dicendi ex se principii requisite in genere productivo adimaginem. Quare Pater cum Spiritus Sanctus nullo modo terminat in genere productivo, neque ut principium, neque ut dicto ex se principii requisito ad productionem Verbi, inde non est Verbum imago Spiritus Sancti. Hanc solutionem transcripsit ex D. Anselmo in Monologio cap. 6o. Haec imago, inquit, nec filius sumet, nec a se procedenti Spiritus Sanctus, quae diu potest neque exire ipsa, neque ex procedente a se natura. Et post pauca verba subiungit: Illius vero (scilicet Spiritus Sancti) nec imitatione, neque ad eius similitudinem existit, quia ipse non habet ab illo esse, et ille ab ipso.

Grandis obiectio: in signo, in quo existit essentia, [illegible] origine prior filio, et Spiritu Sancto, dependentia Dei, neque existit identificata, neque exigens identitatem cum Personalitatibus Divinis: ergo cognitio essentiae ut existentis in 1o signo non debet esse cognitionem Personarum. Ad 1us quoad 1am, videtur certum: et quoad 2am suadetur: quia exigentia identitatis, cum sit formalis [illegible] ad identitatem est formalis identitas; et in 1o illo signo essentiae [illegible] in signo Patris non est formalis identitas essentiae cum omnibus Personis; ergo neque formalis exigentia identitatis cum illis: ergo &c.

Ctra ergo Q.[3] 1° suo signo signatabis, dicere essaliter Generosi sine necessitate, sine exiga naria identitas cum Omnibus Personis, quod tunc adhuc non existit una Personalitatis nempe duchibe, et reliquas productas ex ordine intrinseco: itaut Deus, sine exiga naria identitas e essali, sine de ... essali ... se existit in esse in ... signo, in quo existit esse aliog cum est quasi aucentatis: et ideo in nullo, 1° nullo signo potest dependi essar ... ista necessitas, sine exiga identitate cum Omnibus Personis.

Et hic a necessitas identitatis potest dupliciter defendi. 1° pot ita explicari, et dicendo non existente identitate esse cum Personalitatibus in 1° illo signo, in quo existit essa: que a identitas existit adesse et indivisibiliter in essa et in Personalitate: et cum non sit in 1° illo signo utrumque extremum, non est in illo signo identitas formalis esse cum Personalitatibus: est tamen in illo signo 1° exiga identitas, et non identitas formalis: quia licet essa Divina existit destinatum in sequenti signo ad Paternitatem; nihilominus haec destinatio identitatis non est formalis, sed radicalis, et quaenam est exigentiae esse: et ideo non est formalis identitas, sed exiga identitas in secundo signo, in quo datur alterum extremum, videlicet Paternitas. Infra; tunc dicendo transeat quoad 13 ... et nego quoad ... ad ultimum nego maiorem. Quia ex hoc dicendi modo existit identitas non formalis, sed radicalis, et quia est exigentia esse destinatio identitatis cum Paternitate, non est identitas formalis, et adesse esse cum Paternitate.

Secundo, non dicendo ex necessitate identitatis esse formaliter ipsam identitatem esse cum Omnibus Personis; non tamen in 1° illo signo, sed in sequentibus ex praedicto ordine quo admittimus Divinis durante, sed esse ab aeterno productiones in aeternitate, sed per tempus destinato in quo sensu essa Dei existit ... est necessitas identitatis et est tota identitas formalis, quae essa in 1°

signo, et in sequentibus identificatur cum Personalitatibus: et ideo accidentaliter se sic adstant identificatae Personalitates cum esse per signo; quia ex conceptu eius non est identitas primo signo, et in sequentibus, in quo datur capacitas in Personalitatibus, ut praedicta quasi sua tribuit illi suum effectum formalem. Circa adstant ex parte ipsarum Personalitatum alia identitas virtualiter realiter dicta, qua Personalitates indifferenter cum essentia quo quidem non est in primo illo signo, et in signo sequenti in quo datur Personalitas: et hoc in eo signo, in quo datur talis Persona existit et ipsa, et tribuit suum effectum formalem, ut denominetur talis Persona identificata cum essentia. Sectio 3a an Verbum Dei et Spiritus Sanctus procedant per se et formaliter ex cognitione et amore creaturarum possibilium? Subsectio 1a affirmativa sententia eligitur.

Sectio 3a

an Verbum Dei et Spiritus Sanctus procedant per se et formaliter ex cognitione et amore creaturarum possibilium?

Subsectio 1a

affirmativa sententia eligitur.

Sensus praecedentis quaestionis est idem, quem praecedentis hic explicamus. Supponimus creaturas ut possibiles habere rationem cognitionis et amoris necessarii Dei. Quo posito rogamus: an Verbum Dei ex cognitione, et Spiritus Sanctus ex amore necessario creaturarum possibilium per se et formaliter procedant? Et in hac quaestione, sicut in praecedenti loquemur de Verbo Dei, et eadem, quae de cognitione possibilium, ex qua procedit Verbum, dicemus; esto dicta de amore possibilium, ex quo procedit Spiritus Sanctus.

Prima absolute negat; eam defendunt Scotus in 1o dist. 1a quaestione 1a art. 1o; et eius discipuli, Lycheti, Philippus Faber ibidem disp. 1a cap. 4o. Comitinguus disp. 3a quaestione 3. Bartholomaeus Mastrius primo productiva 5a asserentes in Divinis dari triasigna rationis: in quorum 1o datur essentia cum relationibus: in 2o dantur per deductiones ad intra: in 3o ordo originis ad extra; in quo tertio creaturae fiunt intelligibiles ratione Divinae cog-

nem: et ideo dicunt Verbum oriri p dictio e in gnō pcedentis
ipsum procedere ex cog. eam. Sequuntur Scoty, eandem sequuntur
plectitur Pa. Vazquez 1a p. disp. 143, cui subscribunt. Pa.
Annibal disp. 125 cap. 4o Pa. Alarcon disp. 2a cap. 3o
Pa. Ludovicus Turrianus qq 8 dub. 3, Pa. Murcia Complutensis disp. 7 difficultate 5a, Pa. Albertinus corollario 14 ad praedicamentum ad aliquid dub. 1o et 2o Pa. Ortega novissime qq 2a certamine 7o.

Secunda in affirmative, ut authores dicunt, sentiens
in nullo dicunt Verbum procedere ex cog. potius, ejusdem ob naturam Divinae
a logi et ipsius cog. utrasque pertinere ad formalem Verbi rationem, et ad integralem, et adeo. Ita Pa. Franciscus de Lugo disp. 15 cap. 3. Alii addunt
dicunt Verbum procedere ex cog. potius etiam creaturarum Divinae cognitas jam
libere. Ita expresse Pa. Gil disp. ... dub. 12 dub. 3 et Pa. Quiros disp.
37 sect. 7. alii a videntur, dicunt Verbum procedere ex cog. potius
quae cognoscuntur in Deo, non quae cognoscuntur inter ipsos a Deo pa-
tr. Et universaliter, licet diversis viis, hanc affirmantem tuentur Thomistae
apud Salmanticenses disp. 12 dub. 2o et Joannes a Sto. Thoma disp.
15 art. 2, et Gonetus disp. 9 art. 2o, et nostre scholae Dd. in allega-
tos existimans ... 1a. in art. Crim. Dd. 2 lib. 9 cap. 6, Pa. Molina q.
34 art. 3o disp. unica, Pa. Valentia qq 7 puncto 2, Pa. Mendoza
disp. 63 Pa. Granados tract. 9, et alii innumeri.

Sit 1a nostra dico.

Verbum Di. absolute procedit ex cog. formali omnium potius, sive de aliqua Divinae
sive de praedicatis, ut nos indicamus, ex potius. Probo 1o authoritate
Divi Thomae supra adducta q. 34 art. 1o ad 3. Pa. inquit, intelligendo
et filium, et Spiritum Sanctum, et omnia alia, quae eius scientia plectuntur, concipit Verbum, ut
totius Ty. et omnia alia ultra Trinitatem, sive etiam significant debet de utique
qui necessario attingit scientia Divina, quales in omnes ex potius et talem

Probo 2° etiam ex suppositione, quod dispositio

Indeterminata ex creaturis possibilibus. Verbum Divinum procedit ex cognitione illorum obiectorum, quae Verbum ut Verbum exprimit; et Verbum Divinum ut tale solum exprimit Trinitatem, verum etiam creaturas possibiles ut possibiles, etiam si Deus disponeret Indeterminata ex illis: ergo Verbum Divinum non solum procedit ex cognitione Trinitatis, sed etiam creaturarum possibilium, etiam si dispositio non Indeterminata ex possibilibus.

Ad minorem probandam suppono ex materia disputatione 4a dissertatione 2a, et ex speciali Deo Indeterminatione Divinae dispositionis ex creaturis possibilibus dissertatione 1a, primam [illegible] creaturarum possibilitatem non consistere [illegible] in aliquo esse dependenti ratione, sive positivo, sive negativo, sive absoluto sive diminuto, et [illegible] quod ipsae creaturae in suis praedicatis essentialibus non implicent contradictionem, neque absolute seu ordinate, neque ex hypothesi quod existant: ac consequenter possibilitas nihil aliud esse, nisi ipsas creaturas seu earum praedicata essentialia quae [illegible] probo minorem syllogismi, quae [illegible] satis dictat ex dictis sectione 2a.

Et probo 1° authoritate Divi Thomae, qui super caput 1 Ioannis lectione 1a tradit: Verbum Divinum esse expressivum [illegible], quod in Deo cognoscit, scilicet Personarum, et etiam creaturarum, aliis esse imperfectum. Et hic articulo 3° dicit, quod sicut scientia Dei est cognoscitiva Dei, creaturarum est cognoscitiva et factiva, ita Verbum Divinum est expressivum Dei; creaturarum vero expressivum simul et operativum: ergo Verbum Divinum exprimit non solum Trinitatem, sed etiam creaturas possibiles, etiam si dispositio non Indeterminata ex illis.

Probo 2° ex-

de minore. Verbum Divinum exprimit praedicata essentialia creaturarum, et praedicata essentialia creaturarum sunt possibilitas intrinseca ipsarum: ergo [illegible]. Consequentia est legitima: minor [illegible] ex nostra doctrina de possibilitate creaturarum, quam supponimus. Maior suadetur: quia praedicata exprimit Verbum, quae videt Deus in ipso Verbo, tanquam exemplare, ad quod respiciunt creaturas efficiendas; et Deus hoc Verbum Divinum ad praedicata creaturarum, quas producit: ergo Verbum exprimit praedicata

4-3
(125)

creatarum. Probo minorem authoritate D. D. Aug. 18 de Verbis Dni
columna 1a ait: erunt sa (scilicet Verbum Dei) non formata, et
species formatarum, sa incommutabilis. D. Basilius lib. 2o contra
Eunomium dicit: imago, quae creata a primitivo ad sui
transmutat, respiciens capit, et deinde participat quali-
tatis mentis, et manus formatae: ut pictor, sic lapidis sculptor,
sic qui aurea, aenea statua fingit, in exemplar aspexit, reci-
pit rem, quae speculatur effigiem, hanc in materia impressit. ergo D.

Probo 3o

Deus .. cognitio potis e absolute naria in Deo, et Verbum non requirit
procedere (et per se et formaliter) ex cognitione potis absolute naria in Deo:
ergo Verbum Dei procedit (et per se et formaliter) ex cognitione potis. Cons. e legitima,
minor evidens, antecedens: nam ut in Deo, e cognitio naria cognitionis, ita in Verbo e na-
ria ex premisso qualitas illi correspondens. Maior vero videtur: quia potis cre-
aturarum e absolute naria, et non ex aliqua suppositione; ita cognitio potis actualiza
absolute naria in Deo, et non ex aliqua suppositione: et ideo Deus nulla facta
suppositione nario absolute cognoscit potiam talium. ergo &c.

Necessitas,
quod Deus cognoscat potiam ex suppositione, quod sint potia, imo nego quod
potia dicantur naria potia ex suppositione Divinae Dispositionis: quia eiusmo-
di suppositio sit absolute naria, quae ex his suppositionibus non naria,
merito reputantur absolute naria. Vg. albedo dicitur absolute
naria obiectum visibile; quia ex suppositione quod sit color, e obiectum narium quod
visus; et haec suppositio non minuit illa necessitatis; quia cum albedinis sit
color sit absolute narium, et e absolute narium, quod sit obiectum visi-
bile. Sic Deus licet sit absolutus ab ordinatione Dispositionis cum potiitate crea-
turarum; et eas nario cognoscit ex suppositione, quod sint potiles, illas tamen ab-
solute nario cognoscit; quia ea suppositio potitatis creaturarum e absolute
naria.

Probo 4o quoniam Deus non connectitur cum causis potilibus actuali-

ut tales, eaedem sunt ipsae, adhuc ipsae creaturae possibiles, ut sunt cognoscibiles est in seipsis prius ad productionem Verbi, et independenter ab illa; neque eis possibilitas creaturarum denotat in ipsarum possibilitate realibus, et non cauxet nec debetur a Deo, non debet, et sic, expectare productionem Verbi: ergo neque ut esse cognoscibiles in seipsa: ergo Pater pro illo priori ad productionem Verbi cognoscit creaturas possibiles ut tales; alioquin ea cognitio non esset infinita; siquidem non cognosceret se pro illo signo cognoscibiles; et Verbum Dei producitur (etiam per se et formaliter) ex cognitione, qua Pater pro illo priori ad productionem Verbi cognoscit Pater sua scientia infinita: ergo etc.

Confirmatur, et explicatur: eo ipso, quod Deus non dicebatur cum possibilitate creaturarum ratione sue Omnipotentiae, ipsa possibilitas creaturarum est omnino necessaria esse, et non provenit a Deo: ergo aeque primo sunt esse, et inse cognoscibiles essentia Divina, et creaturae possibiles: nam ea, quae sunt in Deo nexa, et aeque primo necessaria, simul, sive concomitanter sunt cognoscibilia: verbi gratia duo colores, qui aeque primo obiiciuntur potentiae visivae simul, et concomitanter videntur: ergo non minus ex cognitione possibilium, quam ex cognitione essentiae Divinae producitur Verbum Divinum; quod sit Verbum Dei. Probatur ista: siquidem non minus infinitum, nec minus absolute ad infinitatem scientiae Dei cognoscere possibilia, quam cognoscere essentiam Dei pro illo priori ad productionem.

Obiicies 1.º quia Verbum Dei (etiam per se et formaliter) est adaequatum cognitioni infinitae Patris: ut probavimus sectione 2.ª imbet 3.ª; et cognitio infinita Patris (etiam per se et formaliter) respicit creaturas possibiles ut tales: ergo Verbum Dei (etiam per se et formaliter) respicit creaturas possibiles.

Confirmatur 1.º, quia Verbum procedens (etiam per se

et (paliter) ex aliunde ubi neque nihil aliud est, nisi quod tali
ubi supponitur se ad productionem Verbi, supponitur, lux diciturque
ex parte prius requisita: ut supra probavimus, de cognitione omnium, quae di-
cunt Verbo. Pro pr. supponitur ut secundo productionem Verbi, supponitur prius,
sed tamen dicimus ex parte prius requisitum Verbi. Probo minorem: quia Ver-
bum ut Verbum est actus 2us dicendi (paliter) omnia, quae repraesentantur et dicun-
tur ipso Verbo: siquidem est terminus productionis: et omnis terminus productionis est
actus 2us: ergo supponit actum 1um dicendi (paliter). Sed in Deo actus 1us
dicendi (paliter), sive actualis repraesentatio sive cognitio obiecti, seu includit:
quemadmodum in nobis est repraesentatio virtualis et in actu 1o consistens in specie
impressa seu Verbi; et dictionis nostrae internae: et repraesentatio (palis actu-
alis seu locutionis nostrae externae: ergo Verbum ut Verbum supponit admi
productionem tanquam prius, seu tanquam conditionem ex parte prius requisitam, cognitionem omnium, quae
dicuntur ipso Verbo. Sed creaturae possibiles ut tales repraesentantur et dicuntur Verbo Di-
vino ut constat ex Patrum testimoniis ubi supra adductis: nam est de omnibus ut loquitur
(Aug.), quae sunt in sua Dei: ergo ex cognitione creaturarum possibilium procedit (et qui-
dem pro ceteris paliter) Verbum Divinum.

(patet) 1o: non debet admitti in Deo intellectio
activa denominans, quae non sit fecunda ad generandum Verbum: siquidem omni
cognitioni activae correspondet in obiecto esse cognitum passivum, cuius forma est Ver-
bum, ut adversarii docent: ergo si cognitio Dei creaturarum possibilium fiat aliud Ver-
bum creaturarum possibilium distinctum a Verbo Trinitatis: quod non potest admitti: seu cogni-
tioni activae creaturarum possibilium, quae simul est cognitio Trinitatis, correspondet
pro se unicum hoc Verbum, quod de facto existit quasi denominans creaturas
possibiles passive intellectas: ergo Verbum Divinum procedit, et quidem pro ceteris ex cognitione
possibilium.

Tandem si supponamus cum multis Deum cum creaturarum possibilitate
connecti, seu quod Deus est supra creaturarum possibilitates: quod tamen nulli docent:
seu quod licet non sit, ut alii credunt, Dei visionem et aliam perfectionem Dei
connectuntur cum possibilitate creaturarum, facilius suadetur. Deinde Verbi

Deus procedit per se et formaliter ex comprehensione obiecti; [illegible] proba-
tur: quia et ex comprehensione obiecti, nam quia obiectum Deus non potest comprehen-
di: et non potest comprehendi obiectum Deus, quin per omnes comprehensiones cognos-
cantur, et quae plures ultimos, et in creaturis possibilitate innata: et consequenter nul-
la potentia potest perfecte comprehendi, quin omnes effectus eius quibus innectitur cog-
noscantur quia innectio talis non potest cognosci absque hac innectione: ergo
Verbum procedit ex cognitione creaturarum possibilium si obiectum innectitur cum ipsarum
possibilitate. Immo licet Deus obiectum non innectitur secundum dicat [illegible] reales ad
creaturas possibiles; quia tunc obiectum est realis [illegible] ad creaturas [illegible] quas quantum
ex se potest producere: et non potest comprehendi [illegible] realis ad creaturas possibiles,
quin per eadem cognitione attingantur termini huiusmodi [illegible]. Et creaturae possibiles necessa-
rio productiva talis potest comprehendi, quin effectus in eius [illegible] virtute vir-
tualiter comprehensi cognoscantur ergo etc.

Praeterea Verbum Dei procedit ex com-
prehensione essentiae Divinae, prout haec est exemplar, et species intelligibi-
lis [illegible] creaturarum, et prout est radix perfectionis Divinorum perfectionum, quae di-
cunt [illegible], sive ordinem ad creaturas possibiles: [illegible] libertas, dominium etc. [illegible] et haec
non possunt comprehendi, quin cognoscantur creaturae possibiles, quae sunt [illegible], quas
illae perfectiones respiciunt: ergo Verbum Dei procedit [illegible] per se et
formaliter ex cognitione creaturarum possibilium.

Sit 2a nostra conclusio. Verbum Dei per se
et formaliter procedit ex cognitione creaturarum possibilium: ac proinde haec cognitio ultimo [illegible]
pertinet ad primariam, et [illegible] Verbi rationem. Hanc conclusionem suadent ra-
tiones, quas pro praecedenti adduximus; et contra ipsarum explicationes
nostravimus: illis hanc unicam addo: Verbum Dei per se formaliter procedit a Patre
ut cognoscente se esse Patrem: et non esse non Patrem: et hanc esse veritatem
absolute necessariam et indefectibilem: ergo per se formaliter procedit a Patre ut cognos-
cente hoc esse hoc, et non esse non hoc: et sic de reliquis omnibus [illegible] possi-
bilibus: et has esse veritates absolute necessarias et indefectibiles: a cognoscente
hoc esse hoc, et non esse non hoc (et sic de reliquis omnibus [illegible] possibilibus) est cog-

é cognoscere hoc n ee chymæræ. et eē possib: ergo per se quidem intellectus utrumque noscente creaturas possibiles veritatis: ergo ex conceptu creaturarum possibilium totaliter in se finalitèr et absolutè verbum. Dicendo 3° etiam, in quantum difficultas. quia Deus cognoscit esse veritatem absolutè naturalem et indefectibilem, ut esse Deum, et non esse non Deum; cognoscit simul istam huius necessitatis, sive indefectibilitatis, ut illud principium: quodvis est id, quod est et non est id, quod non est: et in hoc principio clarè et comprehensivè cognitum, cognoscit etiam hoc esse hoc, et non esse non hoc: et sic de reliquis creaturis possibilibus: quia ista pariter semel deficere, deficeret ratio, proptereaque quod est, et non est non quod est.

Praecipuè utique datur naturæ connexiō internæ Trinitatis, et creaturarum possibilium; at non, ipsius quæ Divina primò trahit ad aeterna Divina, et potentiam ad creaturas possibiles; et ideo Verbum procedens per se ex conceptu Trinitatis; non vero ex conceptu possibilium; et hanc ut talem non continere ad primarium, et essentialem rationem Verbi; sed solùm ad integralem et secundariam.

Sed contra est 1°: quia intellectus Divinus essentialis est unica et indivisibilis fœcunditas absque ulla virtuali distinctione: ergo non datur fœcunditas cognitionis, quæ sit prior, et prius trahat ad aeterna Divina: et alia eiusdem fœcunditatis, quæ sit posterior, et posterius trahat ad creaturas possibiles: ergo in signo ad productionem Verbi ita procedit per conceptionem internæ Trinitatis, ut etiam procedat conceptio creaturarum possibilium.

Contra 2°.

quia licet daretur duplex fœcunditas cognitionis Divinæ, nihilominus possibilitas creaturarum non est posterior Verbo: ergo neque conceptio. Dicitur talis possibilitatis. Probo ante, quia prioritas et posterioritas signorum consistit in dependentia unius ab alio, ut ipse notavi; atqui possibilitas creaturarum non dependet à Deo, nec ab illo venit, neque finaliter, neque causaliter: nam creaturæ possibiles essent cum aeternitate possibilitatis, sive non repugnantiæ ad existendum: ergo.

Contra 3°: quia etiam si possibilitas creaturarum dependeret à Deo, utique haec —

dependam cet libera, et sic nania, et abstiga ab tali quo quidq n̄ notionali pota Vcabi, et sis libey personis, et eo ipso polley ereaty n̄ e proteniea Vcabic hac deslikelo n̄ pot negam, quo seq q pecet, primarie raoe pcedat ex vog polny.

Contra e 4º. q n̄ pot Deus p illo signo pind pfectissime comphendere sua objeq, nisi cognoscat: an ipsa dnectae (n̄ dnectae) cu omnis polebus: et an n̄ absolute, (isly edi tionale poeny illas pducere: et an tamen n̄ in statu poenis absolutes pducere reay polley, (n̄: sed n̄ pot Deus hec ad pfectissime sphendere, et cu n̄s cencas nisi etz cognoscat reay polley in seipsis: et n̄ pot pfectissime sphendi actus nra mentalis indicalius nisi eius veritas, l falsitas pali cognoscat, etz si hec sit pantz interna, et pantz externa: na veritas valde pertinet ad pfectiog, et statu illius actus: q &c. Subrect 2a obiectiog diluunt.

Subsectio 2a

Obiectiones diluuntur

Obiicies 1º D. 13 dug. D. Anselm, in Monologio cap 33 tradit, ereay dici in Vcabo, quaeteris sunt in Deo, gra intell..., q n̄ dicunt, et p. pprias raoey. Reo 1º hunc S. D. nobis ad ..., alios n̄ plures nobis fauere. Reo 2º Deum anthu, nedo eog. nos enq n̄ negamus Vcabu pcedere ex cog. positiuis, et sunt in Deo; et stonius affirmamus etz pcedere ex cog. ipsorum inscriptis: qd S. D. n̄ negat. quq admy dy. asserimus Verbum pcedere ex cog. relaoy in essay ptor quid malitia extraminentem in ipsa Detty; n̄ negamus pcedere ex cog. relaoy inscriptis: nq Deus pot cognoscere eas et relaoey, ly inscriptis; ly una raoe altering, aut ex illius generaoe: ut plures docent:

diquo nos in generali disputavimus; 3.° defendimus Verbum procedere ex cognitione essentiae, relationum, et creaturarum possibilium in recipiente, quod potest duplici via defendi.

Primo si dicatur in nostro Deo dari duplicem formalitatem; quarum una ita habeat se ad relationes directe et per se, ut sit virtualiter distincta a formalitate, quae de cognoscendis nata directe et per se ad hoc, Deus [illegible] essentialia agnoscantur, relationes, et in recipiente, et ex comprehensione rei Divinae [illegible] quid [illegible] virtualiter et eminenter attributi: tunc autem hanc explicationem dicimus Verbum Dei ex utraque cognitione esse, et per se procedere: quia quod procedat ex cognitione directa essentiae, et indirecta relationum, non tollit, quod procedat ex alia cognitione directa relationum: et contra procedat ex cognitione Divinarum perfectionum in recipiente, et ex cognitione unius ratione alterius, et ex penetratione illius. Eodem modo in praesenti potest dici Verbum procedere ex cognitione possibilium ipso Verbo, et ex cognitione ipsorum in recipiente: utraque cognitio perfectissima est, et quaeque primo duxerit Deo: ac proinde Verbum simul, imo et quaeque [illegible] ex utraque procedit: nec [illegible] concomitanter se habeant ad productionem Verbi simul concurrunt.

Praeterea, quamvis concomitanter cognitio essentiae et prior cognitione relationum, et cognitione creaturarum possibilium; adhuc possumus defendere Verbum ex utraque cognitione per se procedere: quia prior cognitio quamvis accedat secundaria non est sufficiens, ut per se producat Verbum: nam cum Verbum exire, et per suam evaginationem sit adaequatissimum, et perfectissimum, debet supponere cognitionem essentiae, et cognitionem relationum, et cognitionem creaturarum possibilium. Nec ideo Verbum est multiplex, quia unicum formaliter, et virtualiter, et equivalenter sit multiplex: quia [illegible] cognitiones simul concurrunt, et quaevis per se propria ratione inadaequate ad productionem Verbi: quae admixtio in tractatu est unum, et non multiplex, licet plures [illegible] inadaequate ad illud concurrant.

Secundo si dicatur, et quidem aptius cognitionem possibilium, et in Deo, et in recipiente esse unicam formalitatem virtualiter, et obliquae indistinctam, in illa, in recipiente et essentia, a cognitione Divinorum attributorum, et relationum

et solu distingui realiter ex natura [illegible] tamquam similitudinis cognoscendi ad sanie petit infinita perfectio Divina agnitionis, verbum illius dicitur unius, ratio perfectissime comprehendi, et [illegible] soli quam illius, nihil ibi latent cognoscens, et quamvis [illegible] illius et [illegible] de virtualiter [illegible] realiter cognoscitiva solu omnino, quod est cognoscibile, et omne [illegible], quo reddit perfectibilis. Atque ideo hanc explicationem melius explicat, qua ratione Verbum Dei sit [illegible] realiter; quatenus correspondet vero, quae ad omnia productionis conveniunt, et quae per suam generationem acquirit.

Notanda 4.° esse in hoc modo loquendi: Deus cognoscit omnia possibilia, non solum prout sunt in Deo, sed etiam prout sunt in sua [illegible]: [illegible] in duplicitem posse [illegible]. 1.° quatenus denotat solum [illegible] reale et motivum [illegible] intelligibile; in quo sensu omnia possibilia cognoscuntur in seipsis, nec dicuntur a Verbo. Verbum accidentale [illegible] non procedit ex cognitione possibilis in seipsis in hoc sensu; secundo, quatenus [illegible] in significat [illegible], quae [illegible] attingitur a cognitione, loquutione, et amore.

Objicies 2.° Si Verbum Dei procederet ex cognitione possibilium, ipsa omnia possibilia conveniunt ut sunt intelligibilia, et ut principium ad productionem illius, et hoc nequit admitti; ergo. Probatur maior. quia schemata [illegible] realiter, et distinguuntur realiter a Verbo, quod ab illis absoluta necessitate dependet. Ergo. Haec objectio etiam et [illegible] militat contra 2.a 3 [illegible] duo [illegible].

Respondeo maiora dicta a nobis sed 2.a [illegible] 4.a [illegible] [illegible] objectionis. Quia cognitio Dei (sit et Dei [illegible]) sit realiter [illegible] et [illegible], et ex se [illegible] [illegible] ad cognoscendum [illegible], quae ad cognoscendum omnia possibilia [illegible], non indiget [illegible], [illegible] seipsis, [illegible] effective [illegible] ad illam [illegible] [illegible] solum motivum: et ideo omnia possibilia sunt solum [illegible] motivum, sive [illegible] accidentaliter non [illegible] motivum physice, [illegible] [illegible] [illegible] Verbum procedat ex possibilibus [illegible]

Initio p[rim]o. ē intelligibile creatum ē ipsa D[ivina] intellectio D[ivi]na? et intellectio D[ivi]na ē prima: quod creat[ur] post[ea], ūs vero ē intelligibile per ipsa cognitionis, ex qua procedit Verbum et ipsum Verbum.

Plures, inter quos ē Suarez lib. 3 dicit 43 qui unica, et Cornejo hic disp. 2 et 3, Ricardus in a. Mad. de sancto Dei disp. 6 et alij RR[vere]ndi. nostrae Provinciae Castellanae et Toletanae, indicant creatum posse ūs ē posse et ūs ē intelligibile ē ipsum Deum et non nullum ipsum ipsumque omnibus rationibus probant Verbum qui procedens ex cognitione creatam posse dependeant, et Verum hoc creatum non ē intelligendum de quibus in scripturis, ūs illud ē, quod nihil ē aliud, nisi ipsa Deus.

Cujus hujus doct[rinae] semper mihi displicuit: nam licet D[ivi]na ipsa D[ivi]na respiciat creaturas possibiles et producibiles ... ē D[eu]s quod habet in Deo, et ūs aliud ē creaturas per ipsius illarum. Probo cognitionem D[ivi]na ipsa non respiciat creaturas possibiles ūs illud ē, quod ē D[ivi]na ipsa producibile, alioquin ē D[eu]s non ē producibile ab ipsa, quam nullus praeter D[eu]s salvat absolute posse ab ipsa produci, consequenter ūs ē creaturas ipsius creaturis, ratione cujus dicunt ē eminenter in Deo (quod aliud ē D[eu]s non ē eminentiale, et sola in Deo) ē producibile ab ipsa: ergo ipsa respicit creaturas possibiles non ūs illud ē D[eu]s et ūs non ē creaturas ipsius illarum; ūs quod attinet, in se ipsis immediate ab ipsa, et ā se ad D[eu]m.

Unde ex eo nando maiorem nego ē intelligibile ipsius creaturas possibiles, ratione cujus ponunt in se ipsis cognitionem, quam D[eu]s non ē ipsa cognitio D[ivi]na, et cum ipsarum creaturarum possibilium quae ex se cognoscibiles ūs. Doct[rina] non obstante creaturas possibiles, ut in Deo cognoscibiles, habent aliud ē intelligibile, nempe ipsum Deum, ratione cujus in Deo intelligibiles, quibus inesse ūs eminentialiter.

Initio 2°. nihil ē, a quo creaturae denominantur formaliter intelligibiles, nisi D[ivi]na intellectio quae pro illo

pro illo priori ad quod dicitur Verbi non esse in memoria Patris; et hoc non potest sustineri: quod probatur. Quia cum in illo priori sit Deus intellectus, requiritur esse in illa memoria Patris, quae hoc supponit, eius obligatione: quod eius Verbum procedat, ut docet Augustinus, ex memoria foecunda Patris, non potest procedere ex eo, sine eius positione.

Respondeo ad dicta negando antecedens; quia intrinseca et prima intelligibilitas, a qua formaliter denominatur essentia in seipsa actu intelligibilis, est intrinseca aptitudo ipsius ad terminandum eius esse. Et nego esse eius. Ad cuius probationem nego antecedens. Nam Divus Augustinus per memoriam foecundam Patris nihil aliud intelligit, nisi Deum eius perfectissime, adaequate, et primo cognoscentem. Nec namque est reverenter eis non nullis ad intellectum Dei in actu, quae debet supponi ad eius, et vocatur est memoria. Solii, Beato Doctore Deliberatio. Divus Thomas quaestio 4. de veritate articulo 2 in corpore ait: Verbum principaliter et quasi per se refertur ad Deum, non ex creaturis, sed quasi per accidens ad creaturas accidit Verbum, ut per ipsum creaturae dicantur non per se, et per accidens procedit Verbum Dei ex eius positione.

Interpretatio, quam adhibet Gonetus, adeo violenta est, ut postquam sancti Doctoris sibi esse dictum persuaderet, quae eius verba in suum sensum explicet, non vacat eam impugnare. Respondeo ergo ex Gustalis Divi Thomae verbis Summae nobis manifestam esse eius mentem: ac inde narrationem hic ipsius Verba in alio sensu intelligenda esse. Primo loquitur Divus Thomas 1. parte de creaturis existentibus: quia ibi ex Divo Anselmo tradit creaturas, quae in mente possunt non dici per Verbum; idcirco hic dicere accipitur, quatenus significat idem, ac ordinare ad existentiam: quod sane verum est, et impertinens ad praesentem difficultatem. Secundo denique Angelicus Praeceptor loqui decet de possibilibus, tum indico ea intelligenda esse de Verbo in Deo, et ut praescinditur a Verbo creato, et increato: nam in hoc sensu vera sunt ea verba: quia eius Verbum sic acceptum solum est medium per intellectum, adicientem per decursum per accidens, a illis sic acceptum

creaeq: potes illo dicant: itaq Deab. Divinum non ex creatione
Omnip. Deabi; et ex eo, qd Q. dicens, et res et creaeq ē Deaby expe-
rimq creaeq.

Obiicies 4.º Prius esse, quo Deus cognoscat creaeq possibiles,
debet cognoscere se ipsum esse prius Dplete productivq earum; dicit prius Dplete produ-
ctiv ad extra Ominus potes inhibitas relativas: ē Deus prius debet
cognoscere seipsum attributorum inhibitis Personis, quo cognoscat creaeq
ut possibiles: ē prius ē Deaby, quo cognoscant creaeq possibiles et possibiles: ac consequen-
ter non potest pendere ex cognitione illarum. Minor pr.: quia actiones in supposita ex tria
operatio ad extra si indicium a tota Trinitate. Maior, suadet: quia essentia de-
nominat possibilis a ca ut Dplete productiva illius: ē prius debet cognosci
ca ut Dplete productiva, quo cognoscant esse possibiles. Dfin: quia ut creatio
existens rerum supponit nos Personas Dte existentes: nam actiones ad ex-
tra si Dei tribus Personis: ita possibilitas creationis supponit easdem Perso-
nas: siquidem ab eo, a quo res producitur, a potentia productiva, et creatio producitur
a tribus Personis nascio absolutae, et istae non pertineant formaliter ad rationem prius pro-
ductivi; q.º absq dubio in nascio prius utquod: q.º ab illis potest productivi po-
litas creationis, et omnium: creaeq ē potentiam Deabo.

Resp. negando maiorem,
ad cuius probationem distinguo ans: essentia denominat possib. possibilitate extrinseca a ca Dple-
te productiva: Dcedo ans: possibilitate intrinseca: nego ans: Ad confirmatio ne oppon.
Item quamvis possibilitas extrinseca creaeq, pro quo creaeq denominantur extrinsece
possibiles Dsistat in earum ca ut Dplete productiva: ac proinde habeant hanc possibilitatem
formaliter a Deo Dipso: imo et a tribus Personis: et quamvis existentia rerum
creatarum supponat nos Dnas Personas existentes; nihilominus possibilitas
intrinseca, sive creaeq, sive cuiuscunque creaturae non proveniat formaliter, nec causaliter
a Trinitate Personarum, imo nec a Deo Dipso; ac proinde non supponit
nos Dnas Personas existentes: nam creaturae possibiles esse habent suam intrinsecam
possibilitatem, sive Dpossibilitatem, ex non repugnantia praedicatorum; ac proinde formaliter illud causaliter nullam
habent dependentiam a Deo, nec a tribus Personis. Unde cum sit prioritas in-
nonum Dsistat

independentiam ab alio; ergo potest inesse posse producendi posterius Divinis Personis, imo nec D. Vigore.

Ad 2um [illegible] ab Adversario [illegible]

ad cuius probationem omitto ans. et nego cons. quia in nullo signo potest Pater capi ut potens producere, quin explicite consignetur ut potens producere [illegible] ad [illegible]

3o. et si ponatur in aliquo signo utraque cognitio, alia non est; nihilominus id non potest accidere quando cognitio est perfectius, et comprehensive, quae simul et indivisibiliter attingit ea omnia quae licet intrinsece habeant aliquem ordinem prioritatis, et sic Deus omnia prius scilicet [illegible] quae attributa, et attributa prius quae personalitates; nihilominus cognitio Dei comprehensiva simul et indivisibiliter ad haec omnia. [illegible] Deum prius esse cognoscere seipsum ut exigit subsistere in tribus Personis, quae ut potentia completa producere; nihilominus ut reipsa producat Verbum adaequatum, et illi sui perfectionis correspondens, debet capi ut comprehendens tres exigentias Divinae naturae ad subsistendum in tribus Personis, quae sunt completa productionis ad extra. Necessarium est, quod adaequate indivisibiliter respiciat, et comprehendat ea, quae valent ex se prius, et dicunt intrinsece quendam ordinem. Videmus [illegible] libera procedit a duplici causa, et eius influxu; [illegible] ex se prius et influxus [illegible] [illegible] et non [illegible]: itaque Pater cognoscit simul essentiam, Personas, et creaturas possibiles: et sic cognoscit Verbum et Spiritum Sanctum [illegible] posteriores; et nihilominus Verbum procedit ex cognitione illorum: itaque potest cognoscere creaturas possibiles ut aliquo modo posteriores et nihilominus procedet Verbum ex illarum cognitione. Nec

[illegible] si dicas. Scientia possibilium est prior origine Verbo: quia possibilitas creaturarum quae non est eius obiectum debet esse prior tam illa scientia, quae Verbo. Nego cons. et cons. Ergo licet procedat scientia, cuius obiectum non debet procedere ipsi Verbo ad [illegible] procedi [illegible] [illegible], quamvis eius cognitio sit origine prior Verbo. Praeterea sicut Pater cognoscens Verbum, quod eius possibilitas procedat, illud producit; quia ex cognitione est praedicamentum Verbi: ita cognoscendo hanc ob eius cognoscens et amans creaturas possibiles, quae earum possibilitas proce-

Gradat, reddit illas solitarg. ptes; q.a ea actio e quodz mo practica ce creas
ptes ut eam; ptitas sit potentia Verbi; at nihilominus in modo signo
inquas, et n possunt gradu eq.s separari.

Potest tandz recui Quipuo ad quo
ipsy ad summum ptare cuo^a dos ignoes eas ut subsistentes in aliquomodo
gradare ad eq.s creas ptes: ad hoc uo satis e q.d supponat actio esse ut
subsistentis in se. Etenim cuo deos q.ui orig ptr se n supponunt Trinitatis
personas, d. sty Deus unum, et aliquo mo subsistentes; vel esse ut subsis-
tentes, l subsista absoluta, quo n nulli admittunt, l subsista aliqua Pren-
sona: ac proinde n dependent ptr se a Verbo ut Verbum e, d a Deo ut ab
oi prop; at si dicipiat, essa D.a l inscipua, l ut subsistens in se; hoc ipso
Principi adstarant qui pltate productioni creans, quas ptr se exigunt esse
ut ptes: g. ob hanc ecoz n requirit, q.d actio Verbi; et scilz s. ut existen-
tes in seipsis ptr eo signo gradat ad eq.s creas ptes.

Obiicies 3.o Ver-
bum e magis necessum, quz ptia, et quz D.a sua illorum: g. Verbum n pot ptr
se et habitu prodire ex eo, q.d ptes. Pr. ans. in q. Verbum e simpliciter et
summe necessarium, eo q.d ita sit eus a se, cae vo n sunt ita necese, eo sint
entia ab alio, et dependentia a Deo; siquidz supponeunt Deum ita
ut verum sit: q.d Deus e, n implat creas ee; n vo e d.: g. eo ptr quod
unumquodz tale, et illud magis necessarium in Deo ea, quo creas ee ptes:
g. Verbum eo sit infinity magis e necessum quz ptitas creans, quo sita
e i. g. etz quz sua illarum: hoc eum n pot ee magis necessa, quz eius
obiectum, ex cuius necessitate sumit necessitas sua. Dist. una necessitas
essendi ut sic pot ee ma.r altera: g. ma e necessitas existendi in
Deo, quz necessitas ptis. Dist. ans. g. ma e certitudo unius ptis,
quz alterius; etz certitudo ex suo capite dicit necessitas existendi,
sive essendi in obto, et enuntiat, et excludit ois contingentia essen-
di aliter: g. datz ma et mi.r necessitas essendi, et ma et mi.r implicatio
aliter essendi. Dist. 1.o eus reale formalz infinitz quale e Verbum.

n pot procedere a nā finali ratione, sine ab ente rationis; et si procedit Veritas [illegible] ex eo, quod potius procedit a nā finali ratione, sine ente rationis. [illegible] nil, quod sola potius sup sig [illegible] additur rationis [illegible]

Resp. 1º neg.

do ans. Ceterum quamvis ad nos imperfecte nos incipiendi, incidire, possit dici magis necessarias Veritas, quas possibilitas creaturas; quatenus ex eo, quod ignoramus aut negamus aliquam esse possibilitatem, n ideo debemus negare dualitatem Veri: att in se ipsis, et aut ser n e magis necessaria Veritas, quas possibilitas creaturas; siquidem tam Veritas, quas possibilitas creaturas e summe nata, et includit os [illegible] in sua ratione: ac contra creaturae est n finitae, quia natura sunt in esse potest, quas e nata existat Veritas infiniti. [illegible] ante nego assumptum quoad 1.3 p. Ceterum possibilitas creaturae nec finaliter, nec causaliter pervenit a Deo: ac perinde esse possibilitas esse ipsa, sicut exie, et quasi a se; licet eodem modo, ac Deus: nam Deus est ens a se, esse actuale et existentiale: quod solum e proprie et absolute esse ens a se: esse ipsa possibilitas, licet n dependeant a Deo in esse possibilitati, dependent 6. a Deo esse existentiale: ac proinde n absolute a Deo; quae a Deo dependent in existendo: et contra n sic absolute causa ari.

Resp. 2º distinguo dicare e magis necessarias ut expressivas solius finitatis: omitto ans: ut expressivas possibilitatis, quas possibilia et sui [illegible]: nego ans. Ceterum Veritas, licet spere expressiva finitatis et ut expressivas possibilitatis, petit ex ea illas: ac proinde ut expressiva [illegible] est magis necessaria, quas possibilia et sui [illegible]; nihilominus ut expressiva possibilitatis n pot esse magis necessaria, quas ipsa possibilia, et converso.

Ad 3

Distinguo distinguo ans. una necessitas extendi ut sic pot esse maior altera, si sint eiusdem speciei necessitatis: nego ans. si sint diverse speciei necessitatis: Concedo ans. Ceterum n una e necessitas metaphysica, et alia physica, vel moralis; una absoluta, et alia ex suppositione contingenti; ut sic una pot esse maior altera: [illegible] si necessitas sit metaphysica et sic aliis nequit una esse maior altera; quod [illegible] in indivisibili, et tam una, quas altera implicat [illegible] ad [illegible]

ppbaóz anti dico etz cealitudiñe quæ admittere excessy, et inæqualitaq roᵃ nad, spter cealitudinis, quæ pp. participant, ytery cealitudiny metha, et essale intrinece non admittere maᵃ, et minorem cealitudinis, qᵃ cũ divino dcept, ut ipsa obiectio nadit, dicat necessitate essendi indebit, et enunciat et excludat oẽ dnigz essendialiter Quitit in indiviti:

Ad 2ᵃ dpbaóz reo 1ᵒ deceiva maᵃ, nego minorẽ: ad minor ybaóz nego ants: qᵃ scia potiq in Deo e sua nalis, et absolute nania; siquidẽ eius obq e absolute nariq: ac pinde insi e Dei intrinica pfectio formaliter exprimens et repraĩsy eãs ppos: et ideo ñ sũz peculiarẽ raõz addit a raõz mẽ explandi intrinecã pfectioz Dei. Et illud, qd dr, de ente raois, si vixẽ raois e pcus inane, nisi sermo sit de ea raõz, n̄ fali, et fundali: nq Deus ab æterno cognovit creaq ppos; et ab æterno ñ dat ens raõis, neg intus illud fingit. Deo 2ᵒ, si scia Dei ce creaq posita-te ... addit eᵃ raõis: quid mirũ, si Verbũ, qd dicit posita, addat ... raõz q̃ ... quod het, cogitõ in ẽe cogitois het Verbũ in ẽe Verbi.

Obiicies 6ᵒ pductio Verbi e prior, quæ cogitõ posita-tis creaq: ergo Vᵃ 1. Pᵃ ars. 1ᵃ q. in Deo ea, quæ nullũ dicunt ... ad extra sũ priora illis, quæ dicunt tale ... 2ᵒᵃ q. quæ sũ intimiora, priora sũ; et ideo ordo ad seipsũ in Deo prior e quæ ordo ad aliud. Dᵒ ex 3 esto, qᵃ notionalia immediatiora sũ, quæ essalia ad extra: qᵃ hæc includunt dparaóz ad aliquid externũ; notionalia vero dveniunt ex nᵃ rei absq̃ ulla dparaóẽ ad extra; ergo Vᵃ.

Reo ex dictis nando ars. qᵃ quamvis pductio Verbi forᵃ prior sit positate creaq in ẽe reali (qd etiã negamus) ñ tñ est prior, quæ potiq creaq in ẽe obiectivo. Ad 1ᵐ et 2ᵐ pbaóz omitto ars, et nego cõq. Deus quamvis Deus prius dcipiat in ordine ad se, quæ in ordine ad creaq; nihilominus, qᵃ eius cogitõ æque tendit ad utrũq ordinẽ, et indivisibiliter utrũq dphendit: ñ ens requirit, ut ipsum obtendi; pducto semet ipse, nisi separatiue, ordinẽ, quæ inter se habent obiecta. Quemadmodum cogitõ essalis Dei æque 1ᵒ ... ad esse, attrib., et relaões, lt Deus prius pcipit dcipi in ordine ad absoluta, quæ in ordine ad relativa. Ad 3ᵃ dcedo notioalia ẽe immediatiora; nego tñ inde inferri, qd externa, quæ ñ ita immedᵃ sũ,

n. sint, quia praeternaria ad quodcumque Verbi.

Obii. 1° ablata creatarum possibilitate, ac proinde cum scientia possibilium auferret Verbum: quia Verbum non procedit per scientiam simplicis intelligentiae ex scientia possibilium et talium. Ergo ante ideo auferretur Verbum; quod dicit ordinem necessarium connexionis cum possibilibus, et dicit quoddam habet necessarium connexionem cum quibus; quia ablata creaturarum possibiliae, ac proinde eorum scientia, non auferretur Verbum; ideo sine Verbo, non procedit per rem illa entia, quae deficiente adhuc Verbum procedunt; et deficiente rerum creatarum possibilium; adhuc Verbum procederet solum.

Resp. 1° negando suppositum, dicit ipsum connectionem cum creaturarum possibilitate; et dicendo ... non auferret Verbum ut expressivum divinitatis: omitto ... non auferret, ut expressivum possibilium, negando. Creaturae Verbum ut expressivum possibilium divinitatis non dicit habere tamen cum aliquo extra Deum; ac proinde etiam si deficerent creaturae possibiles, et ideo creaturarum scientia, procederet Verbum ut expressivum divinitatis: at vero ipsum Verbum ut etiam expressivum possibilium dicit connectionem cum illis; et ideo deficeret ut tale, creaturis possibilibus deficientibus. Ad probationem ... dicimus ... ideo auferretur Verbum quod habet connectionem absolute, omitto: ex suppositione connexio ... quia sicut nullum est inconveniens in eo, quod ablatis possibilibus auferatur in Deo scientia repraesentativa illorum: ita non est inconveniens in eo, quod ex hypothesi impossibili ablatis possibilibus auferatur in Verbo illorum expressio: siquidem non est magis necessarium Verbum, Deo, quam scientia Dei: et sane sicut scientia Dei propter suam infinitatem absque mutatione sui potest repraesentare unum obiectum, et ipsum non repraesentare ob solam obiecti variationem: ita Verbum Dei absque mutatione sui fieret expressivum et non expressivum eiusdem obiecti ob ipsius variationem.

Ad 2° probationem idem respondeo: et sub eisdem terminis, distinguenda maior deinde minor. Itaque per impossibile deficientibus creaturis possibilibus, deficeret Verbum Dei ex suppositione, quod non connectatur cum creaturis possibilibus non quoad intrinseca perfectionem et entitatem, sed quoad denominationem, sive relationem ad possibilia: ac proinde procedere ex illa creaturarum quoad intrinseca perfectionem et entitatem; non vero ex illa, quoad denominationem, sive relationem ad possibilia.

Nec ideo dicendum est Verbum per accidens procedere ex eorum possibilium; quia non solum Verbum ut expressivum possibilium videatur accidere ipsi Verbo ut expressivo divinitatis: nec enim hoc sensu intelligenda sunt Verba D. Thomae superius nobis obiecta. Ratio est, quia illa connectio, non est ex suppositione contingenti, sed ex suppositione absolute necessaria; et ideo ipsa est absolute necessaria. Praeterea sicut scientia possibilium non est ex... naria, et ideo ipsa ... absolute necessaria; ... primere ... possibilia; ita nec Verbum; sed absolute exprimere...

Resp. 2° negando

nec do ma, et omissa graß maori nego minor, si supponamus
directioz Dei cu coeis ppolibus. Etenim si Deus directum cu coeis
ppolibus requirit comprehendi, quatum pro eadem cog. attingens coea ppolibus;
et si hoc pp pole, impole deficient, etiam deficeret Deus, et eius
scia. accedentem Verbum quod ex illa scia procedit, generaliter ipsa
cognitio ppolium ornaria in Deo et hic directioz cu sua sbliz. Verbum manere
reprandi hic eadem directioz cu illa: deficientibus coeis ppolibus, etiam Ver-
bum Dei deficeret. Itaque posita hypothesi impli de impossibilitate omnium crea-
rum ppolium, ppolium intrinsecum, ut aiunt, destrueret, in Deo Deus, et scia Dei et
consequenter Verbum, quod de facto datur et ad eiusdem productioz pre requirit
cognitio coearum ppolium. Sectio 4a an Verbum Dei, ex cog. contingentium, Spus
Stus ex illorum amore procedat, et qualiter procedant. Subsectio 1a Sa eligitur
et probatur

Sectio IV.a

an Verbum Dei ex cog. contingentium, Spus Stus ex illorum amore pse et qualiter procedant?

Subsectio 1a

Sententia eligitur et probatur

Omnes veritates conditionatas creaturarum necessariarum ppa-
ctiva si omnis applicet, ad obrevendum, et Deus Deus non subhabat, obti-
neret: quae quidem, licet habeant contingentiam conditionatam; attamen neque specialem ingerunt
difficultatem, nec ad praesentem quaestionem pertinent: quia scia, qua Deus haec cognoscit, est
indistincta a scia simplicis intellig., sive cog. ppolium: de qua ig. neque iudicium
exponimus.

Alie sunt veritates conditionatae contingentes, et liberae, sive creatarum
liberarum; quae quidem habent contingentiam conditionatam: quae erit verum dicere hoc
est et, verum dicere sub conditioe v.g., si Petrus vocetur, auxilio a, bene ope-
rabitur. Quas quidem veritates Deus cognoscit scia conditionata, sive media:
et de hac scia media procedit praesens quaestio et rogamus: an Verbum Dei procedat
ex hac scia conditionata, sive media, quae se habeat in 1o signo priori ad productioz

docg Verbi.

Experea si alig veritates n. Odiminata id absflut: Deg. a ploray por eal n. ae, et pointg cait veray diceure aliquando o: raye: Diis Decasio Dei Dei, quog n. e: quey quily veritatey Deus agnoscit p sua visionis et granuis. Sin nulli hany veritaty, sequerent. naria absolute; q. il effg q naria o quantiti; nihilom in Dei n absolute Dtingtes a Deus potent absolute ad tales effg n. Durrnere. De hac q. cog. Dte istany veritany, sive veritaty Dtingentiy absolute futuraey est qcedt qo. 9

nqua 1a sa scte, affirat et utraq vea. Ita P. Valenzia ac) puncto 2o, P. Zuniga disp. 2 dub. 5, P. Montoya disp. 64 sect. 4, P. Petaviuy, P. Terlo-gy, P. Arix, P. Tuiros, P. Herrera, P. Peñafiel, et plures RR. in manuscriptis.

2a sa absolute negat. Ita Eximius D. lib. 9 cap.), P. Vasq., P. Gemmenial, P. Fasoliy, P. Granadey, P. Sanreny, P. Albera-diy, P. ConincK, P. Pregoniy, P. Ameny, P. Franciy de Lugo, P. Aben-daño, P. Ortega, et coter Thomistae apud Goneti articulo 5o et scoty cyonis.

Tertia sa indicat Verby pcedere ex scia Odiminata, n. u. ex scia visionis. Ita videt. docere P. Molina qo 34, articulo 8o disp. unica § negandy. Ego vero utraq, affirativa et negativa bene intellecta amplector, et sequentiby Odusiby de-claro.

Sit 1a nra Oduo. Verby et quoad entitatem et quoad pcatam naria ac p-inde quatenus e Verby Trinitais, et nariony n. procedit p sa ex cog. creaty Otingentiy, sive futuraey: neq. Spiritus Sanctus ex amore libero eany dg crea-ny et bo. q. Verby quoad entitatem et sua pcatam naria, ac pinde quatenus e Verby Trinitatis, et nariony a sio nariy, n. soly quoad entitatem, sed etiam quoad dnoaq, et nullo mo. Otingens, sed ay sio naria nullo mo pcedit p sa ex entitate Otingentis Verby et quoad entitatem, et sua pcata naria, acp-

de q. nu e Verbi Trinitatis, et naturarum n. procedit p se ex creaturarum contingentium sive futurarum; quae est contingens quoad denotationem extrinsecam est, et ideo nequit esse ... natura haec ex contingentibus necessaria esse natura tota, quae ex praemissis contingentibus deducitur.

Dices. Verbum et Spiritus Sanctus, si non erant aequaliter procedere ex tota ea perfectione intrinseca et naturali, quae non erant quoad suam entitatem et praedicata naturalia; et non erant aequaliter procedere a scientia et amore liberis, siquidem scientia et amor liberi qua tales potuerunt in Deo deficere: ac contra Verbum et Spiritus Sanctus secundum suas entitates et praedicata naturalia possent deficere, si aequaliter ab illis procederent: quod implicatorium est: ergo Verbum et Spiritus Sanctus quoad suas entitates, et praedicata aequaliter naturalia non procedunt p se a scientia et amore liberis contingentium et futurorum.

Dices 1.o Verbum nihil ... procedere a scientia libera p se perseitate effectus, loquor effectivam ... perseitate prius; quia Verbum non exigit aequaliter et p se ... suae liberae existentiae mundi; postquam haec scientia exsupponitur quod debuit in Deo, exigere aliquam ... et procedentiam ad productionem Verbi, entitatem et praedicata naturalia ipsius, ut est Verbum naturarum: et idem post dictam decretionem liberam ... Spiritus Sancti ... plura influunt in effectus, quae p se et ab intrinseco non exigunt ab illo: ergo similiter.

Sed contra: quia Verbum ... contingentium ... et praedicata naturalia ut est Verbum Trinitatis et naturarum, habet summam et infinitam necessitatem essendi: ergo in nullo eventu possibili ... scientia existentiae mundi ... existentiae mundi ad existentiam Verbi ... sic ... ipsa scientia existentiae mundi nequit esse prius existentia Verbi sic ...: ergo ... Probo minorem subsumptam: nam de prius cuiusvis rei debet esse tale ut eius existentia possibilis, quae non existens ... saltem in aliquo eventu possibili ad existentiam effectus ut ... in ... et ideo omne illud, cuius existentia ... magis ... quam non existentia eiusdem ad aliquem effectum ... et impertinenter se habet ad illum: quod de nullo prius ... ergo ...

Divus (?) ... Verbi et Spiritus ... est propria naria procedat q ... a scia et amore Dirigentibus futurorum ... si defi- ceret ... scia determinata ad existentiam mundi existentis ... nec ... scia determinata de n existentia mundi et eodem modo dicendum est de volitione ... Spiritus Sancti ... cum n posset alia scia actiere, ... procedere ad existentiam Verbi hec determinata scia existentiae mundi, quae detracta ... quis inde minuatur summa necessitas exis- tentiae Verbi, ... Spiritus Sancti.

Inquimus n ergo dari in Verbo ... entitatem et propriam naria ... determinato ... existentiae ... et indeterminatae ... existentia ... distinguitur ab ipsa scia ... et naria ... Dei ... Verbi ... se procedere ab ea necessitate, ... se procedit a scia necessitatis ... dico de Spiritu Sancto ... volitionis Dei et naria et necessitatis ... volitionis et nollitionis mundi: negot. inde inferunt Verbum quoad suam entitatem et propriam naria, et quatenus est Verbum ... ex scia determinata existentiae mundi, et Spiritum Sanctum ex amore determinato existentiae mundi ... procedere. Ratio est, quia haec scia determinata existentiae mundi absolute et specificatice accepta est simpliciter Dirigens: ... Verbum ... propria ... naria n potest ex illa procedere.

Sit ... ... Verbum quoad suam entitatem et propriam naria, sive quatenus est Verbum ... n procedit ... ex scia ... Probatur; quia haec scia n sit libera ... Dei, ... fundatur in libero ... decreto, ... ad ... absolute ... et ... determinat ... voluntatis ad unum extremum sub aliqua conditione ... suo libito ... illo determinavit, potuit ipsa n cognosci, si voluntas creata se ad illud n determinaret, ... ad oppositum extremum, ... Verbum quoad suam entitatem, et propriam naria, sive quatenus est Verbum ... cum sit ... naria, nequit ... procedere ex scia ... ...

Sit ... ... Verbum ... et Spiritus Sanctus ... liberorum Verbi, et amoris futurorum procedunt ... ex scia, et amore liberorum ... ... debent ... authores ... prioris ... ex ... inter ... scia Dei naria ... sive ... in

ínea coḡ creaturæ contingentiū, quæ quidē sunt intrinsecæ, sive extrinsecæ quidē sint intrinsecæ ipsi Deo virtualiter distinctæ ab ipso libera, et virtualiter defectibilis; ac prout in Deo sunt, etiam quidē ipse Deus, sive quæ ab ipso variari, dari aliquod sunt, sive extrinsecæ ipsi intrinsecæ, et ab ipso virtualiter distinctæ, ratione cuius requirat creaturas contingentes et defectibiles. Et eadē modo philandy est de amore necario et libero Dei.

Profecto et scientia de contingentibus affectibus sunt, sive extrinsecas, aliasque narium, ratione cuius Deus denotat contingentia scienti existentia, sive futurorum; ita et in Verbo ipsa expressio narium, quæ expressionis Deo veritatem narium, distillia expressio virtualiter contingentes, et ab ea intrinseca ipsi Verbo, quæ exprimit veritatem contingentium. Unde quot sunt expressiones cognoscitivæ in scientia sunt in Verbo expressiones cognitivæ, ratione quarum Verbum denotat contingentia, Verbum futurorum; ac prout et Verbum adæquatè ex illa scientia adæquata procedit; Verbum et sumpsit illius veritatis contingentium ex quo cum veritatis procedit, ac conceditur Verbum complete, et adæquate sumptum, tum quod dicerent naria, quæ quod dicerent contingentia procedit tam ex cognitione narium, quæ ex cognitione contingentium.

Probo 1º ductum auctoritate D. Thomæ ubi supra dicitur: ut sic totaliter Verbo dicat et quo omnis creaturæ. Etenim nomine dicturæ etiam veniunt intelligenda futura, ut patet ex quæst. 3 art. 2 ubi allegans ad edicta verba ait: et Pater dicendo, et sua creaturæ Verbo; ita dilligit se et Filium et creaturas Spiritu Sancto. Dicens absque dubio loquitur de creatura existente, vel futura. Et D. Anselm. lib. 11 cap. 10 et Sent. Monolog. cap. 182 cap. 20 et colliguntur ex verbis D. ... vel solum filium, et ipsum se et nos dilligit Spiritu Sancto. Et D. August. tract. 21 in Joannem ait: nihil dicit Deus, quod non dicit in filio, dicendo enim in filio, quod facturus erat per filium, ipsum filium genuit, per quem faceret omnia. Ex quo D. Thomæ et D. Augustino Verbum Dei dicit et quod fuit, et Spiritus Sanctus amor illorum; et quæ verba, et amor procedunt ex eo et utriusque illorum, quorum Verbum, et amor: ergo etc.

Profecto Divi August., ut ipse nobilitat procedunt, manifestè facit mihi de lib. 15 cap. 12: Verbum nihil habet de suo, sed totum de scientia, de qua nascitur. Et cap. 15 dicit: Verbum verum tunc est, nisi quod de re quæ scitur gignitur, et in Verbo habent, id est verum exprimunt, scitur ergo Verbum ex illorum scientia etc.

Et sane non solum ex D. Aug. procedit Verbum ex scientia futurorum quoad entitatem et qualitatem, ut non nulli interpretantur, sed etiam ex illa quoad denarios, seu malitias, creata futura. Habemus enim expresse hanc doctrinam Verbum procedere ex scientia futurorum, ut est in Patre: novit, inquit, lib. 15 de Trinitate cap. 14, omnia Deus Pater in seipso, novit in Filio, ut Verbum suum quod est de omnibus, quae sunt in ipso. Sed scientia futurorum est in Patre non solo quoad entitatem et qualitatem, sed etiam quoad denarios, seu malitias ad fut. ergo Verbum. Nec nemo arguit ut non dicas procedere ex hac scientia, non qualiter, et maliter; nam subiungit Sanctus D.: novit omnia Verbum, quo novit Pater, et ei nosse de Patre est esse, et esse, et esse Verbum procedit de esse Patris qualiter ergo Verbum non solum procedit ab illa scientia, quo sciuntur futurorum, sed ex scientia futurorum ut qualitatiali.

Probo 2º. D. durus Verbum quod procedit ex scientia Dei plene et integre sumpta, quae est in Patre, ut est in Patre, et illi adaequatur, ut probavimus sect. 1 subjecta 3. at in Patre non solum est scientia Trinitatis et naturarum, sed etiam futurorum ut qualitatiali: ergo Verbum.

Probo 3º, quia Pater loquitur Verbo, ex quo Verbo, non solum denarios, sed etiam de absolute futuris; et ea Verbum audita a Patre credit dilligit fut. a Sp. S., et non solum naturam, et Sp. S. est dilectio passiva illorum Patris et Filio; sed Verbum procedit pro se ex eorum illorum obiectorum, quae Pater dicit Filio, et Filius audit a Patre et Sp. S. ex amore illorum obiectorum, quae Pater dilligit Spiritui S., et quorum Sp. S. est dilectio passiva Patri et Filio: ergo Verbum. Maior est D. Mich. ... in Ioanne id expresse docet, cuius verba habes § 1. D. Anselmus in monologio cap. 33 id clarissime tradit cum ipse inquit, Summus Sp. dicit seipsum, dicit omnia, quae facta sunt. Nota illy facta sunt. D. Cirillus lib. 2 thesauri ait: hic enim Filius naturaliter a terno voluntatis cognitio: ergo Pater loquitur Verbo res futuras, quae vult ex determinatione. Differentia Patris loquitur Filio et Spiritui Sancto quia filia in illis Generavit, faciamus hoc ... et in illis cap. 11, venite et descendamus et Confundamus linguam eorum, ut docent Patres apud D. Montoya disp. 36 sect. 4.

Quod à filius audiat à Pře dicenti liberaque
Pr dixit de verbis futuris. Constat ex illo Joannis cap. 3: quod audivit et vidit,
hoc testificatur: et cap. 8: sicut docuit me Pr, ita loquor: et cap. 12: Non dixit mihi Pr sic loquor: et cap. 15: omnia quae audivi à Patre meo, nota feci vobis. Et Christus Dnus ... cõnditionatarum, et de eo liberarum veritatum loquendo fuit: ergo eas audivit à Pře et Pr ipsas loquitur filio.

Ex quo hu[ius] testimonis sic arguo: Verbum sunt veritates conditionatae et futurae, quas audivit à Pře: at Verbum ipse ... quatenus Verbum sunt veritates quas audivit à Pře: ergo Verbum quà se ipsum et quà Verbum sunt veritates conditionatae et futurae, quas audivit à Pře: et quia quidquid audit à Pře veritates conditionatas et futuras, quas sunt = ergo ut expressivum illarum procedit ex cognitione veritatum conditionatarum et futurarum.

Confirmatur: locutio est productio Verbi: ergo si Pr dicitur loqui filio conditionata et futura, producit Verbum conditionatorum et futurorum; at non Verbum dictum, nec Verbum quia ... per ... ; ergo ... hoc non est Verbum conditionatorum ... producit Verbum ... sine ... conditionatorum et futurorum. Pulchre ad hoc Angelicus ... q. 34 art. 3, ... ex eo, quod Deo unicus sufficiat actus ad se et creaturas cognoscendas, bene inferri, quod unicum sufficiat Verbum ad dicendum se et creaturas: quia, inquit, Deus uno actu et se et omnia intelligit, Verbum eius est expressivum non solum Patris, sed etiam omnium creaturarum.

Probo 4.° Verbum procedere formaliter ut ... ex cognitione alicuius obiecti, nihil aliud est, nisi Verbo communicari formaliter cognitionem illius obiecti; at Verbo Divino communicatur formaliter cognitio conditionatorum et futurorum: ergo etc.

Quando vero hanc 3.ª neg. conditionatorum intelligenda est non solum de scientia visionis creaturarum absolute futurarum, sed etiam de scientia conditionata, sive media futurarum conditionatarum. Ubi non ... ... Gonetus Thomistae, qui vol. ... art. 3 § 1 n. 80 nobiscum sentit etc. nam prima scientia media, ex ... ex eo, quod cognitio conditionata sit absolute ... . Etenim in hoc ... Gonetus: aliud enim est, esse ... quod homo sentiat, ... aliud, esse

nariq qd Vig^a determinate Deretat 13 e necess: Ergo ex genere suo. Unde cum haec
n cognoscat p scientiam media illa veritatis neciq, et determinate hanc conditionatam
consentientes determinate oppositi: n consentientes obiectum scientiae mediae n e absolute necessarium,
et conditionatum, quod n veritates conditionatae determinate futurae habeant determinatas veritates:
Fundamentum scientiae mediae sit liberum ex parte Dei, q n fundat in eius decre-
to libero, nihilominus eius obiectum e conditionatum et liberum.

Quapropter ex eo, quod ad-
huc n bene intelligat Gonetus neque de scientia media doctrinam, errat etiam,
dum arguat contra defensores scientiae mediae, qui neque Doctores n amplectun-
tur, quoad Bannesium: neque ipsi neque Verbum procedere ex scientia visionis futuro-
rum, eventum negant Verbum procedere ex scientia media, quia cum obiectum utriusque scientiae
sit conditionatum et liberum, eadem e ratio pro utraque scientia. Itaque neque hi debent te-
neri eas scientiae mediae assertores, etiam si velint loqui contra ad magistra:
et opponent maledicentiam extra ipsa illis (quasi credit Gonetus nos) &c.

Et quidem
Verbum Dei ut expressivum conditionatorum futurorum procedere ex scientia media sua-
dent rationes, quas neque Doctores probaverunt. 1° de ratione infiniti repraesentativi
e repraesentare omne repraesentabile; et Verbum Dei e infinitum in ratione repraesentativi:
et obiecta conditionata sunt eo signo repraesentabilia; siquidem sunt cognoscibilia
signo anteriori ad productionem Verbi ut expressivum illorum: quod Doctores Maior videre-
tur, certum. Etenim ideo scientia Dei repraesentat obiecta conditionata, quia in ratione repraesenta-
tivum infinita e; et obiecta conditionata sunt cognoscibilia. 2° quia Verbum e eadem
cum scientia Dei; et scientia Dei repraesentat obiecta pure conditionata, quod Doctores 3° quia
Pater loquitur filio etiam de obiectis pure conditionalibus; ut constat ex illo Verbo Corozain
Vae &c: et n posset loqui de illis, nisi eorum cognitio praecederet; alioquin loqueretur de incog-
nitis: quod cognitio obiectorum pure conditionalium praecedit eadem ductum Verbi: accedentibus Verbum Dei,
ut eorum expressivum procedit ex scientia media v. praelibatis. In subsectio 2^a argua
Doctores et 3 Doctores Quellant.

Subsectio 2^a

arguo contra 1, 3 et 2 Doctores contra velluntur.

Arguitur 1.o Verbum D. Tr. entitatis, et creaturae naria procedit ex cog. comprehensiva; sed cognitio comprehensiva exigit cognoscere quidquid cognoscibile, prout est in se, sive decretum cognoscibile: ergo Verbum D. Tr. entitatis, et creatae suae nariae etiam procedit ex cog. decretorum, et futurorum tam absolute, quam conditionate.

Resp. distinguendo maiorem: ex cog. comprehensiva, quae talis sit independenter a suppositione contingentis; concedo maiorem: quae talis sit etiam ex suppositione decreti; nego maiorem; et sub eadem distinctione minorem. Nam cognitio comprehensiva etiam perfectissima non petit absolute, et simpliciter respicere decreta, sed tantum petit respicere ex suppositione decreti, ut ex suppositione quod existant decreta, vel ut futura dentur, et ut talia sint cognoscibilia: ac proinde Verbum D. Tr. entitatis, et creatae nariae, cum non procedat ex aliqua suppositione decreti, non petit procedere ex cog. comprehensiva ut terminata ad decreta sicut Spiritus Sanctus decreti, sive ex praevisione futurorum et contingentium procedit ex cog. comprehensiva, quae ipsa se extendit ad futura decreti.

Arg. 2.o Si Verbum D. Tr. suae entitatis, et creatae nariae non procederet ex cog. contingentium, daretur aliud Verbum nariorum, et aliud decretorum; et hoc est absurdum: ergo Probatur maior. Ideo Verbum procedit ex cog. attributorum et relationum, quia si non procederet, daretur aliud Verbum attributorum et relationum, sicut prolis distinctum a Verbo esset; quod est absurdum ut nos arguebamus: ergo ... Probatur. Quamvis scientia Dei libera non addat ultra narium nisi ... sine ... decretum ad creaturae decreti; nihilominus dicitur absoluta et naria: et ideo datur in Deo duplex scientia, absoluta narie, et altera libera: ergo si Verbum D. Tr. entitatis et creatae suae nariae non procederet ex cog. contingentium et futurorum, addet ultra creatae nariae aliquid ... decreti ad futurum accidentaliter dabitur duplex Verbum.

Resp. distinguendo maiorem: daretur aliud Verbum narium, et aliud virtualiter distinctum decretorum; concedo maiorem: aliud realiter distinctum; nego maiorem. Nam Verbum narium, ut potius nariae distinguitur virtualiter ... Verbo decretorum; siquidem hoc ut tale est etiam decretorum, quod [illegible]: in quo nullum argumentum

absurdum: et ideo negandum minor, atque non ideo admittimus dari absolute duplex Verbum tum quia in mur loquendi denotat duo Verba realiter dicta, quod minime concedendum est, tum quia cum Verbum ut futurorum expressivum, non addat supra Verbum rationum, rerum entitatem, seu perfectionem intrinsecam, et solum tam, sive maior, sive minor, sive denotationes defectibilitatis; non addit quod sufficiat ad constituendum alterum Verbum pro futuris: tum quia Verbum dicitur tam realiter duplex eatenus expressionis obiecti: neque inde cum non detur duplex terminus realiter productus, et unicus et idem cum novo tamen, sive maior ad futura, inde est, quod non debeat dari duplex Verbum.

Ad probationem maioris, concedo antecedens, et nego consequentiam. Ratio disparitatis est, quia cum essentialia, attributa, relationes, et omnes potentiae ut tales sint obiecta aeque naturalia; et ideo omnia scientia in eodem signo praecedat ad productionem Verbi, non erat ratio, cur in Divinis non producerentur plura Verba realiter dicta pro pluralitate obiectorum, si Verbum non erat unicum etiam virtualiter pro tota scientia illorum, quae praecedit in Deo: siquidem omnis scientia Divina ut comprehensiva absolute et simpliciter, ante omnem suppositionem terminorum, petit essentialiter concurrere ad Verbum comprehensivum, et sibi conveniens. Unde Verbum ut procedens tam ex cognitione relationum et attributorum, quae ex cognitione potentiae debet identificari, etiam virtualiter cum Verbo esse, et nos indicamus, debet dari duplex Verbum realiter dictum; quod est absurdum est evidenter: siquidem productum Verbi relationum, aut potentiae non est minus necessarium, quam productum Verbi esse. at vero, Verbum futurorum aliter se habet, quia cum eius obiectum sit contingens, necesse est, quod Verbum ut expressivum futurorum dicat tam intrinsecum, sive maior, sive denotationes terminorum, et virtualiter defectibilitatem circa futura: quod sane non sufficit in Deo ad constituendum alterum Verbum realiter dictum, et tamen ad pluralitatem Verbi virtualiter dictam, ut hic ostendimus.

Ad probationem vero 1° nando antecedens: non enim datur in Deo duplex scientia increata absolute dicta, et tamen maior, seu ut quoiudico, virtualiter realiter dicta, quia scientia naturalis dicitur totam perfectionem et actualitatem suarum in esse cognitionis, et scientia libera tamen addit denotationes, sive maior nunquam non addunt aliquid perfectionis. Ad 2° concesso antecedente,

anti; nego cosq. Cum cogit sit tendentia intentionalis ad obj, et deinde duplex virtualiter tendentia, sive ad obj, per v[irtu]te dici in aliquo verba duplex: cum loquutionem multi faciat Deo loquendi unum. Verbum id, eo unum, his quodcumque dicat, non debet dici duplex in illo sensu: q[uia] Theologi Doctores non ita loquunt[ur] q[uod] valde notandum e[st] in gibus de voce.

Respondes 3°. ante productionem Verbi intelligunt Deum veritates naturae, et Deum Dirigentiae et existentias; quae existentia Dei illas veritates indistincte, et virtualiter separante producit Verbum: quod Verbum quando sunt extrinsece producta naturalia, obj. procedit ex scientia naturarum, et ex scientia Dirigentiae. Antecedens quod non est ipse, quod intelligat in Deo scientia naturarum producit ex illa Verbum, et ea scientia prius iuvat, ut ea Deum decernat Dei causam Dirigentiae, eamque videat: et deinde ex illa scientia ut naturali naturarum, et ut Dirigente Dirigentibus producit Verbum, et virtualiter simplex exprimens indivisibiliter et virtualiter scientia ea obiecta tam naturalia quam Dirigentia.

Sed nego antecedens, et eius probationem. Quia cognitio Dei naturalis qua Deus cognoscit obiecta absolute naturalia, non dependeat ab eo, quod Deus velit decernere fut[ur]a Dirigentia, non a Deo, ob quam productio Verbi non sufficienter ut expressione naturarum expectet, et supponat utrumque prius cognitionem Dei, Dirigentia, obiectum Dirigentiae. Praeterea ex doctrina opp[ositi] plura sequuntur absurda. 1°. Verbum, non solum ut expressionem Dirigentibus, et ut expressionem eius, et naturarum fore Dirigentiae: et tota 2a. Persona pareret deficere et alia virtualiter adeo dicta loco eius produci: imo, licet non posset deficere absolute finitatis; licet, inquam, de facto detur, parere deficere, quoniam est Dirigens. 2°. Potestas, quam habet Deus V.g.a ad divertendum, esset potestas ad impediendum Verbum non solum ut expressionem Dirigentiae, et ut expressionem finitatis, et naturarum, quod de facto datur, et ad determinandum aliud Verbum finitatis, et naturarum virtualiter distinctum. Licet supra hic dicimus non assequitur quod intendit obiectio, quod Verbum non sit virtualiter simplex et id ostendo. Decaetero

incarnare verbum libere placuit imminens existens: quod cognitio Incarnationis, et qua Deus Divinitas libere potens Deo placere, in Deo placere in existentiam connotationis, est indifferens, et conjungibilis cum ea Deo placentia libera, et cognitione: quod Verbum Divinum ut unitum humanitati est indifferens, ut conjungatur cum ea Deo placentia, licet cum causa: quod est indifferens ut sit expressivum, et non sit expressivum cognitionis Divinae creaturae illius Deo placentiae: quod est indifferens, ut procedat, et non procedat ex cognitione Divina illius Deo placentiae: et Verbum Divinum procedens ex cognitione illius Deo placentiae, sive ut expressivum illius nequeat non distingui virtualiter a seipso ut non procedente ex cognitione illius Deo placentiae, sive ut non expressivo illius: quod est debet obiiciens circa Verbum Divinum non esse simplex virtualiter ac proinde admittere inconveniens, quod hoc discursu tentat vitare.

Subsectio 3.a obiectiones Doctoris 33 dicuntur diluuntur.

Subsectio 3.a

Obiectiones Doctrinae tertiae dictae diluuntur.

Obiicies 1.o Si Verbum Divinum est ut expressivum futurorum, et Deus, non datur libera ad illa procedat ex sua futurorum; poterit dici dari liberam voluntatis intemporalem ratione quandam priorem existentiam Verbi: et Verbum existere, quod volumus: quod ad nos de ratione libera voluntatis, est ratio, cur detur in Deo cognitio libera circa illa: sed hoc est manifeste absurdum: siquidem ante ipsum Verbum factum sit; et nihil ipso nihil: ergo. Maior patet: quia cognitio libera Dei qualis, est ratio, cur existat Verbum ut Verbum futurorum: siquidem ex illa cognitione ut tali tanquam ex principio dictivo praeliter procedit: et de ratione liberae voluntatis est ratio, cur detur in Deo cognitio libera circa illa: ergo et Divina.

Deo dicendo maiorem: poterit dici de ratione liberae voluntatis est ratio, cur existat Verbum simpliciter, et inde, sive de entitate, et praeterea nunc: nego maiorem: est ratio quare ... conditionis obiectivae sive solum determinationem circa Verbum, deinde simpliciter, et absolute existens denotare Verbum, seu sit praeliter expressivum determinationis liberae nostrae vo-

voluntati, concedo maiorem, et nego minorem. Nec maiori probatio addit aliquid, quod indigeat resolutione. Cum enim sit certum, quod nec operatio libera sit ratio, cur existant vires simpliciter naturae: et non est absurdum, quod sit ratio in sensu dicto, cur sint naturalia, quae deinde sunt libertati subiectae; ita est absurdum, quod sit ratio, cur existat Verbum simpliciter, secundum quod non est absurdum, quod sit ratio in sensu dicto, cur Verbum simpliciter, et in se necessarium denotetur, et sit formaliter Verbum, et expressivum illorum, quae operatio libera.

Obiicies 2.º id, quod est omnino necessarium, non potest procedere a se ex principio contingenti; sed Verbum Divinum est omnino, et simpliciter necessarium, utpote quod Divinitatis Persona: et cognitio contingentium est libera ex contingentibus saltem quoad denotationem contingentium: ergo Verbum non potest procedere a se ex cognitione contingentium tanquam ex principio formaliter productivo. Consequentia est legitima: minor non potest negari: maior vero suadetur. Nam quod procedit ex principio contingente, potest deficere; sed id, quod est omnino necessarium, non potest deficere: ergo. Probatur maior. Quia ubi principium est contingens, etiam est contingens illud, quod ex illo procedit; sed principium contingens potest deficere: ergo quod procedit ex principio contingente, quatenus procedit ex illo, potest deficere; sed omnino repugnat, quod id, quod est omnino necessarium, possit deficere: ergo omnino repugnat, quod id, quod est omnino necessarium, procedat a se ex principio contingente: nam posset deficere, quia eius principium, ut pote contingens, posset deficere: et non posset deficere, quia est omnino necessarium.

Respondeo, distincta maiori: distinguendo minorem: Verbum est omnino necessarium quoad entitatem, et prout sua natura: sive quatenus est Verbum naturalium: concedo minorem: quoad terminos liberos et contingentes, sive expressivum contingentium: nego minorem. Et distinguo consequens: Verbum quoad entitatem et naturam ut prout natura, sive ut expressivum naturalium non potest procedere a se ex cognitione contingentium: concedo: ut expressivum contingentium: nego consequentiam. Verbum enim, sua entitate, et prout natura, et ut expressivum naturalium est simpliciter, et omnino necessarium, et in esse talis constituitur, formaliter omnino necessarium, et indefectibile etiam quoad denotationem; et ideo ut tale non potest procedere ex cognitione contingentium: at vero ipsum Verbum ut contingentes terminos ad contingentia, seu ut expressivum contingentium constituitur per terminos contingentes, consequenter et defectibile quoad denotationem, procedit a se ex cognitione contingentium. Et enim sit. Sic loquitur Verbum futurum, terminos quando libere sunt futuri, in ratione cognoscentis, et dicentis, quae simpliciter et in sua entitate quoad denotationem non includebat; ita Verbum audit futuri ab aeterno, et in eodem futurum loquitur per terminos quosdam nihilominus supposito Verbo, quod natura et sideralis significant futura, quae constituuntur in ratione audientis ipsius futuri, et in ratione Verbi futurorum: quos terminos, sive eius in sua entitate quoad denotationem non includebat.

Ipsius: q° Verbi et Sp. S. sunt
Dist. et vocari et eorum illorum processiones sunt liberae; ac contra subscribimus q°
Soli amentis processiones Sp. S. ei liberi.

Pro distinctione dicitur: ii dicitur et
liberi quoad entitatem, et ut manet ad naturam: nego cons. ut manet ad dist.
Subdistinguo: ii vellis cautius loqui: ii absolute dist.: nego cons. ii dist.
Cm quid: Concedo cons. Verbi et Sp. S. et eorum processiones quoad entitatem, et pra-
bent naturam ii dist., et liberas, et namque simpliciter et ipse: eo quod ipse pro-
cessiones Verbi, et Sp. S. non sint dicendae absolute liberae et dist., et absolute naturae,
et tm quid, et cum additis dist. et liberas, quatenus ut manet ad dist.,
et sub. que nos loqui non docent D. Nec ideo subscribimus Scoto:
Cum Subtilis D. docet processiones Sp. S. ipse ē amore naturali ē liberi q°
nos negamus.

Ut plane neq verum cc nos loqui in hac re manifeste, n pro eo
n mirari viros aliqui doctos accusare novitatis hanc loquutionem: Proces-
sio Verbi et exigua liberaliter, et dist. ē liberae dist.: Cum plurimi cla-
rissimi D., quales ii D. Thom., Scotus, Greg., Ockh., Gabriel, tum Cardina-
lis Bellarm., Vasq., Salas, et alii RR. apud eruditissimum Montes disp.
de Voluntate sect. 2 n° 3, et de guida disp. 1 sect. 2 n° 6 vocant dist.
et liberas quidq, et voluntates D., q° eas vocant dist. ea creatas. Videat
nullus ē inconveniens in eo, qd D. intellectus, sive voluntas vocetur libera et dist.: ita
nullus ē inducias in eo. qd processio Verbi, quatenus respicit creas dist.,
dicatur libera et dist.: nq via, et actio qualiscumque denotans, et ā suo pro, et ā
suo no: et id qd n ē naturae nec impossibile, merito pot dici dist. m. illa namque
quae pot ēē, et pot n ēē, ut ait Arist. libro primo cap. 3

Hoc tamen n obstante,
q° mihi semper placuit cautius loqui, d. et illis D., qui sic docent sūq
Dei ēē liberas, seu liberorum; nihilominus eas n vocant simpliciter dist. et simpliciter dist.-
tas. In quae nos loqui expressius inclinat D. Thom., qui in 1 d. 43 q. 2 a.
1° ad 4 docet, n ēē dicendum ēē dist. voluntatem, aut operationes Dei ad dist. mu-

mutabiliter immutari. Itaq̃ scientia Dei, nec voluntas, eõ q̃ n̄ sint independente[s] à
diuersis alterius Diuinis perfectionibus, quid, et quo adiditur, et sub ea ad creaturas Diuinis perfectionibus vel eas indicit condi-
tionem ergo solum ei diat libere, et Diuinis: ita Verbum Dei ex illa scientia quae est una
Diuinitatis, patens potest esse expressiuum Diuinis et Diuinis quid.

Tertio... Verbum
procedit per generationem; et generatio ut talis requirit tendere ad aliquid Diuinis quo pa-
mo Verbi requirit tendere ad Verbum ut expressiuum Diuinitatis, siquidem ut tale fundatur
in suppositione Diuinitatis. Probatur min. quia generatio, cum sit Diuinitas de aia ... est naturali-
mus operis viuentis. Confirmatur. Verbum non procedit, nisi per generationem; et Dominatio sed libe-
ra et Diuinitas non potest esse generatio; quia scientia libera requirit esse naturam Diuinam non potest Verbum
procedere ex scientia libera et Diuinitatis.

Multi negant idem esse distinctiuum Personae
in ratione filii, ac in ratione Verbi: et quia doctrina secundo distinguendo maiorem: Verbum
in ratione filii procedit per generationem: concedo maiorem: sicut in ratione Verbi: nego maiorem:
et omnia minori, sub eodem nisi dictu est contra. Ad hanc distinguo ma[iorem]:
Verbum in ratione filii non procedit nisi per generationem: concedo maiorem: in ratione Ver-
bi sub distinguo: realiter: concedo: formaliter: nego: et concedo minorem: distinguo
conseq: non potest Verbum ut filius procedere ex scientia libera, et Diuinitatis: concedo totum:
ut Verbum: subdistinguo: in ratione Verbi naturae: concedo totum: in ratione Verbi Diuin-
gentis: nego conseq. Et enim filius distinctiuus per hoc, quod ei varie explicant Doctores
Verbum à distinctiuis per intellectum: ac deinde in primi signo antea Diuigentia, Dominatio
filio non, et est productus ad esse filius; quia productio ut talis est generatio,
naturalis, et naturalia; et tamen non productus ad esse

ad esse Verbum; quia intellectio, per quam distinctiuus non est Dominicatus illo signo ut dicens
...is et denominationem ad obiecta Diuinis: nam in diuina Dei ad obiecta externa non est indifferens
sed ad actus Dei, entitatiue hinc aeris, et indiuia actus ad varias denominationes intelle-
ctualiter defectibiles cum obiecta diuersa.

Sunt alii Doctores qui indicant idem esse distinctiuum filii in ratione filii, ac Verbi in ratione Verbi: et quia doctrina secundo distinguendo

marum: Verbum ut exprimens naturam procedit per generationem formaliter dando naturam: ut exprimens Divinitatem, nec naturam. Tertium Verbum ut exprimens naturam procedit ut Verbum, et ut filius; et ideo gaudet formaliter generatione; at ut exprimens Divinitatem et liberum non procedit ut filius; sed solum ut Verbum; accidentaliter generationem et formaliter taliter. Quando filius accipit actum spirationis activae, non accipit illam per se, et ex vi generationis, ad generationem non sufficienter, sed ad aliam lineam. Unde cum filius ut talis in nulla re respiciat formaliter Divinitatem, nullum dicitur liber, et sic naturam est naturalis; secus vero Verbum ut natum ad Divinitatem.

Obijcies 4°. Pater loquitur filio cum producit Verbum: nam loqui est producere Verbum: ergo Pater non loquitur cum filio de Divinitate: idem illis loquitur pro illo signo, cum producit Verbum: ergo Verbum non procedit ex visione scientia visionis supponit ad productionem Verbi: et pro illo signo esset cognoscit Divinitatem: quod est contra assertionem.

Respondeo, Pater manifestare filio determinatam, cum producit Verbum simpliciter: sive quoad entitatem et naturam naturaliter: inquit exprimens naturam: et manifestare illi Divinitatem, cum producit illum; non quoad entitatem et naturam ... quod sit Divinitas, dicendo illi suam Divinitatem. Quo sane locutio est activa, qua Pater loquitur Divinitatem, quae passive ... filius audiat a Patre Divinitatem, non est in eodem signo, in quo est locutio naturalis sive productio Verbi simpliciter, entitatem, et naturam; nam ipsa est cognitio naturam, quae non expectat ... Divinitatis ut dicat Verbum simpliciter quoad entitatem et naturam.

Instabis 1°. ... processio Verbi non ... in eodem signo, et indivisibilis, et ... et ... hoc non potest subsistere ...

Respondeo distinguendo ... processio Verbi ut exprimens naturam ...: nego ...: ut exprimens naturam, quae Divinitatem: ... libera ... et nego ... Nullum enim absurdum ... quod pro diversis signis producat Verbum per ut naturam, et Verbum per ut Divinitatem: ... inter se ... distinguantur, ...

qui inter se virtualiter distinguunt, signum naturae et signum Divinitatis: Igi-
tur V: quod Verbum naturam est prius Verbo Divino: quod est manifestum absurdum.
Prob.: quod licet non stetur, et immediate, ac intelligat ita natura intelligat, Verbum
quod prius intelligit, scientiam naturalem [illegible] et deinde in filio dicatur alius nihilo-
minus cum natura est prior decreto Dirigenti: et haec est prius scientia visionis.
Atque procedit ad Verbum Dirigentium: sequitur Verbum et Dirigentium procedit
ex scientia visionis, quod [illegible].

Pro negando cons. Etenim nullum ordo prioritatis nomi-
ne virginis dat inter duas illas processiones Verbi. Ad quam amplectens
totam doctrinam, quam diximus, et nihilominus nego cons.; quod ex illa doctrina
non infert Verbum ut naturam esse prius, sive procedere ad Verbum ut Dirigentium;
sed Verbum naturam sit in signo immediate ad signum naturae, et adipisci ut est
in 1° statu ergo Verbum naturam, quamvis sit in signo immediate ad signum naturae,
vel aptitudinem, adipiscitur in 2°, nullo modo sequitur prius ad decretum Divinum: quod de-
creta Dei libera non a Personalitatibus, sed a tota [natura] debeant; praeterea quo-
que, ut Verbum naturam procedat ad Verbum ut Divinum, non sufficiat, ut prius, quod
minus distet quoad signa a sua natura; sed etiam requirat, quod Verbum
ut est Divinum oriatur vel per se, vel remote a Verbo naturae: quod nulla ratione dirigit,
inde fit, quod Verbum ut naturam non sit prius Verbo ut Divino. Subsectio 4a
difficiliores obiectiones explicantur.

Subsectio 4a

Difficiliores obiectiones explicantur

Obiicies 1°. Scientia visionis supponit decretum
liberum Dei de rebus futuris, et prius Verbum nihil supponit [decretum] decre-
tum: ergo Verbum non procedit ex scientia visionis futurorum. Confirmatur: scientia visionis est pos-
terior productione Verbi: ergo Verbum nequit ex illa procedere. Resp. ant. Scientia visi-
onis supponit decretum liberum rationabilem Personis: quod et supponit eam produc-
tionem: quod est posterior productione Verbi.

Ad 3.um Dum ait, dictis de mino: ja... dio Verbi ut ex gratia narrationis n. supponitur huiusmodi decreti. Dicendo mino: ut explicatur originaliter; nego mino. Et sub dicto sensu. dictio sic est vera. Solum Patri ... ex dictis. Ad 1.um probo. Nego consequentiam. Nam decretum liberum Dei prius origine est in Patre, et ab ipso radicaliter Filio, et ab utroque Spiritu Sancto; et quoniam ... suppositum decretum liberum quod est sub ... Personis non tamen suppositum illud ... Personis: ac contra non supponit Verbi et Spiritus Sancti productionem.

Sic in contrario 6.º

Si Verbum Dei procederet ex cognitione futurorum, et Spiritus Sanctus ex illorum amore, neuter decerneret liberè eorum futura; sed hoc est falsum: ergo ... sequela maioris probatur; quia decretum liberum, et sua emissio libera (quae est potentia decernendi, ...) prius existeret quam Verbum et Spiritus Sanctus ex illis procedentes: ergo priusquam existerent Verbum et Spiritus Sanctus, ... existeret decretum liberum futurorum: ergo neuter ... illud exerceret sua libertate. Probatur haec consequentia: quia nemo exercet sua libertate producendo liberum, quod ipsum praecedit.

Secundo, quia Persona producta accipit decretum liberum a Persona producente; ac contra prius origine est in Persona producente, quam in producta: ergo Persona producta ... non habet tale decretum: sed hoc est ... Nam Verbum ... Filius non ... dicere Patri ... sua dictione sua efficacia voluntate: ergo illud decretum liberum non est liberum ... in Persona producta. 3.º quia prius, quam Filius decerneret existentiam creaturarum, existit decretum liberum de existentia creaturarum in Patre; imo etiam prius existit, quam sit in Patre; et tale decretum prius ... existens in Patre est necessarium inevitabile a Filio, et a Spiritu Sancto ... et ... quia existit ... prius ad ... Haec ob-

iectio ... difficillima, cuius ... non facili negotio in fingam. Ad 1.um dico, ... si Verbum Dei procederet ex cognitione futurorum, et Spiritus Sanctus ex illorum amore, neuter decerneret liberè ... futurorum: dicendo magis liberè ... ab ... Dei: nego maiorem: et in hoc sensu etiam minorem. Ad 1.um sequelae ... dicendo ... et ... quatenus ... prius quam ... Verbum et Spiritus Sanctus ... non ... in signo ... ad decretalia ... Ad ... nego ... nam illa ...

Nec videtur repugnare Personalitas esse vim esse liberam formaliter, quod evidenter probatur: quia Personalitas ut talis non est formaliter libera, nec [illegible]; ac proinde subjecta potentia, seu essentia, [illegible] non est libera formaliter, et solum Personae [illegible] libertatem, quatenus [illegible] distinguentes [illegible] ab essentia sola voluntas est libera formaliter.

Ergo sola essentia Divina est libera formaliter, quia ita [illegible] instructa judicio indifferenti est in [illegible] in ordine ad decernendum, et non decernendum creaturas futuras, utrumque Personalitas Patris, nec Personalitas Filii, nec Personalitas Spiritus Sancti, cum in illo signo prioris in ordine ad utrumque extremum libertatis, quia quae Personalitates nihil agant in decretis liberis, nec requirant [illegible] ex parte esse [illegible] sive non, ut ipsa libere decernat, in-de est, quod sola natura [illegible] ad tres Divinas Personas, sive [illegible] deus [illegible], ut [illegible] formaliter libera, et ea libere denominet: Personae autem sunt non formaliter, sed tantum denominative ab essentia liberae: ac consequenter decreta non sunt formaliter libera, sed tantum denominative ab ea, Personalitatibus.

Et quamvis decreta Dei libera dicuntur, a sola Divina essentia independenter a Paternitate, et prius sit in Patre, et deinde in Filio communicata a Patre: et deinde in Spiritu Sancto, decreta ab utroque; nihilominus non impedit libertatem Trinitatis ut talis. Ratio est quia Trinitas ut Trinitas, sive tres Divinae Personae decernunt creaturas futuras libere, tantum denominative ab essentia, quae sola decernit illas libere formaliter; et quod essentia Divina prius [illegible] dicta se debet ad decreta libera, quae sint [illegible] ipsis decretis in tribus Personis, non impedit, quod tres Divinae Personae decernant creaturas futuras libere denominative ab essentia, quae sola decernit illas libere formaliter: ergo non impedit libertatem Trinitatis ut talis. Probo minorem. Quia non impedit quominus essentia Divina cum judicio indifferenti sit in qualibet Persona, et libere formaliter se [illegible] debet, et quod Personae libere decernant libere denominative ab essentia creaturas futuras, nihil aliud est, nisi essentiam Divinam libere formaliter eas decernentem esse in qualibet Persona Divina [illegible].

Videatur

ad 3m. plane sequela. Dedo ans, et distinguo cons: Persona p-
ducta non qt non hre tale decretum absolute et simpliciter: nego
cons: ex suppone, qd sit in Persona producente: Concedo cons. Etenim
tale decretum de futuris potest absolute non esse in Persona pdu-
cente; ut e evidens: atque adeo Persona producta potest absolute
illud non hre: attamen non potest illud non hre ex suppone, qd sit in
Persona producente: quia eo ipso, qd essentia Da sedebet ad illud; eas
hnt Persone Divine illud hent, et denoant, libere volentes ab
essentia Da sedebente ad ipsum.

Quapropter nego cons. quod ut illud decretum non sit
liberum et nanis in P. producta, requirit, qd det aliquod prius ans exercitium
libertatis, et determinans voluntatem ad illud; et ex eo, qd P. producta ita
accipiat a producente illud decretum, ut ex suppone exigentia, qd illud
heat Persona producens, non possit illud non hre, minime infert, qd in essentia,
sive voluntate Persone producentis det aliquod prius ans exerci-
tium libertatis, et determinans ipsam voluntatem ad illud: quia ex eo, qd Persona
producta accipiat a producente illud decretum liberum ita, ut ex supp
qd illud heat Persona producens, non possit illud non hre Persona producta,
minime infertur, qd tale decretum non sit liberum, et nanis in Persona pro-
ducta. Probatur, non dat illud ans necessitans voluntatem in Persona pro-
ducta, quia tale ans foret prius origine in Persona producente; siquidem
eadem e divina essentia, et voluntas, et quidquid e in Persona producta
citra relationem filiationis e prius origine in Persona producente. Itaque
Persona producta het a producente essentiam et voluntatem libere et sic
libera voluntas et decernens exteriora futura, et divina Persona denoatur ab
illa libere volens et decernens exteriora futura.

Ad 3m. ejusdem sequelae p-
bans Dedo maiorem, et distinguo minorem: e necessitas immutabilis a filio via
hute filiationis: Dedo minorem: virtute esse et voluntatis: nego minorem. Filius
enim debet filiationem etiam: ex vi ratione filiationis, qd non e formaliter libera, non possit

formaliter existere illud decretum liberum; post 1.^m illud existere concertum, quae est formaliter libera; quia in illis non est necessitas antecedens, et subsequens usus libertatis.

Instas 1.º contra hanc solutionem. Deus habet summum omnem necessitatis, naturalia, eo ipso quod talia sint, magis intime Deo conveniunt, et magis prima sunt quam libera, et contradictoria; et contradictoria sunt omnia naturalia; et decreta libera et talia non habent talem gradum necessitatis: ergo contradictoria sunt prima decretis liberis et sunt in signo independentiae ad illa.

Resp. distinguendo maiorem: ~~distinguendo~~ ~~ex~~ naturalia, in quibus fundantur contradictoria, magis intime Deo conveniunt, quam ipsa contradictoria et libera: concedo maiorem; naturalia, in quibus non fundantur contradictoria: nego maiorem: et distinguo minorem: et contradictoria sunt omnia naturalia, et in illis fundantur libera decreta Dei: nego minorem. et in illis non fundantur libera decreta Dei: concedo minorem et nego consequentiam. Nam decreta libera, tamen Deo, quae in tantum non sunt libera intrinsece et formaliter Personalitatibus, et non; ac proinde non debent supponere prius Personalitates, neque in illis fundari: et non debent supponere non, a qua formaliter denominantur contradictoria: fateor omnia ut naturalia non esse contrariam decretis liberis; nego vero debere esse illis prima, et in signo independentiae ad ipsa.

Instas 2.º: quia de Personalitate producta possunt verificari duo contradictoria. Et haec contra quod illa Personalitas ut producta quod non est libera quia Personalitas est omnino naturalis: et simul est libera; quia includit rationem non, et est productus ab illo de Personalitate dicitur absolute, et sine addito diminuente.

Resp. non et Personalitatem distingui virtualiter realiter, ut supra fuse diximus; ac proinde posse absque ullo inconvenienti modo verificari de illis contradictoria aliquas et similiter contradictoria: ut de una, est libera formaliter: de Personalitate non est libera formaliter. at vero de Personalitate prout ut virtualiter dicta a non, non verificantur ea duo contradictoria, et haec, quae non sunt contradictoria: non est libera formaliter: est libera,

denotativè ab essa. Quamvis est prædicatum absolutum dicat absolute et sine addito realiter de Deo, sive Personalitate: nam cum prædicatum absolutum identificet realiter cum illa; nihilominus non debet verificari virtualiter: et ideo non omnia prædicata, quæ verificantur de perfectionibus absolutis debent verificari de relativis, ut saepe supra ostendimus; sed solum ea, in ordine ad quæ non distinguuntur virtualiter.

Unde cum in ordine ad hoc: est libera formaliter: non est libera formaliter: distinguantur virtualiter natura, et Personalitas, inde est, quod de natura verificetur libertas formalis de Personalitate autem non verificetur libertas formalis, sed tantum libertas denotativa ab essa. Distinguuntur autem virtualiter in ordine ad ea prædicata: quod cum esse liberum formaliter, nihil aliud sit, quam ipsum esse insigne indivisum cum potestate ad discernendum, et non discernendum creaturas futuras et ideo non potest convenire Personalitati ut distinctæ virtualiter ab essa: inde est, quod de Personalitate, ut distincta virtualiter ab essa non potest dici, quod sit libera formaliter: ac proinde, quod natura et Personalitas distinguantur virtualiter in ordine ad prædicata prædicata. Hoc tamen non obstante de quavis Persona dicitur absolute et sine addito limitante dici, quod libere decernat, et operetur: non tamen quod decretum ejus sit liberum formaliter Personalitati; sed quod est liberum formaliter naturæ talis Personæ: et quod est idem ac dicere: natura illius Personæ libere decernit et operatur.

Instas

3.º De fide est, verbum filius esse Persona libera, et liberè volentem: sed si filius acciperet decretum liberum à Patre non esset Persona libera, et liberè volens: ergo. Probatur minor: quia ut filius sit Persona libera et liberè volens, debet impedire liberè carentiam talis volitionis, sive nollitionem volitioni oppositam: nam velle liberè est formaliter volitione impedire liberè carentiam talis volitionis, sive nollitionem oppositam: sed filius non impedit liberè carentiam talis volitionis, sive nollitionem oppositam: ergo. Probatur minor: quia ut filius dicatur impedire liberè carentiam hujus volitionis, seu nollitionem oppositam, requiritur quod eam impediat per ipsam volitionem utentis

ut existente in ipso filio; et non impedit illa volitio existentia in ipso filio: quia quaecumque sit volitio in ipso filio, non est impedita volitio tanquam contraria volitio oppositae, neque est contraria volitio et in necessitate tenendi in filio: ergo etc.

Contra, concessa maiori, nego minorem: ad cuius probationem dico maiorem, et nego minorem: ad cuius probationem, concedo maiorem, et nego minorem. Unde cum contraria volitionis, sive nolitio volitionis oppositae impeditur, paliter volitio; et haec ipsa volitio ut paliter libere includat; in hoc descriptio volitio ut existens in filio: ubi contraria volitio, sive nolitio volitioni oppositae impedit volitionem ut existentem in filio. fateor contrariam volitionem, sive nolitionem volitioni oppositae intelligi impedimentum volitionis, quaecumque quae habet ut in filio; quatenus hinc non infertur quod non impediatur quaecumque volitio ut existens in filio. quia praemissa intelligitur impeditio volitionis liberae et cum libertate paliter et exercitu, quae est paliter impeditio libertatis contrariae volitionis, et talis volitio; et cum libertate paliter et exercitu, quae est paliter impeditio libertatis, includit in hac descriptio volitio ut existens in filio: quia impeditio ut cum in filio includit volitionem ut impedientem libere paliter eiusdem, sive volitionem nolitio oppositae.

Unde patet, quod ista descriptio volitio ut existens in filio non supponat per omnia sicut distinctio, volitionem liberam et impeditionem contrariae talis volitionis: neque dicit distinctio ipsius volitionis liberae, et determinatam libere paliter ab eius: et hoc non potest supponere ipsorum: nulla enim res potest supponi et esse ipsa simpliciter ratione ac eius dicit distinctio distincta paliter talis volitio: a ... volitio procedit a hac ..., potest dici procedere ad volitionem ut existentem in filio quatenus cum sola volitio libera sit impeditio paliter contrariae sive ipsius, non potest dici impeditio libertatis supponi ad liberam impeditionem, a qua denominatur filius impediens contrariae volitionis, sive volitionis oppositae: nec dicitur filius impediens libere contrariae volitionis in signo, quo est ante se libere determinans ad volitionem: nec in signo filiatio ut adesse virtualiter dicta ab ea; et in signo distante ex vi ... quae impedit illam contrariae in signo filii et talis: et filius ... filius dicitur distinctive cum et filius.

Instas 4.° Quatenus Christi Domini potuit divinitus operari de digno quam meritorie pro priori re Praecedentia vnius hypostasi simultempore, et potentiis naturae Praecedenda, ut docuimus 2.ª 2.ª deinceps consideratione Diva Luna dicatur, 2.ª sed 1.ª subjecta 3.ª; et tunc Realis D. assumens hanc humanitatem prius naturaliter opperante, nec dicitur proprie mereri per eas operas honesta, neque ex libertate dicitur: quia Pera non dicitur libere operans per opera ante libera sup non 2.ª finis non dicitur libere operari, et decernere per decretum ante liberum, ad quod libere se debet naturaliter.

Res decernere mani, nendo nimis. Quod ut ace tribuantur suppositi ut vbi sup dixinus, non e nativis, quod subsista antecedat ipsas actiones: neque requiritur quod sit prius illarum; sufficit enim, quod sint actiones naturae quas in eodem instanti reali Stetit suppositum naturae Pearsona operari, nihil aliud e, nisi Dicere naturae operante. Aliud enim e actiones ea a Supposito, ut finaliter suppositi: et aliud, ipsas tribui, seu dici denegas: ad 1.ª requiritur, quod Praecipat suppositi, seu vi ad 2.ª Itaque in illo eventu illae actiones essent filii Deinalis: et Deipsius Omnes v.e et realiter dicitur operari, et mereri: quod illa operam prevenirent lib.e et finaliter a natura Peasona Christi initio instanti reali, in quo est natura talis Pearsona quod sufficit, ut dicatur Pers operari, et mereri.

Ad, ut vbi de notari S. neque ē aoes illis, lo essent filii Deinalis, et infinite dignae, nihilominus non dignificarentur a Personali eabi, neque esset infinite meritorie. Cum quod ut pa dignificet operis, non sufficit quod sit in signo posterior ad operis quod dignificat. Cum quod lo non sit in naturis, quod dignitas ops Praedeat per priori re ad opus honesta, ut eas dignificat, a quo indispensabilis naturis, ut, eas veniet per posterior ne, non differat, in Ipsius illius actibus meritoriis. Unde eas unio hypostatica differat, in illo casu posteriori re ut Iomini actionis meritorie Praecedentis, non pot illa dignificare. Ratio a priori, quam ibidem dedimus, haec ē. Quod de natura meriti ē movere voluntatem Promiantis, per bonitatem et excellentia; quam hec ante ad ipsam voluntatem Promiantis; siquidem omnis est ea moralis motiva illius voluntatis.

Obiicies 1.° Verbum D[ivin]um non potest procedere ex scientia visionis meritorum Christi D[omi]ni, saltem non procedit ex scientia visionis futurorum. Probatur ant[ecedens]; quia si Verbum ex scientia illorum meritorum procederet, ipsa merita Christi D[omi]ni procederent, saltem remote, ex scientia visionis eorum; et non parent ita procedere; ergo neque Verbum ex scientia visionis meritorum Christi D[omi]ni. Probatur sequela: maior quia [illegible] quod procedit ad Verbum, procedit ad Christum D[omi]num ut proprie Divinum Verbum; et Christus D[omi]nus ad suam [illegible] procedit: ergo scientia visionis meritorum Christi procedit saltem remote ad ipsa merita. Minor vero eiusdem syllogismi probatur: quia scientia visionis meritorum [illegible] essentialiter cum ipsis meritis; et quod essentialiter [illegible], cum meritis nequit procedere ad illam scientiam visionis meritorum neque procedere ad ipsa merita. Minor probatur: quia quod ita antecedit ad aliquid exhaurit libertatem, ut [illegible] cum illo, exhaurit illorum libertatem: neque enim est necessarium [illegible] cum [illegible] quatenus sunt essentialiter libera; scientia visionis eorum ad illa [illegible], eorumque illi [illegible], ob ipsorum [illegible] requisitionem.

Confirmatur 1.° Verbum procedens ex scientia visionis meritorum à essentialiter Verbum coexistens meritorum: ergo cum sit essentialiter essentialiter [illegible] cum meritis Christi D[omi]ni, qui est Verbum Dei, essentialiter [illegible] sui meriti et [illegible] indifferentiam et liberum ad eorum libertatem, cum quo essentialiter [illegible]: ergo Christus D[omi]nus non operatur libere sua merita, si Verbum aliquo modo procedat ex scientia visionis meritorum Christi.

Confirmatur 2.° et efficacius. Christus D[omi]nus pro signo antecedenti ad sua opera meritoria dicit unionem hypostaticam existentem; et si Verbum, prout est Verbum Divinum, procedat ex scientia Divina, unio hypostatica tolleret libertatem ad omnia opera Divina Christi D[omi]ni: ergo Verbum D[ivin]um non procedit ex eorum [illegible]. Probatur [illegible] legitima. Maior [illegible], quia pro signo immediate ad opera Christi D[omi]ni intelligitur natura humana unita Verbo; siquidem unio hypostatica debet Christum ad bene operandum; quamvis non ad hoc opus debate. [illegible] signo immediate ante ad operandum [illegible] Christus D[omi]nus scientiam Christi et retentum [illegible] beneficium unionis hypostaticae ad bene operandum: ergo pro signo immediate ante ad bona opera [illegible] unio hypostatica seu aliquid [illegible] cum illa.

Minor vero primi syllogismi suadet: quia quamdiu modo antecedit ad aliquod extremum libertatis, et indifferentiae, ut illa tollit utrumque ad opposita; sed voluntas humana Christi antecedit ad operationem liberam Christi Domini, et indifferentiae, ut illius tollit potentiam ad opposita: ac contra libertatem ad operationem. Maior: quia humanitas Christi Domini est unita hypostatice ad Verbum complete et integre simpliciter; quia unio humanitatis ad Verbum est modo adhaerentiae, etc. quia ut est Verbum independens: quia independentiae, ut Verbum, ut Verbum independens: quia et cum obedientia, unio est Verbum.

Ideo distinguo antecedens: Verbum quod ut est Verbum naturam, ... quam cognoscebat insigne libertatis Christi Domini ad merendum, non potest procedere ex scientia visionis meritoriam Christi Domini: concedo antecedens: Verbum quod ut est Verbum meritorum Christi Domini: nego antecedens. Ad minorem probationem nego maiorem. Etenim merita Christi Domini non debent procedere, neque remote ex scientia visionis ipsorum meritorum: quia ergo scientia visionis meritorum Christi Domini non procedat ad Verbum ut est Verbum naturam; neque ad ipsum ut est Verbum illorum ... quam cognoscit insigne libertatis Christi Domini ad merendum; sed solum procedat ad Verbum ut est Verbum ipsorum meritorum. Imo scientia visionis meritorum non procedat ad Verbum ut est Verbum meritorum: et cum aliunde Verbum ut est Verbum meritorum non procedat in Christo Domino ad ipsa merita; inde fit, quod scientia visionis meritorum nullo modo procedat ad Verbum quod ut in Christo Domino a multis dicitur procedere ad cuius merita: ac contra non procedat, neque remote ad ipsa merita.

Etenim Verbum procedit ut est Verbum meritorum procedit ex scientia visionis ipsorum meritorum; ideo Verbum ut est Verbum meritorum non procedit ad ipsa merita quae ... meritorum, neque remote procedit ad ipsa merita. Probatur contra: quia licet eatenus procedunt remote ad merita quatenus procedunt ad Verbum ut meritorum, et Verbum ut meritorum procedat ad ipsa merita; tamen quamvis Verbum ut naturam, una ut illorum ... quam cognoscebat insigne libertatis Christi Domini ad opera meritoria, procedat ad merita Christi Domini; nihilominus Verbum ut Verbum ipsorum meritorum non procedit ad merita ... Unde ad probationem maioris dicendo maiorem: quod procedit ad Verbum, procedit ad

Xpus Dnus sub eadem libertate, qua accedit ad Verbum: de eodem magis: sub alia libertate: nego maius. Idem enim, quod diximus de Verbo, dicendum est de Xpo Dno et pote Verbo. Et distinguo minorem: sed Xpus Dnus ut est Verbum solum, quem Deus valet in Xpo Dno, et signo libertatis quomodo: opus meritoria, procedit ad sua m. omito minorem; quo ascidi et illa est ... ut est Verbum ipsum meritorium, ad quod dicitur accedentorum minorem.

Ad 1.m Obiectionem Quaesio exhib. distinguo 3 veram: Xpus Dnus qui est Verbum ipsum meritorium aequaliter ... cum suis meritis: de eodem con. qui est Verbum solum naturam, l. conc ... quam conc. valet in Xpo Dno signo libertatis ad m. nego conc. Et distinguo minorem subsumptam: repugnat ... libertatem et indifferentiam ad extremum libertatis, cum quo aequaliter ... ante, ut existente in signo indiff. et libertatis: de eodem minorem ... ad ipsa ..., l. non existente in illo signo indiff.: nego minorem, et conseq.

Ad 2.m Obiectionem, quo est omnium difficillima ... hac ... solutionem ... ea insufficiens est. q. Verbum ut Verbum est ... humanitatis ... unio hypostatica est unio humanitatis cum Verbo et ut ... de expectatione ... existentia ... Verbi ut Dni ... ut illa uniat humanitati, quod sane est intelligibile et incredibile: nam unio est ratio ... uniendi actualiter: ... existens, qua existit extremum uniendum, et qua illud actualiter uniat.

Ego vero ex quibus, quae ... libertatis Xpi Dni ... eius intrinseca impeccabilitate in ... defectibus Xpi Dni ... disseruit ... facile inferri ... eius ... et superabundantes obiectiones et ... solutioque. ... ad ... nego ... eius ... et ... Etenim unio hypostatica ... humanitati Xpi Dni ut ... liberam ad bene operandum, ... est in illo signo indiff. ad opera libera et meritoria. ... et ... pote influere

in eo liberam, nec requirat cum medio divini concursus praevii, nec experientiam ipsius actionis meritoriae, sumendum sic ab illa in eo quidem indirecte et libertati, in qua sola gratia gratis, et divini concursus ipsius requisitis et exacta ex parte actionis existunt.

Quamquam etiam omnibus his concomitantiam, tanquam principium remotum, et non independens in primo esset discernendi ab exercitio libero voluntatis huius Christi Domini circa qualitatem actus assumptae, ita gubernari a Deo, et semper illi tribuatur auxilium, quod ipsius est efficax: et quamvis sit principium aeque infrustrabile, et semper coniunctum a voluntate huius Christi Domini, et cum eius medio connexum; nihilominus non tollit meritum libertatis: quia est principium remotum, et connexum non excludens principium proximum indifferentis ad utrumque extremum libertatis, et connexionem cum auxilio extrinsece efficaci suo medio quaeris: ac proinde cum ipsa ratione recte dispositus, quod omnia principia gratia, et gratiae influentia in meritis Christi Domini sint indiviae et compatibilia cum causa illorum meritorum; ac consequenter ipsa merita non sint naturalia, et libera: etenim actus specificantur quoad libertatem sive necessitatem non a principio remoto, et a gratia: nam principium remotum non causat actus, sed merum inficit ipsa gratia illius; ut habetur plane ubi sup.

Obiicies tandem. Si Verbum et Spiritus Sanctus procederent ex cognitione et amore futurorum, spiratio, dico, qui tamen, quod nunc non futurorum principium naturae exsisteret, liberum non posteriori, quia Verbum, quia est ipsum futurorum expressivum; et hoc est absurdum: ergo. Consequentia est legitima: et minor inexpugnabilis: quia nihil datur in Spiritu Sancto, quod non communicetur a Patre et Filio: ac proinde quod non sit prius natura in Patre et Filio; ergo prius quam amor futurorum a Patre et Filio dicatur, Spiritui Sancto debet esse in Filio communicatum a Patre quae communio amoris, cum sit simul virtualiter dictio illorum, est ratio, cur Verbum procedit ut expressivum futurorum: ergo Spiritus Sanctus, ut est pendens a amabilium, debet esse posterior Verbo ut expressivo futurorum. Sequela a maiori suadetur, quod Verbum, et Spiritus Sanctus procedentes ex cognitione et amore, debent dicere

illum ordinem, quem intercedit inter cognitionem, et amorem, ergo procedunt, et amor futurorum quidem est realiter non est processio cognitionis: si quidem in deo cognoscit Deus futura quia illa decreuit; non vero e contra ... Maior probatur, cognitio, et amor in Diuinis stant, ac intelliguntur existentes, de facto Verbum et Spiritus Sanctus: ergo si amor existit, quem realiter non processit, quem realiter non exprimit, existit Spiritus Sanctus, ... ex illo amore, quem Verbum procedit ex illa cognitione.

Probatur ... cedit maior, ... quia processio Verbi et natiorum est processio amoris, et est amor ... ; at non processio Verbi ... est processio amoris ... Trinitatis ... ex qua ... Verbum talem cedit, est processio decreti liberi ... nullum est ... in eo, quod processio Verbi et ex ... ipsius Trinitatis sumatur pars sumatur ... processio amoris.

... maior: ad eum probatio nego minorem. Ceterum, licet quia sit amor futurorum, quem cognitionis ... nihilominus non prius procedit Spiritus Sanctus ex illo amore, quem Verbum ex hac cognitione quia a Patre ... eaque virtualiter processio, et ... dicat filio, tam decreuit liberum futurorum, quem cognitionem: et ... Pater et filius ... virtualiter ... dicant illud decretum liberum, ergo Spiritus Sanctus ... Sanctus non procedit ex amore futurorum in signo ... ad decretum liberum ... illa; et tam decretum liberum futurorum, quem cognitionem ... in primo signo est in Patre ... in filio: et in alio signo ... in Spiritu Sancto. Unde Verbum et Spiritus Sanctus ... seruant ... illum ordinem, quem tenet inter amorem et cognitionem futurorum ex quo procedunt. Dissertatio ... quare processio 2ae Personae ... sit generatio? Sectio ... Certa ab incertis separantur, et Scopus difficultatis manifestatur.

Dissertatio IX.a

quare processio 2ae Personae, non vero tertiae sit generatio?

Sectio 1.a

Certa ab incertis separantur, et Scopus dificultatis manifestatur.

Igitur disputaturi hic de 2.ª et 3.ª Trinitatis Persona: 2.ª est filius, et 3.ª Persona non est filius: ac proinde 2.ª processio 2.ª Personæ est generatio; non vero 3.ª Personæ processio: quæ per viam amoris separemus, et firmis fundis stabiliere.

Sit 1.ª Conclusio. De fide est 2.ª Trinitatis Personam esse stricte, et rigide filium, et genitum. Probo quia Joannis cap. 1.º dicitur: unigenitus, qui est in sinu Patris, ipse narrabit. Quo nomine unigeniti sæpe appellatur Christus Dominus à D. Joan. Et Psalmo 109 dicitur: ante luciferum genui te. Et Matthæi cap. 3.º inveniuntur hæc verba de Christo Domino: hic est filius meus dilectus. Et passim in Sacra Scriptura occurrunt testimonia, quibus hæc veritas traditur. Et est definita in Concilio Niceno, et in Symbolo D. Athanasii: ergo de fide est 2.ª Trinitatis Personam esse stricte, et rigide filium et genitum.

Sit 2.ª Conclusio. De fide est 3.ª Personam SS.mæ Trinitatis, nempe Spiritum Sanctum non esse filium, neque genitum, sed procedentem. Hæc veritas definita est in Symbolo D. Athan. ubi dicitur filius à Patre solo est, non factus, nec creatus, sed genitus: Spiritus Sanctus à Patre et filio, non factus, nec creatus, nec genitus, sed procedens. Et etiam habetur in Concilio Toletano 1.º confirmato à Leone 1.º in professione fidei; et in Toletano 11.º in professione fidei. Propterea filius est unigenitus: ergo Spiritus Sanctus non est genitus. Patet evidenter consequentia: quia ubi duo geniti sunt, neuter potest esse unigenitus.

Nec refert, quod non nulli Patres aliquando videantur asserere Spiritum Sanctum à Patre nasci, et esse [illegible] Spiritus Sancti: nam illa locutione solum contendunt significare consubstantialitatem Spiritus Sancti cum Patre, ac proinde filiationem improprie, late accipientes illam vocem natus; [illegible] contendunt Spiritum Sanctum esse Deum, sicut Patrem, et filium à Deum. Quæ objectio,

libro [illegible] (Sextus, qui) [illegible] de Trinitate dixerat: Spiritus Sanctus Dei esse ex
illis, ex quibus natus est: in eodem libro [illegible] medium, et se ipse [illegible]
negat Spiritum Sanctum esse filium. [illegible] qui id vident, dicere
[illegible] contendunt. Spiritum Sanctum esse velut filium [illegible] de quibus dis-
putabant [illegible] filium; ut [illegible] eorum scripta manifestum fiet.

Dico [illegible] de fide esse [illegible] non quaecunque [illegible] Christi [illegible] esse
[illegible] Hanc [illegible] probamus [illegible] disputare [illegible]
sect. 3. [illegible] filius, illius [illegible] eorum et [illegible] vocat [illegible]
et filius producunt [illegible] et illi [illegible] eorum et [illegible] vocant: Un-
de pervenit, quod [illegible] quae Spiritus [illegible] procedat [illegible]
eorum Patris.

[illegible] insurgit [illegible] difficultas: filius, et
Spiritus [illegible] participant per identitatem [illegible] eorum Patris,
et ab illo procedunt, [illegible] infinite [illegible] vocante [illegible] quaelibet [illegible] processi-
onis: ac inde definitio generationis [illegible] videtur [illegible] unius [illegible]
cessioni: cum [illegible] processio Verbi, quae [illegible] processio est generatio.
Cum [illegible] Patris, quae [illegible] est filius. Etenim generatio [illegible] fuere
opposita creationi, et [illegible] productio, [illegible] accidentis, [illegible] subiecto, dependen-
dentem a subiecto; nec [illegible] productio subiecti, [illegible] viventis, [illegible]
viventis dependentem a subiecto; [illegible] est [illegible] generatio, et
productio viventis a vivente, videtur [illegible] convenire processioni Verbi,
[illegible] processioni [illegible]

Etenim ut diximus in [illegible] de generatione, et corrup-
tione [illegible] dixerunt [illegible] generatio [illegible] accepta: est origo
viventis a vivente a principio [illegible] in similitudinem naturae. Quam definitionem ad-
[illegible] vocat tam [illegible] Philosophi, quam Theologi ex Divo Thoma [illegible]
27 art. 2. ex quorum mente illud [illegible], quod per talem generationem
[illegible] dicitur Pater: et [illegible], qui per illam procedit, dicitur filius;
[illegible] haec ratio generationis, in solum processione Verbi, [illegible] processione

Spiritus Sancti videtur devenire nostra origo, Spiritus Sanctus in omnibus est origo derivandus à spirante, sicut Deus à Deo: rursus est à principio dimanans, sicut per identitatem naturae: deinde in similitudinem naturae: namque maior similitudo, quam identitas? quod Spiritus Sanctus, cum sit eiusdem essentiae et naturae cum principio, et similis in natura: quod intragenerationis deffectus etiam devenit processioni Spiritus Sancti, non minus, quam processioni Verbi: quod dicendus est 2a et 3a Persona esse filius, et procedere per generationem, dicendus est nempe esse filius, et procedere per generationem: quod utrumque est error in fide.

In difficultas, quae vere inter Theologicas numeratur, imo huius solutiones plures. Credunt desperare de Patre, ait Augustinus libro 3o contra Maximinum capite 14, est filius: de Patre est Spiritus Sanctus, sed ille genitus, et iste procedens. Quid autem inter procedere et nasci intersit, explicare quis potest? Et Divus Chrysostomus homilia 1a de incomprehensibili Dei, dicit: filius est à Patre Deo immortali genitus novi, et quomodo nescio: Spiritus procedere ex eo scio; et quomodo nescio. Unde non pauci Doctores, imo et Dilia de hac re disputantes temeritatis censura inurunt: quapropter ut nos ab illa immunes disputemus, non curiositate ducti, non viribus ingenii confidentes, non tanquam plena lucis mysterium attentantes, sed tanquam piae, et religiosae rationis nostrae fidei reddituri è Scriptura et Patribus hausta hanc difficultatem aggrediamur: quod sane non damnant, sed suadent et laudant Dilia et Patres. Sectio 2a omissis antiquorum solutionibus, sola Scotistarum refellitur.

Sectio 2a

omissis antiquorum solutionibus sola Scotistarum refellitur.

Non nullas antiquorum Patrum solutiones, quibus ab hac difficultate se expediunt, silentio honoro, eo quod defensionem non ponunt: nam valde obscurae sunt, non tam rationes mysterii, quam ipsum mysterium proponunt: imo et non nulli antiqui Scholastici, quales

quod [illegible] Aureolus, Durandus, et Egidius adeo obscure loquu-
[illegible] ut vix possint intelligi: eorum tamen, si qui placet, possunt vide-
ri apud P. Vasq. 1a p. disp. 113. et P. Montoy. disp. 8 sect.
1a et 2a hisce omissis, celebriores sunt propositiones, et aliorum reliq.

Prima

est Scoti, qui in 1o dist. 13 quaest. unica § ad quaestionem ergo, et
dist. 1a qu. unica, et saepe alibi asserit, processiones divinas reipsa
distingui; et processionem Verbi reipsa esse generationem, processionem Sp. Sti.
reipsa non esse generationem: nec aliam posse reddi rationem, cur Verbum
sit filius, et spiritus S. non sit filius nisi quia res ita se habent: quemadmodum inter-
rogantibus cur unum distinguatur ab alio, non potest melior ratio reddi, quam
quia unum non est aliud. Ad quaestionem, inquit ubi supra, ergo, quod productiones
reipsa formaliter distinguuntur: generatio enim formaliter reipsa
est generatio, et spiratio reipsa formaliter est spiratio. Et ex rationibus
formalibus earum impossibile est generationem esse spirationem, circumscriptis
impossibile quocumque alio. Itaque non oportet quaerere, quibus distin-
guantur, quia istae ratio formalis unius est non eadem cum ratione formali alteri-
us. Ita Scotus, et hanc, et similia esse Scoti mentem defendunt rigi-
diores Scotistae.

Ego vero nunquam credam Ioannem Scoti ingenium potuisse
intantum conari solvere quiescere. Itaque mens Scoti non est, quod alia
non sit reddenda ratio: hoc enim esset, non solvere, et manus difficultati
dare. Neque certum est processionem Verbi reipsa esse generationem, ac consequenter
non distinctam in esse talis processionis aliquid aliquo diversum, esse eorum imperfectionem
plures Theologos pluresque versus hic inquirendum an processio neque illorum distinctas
inter generationem et an ille ipse inveniatur in processione Sp. S. Quapro-
pter in praedictis verbis, si attente legantur et ponderentur cum praecedentibus,
et subsequentibus, solum negat Scotus processiones distingui inter se formaliter tan-
quam [illegible] ac sunt, eo asserit reipsa distingui formaliter, et per se
et tantum metaph. consequenter generationem ab spiratione: et spirationem a ge-

generatio distinguitur positive per hoc intrinsece, quia à principio, neque à termino producto, et seipsis. quia vero ibi non assignatur illud medium, mediante quo constituatur, per quod productio 1.ae Personae constituitur in esse generationis, et non est spiratio: praeter illud, per quod productio 3.ae Personae constituitur, in esse spirationis, et non est generatio: et ab eo omnino abstrahit.

Illud tamen assignat [illegible] in eadem distinctione 5. ad argumenta, dicens productionem 2.ae Personae esse generationem; productionem vero 3.ae Personae non esse generationem; quia producitur per modum naturalis. quod diversimode explicant Scotistae. Mirinquius disputatione 5. quaestione 2. à numero 116. Pontius et alij in hunc modum. Processio Verbi est generatio; quia est per modum naturae; et exigitur in defectu generationis illius Verbi in intelligendo nos. Processio vero Spiritus Sancti non est generatio; quia est per modum voluntatis, qui modus procedendi est diversus modo procedendi naturali: et ad secundam processionem per modum naturae; quia est per intellectum, qui est potentia naturalis et naturalis: 2.a vero processio non est per modum naturae: quia est per voluntatem, quae non est potentia naturalis, et naturalis, sed libera. Unde dicitur Spiritus Sanctus procedere libere non libertate indifferentiae, aut indifferentiae, sed libertate spontaneitatis, seu à coactione: quatenus Pater et Filius libenter, hoc est volenter, et quia volunt, spirant Spiritum Sanctum; secus ac se habet Pater, in productione Filij, quem rationaliter producit: quia producit, aut Scotus, primo naturaliter inclinato ad agendum; et hoc modo non spirat Pater.

Aperta sic sententia ab Scotistis explicata, multis difficultatibus displicet. 1.o quia est fundamentum, cui innititur, videlicet: ea, quae procedunt à voluntate determinata ad unum, non procedunt naturaliter, sive per modum naturae: cuius falsitatem ostendo. quia cum voluntas sit quaedam natura; siquidem est principium motivum, eatenus solum dicitur habere modum operandi distinctum à modo naturae, quatenus non est determinata ad unum, sed libera libertate indifferentiae: ergo quando voluntas est radicaliter determinata ad unum extremum determinatum, et ab intrinseco feratur cum omnimoda necessitate in illud, nullatenus operatur libere, sed naturaliter, et per modum naturae: nam libertas solius spon-

spontaneus, n[on] pot[est] dic[i] vere, q[uo]d omnis libertas: alioquin cu[m]
bruta habent libertatem: et Sp[iritu]s S[anctu]s procedit p[er] voluntate[m]
liberam ad inv[icem] a[c]commoda necessitate, ut fatent[ur] Theologi q[uo]d n[on]
minus procedit p[er] mo[dum] n[atur]ae; q[ua]m Verbum: q[uo]d nullus e[st] discrimen.

Secundo, q[uo]d quomodocu[m]q[ue] sumat[ur], licet naturale, n[on] explicat[ur].
Cum processio Verbi sit nat[ura]lis: et ideo generatio; processio Sp[irit]us
S[anc]ti sit nat[ura]lis: et ideo n[on] sit generatio: q[uo]d insufficiens e[st] hoc secundu[m] dis-
crimen. Probatur. q[ui]a illud nat[ura]le sit idem, ac naturae: nullum e[st] discri-
men: q[ui]a productio Spiritus S[ancti] n[on] e[st] minus nat[ura]lis (quoad necessitatem opposit[am]
indifferentiae et contingentiae) ac productio Verbi: nam lic[et] voluntas sit p[otenti]a libe-
ra, lic[et] Deo in ordine ad alios actus, n[on] e[st] libera in ordine ad producti-
o[nem] Spiritus S[ancti], et quod sit libera in ordine ad alios actus minime
obstat ut dicat[ur] libera in ordine ad productio[nem] Sp[iritu]s S[ancti]: nec minus
necessitatis eius in ordine ad tales productiones.

Ad v[erb]o, si illud nat[ura]le acci-
piat[ur] utroq[ue] voluntario, seu spontaneo: et liberum, p[ro]ut e[st] idem, ac vo-
luntarium et spontaneum: sine fundo dicit[ur] quod id sufficiat ad exclu-
dendam generatio[nem], ad illam obtinendam. Ratio e[st], q[ui]a in defe[ctu] generatio[nis]
illa verba in significando naturae n[on] exigunt p[ro]ces[sum] producentis n[on] volun-
tarie; siquidem generatio[nes] creatorum sunt et spontaneae: q[uo]d n[on] exclu-
dunt a ra[ti]o[n]e generatio[nis] productionem p[er] voluntatem naturae operantis: q[uo]d
n[on] infert processionem Spiritus S[ancti] n[on] posse esse generatio[nem] ex eo, quod
sit spontanea, et voluntaria: et licet illa eadem verba in significando
naturae supponant generatio[nem], saltem in creaturis, debere esse na-
turalem et naturae, quatenus vera libertas n[on] p[ot]est dari ad genera-
tio[nem] [illegible] indubitabilis, nihilominus n[on] tamen exigunt, quod huius genitus
procedat p[er] mo[dum] n[atur]ae, q[ua]m quod procedat in significando n[atur]ae, quo ion-
ge diversa sunt: q[uo]d, q[uo]d illud procedat p[er] mo[dum] n[atur]ae: dummodo n[on] procedat
in significando n[atur]ae, n[on] sufficit, ut sit genitus.

Standum illi natu. denotat ad generatio-
nem requiri, quod ipsa generatio sit natus, id est immediata natura, sine
nullo pro ratione substinendi solum. Et natura non generat, ut diximus
disputatione 2. et id secundum verum est in sententia Patris, qui docet esse attribu-
tis ex necessitatibus ab eisdem, sicut natura intellectus, per quas omnino generat
Verbum. Sectio 3. Omnis Thomistarum sententia reijcitur

Sectio. 3.a

Omnis Thomistarum sententia reijcitur

Secunda sententia conatur difficultatem hanc aperte-
re. Procedit Verbum non a Spiritu Sancto, est generatio: quia Verbum proce-
dat per intellectum, procedit in processione in similitudine naturae: at vero Spiritus Sanctus
non procedat per voluntatem, non procedit in processione in similitudine naturae. Ratio
est, quia intellectus ut abstrahit a creato, et increato, est assimilativus; siqui-
dem intellectus fit per assimilationem cognitam objecto: et ideo dicitur, quod in-
tellectus, intelligendo hominem, fit homo, et intelligendo lapidem fit lapis, et sic
de omnibus, quatenus est omnia, quae est omnis cognoscitiva. Unde sequitur, quod
intellectus in supremo, et perfectissimo suo analogato, qualis est intellectus
Dei, est assimilativus perfectissima similitudine, quae est identitas naturae. Verum
voluntas ut abstrahit a creata et increata non est potentia assimilativa:
nam per primum modum operandi voluntatis, non est per assimilationem ad objectum ama-
tum, sed per inclinationem, et propensionem in illud: quare quantumcumque cres-
cat voluntatis perfectio, ac proinde etiam si sit Divina, non habet ex
propria ratione producere terminum similem principio vel objecto, sed impulsum perfecti-
ssimum ad illum.

Unde Verbum quia Spiritus Sanctus est filius: quia cum sit opus per-
fectissimi intellectus: et ideo in sua inducendo perfectissimam similitudinem
excogitabilem, quae cum debeat esse omnino perfectissima est similitudo in natura,
tradit in processione similem in natura Patri, vel eiusdem naturae cum illo: at
vero Spiritus Sanctus licet de facto sit etiam similis in natura Patri; siquidem

siquidem est eiusdem naturae cum illo, nihilominus non est filius, quod id habeat

suae processionis, et maliceae, identicae, et concomitanter, non est per praeiden-

titatem naturae, cum ratione impulsus, qui est non sufficit mandi talem processionem, quod in proces-

sione Spiritus Sancti non sit per intellectum, et per voluntatem, cuius non est proprium assimilare volen-

tem ex obiecto amato, et procedentem in illud, ideo non habet Spiritus Sanctus in sua

processionis esse eiusdem naturae cum. Franciscus Suarez, Thomistae, Capreolus,

Banez, Zumel, Ferrara 4° contra gentes cap. 11, Gonet disput. 2 art. 4 § 4, et

alii. Et ex nostris Pater Valenzia tomo 1° disput. 2 quaest. 1ª puncto 4, Pater Montoya

disput. 6 et Patres Molina, Granado, Ruiz, Pasqualigo, Arriaga,

Conink, et alii, et sic esse omnes affirmant tam intellectum, quam amorem esse attribu-

ta Dei; et Verbo solum dicitur pariter, et in processione intellectus, et Spiritu Sancto amo-

ris: in quo valde diffusus haec sententia ab aliis, et praesenti a tota Eximii Doctoris

sect. 4 refocanda. Et quamvis Gonet affirmet non Deo subsistentiam per ipsum

intelligere purissimum, et actualissimum, non videtur hoc pro ad hanc sunt

promovenda.

Propter non nulli scholastici, qui de Carminius ubi supra num. 120,

Faber in 1° dist. 13 disput. 40 cap. 1, et Ruiz eadem dist. § 1, et illustris-

simus Meniere de Trinitate disput. 1 quaest. 4 adhuc conantur revocare sententiam,

quatenus asserunt, ideo processio Verbi esse per modum naturae, quod est per intellectum; nam cum pro-

cessus eius naturae sit operari in similitudinem tri, illa processio erit per certa per

modum naturae, quae vero in suatendit in assimilationem: et cum intellectus sit determinatus ad unum,

eo quod non sit potentia libera, tendit ad assimilandum tria sine principio, ac proinde

processio per intellectum est per modum naturae: et ideo processio Verbi per processionem sp

sibi est generatio.

Haec tamen sententia est mihi insufficiens est, cuius Deo et vulgarem impugnationem

sic deduco. Similitudo ad generationem veram requisita est, non per se intentionalis, et re-

alis, et physica: nam similitudo debet fundari in identitate eiusdem naturae fundamen-

talem per convenientia specificam, seu genericam,

seu genericam, sed similiter in realis: Sed identitas eiusdem non est quae inveniri in

Luminis et Verbo Dei in sua processionis dicitur similitudo realis, et physica,

atque nostris, et solum intentionalis hanc ergo Verbum Deo hanc non

nempe
n̄ hr̄ virtutem productivi similitudinis realis ad verum productum, sed minus. quia similitudo quae per se, hanc secundum dicatur, virtus productionis Verbo est similitudo fundata in productione procedente ab intellectu: et similitudo fundata in reali actione procedente ab intellectu similitudo non realis physica, substantialis, et solum intentionalis: quia Deus S. Thom. dicit quod intellectus est in se assimilatum, tamen est assimilatum intentionaliter, cognoscendi est assimilatum, et esse reale, et entitativum: alioqui ergo intellectus intelligendo lapidem fieret lapis in esse entitativo; et cognoscendo plantam fieret planta in esse entitativo et reali; quod nemo tardabit admittere.

Ratio ponendi non 13o intellectus creatus, quia imperfectus est, et eo indiget producere Verbum, solum esse assimilatum in esse solo in esse intentionali et intelligibili; intellectus autem Divinus quia perfectissimus est et Verbum non eo indiget, sed ex infinita fecunditate producit, assimilatum esse, non solum in esse intelligibili sive intentionaliter, verum etiam in esse entitativo, et reali; in esse similitudine physica, et reali: Unde intellectus abstrahens a creato, et increato, et si potentiae in se petat similitudinem actionis solum in modo essendi reali, et entitativo; germinatur tamen eiusmodi assimilatio in aliquo sibi inferiori, nempe in supremo sui analogato, hoc est in intellectu Divino.

Sed contra est 1o quia si dicatur Verbum vi suae productionis realiter non productum intellectus. Dicatur non productum realiter, sed virtute productionis, et similitudinis intentionalis? Si dicas 1um, ergo deveniemus in Thomistarum: quidocent quod nulla productio dicatur realiter. Si dicas 2um nulla est solutio. quia similitudo pure intentionalis non est sufficiens ad veram, et realem generationem.

Contra est 2o ideo posse Verbum dicatur realiter non productum intellectus, qui est assimilatum: quia intellectus est Divinus, infinitus, et perfectissimus; sed intellectus, etiam si sit Divinus, infinitus, et perfectissimus in propria linea, non assimilatur, nisi intentionaliter, ut videre est in pagina Dei de creatis: ergo Deus.

Contra est 3o ideo Verbum Divinum vi productionis est simile Patri non solum intentionaliter, sed etiam realiter per realem identitatem naturae, quia non solum procedit per intellectum utriusque, sed per intellectum Divinum: atqui

atqui in sp. v, sp. vi suae processionis procedit, non per voluntatem utric, et per voluntatem Divinam: ergo vi suae processionis procedit similis suo principio per realem identitatem naturae: ergo etiam procedit ut filius, et per veram generationem. Maior videtur certa, tum quia procedere per intellectum utric, et a Divino abstrahente non sufficit ad similitudinem Verbi producti in identitate naturae cum suo principio producente: quae similitudo naturae requiritur ad veram generationem, ut evidenter colligitur ex verbis citati intellectus: tum quia id videtur supponere solutio Doctoris, quam supra transcripsit ex Patre Montoia. Minor vero etiam videtur innegabilis.

Consequentia vero adhuc negant adversarii, asserentes sp., sp. procedere similem materialiter, et identice, non vero formaliter in natura: quia procedit in linea voluntatis, quae est extranea ad similitudinem, et solum propria ad impulsum, et diunctionem affectivam. At vero Verbum Divinum procedere similem vi suae processionis formaliter in natura, quia procedit similem per intellectum Divinum in propria linea similitudinis, non in linea extranea, et non similitudinis. Etenim intellectus ex propria ratione, ut potentia assimilativa, tendit in similitudinem: et cum similitudo physica in eadem natura pertineat

pertineat ad lineam similitudinis; ideo intellectus perfectissimus ut perfectissimus, intendit perfectissimam similitudinem, non solum intra lineam naturae similitudinis intentionalis, verum etiam intra lineam latissimam similitudinis utric. Et cum perfectissima omnium similitudo ea per identitatem naturae reperiatur, quod intellectus Divinus perfectissimus intendat etiam similitudinem physicam in natura quam perfectiorem intra latissimam lineam similitudinis utric quam intendit intellectus Divinus perfectissimus. Ita acutissime promovet Thomistarum sapientissimus noster Montoia, qui omnino, pro

nimis aciter carpit D. Thom. cum potius valide impugnare deberet: quia

sect. 1 indicat 2a.

Illud impugno 1o. amoris divini, et increati non dum malitia, sed ratio sub qua identificat, et etiam fraliter et intrinsece ratione; et ratio praeda divinus intendit producere illud velle, identitates in natura amoris ratio praeda fralis abstinentis illud in ratione talis hoc producere illud velle identitate in natura: quoniam illud est suo processionis fraliter amoris, hoc retinendo identitate in natura cum suo principio, illud hoc Vade in suo processionis ac proinde in malitia, et identice solum, et etiam fraliter

Distinguit Cor. Minoris maiorem: amor D. e divinus fraliter divini transcendentali, et imperfecta: Concedit minorem: fralitate divini fralissima et explicita: negat maiorem. Ita D. amor includit rationem divini, et rationem sapientiae, et potentiae D.; Et cum inde hoc productio fraternalis identitate in natura suo principio, necessario evadit ea similitudo, non fralis, et tum malis, et identice.

Nec satisfacit haec solutio. Contra est. 2o. amor D. e D. et ratio divini tanquam per duas methodos transcendens amoris ad se amoris divini, ita et fralitas divini non se habet tum identica, et tanquam malis transcendentia: ergo non ratio fralitatis divini amoris divini hoc producere illud velle identitate in natura: idest est, et fralitate fralissima, et explicita amoris divini. Probo antecedens. Dispositio divini in amore D. participat a voluntate D.; et voluntas D. quae divina e pure fralis amoris quae divini: ergo ratio divini in amore divino participat a principio fralis divino: quare divino: quia e ibi ratio intrinseca et fralissima. Probo hanc ultimam ergo ideoque intellectus divina ratio divina e intrinseca et fralissima quia intellectus, quia intellectus requirit tanquam suum fralem suum verbum D. qua divinum: et amoris divini non minus requirit voluntatem D. qua divina tanquam suum fralem: ergo ratio divini quae fralis est, et intrinseca amoris divino, ac intellectus D.

Sic ratio creati adaequari est intrinseca voluntati, et amoris utrius: ergo ratio divini, et increati e dimensionalis et radicalis amoris ut sic. fa-

fatem majorna[?] prey disparitaty, nec ulla erit, que digna sit ma[?] impugnare.

Inquires 2º Spiritus sanctus: quod similitudo intentionalis, que [con]tinet [pro]prie ad intellectus Divinus, sub similitudine ut sic; ideo intellectus, qui ex se assimilativus est, quando [per]fectissimus est debet inducere, in esse [per]fectissimo similitudinis intentionalis; verum est [per]fectissima similitudine intra totam lineam latissimam similitudinis, ac consequenter similitudine [per] realis identitatis nec, ut docent adversarii: ergo quia Dimanatio affectiva, que [per]tinet [pro]prie ad voluntatem Divinam, sub Dimanatione ut sic; ideo voluntas, que ex se Dimanativa affectiva est, quando [per]fectissima, debet inducere in esse [per]fectissimo Dimanationis affectivæ; verum est [per]fectissima Dimanatione intra totam lineam latissimam Dimanationis; ac consequenter Dimanationis identitatis in natura cum suo principio: ergo Spiritus sanctus vi processionis [per] voluntatem formaliter habet Dimanationem identitatis in natura cum suo principio, sicut Verbum ex vi processionis [per] intellectum formaliter habet similitudinem identitatis in natura cum suo principio. Probo hanc cons. quia Spiritus sanctus vi processionis [per] voluntatem formaliter habet Dimanationem [per]fectissimam intra totam lineam latissimam Dimanationis; sicut Verbum vi processionis [per] intellectum formaliter habet similitudinem [per]fectissimam intra totam lineam latissimam similitudinis; et intra totam lineam latissimam Dimanationis est Dimanatio [per] identitatem in natura cum suo principio; sicut intra totam lineam latissimam similitudinis est similitudo per identitatem in natura cum suo principio: ergo Spiritus sanctus, qui vi processionis [per] voluntatem formaliter habet Dimanationem identitatis in natura cum suo principio; sicut Verbum, quod vi processionis [per] intellectum formaliter habet similitudinem identitatis naturæ cum suo principio.

Secundo dicitur et est efficax contra hanc argumentum ita a nobis formatum. Amor, ut amor [per]fectus in linea amoris est Dirivativus bonorum amantis in Personam amatam: et ideo elargitiones + bonorum specialissime a Deo uno Patrono applicantur Spiritui Sancto eo quod amor notionalis est; ac proinde ex sua characteristica proprietate bonorum Dirivativus: ergo quo maiore

+ bonorum

amor eo maioris boni erit dicatiuus q̄ P. qui amat infinite, ipsi Spiritus Sanctus erit illius amoris productus, dicat illi in sua processione, et amoris formaliter bona, quae complectitur, et natura Divina est principium, et primarium bonum Dei: ergo dicat illi in sua processione, et amoris formaliter naturam Divinam: ergo Spiritus Sanctus in sua processione formaliter voluntate communicatur illi Patri, ac filio in natura utraque. Probatur consequentia: quia idcirco Spiritus Sanctus in sua processione formaliter, et non tantum identice, quod illi dicat formaliter Divinam voluntatem, ut est amor infinitus; et per Divinam voluntatem ut amor infinitus est, dicat illi naturam Divinam: ergo Probatur. amor ex genere suo est unio inter amantem, et amatum, sicut intellectio ex genere suo est similitudo; et processio per intellectionem, quae est Divina, et perfectissima, exigit proprie similitudinem identitatis in natura, seu dicat eiusdem naturae productionem per ipsum productum: ergo processio per amorem, quae est Divina, et perfectissima, exigit proprie unionem identitatis in natura, seu dicat eiusdem naturae productionem per illum productum. Maior videtur certa; ex quo dicitur tradunt Sancti Patres; quia Spiritus Sanctus: et ideo Spiritus Sanctus vocatur pax a Patribus, nexus, et vinculum, quod solet esse amor naturalis: ergo amor ex genere suo est unio inter amantem, et amatum: ergo sicut quod intellectio ex genere suo est similitudo indivisibilis similitudinis intentionalis, verum etiam similitudinis identitatis naturae; ita amor, quae ex genere suo est unio inducit, non solum unionem affectivam, verum etiam unionem identitatis in natura, ex sua ratione. Et sane haec doctrina maxime urgetur Divum Thomam, et omnes eos, qui docent Spiritum Sanctum procedere ex amore notionali Patris et filii, qui supponunt, ex plenitudine bonorum; verum etiam ex amore speciali, quemadmodum Verbum procedit ex cognitione totius Trinitatis.

Respondeo

est amor ex genere suo non est minus assimilativus, quam intellectus, sive intellectio: non est in amore Divo Spiritus Sancti talis amoris datur principium assimilandi; quod

habere ad similitudinem formalem per identitatem in natura ratione productionis divinis Divinis Personis. Intellectus enim assimilativus est, quatenus in intellectionis generat aliquam similitudinem formaliter aliquid supponat; et etiam in amoris, hoc supponat, ali-

IV

aliqua similitudo, nulla genitus amor ex genere suo non est minus assimilatiuus, quam intellectio. Confirmatur maior, deinde probatur minor: quia [illegible] modo adversarios dicitur assimilatiua in processionibus tum quod [illegible] supponat identitatem [illegible] verbi, seu Paternitatis, et eius ad intellectum, nihilominus quia intellectio ponit similitudinem identitatis [illegible] in [illegible], quae producit [illegible] intellectus [illegible] quod ponatur similitudinem; et sufficit quod aliquid ponat licet aliud supponat. Probatur minor quia [illegible] ad amorem, ex quo procedit Spiritus Sanctus, supponatur similitudo et aequalitas intellectus et filii, quae licet ipse generet amorem, qui implet, quod ponat id ipsum quod supponit; nihilominus per amorem ponitur similitudo identitatis [illegible] in eo, quae producit in processione [illegible]

Dices paradoxum esse tribuere amori rationem assimilatiui; siquidem amor est pondus voluntatis in bonum. Sed contra est, quia id, quod asseritur a principibus in aliqua facultate, nulla ratione est paradoxum; sed est a principibus in Philosophia amorem esse assimilatiuum: ergo id asserere non est paradoxum. Probatur minor; quia id tradit expresse Aristoteles lib. 8 Ethicorum cap. 1 et multis aliis capitibus et 9 et (lib. 9 cap. 3 et 6; et Cicero lib. de amicitia, ex quo illud vulgare D. Hieronymi ad [illegible] Michae: amicitia, inquit, pares aut accipit, aut facit, ubi inaequalitas est. Imo Ecclesiastici cap. 13 idem insinuatur, ut ostendunt sacri interpretes ex eo nomine, et multis illustrant.

Quaeres est, quae intellectio, quatenus intellectio assimilatiua est Verbi, non ut prius intelligitur, Utrumque, et ut obiectum ut obiectum est; quia intellectio quatenus intellectio non est assimilatiua per modum generationis ... quia similitudo intellectionis et Verbi, qualiscumque sive [illegible] est similitudo prius intelligitur, ut prius est obiectum ut obiectum est [illegible] ergo generatio ut generatio assimilatiua est generabili [illegible] sua ratio ut [illegible] est; si quidem est assimilatio vitalis et procedens a vivente ut talis, ut adversarii fatentur. [illegible] lectio 4. [illegible] Oretur, quae [illegible] videntur insufficientes.

Sectio VI.

An Eximii Doctoris, qua aliorum sententiae videntur insufficientes.

Eximius Doctor lib. 9. de Trinitate cap. 1. et lib. 10 cap. 5. et lib. 11 cap. 5. subtilius, ut assolet, hanc [illegible] ex [illegible] meditatus fuit. Supponit ergo Deum differre adaequate in intellectione actuali seu [illegible] in volitione: et cum omne agens intendat sua actione producere simile in natura, quo agit, et cum verbum [illegible] producatur a Patre, colligit inde intellectum primario, et per se, et [illegible] [illegible] Verbo, ad [illegible] non [illegible]; siquidem [illegible] natura [illegible] et ideo etiam formaliter a intellectu [illegible]: indeque infert verbum procedere in similitudinem naturae, sive essentiae; ac proinde esse filium, et genitum: at vero Spiritum Sanctum non esse filium, et genitum; quia volitio, quae primario, et per se, et [illegible] [illegible] intendit in illo [illegible] [illegible], siquidem Spiritus Sanctus procedit formaliter per volitionem [illegible] formaliter [illegible] [illegible]; neque [illegible] ad illam [illegible]. Unde colligit quod Spiritus Sanctus [illegible] formaliter [illegible] simile in natura sua [illegible]. Subscribunt Eximio Doctori [illegible] [illegible] in 1. p., de [illegible] Dei disputatione 1. cap. 4. [illegible], disp. 4. sectione 8. [illegible] Gemmena tomo 1. tractatu 4. disp. 1. cap. 12. [illegible] Francisco de Lugo lib. 2 disp. 3. cap. 7. [illegible] Farolus, [illegible] Martinon, Cornejo, [illegible], et Discalceati Salmanticenses tomo 1. tract. 6. disp. 3. dubio 2. et 3. cum aliis [illegible] Thomistis.

Haec [illegible] autem sane, et ideo merito celeberrima, [illegible] mihi [illegible], et insufficiens videtur. Primo, quia [illegible], valde dubium est [illegible] negant ergo [illegible] differre in intellectu actuali, asserentes [illegible] adaequate [illegible] conceptus essendi a se, [illegible] conceptus infinitatis formalis [illegible] in [illegible] genere, ac proinde [illegible] radicaliter infinitatis [illegible] conceptus indivisibiliter dicentis [illegible] excogitabilem perfectionem sine imperfectione: [illegible] intellectus radicalis a se, [illegible] intellectus formalis a se: qui [illegible] [illegible] ergo [illegible]-

entia ... quae excludunt, quae includunt in ratione entis, sit intellectus, et volitionis. Quodsi ergo prius admittitur, hoc sane ita nimis dubium est, ut immo illi alligetur certius generationis conceptus; immo adhuc inde impugno Carmelitas, sicut ipse, dum defendunt certum ex principio valde dubio colligit, peccat in eo, in quo ipse damnat Vasquez.

Secundo, quia intellectus, et tota fecunditas a principio productivo quo Verbi: ut probavimus contra Suarez dissertatione 2.a immo in hoc ipse circulus vitiosus committitur: quia probat intellectum primario dicari Verbo ex eo, quod ipse sit principium productivum quo Verbi: et hoc probat ex eo, quod intellectus illi primario dicatur. Tertio arguo adhuc. Persona Patris emanat mediate virtualiter a natura divina ut natura est: ut docet Pater Suarez; et non emanat ab intellectu divino, ut est actualis intellectio: ubi ipse tradit disputatione quadam Patris libro 8 de Trinitate cap. 1.o n.o 6.o intellectus divinus ut actualis intellectio est, non est natura divina, ut natura est.

IV. Ex quinto Patris libro 6 de Trinitate cap. 1 n.o 6 docet enim divinum esse principium quo proximale, et remotum intellectum esse principium quo proximum, et quasi accentale: quod docet intellectum esse extra distinctionem esse, ac proinde esse attributum: quod ab ipso auctore destruitur longe fundamentum huius doctrinae. Hinc ulterius arguo: nullus agens, cui tantum sibi efficientiam, in potentia proxima accentali, et in remota, et principali: si semel admitantur, principia proxima supradicta: quod non bene infert Pater Suarez in divinis Personas productas debere esse similes in processionibus intellectus et volitionis; siquidem hae sunt principia proxima; sed potius debere inferre esse similes in processionibus suis, ratione divinae; quae est principium remotum, et principale.

V. quod ut terminus accipiat in processionis rationem subjectivi ut quod, non est necessarium, quod natura talis principium sit principium quo; sed sufficit quod principium quo talis terminus producitur, operetur, exigendo quod terminus qui producitur sit eiusdem rationis cum principio quod; ut patet in sancta distinctione principia proxima a natura ratione in creatis ex eo

eo processio vivendis [illegible] dicitur generatio; quamvis generetur omnino à sola; et tamen ab omni potentia generativa, tanquam principio quo; nihilominus hec potentia generativa [illegible] conditionis ejus natura substantialis, [illegible] in natura hominis, exigit in productio, [illegible] in hoc genere, similitudinem, non solum in potentia generativa; et precipue in natura humana: [illegible] Pater eternus producit [illegible] [illegible] ut ens producat per intellectum, que est natura, et essentia divina, tanquam per principium quo; [illegible] per volitionem; nihilominus hec volitio [illegible] per quam procedit spiritus ei identitatis, qua hec ejus natura [illegible] [illegible] [illegible] ut exigat illi dicari natura; et hoc sufficit, ut dicatur [illegible] [illegible] dicari [illegible] in processionis [illegible] [illegible]; ut dicitur conditionis de generatione creata, [illegible] hominis: [illegible] Spiritus Sanctus [illegible] procedat omnino per intellectum, ac consequenter [illegible] natura [illegible] nihilominus [illegible] processionis illi [illegible] natura [illegible] ac consequenter filius.

Tandem cum soli distinctioni [illegible] ex modo [illegible] innitatur hec [illegible], ut insinuat P. Suarez, [illegible] est, ut [illegible]; nam, cum realiter [illegible] [illegible] rei verbum [illegible], quam spiritus Sanctus procedat in similitudine nature. Legitima [illegible] [illegible] distinctioni innitatur, eisdem argumentis refellitur quibus diximus [illegible] à § [illegible] sic explicata impugnata fuit à nobis.

Quarta sententia, cujus meminimus sibi supra sectione prima, consequenter docet processionem Verbi esse generationem, quia est per se primam processionem vero Spiritus Sancti non esse generationem, quia est per se secunda. Etenim cum natura ut talis sit prima radix omnium operationum suppositi ea processio esse in similitudinem nature, [illegible] per modum nature, que sit prima operatio talis suppositi aliquo supponens; et cum [illegible] sit processio Verbi [illegible] intellectu, inde est, quod hec sola [illegible] generatio. Ita videtur sentire P. Ferdinando [illegible] [illegible] misericordia numero 181.

Hanc [illegible] esse efficacem

efficaciter suadent rationes, quae contra Ubi sup. impugnavimus. Dado hac solutione non solvitur tota dificultas quaestionis: siquidem non aliter solvitur, quam negando in ea bona quaestioni: quaestio enim est, cur processio Spiritus S. quae ipse est secunda non est generatio: cum esset haec ratio quae implicat, quod sit processio, et simul sit generatio: ac proinde quae inspicitur cum processiones includit repugnantiam ad rationem generationis: quae haec ratio non aliter solvitur quaestionem, nisi negando in ea bona quaestioni. = Praeterea fundamentum cui nititur, falsum est, videlicet de ratione generationis substantialis esse non praesupponere aliam generationem. Quia (ut) genitus ... originaliter creatur, creatus, cur non esse filius in creatione.

Quinta docet sententias

Personam esse filium requiri ... quae de ratione filii est procedere ab uno, et non a duobus: eo enim generatio debet esse a natura viventium naturaliter ... quando primario, et per se, et immediate conveniat illi, quod ipsam distinguit in esse suppositi. Hinc quae provenit quod processio Spiritus Sancti a duobus ... naturali, et ideo generatio. Nam illa operatio, quae convenit a potentia dicta a natura, et quasi univocaliter ... dita supposito, in eo supposito distincto non est operatio naturalis: ac proinde in processio ... S. conveniat a potentia quasi accidentali; cum quaequae accidentaliter addita Patri et Filio distinctis in eo supposito, quae potentia spirativa convenit Patri et Filio quasi accidentaliter utrique distinctis in eo supposito ... mag ... inde fit, quod processio Spiritus Sancti non sit naturalis, nec generatio.

Haec dicuntur a suo auctore longo proliminaribus nihi insufficiens apparet. 1° quia Spiritus Sanctus, licet non oriatur a duobus suppositis, non tamen oritur a duobus principiis: nam ut non est, nisi unus generans, ita est nisi unus spirator ex utroque supposito distinctus. 2° quia ratio ex hujus sententiae auctore est prius virtuale ejus relationis quae est spirationis activae: quae haec est operatio spirationis: quae hoc dempto est Spiritus Sanctus procedit in similitudine ... ut filius: ac proinde eius processio est generatio. Omitto Gravitatis quaedam innumeras hujus sententiae impugnationes, quae facile occurrunt.

Sexta sententia

Tradit 3a Persona, q̃a 3a est filius; quia est hæres sui Patris: accipit enim ex
vi processionis suæ aliquod, quod actualiter distinctum a processione ad hoc
Patris, quod sui distinctum a processione, non accipit Spiritus Sanctus: nec filius accipit
filiationem, quæ ut actualiter distincta ab spiratione activa, est sui, et non processio
eiusdem Spiritus: spiratio activa est quasi nova, et increata processio Divini-
tatis: ergo ratio hæredis, quæ dicitur in hoc iure, et dicitur cum ratione filii,
Quærit 2a et non 3a Persona.

Hæc ratio, pulchrè excogitata nullam habet
solida ... quamvis excludat Spiritum Sanctum a ratione filii, non tamen ostendit
Verbum esse filium; cum tamen utrumque exhibere debebat; nam licet omnis filius sit hæres,
non tamen omnis hæres est filius: etenim quamvis in aliquo processu reciprocen-
tur, nihilominus absolute ... ratio hæredis non infert rationem filii: ergo licet ea
excludat sufficienter Spiritum Sanctum a ratione filii, quia non est hæres, non tamen ostendit
efficaciter Verbum esse filium, ex eo, quod sit hæres. 2o Et si reciprocentur
inter se hæ duæ rationes filii, et hæredis; nihilominus manifestum est rationem hæ-
redis esse proprietatem subsequentem et derivatam a ratione filii: ergo ut inveniremus in-
quirendam rationem, propter quam formaliter Verbum procedit ... est filius, inde
a qua oritur formaliter filiatio, prius ea assignare debemus, quam deveniamus
ad hæredis rationem, quæ supponit Verbum iam constitutum in ratione filii.

Dico ... ratio filii, ut vindicat hæc opinio, est formaliter actualiter possessio bonorum sui Patris
Quamquam si dari possent duo Dii in solidum eiusdem rei, ut plures docent, non esset,
cur filius, qui ex vi nativitatis suæ inciperet possidere bona Patris sui, hoc
desineret esse filius. Quod quidem eodem modo urgetur, etiam si uterque non esset Deus in so-
lidum eiusdem rei, sed corporale et divinum. ... in ipsa aliquorum bonorum theolo-
gorum ... visionem beatificam beatus reddit formaliter filium Dei, et simul po-
sessor Divinitatis. Ergo ... filiatio ratione sui est ... ineluctabilis ad
esse bonum Patris, simulque possessio omnis boni in ipsa; ita Spiritus Sanctus patrem
... possessio: ergo hoc refertur ad rationem hæredis, non obstante ad

ad eq rationem? = si 13: q. eiq Spiritus S. eaet heres in prae-
monitione obstat q. nec filius eaet heres: q. tb heres ius diuiniae inalmdi-
tur à exclusione in ordine ad Spiritus actiua, quae è pura relatio
at in ordine ad oe bonum intentum in na. het ius indiuisum à possessione
quod obstat ratio hereditis: q. Spiritus S. eaet heres, l neuter. Sectio
V. 2a Persona 3a è filius, et eius productio generatio q. è foecun-
da ad intra.

Sectio V.a

Secunda Persona Trinitatis è filius, et eius productio generatio, q. è foecunda ad intra

Dicendum nobis e, ideo 2a Persona SSmae Trinita-
tis ee filium, eiusque productionem generationem; q. procedit per modum productionis proprie ad ntram,
3a vero Persona ideo n ee filium, nec eius productionem ee generationem; q. procedit
per modum ad foecundum ad intra. Hoc dicimus q. perspicuum, dili-
dum, et omnino independens e à modo nostro concipiendi semper mihi l
conveniens ... Illud amplectuntur expresse Ricardus Victorinus
6 de trinitate cap. 11 et à cap. 18 ad 21 Alexander Alensis p. 1a
q. 42 membro 2o D. Bonaventura in 1 dist. 13 art. 1o q. 2 ad 13
Maior dist. 23 q. 1a Gotfredus quodlibeto 3o quaestione 3a apud Durandum
dist. 13 art. 1o Cardinalis Placentinus dist. 3o. Et ex omnibus
ampleri sunt, et illustrarunt P. Zuniga disp. 2a dubio 2o, P. Mian-
chinon disp. 24 P. Petrus Hurtado in manuscriptis de Trinitate disp.
2a sect. 1a subsect. 5 P. Ortega et plures ingenium ...

Probo 1o

authoritate. D. Basilius 5o de Canonibus cap. 12 dicit ideo Spiritum
S. n ee filium, filii ne Trinitas filius ex filiis heres suspecta, ut ein
tribus, in finita, surgere multitudo. D. Aug. serm. 38 de temp.
3o in fraudrans Epiphanio fere eadem exhanet q. utriusque S. indicat
foecunditate ad intra ee in Diuinis requisita essentialiter ad ratione filii.

Processio, quia si infinita fœcunditas ad intra non foret exhausta per aequi-
ptatem ad Patrem Filii, ipso Spiritu Sancto, posset esse filius, quia esset fœcundus, atque
inde in eo posset sistere fœcunditas; et non est necesse, quod ulterius
procedat ad aliam Personam producendam.

Dices D. Basilius non esse
intelligendum de vera, et formali, sed de apparente illatione fundata in
paritate procreationis filiorum in creatis, ubi alii ex aliis procreantur
filii: quod insinuat illis verbis: suspecta ut est in hominibus. Et idem inferri
ex eo, quod ex fœcunditate in Spiritu Sancto fieret filius, minime colligitur recte
infinita filiorum multitudo: quemadmodum non infertur ex fœcunditate filii.

Cæterum

hoc etiam minime penetrat mentem Divi Basilii: qui quidem ex falla-
ci paritate filiorum in creatis non arguit ad Divina: quia series filiorum in
creatis numquam fuit, nec potest esse cathegorematice infinita: imo in mu-
lis generandi eorum filiorum seriem deficere, sive ex multis, sive ex paucis
in omnes fatentur. Sed Sanctus Doctor alio modo longe diverso discurrit; etenim
dicens hic est: si filius esset generativus Spiritus Sancti, etiam Spiritus Sanctus foret
generativus alterius Personæ generativæ et sic in infinitum. Quidquid dici-
tur est evidens in Divinis: quia cum potentia generativa ad intra debeat
esse simpliciter infinita, nequit exhauriri nisi generando omnes Personas
possibiles genitas: in multitudine Personarum genitarum: si Spiritus Sanctus negat: solus
filius generatur, et ut filius fœcundus evadit. Si secundum: infinita filiorum
multitudo admittenda est: quia infinita potentia generativa, in multitudine
Personarum genitarum satianda est, nequit satiari, nisi infinitis filiis, vel
Personis fœcundis ab ea procedentibus: infinitum enim non potest repleri finito.
Quapropter D. Basilius deinde eadem sibi proponit, et eidem quæstioni: Ut-
rum Spiritus Sanctus non sit filius? respondet dicit: filius Dei est fœcundus, Sanctus ex
Patre æternus ex æterno, Spiritus Sancti Pater: quo ostendit Sanctus Doctor ob
hanc specialem proprietatem fœcunditatis, qua dat Spiritum Sanctum, filius Spiritus Sanctus
evadit filius.

Ergo foecunditatem ad rationem filii minime pertine-
re docet D. Cyrill. adductus à Concilio florentino sess. 6. verum ea ratione,
his verbis: ut Dei et Patris bonum naturalis filius est, eorumque particeps sit, eo-
dem est ratione spiritus sanctus quemadmodum Pater. Denique eadem florent. Conc.
sess. ultima dicens: qui à profitentur spiritum ex sola Patris doctrina
procedere, hi quidem dubio subito ad hypostasin separant, et partem vero
imaginant. distinctae subjecti, quod a ratione quidem unde differentem pa-
tri indicant, sed subito sicut omnia eius munera ab s. Doctrina [illegible]
ri filio. Et D. Athanasius orat. 2. contra Arianos ait: quod interior,
et solide est inventa Patris adimere, idem propria filio non interior et
solide impertiri, sed idem est ac si dicas eo esse dignum.
Ex quibus testimo-
niis hoc deducitur ratio ad rationem filii pertinet essentialiter dicatio omnibus bo-
norum Patris, quae possunt ab eo dicari: quod est pro illud Apostoli 8. ad Rom.
si autem filii et haeredes, in filiis adoptivis, qui ad imitationem naturalis assumuntur,
invenitur: ergo Personae, quae ita procedit in divinis, ut illi dicentur omnia, et reli-
qua bona Patris, ac foecunditas ad intra, quae inter bona Patris de-
bent numerari, filius est, et eius productio est generatio; et talis est 2.a
Persona; et est 3.a scilicet Spiritus Sanctus, licet reliqua bona à Patre et filio
dicata non habet foecunditatem ad intra: ergo in divinis 2.a Persona est filius, et
eius productio generatio: 3.a vero Persona non est filius, neque eius productio gene-
ratio.
Celebre etiam est pro hac re quoddam testimonium Concilii florentini quod
habetur sess. ultima in literis unionis: ibi enim Patres Latini rationem reddunt,
cur in symbolo debeant poni illa verba: qui ex Patre, filioque procedit:
et ita fatentur neququam ambigerent, an filius spiritus sancti principium sit, et in ali-
quam incidere haeresim: non credentes spiritum sanctum cum filio nequaquam procedere, ne-
cesse est, ut spiritum sanctum intelligant à solo Patre procedere, accedentem non esse filium.
In hac re Latini admonent Graecos, ut distantem credant processionem spiritus
sancti esse, non solum à Patre, verum etiam à filio, ne cogantur admittere aliquem

et Graecorum haereticorum haeresi, esse filium, non esse filium. Unde si aequo:
Ex mente Julii, qui negarent Spiritum Sanctum a filio procedere, cogerent ne-
gare filium Divinum esse filium: quia filius est in ratione filii constitutus princi-
pium producendi Spiritum Sanctum. Et contra. Quia si filius in ratione filii non
constitueretur per principium productivum Spiritus Sancti, nulla esset necessitas, qua
approbat Julius: Spiritus Sanctus procedit a filio: sive filius non produxit Spiritum
Sanctum, filius non est filius. Ratio est quia antea ad principium Spirativum, et
praescindendo ab illa, supponeretur filius integre, et adaequate constitutus
in esse filii: ergo licet non produceret Spiritum Sanctum, adhuc esset filius: ergo ideo
Julius asserunt eos, qui crederent Spiritum Sanctum non procedere a filio,
teneri ut cogerentur credere filium non esse filium; quia filius in ratione filii constitui-
tur per principium Spirativum.

Huic testimonio, quod valde premit
adversariorum varias ipsi adhibent solutiones non nulli, quos impugnat Ex.
Arriaga disp. 4 sect. 6 subsect. 1, et deinde illis subscribit, re-
ferunt ea verba, ac contra non esse filium, referenda esse ad Spiritum Sanctum,
ita ut sensus sit: ac contra Spiritum Sanctum non esse filium. Sed contra quia ut
ex ipsis verbis constat Julius ex eo, quod quis neget filium produce-
re Spiritum Sanctum infert tanquam absurdum: ac contra non esse filium: et ne-
gare Spiritum Sanctum esse filium non est absurdum, nec haeresis vitanda, sed dogma catho-
licum: ergo haec interpretatio, etsi non absurda nimis, contra praeponat, omnino impug-
na, et violenta.

Secundo ipse Arriaga, hanc illarum, etsi non a Julio facta, non ideo
esse de fide: nam argua, tabularia a Julio illata ad probandum aut re-
fellendum aliquod, etsi non sit ex ipso de fide, ut docent omnes theo-
logi; ac proinde hoc Julii verba, etsi habeant difficultatem, non esse tantum he-
re ut cogant haeresim sequi. Sed contra est. Quia etsi non bene dicta
in solutione, non sit de fide haec ratio, nihilominus ut fatetur ipse Arriaga,
est dementer concilii: ergo non potest quis ab illa recedere absque certa alicuius
periculo, praesertim cum in hoc Julio exactissime, et ex ipso disqu-

petata fuerint pertinentia ad processionem Spiritus Sancti; ut Sanctus Gregorius ... Lati-
nis sentientes esse processionem Spiritus Sancti, non solum a Patre, verum etiam a Filio [illegible]
negare minime ... valde roborant auctoritate Concilii:

Recentiores 3° Quiroga
disp. 36 sect. 2 n°), et Magister Herrera quaest. 14 sect. 4 n°) 0. [illegible]
tibi timere alia haeresis, nempe confusionem Personarum, quam dicere, nec
a Graecis admitti. Sed contra est, quia Graeci, etiam quando per errorem ne-
gabant Spiritum Sanctum a Filio non procedere, nihilominus catholice credebant
Spiritum Sanctum non esse Filium, ut vitarent confusionem Personarum: ergo hanc in-
terpretationem timere non [illegible] erat timor. Confirmatur, nam ... diversimode possunt:
non est filius: et: non est filius dictus ab Spiritu Sancto: ergo sine fundamento prior per inver-
sionem in posteriorem accipitur. Ergo vel in favorem adversariorum, etiam si vomul-
tiore eorum incuria, respondeo 4° ea verba Concilii Florentini longe
diversa esse ex translatione ex Graeco Severini Binii dicentis: Eorum
qui negant Spiritum Sanctum etiam ex Filio procedere; profecto manifeste
declarant, quod ex solo Patre, sive ex solo Patre, fuit ergo quando non
erat Filius; ubi ut vides diversa est illatio; hoc tamen non obstante

procedit, non obstante supra adducto Concilii testimonio, magnam nego [illegible]
Conciliorum, ut bene Pater Vasquez disp. 4) cap. 3°, non licere alia exemplaria
corrigere, etiam si in aliquo exemplari verba aliter exprimantur quod impr-
essum est adversariorum suffragio firmatur: siquidem omnes RR. Patres Alarcon,
Arriaga, Quiroga, Herrera, et alii quam plurimi ponerunt videre Concilium Floren-
tinum, ope Severini Binii correcti; et tamen non hac, et alia via conati sunt
Eximio etiam verborum Concilii infringere. Sectio 6 amplius explicatur, et probatur no-
stra sententia.

Sectio VI.

amplius explicatur, et probatur nostra sententia.

Ex dictis dicitur 1° evangelista

accidentia eius perfectiones actus Dei generativi; et eiusdem quae ex vi suae generationis dicatur tam filius, quam spiritus sanctus: et sanè illas pr...

ex vi suae generationis dicatur virtuali generatione, mihi non placent,

quae nihil rei dicunt. Restat 1° ergo divina, sive quidditativa Dei, sive deitatis non modo ut determinata specifica, et ergo ut individualis, dicatur

ex vi suae generationis tam spiritus sanctus, quam filius: ac proinde cum utraque

participet eandem non naturam, sive ergo patris, ubique utraque accedit vi

suae generationis illi naturam, sive essentiam. Unde dico 3°

... persona 2ª generante filium, quia vi suae generationis accipit

... sive naturam late acceptam; quae vi suae generationis non accipit 3ª persona. ... eadem, quia utraque persona vi suae

generationis participat eandem naturam, sive naturam late sumptam.

Itaque 2ª

persona est filius, et eius productio generatio; quia illi dicitur natura ... ipsa alteri dicendi; ac proinde dicatur proprie, et stricte accepta: 3ª vero

persona non est filius, neque eius productio generatio; quia licet ei dicatur natura;

ac proinde natura late sumpta; nihilominus non dicatur cum proprietate illa

dicendi alteri accidentia ipsi non dicatur natura proprie, et stricte accepta.

... intelligentia notandum est 1° magnum esse discrimen inter naturam (quae solet dici ergo natura late sumpta) et naturam proprie, et stricte dictam: natura

enim nihil aliud est, nisi rei quidditas, sive ea sit simul operativa, sive

non: at natura vero, proprie, et stricte accepta ut docet Philosophus lib. 2° physicorum cap. 1° est principium motus, et quietis eius, in quo, 1° et per se, et non per

accidens. quibus verbis explicuit Philosophus naturam stricte sumptam creatam, et

imperfectam: ac proinde si velimus secundum imperfectiones naturae creatae proprietatis: et naturam divinam proprie naturam explicare dicendum est esse

principium substantiale operationis immanentis, sive intra se productae, ut ...

productio, ut ... productum maneat intra principium: quae sane eo de ... proprie, et stricte natura licet non sit causa productiva ad intra, neque sit capax omni-

modus: quia haec peracta non requiruntur ex diceretur naturae strictè sumptae ut sic, et spectant ad rationem naturae creatae, et imperfectae. Haec vero diversitas inter essentiam et naturam strictè acceptam non est noviter inventa, sed tradita ab antiquis Theologis, et expressè a Divo Thoma 1a p. q. 36 art. 2 ad 3um his verbis: quia natura designat principium motus, essentia vero ab essendo dicitur, possunt dici aliqua unius naturae, quae conveniunt in aliquo actu; et unius esse dici non possunt, nisi quorum est unum esse: et ideo magis exprimitur unitas per hoc, quod dicitur, quod tres Personae sunt unius essentiae, quam si dicatur, quod sunt unius naturae. Et quaest. 42 art. 3 ait: dicendum, quod natura quodammodo importat rationem principii; non 4m essentia. Vnde ex D. Thoma inde differt essentia à natura, quod natura strictè accepta explicat rationem principii productivi, seu vero essentia.

Inde cum in desefe[?] generationis dicitur, quod sit origo viventis à vivente à principio coniuncto in similitudinem naturae, illud in similitudinem naturae non est ita accipiendum, ut significet essentiam ut prescindentem à natura, ut natura strictè est; sed ita ut significet naturam strictè, et propriè talem, et cum potestate producendi immanenter.

Notandum est 2o

Quod per 3 Iuniores et fere omnes Recentiores neque neque[?] patronos non est naturam, sit ipsi asserunt ad rationem filii, quod filius productus accipiat à suo principio dictum productum alterius Personae, sive suppositi sibi similis. Probo 1o quia ex Aristotele, et reliquos Philosophos, et Theologos natura propriè, et strictè natura non est aliud principium productivum alterius Personae, sive suppositi; sed est principium immanenter productivum: ergo ut aliquis per generationem productus evadat filius suo principio in natura propriè, et strictè natura, minimè requiritur, quod sit filius suo principio in ratione productiva alterius Personae, sive suppositi. Antecedens constat quia principium in genere productivum immanenter non debet esse principium productivum alterius Personae sive suppositi: imo in creatis principium ut productivum alterius suppositi non est productivum immanenter: ergo ut aliquis productus

ut filius sit, requiritur quod sit prius productum immanentem, et in hoc à miler suo principio.

Id à paritate ostendo. Quia ut ipse Sanctus Iuniper adducat sibi sufficienter multum filius est, et si essentia, et non infecundus sit, ut idem sentiat juxta suam intentionem nostram. (Vide inferius quod eodem modo posset dici, quod Spiritus Sanctus est filius. Patet: quia in Spiritu productione ipse exeat Persona infecunda ad intra, potest dici id esse juxta intentionem ipsius nostram esse fecundum, quod ulterius requiritur ad rationem filii, quod sit prius productum alterius suppositi; et Idem requiritur, quod sit prius immanentem productum; et in hoc assimiletur suo principio.

Hinc probo 2° negando duos esse Persona esse filius, et eius productionem generationem. Probatur: vero est filius neque est generatio eius productionem. Quia ea Persona est filius, quae procedit sibi in natura propria, et stricte sumpta suo principio: illius productio est generatio, quae est origo viventis à vivente à principio diverso in similitudine naturae propriae, et stricte acceptae; sed 2a Persona beatissimae Trinitatis procedit sibi in natura propria, et stricte sumpta suo principio: et eius productio est origo viventis à vivente à principio diverso in similitudine naturae propriae, et stricte acceptae: ergo 2a Persona beatissimae Trinitatis procedit ut filius; eius productio est generatio. Maior constat ex supra generationis definitione.

Minor vero suadetur: quia natura propria, et stricte accepta est prius substantiale operationis immanentis intra ipsum suum principium; et 2a Persona procedit fecunda, hereditque in se primum principium substantiale operationis immanentis intra ipsum suum principium; siquidem accipit à Patre eam Divinam cum fecunditate, sive cum virtute Spirativa ad intra: ergo 2a Persona evadit sibi suo principio, nempe Patri in natura propria, et stricte accepta. Et quidem licet ad rationem filii ulterius requireretur, quod sit prius productum alterius suppositi, neque quod in hoc assimiletur suo principio; et sufficiat, quod sit prius immanentem productum; et quod in hoc assimiletur suo principio, nihilominus requiritur ad rationem filii Divini talis; quia in Divinis non potest dari prius productum immanentem, et

et ad intra, nisi sit productiuus alterius supp[osi]ti. Unde stat, quod 3a Persona non est filius: quia 3a Persona non procedit ut filius in natura propriè, et strictè accepta suo principio; et Persona, quae non procedit in natura propriè et strictè accepta suo principio non est filius: ergo 3a Persona non est filius. Prob[atur] maior. Quia 3a Persona non procedit ut principium immanenter productiuum; siquidem licet accipiat à Patre et Filio essentiam Diuinam, non accipit naturam foecundam, neque principium productiuum immanentem, seu ad intra: ergo non accipit naturam propriè et strictè acceptam: ergo non procedit ut filius suo principio in natura propriè, et strictè accepta. Prob[atur] consequentia ultima cum: quia natura propriè, et strictè accepta est natura foecunda, seu principium productiuum immanenter, et ad intra; at Spiritus Sanctus non procedit ut filius suo principio in natura foecunda, et principio productiuo immanenter, et ad intra, ut est certum: ergo Spiritus Sanctus non procedit ut filius suo principio in natura propriè, et strictè accepta.

Prob[atur] 3o quia ratio filii est habere similitudinem cum Patre: et ideo plures docent generationem habere tantum vim assimilandi filium realiter in natura suo principio viventi, et non solum in natura substantiali; verum etiam in corporis, et omnibus delineamentis, reliquisque accidentibus intendere ex se, nisi aliunde impediatur assimilare filium Patri: ut filii, aut Philosophus l. de generatione animalium cap. 18, parentibus similes sint, naturaque ipsa exigit: ergo quo perfectior est generatio; eo quo perfectior sit filius, eo maiorem similitudinem cum Patre debet habere: ergo filius Diuinus, qui in ratione filii infinite perfectus est, et à Patre infinite perfecto generatus, debet, ut sit absolutè filius, habere summam cum Patre similitudinem, qua nulla maior possit absolutè excogitari absque fictione. Non sic est 2a Persona, non vero 3a, ex eo, quod habeat naturam foecundam, habet hanc summam similitudinem cum suo principio: ergo 2a Persona, non 3a, ideo est filius.

Obiicies: Nomine tamen 3a Persona quae iam 2a accipit à Patre essentiam, et reliquas Perfectiones absolutas, nihilominus non accipit naturam foecundam, necessitate spirantium, quam accipit 2a Persona: ergo hoc defectu habet 2a Persona à Patre dica-

a Pre dicatur omne praedicatum absolute dicabile alterius Personae: et 3a Persona non habet dicatur à Patre et Filio omne praedicatum absolute dicabile alterius Personae: quia Prima Persona habet summam similitudinem cum Patre, quae nulla maior potest absolute excogitari absque fictione: et 3a Persona non habet eam summam similitudinem cum suo principio: quia 1a Persona excepto, quod accipiat à Patre naturam foecundam, sicut naturam propriam, et sanctitatem talem, quam non accipit 3a Persona, habet summam similitudinem cum Patre, quam non habet 3a Persona, fit inde quod 1a Persona procedat ut filius, eius productio generatio; quia accipit naturam foecundam, sicut naturam et sanctitatem propriè talem.

Unde mirari possumus, quomodo [illegible] asserere velint, nullum esse Patrem, qui docent ideo 2am Personam esse filium, quia est summè similis Personae, à qua procedit; et ideo 3am Personam non esse filium, quia non est summè similis Personis, à quibus procedit; aequè enim imo impugnant nostram sententiam. Sectio 2a obiectiones removeantur.

Sectio VII

Obiectiones solvuntur

Plures obiectiones, quae contra sententiam, ut à Patre Suarez explicata, dicitur impugnatur, nullum nobis negotium facessunt, ut constabit ex dicendis. Obiicitur Prima. Herrera cum aliis, quod sine fundamento usurpat sententia nostra naturam ut principium intrinsece operante dicendam suam esse per productionem à divinis per generationem, vel per spirationem: quia eam acceptionem naturae nullus Philosophus admittit. Respondeo hanc obiectionem nobis minime officere ut patet accipientibus nostram naturam ut principium motus et quietis, quae acceptissima eius significatio apud Philosophos.

Secundo potest obiici ex ipsius principiis. Filius dici formaliter est filius eo, in quo cum omni filio creato convenit, et differt ab omni non filio: cum quo ideo Spiritus Sanctus excluditur à ratione filii, in quo convenit cum omni filio, et differt ab omni filio; et filius Dei minime convenit cum filio creato in virtute spirativa: neque Spiritus Sanctus differt ab omni filio in infoecunditate ad spirandum: quia

o 2ª Persona non ideo est filius: quia non est fecunda ad spirandum; nec ideo
est filius, sed quia caret ratione filii, quae caret virtute spirativa. Probatur minor: quia id,
propter quod 2ª Persona est filius, nempe virtus spirativa non datur in filio creato:
et id, propter quod filius creatus vere et proprie est filius, videlicet non fecunda
ad generandum, quam accipit a suo Patre non datur in filio Dei; Ergo.

Nego filius

Probatur 3º in ratione constitutiva filii ut sic convenire cum filio creato; non vero in ratione
parti, et singularitatis filii. Itaque verum est, quod de ratione constitutiva filii
ut sic, in qua convenit filius Dei cum filio creato non sit vis spirativa, productiva
productiva est motus, imo neque virtus generativa alterius filii; nec virtus productiva
alterius Personae: et tantum similitudo in decepti naturae proprie,
et stricte talis; quae salvatur in virtute productiva immanentea sive
ad intra. Quapropter 2ª Persona habet virtutem ad intra productivam sive
productivam immanentem, quae deficit spiritui sancto; et ideo 2ª Personae
filius; 3ª persona non est filius. Insuper quia haec virtus haec ad intra productiva in 2ª
Persona est virtus spirativa; ideo dicitur, quod 2ª Persona sit filius ex eo,
quod habeat a Patre communicatam virtutem spirativam; non vero quia ex ratione constitutiva
filii ut sic, quae est praescindente a filio creato, et increato, requiratur virtus
spirativa. Quamvis ut homo sit filius sui parentis requiritur ex conceptu talis
filii, quod naturam accipiat, ut naturam proprie, et stricte naturam huius; nihilominus
id non requiritur ex conceptu constitutivo filii ut sic, sed ex conceptu talis filii. Unde
in forma distinguo maiorem: filius Dei et talis est filius secundum conceptum constitutivum
filii ut sic eo, in quo, cum filio creato convenit: concedo maiorem: secundum conceptum
parti, et singularis talis filii: nego maiorem: et consequentiam. minorem sub eadem
distinctione concedo.

Obiicit 3º ipse. Foecunditas Patris est ad generandum
et spirandum; sed foecunditas, quae filio communicatur, a Patre, solo est ad spirandum; ergo Patre est filius
diminuta: sed in ipsa foecunditate, naturae in natura proprie et stricte tali; imo
ergo Pater communicat filio diminutam foecunditatem; ac consequenter filii generatio non est univoca, sed aequivoca.

Resolvere omnia dirigendo rem: Pater caret filiu distincta a Patre virtute generandi: Quidem, ergo: Patre virtute spirandi: negatio ergo. Indecenter, nec declinare omnem: Ergo licet Persona non accipiat a Patre virtute generativa; et inde dicitur sit Patri; quia Pater habet virtute generativa, qua caret Persona; nihilominus tamen haec accipiat a Patre virtute spirativa, in qua salvatur deceptus non proprie, et stricte non, evadit ab eo ratio Patris in nobis proprie, et stricte acceptus ac consequenter filius.

Nec potest dici, quod Pater communicet filio diminutae foecunditatis; nam cum communicet ab eo filio non stricte et proprie dictus; et aliunde cum communicet omnia, quae non ab eo communicabilia alteri Personae; et cum foecunditas ad spirandum aequalis sit quoad perfectionem intensivam cum foecunditate ad spirandum et simul ad generandum, et illi communicet foecunditatem in se foecunditas infinitae perfectionis, ab eo falsum est, quod Pater communicet filio diminutae foecunditatis; etiamsi illi non communicet virtutem generandi.

Respondetur: generatio Patris non est aequivoca eo ex, quod filio non communicet virtutem generativam: quia ut increata generatio sit, non aequivoca, sed univoca, sufficit similitudo filii cum Patre in natura specifica; quae quidem non est summa similitudo; imo nec dicit unitatem perfectam: et ut in Divinis generatio non sit aequivoca, sed univoca a fortiori sufficit unitas, sive identitas tam in essentia, Deitate; tam in natura stricte et proprie talis qua propterea cum ulla Persona habeat identitatem in essentia, et Deitate, atque in natura stricte, et proprie, nec non in virtute spirativa cum Patre; ac consequenter summa similitudinem, qua nulla major potest excogitari sine fictione, habet quidquid requiritur ut eius generatio non sit aequivoca, sed univoca. Nec video rationem quae l'adversarius persuadeat filium debere esse similem suo genitori in virtute generativa, qua Pater generat filium: nam ut dictat ex defectu generationis, et ex filiis creatis, sufficit ad rationem filii similitudo in natura specifica Patris: quia in Divinis a fortiori sufficiet identitas in essentia, et in aliquo praedicato Patris, quod sit natura proprie et stricte talis, licet non sit in omni praedicato Patris, quod

Patris, quod sit na. Nostrum autem neg̃ acquiescere solutioni, quia quidam Rec. adhibent huic argumento assumpti [illegible] formam: quia non quia [illegible] ideat filio, ut eius evadat filius, non est sola na radicaliter quod [illegible] a[illegible] diuina Deitatiua, que consistit in virtute spiratiua, et generatiua, sed ipsa virtus spiratiua; unde bene impugnant hanc solutionem [illegible]. Arguitur.

Obiicies 4º. Et filius in Diuinis non accipiat a Patre fecunditatem ad generandum, eo quod filius creatus sufficienter euadit filius; adhuc est proximime filius, quia fecunditas ad generandum filio Dei repugnat: et aliunde ipse euadit viuens a viuente more naturae cum eadem essentia sua Deitatis: quamuis Spiritus Sanctus non accipiat a Patre et filio fecunditatem ad spirandum, ob quam 2ª Persona euadit filius; adhuc Spiritus Sanctus poterit esse ut proximime filius, quia illi repugnat tam fecunditas generatiua, quam spiratiua, et aliunde conueniret illi defectus filii; vel si produceretur, ut viuens a viuente more naturae. Sed nõ conuenit illi. [illegible]

Resp. 1º, nego supp. 3m, vel, quod filius creatus euadat filius propter fecunditatem generatiuam; nam si filius creatus euaderet illius nõ prio in na proprie dalli, euaderet filius, & careret fecunditate generatiua. 2º nego et aliud supp., vel quod in Diuinis 2ª Persona ideo euadat filius, quia illi repugnat fecunditas ad generandum; etenim ex eo euadit filius quod producatur, illius Patris in na propria et Trinitate na, vel in virtute spiratiua. 3º nego quod Spiritui Sancto conueniat, & posset conuenire defectus filii, nisi sit fecundus ad intra; siquidem defectus filiationis petit similitudinem filii cum Patre, in na proprie accepta; na vero sic accepta est prius immanentia productiua, quod non inuenitur in Spiritu Sancto.

Itaque Spiritus Sanctus, non est filius; quia licet dicatur in essentia & reliquis perfectionibus absolutis cum Patre et filio, et ideo habeat summam similitudinem sibi ipsis cum illis; non tamen dicitur in na Trinitate sumpta, quia caret virtute generatiua et spiratiua: accipiendo nõ est illi [illegible] in na Trinitate na, ut requiritur ad rationem

ad raos filii ex deta generationis; uno recher summa similitudine: q. l. haec similitudine in praedicata, quae possunt illi praedicari; non haec similitudine in omnia praedicata, quae possunt ab praedicari alteri Personae: quae quidem haec 2a Persona: na haec, licet in similis habi in virtute generativa, quae est ab indicabili alteri Personae; est in simili in omne praedicato ab praedicabili alteri Personae: et ideo haec est defectus a filiis: sic quia haec similitudine summa requisita ad raos filii divini, licet sic non requirat, ad raos filii creati et imperfecti.

Obiicies V est simpor-tune mulus, qui non est fecundus; et non evadit sufficienter silis suo patri in natura fecunda ad filiationem: q. l. non p. f. non evadat silis suo patri in fecunditate, evadit tamen sufficienter similis in natura fecundas cum suo patre, ac conveniens filius.

Reat plures, muli non esse infecundus natura sua, et esse ex accenti impeditus ad generandum, quod sane probant ex eo, quod theophrastus apud Pro Vasquez dis p. 113 cap. 1 referatur mulos in Africa generare; in Europa vero non posse ex accenti; et est ...

Omissis tamen his, et aliis solutionibus respondeo ex dictis, mulus, sive ex natura sua, sive ex accenti infecundus, et ideo dissimilis in fecunditate ad generandum suis parentibus adhuc esse filius; q. l. non evadat silis in specie singulis seorsum, vel equo, et asino, quia id est impossibile, nihilominus est silis in specie propinquissima suo patri, sive deveniendo ex utroque resultante, nimirum ex equo, et asina, ut docet Arist lib. 1o Meth cap. 8 textu 88: quod ex equo, inquit, est equo, et asino, non est nominalis, propinquissimus genus fuerunt ambo. ubi mulus. Et est illis assimilatus, in tali natura ut natura stricte accepta, siquidem haec sile per immanentem productionem. ... ex care- at natura stricte tali; non est filius.

Obiicies VI; q. si tantus esset potius

Hoc inventi haec suo ordine generati, n̄ quamvis foret infoecundus, q̄ substalis illa natura esaliter potest illaz vigesimus n̄ multiplicari, et t̄n eet filius hoīs dem̄rani, q̄ quo pduceret, q̄ eundē, eet n̄ q̄ illo, q̄ foecunditas ad pducendū aliud suppm̄ p̄ accons ē ad razē filii: ac contra eatenus convenit filio creato, quatenus naria ē, ut filius accipiat n̄ similē n̄ Paternā: q̄ n̄ filius pōst accipere esse Patris absq̄ foecund. utique caderet filius q̄ nō a lovio in foecundas, q̄ eundē esse ē ex pducente, et filius est fiet foecund. ad pducendū aliud suppm̄, ideo requirit n̄rā imperfectam, q̄ cū sit corruptibilis nequit durare in perpetuum nisi multiplicet, et ideo natura pfectissima requ. ē n̄ pertinet ad generare pfectissimā filii pfectissimi; et generaō Patrone, cuius natura infinite pfecta ē, et ideo nec corruptibilis, nec multiplicabilis ē, ergo generaō, ut autem n̄a Dei dicat, filio, n̄ petit eo modo depe̅ tradere in filiū Patris esse, ac foecundo ad aliud suppm̄ pducendū, ut inco n̄a Dei dicet, et deinde in pfectam.

Reo 1° hypotesī cē implicatorī, q̄ cū in illo eventu pone generatione substalis traditalis, pone eet de esse n̄ Paternā, implicat enim, quod filius ingenitus haec n̄ eunde spē cū n̄a Paterna, et n̄ haec eadē virtute pducitur substalē suam radicalē, sine ergo alterius suppm̄. Reo 2°, dicendo lux syllogi, imō et ulteriorem cog., si suppo nat illū, qui accipere esse Patris sine foecunditate ad aliud suppm̄ pducendū, accipere ab illo n̄ stricte acceptū. q̄ ut ipse diximus ad razē filii n̄ requirit virtus pductiva alterius suppm̄, et silencio in n̄a substantiali, et ideo neg. dae. stricta.

Ad 3m pbat omissis praemissis, nego cog. Etenim in creatis, ideo dicat n̄a foecunda ad pducendū aliud suppm̄, ut salte in spē durent, nihilominus id ... accons ad razē filii in creatis. ...

n est finis; q̄ in Divinis filio vis productiva Spiritus S[anc]ti a Patre in generatione, ex vi cuius generationis et ex ipsa ratione fecunditatis, quae nata est Deus, et ut Pers[ona] evadat filius, quatenus accipit prius ad intra productivus, sive non strictitatis.

Obiicies: prius origine, quam sit filius est Sp[irit]us distinctus in ea Patris: q. D[ominu]s prior est origine quam filius. Probatur. Nam prioritas originis nihil aliud est, quam realis origo: atqui inter eas Personas, quarum una altera producitur, datur prioritas originis; sed S[piritu]s producit filium, et Paternitas filiationis; ergo prius origine quam sit filius, est Sp[iritu]s distinctus in ea Patris: atqui inde prior origine est Pater, et Paternitas, quam filius et filiatio: sed in illo priori originis, in quo est Sp[iritu]s distinctus in ea Patris, non est Spiratio activa: ergo Sp[iritu]s ut distinctus in ratione Patris non includit spirationem activam. P[robatur] con[sequentia]: quia si Sp[iritu]s ut distinctus in ratione Patris includeret spirationem activam, in nullo signo intelligeretur Sp[iritu]s in ea Patris distinctus, in quo non est Spiratio activa; sed in eo priori originis, in quo Sp[iritu]s procedit ad filium, intelligitur Sp[iritu]s distinctus in ea Patris, et non intelligitur Spiratio activa; ergo spiratio activa non includitur in conceptu Patris ut talis. Confirmatur: filiatio, quatenus adstat, est relatio passiva ad P[at]rem; et fecunditas spirandi est relatio activa spirandi: ergo si relatio passiva filii ad P[at]rem non est formaliter activa ad Spiritum S[anctum], neque erit relatio filii formaliter distincta in fecunditate.

Omissis aliorum solutionibus, dato Benthinama: et approbo doctrinam adductam in antiquis probationibus: et nego minorem subsumptam. Nam D[ominu]s in ea Patris distinctus non solum est Paternitas, quae sola est prius productivum quo, et actualis productio, sive generatio activa filii; sed etiam est, non sine eius communione, et Spiratio activa: quae quidem est prius productivum quo, nec productio actualis filii: sed prius ratio divinationis, quo P[ate]r Divinitatis fecunditatis filiationis: atqui inde S[piritu]s ut habens spirationem activam supponitur ad filium; et ipsa spiratio activa supponitur in illo priori originis, in quo D[ominu]s distinctus in ea Patris supponitur ad

ad filium; itaque Spiratio activa non est in signo prioritatis ad productionem productionem, qua 2ª Persona producitur: quia ex activa productione 2ª Personae non sit principium, neque productio ipsius Spirationis, neque Spiratio activa est in signo posteriori ad activam productionem 2ª Personae: verum est in signo illo priori, in quo est virtus productiva, et actio Producta ad 2ª: quia in illo priori non solum sit virtus productiva, et productio activa 2ª Personae, sed etiam ea, quae praerequiruntur ex parte principii producentis, ut actu producat; et virtus Spirativa praerequiritur, ut principium quod Spirantis formaliter ex parte principii generativi; ergo est in illo priori virtus Spirativa.

Ad 2ª

distinguo maiorem: filiatio quatenus, ut prius est productio generativa passiva adaptata relatio passiva ad Patrem, concedo maiorem: filiatio quatenus 2ª est quod dicit in denominatione filiationis est adaptata relatio passiva ad Patrem, nego maiorem. Et etiam virtus Spirativa, seu foecunditas Spirandi, si consideretur ut recipitur passive ex Persona 2ª Personae a Patre producta, considerabitur passione passiva, qua filius producitur a Patre in esse filiationis; at non si consideretur in ordine ad Spiritum Sanctum, quem producit, a principio quo activae productionis, quae Spirativa et Spiratio activa. Sic activa, ac proinde sed indivisibilis formaliter virtus Spirativa, sive Spiratio activa utriusque munus exercet: nam ut dicat a Patre in actione, qua ipse producit filium, neque quidquam activae est essentialiter dicat actio virtutis Spirativae ordinet filium in esse filii, et filiationem in esse filiationis: et ut est virtus Spirativa respicit Spiritum Sanctum tamquam terminum producendum.

Instantia 1ª quia

Prius origine, quam filius haberet virtutem Spirativam, et actualem Spirationem, quia origine Spiraret Pater, quam filius: hoc autem manifestum absurdum: ergo. Probatur maior: quia Pater et filius eodem modo, quo illis convenit virtus Spirativa, et actualis Spiratio Spirant; sed Patri, et filio, in ordine prioris, et posterioris origine convenit virtus Spirativa, imo et ipsa formalis actualis Spiratio: ergo prius origine Spirat Pater quam filius.

Respondeo, nego maiorem, et ad eius

probatur; nego maiorem. Cum licet virtus Spirativa, imo et actualis Spiratio prius origine conveniat Patri in ordine ad filium, quam filio; et tamen prius origine illi conveniat in ordine ad Spiritum Sanctum. Ratio est quia ordo originis exercetur in ordine ad plura dicta ut dictus formaliter et realiter; et Pater et filius in ordine ad dicendam Spirationem activam, quam Pater dicat filio, se habent ut dicti realiter: cum inter producentem activam sive atque sive utroque, et hunc productum cui aliquid dicat, debeat antecedere distinctio realis ut saepe probavimus; at in ordine ad producendum Spiritum Sanctum Pater et filius non sunt plura prima, et cum licet prius origine conveniat Patri quam filio Spiratio activa, imo et actualis Spiratio in ordine ad filium, cum Pater omnia habeat a Patre, quem habet, ac consequenter ipsam virtutem spirativam, imo et Spirationem actualem dicat; nihilominus non prius origine convenit Patri, quam filio virtus Spirativa, et actualis Spiratio in ordine ad Spiritum Sanctum.

Instas 2.° Idem est Spirare active, et Spirare actualiter, ac in ordine ad Spiritum Sanctum; at Spiratio activa, sive virtus Spirativa, et actualis Spiratio prius origine convenit Patri quam filio; ergo prius origine convenit in ordine ad Spiritum Sanctum.

Res. distinguo maiorem: Idem est Spirare actualiter ac in ordine ad Spiritum Sanctum tanquam terminum Spirandum et producendum: concedo maiorem; tanquam terminum cui formaliter dicat: nego maiorem. Quamobrem virtus Spirativa, imo et actualis Spiratio activa habet duos terminos, alterum, nempe filium, cui dicat formaliter; et alterum, nempe Spiritum Sanctum quem producit et in ordine ad primum terminum exercet prioritatem originis inter Patrem et filium quia Pater producendo filium dicat illi Spirationem activam tanquam termino realiter dicto: in ordine vero ad secundum terminum non exercet prioritatem originis inter Patrem et filium, qui illum producunt: et ratio est, quia licet illi prioritate originis, habent ipsi simultatem originis in ordine ad producendum Spiritum Sanctum, quia ut producunt Spiritum Sanctum unica virtute Spirativa, non se habent

fient ut duo, et ut verus pater.

Obiicies 8. filius distinguitur a Patre formaliter per filiationem; et non distinguitur formaliter per virtutem spirativam, ergo Deus per identitatem filiationem non distinguitur per virtutem spirativam.

Reo distinguo maiorem: filius distinguitur a Patre formaliter per filiationem, Primo quod includit filiationem ut talis, nego maiorem: Primo aliquid idem adeo maiorem, et minorem, nego consequentiam. Cum filiatio ut talis non dicit adesse in essentia Dei cum ea proprietati, sive virtute spirativa Patri, et filio ... et inproductione passiva filii; ut includens ... et non ... proprie tali, sive virtute spirativa, et per hanc productionem passivam filius distinguitur formaliter filius a Patre: quod ut ... ex dictis non esse praeter ... filii in esse talis debet esse ... cuilibet Personae Divinae. Quae sane doctrina tenens ad mittere obiicientes; inquiunt ... filii in ratione filii per ... omnium ... et similiter ad Spiritum suum ...

Obiicies IX. ... Athanasium ... contra Arianos, et D. August. ... de Trinitate cap. ... quos sequitur Magister in 1° dist. 2 et ... theologi, 2ª Persona est Verbum quia filius: et eo est filius, quia Verbum: quae quidem verba non ... intelligenda in sensu ... mali, et identico, et ... formali; idem denotat mihi ... reduplicativam, vel quasi reduplicativam; et Verbum Dei non distinguitur in esse Verbi per virtutem spirativam, seu nec ... talem, ut nos fatemur, et per reflexionem mentalem obtinet ... distinguitur in ratione filii per virtutem spirativam, seu foecunditatem ad producendam aliam Personam.

Rogant ... theologi: an eadem formalitas indivisibilis sit in 2ª Persona ratio Verbi, et ratio filii? varie ... diversis prius ... Sed breviter ... et illi arguunt, et huic quaestioni ... Cadem ... formaliter ratio est Verbum et est filius. Ratio ... quia Persona distinguitur in ratione Verbi, et in ratione filii distinguuntur ... Ratio est quod Verbum distinguitur in esse Verbi ... praeter relationem 2ª Personae ... ... in esse ... atque in ratione filii distinguitur

ipsius relatio filii, et proinde Deus et Spiratio activa; et hae rationes interiores distinguuntur virtualiter inadaequate ratione Spirationis activae, quae virtualiter distinguuntur a Verbo. Unde ipsa relatio 2ae Personae per rationem distinguitur in duas formalitates ex parte modi concipiendi distinctas; siquidem per unam ut dicens relationem ad dicentem, et ad rem repraesentatam; et sic dicitur ut Verbum: et per aliam ut relatio in productione prolis, et ut dicens relationem ad Patrem producentem; et sic dicitur ut Filius.

Unde ad argumentum contra illos, qui his locutionibus nihil aliud ostendere, nisi Verbum in esse Verbi, et Filium in esse Filii non esse duas notiones, nec duas relationes, nec duo supposita; sed unicam esse relationem Filii et Verbi, et unum et idem suppositum esse et Verbum et Filium; et si Filius in esse Filii includat virtutem Spirativam, quam non includit Verbum in esse Verbi: in quo sensu vera est ratio Patrum propositio. Ratio est quia ad veritatem propositionis sufficit identitas quoad formale significatum; et formale significatum Verbi et Filii est suppositum non Verbi, et non Filii, sed nomina supposita; et ideo dicuntur de formali supposito, quod ad veritatem huius propositionis est Verbum quo Filius. Ita sufficit identitas et virtualis quoad rationem suppositi, in quantum ad existentiam; et haec identitas reperiatur, non idem est virtualiter prout est et Verbum et Filius: quae ea propositio, est in sensu formali est vera, licet rationes, quibus Verbum in esse Verbi, et Filius in esse Filii constituuntur, distinguuntur virtualiter inadaequate.

Adverte tamen, quod in sensu formali, non esse idem, atque per rationem; sed esse idem, ac in sensu non virtuali, sive in sensu non admittente distinctionem virtualem realem.

Disertatio X an processiones D. sint immanentes, vitales et liberae. Sectio 1. immanentia et vitalitas Divinarum processionum examinatur.

Disertatio X

an processiones Divinae sint immanentes, vitales, et liberae.

Sectio 1a

immanentia, et vitalitas Divinarum processionum examinatur.

Circa priorem difficultatem

Ad primam difficultatem dicendum est nobis processiones divinas esse immanentes. ita D. Thom. 1. p. q. 27 art. 1. notans fidem catholicam admittere processiones immanentes in divinis; et cum eo omnes Theologi. Probo: quia illa productio est immanens qua productum manet in principio, a quo producitur, dicitur et est immanens; in eo differunt productio immanens et transiens, ut docui in Physicis, quod illa sit ad terminum qui manet in ipso principio, non solum localiter (alioqui omnis operatio Dei ad extra foret immanens; siquidem omnis creatura manet localiter intra Deum, quatenus non potest locari extra immensitatem divinam) sed etiam per unionem; ac proinde quo major et strictior est unio, eo perfectior est immanentia: secus vero productio transiens, quae est ad terminum, qui est omnino extra suum principium: sicut calor productus in manu est extrinsecus igni, qui illum producit; sed in Deo terminus productus ad intra per divinas processiones manet in principio, a quo producitur: ergo divinae processiones sunt immanentes.

Probo minorem: quia terminus productus manet in principio producente, si illi uniatur, vel per unionem physicam, vel per identitatem manente distinctione reali principii producentis, et termini producti; sed in Deo terminus productus per divinas processiones unitur per identitatem suo principio, retenta distinctione reali principii producentis, et termini producti: ergo etc. Probo minorem; quia in Deo tres divinae Personae ita inter se realiter distinguuntur, ut sint unum in natura: ergo Personae productae ita distinguuntur a principio producente, ut maneant intra principium producens per identitatem in natura.

Circa secundam difficultatem, et vitalitatem divinarum processionum non deest dissidium inter theologos; ad cuius dirimendum, supponendum est ex libris de anima duplicem vitalitatem communiter assignari, unam physicam et aliam intentionalem: vitalitas intentionalis sita est in tendentia intentionali in objectum, sive haec producatur immanenter a subjecto prodeunte in objectum tendente, sive producatur, et illi uniatur ab aliquo de extrinseco, verbi gratia a Deo: sive sit praesens indistans ab ipso subjecto: vita vero physica consistit in operatione immanente ex exigentia [illegible] operantis productae; nec vero dicitur Deo proprie univoce vita, quam late ex professo et probavi in libris de anima [illegible]

6 subsect. 3a.

Quibus positis, rogamus: an processiones filii et Spiritus Sancti sint vitales sive vita physica, sive intentionali? 1a sententia defendit non esse formaliter, et intrinsece vitales. Ita Pater Arriaga disp. 2a de anima sect. 1a subsectione 5 n. 64; at illam disp. 45 de Trinitate sect. 6 n. 41 videtur oppositum docere: accedit Pater Peñafiel disp. 20 de Trinitate sect. 6, et apud ipsum plures RR. in manuscriptis. Altera sententia contradictorie processiones docet esse vitales. Ita Doctores theologi. 3a sententia media inter utramque asserit processionem 2ae Personae esse vitalem; secus vero processionem Spiritus Sancti: quae inde infert processionem 2ae Personae esse generationem; secus vero 3ae Personae processionem. Ita quidam RR. apud Pater Abendaño de Trinitate sect. 15 problemate 8 n. 12.

Dicendum nobis est cum 2a sententia tam processionem filii quam processionem Spiritus Sancti esse vitalem. Probo 1o quia operatio immanens ex exigentia solius operantis est vitalis, ut probavimus in libris de anima ubi supra, atqui tales sunt Divinae processiones: ergo Divinae processiones sunt vitales. Probo minorem: quia Pater aeternus dicitur producere filium, et uterque dicitur producere Spiritum Sanctum ex propria exigentia, solius Patris, solius [illegible], et ab intrinseco operantis: ergo etc.

Probo 2o contra Doctores sententiae negantis. Quia vitalitas actionis dicit immanentiam ipsius, et quod productum et quod producens sit extra complementum in esse substantiali, et si velis etiam operativo viventis; atqui tales sunt processiones Divinae: ergo sunt vitales. Probo minorem. Quia in primis dicunt immanentiam, utique probavimus [illegible] Personas productas pertinet ad complementum in esse substantiali, et operativo Personae producentis. Nam Pater [illegible] antea ad filium, heret non Deus et sua Personalitate, quibus adaequate in esse substantiali non, et suppositali: et inde producibilis ut quod: et utque [illegible] et eodem modo se habent Pater et filius antea ad Spiritum Sanctum: ergo etc.

Probo 3o quia operationes propriae intellectus, et voluntatis ut tales sunt operationes intrinsece, et formaliter vitales; ex productio Ver-

Verbi tam activa, quae ipsius est propria intellectus ut talis siquidem est locutio mentalis pertinens ad intellectum ut talem: et processio Spiritus Sancti tam activa, quae ipsius est propria voluntatis ut talis; siquidem est spiratio, et ideo pertinens ad voluntatem, quae eo pendeat affectus ... ad obiectum ergo ... Probo maiorem de operatione voluntatis ... nam de operatione intellectus nemo dubitat.

Primo ergo ad ... sequitur appetitus operationalis; et ideo ad ... sequitur appetitus realis: ergo ad ... vitalem sequitur appetitus vitalis: ergo ad intellectum vitalem sequitur voluntas vitalis. 2°, quia non minus voluntati, et eius operationibus, quam intellectui et eius operationibus convenit ... 3°, quia voluntas est libera formaliter; et ideo habeat suarum operationum dominium nequit non esse vitalis. 4°, quia in ... Tridentino dicitur voluntatem se habere tanquam quid emortuum, et inanime, quando non operatur, ergo quando operatur, se habet ut vivens. Haec sufficiant ad convellendam hanc ... opinionem; me iudice improbabilem.

Dices primo arguendo: illa operatio est formaliter vitalis, quae datur ad intellectum formaliter ut talem, et ad volitionem formaliter ut talem; illa includit: ergo processiones Divinae, ut sunt communicationes activae ... ad communicandum filio intellectum, et producendum ... completivum verbi in esse Verbi: et ad communicandum Spiritui Sancto amorem, et producendum ... completivum amoris in esse procedentis amatorii: ... ad producendum Verbum, et amorem ... et ut sic communicationes formales includunt intellectum et volitionem: ergo processiones Divinae sunt formaliter vitales. At vero processiones Divinae ut sunt productiones ... non vitales; non vero vitalitate, prout intentionali prout distincta a physica, ut enim vult ... ... intra intentionalitatem physica, et pertinente ad vitam intentionalem.

Obiicies 1°. Cuius vitalitas ... debet ... principium eius productionis vivens; et ... Patris non ... processione ... a ... ; siquidem ... includat ... proprium Patris, neque

p ... fiu

in ea subsistat, neque inter supp. per Personalitates realiter ductas: quia terminus productus non est vitalis, nec productus productione vitali nec terminat productione filii.

Respondeo distinguendo maiorem: debet producere ... per quem ... cum distinctione: nego maiorem: aliquid: dando maiorem. quia obiectum ... producendo filium ... subsistentia filii producta per ... in ea Patris adaequate distincti ... Patris; cum eius ... Personalitas producta.

Instas. Subsistentia filii producta per ... in divina ... inter subsistentias et supp.: ergo subsistentia filii producta ... per ... adaequate distinctio in ea subsistentia et supp. Respondeo ... nego; quia ... potentia originis ... Personalitate Verbi producta, non impedit, ... Divina, et sua Personalitate integre, et adaequate distincta inter subsistentias et suppositalitas ... prioritate originis ... filii; ... quod subsistentia filii producta ... Patri integre, et adaequate distincta in eandem et supp.

Obiicies 1°. Item ... Divinae ... productiones ... ad natura distinctionis Personae producentis ... ad natura distinctionis Personae producentis ... non producunt vitaliter: ergo ... Divinae productiones ... vitaliter. ... ad natura distinctionis Personae producentis ... qua ... Personae producere ... indiget, ... Personae ... filio a se producto ... indiget: ergo ... filius productus ... natura distinctionis Personae producentis, nempe Patris; ... minor; illa indiget ... qua indiget ... Patris: ... indiget ... quo indiget ... filio ... producto a ... indiget filio a se producto. ... minor. ... indiget ... quo identificatur ... Patris ... identificatur, ... filio ... producto a ...

Respondeo 1° ... operationes quae ... ad statum ...

vincentis non posse esse vitalis, quod dat esse extrinseca, cum exigat esse
attributis, seu Divinae in Divinis; quod licet non producat, producat ad
statum naturalem essentiae Patris; nihilominus productio productione vitali; quod non
dat esse extrinseca, cum exigat esse attributi: ac consequenter magis
... dicitur operari ab intrinseco et vitaliter, quando producit Filium. Haec
solutio est communis doctrina de [illegible].

Ad 2.um nego maiorem: ad cu-
ius probationem concedo maiorem, et nego minorem: ad huius probationem distinguo
maiorem: illo indiget Pater, quo indiget essentia Patris, ut sit in Patre, concedo
maiorem: ut sit in Filio, vel in Spiritu Sancto, nego maiorem, et distinguo minorem: et
essentia Patris indiget Filio ut a se producto, ut sit in Patre, nego minorem: ut sit
in Filio, concedo minorem. Ceterum non quaeritur connexio et propria indigentia et
illa, quae involvit propriam dependentiam et imperfectionem: ac proinde Pater non in-
diget proprie Filio, vel Spiritu Sancto, et est videndum in illis, quod Filius, vel Spiritus Sanctus
a differt Patris existere, nec perfecte existere, nec illum perficit in a Pa-
tris accedentem non pertinet ad naturalem Divinitatis, sive statum Patris; siquidem
Pater neque trinus esse, neque versus esse perfecte dependere a Filio, vel Spiritu Sancto; neque
perficit per illos absolute et simpliciter. Unde Pater non producit Filium ex indigentia
vel quoad suum esse, vel quoad suum esse perfectum, et ex foecunditate: imo neque
producit Filium proprie ex indigentia naturae inclusae in Patre, et ex quadam
necessitate, et connexione fundata in foecunditate. Sectio 2.a Divi-
nae Processiones non sunt liberae.

Sectio 2.a

Divinae processiones non sunt liberae.

Agit Subtilis Doctor, in 1.o distinctio 10, quaestione 1, §
quantum ad istam: docuit Henriquez processionem Filii esse naturalem, processio-
nem vero Spiritus Sancti esse non solum voluntariam, et spontaneam, et etiam liberam, et
concomitanter naturalem: quia quatenus productio libera est: et quatenus dilec-
tio Dei clare visi est naturalis. Scotus vero impugnat Henriquez; nihilo-

hominum tandem asserit processionem Spiritus Sancti esse liberam; quod absque coactione ab extrinseco illata, ut cum jucunditate et dilectione exeat. idem dicit quodlibeto Canticulo 1°, cui subscribunt Scotus, et Gregorius Ariminensis dist. 3ª a n. 344. Doctrina Theologorum sa. quam referam inutilis foret labor docet processionem Spiritus Sancti non esse liberam.

Priusquam nostram sententiam proferamus, ad eius claritatem oportet non nullas quaestiunculas solvere. Prima est an processio Verbi, et processio Spiritus Sancti sint voluntariae oblique, et concomitanter. Respondeo affirmative. Ratio est, quia illud est voluntarium oblique, seu voluntarium concomitanter, ut docent in tractatu de actibus humanis, quod est objectum delectationis, et complacentiae; at tam processio Verbi, quam processio Spiritus Sancti est objectum delectationis, et complacentiae Divinae ut pote bonum infinitum a Deo ponens, et ejus gratissimum: ergo sunt voluntariae oblique, et concomitanter, sive voluntarium concomitanter.

Secunda est an actus voluntatis non solum sit prior processione Spiritus Sancti, verum etiam sit prior generatione filii. Quidam Theologi sa. asserunt actum voluntatis esse posteriorem generatione filii. Ita Cornelius dist. 6° de Trinitate cap. 4. Pater Vazquez 1ª parte disp. 160 cap. 3. Pater Molina, Ganneus, Zuniga et alii. Alia sententia asserit esse simul priorem, et posteriorem: priorem quia pertinet ad constitutionem Divinae naturae, quae est generationis principium filio: et quod est objectum Divinae cognitionis, per quam est generatio: posteriorem vero; quia supponit cognitum in suo termino, nempe in Verbo: et in una prioritas pendet, altera; actus voluntatis non est magis prior, quam posterior generatione Verbi, et est simultaneus. Ita Pater Montoya disp. 24 sect. 2ª et Pater Granado tractatu 3 disp. 1. Tandem 3ª sa. docet esse priorem. Ita Scotus, Cayetanus, Pater Valenzia, Pater Alarcon, Pater Ruyz, et alii.

Dicendum nobis est, actum voluntatis in se non solum esse priorem processione Spiritus Sancti, et etiam generatione filii, sive productione Verbi. Hanc illustrant plura Patrum testimonia apud ...

P. Montoya disp. 33 sect. 4 et 5 videndus: loquatur pro aliis D. Cirillus Alexandrinus lib. 2 Thesauri cap. 1: quod, inquit, et omnia potest, et meliora semper vult, consubstantialis sibi ex Deo nascitur filius; et haec et alia huiusmodi Patrum verba non possunt recte intelligi, nisi voluntas in Patre sit aliquomodo prior generatione filii: quod etc.

Probatur 2° quia perfecta, [illegible], et omnia sunt priora notionalibus: et voluntas Dei cum eius actu est perfectio essentialis et divina; siquidem constitutive, vel integraliter pertinent ad essentiam Dei; et generatio Verbi est processio notionalis: ergo voluntas Dei et eius actus sunt priores generatione Verbi. Confirmatur illo priori, in quo Pater producit ad filium, est Deus completè dicens omnes perfectiones absolutas: ergo cum actus voluntatis sit perfectio absoluta, procedit in illo priori ad generationem Verbi.

Confirmatur 2° in illo priori habet omnes perfectiones, quas dicat filio; sed dicat filio non solum Divinum cum omnibus perfectionibus absolutis, inter quas numeratur voluntas, atque eius actus: nulla enim est in filio perfectio, quae non sit a Patre per illo priori, in quo Pater procedit ad filium habet voluntatem, et eius actum. Maior videtur certa: quia in Patre debent praeexistere omnes perfectiones, quas dicat filio; si enim illas non haberet in illo priori, non posset eas filio dicare. Minor vero, ipsa probaturque perspicue ex traduntur D. Hilarius lib. 4 de Trinitate columna 5 dicens: nihil, nisi natum habet filius. Et D. August. lib. 3° contra Maxim. cap. 14: Totum inquit, genuit, quantus est ipse: quia de seipso genuit verum filium, et perfectum genuit plenitudine Divinitatis: quod etc.

Unde colligitur non solum 13 sed etiam 33 esse filium: quod et actus Divinae voluntatis supponat eorum; non tamen supponit illum cum suo termino, nempe cum Verbo. Praeterea voluntas Dei, et eius actus ut integrat naturam Dei sunt priores generatione Verbi: non possunt esse posteriores: quod dicit, valde notandum est pro intelligentia iis, quae dicimus disput. 8 sect. 4 in resolvendis contrariis argumentis.

Secunda est, [illegible]

Verbi ut voluntaria elicitive, vel imperative.

Dicendum nobis est, quoniam

Verbi non esse voluntariam elicitive, nec imperative. Prima pars probatur, quia non voluntas, et volitio, et intellectus et intellectio pertinent speciali modo ad principium quo Verbi, vel tanquam conditio, vel tanquam principium radicativum formale: ut docuimus discursu 6 sect. 4: ergo processio Verbi non est voluntaria elicitive; siquidem non est actus proprius voluntatis ut talis; neque est a voluntate. 2a pars probatur quia id est a voluntate imperative, ad quod voluntas applicat, vel determinat per suum imperium virtutem productivam; at voluntas non applicat, neque determinat virtutem generativam Patris ad producendum Filium; quae antea est omnino determinata ad productionem Filii; ergo Dico.

Quibus

Solutis, clarior apparet principiae difficultatis solutio. Sit 1a nostra conclusio.

Processio Spiritus Sancti est voluntaria. Ita fere omnes Theologi. Probo 1o. Processio Spiritus Sancti est a voluntate, et provenit a principio spirante, ad quod pertinet voluntas, et volitio, vel tanquam conditio, vel tanquam principium radicativum formale: ut constat ex discursu 6 sect. 4: ergo est voluntaria. Probo 2o. illud est perfecte voluntarium, quod provenit a principio intrinseco cum cognitione finis: ut ait D. Thomas: vel, cuius principium est in ipso agente cognoscente singula, in quibus est actio, ut ait Philosophus: vel, quod procedit a voluntate se exercente ut tali cum cognitione: ut docuimus in Tractatu de actibus humanis Tractatu 1o discursu 1o sect. 1a; at processio Spiritus Sancti provenit a voluntate se exercente ut tali cum cognitione ergo est voluntaria.

Sit 2a conclusio.

Nec processio Verbi, nec processio Spiritus Sancti quoad entitatem, nec absolute et simpliciter est libera. Probo: liberum ea ratione, qua liberum est, dicit indifferentiam et indifferentiam ad essendum, vel non essendum: nam potentia libera est, quae positis omnibus requisitis ad operandum, potest operandum, potest per suam electionem operari, vel non operari, at processio Verbi, vel processio Spiritus Sancti nullam admittit indifferentiam ad essendum, vel non essendum; et est simpliciter quoad entitatem necessaria: ergo tam processio Verbi, quam processio Spiritus Sancti non est libera simpliciter, et quoad entitatem; licet Verbum, ut expressivum indifferentiae, et Spiritus Sanctus, ut inclinativus ad obiectum indifferentia, et libera dicantur,

seu denotare, seu utroque modo ut diximus supra, ac sic omnes distinctiones sunt de quid nominis.

Prob. 3a seu arguitur de Script. Primo Spiritus Sanctus non dicitur liber libertate indifferentiae, sed libertate a coactione; et in aliis patribus dicitur quod processio Spiritus Sancti non est absolute libera. Secundo minus in primis processio Spiritus Sancti sit libera libertate indifferentiae: inde inferri quod potest non esse; qui errores Arii, Sabellii, Macedonii, et aliorum dicentium processiones divinas esse liberas, ut inde inferrent Filium et Spiritum Sanctum esse creaturas: ergo processio Spiritus Sancti non est libera libertate indifferentiae: quod sane, me iudice, numquam negavit Scotus, imo neque Scotistae Doctores. Respondeo non dici unde, quod processio Spiritus Sancti sit absolute libera ex eo, quod sit libera libertate a coactione ab extrinseco illata: neque in hoc sensu defendit Scotus liberum ex spontaneo, et voluntario: et id quidem immerito: neque bruta ex delectatione, et absque coactione extrinseca plura efficiunt; et tamen non dicuntur libere operari: Scotus ergo aliquis dicendit, non dare, et de nomine: Itaque abusive loquitur, dum processiones ex voluntarie vult liberas vocari.

Audiunt Scotistae Decretum libertatem indifferentiae requiri ad merendum, et demerendum in decreto Sanctissimi Patris Innocentii X contra quinque propositiones Cornelii Jansenii Episcopi Yprensis, hac non gaudere processionem Spiritus Sancti absolute liberam; quia procedit a voluntate, quae ex cognitione operatur non est determinata in actu primo, sed reipsa determinatur ad productionem Spiritus Sancti: et sane hic incidunt vestigia Cornelii Jansenii, et etiam voluntas in statu naturae lapsae [illegible] ad productionem Spiritus Sancti esse realiter, et ab intrinseco determinata ad illam: ergo quomodo possit remanere ab intrinseco determinata ad productionem Spiritus Sancti quae est a natura determinata ad determinationem, quia voluntarie producit Spiritum Sanctum, ergo non producit libere Spiritum Sanctum.

Obiicies 1o ex Scoto. Naturale liberum sunt duae rationes oppositae, quarum una non potest alteram includere: nec potest dari aliquod in fieri, quod utrumque contineat; et quod est voluntarium non pertinet ad 1um membrum divisionis; ergo inde non est naturale: ergo pertinet

ad quam praecessentia est libera: ergo talis est productio, quae est ab eo libera.

Probatur minor syllogismi: quia naturale est illud, quod est a natura sic determinatum; et videtur quod ex cognitione, et propositio operatur, non est determinatus a natura; et resipsi[?] determinat; ergo etc.

Respondeo dessa ma[?], negando minorem: ad cuius probationem distinguo majorem, et nego minorem. Nam voluntas ad actum sibi a natura non determinat, licet sponte, et voluntarie illum eliciat, et determinatur; et ad eos determinatur, nam ea a natura determinata quae est processio Spiritus Sancti, et apud Scotum itrionariis[?], nullatenus potest dici ab se libera. Nec major syllogismi est omnino vera: nam potest dari aliquod inferius, quod utriusque ratione naturalis, et liberi, licet sub diversa ratione conveniat.

Objicies 2º. D. Aug. et D. Anselmus favent modo loquendi Scotico, quatenus dicunt non decere liberum arbitrium, quod beati, licet non habeant potestatem ad peccandum: multo quippe, ait D. Aug. in enquiridio cap. 105, liberum erat arbitrium, quod omnino non poterat servire peccato. Et D. Anselmus lib. de libero arbitrio cap. 10 dicit liberam voluntatem esse quae a rectitudine non peccandi declinare nequit, quamquam illa potest desinere. In quo sensu etiam D. Thom. q. 10 de pot. articulo 2 ad 5 dixit processionem Spiritus Sancti esse liberam: libere enim nequit, Spiritus Sanctus procedit a Patre, etc.

Respondeo hi Patres revera non favent Scoto. Nam ipsi[?] hic libertatem pro oppositione necessitati, et servituti: in quo sensu dicitur liber, qui non patitur servitutem, etiam si aliunde careat omni libertate ad operandum: sic infantes ex libera matre nati non ex vocantur liberi. Et etiam in hoc sensu D. Thomas dixit processionem Spiritus Sancti esse liberam: licet liberum hoc est voluntarium; quatenus nihil potuit Patrem et Filium incitare, cogere ad producendum Spiritum Sanctum, sicut ipse docuit, id, eo eius Disputatio continuit hic q. 41 art. 2 in corpore, et ad 3um: ubi utrumque processionem Deus dicit esse naturalem. Quaestio 3ª, de Personis, et relationibus divinis in Divinis in particulari: Disputatio 1ª quot dentur in Deo subsistentiae, et quot Personae. Sectio 1ª Nomina, vel vocabula explicantur.

Controversia 3.ª

De Personis, et relationibus D.[ivinis], in D.[ivi]n[is], et in parti[culari]

Dissertatio 1.ª

Quot dent.[ur] in Deo subsistent.[iae], et quot Personae?

Sectio 1.ª

Praemittit.[ur] [illegible] terminorum explicatio.

Explicatio quorundam nominum, quae frequentes ut fuimus, [illegible] in hac Thea [illegible] duxi. Haec noia essentia D. nã late accepta, et Deitas, et si aliquali diversitate, idem significant, nempe illud [illegible], qua intelligimus Deum in actualis [illegible] metaph. et [illegible] [illegible] et realiter: ac [illegible], sive praedicatis [illegible] Personis, et relationib.[us] identitate [illegible].

Persona [illegible] def. Boetii lib. de duabus naturis [illegible] quae admittunt D. Thomas [illegible] et [illegible] theologi: e [illegible] individua substantia: quae explicui in metha [illegible] direct [illegible] et in [illegible] de Divini Verbi in carnatione: et [illegible] ibi dicta, nihil aliud e Persona, nisi supp. reale, sive individuum completum reale. In [illegible] Persona e subsistentia [illegible] realis, [illegible] quae haec ultimo nat. sive [illegible] per quod [illegible] supp. [illegible] reddit [illegible] ultimo [illegible] quatenus ita [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] imperfectioni: ac [illegible] id per quod [illegible] supp. reale reddit [illegible] [illegible] supp. Subsistentia [illegible] ac personalitas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dependentiam ab alio tanquam a substentante; [illegible] dicitur incommunicabilitas.

Quid [illegible] dicat Persona in recto, et quid in obliquo [illegible] [illegible] apud Methas et theologos. [illegible] Persona dicere in recto personal.[itatem] et [illegible] realem in obliquo: [illegible] [illegible] Personae: [illegible] in actualis [illegible] [illegible] realis [illegible] personalitas; quamvis [illegible] Persona significat personal.[itatem] in recto, et [illegible] in obliquo.

Hoc nom hypostasis idem est signant, ac nom substa, siue esse: et inde sæpe plures P.P. antiqui recusabant concedere in Deo tres hypostases, ne viderent admittere tres substas, siue esss: ita locuti fuerunt Dius Athanasius, D. Epiphanius, Concilium Sardicense, D. Hieronim., D. Aug. et alij P.P. uidendi apud P. Montoya disp 31 sect 3.

Ig vo hoc nom hypostasis significat supp et suppositalitatem siue Pers, et personalitatem: ac proinde teneri concedere Patrem, filium et Spiritum Sanctum esse tres hypostases. Quod adeo manifeste colligit ex dictis Diui Damiani et aliorum, vlt Greg Niseni, Constantinopolitani 1 et 3, et Diui Athanasi, Iustini, Basilij, Cirili, Augni et aliorum, qui possunt uideri apud ipsum Montoya vbi sup sect 4. ut qui opp dicerat, mo erroris nota dignus haberet.

Postea, nom Vsia est quidem ac substa, siue esse: ac proinde idem est idem, ac nomen hypostasis. Nomen vo hypostasis aliquando sumitur pro supp in concreto, et aliquando pro suppositalitate, siue subsista in abstracto. quemadmodum nom subsista etiam solet sumi, ut concretum, et significat supp. et ut abstractum, et significat fnalitatem, ratione cuius resultat supp, siue Persona. Hyposthasia supp, et subsistens in illa; ac proinde etiam significant non innoalem vltimo completum: noia vo hypostasis, Prosopon, et Persona, quæ idem significant de solis individuis intelligentibus dicunt.

Quapropter non est audiendus Laurentius Valla, qui lib 6o elegantiarum pro summa audacia, et audaci ignorantia pueri grammatici proprium dixit nom Persona non substantiam, sed qualitatem, siue statum significare. Ratio est, quia quamvis nom Persona qualitatem, siue statum, imo et faciem, et figuram aliquando significet, ut fatentur P.P. Diui Niseni lib 2o contra... sit copiosa, attamen recte assumit ex Sacra Scriptura, Concilia, et P.P. ad significandum substantiam totalem completam et vltimo statum: imo Cicero, et aurea aedilia, in quibus lingua latina purissime viret, nom Persona in hac significatione vtuntur. ut videre est in lege 1 et 2 ff de statu hominum.

Nõe relãõ significat ordinem, sive resp. quo Personae producentes, vel Personae productae respiciunt Personam producentem: et e contra quo Persona producens respicit Personam, vel Personas productas.

Nomine vero notionis, sive actus notionales est quaedam nota, qua ad Divinas Personas cognoscendas ducimur: et quamvis non negetur ut praeteritum, sive notitia, inde fit, quod ipsum nomen notio extendatur ad significandum ipsum totum, quo nos ducimur ad cognoscendas ipsas Personas. Inde praedicata Divina dividuntur in Essentialia, et in notionalia, sive Personalia: illa sunt, quae conveniunt Deo ut Deus est, et eadem omnino inveniuntur in tribus Divinis Personis: qualia sunt Deitas, Omnipotentia, etc. haec vero sunt quae maxime sunt propria tribus Divinis Personis, ut v.g. processiones, relationes, etc. Sectio 1ª an, et quot sint in Deo Personae, relationes, subsistentiae relativae, et notiones?

Sectio 1ª.

an, et quot sint in Deo Personae, relationes, subsistentiae, et notiones?

Dico 1º in Deo dantur tres Personae propriedades, et si non Divina sint tria, et illis Deus. Haec conclusio est de fide, traditur quod in Symbolo Divi Athan. ubi dicitur alia enim est Persona Patris, alia Filii, alia Spiritus Sancti. Contra haereticos in Concilio Lateranensi sub Innocentio III. cap. Firmiter, et cap. damnamus, de summa Trinitate et fide Catholica. Et facile ex probatur ratione. Quia Persona est intellectualis naturae individua substantia completa, et incommunicabilis; at Pater, Filius et Spiritus Sanctus ita se habent, siquidem quilibet est intellectualis naturae individua substantia completa, et ultimo terminata sua Personalitate, et incommunicabilis alteri supposito, et naturae non inferiori: ergo in Deo dantur tres Personae propriedades, ut Pater, Filius, et Spiritus Sanctus. Has vero tres Personas esse inter se realiter distinctas, et simul habere eandem naturam, satis constat ex dictis Sectione 1ª.

Dico 2º in Deo dantur tres relationes realiter inter se distinctae, ut Paternitas, filiatio, processio, sive Spiratio passiva,

proprietas Spiritus Sancti. (Si huic vero; quia non datur res propria in complexo, quae propri-
etas non sit de constituentibus tres relationes, datur autem Spiratio activa communis Pa-
tri et Filio, per quam ambo, nempe Pater et Filius, producunt unum, et Spiratio activa
constituitur, ut unus Spirator: ergo est indistincta realiter, virtualiter tamen distincta,
a qualibet illarum Personarum, et distincta realiter ab Spiratione passiva, et
Spiritu Sancto.

Prima pars huius conclusionis tam certa est, ac certum est, dari in Deo tres
Personas realiter distinctas; eo quod inde fere est de fide. Probatur. Id, quo dis-
tinguitur ab aliis, distinguitur per formalitatem suam, quae distinguit aliud, a quo
Deitas distinguitur: et quaelibet Persona distinguitur ab aliis suis propriis
relationibus: ergo relationes distinguuntur realiter a natura, a qua distinguuntur Personae;
et Personae sunt tres realiter distinctae inter se: et relationes propriae Personarum
sunt Paternitas, quae est propria Patris; Filiatio, quae est propria Filii; et passio, sive
Spiratio passiva, quae est propria Spiritus Sancti: ergo hae relationes inter se distinguun-
tur realiter.

Secunda vero, quod dicitur, est apud theologos certa. Probatur. Quia in Concilio Tole-
tano 11o in Confessione fidei dicitur, Personas referri ad invicem: ergo Spirator re-
fertur ad Spiratum, et mutuo, sicut Spiratus ad Spiratorem: ergo sicut datur relatio Spi-
rati, sive Spirationis passivae, ita datur relatio Spiratoris, sive Spirationis acti-
vae.

Probatur 2o. Pater et Filius unica Spiratione producunt Spiritum Sanctum: ut traditur in
Concilio Lugdunensi sub Gregorio X cap. unico de summa Trinitate, et in
Concilio Florentino sessione 2a, et in decreto Eugenii; et omnia principia producentia
referuntur relatione reali ad sua producta; quia realiter sunt eiusdem ordinis;
ergo Pater et Filius sunt eiusdem ordinis cum Spiritu Sancto, quem producunt in ratione
principii producentis, referuntur ad illum relatione reali. Confirmatur. Si Spiratio activa
non foret relatio, esset quid absolutum: et si esset quid absolutum non distingueretur realiter
ab Spiritu Sancto: ergo cum distinguatur realiter ab Spiritu Sancto, non est quid absolutum, ergo est relatio. Pro-
bo maiorem, quia ex parte quod non est relatio nec distinguitur virtualiter a relatione,
ex parte absoluti, et Spiratio activa, ut identificetur realiter cum relationibus Pa-

Paternitati, et filiationi, distinguitur virtualiter realiter ab illis quia spira-
tio activa, quae est relatio; ac proinde datur aliqua relatio, a qua spiratio distinguatur
realiter virtualiter; quia requirit esse aliam nisi spiratio [illegible] est producta ab [illegible]
et non est producta ab [illegible] ergo est relatio.

Quod autem relatio Spirationis non distinguatur
realiter a duabus Personis, suadetur: quia si relatio Spirationis distingueretur reali-
ter a duabus Divinis Personis, foret 4a Persona; et non ponenda 4a Persona,
ut supra probavimus: ergo Vtra. Probo maiorem: quia ex illa relatio identificetur
cum natura Divina, constitueret cum illa quoddam [illegible] realiter distinctum a ceteris
aliarum Personarum; quod quidem [illegible] ipsius relationis foret subsistens, et
incommunicabile, et foret [illegible] individuum singulare, et subsistens [illegible]
[illegible] incommunicabilis foret 4a Persona.

Addo D. Aureolus ex relatione Spirationis,
non solum non esse Personam veram, neque subsistentem. Probo: quia ad rationem subsistentis re-
quiritur quod dicat incommunicabilitatem, vel saltem perseitatem excludentem dependentiam
ab alio tanquam a substentante: sed relatio Spirationis neutrum dicat: ergo Vtra.
Perfo minorem quod [illegible] ceterum relatio Spirationis continere incommunicabili-
tatem quam haberet [illegible] et ita compleret ultimo individuum, ut natura sic [illegible] non di-
caret, alterius dicta; sed non ita habet natura Divina; siquidem ex spiratione activa
sit duorum Patris et filio, natura Divina, ut [illegible] spirans activa est communicabilis: ergo Spi-
ratio activa non [illegible] incommunicabilitatem [illegible] ideo spiratio activa non haberet
incommunicabilitatem neque [illegible] constitueret unum individuum singulare, et
distinctum ab omni alio individuo, hoc est Personam; [illegible] Spirationis activae ut re-
aliter identificatam cum [illegible] neque [illegible] ut distinctum a filio; neque filium ut di-
stinctum a [illegible]; neque 4a aliam Personam: ergo Vtra.

Dices contra eandem minorem: [illegible] probatur
natura Divina antecedit ad qualibet relationem, in ipsa existit [illegible] perfecta
perfecta operatione, ut intelligens et amans: ergo est antecedens ad relationem Spira-
tionis: quia natura Divina gaudet [illegible] in existendo, et independentia ab
alio tanquam a substante antecedenter ad relationem Spirationis: quia [illegible] realiter

spiratur a relatione Spiratoris, quia relatio Spirationis non exercet munus subsistentiae.

Dico 3º: in Deo sunt tantum quatuor relationes. Ita omnes Theologi. Probo: quia in Deo Personae productae et productiones sunt tantum duae; et consequenter Personarum productarum et productionum. Invenio duplex relatio: nam in qua Divinitatis primus producens; et altera in qua terminus productus: nam relationes Divinae sibi mutuo correspondent: et ideo generatio dicit Paternitatem et Filiationem, productio autem amoris dicit Spirationem activam et passivam: et praeter has nullae aliae possunt excogitari relationes: ergo Divinae relationes non sunt nisi quatuor. Dico 4º: in Deo tantum subsistit relativum realiter distinctum solum in ratione relationis, et etiam in ratione subsistentiae. Ita Divus Thomas 1ª parte quaestione 30 art. 2º in corpore, Ariminensis et alii, lib. 3º de Trinitate cap. 4º, Vazquez, Annibal, et Gaietanus et alii, et plures Scotistae adducentes Scotum quodlibeto 4 art. 3º. Oppositum defendunt Durandus in 1 dist. 26 quaestione 1ª, Aduce 3ª, nec Cardinalis Bellarminus tomo 1º lib. 2º de Christo cap. 15, Capreolus, et Paludanus; immo et Scotus asserit quaestione 2ª § ad quaestionem 3ª: qui quidem docent in Deo dari unicam subsistentiam absolutam, et ratione illius subsistere omnes tres Divinas Personas, quarum relationes addant aliquid subsistentiae: tum enim rationem subsistendi supponunt in natura Divina, et addunt Divinis Personis incommunicabilitatem: et tum subsistentia illa dicitur non dicere hanc incommunicabilitatem, ideo non sufficit ad distinguendum Personam, quae supponitur, sua Persona dicit modum subsistendi incommunicabiliter.

Probo 1º negativam.

Ex duobus auctoritatibus in Concilio Lateranensi sub Martino 1º celebratae, 5 canone 1º dicitur: siquis non confitetur, secundum Patres, Patrem, filium et Spiritum Sanctum unitatem in Trinitate, et Trinitatem in unitate, hoc est unum Deum in tribus subsistentiis consubstantialibus, anathema sit. Eodem modo loquuntur Divus Nissenus 1º § in libro Iob, Constantinopolitanum 1º, 3 epistola ad Damasum, Nissenus 2º, quod Septima generale act. 3, et plures alii apud 3

+é) 3 Montoya disp. 34 sect. 2. et alii.

Probo 2° ratione. Unio hujus humanitatis Dni sive Verbi facta fuit in aliquo modo ultimo, in actu et a divinis Personis propria filii ut donum, e propria terminus incarnatione; ac facta fuit mediante filii ut subsistentia, et ut beatus Christi Dni unita fuit subsistentia Verbi ut subsistens, et ipsa subsistentia filii ut subsistens a tribus divinis Personis, quia in Deo in hac subsistentia relativa realiter distincta, non nisi in ratione in ratione relationis, et est in ratione subsistentia; ut subsistentia Patris, subsistentia filii etc. terminus ... Sp.

... relatio dicatur subsistens, ex Spiratio activa foret subsistentia; ... danos quatuor subsistentias relativas; et hoc non est admittendum; quia relatio ... subsistens. Nego ... quia Spiratio activa addat Personis in ratione Personae ... penes ... subsistentia propria et specialis; ... relationibus, quas Pater, filius et Spiritus Sanctus addunt ... quae 4 relationes subsistentes admittant ... existentia in Spiratione activa, et admittunt subsistentias ... Dico

V. notiones in Deo quinque: nec plures, nec pauciores: nempe innascibilitas, Paternitas, filiatio, Spiratio activa, processio sive Spiratio passiva. Ita ... theologi; ... addunt 6.ᵃᵐ ... inspirabilitatem, quae ... ratio ... filio, quia non specialis. ita ... 1ª ... 3 ad 33. Ap... et probo ... 13. ... notio ... et ... quod ... omnibus divinis Personis, pertineatque ad dignitatem et excellentiam Personae, quam ... imo ... plures debet distingui ... virtualiter et realiter ab aliis notionibus; et has conditiones habent quinque praedicta assignata; et nullum aliud ... hec. ... notiones ... quinque assignatas, nec plures ... nec pauciores. Fateor innascibilitatem non distingui virtualiter realiter a Paternitate, ... existens in praedicto ... Patris ... explicando; nihilominus ... numerari inter notiones Patris, ita ... ipsius praeter ... dicantur notiones; quia ... explicat Patris dignitatem, ... quod sit à se Personaliter; quapropter 3. ... non requirit

indispensaliter ad rationem notionum. Alia autem parata propria filii et Spiritus Sancti sufficientem explicationem dant per filiationem, spirationem activam et passivam, et tantum dicunt notiones. Dicendum 2º an praeter relativas subsistentias admittenda sit alia absoluta.

Dissertatio 2ª

an praeter subsistentias tres relativas admittenda sit alia absoluta.

In Deo dari subsistentiam absolutam et Deo ipsius personis, qua subsistit natura ut praecisiones ad relationes docent non solum hi, qui dicunt dissertatione 1ª sectione 2ª § dico 4º dicebant relationes non importare rationem subsistentiae, sed etiam plures, qui nobiscum sentiunt relationes Divinas esse subsistentias, asserentes praeter subsistentias relativas dari in Deo aliam absolutam et Deo. Ita Scotus in 3º dist. 1ª quaest. 1ª et 2ª § ad quaest. et eius ex Scotistis: Cayetanus 1 parte quaest. 3 art. 3º, quem praeter sectam reprehendit, quod naturae Divinae subsistentiae hanc subsistentiam absolutam Dei vocavit semisuppositum, seu semipersonam: cum Cayetano loquuntur plures Thomistae quos referunt discalceati Salmanticenses disput. 3 dubio 5, et Gonetus disput. 3 art. 1º: accedunt Durandus, Nominales, et ex nostris Patres Molina, Suarez, Granado, Annibal, Ragusa, Fasolus, Bellarminus, Alderete et alii.

Sit nostra selectio. Non datur in Deo subsistentia absoluta, et Deo virtualiter distincta a tribus subsistentiis relativis. Ita Patres Vazquez 1 parte, disput. 125 cap. 3º, Pater Valenzia in notis lib. 3º de Trinitate cap. 6º, Dr. Montoya disput. 34, verum Lugo, Zuñiga, Ripalda, et alii quam plures. Probatur 1º quod Patres et Doctores non solum asserunt dari in Deo tres subsistentias relativas, verum etiam negant absolutam unam subsistentiam Dei; et in quaestione de modo loquendi praecipue in hoc profundissimo mysterio, debemus loqui, ut loquuntur Doctores et Patres: ergo in Deo non datur subsistentia absoluta Dei virtualiter distincta a tribus subsistentiis relativis. Probatur maior: quod in 6ª synodo act. 11 Sophro-

Sophronius Patriarcha Hierosolymitanus in Epist. Professionis fidei receptae
ab eadem Synodo act. 13 dicit: neque enim quod Trinitatem veram Deum agnosci-
mus, et subsistentias tres, et tres Personas, Patrem, Filium, et Spiritum Sanctum dicimus, trac-
tus, dispositus, Lucifer; et in unam rursus colligens subsistentiam, in unam quoque coarc-
tans non numerabiles Personas, Sabellianorum ista est pravitas in unam subsistentiam
Trinitatem conjungere subsistentias, et in unam Personam easdem tres dispergere
Personas. Et post pauca subjungit: unum Deum confitentes, tamen singularitatem
contrariam subsistentiae, quae est formalitas in naturis. Ex eadem censura damnat
unam subsistentiam ac unam Personam: addit, quod tamen impium est affirmare unam
esse subsistentiam, ac tres esse naturas. Plura alia Patrum testimonia possunt vide-
ri apud Patrem Vasquez et Montesinos quo supra.
Probo 2.º hoc: Nomen subsistentia solum
significat ea forma, seu quasi forma, quae est ultimum complementum et terminus naturae,
quo redditur ultimo completa, tota et incommunicabilis alteri; et implet tale
esse formae, seu quasi formae, et simul est totius trium Personarum: quod non obstat, quod
sit subsistentia in Deo, et simul sit absoluta, et communis tribus Personis. Probo
maiorem: quia nomen subsistentia potest habere alios etiam significatus, maxime,
quia etiam proprie significaret existentiam per se perseitate excludente depen-
dentiam ab alio tanquam a sustentante; etiam significat existentiam per se
perseitate excludente dependentiam ab alio tanquam a sustentante: ergo.
Dices contra doctrinam adversariorum qui docent nomen subsistentia dupli-
citer sumi posse: primo et proprie pro existentia incommunicabiliter alteri supposito: in
quo sensu idem est subsistentia latine, ac graece hypostasis. Secundo sumi
minus proprie pro existentia per se, perseitate excludente dependentiam ab alio,
tanquam a sustentante: in quo sensu non est idem subsistentia, ac hypostasis:
Et in primo sensu fatentur adversarii dari in Deo tres subsistentias relativas:
et nullam dari absolutam et totius: addunt vero in Deo dari subsistentiam in secundo sen-
su absolutam et totius: ut, quatenus essentia natura sua praesupposita antea
ad subsistentias relativas, habet existentiam per se perseitate excludente depen-
dentiam a sustentante.

Minorem vero probo. Quia Itali et Latini, dum explicant mysterium Trinitatis, dicunt Deum esse unum in natura et essentia, et trinum in subsistentiis relativis: semper quidem et distincte affirmant subsistentias Divinas realiter distinctas in una essentia: et eodem modo negant esse in Deo unam subsistentiam, ac negant esse unam Personam: et numquam asserunt dari in Deo unam subsistentiam Dei: quia vox subsistentia apud Latinos et Italos, hoc nomen subsistentia, solum significat eam formam, quam formam quae reddit naturam ultimo terminatam, et [illegible] incommunicabilem. Secundo vero, quia si haec vox subsistentia aliquem haberet significatum apud Graecos, idem significaret hypostasim, seu subsistentiam Dei. Praeterea et Itali non dicerent absolute, et absque distinctione, Deum esse unum in natura, et trinum in subsistentiis Divinis, si potius ea distinctione loquerentur, et assignarent acceptionem vocis *subsistentia*, qua illam usurpabant: alioquin essent magno fidei dispendio sic loquerentur: quod minime credendum est; cum praesertim Itali et Latini in suis testimoniis tradant regulas fidei circa Trinitatis mysterium; ac proinde eodem modo debebant seligere verba minime aequivoca, ne aliis praeberent occasionem errandi: ergo haec vox *subsistentia* apud Latinos et Italos solum significat proprie hypostasim, et aliquid non idem ac Personam. Probo

2o quia non est de ratione subsistentiae creatae praecise in existendo excludentem dependentiam ab alio tamquam a substentante: ergo nullum aliud est munus subsistentiae nisi reddere naturam incommunicabilem alteri; et hoc non potest exercere subsistentia Divinis, ut fatentur adversarii: ergo in Deo implicat subsistentia Divinis. Probo 1am consequentiam, quia illa substentatio, quae dicitur formaliter excludi per subsistentiam, vel est per modum subjectionis inhaesionis et receptionis, vel per modum [illegible]: non 1um quia natura Divina et quaevis creata non subsistentia, utpote tota est per se, et absque alia forma superaddita, non vero dependens a subjecto inhaesionis, et receptionis: siquidem intelligitur producta, ac non per eductionem illius ex aliquo praesupposito subjecto. Non 2um quia, eatenus ratio sufficeret ad substentationem, quatenus natura non fuit antea ad subsistentiam, non intelligeretur perfecte existens, et potius indigeret aliquo alio per pertinentiam existentiae a quo dependeret tamquam a complemento, intra lineam existendi; et natura fuit hoc modo minime dependet; siquidem pro illo signo, pro quo

per quod intelligitur tamen aliquid ad quod suae causae perfectae erudit, nec indiget subsistentia ut perficiatur in suo actione, neque ut perficiatur in ratione existendi. Ergo &c.

Probatur 4°. quia si praeter 3. subsistentias relativas, darentur alia absoluta et divina admittenda, forent in Deo quatuor Personae: 3. realiter distinctae inter se: et alia divina virtualiter distincta a tribus: atqui haec consequentia est sustinenda: ergo &c. Probatur major: quia darentur quatuor Personae, tres relativae, et quarta absoluta: ergo darentur 4. Personae. Probatur antecedens: quia Persona nihil aliud est, nisi subsistentia vel realis; atqui subsistentia absoluta, et divina foret subsistentia realis: ergo &c.

Objicies 1°. Plura in Patribus et Theologis dicentia esse Deum resolute subsistentem prius quam intelligantur divinae relationes: ergo ante eas subsistentias relativas intelligitur in Deo subsistentia absoluta.

Respondeo concesso antecedenti, negando consequentiam. Ratio disparitatis est, quia hoc nomen *subsistentia* nunquam apud Patres et Doctores usurpatur nisi pro individualitate, et sic distinguente supposita, sive Personas; at vero Verbum *subsistere* ipse usurpatur pro existere: ipse pro existere per se, absque dependentia ab alio: et ipse pro existere individualiter. Quapropter eo, quod Patres dicant esse Deum *subsistere* ante divinas relationes, non infertur quod Patres admittant subsistentiam absolutam et divinam: quia hoc nomen *subsistentia* semper sonat idem apud Latinos et Patres, ac nomen *hypostasis*; sed verbum *subsistere* significat ipse idem, ac *existere*, et ipse idem, ac existere independenter ab alio. Nec novum est, quod Verbum, et nomen illi originale habeant diversas significationes, unam latiorem et alteram strictiorem: nam licet *esse* deriventur ab essentia; nihilominus significat existentiam; seu *esse*: et in Divinis triplex *esse* relativum admittitur facile a Theologis; et nihilominus non admittitur triplex *essentia*: et licet *substantia* a *substare* denominetur; nihilominus non omnis substantia substat, ut patet in Deo: neque omne, quod substat, est substantia, ut videre est in quantitate. Ratio a priori est, quia usus significationis et ad placitum, potest una significatio nomini, et altera Verbo convenienti applicari pro libito utentium iis his.

obiicit: tres Personae D., et unus Deus: ergo hic Deus est Deus tribus Personis. Sed hic Deus est Deus subsistens: ergo est Deus subsistens tribus Personis: ergo datur subsistentia absoluta, tribus Personis communis.

Dist. ant. quia tres Personae sunt una Deitas; ideo est haec Deitas: ergo quod tres sunt unus Deus, est hic Deus [illegible] Prima est absoluta individuus, quae relativa; et hic Deus est quid absolutum est primus, quae intelligantur relationes; et hic Deus, ut sit Deus subsistens, includit subsistentiam: et quidem non relativam: ergo absolutam: ergo datur in Deo subsistentia absoluta, et tribus distinctus Deus subsistens [illegible] primum ad subsistentiam relativam. Resp.

Concedo ant. distinguo cons.: ergo hic Deus est tribus Personis, realiter ratione Deitatis, et solum praedicabiliter ratione subsistentiae: concedo cons.: realiter tam ratione Deitatis, quam ratione subsistentiae: nego cons. Et distinguo minorem subsumptam: et hic Deus est Deus subsistens determinate per hanc subsistentiam: nego minorem: indeterminate et vage per hanc, vel per illam subsistentiam: concedo minorem. Et distinguo cons.: ergo datur Deus subsistens tribus Personis, realiter tribus ratione Deitatis, et solum praedicabiliter tribus ratione subsistentiae: concedo cons.: realiter tribus tam ratione Deitatis, quam ratione subsistentiae: nego cons. Ad utramque concedo maiorem, et distinguo minorem: et Deus hic est quid absolutum quoad Deitatem: concedo minorem: quoad subsistentiam vage allatam: nego minorem: solutio satis constat ex dictis.

Dissertatio 3 de Distinctione Divinarum Personarum. Sectio 1a in nullis quaestionibus solutis, apparet difficultatis scopus: et variae circa illam referuntur.

Dissertatio 3a

De Distinctione Divinarum Personarum. Sectio 1a

in nullis quaestionibus solutis, apparet difficultatis scopus: et variae circa illam sententiae referuntur.

Rogant 1o theologi an in D. Personis detur distinctio. Respondentibus statim D. Thomas 1a p. q. 32 art. 1o, et Gregorius in 1o dist. 23 quaest. 1a art. 1o, Deluce 3a et Auriolus 1o dist. 8 quaest. 1a art. 2o negant Personalitates Divinas distingui inter se, neque ab essentia: et ideo in Personis Divinis inficiant distinctionem. Ideo [illegible] [illegible] dicant esse illi, qui maiorem in-

includunt fola Personalia, siue relatiua, et eius abstracta, nisi velint incontra procedere.

Dicendum nobis esse, inter tres diuinas Personas diuinas distinctiones, easque Patris esse Diuina, quae includere proprietates Personales, et illas distinctio distinguunt. Probatur quia simplicitas realis non impedit eius distinctionem, dummodo in illa detur aliquid commune, et aliquid speciale; at quaelibet diuina Persona est simpliciter realiter simplex, admittit tamen amplitudinem realem virtualem, in qua in ea datur aliquid commune, et aliquid speciale: ergo simplicitas Diuinae Personae non impedit eius distinctionem, accedunt Personae distinctae per essentiam et proprietatibus Personalibus, his ergo interesse distinguuntur. Minor satis ostenditur quoad primam partem: quoad secundam probatur. Quia in qualibet Persona Diuina est essentia communis et est proprietas Personalis, quae ita proprie conuenit uni Personae, ut non conueniat alteri, et per eam distinguatur ab illa: v.g. in Patre datur Paternitas, quae est ita propria Patris, ut per illam distinguatur, quae est in Patre, et distinguatur a Filio, cui non conuenit. ergo etc.

Rogatur an haec distinctio sit realis, seu rationis. Ex parte formali esse realem nemo negat: nam id, quod distinguit, est praecise realis proprietas. Circa formalem vero non nulli, inter quos sunt Eximius Doctor, Vasquez, et Hurtado, docent esse ens rationis: alii vero indicant esse distinctionem realem ex parte formali: ita Valentia, Granadus, Albertinus, Lugo, Arriaga, et alii.

Dicendum nobis esse hanc distinctionem Diuinarum Personarum ex parte formali non esse ens rationis, sed verum et reale. Probatur primo quia sancti Patres speciali studio disputant de hac distinctione Personarum: quod quidem non agerent, si tantummodo esset distinctio per nostram rationem conficta.

Probatur secundo quia ut distinctio sit realis sufficit, quod in distincto sit realiter aliquid commune, et aliquid speciale cum sufficiente distinctione unius ab alio: at in Diuinis Personis est aliquid realiter commune, et aliquid speciale cum sufficiente distinctione unius ab alio: ergo est distinctio vera, et realis. Probo minorem. Quia non requiritur realis distinctio inter di-

distinctivum, ut ex illis realiter vera, et realis distinctio inter dictas res;
et proprie distinxere id, per quod res distincta verebatur, et distincta ab
aliis; et D.m requiritur ea distinctio, ratione cuius det. in distinctis aliquid
realiter idem; et aliquid realiter speciale; et in Personis Divinis dat. su-
fficiens dicta, nempe virtualis realis, ratione cuius det. aliquid vere, et
realiter idem, nempe esse: et aliquid vere, et realiter speciale, nempe
proprietas ergo (Et.).

Itaque quaelibet D. Pers. habet duo distinctiva, quorum unum-
quodque realiter virtualiter dicta: et una alia, illud per rationem dicta ab ea
D. aliis D. Personis deus, et proprietas Personalis. Unde apparet scopus prae-
sentis difficultatis: rogamus enim per quid eae Personae Divinae inter se taliter
distinguantur: an per proprietatem absolutam, an per proprietatem relativam?

Haec, quaestio sit proposita in duplici sensu potest examinari: primus est dere-adno-
dum gravis: an quando rogamus an Persona D. propter quam distinguatur inter se taliter
per proprietatem abs., vel per relativam: accipiendo an in quamvis Pers. D. dentur plu-
res rationes, sive proprietates inter se virtualiter distinctae, quarum una distinguat
eam Personam inter Personas, alia vero non distinguant.

Circa quam difficultatem primus
sensus docet Personas D. distingui inter se taliter per proprietates, non relativas, sed
absolutas. Ita Joannes de Ripa in 1. dist. 26 et 27 citatus ad marginem Sco-
ti ibidem q. 1. § tertia opinio; Guilielmus Parisiensis tract. de Trinit.,
quem citat Carthusianus in 1. dist. 26 q. 2. In quam sententiam incli-
nat Subtilis Doctor, et eius discipulus Trominguis disp. 2 q. 1 membro to-
tiusque 3. ait ab absolutis defendi deus iq. Audivi atque ipse plures Scotistas hanc
sententiam defendentes: pro eaque refert P. Salmeron tomo 2 in evangelia di-
scurrens, et Lichetus: addit P. hanc opinionem ad multiplicem proprietatem
originis requiri. Ea est improbabilis, et contra sensum Theologorum vocat com-
munis P. D. Fran. Suarez lib. 7 de Trin. cap. 5. P. Martinez Perez
temeraria, P. Montoya disp. 37 sect. 1 errori proximam Carthusia-

nus, ut alii sibi sup. errores, Banez hereziis illum ab omni censura immunem defendit, et ut verum multis rationibus firmat P. Ortega disp. 3 q. 7 a certamine 1, et pro illa adducit P. Hurtado Complutensem, et P. Izquierdo, et penes probabilitate plura RRum suffragia.

Secunda sit docet proprietates constitutivas Personarum esse relationes virtuales contra theologos.

Secundus quaestionis sensus est, si supponamus proprietates Personales constitutivas Personarum in esse absoluto virtualiter realiter distinctas a praedicato relativo, et esse relationes virtuales: utrum constituamus plures formalitates, vel virtualitates in alterum, vel eam per rationem distinctas: et primum in una, quae in altera dicamus distinctas proprietates constitutivas Personarum. Unde hic sensus alios duos sensus includit: 1us est: in proprietate relationis Paternitatis dantur potentia notionalis, generatio activa, et Paternitas; quidquid dicunt supponunt, hae ab ea, hae inter se virtualiter realiter distinctis: hoc posito, petitur ergo: quae nam ex his formalitatibus relationum inter se virtualiter realiter distinctis constituat primam Personam in esse singularis Personae? sive quae nam sit eius virtualitas Personalis, an potentia notionalis? an generatio activa? an Paternitas?

Altera sensus quaestionis potest esse: hae formalitates vel virtualitates supponantur distinctae et hoc supposito inquirimus: an ut constituamus primam Paternitatis Personam ut singularem, sive ut singulare individuum nasci, sic quod illa ex primam ex modo concipiendi ut potentia notionalis, vel ut generatio activa, vel ut Paternitas; et penes sufficiat eas concipere formalitates ut Personam primae Personae, qui sensus puri logicus est, et nam modus concipiendi. Equidem plures sunt, qui circumferunt, circa hunc 2um sensum quaestionis, nec satis explicant, an loquantur in priori eius sensu, an in posteriori.

Prima docet primam Personarum constitui relationibus, non sub conceptu relationis praedicamentalis, vel Paternitatis, filiationis etc: et sub conceptu relationis transcendentalis prius fecundi. Ita Conninckius

- q.ne summae art. 58 q.e 4

2.a sa dici Personas Divinas p. D relaciones sub conceptu relationis, et sub conceptu originis. Ita illustriss. Godoy.

Fundamentalis tradit Personas Divinas constitui, et distingui relationibus, non sub conceptu relationis, et originis, et Pr. conceptus illis primus, cum absoluti quos conceptus seu numquam legi, aut audivi satis explicatos: nec facile agnoscas ex huius sententiae authoribus, an sit absoluti transcendentaliter, an solum praedicamentaliter. Ita D. Thom. q. 40 art. 2. P. Suarez, P. Vasquez, P. Zuniga, et alii quam plures.

Eadem 2a sic intelligunt D. Thom.: Personas Divinas constitui primario relationes, conceptu un, seu forma hypostaticae: secundario Pr. conceptu originis: ultimo Pr. conceptu ad; ita ut Pater Paternitas duplicem per suae dicendi, ut ... relationis, et ... forma hypostaticae: 1.mo sumpta sub generando fundat, et Pater in esse Personae Divinae, supponit a ma ad generationem supponit, et P.s in esse Personae Divinae. Ita ex mente Thomistarum explicat Gonetus disp. 11 art. 3. Sectio 2.a ... resolvit questio.

Sectio. 1.a

Iuxta primum sensum resolvitur questio.

Sit nostra conclusio: Personas Divinas non constituuntur, nec distinguuntur proprietatibus absolutis, sed relativis. Probo 1.o Personas Divinas constituunt, et distinguunt his proprietatibus quae explicantur in sacra Scriptura, ut Personae dicti: et in Sacra Scriptura explicantur ut Personae dictae non proprietatibus absolutis, sed proprietatibus relativis: ergo Personas Divinas constituunt, et distinguunt non proprietatibus absolutis, sed proprietatibus relativis. Probo minorem quia Personae D. explicantur in S. S. ut Pr. filius, et Sp. S., et sic explicantur per proprietates relativas: ergo etc.

Probo 2.a auth. Concilium, et alii Toletanus

Ut 2 inde ferri ac fidei art: incrolatiois Personarum noibus Patris, filii, et Sp̃s Sancti ad Deum referentur, quod Personae distinguuntur in tres Personas distinctas, quo ad unicuique referuntur. Sub ... hoc solo numerus innuuntur, quod ad unicuique ... hoc no cavent, quod in se sunt. Ubi nota illa verba hoc solo ... ficanda ee ... multiplicans in solis incollationis ... in abs ... Florent, in literis unionis: omnia, quae ... Patris, ipsum ... unigenito filio suo gignendo dedisse ... quod omne, quod ... Paternitas dedit Pr filio ... Pater dedit filio ... Distinxerit, in ee singularis Personae ... implicationem ...

ratio theologica. in Trinitate omia s'u idem ubi n obiat relatiois oppositio, quod e axioma ab oibus theologis acceptum, et est ex Divo Anselmo, et Boetio: quod omne praedicatum abs e Deo ... nullum praedicatum ... Personale, ... distinctiuum, distinctiuum Personae in Divinis ... sicut multoties in ... exponuntur, noibus relatiuis, proprietates distinguentes, et distinguentes Personas; ... sepe explicantur noibus abs ut ex illo Proverbiorum 30. quod nomen eius e, et quod nomen filii eius, si nosti: quod ... et filius n distinguuntur praedicatis relatiuis ... in eo loco agitur de nomine, quod explicet proprietatem Personalem filii; ... de nomine, quod explicet proprietatem relatiuam: quod de nomine, quod explicet proprietatem abs ... nomen filii e relatiuum ... exprimitur in ipsa interrogatione: quod interrogatio e de alio nomine; alioquin erit foret superflua interrogatio: ... interrogatio e de alio nomine filii, quod quidem negatur ee relatiuum: quod e abs ... Res

negando ans. Ad probationem ... maiorem, et negominorem. Sensus enim illius interrogationis n e indicare ... Personarum habere aliud nomen ... filii, et alia relatiua satis ex sacra Scriptura nobis nota; et solum mysteriorum ostendere non ee nomen, quod satis quidditatiue manifestet admirabilem filiationem ... Personae: quod Divina filiatio inefabilis e; generationem eius

eius quis enarrabit? ut dicit Propheta.

Obiicies 2°: relatio supponit extrema distincta, et distinctio non potest Personae ut talis per relationem distinctae; quod refertur, prius est, adesse distinctum, quam referatur ad aliud. Resp. distinguendo ant.: relatio accidentalis et inhaerens, [...] ant.: relatio subsistens, et Personalis, nego ant. Etenim relatio creata [...] ponente relationem superadditam fundo, et ratione fundamenti supponit extrema; quod est illorum accipit: relatio in Divina cum sit infinita, subsistens, et Personalis non supponit extrema. Sectio 3a nostra resolutio circa 3um sensum quaestionis.

Sectio. 3a

Nostra resolutio circa secundum quaestionis sensum.

[...] bis examinatur utriusque duplicis sensus, sub explicatione [...] ab ano [...] Thomistae de distinctione, qui realis non sit explicant non distinctionis [...], et non distinctionis virtualis; et ideo promiscue de utraque [...]

Sit [...]

[...] Herrera, et aut [...] 3 [...] supponit identitate physicali, et ultima inter Personalitatem, originem, et relationem, Personalitatem [...] singularem non distinctam, neque modo concipiendi nostro, seu formaliter, loquendo, aliquo absoluto et per aliquod relativum. Prob.: quia Personalitas singularis non potest concipi ut talis, nisi concipiatur, ut incommunicabilis; siquidem Persona formalissime dat existere incommunicabiliter; et non potest concipi ut incommunicabilis, nisi concipiatur, ut relativa; implicat enim dari in Divinis in aliquo sensu incommunicabilitatem realem, [...] relatio, et oppositio: in Divinis enim omnia sunt unum, ubi non obviat [...]; ergo non potest Persona [...] concipi ut singularis, si concipiatur, ut distincta [...] aliquo absoluto, et non concipiatur, ut distincta aliquo relativo.

Confirmatur: nam vel illud [...] Personalitas est praedicatum absolutum [...] si praedicatum absolutum; praesupponit insufficiens est, ut Pater in ratione talis singularis Personae distinguatur ab aliis Personis. Si est praedicatum [...] Patris, et formaliter, et

... ratio; debet esse fraliter, ergo ratio exprimens aliquid proprium Patris; et nequit esse aliquid proprium Patris fraliter, nisi fraliter relativum: ergo &c.

Sit 2a nostra Conclusio: Persona Patris est ex nostro modo concipiendi prius quam constituatur per originem, ac per relationem. Probatur 1o quia nullus est fundamentum ad indicandum prius Personam Patris constitui 1o relatione, quam origine, et est 2o quia in primis dari origo activa, quam relatio Paternitatis est. Ex vere praedicabile aliis Personis: ergo nec generatio activa, nec Paternitas inveniuntur nisi in Patre: rursus utraque praedicatur de per se subsistente: ergo sicut relatio divina importat seu supponit, quod refert; ita origo dicit suppositum producens: et si relatio divina est ipsum relatum; ita producere divinum est ipsum producens. Et sicut in relatione potest distingui duplex conceptus in et ad, nempe unus per quem est ad subiectum, et alius per quem est ad terminum; ita in origine potest distingui duplex conceptus: ergo nullus adest fundamentum, et ita.

Probatur 2o

evertendo fundamentum solutionis contrariae Caprioli et Thomistarum militantium pro relatione, et distinguentium in relatione conceptum in, et conceptum ad: sicut alii loquuntur, ut obiectum loquantur relationem ut conceptum, et relationem ut constitutivam; alii, ut alii dicunt relationem ut formam hypostaticam, et relationem ut relationem. Quia in primis haec omnia non possunt in relatione, quam in origine possunt distingui. 2o in relatione non possunt distingui ista: quia est exemplum nostrum modum concipiendi non potest distingui forma ut existens in suo proprio subiecto ab effectu formali primario; siquidem effectus formalis nihil aliud est, quam albitia, nec fraliter, nisi forma communicata proprio, et capaci subiecto: et ideo non possumus concipere albedinem ut unitam suo proprio, et capaci subiecto, et quod ipsum non reddat album: ergo non possumus concipere formam relativam, et ipsam relationem esse in proprio subiecto summe communicatam, quin concipiamus illud subiectum reddi relatum: quia sicut albedo non inhaeret subiecto, nisi dealbando; ita relatio non inhaeret subiecto, nisi referendo, et exercendo munus relationis: ergo conceptus in est ipse conceptus ad, et unus ab altero est et est per rationem incomprehensibilis.

Unde infero cum D. Thoma, quod relatio divina, conceptus in non potest esse prior [illegible]

gine, et ae potentior pro decepto ad: et si aliqui deceptio debent esse, intelligi simul in ordinatione divinae Personae.

Sit 3 Dubium: Pater sufficientur divinitus in esse Personae per modum producendi fundo ex proprio obtinentiam intelligatur ut producit filium, sive ut producens filium. Ratio: quia perfectio est substantialis, et dicitur subsistens spiritualis, ex propria ratione, ac proinde intelligitur substantia realis completa indivisibilitatis. Et similiter de filio philosophandum est divinitus quo sufficientia in esse Personae singularis pro parte producendi, nempe per se naturalitatem, quae est perfectio propria filii. Et eodem modo discurrendum est de spiritu sancto. Cuius ratio productiva in patre et filio non divinitus Personaliter non inveniunt ea divinitus. Dissertatio 4ª Utrum subsistentiae, sive relationes divinae qua tales dicantur perfectiones. Sectio 1ª nostra resolutio. Dissertatio 4ª.

Utrum subsistentiae, sive relationes divinae qua tales dicantur perfectiones?

Sectio 1ª

Nostra resolutio. Pro resolutione quaestionis supponendum est quid veniat significandum nomine perfectionis; ex hoc enim principue dependet, ut credo, huius difficultatis intelligentia, et ideo resolutio. Perfectum vocatur primo per apprehensionem id, cui nihil deest ex iis, quae ad ipsum pertinent: id, quod tradit Arist. 5° Metaph. cap. 16 textu 21. Ubi dicit: quaeque quae sunt perfecta dicuntur, contra dicuntur, quaedam eo quod bene se habent in nullo deficiunt. Inde donum dicitur perfecta, quando illi plurima manus est adhibita. Haec autem perfectio distributa vel impartitur, vocatur est bonitas, et alia est honestatis, quae solum reperitur in actibus liberis, alia sanctitatis et est bonitas transcendentalis eaphica, quae quidem nihil aliud est, nisi integritas praeter alicuius rei, cui nihil deest ex iis, quae ad illam attinent. Ad hanc ergo solum in praesenti disputamus, rogamus quid, an subsistentiae divinae, sive relationes personales distinctae ab essentia divina dicantur perfectiones, sive bonitates transcendentales.

In qua difficultate 1° est divus Thomista negat Personas, sive

ut bene

sive subsistentias, sive relationes [illegible] virtuales, hoc est [illegible] aptas ad dicere perfectionem.
2ª sententia concedit relationibus aliquid reale, negat tamen illud esse perfectionem: sic [illegible]zandus, Marcilius, et alij antiqui theologi, et quique recentiores varijs in locis, quod [illegible] mente defendunt Faber, Giminaguus, et alij Scotistae:
communiter indice Sotus non negat relationem [illegible] dicere perfectionem utranque, hoc est integritatem personarum; sed negat dicere quantitatem perfectionis.
3ª sententia asserit omnes relationes divinas dicere perfectionem, distinctam tamen ab ea quae est ex gradu perfectionis. ita Pater Vazquez cui consentit Pater Quiros de Trinitate disp. 43.
4ª et communis sententia docet relationem divinam dicere formaliter perfectionem, ac inde concedit veras perfectiones relativas: ita Granius [illegible], et dicere [illegible] accedunt ex thomistis Joannes à Sancto Thoma, Bañez, et Zumel.

Sit 1ª conclusio: relatio divina quantitative dicta ab essentia [illegible], non excludit perfectionem, sed habet propriam et veram esse, dicens aliquid positivum, et reale, [illegible] Brentio Patris Montoia, qui dixit directe dicere [illegible] [illegible] asserere relationes divinas non esse reales, sed formalissimam rationem relationis, inde deceptus [illegible] aliquid. Probo 1º et simul declaro et confirmo: quia ex Scriptura Sancta [illegible] [illegible], et Patribus Pater est verus Pater, Filius est verus Filius, et Spiritus est verus Spiritus, et Personae divinae distinguuntur, et distinguuntur realiter per relationibus: ergo sunt in Deo propriae et realiter relationes; quod sane sine errore non potest negari: ergo proxime ad errorem accedit, qui docet formalissimam rationem relationis esse ens rationis, aut merum negationem, seu nihil: [illegible] consequentia: nam ex tali assertione ex ponitur proxime periculo affirmandi relationes in Deo non esse reales: nam ratio [illegible] relationis erit ens rationis: ergo hoc posito relatio absolute est ens rationis: ergo Personae hoc quo distinctae sunt quoddam figmentum.
Probo 2º: relatio transcendentaliter dicta ab essentia non est purum nihil: ergo ut sic indicata est aliquid positivum et reale. Consequentia [illegible] quia non est purum nihil est formaliter ens aliquid; sed non aliquid ex ratione: ergo aliquid positivum et reale. 3º [illegible] suadeo: relatio [illegible] transcendentaliter dicta

ab ea distinct Persona D., et quod est pura relatio non potest distinguere: ergo &c.

Sit 2a Dico: Personas suas subsistentias, incrementes Dei continualiter distinctas ab ea distinct perfectione. Hanc duas dicunt probant in duobus de perfectionibus Xpti [illegible] dicunt sed [illegible] Landes dicunt, ex quibus pauca in medium producam, ne videamur actum agere.

Probatur 1o authoritate D. Cirilli Alex. lib. Thesauri cap. 6 ait: perfectus est non solum quia Deus est, et etiam quia Pater. S. Joann. Damascenus lib. 1o fidei cap. 11 sic loquitur: Omnes ergo et causales et personales perfectiones, idem existere mysterium dicimus intelligimus.

Probatur 2o ratione: relatio D. quid positivum est verum et reale: ergo cum ei illi conveniunt omnes passiones transcendentales entitatis et bonitatis, neque perfectio, quae inter illas numeratur. Probatur ultima quia si bonitas est, non potest deesse illi perfectio: quia bonitati maxime [illegible] amabili, et ideo maxime convenienti non potest deesse perfectio, nec praeter, quod ad illam pertinet.

Audiunt Scotistae non semel aggredientes concedendo relationes Divinas sic consideratas dicere integritatem praedicatorum et perfectionem transcendentalem; negando vero dicere quantitatem virtutis, quae absolute et simpliciter vocatur perfectio, et quae sola perfectio quantitativa negatur a Scoto. Si autem inquiras, quid sit haec perfectio quantitativa? Recentiores Scotistae illud habere perfectionem quantitativam, quod natum est, ut sit mensura, vel mensuratum: 1us convenit omnibus perfectionibus finitis perfectionis sunt, Personis vero Divinis nec 1o, nec 2o convenire quod ponatur ad essentiam Dei non habent eorum [illegible] nec [illegible]. Creaturas non excedunt eam in quantitate virtutis, neque ut [illegible] excedunt ab illa; et ideo neque mensura, neque mensuranti; quod est proprium [illegible]. Sed contra,

Sed 1o: quia relatio creata [illegible] ad dicit perfectionem quantitativam: ergo relatio Divina [illegible] ad dicit perfectionem quantitativam. Probatur consequens: quia relatio creata [illegible] ad est participatio Divinae relationis [illegible]

Deinde ad... non potest participare á relatione Divini Verbi ad perfectiones quantitativas, et relatio Verbi ad non habet quantitativas perfectiones; nemo enim potest dare participare, quod ex sen... habet. &c.

Dices: Personae Divinae possunt esse mensura creaturarum: ergo habent perfectiones quantitativas. Consequentia legitima videtur. Probatur antecedens: quia sicut Deus naturale mensura creaturarum est, sub illa ratione, qua habent ipsae creaturae rationes quasi participatas, ita Personae creatae relatae ad Divinas possunt habere rationes quasi participatas. &c. Respondetur possunt mensurari: nego consequentiam, quia esse relationes Divinas, licet non sint adeo perfectae, ac est esse: neque esse includit infinitas perfectiones, relationes enim sunt quaedam simplices perfectiones.

Sit 3a conclusio: relationes ita sunt perfectiones, ut dent, duas perfectiones relativas: quae nihilominus ita se habent, ut quaelibet perficiat omnes Personas, ut sua identitate, alias duas per circuminsessionem: ut Paternitas, sive relatio Patris reddit perfectum Patrem per identitatem, et Filium et Spiritum Sanctum per circuminsessionem. Unde provenit quod quaelibet Persona Divina perficitur á tribus relationibus extensive, quae magis perfectus sit Deus, quam quaelibet Persona. Licet enim deducitur quod sint tres perfectiones relativae distinctae una integra perfectione; unde provenit, quod aeque perfecta sit una Persona, ac aliae; imo quod non magis perfectus sit Deus quam dicemus tres Divinas Personas, ac á quolibet Persona: siquidem quaelibet ab aliis perficitur. Hanc doctrinam... ut... alii... testimonia intelligant, ... non ... dicere.

Sectio 2a arguitur contraria.

Sectio 2a

Argumenta contraria

Obiicies 1o: deinde ad esse de relationibus realibus, oratio: quia non potest esse aliquid reale: ergo relatio Divini Verbi ad non dicit perfectionem. Respondetur nando antecedens: negatur dari ratio entis propria enti reali, et rationis, nisi forte ratio cognoscibilis.

Obiicies 2o: si relationes, ut dixi, ab esse essent in Deo perfectiones, darentur tres perfectiones realiter distinctae: ergo in una Persona daretur perfectio aliqua

quae non inveniuntur in aliis, quae omnes simul sumptae sunt perfectiones quasi infinitae, imo una est perfectior alia.

Respondendo ad [illegible] distinguo

[illegible] quae in una persona datur per identitatem perfectio aliqua, quae non datur in aliis per identitatem: [illegible] quae non datur in aliis [illegible] [illegible]: nego [illegible]. Atque quidem examinanda suffici[t], ut una perfectior aliis. Nego [illegible] quaelibet [illegible] ab aliis [illegible], quae [illegible] sola, [illegible] aliis est aequalis quoad perfectiones [illegible] omnibus simul sumptis.

Obiicies 3.° Pater debet esse plene perfectus, et sic omnis perfectio, quae invenitur in Deo; et non [illegible] doctrina Pater non est omnis perfectio, quae invenitur in Deo: ergo Pater non est plene perfectus. [illegible] est legitima. Maior certa: [illegible] filiatio [illegible] [illegible], nihilominus non [illegible] identitatem in Patre, alioquin Pater esset filius, et est [illegible]. Maior [illegible], in qua est difficultas, [illegible] [illegible] plene perfectus, non solum debet habere omnes perfectiones, verum etiam debet eas habere perfectissimo modo habendi; [illegible] perfectissime habendi est per identitatem, [illegible] [illegible].

Respondendo [illegible] non debet esse omnis perfectio, quae invenitur in Deo; ad probationem [illegible] [illegible] [illegible] non habet perfectionem [illegible] Paternitatis per identitatem, [illegible] filiationis [illegible]; [illegible] [illegible] [illegible], quod filiatio [illegible] [illegible] in Patre est sufficienti modo, ut perfectus [illegible] [illegible] applicatur.

Dissertatio V. in nulla quaestiuncula [illegible] dependiis deciduntur.

Dissertatio. 5.a

Non nullae quaestiunculae [illegible] dependiis deciduntur.

Ut absolvamus [illegible] de arcano, et beatissimo Trinitatis mysterio [illegible], [illegible] brevi calamo nonnullas quaestiunculas absolvere: [illegible]: an Personae [illegible] [illegible] [illegible] aequales, et [illegible] dico I.° Personae [illegible] in ratione Personae [illegible] quasi genere [illegible], [illegible]

pro valeat ipse dicimus: quod unus est verbum Patris, et alius est amor, ponderis amatorius, recimpulsus utrumque ex proprietate sua Personali: praeterea alterna est filius, et alterna Spiritus Sanctus: insuper filius est imago Patris, at vero Spiritus Sanctus non est imago Patris. Itemus tres Personae Dei non ab sint similes in natura: quia ut Philos, ea dicuntur similia, quorum qualitas est una: quae quarunt esse Deus sit una numerica, cum tres Personae Divinae quam illam habent, realiter distinguuntur, adeo sunt similes in natura, nisi esset: nisi loquamur de natura stricte sumpta filius est similis Patri in natura stricte sumpta: at vero Spiritus Sanctus non est similis.

Dicas, nec obstat, quod non detur distinctio realis in propria ratione quae est similitudo, et conformitas: nam ad propriam similitudinem sufficit distinctio extremorum, et datur identitas in ipsa ratione assimilandi: probo: quia identitas in natura non obest proprie relationi originis, ergo nec similitudini. Probo consequentiam: nam relatio originis plus videtur praeservare relationem originis, quam similitudo: eoque etiam est oppositio inter producens et productum, quam inter extrema similia ut patet: ideo quod filius procedit similis Patri in natura propria similitudine, alioquin enim eius productio non esset propriissime generatio, cum generatio sit in similitudine naturae.

Dico 2.º Personae Divinae sunt omnino aequales quoad perfectiones. Ratio est: quia licet habeant propria diversa, ea sunt integre aequalia quoad perfectiones, et personalitates et bonitates, ut satis probavimus praxis in locis, et specialiter ubi de processionibus.

Secunda sit, quid sit circumincessio Personarum? Respondeo circumincessionem vere dari in Deo, illamque consistere in eo, quod Persona una in altera est maxime inexistat alteri, eo quod quaelibet Persona Divina sua Personalitate identificetur cum essentia, inde quod reddantur immensae per eam, et ideo ubicumque una sit, sit et alia.

Tertia sit, an spiratio activa sit unica in Patre et filio, et an prius sit in uno, quam in altero? Respondeo esse unicam: quia decernunt omnes scholastici, omnique paritas est 4.º, prius in Patre, quam in filio, et ipsa virtus spirativa est unica in Patre et filio, et prius est in Patre quam in filio, ut supra probavimus.

4º in, quid sit missio in Divinis, et quae Personae mittant, quae vero mittantur. Dico missio in Divinis est processio unius Personae ab alia in ordine ad aliquem effectum temporalem ad extra visibilem, aut invisibilem. Unde Pater a nemine mittitur, et solus Pater misit filium ingenitum ad effectum incarnationis, licet de facto, ex decreto liberum incarnatio fuerit tribus Personis. Post Pater et filius mittunt Spiritum Sanctum in ordine ad effectum invisibilem gratiae habitualis, quae dicitur simpliciter missio Spiritus Sancti: et ad effectum gratiae habitualis et augmenti, quae habitualis, quae sane est missio [illegible]: et ad effectum visibilem, ut quando apparuit in specie columbae et linguarum. Spiritus Sanctus non potest mittere aliam Personam [illegible] quia nulla Persona procedit a Spiritu Sancto, dicitur tamen mitti a se ipso [illegible] procedit a tota Trinitate. [illegible] 6. de regulis praedicationum et locutionum in materia de Trinitate.

Dissertatio. 6.

De regulis praedicationum, et locutionum in materia de Trinitate.

In hac materia, tres loquendi regulae gravissima est. Quaeritur, quae nomina exprimant de Deo singulariter? quae pluraliter? et quae tandem indifferenter?

[illegible] Deo varias regulas Doctores a theologis assignari: 1ª est: abstracta absoluta, et quaedam substantiva habitudinem abstractorum non multiplicantur: sicut una Deitas, et unus Deus, una Essentia, et unus [illegible].

Et 2ª. hoc tamen non obstante haec ultima [illegible] si adiective accipiant, ut possunt aliquando accipi, possunt multiplicari; et quae acceptione significabunt tres habentes essentiam; et ideo in hoc sensu [illegible] tres [illegible]: at vero [illegible]mant, simpliciter, et absolute, solum usurpant substantive, hoc est dicunt proprie in recto essentiam, et relationes; et ideo multiplicari non possunt. abstracta vero relativa relationibus [illegible] relationibus [illegible] multiplicant, ut [illegible] substantiva, [illegible] Persona, Personae, quia significat [illegible] multiplex. abstracta vero, et concreta notionalia, seu relativa propria enuntiantur

enunciantur nisi in singulari, v.g. Paternitas, et 4r; idq. verum est, sive substantiva, quae adiective sumantur abstracta, non sentiunt [illegible] relativum, quia abstracta concreta [illegible] cum suis concretis et multiplicentur ut subsistentia, et subsistens, perfectio et bonitas, realitas et res; et non tamen quia ens non est in concretis realitatibus, et essentiis.

2a regula: actiones notionales in concreto dicuntur de praedicatis essentialibus abstractis; et ideo non dicitur essentia generat, Deitas spirat: nihilominus actiones notionales in abstracto bene conveniunt essentiae abstractae, v.g. Deitas est generatio. De praedicatis autem essentialibus concretis bene dicuntur actiones notionales tam in concreto, quam in abstracto: v.g. Deus generat, Deus est generatio. An vero de notionalibus abstractis praedicentur actiones notionales in concreto, v.g. Paternitas generat, dubitatur apud theologos, aliqui negant: quia Paternitas non est adhuc quis, quod, sed quo, cum [illegible] est forma quod. Ego vero affirmative teneo: quia Paternitas est principium productivum quo.

Rogas: an hoc concretum Deus supponat solum essentialiter? Qui admittunt subsistentiam absolutam, dicunt supponere essentialiter pro Deitate subsistente. Ego vero, qui eam impossibilem esse iudico, aliter discurro: nomen Deus non dicit essentiam cum subsistentia absoluta, etiam si daretur aliqua, cum non esset necessaria. Deus generat, et hoc est de fide; quia hoc nomen Deus non dicit essentiam cum subsistentia absoluta; siquidem esset eadem, actio Deitas generaret, quod sine dubio est falsum, ita nomen Deus significat, et aliquam subsistentiam relativam: atque inde supponit personaliter pro aliqua Persona vage, aut pro una determinate, aut pro omnibus collective. Unde sequitur, quod bene dicatur: Deus producit, Deus generat, Deus creat. Et utique sustinendum adversus [illegible] de subsistentia absoluta, bene dicitur, quod omnes tres Personae Divinae sunt unus, et idem Deus. Partim ostendunt Deum solitarium cum [illegible] designando Summum in sacra Scriptura [illegible].

Rogas 1o: an recte dicatur, Deus generat Deum, cum nec generat alium Deum, neque eundem. Pro hanc locutionem ro-

orna tamen in eo sensu, quo dicitur in symbolo Deus de Deo: quia eo modo loquendi tantum denotatur una Persona, quae est Deus, generare aliam, quae est Deus: supponit enim ibi Deus pro aliqua Persona. Sed Deus: quia est terminus communis dictio: Deus non generat Deum, quia vera est: aliqua Persona non generat aliam. Necnon quia negatio apportatur singulari et determinato suppositioni in quacumque suppositione.

3.a regula sit: abstracta relativa non predicantur ad invicem de seipsis, v.g. Paternitas et filiatio, neque ex eo, quod spiratio activa, non predicantur. Similiter de Paternitate et filiatione, quia una actio indivisibiliter predicatur de Patre et filio.

Quarta regula sit: nomina neutra significant ea, quae secundum se sunt substantiva; inde consequenter, quod non multiplicantur, et ideo non dantur nisi in aliqua deitate, atque Pater et filius sunt unum, et idem neutraliter, non vero unus, et idem masculine; et est Pater alius a filio; non vero aliud. Attamen in addito possunt nomina neutra multiplicari: et ideo non datur in Deo trinum, tantum solum Deus, nisi in addito explicante relativam suppositionem.

5.a regula sit: nomina partitiva, v.g. omnis, aliquis, nullus, quivis et similia, non recte dicuntur de terminis essentialibus, bene tamen de Personalibus; et ideo non bene dicitur: omnis Deus intelligit; nihilominus bene asseritur: omnis Persona Divina subsistit.

6.a regula sit: terminus exclusivus solus non bene coheret cum terminis Personalibus in ordine ad praedicata communia, bene tamen in ordine ad praedicata notionalia: unde non bene dicitur solus Pater intelligit, optime tamen dicitur solus Pater generat. Dissertatio 7.a an Spiritus Sanctus, qui a filio non procederet, ab eo realiter distingueretur. Sectio pro questionis explicatione et Doctorum sententiis.

Dissertatio VII

Disputatio VII

An Spiritus Sanctus à filio non procederet, ab eo realiter distingueretur?

Sectio 1ª

Quæstionis explicatio, et [illegible]

Quæstio procedit in suppositione impossibili: supponimus Spiritum Sanctum à filio non procedere, quod est impossibile, cum revera à filio procedat. Ea autem facta suppositione, quæritur, an Spiritus Sanctus distingueretur à filio, vel non. Quæ suppositio non est inutilis, et nugatoria aliqui existimarunt; nobis persuadet omnium theologorum authoritas, qui eam ut utilem et necessariam admittunt, dum quæstionem hanc disputant. Deinde Concilium Florentinum, ubi Patres Latini contra Græcos indeducebant Spiritum Sanctum procedere à filio, quia ab eo distinguitur, nec distingueretur, nisi ab eo procederet: ergo non est inutilis ea suppositio, licet impossibilis, ex qua ipsi Patres inferebant non distinguendum à filio.

Quod ut apertius declaretur, suppono, hypotheses impossibiles aliquas esse, in qua subiecto tribuitur prædicatum illi essentialiter repugnans, ut si homo esset lapis: aliquas, in qua à subiecto removetur prædicatum illi essentialiter conveniens, ut si animal hoc removeatur ab homine, quod non sit animal, quæ suppositio erit seria, et utilis, quæ facta suppositione procedit debite curamus, quod habeat subiectum de se, et secundum suam propriam [illegible] quod habeat ratione illius, quod ponimus, vel removemus in suppositione, ut per ex eo, quod homo sit lapis, hic homo non est rationalis, ex eo quod non sit animal, hic est insensibilis.

Dico, ut suppositio sit seria et utilis in curandum, quod habeat subiectum de se, et secundum suam propria essentialia; quæ non id curamus, ad id quod attendamus, sequuntur duo contradictoria, et utraque pars contradictionis, quæ facta suppositione disputanda supponitur, ut si facta suppositione, quod homo sit lapis, ascendamus ad hoc secundum suam prædicamentalia, sequitur esse rationalis, quia talis est omnis homo, et non esse rationalis: quia nullus lapis est rationalis; et idem est si supponamus non esse animal: sequitur esse sen-

Sensibilis; q̄ omnis homo talis ē; et sequitur non ē sensibilis, q̄ nihil dictum ab animali ē sensile, quo vinto redditur suppositio inutilis, et nugatoria, quod enim inutilius, q̄ ad veritatem inquisitionis et explicationis id supponere, ex quo tam vera, quam falsa sequitur utraque sic, ut contradictionis ... una ē necessario vera, et altera falsa.

Hinc inquestione sermonis ēe de Spiritu Sancto, qui modo datur vero et redit, non de impossibile chymerico, ut bene advertunt thomistae, et Scotistae, de quo supponitur, quod non procedat à filio, et facta hac suppositione inquiritur an adhuc distinguatur, si non, ad eodem q̄ nihil inconveniens hunc Spiritum Sanctum ..., vel distingui à filio, idque hanc ... praeter quidditativa, quoniam si adhuc attendatur hic Spiritus Sanctus procul dubio distinguitur à filio, sive procedat, sive non, quod ostendunt thomistae, neque ... ponunt thomistae negare, qui cum aliunde ... rationem distinguendi ponant in processione, tenentur, ... dicere, non distingui, quamvis ratio redditur, nugatoria, et inutilis suppositio.

Quare audiendus non ē ... Granado, et alii, qui tenent in praedicta suppositione Spiritum Sanctum distinguendum à filio, quia hic Spiritus Sanctus sic distinguitur ... distinguendus; quamvis ratio adaequata ... distinctionis ē processio: hinc enim attendunt ad id, quod habet Spiritus Sanctus secundum se, et ad id, quod habet ex vi suppositionis, quaestionem ita reddunt inutilem, et nugatoriam, cum ut alibi, et saepe ..., tantum debet attendi, quod habet Spiritus Sanctus ex vi suppositionis, sive ex vi praedicati, quod illi tribuitur ..., ab illo removetur.

Sed maxime advertendum ē, cum supponitur Spiritus Sanctus non procedere à filio, non solum negari processionem aeternalem, sed etiam quidquid spectat ad processionem, nisi quod filius quantum est ex se posset producere Spiritum Sanctum, et quod hic quantum ē ex se posset produci à filio, cum enim in Divinis, et ad intra ... naturalia, negatio esset, sive adnegatur etiam ... praeterea ad eum, ... ad actum, et

et affirmata, seu affirmat. actus, et ea, nisi velimus impereno- mus [illegible] hypotheses, in quibus [illegible] video nimis effusos.

Imo etre- pandus est, filius esse per requisitis ad processionem Spiritus Sancti, requisitis spectat ad processionem, ergo nihil est requisitis, hinc dicitur [illegible] supponat esse Spiritus Sanctus esse [illegible], si requisitis filius [illegible] dubio Spiritus Sanctus distinguetur a filio, etsi ab eo non procedat, nec potius procedat. [illegible] supp.

Prima sententia tenet in [illegible] Spiritus Sanctus non distinguendus a filio. Sic thomistae, qui [illegible] [illegible] tenet distinguendus. Sic Scotistae, quos sequuntur [illegible] tenet [illegible] Granado, et [illegible] alii Spiritus Sanctus in hypothesi dicta distinguendus, et non distinguendus a filio, quae sententia procedit [illegible] hypothesi, [illegible], quod non procedat a filio, quae [illegible] ex hoc casu remaneret non distinguendus. [illegible] ad 2am [illegible]. Sectio 2a. Si Spiritus Sanctus a filio non procederet, ab eo realiter non distingueretur.

Sectio 2a.

Si Spiritus Sanctus a filio non procederet, ab eo realiter non distingueretur.

Probatur, quia ablata [illegible] Personarum mul- tiplicitate tollitur earum distinctio: multiplicitas enim et distinctio [illegible] [illegible]; et ablata ad eandem processione, et relatione, tollitur earum mul- tiplicitas: in Florentino enim [illegible] Joannes theologus sess. 18: Sola relatio apud omnes tam Graecos quam Latinos [illegible] divi- narum [illegible] Personarum multiplicat: quia vero a Spiritu [illegible] auferatur processio a filio, relatio [illegible] in ea fundata, sive quod idem est, [illegible] non procedat a filio non distinguetur a filio.

[illegible] 1o. quia ablata [illegible] tione reali adesset distinguendi, et multiplicandi unum et aliud

tolletur distinctio, et multiplicitas ablata eorum causa, ipso facto
reali adaequata, necnon et ablato effectu formali adaequato eas mul-
tiplicandi, et distinguendi Personas Divinas, et relatio fun-
data in processione: sola enim relatio Divina processione Pers-
onas multiplicat: ergo ablata relatione, et processione Spiritus Sanctus,
a filio non distingueret.

Ostenditur 1.° quia cum supponitur Spiritus Sanctus
non procedere a filio, neque posse quantum est ex se procedere, neque filius
quantum est ex se posse producere Spiritum Sanctum, neque illius re-
lationem ad eum productionis, ut saepe notavimus: et ex parte nihil
intelligitur, per quod possit distingui Spiritus Sanctus a filio, tunc enim
attributa essentialia, ut immensitas, et aeternitas, quae sunt eadem, quae
in eis nihil intelligitur, per quod possint distingui: ergo in hypothesi po-
steriori Spiritus Sanctus non distingueretur a filio.

Resp. Scotistae
adhuc in hypothesi distinguendum Spiritum Sanctum a filio, et processione, et rela-
tione, non quia Spiritus Sanctus procedat a filio, neque quia ad illum
referatur tanquam ad principium, sed processione adaequata convenien-
te a Patre, per oppositionem, qua processione procedit filius, qui proce-
dit a Patre per processionem inadaequatam per intellectum, in quibus processio-
nibus fundantur relationes distinctionis, sicut in spirabilitate in-
ter filium, et Spiritum Sanctum: ergo in hypothesi filius, et Spiritus Sanctus
a processione multiplicarentur, quare non est conformis est Scoti doctri-
na Florentino dicenti sola relatio &c.

Sed contra est 1.° quia fine
Quia tunc erat quaestio Spiritum Sanctum a filio procedere, quod
negabant Graeci, eratque eorum error; et adhuc nihil addu-
cebat relatio solius spirabilitatis, licet duplex ea processio
adaequata: cum ea adhuc staret Spiritum Sanctum non procedere a filio, ut
supponitur ibi; neque negabant Graeci processionem, de qua loqui-

de quo loquit[ur] D. Thomas [?] ... Persona ad alia, et relatio est producentis et producti; non vero in possibilitatibus, quae ad processiones spectabat, quare quaecumque medium non debebat assumi ad B. Doctori quod inde non infert. Caeterum D. Thomas intentum a Dicto deducere Graecos in illoc absurdum, scilicet non distinguendum Spiritum Sanctum a filio, nisi unum ab alio procederet.

Ad 2.

... qui docet in hypothesi esse processionem adaequatam, petit principium reddendo ipsam rationem duarum [?] ... ratione duarum. Dico ergo: adhuc spiritum sanctum non esse filium: ratio est, quia processiones per intellectum et per voluntatem ... duas processiones adaequatas ... et adaequatas ... unam ... ad unum, et alteram ad alteram realiter distinctam ... hoc ... ipsa ratio ... scilicet ... filius et Spiritus Sanctus in hypothesi ... realiter unum et alterum: quo reddit ratio ... duarum.

Ad 3.: quod nullus est repugnantia, quod idem ... sit ... intellectu sine Verbo, et amor ... procedat ad intellectum et voluntatem duabus processionibus inadaequatis; et ergo in hypothesi filius et Spiritus Sanctus duabus inadaequatis processionibus procedent, ... multiplicandae processiones sine necessitate: ... ceteris paribus melior simplicitas, quam multiplicitas; ideoque in Divinis non duplex ponenda est processio adaequata, quae in filio ... adaequata ... et ... Spiritus Sanctus ... in hypothesi unica solum est processio, et consequenter Spiritus Sanctus ... distinguetur a filio. ... Sectio 3. ... Sectio.

Sectio 3.

Argumenta Scoti.

Primum est, quod Anselmus et alii ... Spiritus Sanctus a filio distinguunt, non in eo, quod unus ... ab altero procedat ... in eo, quod unus nascendo, alter procedendo sit, et in aliis,

quæ attributum, de divinum discursu processionem unius à processione alterius: et hoc manet, etiam si Spiritus Sanctus à filio non procederet. Supponimus enim eundem filium, et eundem Spiritum Sanctum manere sine relatione processionis unius ab alio: ergo si Spiritus Sanctus à filio non procederet, ab eo distingueretur.

23.

Quia in hypothesi filius, et Spiritus Sanctus haberent sufficientiam principia formalia distinctionis: etenim unus per generationem, et alius per spirationem procederet: impossibile enim est, unum, et eandem Personam simul generari, et spirari: et eo ipso realiter distinguerentur eatenus, quia habent principia formalia distinctionis distinguentis: ergo in hypothesi realiter distinguerentur.

Confirmatur 1º, quia repugnat ego[?] duas Personas procedere duplici processione adæquata, quarum quælibet nata est unam personam producere: earum enim altera superflueret; et processio per intellectum talis est, et idem est de processione per voluntatem, ut de facto tenemus: ergo in hypothesi cum manebat duplex processio, scilicet per intellectum, et voluntatem, manet duplex Persona realiter dicta.

Confirmatur 2º: quia per illa priora, pro quo processio per intellectum procedit processionem per voluntatem, communicatur filio omnis Divina perfectio absoluta: et eo ipso non potest idem filius produci per spirationem: alioquin idem absolutum bis communicaretur, quod est impossibile: ergo in hypothesi per voluntatem non una Persona produceretur. Confirmatur 3º: quia intellectus Divinus est sufficiens producere unam Personam Divinam in omnibus seu realiter identificatis; et eo ipso cum filio in hypothesi nequit identificari Spiratio passiva, sive Spiritus Sanctus: alioquin Genitus hic nihil acciperet a Voluntate, spirante ab intellectu, quod absurdum est: ergo in hypothesi Spiritus Sanctus distingueretur à filio.

3. 3 q.

3.° q. in hypotesi Spiritus Sanctus procederet à solo P.e tanquam à vero adequato, et infinite perfecto, contineret necessaria perfecta sibi intrinseca, et accidentalia, et eo ipso distingueretur realiter à filio: unusquisque eorum distinguitur ab alio realiter per perfecta sibi intrinseca, sive ea proveniant ab hoc, sive ab alio principio, sive ab uno, sive à duobus: ergo in hypotesi Spiritus S.ctus realiter distingueretur à filio.

Confirmatur 1.°: quia filius de facto distinguitur à Sp.itu S.to per filiationem, et hic à filio per spirationem: per eadem enim res distinguuntur per quae constituuntur, et filius constituitur per filiationem, et Spiritus Sanctus per spirationem passivam: at in hypotesi manerent hae relationes, hoc quia tam filius, quam Spiritus Sanctus manerent: hoc quia solus auferretur processionis ab alio: ergo in hypotesi Spiritus Sanctus realiter distingueretur à filio.

Confirmatur 2.°: quia in hypotesi, in qua Spiritus S.ctus procederet à P.e et eadem ratione distinctionis à filio in hypotesi, in qua ab eo procederet: sed enim tunc Pater, et Spiritus S.ctus distinguerentur per Paternitatem, et spirationem, et absque ulla processione unius ab alio, ita et nunc distinguerentur filius, et Spiritus S.ctus per filiationem, et spirationem, licet unus ab alio non procederet: ergo etsi Spiritus S.ctus non procederet à filio &c.

Confirmatur 3.° quia in divinis non solum est ratio distinguendi unam personam ab alia relatio producentis, et producti, sed etiam ratio incompossibilitatis unius cum alio: dependenter filiatio, et spiratio distinguuntur realiter quia dicunt relationes producentis et producti, filiatio enim non est compatibilis, sed spiratio ad filium, et illa ad P.em et haec ad spirationem, cum illa realiter distinguantur ratione indivisibilitatis quam dicunt generationi, et spirationi; ultimum in hypotesi solum tolleretur processio, et ratione suppositum manerent adhuc filius, et Spiritus Sanctus distinguerentur ratione

ratio inter relationes [illegible] et spirationis: et tunc duo termini realiter distinguuntur ratione incompossibilitatis [illegible] ad [illegible] illa generatio [illegible] filius, et spiratio, [illegible] spiritus sanctus. Sectio 4ª occurrit argumentis Scoti.

Sectio 4ª

Occurritur Scoti argumentis.

Respondetur ad 1um Argumentum, et 2um, dic distinguere Spiritum Sanctum a filio, quoquomodo de [illegible] quam specialiter unum ab alio [illegible] transcendentali, quae [illegible] non est [illegible] et de qua in praesenti est [illegible] fundationem [illegible].

[illegible] minorem quoad 2am partem, scilicet quod in distinguatur filius a Spiritu Sancto, [illegible] in eo quod unum procedat ab alio [illegible] ut [illegible] reperiunt ad summum difficultatem [illegible] generatione, quae causa est distinctionis realis in Divinis, aliquid esse generatum aliquid [illegible] et [illegible] et DD. Scholastici [illegible] abeunt [illegible].

Ad 1um nego maiorem, et suppositionem [illegible]: et [illegible] unum [illegible] aliud [illegible] nisi unicus, qui generaret et simul spiraret, in quo nulla [illegible] Ad 2um [illegible] nego maiorem, et distinguo minorem [illegible] [illegible] concedo minorem; in [illegible] nego minorem. [illegible] Persona filii est Persona Spiritus [illegible] ut [illegible] ex [illegible] processionum, quae non [illegible] una est ad [illegible] quia [illegible] filius est, et altera ad Spiritum Sanctum, quia [illegible] Spiritus Sanctus est, [illegible] Personam, [illegible] simul est filius, et Spiritus Sanctus.

Ad 2um [illegible] nego [illegible] maiorem. [illegible] hinc dari [illegible] aliquem ordinem inter processionem filii

ij et, si nihil omnino eorum in eis ad illa supponat, non quaerere oportet talis prioritas inter utriusque processionem. quod ultimo adiu... secundo item de prioritate rationis, nego maiorem.

Ad 3um... Et eo ergo prius solum communicatur intellectio, quae relucet in primo fratris, et posterius solum communicatur volitio, quae etiam relucet in primo fratris, quare idque adeo in bis communicandis, et duplex absolutum ratione distinctum, et duplici processione ratione distinctum communicatum.

Ad 3um ... fratris distinguo maiorem: intellectus divinus est sufficiens ... cedo: in hypothesi quaestionis, nego maiorem. In eadem tunc Persona producta intellectus et Verbum, ut modo est, et etiam ut amor Spiratus, hoc est ex eius frali processionis, mode est, in ea hypothesi non fore intellectum formaliter sufficientem unius Personae, ut modo absolute est, in eo quod hic productus sit Verbum simul, et amor Spiratus: nego, et minorem: accipere enim a voluntate volitionem fraliter, quod ... maliter accipere ab intellectu; neque obstat hunc intellectum ... aliter ... simul, quod nulla est repugnantia in eo, quod intellectus, qui simul est voluntas, spiret, neque quidquam operetur ad negandum intellectum spirare in hypothesi, ut modo coepit distinctio realis quasi specifica inter has processiones, quae hinc non est.

Ad 3um argumentum ... cedo maiorem quantum ad 1am partem, et distinguo quantum ad 2am consequentiam: haberet prata omnia, quae in hypothesi habet, vel ex eadem fecerunt, concedo: quae ad ... ad secundum, se habet, nego. Aliquin utrum ... secundo notandum hypothesi esset inutilis, et ... quod ... talis non sit, prata, quae ... habet Spiratus ... in ordine ad quaestionem maliter, et quasi ... erant, se habent, solum attendendo, quid habeat ex eius hypothesi, vel ex eo, quod procedat a filio.

Quod ... nego minorem, et ... illius, ut in hypothesi manent omnia prata intrinseca, quae modo habet Spiratus

hic Spiritus: unus enim eorum est ea actualis processio a filio, ad eorum [illegible] processionem, quod in hypotesi aufertur a Spiritu Sancto et e contra [illegible], quod distinguitur a filio. Verum est, quod unumquodque distinguitur ab alio per [illegible] sibi intrinseca, sive perveniat ad hoc, sive ab illo [illegible], nisi per [illegible] ad hoc [illegible], sit per actus intrinsecos: hinc enim per [illegible] necessario tolli distinctionem, si habet Spiritus Sanctus, in quo [illegible] hoc [illegible] est illius essentia.

Ad 13. [illegible] concedo majorem, et distinguo minorem: manerent hae relationes [illegible] conceptus filiationis, et Spirationis [illegible], concedo: [illegible] alios conceptus, nego: aufertur enim hypotesis [illegible] ab eis conceptibus Spirantis, ut quod Spiratur [illegible]: conceptus autem filiationis, et Spirationis non important formaliter distinctionem, neque identitatem, et ab utraque [illegible], neque obstat manere eosdem filium, et Spiritum Sanctum; quia manent iidem conceptus filii [illegible], et conceptus Spiritus Sancti [illegible], qui [illegible] abstrahunt a distinctione, vel identitate, neque insuper obstat solum auferre processionem, quia [illegible] aufertur processio, aufertur etiam [illegible] principii, et [illegible], necnon conditionis [illegible]. Unde in hypotesi solum relinquitur conceptus filii [illegible], et conceptus Spirati a [illegible] reali [illegible].

Ad 23. [illegible] concedo majorem, et nego minorem: in ea enim hypotesi Spiritus Sanctus [illegible] procederet a Patre, ut supponitur: atque [illegible] supponit Patrem ut conditionem ad suam processionem: filius enim [illegible] supponens Patrem, [illegible] post [illegible] similiter ideoque Spiritus [illegible] supponens filium, Patrem ipsum debet supponere saltem ut conditionem, a qua dependet [illegible] Spirativa, quae est in filio: hinc [illegible] Paternitas distinguitur ab Spiratione, quia est conditio pendens ab illa, ideoque [illegible] et distinctio independenter a processione: [illegible]

quod v. Greg. supponit filiationem nullomodo conducere ad spirationem. Videoque spiratio, et filiatio non distinguerentur.

Ad 33 confirmationem nego maiorem: filiatio enim, et spiratio de facto distinguuntur, quia ita est constituta prius quod spiratum, et hoc ipso quod spiratio ... debeat in esse realiter distingui, sicut diximus. Nec obstat filiationem esse ad Patrem, ... sub conceptu filiationis prius conceptu prius quod spiratum est ad Spiritum Sanctum, ... est de relatione spirati, quae ... ad spiratorem, ... est ad filium, ... filius est, ... filius, ut est spirator.

Distinguo deinde minorem: in hypothesi solius ... ut haec comprehendit actionem spiratam, et ... quae solum dicit actionem spiratam. Quia si solum ... hunc conceptum auferat, et reliqua maneant, filius distingueretur ... Spiritu Sancto ... exemplum ... duorum hominum ... nisi ratione oppositionis producentis, et producti, ut a nobis probatur.

Contra tertio doctrina huius sectionis arguo ... quod in 1.ª sect. supponebamus ex Thomistis, et Scotistis, negabat ... communiter ... impossibilia ... esse de eodem Spiritu Sancto, quod ... dici impossibile ... Chymaericum. 1.º quia Spiritus Sanctus, qui modo est ... producatur a filio, adeoque non posset procedere; ... Spiritus Sanctus, de quo ... si ipse non procederet a filio, neque posset procedere: ... idem Spiritus Sanctus qui modo est.

Quae impossibile, et nam ... idem, et diversissima ... impossibile: ... Spiritus Sanctus qui modo est, est nam Spiritus Sanctus ... impossibile ... Spiritus Sanctus ... procedens a filio: ... utrumque non est idem Spiritus Sanctus ... Spiritus Sanctus, qui modo est, ... de impossibili a filio ... procedere.

Respondet ad 1^m diluendo minorem distinguo minorem: Spiratus Spiritus Sanctus de quo est quaestio ex vi suppositionis impossibilis, concedo: Spiratus sua spiratione intrinseca, nego. Ideoque quaestio procedit de Spiritu Sancto vero et reali ex parte subiecti, et ex parte praedicati illi per intellectum aliquod attribuatur impossibile: quare nego consequentiam: nihil enim prohibet, id quod Spiritus, se, et seipso naturaliter procedit, ex suppositione impossibili non procedere.

Ad 2^m distinguo maiorem: impossibile, et manens non sit ideo vindicata Spiritus, se, et seipso, concedo: naturaliter Spiritus, se, et impossibile ex hypothesi, nego maiorem. Quis enim prohibet ... hominis, qui naturale, me supponere ... non esse impossibile, ut cognoscam, an ex tali ... ut possit ... Spiritus, se et naturaliter, et impossibile ex hypothesi.

Quare distinguo minorem quantum ad 1^m partem: spiratus Sanctus quaestionis est impossibilis ad, nego: ex suppositione, concedo, et nego consequentiam: quia idem ab ... procedens, potest ex suppositione impossibili non procedere. Nec id, quod enim ... debet attendi ad id, quod Spiritus Sanctus habet ... se, et ad id, quod habet ex vi suppositionis.

Et haec sufficiant dixisse pro ingenii mei tenuitate de profundissimo, et beatissimo Trinitatis mysterio; eaque cedant Dei O. M. gloriae, et in honorem B. V. M. a primo suae Conceptionis instanti omni labe etiam originali immunis, et Sancti Patris mei Ignatii de Loyola, et beati Stanislai quasi Angeli mei tutelaris; necnon in honorem beatorum Apostolorum Petri, et Pauli, et Divi Regis Magi Balthasaris, cuius nomen in sacro fonte ... fui. 8. Kalendas Iulii anno Domini

(MDCLXXXI)

Index locupletissimus dissertationum, sectionum et subsectionum in hac 2.a p.e de augustissimo et SS. Trinitatis mysterio inclusarum

Dissertatio 2.a

An prius quo divinarum processionum distat in absoluto, et relativo

Sectio 1.a

An detur in Deo rationalis prioritas realis, seu prius quo processionum ...

Sectio 2ª

An Verbum D. quatenus fraliter procedat exigere cum attributorum et Divinarum Personarum

Sectio 3ª

An Verbum D. et Spiritus Sanctus procedant ut fraliter ex cognitione, et amore eiusdem objecti. —

Sectio 4ª

An Verbum D. ex cognitione continente Spiritum S. et illorum amore procedant. —

Dissertatio 9ª

quare productio 2ª Personae, in v. 3ª sit generatio?

Sectio 1ª

Sectio 2ª

Sectio 3ª

Sectio 4ª

Sectio 5ª

Sectio 6ª

Sectio 7ª

Dissertatio 10ª

An processiones Divinae sint immanentes, vitales, et liberae.

Sectio 1ª

Sectio 2ª

Dissertatio 11ª

quae dentur in Deo subsistentiae et quot Personae?

Sectio 1ª

Laus Deo, Virginique Deiparae.